EBUL-HASEN ALI EN-NEJSABURI

POVODI OBJAVE KUR'ANA

BOOKLINE

Ebul-Hasen Ali en-Nejsaburi

POVODI OBJAVE KUR'ANA

Sarajevo, 2011.

Ebul-Hasen Ali en-Nejsaburi
Povodi objave Kur'ana

SADRŽAJ

UVOD

Šejh imam Ebul-Hasan Alija ibn Ahmed el-Vahidi en-Nejsaburi, Allah mu se smilovao, kaže: "Hvala Allahu, Plemenitom, Koji mnogo poklanja. On je Taj Koji je one koji su se protiv vjere ujedinili porazio, On daje da oblaci nebom plove i On je Taj Koji kišu spušta. Objavio je Knjigu povodom različitih događaja i okolnosti. Objavljivao ju je postepeno i u dijelovima i punom je mudrosti i propisa učinio. Allah Uzvišeni rekao je: *'I kao Kur'an, sve dio po dio ga objavljujemo da bi ga ti ljudima malo pomalo kazivao, i prema potrebi ga objavljujemo.'"* (El-Isra', 106)

Komentirajući ovaj ajet, Hasan je još rekao: "Čuo sam da je od početka do kraja Objave prošlo osamnaest godina. U Meki, prije Hidžre, objavljivan je osam, a u Medini, nakon Hidžre, deset godina."

Ša'bi kazuje: "Allah, dž.š., postepeno je objavljivao Kur'an, tako da je od početka njegova objavljivanja pa do završetka prošlo oko dvadeset godina. Allah, dž.š., objavio ga je kao Kur'an veličanstveni, podsjetnik ispunjen mudrošću, pruženo uže i istinito obećanje. On je štit i hlad onima koji hode pravim putem. Ispunjen je mudžizama i jasnim ajetima. Njegovi su dokazi istiniti i riječi jasne; oni su dokaze nevjernika učinili bezvrijednim i poništili spletke onih koji se spletkama bave. Kur'an je islam učinio postojanim. Ljubav je njegov put, svjetlo je njegov putokaz a njegov je berićet neiscrpan. Nadahnuo je mudrošću posljednjeg Božijeg Poslanika, s.a.v.s., obdario ga nepobitnim dokazima, tako da je svojim sljedbenicima ukazao na pravi put i spasio ih mnogih nevolja.

Njegov su govor mudre riječi i poslan je kao milost kako bi uzdigao svjetionik Istine. On je istinu učinio pohvalnom, a laž prezrenom i pokuđenom i njezine je tragove izbrisao. Razorio je mnogoboštvo i porušio njegova obilježja. Na tom je putu ustrajavao sve dok vjeru nije učinio postojanom i otklonio sve sumnje zlobnika. Neka je salavat njemu, koji nikada neće prestati, i neka je salavat njegovoj porodici i ashabima, kojima je ukazao na pravi put i učinio ih čistim od grijeha."

Kur'anske su nauke uistinu opširne, zapravo neiscrpne, i koliko god o njima govorili ili pisali nedovoljno smo učinili. Ipak, uspio sam sakupiti većinu predanja koja govore o povodima objave Kur'ana, tako da će onaj ko bude čitao ovu knjigu pronaći ono što će zadovoljiti njegove potrebe za ovom naukom pa mu ostala djela o ovoj temi neće biti potrebna, jer ovo djelo sadrži velik broj predanja koja govore o ovoj nauci. Iako danas ne postoji istinska i iskrena želja za proučavanjem kur'anskih znanosti, što me čini posebno ogorčenim, napisao sam ovo djelo s namjerom da početnicima, koji se tek upuštaju u ovu nauku, pružim ono što će povećati njihovo znanje. Poznavanje povoda objave Kur'ana najvažniji je preduvjet onima koji se žele baviti tumačenjem Kur'ana, a oni koji ne poznaju okolnosti u kojima su se objavljivali ajeti ne smiju se ni upuštati u tumačenje Kur'ana. Nije dozvoljeno govoriti o povodima objave Kur'ana, osim oslanjajući se na neprekinut niz prenosilaca ili slušajući direktno od onih koji su bili svjedoci objavljivanja pojedinih kur'anskih ajeta ili od onih koji su uložili velik napor kako bi ovladali ovom naukom. Onaj ko o ovome bude govorio bez znanja neka bude spreman gorjeti u džehenemskoj vatri."

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dobro se čuvajte da ne govorite o onome što ne poznajete, jer ko namjerno slaže na mene neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu. Ko o Kur'anu kaže nešto što nije istina, a znajući da ne poznaje to o čemu govori, neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu."

Ranije generacije učenjaka ustručavale su se govoriti o povodima objave Kur'ana.

Muhammed ibn Sirin prenosi da je upitao Ubejda o povodu objave jednog ajeta pa mu je on odgovorio: "Boj se Allaha, dž.š., i govori samo ono što dobro poznaješ, jer pomrli su oni koji su poznavali povode objave Kur'ana." Međutim, danas mnogi bez imalo ustručavanja govore o onome što ne znaju i govore laži i potvore i na taj način šire neznanje, a ne razmišljaju o kaznama kojima je zaprijećeno onima koji govore o onome što ne znaju. Sve ovo navelo me je da napišem knjigu koja u sebi sakuplja predanja koja govore o povodima objave Kur'ana, kako bi oni koji tragaju za ovom naukom mogli pronaći sve na jednom mjestu. Želim da saznaju ono što je istina i što je ispravno, da ne bi imali potrebe čitati ono što je laž i što je netačno. Najprije ćemo reći nešto o počecima objave Kur'ana i o načinima na koje je Džibril, a.s., dostavljao Objavu Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Zatim ćemo govoriti o stanjima u kojima se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nalazio u trenucima kada je primao Objavu. Nakon toga podrobno ćemo govoriti o povodima objave Kur'ana, odnosno o ajetima o kojima su zabilježena predanja koja govore o povodima njihova objavljivanja.

Molim Allaha, dž.š., da nam pomogne da govorimo samo ono što je istina i molim Ga da nam podari nagradu spremljenu za one koji su se trudili na putu istine.

Prvo što je objavljeno iz Kur'ana

Aiša, r.a., pripovijeda: "Prvo čime je počelo objavljivanje Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., jesu istiniti snovi koje je sanjao dok je spavao. Svaki san koji bi usnio bio je jasan poput zore. Potom je zavolio samoću pa je odlazio u pećinu Hira, gdje bi činio ibadet. Tu bi boravio po nekoliko noći i sa sobom je nosio hrane koliko bi mu bilo dovoljno za to vrijeme, a onda bi se vraćao kod Hatidže, r.a., kako bi ponovo uzeo potrebnu hranu. Jednom dok je bio u pećini Hira iznenadio ga je melek koji mu je donio Istinu. Rekao mu je: 'Čitaj!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: 'Ja ne znam čitati.' Melek ga je snažno stisnuo rukama i rekao mu: 'Čitaj!' Allahov Poslanik,

s.a.v.s., ponovo je odgovorio: 'Ja ne znam čitati.' Zatim ga je melek stisnuo rukama i treći put i rekao mu: *'Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara'*, i sve do riječi: *'Koji čovjeka podučava onome što ne zna.'* Allahov Poslanik, s.a.v.s., tresući se od straha, otrčao je do Hatidže govoreći: 'Pokrijte me.' Hatidža, r.a., pokrila ga je, a kad se smirio, pitao ju je: 'Hatidža, šta se sa mnom dešava?' Ispričao joj je šta mu se desilo i rekao: 'Pobojao sam se za sebe.' Hatidža, r.a., smirivala ga je: 'Ne, tako mi Allaha, dž.š., nikada tebe Allah, dž.š., neće poniziti. Ti održavaš rodbinske veze, pomažeš nevoljnicima, dočekuješ goste i boriš se za istinu.'"[1]

Ovo predanje bilježe Buhari od Jahjaa ibn Bukejra i Muslim od Muhammeda ibn Rafia, a obojica od Abdur-Rezzaka.

Urva, r.a., prenosi da je Aiša, r.a., rekla: "Prvo što je objavljeno iz Kur'ana jeste ajet: *'Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara.'*"[2]

Ikrima i Hasan kažu: "Prvo što je objavljeno iz Kur'ana jeste ajet: *'Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara.'* Ovo je prvi ajet objavljen u Meki i prva sura u cijelosti objavljena u Meki."[3]

Abid ibn Džafer el-Mahzumi prenosi od svoga šejha koji je rekao: "Prvo što je objavljeno Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., jeste ajet: *'Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.'* Ovo je početak sure objavljen Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u pećini Hira, a njezin je ostatak objavljen kasnije kada je to Allah, dž.š., htio."[4]

---

[1] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari u Knjizi o tefsiru prilikom tumačenja ajeta: *"Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara"* (4956). Bilježi ga i u poglavlju o tumačenju snova pod naslovom *Počeci objavljivanja Kur'ana; istiniti snovi* (6982). Muslim ga bilježi u Knjizi o imanu pod naslovom *Počeci Objave Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.* (253) i šejh Ahmed ibn Muhammed ibn Ibrahim es-Salebi, autor poznatog tefsira i velik i pouzdan učenjak. Pogledaj djelo *Tabekatul-mufessirin* (7) i djelo *Vefijatul-ajan* (1/61).

[2] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/529). Ovaj hadis ispunjava uvjete vjerodostojnosti koje postavlja Muslim, ali ga ni Buhari ni Muslim ne bilježe.

[3] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *El-Itkan* od Sujutija.

[4] *Delailun-nubuvveti* (2/155).

Vjerodostojan hadis u kome stoji: “Prvo što je objavljeno jeste sura *El-Mudessir*”, čuli smo od našeg šejha Es-Sealibija, koji bilježi niz prenosilaca u kojem stoji da je Jahja ibn Ebi Kesir upitao Ebu Selemu ibn Abdur-Rahmana: “Šta je prvo objavljeno: *Ja ejjuhel-mudessir* ili *Ikre bismi rabbikellezi halek*?” On je odgovorio: “Postavio sam to isto pitanje Džabiru ibn Abdullahu, r.a., pa mi je odgovorio: ‘Prvo što je objavljeno jeste: *Ja ejjuhel-mudessir*.’ Upitao sam ga: ‘Zar nije: *Ikre bismi rabbikellezi halek*?’ Džabir, r.a., odgovorio mi je: ‘Prenosim vam samo riječi Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: ‘Boravio sam u pećini Hira duže od mjesec dana i kada mi je ponestalo hrane, krenuo sam kroz dolinu prema Meki. U putu sam čuo nekoga kako doziva moje ime. Pogledao sam ispred, iza, lijevo i desno i kada sam podigao pogled prema nebu, ugledao sam Džibrila, a.s., kako sjedi na prijestolju koje je bilo u zraku. Počeo sam se tresti od straha pa sam otrčao kod Hatidže, r.a., i naredio sam joj da me pokrije. Polili su me vodom po glavi i nakon toga je Allah, dž.š., objavio: *‘O ti, pokriveni! Ustani i opominji!’*”[5]

Ovo predanje nije u suprotnosti s prethodnim, jer je Džabir, r.a., pripovijedao o onome što je čuo od Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali nije čuo prvi dio te priče pa je pogrešno razumio da je sura *El-Mudessir* prva sura koja je objavljena. Međutim, to nije tačno nego je to prva sura objavljena Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., nakon ajeta *Ikre bismi rabbikellezi halek*.[6]

---

[5] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4 i 3238), dva puta, i Muslim (257).

[6] Nakon što je naveo predanje koje se prenosi od Džabira, r.a., Sujuti veli: “Onima koji raspravljaju o tome je li sura *El-Alek* prvo što je objavljeno Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., odgovorit ćemo na jedan od sljedećih načina: Prvi: Pitanje je bilo postavljeno o tome koja je prva sura u cijelosti objavljena Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je Džabir, r.a., odgovorio da je to sura *El-Mudessir*, jer je ona objavljena u cijelosti prije sure *El-Alek*, ali su prvi ajeti sure *El-Alek* prva objava koja je došla Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. To potvrđuje predanje zabilježeno u dva *Sahiha* od Ebu Seleme ibn Abdur-Rahmana, koje on prenosi od Džabira, r.a. U tom predanju stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovoj priči spomenuo da je vidio meleka kojeg je već vidio u pećini Hira, što ukazuje na to da se ono o čemu pripovijeda Džabir, r.a., desilo nakon prve objave u pećini Hira kada je objavljen ajet *‘Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara.’* Drugi: Pod prvim objavljivanjem koje spominje Džabir, r.a., misli na prvo što je objavljeno nakon prve objave, a ne da je to općenito prvo što je objavljeno. Treći: Prvo nakon čijeg

Ebu Selema ibn Abdur-Rahman prenosi da je Džabir, r.a., čuo Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako govori o počecima objavljivanja i da je, između ostalog, rekao: "Dok sam išao, začuo sam glas koji je dolazio s neba i kada sam podigao pogled, ugledao sam meleka koji mi je dolazio u pećini. Sjedio je na prijestolju koje je bilo postavljeno između neba i Zemlje. Osjetio sam silan strah pa sam otišao kući i rekao: 'Pokrijte me, pokrijte me.' Kada su me pokrili, Allah, dž.š., objavio mi je ajet: *'O ti, pokriveni.'*" Ovo predanje bilježi Buhari od Abdullaha ibn Muhammeda i Muslim od Muhammeda ibn Rafia, obojica od Abdur-Rezzaka. Predanje ukazuje na to da je poslije objavljivanja ajeta *"Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara"* prošao određeni period nakon koga je objavljen ajet *"O ti, pokriveni."* Dokaz za to jeste činjenica da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spomenuo da mu je melek koji je sjedio na prijestolju već dolazio u pećini Hira i da se ovo desilo nakon toga.

Alija ibn Husejn veli: "Prva sura objavljena Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., u Meki jeste *Ikre bismi rabbikellezi halek*, a posljednje što mu je objavljeno u Meki jeste sura *El-Mu'minun*, a neki smatraju da je to sura *El-Ankebut*. Prva sura objavljena u Medini jeste sura *El-Mutaffifun*, a posljednja sura objavljena u Medini jeste sura *Et-Tevba*. Prva sura kojoj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio stanovnike Meke jeste sura *En-Nedžm*. Ajet koji će najteže pasti stanovnicima Džehennema jeste ajet: *'Pa trpite, mučenje ćemo vam sve gorim činiti.'* Ajet koji muslimanima daje najviše nade jeste ajet: *'Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijehe od toga.'* Posljednji ajet objavljen Allahovu

---

je objavljivanja Allahov Poslanik, s.a.v.s., postao vjerovjesnik jeste ajet *'Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara'*, a prvo nakon čijeg objavljivanja je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postao poslanik jeste ajet *'O ti, pokriveni, ustani i opominji.'* Četvrti: Pod prvim objavljivanjem u ovom predanju misli se na prvo što je objavljeno kao rezultat povoda Objave, a to je pokrivanje Allahova Poslanika, s.a.v.s., kada mu je naređeno da skine pokrivač sa sebe. S druge strane, ajet *'Čitaj u ime Gospodara tvoga Koji sve stvara'* objavljen je bez prethodnog povoda. Ovo mišljenje navodi Ibn Hadžer. Peti: Džabir, r.a., ovdje je spomenuo samo svoje mišljenje, a ne ono što je čuo, tako da predanje koje prenosi Aiša, r.a., ima prednost u odnosu na njegove riječi. Ovo mišljenje zastupa El-Kermani. Najbolji od ovih odgovora jesu prvi i posljednji." Pogledaj djelo *El-Itkan* (1/24).

Poslaniku, s.a.v.s., jeste ajet: *'I bojte se Dana kad ćete se svi Allahu vratiti, kad će se svakome ono što je zaslužio isplatiti.'"* Vjerovjesnik, s.a.v.s., je nakon devet noći preselio.[7]

Posljednje što je objavljeno iz Kur'ana

Berra ibn Azib, r.a., veli: "Posljednji objavljeni ajet jeste: *'Oni traže od tebe tumačenje; reci: Allah će vam kazati propis o kelali.'"*[8]

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Posljednji objavljeni ajet jeste: *'I bojte se Dana kad ćete se svi Allahu vratiti, kad će se svakome ono što je zaslužio isplatiti.'"*[9]

Atijja el-Avfi kaže: "Posljednji objavljeni ajet jeste ajet: *'I bojte se Dana kad ćete se svi Allahu vratiti, kad će se svakome ono što je zaslužio isplatiti.'"*

Ebu Salih prenosi da je Ibn Abbas, r.a., o ajetu *"I bojte se Dana kad ćete se svi Allahu vratiti, kad će se svakome ono što je zaslužio isplatiti"* rekao: "Čuo sam da su ovaj ajet i posljednji ajet sure *En-Nisa'* posljednje što je objavljeno iz Kur'ana."[10]

---

[7] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *El-Itkan* (1/25). Alija ibn Husejn, poznat po nadimku Zejnul-Abidin (ukras pobožnjaka), bio je pouzdan učenjak i velik pobožnjak. Prenio je mnogo hadisa. Umro je devedeset četvrte godini po Hidžri. Zehebi veli: "Njegov se kabur nalazi u Džennetil-Bekiji. Jedini potomak Husejna, r.a., bio je upravo Zejnul-Abidin." Pogledaj djelo *Tehzibu sijeri alami nubela* (534) i djelo *Et-Tehzib* (7/304).

[8] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4605) i Muslim (11/1618), str. 1236. Pravo ime Ebu Velida et-Tajalisija jeste Hišam ibn Abdul-Melik. Kelala je nasljeđivanje osobe koja ne ostavi iza sebe djecu niti roditelje. Prim. rec.

[9] Hadis je vjerodostojan, ali ne i ovo predanje koje bilježi Vahidi, jer se u njegovu nizu prenosilaca nalazi Džuvejbir ibn Seid el-Ezdi, za koga se svi slažu da nije pouzdan. Ovo predanje bilježe i Nesai (77), Nehhas (1/312), Bejheki (7/137) od Hasana ibn Vakida, od Jezida en-Nahvija, od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, r.a. Prenosioci su ovog predanja pouzdani.

[10] Niz prenosilaca ovog hadisa nije pouzdan jer se u njemu nalazi Muhammed ibn Saib el-Kelbi, čija se predanja ne prihvataju. Bilježe ga Bejheki (7/137) i Ferjabi u djelu *Ed-Durretu.*

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Ubejj ibn Ka'b, r.a., rekao: "Posljednji ajet objavljen Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., jeste ajet: *'Došao vam je Poslanik, jedan od vas...'*"[11] (Et-Tevba, 128)

Jusuf ibn Mahik prenosi da je Ubejj ibn Ka'b, r.a., rekao: "Posljednje iz Kur'ana što je objavljeno Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., jeste ajet: *'Došao vam je Poslanik, jedan od vas...'*, a prva objava desila se u ponedjeljak."[12]

Ebu Katada, r.a., prenosi da je neki čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, šta misliš o dobrovoljnom postu ponedjeljkom?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: "U tom danu počelo mi je objavljivanje Kur'ana, a mjesec u kojem se to desilo jeste mjesec ramazan. Allah, dž.š., rekao je: *'U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana...'*"[13]

Vasila prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Suhufi Ibrahima, a.s., objavljeni su prve noći ramazana, Tevrat je objavljen u prvim danima ovog mjeseca, Indžil trinaestog dana ovog mjeseca, Zebur osamnaestog dana, a Kur'an četrnaestog dana ovog mjeseca."[14]

---

[11] Ovo je predanje vjerodostojno pod uvjetom da verzija koju bilježi Hakim nema neku mahanu. Hakim ga bilježi (2/338) preko Junusa ibn Ubejda i Alije ibn Zejda, a on od Jusufa. Niz prenosilaca koji se bilježi u *Musannefu* nepouzdan je zbog Alije ibn Zejda ibn Džedana. Bilježe ga i Ibn Džerir (11/57), Ahmed (5/117) i Bejheki (7/139) od Alije ibn Zejda.

[12] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut, jer se Jusuf nikad nije sreo s Ubejjom, r.a.

[13] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim i Ahmed (5/299).

[14] Ovaj hadis nije vjerodostojan. Prenosi ga jedino Imran ibn Davud el-Kattan, koji je u osnovi bio pouzdan, ali je zaboravljao hadise. Bilježe ga i Ibn Džerir (2/84), Ahmed (4/107), Taberani (22/75) i Bejheki (9/188).

O objavi *Bismille*

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Prvo što je Džibril, a.s., objavio Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., jesu riječi: 'Muhammede, zatraži utočište kod Allaha, dž.š., od prokletog šejtana, a nakon toga reci: *'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.'*'"[15]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije znao gdje se sure završavaju sve dok mu nije objavljen ajet: *'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.'*"[16]

Abdullah ibn Mesud, r.a., kaže: "Nismo znali gdje počinju, a gdje se završavaju sure dok nije objavljen ajet: *'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.'*"[17]

Abdullah ibn Omer, r.a., veli: "Riječi *'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog'* objavljene su na početku svake sure."

---

[15] Ovaj hadis nije vjerodostojan, jer je njegov niz prenosilaca prekinut. Bišr ibn Amara nije pouzdan, a Dahhak se nikada nije susreo s Ibn Abbasom, r.a. To smo i ranije spominjali.

[16] Ovaj je hadis vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Ebi Davud* autora šejha Albanija (788). Bilježi ga Hakim (1/231) i ocjenjuje ga vjerodostojnim. Zehebi ga podržava u njegovu mišljenju.

[17] Sujuti ga bilježi u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (1/7). Bilježi ga i Bejheki u djelu *Šuabul-iman*.

O objavi sure *El-Fatiha*

(objavljena u Meki, 7 ajeta)

Učenjaci se razilaze u mišljenjima o objavljivanju sure *El-Fatiha*. Većina smatra da je objavljena u Meki i da spada među prve sure objavljene Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.

Mejsera prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi izašao iz kuće, čuo glas kako ga doziva s neba pa bi zbog straha bježao. Vereka ibn Nevfel rekao mu je: "Muhammede, kada čuješ glas da te doziva, nemoj bježati, kako bi mogao čuti šta ti želi kazati." Kada je sljedeći put Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo glas da ga doziva s neba, odgovorio je: "Odazivam ti se." Glas mu je rekao: "Reci: *'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik.'* Nakon toga reci: *'Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo, Milostivog, Samilosnog, Vladara Dana sudnjeg'*, i sve do kraja ove sure."[18]

Alija ibn Ebi Talib, r.a., rekao je: "Sura *El-Fatiha* objavljena je iz riznice koja se nalazi ispod Arša."[19]

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog dana u Meki proučio ajete: *"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo."* Kada su to čule Kurejšije, povikali su: "Allah ti usta razvratio."[20] Mudžahid smatra da je sura *El-Fatiha* objavljena u Medini. Husejn ibn Fadl rekao je: "Svaki učenjak napravi neku grešku, a ovo Mudžahidovo mišljenje očita je greška, jer jedino on tvrdi da je *El-Fatiha* objavljena u Medini. Ono što kategorično ukazuje na to da je ovo mekanska sura jeste ajet iz sure *El-Hidžr*: *'Mi smo ti objavili sedam ajeta koji se*

[18] Sujuti veli: "Većina učenjaka smatra da je *El-Fatiha* mekanska sura, čak se prenosi da neki smatraju da je to prva objavljena sura." Pogledaj djelo *El-Itkan* (1/12).

[19] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Fudajl ibn Amr el-Fekimi nikada nije susreo Aliju ibn Ebi Taliba, r.a. Sujuti tvrdi da ovaj hadis bilježi i Es-Salebi. Pogledaj djelo *El-Itkan* (1/12).

[20] U nizu prenosilaca ovog hadisa nalazi se Kelbi. Pogledaj djelo *El-Itkan* (1/12).

ponavljaju, i Kur'an veličanstveni ti objavljujemo.' Znači, objavili smo ti *El-Fatihu*."

Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon što je Ubejj ibn Ka'b, r.a., pred njim proučio suru *El-Fatiha*, rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, ni u Tevratu, ni u Indžilu, ni u Zeburu ni u Kur'anu nije objavljena slična sura. Ona je sedam ajeta koji se ponavljaju i veličanstveni Kur'an koji mi je objavljen."[21] Bez ikakve dvojbe, sura *El-Hidžr* objavljena je u Meki. Nije moguće da Allah, dž.š., nije objavio ovu suru Svome Poslaniku, s.a.v.s., dok je živio u Meki i da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., duže od deset godina obavljao namaz bez *El-Fatihe*. To razum nikako ne može prihvatiti.

---

[21] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Hakim (2/258) i Tirmizi (3125) od Abdul-Hamida ibn Džafera, od Alaa i Ukbe preko Abdul-Aziza Muhammeda od Alaa. Tirmizi veli: "Ovaj niz prenosilaca vjerodostojniji je od onog u kojem se nalazi Abdul-Hamid."

O objavi nekih ajeta sure *El-Bekara*

(objavljena u Medini, 286 ajeta)

Ikrima veli: "Prva sura objavljena u Medini jeste sura *El-Bekara.*"[22]

"Elif. Lam. Mim. Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali." (El-Bekara, 1)

Mudžahid kaže: "Prva četiri ajeta ove sure objavljeni su o vjernicima, dva ajeta poslije njih objavljeni su o nevjernicima, a trinaest sljedećih ajeta objavljeni su o munaficima."[23]

"Onima koji neće da vjeruju doista je svejedno opominjao ti njih ili ih ne opominjao..." (El-Bekara, 6)

Dahhak je rekao: "Ovaj je ajet objavljen o Ebu Džehlu i o pet članova njegove porodice." Kelbi veli: "Objavljen je o jevrejima."[24]

"Kada sretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo.'" (El-Bekara, 14)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Ubejju i njegovim pristalicama. Jednog dana oni se sretoše s grupom ashaba pa Abdullah ibn Ubejj reče svojim prijateljima: 'Pogledajte kako ću od vas odvratiti ove glupane.' Zatim je prišao Ebu Bekru, r.a., uzeo ga

---

[22] Ibn Hadžer, komentirajući *Sahihul-Buhari*, veli: "Svi se učenjaci slažu da je sura *El-Bekara* prva objavljena sura u Medini." Međutim, Sujuti veli: "Njegova tvrdnja da se svi učenjaci slažu u tome diskutabilna je, jer Nesefi u svom tefsiru prenosi od Vakidija da je Alija ibn Husejn rekao: 'Prva sura objavljena u Medini jeste sura *El-Kadr.*'" Pogledaj djelo *El-Itkan* (1/25).

[23] Bilježi ga Ibn Džerir (1/80). Pogledaj djelo *Esbabun-nuzul anis-sahabeti vel-mufessirin*, str. 12. Pogledaj i djelo *Lubabun-nukul* autora Sujutija, str. 7.

[24] Ovaj hadis bilježi jedino Vahidi. Dahhak je sin Mezahima el-Hilalija. Bio je poznat po nadimku Ebu Muhammed, a neki kažu po nadimku Ebu Kasim i autor je jednog tefsirskog djela. Bio je velik učenjak, ali nije dobro poznavao hadisku nauku. Međutim, bio je iskren i istinoljubiv. Neki učenjaci kažu: "Nikada se nije susreo s Ibn Abbasom, r.a. Umro je 102. godine po Hidžri."

za ruku i rekao mu: ‘Dobro došao, poglavaru Benu Tejma, učenjače islama, pratioče Allahova Poslanika, s.a.v.s., u pećini, onaj koji za islam žrtvuješ svoj imetak i život.’ Zatim je za ruku uzeo Omera, r.a., i rekao mu: ‘Dobro došao, poglavaru Benu Adija ibn Kaba, onaj koji rastavljaš istinu od neistine, postojani u vjeri, onaj koji, pomažući Allahova Poslanika, s.a.v.s., žrtvuješ svoj život i imetak.’ Zatim je za ruku uzeo Aliju, r.a., i rekao mu: ‘Dobro došao, amidžiću Allahova Poslanika, s.a.v.s., i njegov zete, poglavaru Benu Hašima poslije Allahova Poslanika, s.a.v.s.’ Kada su se rastali, Abdullah ibn Ubejj reče svojim prijateljima: ‘Šta kažete o ovom što sam učinio? Kad god ih sretnete, postupite isto kao i ja.’ Prijatelji pohvališe ovaj njegov postupak, a ashabi se vratiše Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i obavijestiše ga o onome što im se desilo pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.”[25]

“O ljudi, klanjajte se Gospodaru svome, Koji je stvorio vas i one prije vas...” (El-Bekara, 21)

Alkama kaže: “Svaki ajet koji počinje riječima ‘*O ljudi*’ objavljen je u Meki, a svaki ajet koji počinje riječima ‘*O vjernici*’ objavljen je u Medini.” Riječi *“O ljudi”* upućene su stanovnicima Meke, a riječi *“O vjernici”* upućene su stanovnicima Medine.[26]

Riječi Uzvišenog *“O ljudi, klanjajte se Gospodaru svome...”* upućene su mnogobošcima u Meki, kao i nekoliko ajeta poslije, sve do ajeta *“A one koji vjeruju i dobra djela čine obraduj Džennetom...”* I ovaj ajet objavljen je o vjernicima, jer gdje god Allah, dž.š., spomene kaznu za nevjernike, *“Vatra za nevjernike pripremljena, čije će gorivo biti ljudi i kamenje”* (El-Bekara, 24), spomene i nagradu koju je pripremio vjernicima.[27]

“Allah se ne ustručava da za primjer navede mušicu ili nešto sićušnije...” (El-Bekara, 26)

---

[25] Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* i kaže: “Niz je prenosilaca ovog hadisa veoma slab, jer je Suddi es-Sagir lažljivac kao i Kelbi, a Ebu Salih nije pouzdan.”

[26] *El-Itkan* (1/17). Ovo predanje prenosi se od Alkame, od Abdullaha, ali smatram da je ispravnije reći da se niz prenosilaca završava s Alkamom.

[27] *Esbabu nuzulil-Kur’an*, str. 91.

Ebu Salih prenosi da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Kada je Allah, dž.š., naveo primjer licemjerima: *'Slični su onima koji potpale vatru'*[28] i *'Ili, oni su nalik na one koji za vrijeme silnog pljuska s neba...'*, oni su rekli: 'Allah, dž.š., uzvišeniji je od toga da navodi primjere.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[29]

Hasan i Katada kažu: "Kada je Allah, dž.š., u Kur'anu spomenuo mušicu i pauka i naveo ih mnogobošcima za primjer, jevreji su se smijali i rekli: 'Na šta sliči ovaj Allahov, dž.š., govor!' Na to je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Allah, dž.š., u Kur'anu je rekao da bogovi koje obožavaju mnogobošci nisu u stanju stvoriti ni mušicu, a stanje onih koji te kipove obožavaju usporedio je sa stanjem u paukovoj kući, pa su mnogobošci rekli: 'Pogledajte, Allah u Kur'anu, koji objavljuje Muhammedu, spominje mušicu i pauka; kakva je korist od ovih insekata?" Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[30]

"Zar da od drugih tražite da dobra djela čine, a da pri tome sebe zaboravljate..." (El-Bekara, 44)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen zbog jevreja iz Medine. Među njima je bio čovjek koji je svojim prijateljima, rođacima i nekim muslimanima govorio: 'Prihvatite se vjere ovog čovjeka (Muhammeda, s.a.v.s.), jer je njegova vjera istinita.' Preporučivao je to drugima, a sam nije htio primiti islam."[31]

"Pomozite sebi strpljenjem i molitvom..." (El-Bekara, 45)

Prema mišljenju većine učenjaka, ovaj se ajet odnosi na sljedbenike Knjige, ali pouku iz njega mogu uzeti i svi ostali Allahovi, dž.š.,

[28] Predanje koje prenosi Ebu Salih bilježi Ibn Džerir (1/138), preko Suddija od Ebu Saliha, koji nikada nije sreo Ibn Abbasa, r.a.

[29] *Lubabun-nukul*, str. 8.

[30] Bilježi ga jedino Vahidi. U njegovu nizu prenosilaca nalazi se Abdul-Ganijj ibn Seid es-Sekafi, koji je veoma nepouzdan. Što se tiče mišljenja Katade i Hasana, Sujuti smatra da je njihovo mišljenje ispravnije. Pogledaj djelo *Lubabun-nukul*, str. 9.

[31] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* tvrdi da ovo predanje bilježe Vahidi i Salebi od Kelbija, str. 9.

robovi. Neki kažu da se ovaj ajet odnosi isključivo na muslimane, međutim, prvo je mišljenje ispravnije.[32]

"One koji su vjerovali, pa i one koji su bili jevreji i kršćani i Sabijci, one koji su u Allaha i u onaj svijet vjerovali..." (El-Bekara, 62)

Mudžahid kaže: "Kada je Selman el-Farisi ispričao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., priču o monasima s kojima se susretao u manastirima, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Oni će biti stanovnici vatre.' Tada je Selman, r.a., rekao: 'Zbog toga sam osjetio neizmjernu tugu.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'One koji su vjerovali, pa i one koji su bili jevreji...'* Selman, r.a., tada je rekao: 'Kada sam čuo ovaj ajet, kao da mi je brdo skinuto s leđa.'"[33]

Suddi veli: "Ovaj ajet objavljen je o monasima prijateljima Selmana, r.a. Kada je Selman, r.a., došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., ispričao mu je o njihovu ibadetu. Rekao je: 'Allahov Poslaniče, oni su obavljali namaz, postili su i svjedočili su da ćeš ti biti poslan kao poslanik.' Tada mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Selmane, oni će biti stanovnici vatre.' Nakon toga, Allah, dž.š., objavio je: *'One koji su vjerovali...'* sve do riječi *'i ni za čim neće tugovati.'*"[34]

Ibn Mesud, r.a., kao i neki drugi ashabi, prenosi da je ovaj ajet objavljen o Selmanu el-Farisiju, r.a., koji je bio uglednik svoga naroda dok je živio u Perziji, a ajeti poslije ovog objavljeni su o jevrejima.[35]

"Zar se vi nadate da će vam se jevreji odazvati i vama za ljubav vjernici postati..." (El-Bekara, 75)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o sedamdeset jevreja koje je Musa, a.s., odabrao da pođu s njim i da slušaju Allahove, dž.š., riječi.

---

[32] U obzir treba uzeti općenitost kur'anskog izraza, tako da se može reći da se ovaj ajet odnosi generalno na sve muslimane.

[33] Bilježi ga Ibn Džerir (1/256) od ibn Džurejdža, a on od Mudžahida, bez spominjanja Abdullaha ibn Kesira.

[34] Bilježi ga Ibn Džerir (1/254), a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* tvrdi da ga bilježi i Ibn Ebi Hatim, str. 9.

[35] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut, jer Ebu Salih nikada nije susreo Ibn Abbasa, r.a.

Nakon što su otišli s njim i slušali govor Allaha, dž.š., gdje im je naređivao šta trebaju raditi i čega se trebaju kloniti, oni su se vratili svome narodu. Oni iskreni bili su pokorni Allahovim, dž.š., naredbama, ali su neki među njima rekli: 'Čuli smo Allaha, dž.š., da je pred kraj svoga govora rekao: 'Ako se možete pridržavati ovoga što sam vam naredio, onda to i učinite, a ako ne želite, ne morate to činiti, nećete imati grijeha zbog toga.'"

Prema mišljenju većine mufessira, ovaj je ajet objavljen o onima koji su izmijenili propise o kamenovanju bludnika i opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., u Tevratu.[36]

"A teško onima koji svojim rukama pišu Knjigu, a zatim govore: 'Evo, ovo je od Allaha...'" (El-Bekara, 79)

Ovaj ajet objavljen je o onima koji su u Tevratu izmijenili opis Allahova Poslanika, s.a.v.s. Kelbi veli: "Oni su izmijenili njegov opis u svojoj svetoj Knjizi i opisali su ga kao veoma krupna čovjeka, izrazito visoka, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je srednjeg rasta i pravilne građe tijela. Rekli su svojim sljedbenicima: 'Pogledajte opis poslanika koji treba biti poslan pred Sudnji dan, uopće ne odgovara opisu ovog čovjeka.' Tadašnji jevrejski svećenici i učenjaci bespravno su uzimali imetak od svojih sljedbenika pa su se pobojali da to ne izgube ukoliko prihvate vjeru Allahova Poslanika, s.a.v.s."[37]

Ibn Abbas, r.a., o ovom je ajetu rekao: "Objavljen je o sljedbenicima Knjige."[38]

"Oni govore: 'Vatra će nas doticati samo neko vrijeme...'" (El-Bekara, 80)

---

[36] Nisam pronašao da neko bilježi ovo predanje. Mukatil je bio velik mufessir. Ebu Hasan ibn Sulejman el-Belhi, koji je veoma nepouzdan, prenosi hadise od Mudžahida, Dahhaka i Ibn Burejda. Učenjaci se slažu da njegova predanja ne treba prihvatati. Umro je oko stotinu pedesete godine po Hidžri. Pogledaj djelo *Tehzibus-sijer* (1094).

[37] Bilježi ga jedino Vahidi. Slično predanje od Ibn Abbasa, r.a., bilježi i Ibn Ebi Hatim. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 94. Hadis je vjerodostojno prenesen od Ibn Abbasa.

[38] Bilježi ga Buhari, str. 54. Prenosioci su ovog hadisa oni od kojih Buhari bilježi hadise u svom *Sahihu*, osim, Abdur-Rahmana ibn Alkame, kojeg Nesai ocjenjuje pouzdanim.

Ibn Abbas, r.a., veli: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru u Medinu, jevreji su tvrdili da će ovaj svijet trajati sedam hiljada godina i da će ljudi za svaku hiljadu godina biti kažnjavani u džehenemskoj vatri po jedan ahiretski dan. Po njima, kazna će trajati sedam dana, a nakon toga će prestati. Na to je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[39]

Ibn Abbas, r.a., također kaže: "Sljedbenici Knjige vjerovali su da je između početka i kraja Džehennema četrdeset godina putovanja. Rekli su: 'Mi ćemo u Džehennemu biti kažnjavani samo onoliko koliko je to zapisano u Tevratu.' Međutim, kada nastupi Sudnji dan i kada budu bačeni u vatru pa dođu do dna Džehennema, meleki čuvari Džehennema reći će im: 'Allahovi neprijatelji, tvrdili ste da ćete u vatri ostati samo sedam dana, taj je rok istekao, a preostala vam je vječnost.'"[40]

"A kad im Knjiga od Allaha dolazi, koja priznaje kao istinitu Knjigu koju oni imaju – a još ranije su pomoć protiv mnogobožaca molili..." (El-Bekara, 89)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Jevreji Hajbera borili su se protiv arapskog plemena Gatafan i kad god bi se sukobili, jevreji bi bili poraženi. Zbog toga su se obratili Allahu, dž.š., sljedećom dovom: 'Allahu, tako Ti odabranosti neukog Vjerovjesnika kojeg si obećao poslati pred Sudnji dan, pomozi nas protiv njih.' Kad god bi pred bitku proučili ovu dovu, pobijedili bi pleme Gatafan. Međutim, kada je Allah, dž.š., poslao Svoga Vjerovjesnika, s.a.v.s., oni su ga zanijekali pa je Allah, dž.š., objavio: *'A još ranije su pomoć protiv mnogobožaca molili'*, to jest u tvoje su ime pomoć tražili.

[39] Bilježi ga Ibn Džerir (1/303). U njegovu nizu prenosilaca nalazi se Muhammed ibn Ebi Muhammed, štićenik Zejda ibn Sabita, r.a., koga Ibn Hibban svrstava među pouzdane prenosioce. U djelu *El-Mugni* stoji da je Zehebi rekao: "On nije poznat." Ibn Džerir ovo predanje prenosi također i od Mudžahida.

[40] Predanje koje prenosi Dahhak bilježi Ibn Džerir (1/302). Pogledaj djelo *Lubabunnukul*, str. 10. U njegovu nizu prenosilaca nalazi se Džuvejbir, koji je veoma nepouzdan.

A na kraju ovog ajeta Allah, dž.š., kaže: *'I neka zato stigne nevjernike Allahovo prokletstvo.'"*[41]

Suddi veli: "Arapi su u doba džahilijeta uznemiravali jevreje, koji su u Tevratu imali opis Muhammeda, s.a.v.s. Zbog toga su molili Allaha, dž.š., da ga što prije pošalje pa da ih on povede u rat protiv Arapa. Međutim, kada je Muhammed, s.a.v.s., postao Allahov poslanik, oni su ga zbog zavisti zanijekali i rekli: 'Svi dosadašnji vjerovjesnici bili su potomci Israila, a.s., otkud sada da kao vjerovjesnik bude poslan potomak Ismaila, a.s.?'"[42]

Asim ibn Amr ibn Katada prenosi od nekih ljudi iz svoga naroda da su rekli: "Ono što nas je navelo da primimo islam jeste ono što smo čuli od jevreja. Mi smo bili mnogobošci, obožavali smo kipove, a jevreji su posjedovali znanje koje mi nismo imali. Između nas i njih uvijek su bili loši odnosi i kada bismo im mi učinili nešto nažao, oni bi govorili: 'Približilo se vrijeme kada treba da se pojavi vjerovjesnik koji će nas povesti u borbu protiv vas i bit ćete istrijebljeni poput naroda Ada i uništeni poput grada Irema.' Često smo to slušali od njih i kada se pojavio Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi smo mu se odazvali kada nas je pozvao da vjerujemo samo u Allaha, dž.š., jer smo shvatili da je ono što su oni najavljivali istina. Mi smo ih pretekli u primanju islama, a oni su odbili postati muslimani, tako da je zbog nas i njih objavljeno nekoliko ajeta u suri *El-Bekara*: *'A kad im Knjiga od Allaha dolazi, koja priznaje kao istinitu Knjigu koju imaju oni – a još ranije su pomoć protiv mnogobožaca molili – i kada im dolazi ono što im je poznato, oni u to neće da vjeruju, i neka zato stigne nevjernike Allahovo prokletstvo.'"*[43]

"Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu...?'" (El-Bekara, 97)

---

[41] Ovaj hadis nije vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/263) preko Abdul-Melika ibn Haruna i kaže: "Bilo je neophodno spomenuti ovo predanje u tefsiru." Međutim, Zehebi veli: "To nije bilo neophodno, jer se predanja koja prenosi Abdul-Melik ne prihvataju." Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* navodi da ovo predanje bilježi i Bejheki u djelu *Delailun-nubuvveti* i smatra da je niz prenosilaca ovog hadisa slab i upozorava da niko nema pravo činiti ono što je Allah, dž.š., zabranio i da nije dozvoljeno moliti Allaha, dž.š., drukčije osim Njegovim uzvišenim i lijepim imenima i svojstvima.

[42] Bilježi ga Ibn Džerir (1/326).

[43] *Siretu Ibn Hišam* (1/211).

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Jevreji su došli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli mu: 'Ebu Kasime, postavit ćemo ti neka pitanja pa ako ispravno odgovoriš na njih, mi ćemo te slijediti. Reci nam: 'Koji ti melek donosi Objavu, jer nije bilo nijednog vjerovjesnika, a da mu melek nije od Allaha, dž.š., donosio Objavu. Koji melek tebi donosi Objavu?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Džibril, a.s.' Jevreji rekoše: 'To je onaj koji donosi rat i borbu, to je naš otvoreni neprijatelj. Da si rekao da ti Objavu donosi Mikail, a.s., koji spušta kišu i milost, mi bismo te slijedili.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je: *'Reci: Ko je neprijatelj Džibrilu? A on, Allahovom voljom, tebi na srce stavlja Kur'an...'*, sve do riječi *'Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.*'"[44]

"Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim..."
(El-Bekara, 98)

Omer ibn el-Hattab, r.a., ispričao je: "Jednom prilikom zadesio sam se kod jevreja dok su čitali Tevrat pa me iznenadila činjenica da se učenja Kur'ana i Tevrata uveliko slažu. Jevreji mi rekoše: 'Omere, nema nikoga među ljudima da nam je draži od tebe.' Upitao sam: 'A zbog čega to?' Rekli su: 'Jer dolaziš kod nas i družiš se s nama.' Rekao sam im: 'Ja dolazim kod vas isključivo zbog toga da bih se divio tome što se Kur'an i Tevrat uveliko slažu.' Jednog dana dok sam bio s njima iza mojih je leđa prošao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Oni mi rekoše: 'Ovo je tvoj prijatelj, idi i poselami se s njim.' Kada sam se osvrnuo, Allahov Poslanik, s.a.v.s., već je bio ušao u jednu od medinskih kuća. Okrenuo sam se prema njima i rekao im: 'Zaklinjem vas Allahom, dž.š., kao i Knjigom koja vam je objavljena, znate li uistinu je li on Allahov poslanik?' Njihov poglavar reče: 'Da, mi uistinu znamo da je on Allahov poslanik.' Rekoh mu: 'Ti si onda najviše propao među njima ako znate da je on Allahov poslanik, a ne slijedite ga.' Oni rekoše: 'Mi među melekima imamo jednog neprijatelja i jednog prijatelja.'

---

[44] Bilježi ga Ahmed (1/274). Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (8/242) veli: "Bilježe ga Ahmed i Taberani, a njegov je niz prenosilaca pouzdan." Također ga bilježe i Ebu Nuajm u djelu *El-Hil'jetu* (4/305), Ibn Džerir (1/431) i Ibn Sad (1/116). Pogledaj djelo *Es-Sahihul-musned min esbabin-nuzul* autora Ebu Abdur-Rahmana Mukbila ibn Hadija el-Jemenija el-Vedaija.

Upitao sam: 'Ko je vaš neprijatelj, a ko prijatelj?' Rekoše: 'Naš je neprijatelj Džibril. On je melek strogosti, grubosti, kazne i žestine.' Upitao sam: 'A ko je vaš prijatelj?' Oni odgovoriše: 'Mikail, on je melek milosti, blagosti i olakšanja.' Rekao sam im: 'Ja svjedočim da Džibrilu, a.s., nije dozvoljeno da bude neprijatelj Mikailovim, a.s., prijateljima niti je Mikailu, a.s., dozvoljeno da bude prijatelj neprijateljima Džibrila, a.s.; oni imaju zajedničke prijatelje i neprijatelje.' Zatim sam otišao u istu kuću u koju je ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a on me je dočekao riječima: 'Sine Hattabov, hoćeš li da ti proučim ajete koji su mi maloprije objavljeni?' Odgovorio sam: 'Naravno da hoću.' Nakon toga mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ove ajete sve do riječi: *'I jedino nevjernici u njih neće da vjeruju.'* Rekao sam mu: 'Tako mi Onoga Koji te je s Istinom poslao, ja sam došao s namjerom da ti ispričam šta su jevreji rekli, ali, evo, Blagi i O svemu obaviješteni pretekao me je.'" Omer, r.a., dalje veli: "Nakon ovog događaja bio sam postojaniji u islamu od tvrdoga kamena."[45]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Jedan od jevrejskih učenjaka iz plemena Fedk po imenu Abdullah ibn Surija posjetio je Allahova Poslanika, s.a.v.s., i zapitkivao ga o nekim stvarima i nakon što mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svaki odgovor obrazložio jasnim dokazima, on je upitao: 'Koji melek ti donosi Objavu s nebesa?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Džibril, a.s., i Allah, dž.š., nije poslao nijednog vjerovjesnika a da mu Džibril, a.s., nije donosio Objavu.' Abdullah ibn Surija reče: 'To je naš neprijatelj među melekima. Da ti umjesto njega Objavu donosi Mikail, mi bismo te slijedili. Džibril nam je mnogo puta donio kaznu i patnju i često nam je bio neprijatelj. Najteže čime nas je pogodio bilo je ono kada je Allah, dž.š., jednom našem vjerovjesniku objavio da će Bejtul-Makdis biti porušen od vojske koju će predvoditi čovjek po imenu Nabukodonosor i obavijestio nas o tačnom datumu dešavanja toga strašnog događaja. Nakon rođenja tog djeteta mi smo poslali jednoga snažnog čovjeka od sinova Israilovih da ga ubije. On je otišao u potragu za njim i

---

[45] Niz prenosilaca ovog predanja vjerodostojan je sve do Šabija. Međutim, veza između njega i Omera, r.a., prekinuta je. Bilježe ga Ibn Džerir (1/343) i Ibn Ebi Šejba (14/285). Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* tvrdi da ga bilježe i Ibn Rahuja i Ibn Ebi Hatim.

kad ga je pronašao u Babilonu, nejakog i slabašnog, i htio ga ubiti, Džibril ga je spriječio u tome rekavši mu: 'Ako je Allah, dž.š., odredio da budete uništeni, ti tu ništa ne možeš učiniti, a ako to Allah, dž.š., nije odredio, zbog čega onda da ga ubijaš?' Naš mu je izaslanik povjerovao i vratio nam se neobavljena posla. Kada je Nabukodonosor odrastao, poveo je vojsku protiv nas i sravnio sa zemljom Bejtul-Makdis. Zbog toga mi smatramo da je Džibril naš neprijatelj.' Nakon ovog događaja, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[46]

Mukatil prenosi da su jevreji rekli: "Džibril je naš neprijatelj; naređeno mu je da Objavu dostavi jednom čovjeku među nama, ali on je Objavu dostavio jednom Arapu." Nakon toga objavljen je ovaj ajet.[47]

"A Mi tebi jasne dokaze objavljujemo i jedino nevjernici neće u njih da vjeruju." (El-Bekara, 99)

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Ovaj je ajet odgovor Abdullahu ibn Suriju, koji je rekao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Nisi nam došao ni sa čim što je nama poznato, nije ti objavljen nijedan jasan ajet pa da te zbog toga slijedimo.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[48]

"I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali..." (El-Bekara, 102)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Šejtani su prisluškivali nebeske vijesti pa bi uz jednu istinu koju su čuli pridodali još sedamdeset laži i time su punili srca ljudi. Kada je Sulejman, a.s., čuo za njihove spletke, uzeo je knjigu pomoću koje su to radili i zakopao je ispod svoga prijestolja. Kada je Sulejman, a.s., umro, šejtan se pretvorio u ljudski lik, stao je pored puta i povikao: 'Hoćete li da vas uputim na Sulejmanovu riznicu, kojoj nema ravne?' Ljudi odgovoriše: 'Naravno da hoćemo.' Šejtan reče: 'Nalazi se ispod njegova prijestolja.' Kada su ljudi otkopali zemlju, pronašli su knjigu koja je u sebi

[46] Bilježi ga Ibn Džerir (1/345) u skraćenoj verziji.

[47] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, na str. 13, tvrdi da ovo predanje bilježi Ibn Ebi Hatim.

[48] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/265) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, u čemu ga podržava Zehebi.

sadržavala vradžbine. Nakon toga su dali da se prepiše u mnogo primjeraka, tako da se ta knjiga raširila među ljudima. Nakon toga, pravdajući Sulejmana, a.s., Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."

Kelbi je rekao: "Šejtani su zapisali vradžbine i sihir i učinili su to tako kao da su to riječi Asifa, vezira Sulejmana, a.s. Napisali su: 'Ovo je znanje koje je posjedovao Asif ibn Burhija, kralj.' Nakon toga su zakopali ovu knjigu na mjesto gdje je Sulejman, a.s., obavljao molitvu, a to su učinili u vrijeme kada je Allah, dž.š., učinio da on izgubi vlast. Sulejman, a.s., to nije znao i nakon što je umro, šejtani su izvadili knjigu s mjesta na kome je bila zakopana i rekli ljudima: 'Sulejman je vladao vama pomoću ove knjige pa je dobro izučite.' Učeni su ljudi tada rekli: 'Bože sačuvaj da ovo bude nauka Sulejmanova, a.s.' Međutim, neznalice su rekle: 'Ovo je znanje koje je posjedovao Sulejman, a.s.', pa su ga i oni počeli izučavati, a odbacili su knjige svojih vjerovjesnika. Na ovaj se način među ljudima proširila pogrešna slika o Sulejmanu, a.s., i tako je trajalo sve dok Allah, dž.š., nije Muhammeda, s.a.v.s., učinio poslanikom pa je preko njega objavio ovaj ajet u kome je sprao ljagu s imena časnog poslanika Sulejmana, a.s."[49]

Hasif veli: "Kad god bi niklo neko drvo, Sulejman, a.s., upitao bi ga: 'Za koju bolest si ti lijek?' Kad je niklo drvo egipatska akacija, Sulejman, a.s., upitao ga je: 'Koja je tvoja svrha?' Drvo je odgovorilo: 'Da srušim tvoj mesdžid.' Sulejman, a.s., upita: 'Zar ćeš to uistinu učiniti?' Drvo odgovori: 'Da.' Sulejman, a.s., reče: 'Ružno li si ti drvo.' Sulejman, a.s., je tako ukazivao ljudima na ljekovito bilje sve dok nije umro. Nakon njegove smrti, kada bi se ljudi razboljeli, govorili su: 'Da nam je sad neko poput Sulejmana, a.s.' Tu su priliku iskoristili šejtani pa su napisali knjigu o vradžbinama i zakopali je na mjesto gdje je Sulejman, a.s., obavljao molitvu. Nakon toga rekli su ljudima: 'Mi ćemo vas uputiti na knjigu pomoću koje je Sulejman, a.s., liječio ljude.' Poslije su otkopali knjigu i pokazali je ljudima, a Allah, dž.š., povodom ovog događaja objavio je ajet: '*I povode se za*

---

[49] Bilježi ga Ibn Kesir (1/145-146).

onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali...', sve do riječi: *'Zato nemoj biti nevjernik...'*"[50]

Suddi kaže: "Za vrijeme vladavine Sulejmana, a.s., neki su ljudi napisali knjigu o vradžbinama i posvetili se njezinu izučavanju. Sulejman, a.s., oduzeo im je te knjige, stavio ih u sanduk koji je zakopao ispod svoga prijestolja i zabranio im da se nastave baviti ovim poslom. Međutim, kada je Sulejman, a.s., umro i nakon što su pomrli oni koji su znali pravi razlog zbog koga je Sulejman, a.s., zakopao te knjige, jedan od šejtana pretvorio se u ljudski lik i rekao jednoj skupini sinova Israilovih: 'Hoćete li da vas uputim na riznicu čija je vrijednost neprocjenjiva?' Ljudi rekoše: 'Hoćemo.' Šejtan reče: 'Idite i kopajte na mjestu gdje je bio prijesto Sulejmana, a.s.' Kopajući na tom mjestu, pronašli su ove knjige. Kada su ih izvadili iz sanduka, šejtan reče: 'Sulejman, a.s., je pomoću ovih knjiga vladao ljudima, džinima i pticama.' Nakon toga ljudi su počeli proučavati ove knjige i to je razlog zbog kojeg je sihir najrašireniji među jevrejima. Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet kako bi ukazao na to da je Sulejman, a.s., potpuno čist od toga."[51]

"O vjernici: 'Ne služite se riječima: 'Raina'...'"
(El-Bekara, 104)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Arapi su koristili ovu riječ i kada su to čuli jevreji, začudili su se, jer je u njihovu jeziku ova riječ označavala psovku i grdnju. Rekli su: 'Dosad smo psovali Muhammeda tajno, a odsad ćemo javno koristiti ovu riječ, jer je i Arapi koriste.'[52] Poslije toga dolazili su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i govorili su: 'Muhammede, *raina*', i smijali se zbog toga. Međutim, Seid ibn Ubada, r.a., ensarija, prozreo je njihove podle namjere, jer je poznavao hebrejski jezik i rekao im: 'Allahovi neprijatelji, neka je na vas Allahovo, dž.š., prokletstvo. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedov život, ako još ijednom čujem nekoga među vama da, obraćajući se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.,

---

[50] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (1/95) tvrdi da ga prenosi Seid ibn Mensur. Puno ime Hasifa jeste Abdur-Rahman. Bio je velik učenjak i fakih.
[51] Bilježi ga Ibn Džerir (1/353).
[52] U arapskom jeziku ima potpuno drukčije značenje. Prim. prev.

izgovara tu riječ, sabljom ću ga po vratu udariti.' Oni mu rekoše: 'Pa i vi upotrebljavate tu riječ.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[53]

"Ne vole oni koji ne vjeruju, ni sljedbenici Knjige ni mnogobošci, da se vama od Gospodara vašeg bilo kakvo dobro objavi..." (El-Bekara, 105)

Komentatori Kur'ana kažu: "Muslimani su govorili svojim saveznicima među jevrejima: 'Vjerujte da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik.' Oni bi im odgovarali: 'Ovo čemu nas vi pozivate nije nimalo bolje od naše vjere, a mi bismo uistinu voljeli da je bolje.' Nakon toga Allah, dž.š., utjerao ih je u laž objavivši ovaj ajet."[54]

"Mi nijedan propis ne promijenimo niti ga u zaborav potisnemo, a da bolji od njega ili sličan njemu ne donesemo." (El-Bekara, 106)

Komentatori Kur'ana prenose da su mnogobošci rekli: "Pogledajte, Muhammed svojim sljedbenicima nešto naredi pa im poslije to zabrani i naredi suprotno tome. Danas nešto kaže, a sutra to porekne. Ovaj je Kur'an samo Muhammedov govor, koji on smišlja, i to je knjiga koja proturječi sama sebi." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Kada Mi ajet dokinemo drugim – a Allah najbolje zna šta objavljuje – oni govore: 'Ti samo izmišljaš.' A nije tako, nego većina njih ne zna."* (En-Nahl, 101)

"Zar tražite od svoga Poslanika kao što su prije tražili od Musaa?" (El-Bekara, 108)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Ebi Umejju i skupini Kurejšija koji su rekli: 'Muhammede, učini da se brdo Safa pretvori u zlato. Učini da se brda oko Meke poravnaju i oko nje bujne rijeke poteku. Ako to učiniš, mi ćemo ti vjerovati.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."

---

[53] Nisam nigdje pronašao da ga prenosi Ata. Bilježi ga Ibn Džerir (1/374) i prenosi ga od Dahhaka, a on od Ibn Abbasa, r.a. Prenosi ga i od Ikrime ili od Seida ibn Džubejra (1/373).

[54] Pogledaj tefsir Ibn Džerira (1/377) i tefsir Ibn Kesira (1/158-159).

Komentatori Kur'ana kažu: "Jevreji i mnogobošci tražili su od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im ispunjava svakojake želje. Neki su govorili: 'Spusti nam s neba Knjigu odjednom, kao što je to uradio Musa, a.s., s Tevratom.' Abdullah ibn Ebi Umejja el-Mahzumi rekao je: 'Donesi mi Knjigu s neba, na kojoj će pisati da je od Gospodara svih svjetova i u kojoj me obavještava da te je poslao kao Svoga poslanika ljudima.' Drugi su govorili: 'Nećemo ti vjerovati sve dok pred nas ne dovedeš Allaha, dž.š., i meleke da ih vidimo.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."

"Mnogi sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas, pošto ste postali vjernici, vrate u nevjernike, iz lične zlobe svoje, iako im je Istina poznata; ali vi oprostite i preko toga pređite dok Allah Svoju odluku ne donese. – Allah, zaista sve može."
(El-Bekara, 109)

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Ovaj je ajet objavljen o skupini jevreja koji su nakon Bitke na Uhudu rekli muslimanima: 'Pogledajte šta vas je zadesilo u Bici na Uhudu. Da ste bili sljedbenici Istine, ne biste bili poraženi. Zato, prihvatite našu vjeru, to vam je svakako bolje.'"

Abdullah ibn Kab ibn Malik, r.a., veli: "Kab ibn el-Ešref, jevrej, bio je pjesnik koji je u svojim stihovima napadao Allahova Poslanika, s.a.v.s., i njima podsticao Kurejšije da se bore protiv njega. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru iz Meke u Medinu, tamošnji mnogobošci i jevreji žestoko su ga provocirali pa mu je Allah, dž.š., naredio da se strpi i da im oprosti. O njima je objavljen ovaj ajet."[55]

Urva prenosi od Usame ibn Zejda, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom uzjahao magarca pa je upitao Sada, r.a: "Zar nisi čuo šta je Abdullah ibn Ubejj govorio o nama? Govorio je to i to..." Sad ibn Ubada, r.a., reče: "Allahov Poslaniče, oprosti mu." Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi nakon toga opraštali su uvrede koje su im nanosili jevreji i mnogobošci pa je Allah, dž.š., povodom toga

---

[55] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (1/107) tvrdi da ovaj hadis bilježe Ibn Munzir, Ibn Ebi Hatim i Bejheki u djelu *Delailun-nubuvveti*. Bilježi ga Ebu Davud (3000). Postoji razilaženje o tome je li Abdur-Rahman ibn Abdullah ibn Kab prenosio hadise od svoga oca. Pogledaj djelo *Et-Tehzib* (6/215).

objavio ajet: *"Ali, vi oprostite i preko toga pređite, sve dok Allah Svoju odluku ne donese. – Allah, zaista, sve može."*[56]

"Jevreji govore: 'Kršćani nisu na pravom putu!', a kršćani govore: 'Jevreji nisu na pravom putu!'" (El-Bekara, 113)

Ovaj je ajet objavljen medinskim jevrejima i kršćanima iz Nedžrana. Jednom prilikom kad su kršćani iz Nedžrana posjetili Medinu kako bi razgovarali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., susreli su se s jevrejskim učenjacima pa su se počeli raspravljati i vikati jedni na druge. Jevreji su rekli: "Vaša je vjera beznačajna", i zanijekali su Isaa, a.s., i Indžil. Kršćani su im odgovorili: "Vaša je vjera beznačajna", i zanijekali su Musaa, a.s., i Tevrat. Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[57]

"Ima li većeg nasilnika od onoga koji brani da se u Allahovim hramovima Njegovo ime spominje..." (El-Bekara, 114)

Ovaj je ajet objavljen o rimskom imperatoru Titusu i njegovim podanicima kršćanima, koji su u jednom vojnom pohodu pobili sve jevrejske muškarce, porobili njihove žene i djecu, spalili sve primjerke Tevrata, porušili Bejtul-Makdis i u njega pobacali leševe. Ovo je mišljenje Ibn Abbasa, r.a., koje prenosi El-Kelbi.[58]

Katada i Suddi kažu: "Ovaj se ajet odnosi na Nabukodonosora i njegove vojnike, koji su napravili pokolj nad jevrejima, porušili Bejtul-Makdis, a u tome su im pomogli kršćani Rimljani."[59]

U predanju koje prenosi Ata stoji da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Ovaj je ajet objavljen mnogobošcima iz Meke, koji su zabranjivali muslimanima da pored Kabe spominju Allaha, dž.š." Učenjaci kažu: "Ispravno je reći da ovaj ajet upozorava sve one koji sprečavaju vjernike da u džamijama spominju Allahovo, dž.š., ime i koji nastoje da ih poruše. Rušenje džamija može biti stvarno, poput rušenja Bejtul-Makdisa, koje je naredio Nabukodonosor, a može biti

---

[56] Prenosioci su ovog hadisa pouzdani. Bilježi ga Ibn Kesir (1/153).

[57] Bilježi ga Ibn Džerir (1/394) od Ibn Abbasa, r.a. Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* na str. 15 tvrdi da ga bilježi i Ibn Ebi Hatim.

[58] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an* (102).

[59] Bilježi ga Ibn Džerir (1/397).

i metaforičko, poput onog koje su činili mnogobošci koji su sprečavali Allahova Poslanika, s.a.v.s., i muslimane da spominju Allaha, dž.š., pored Kabe, da na tom mjestu obavljaju namaz i čine druge islamske obrede. Ovo se također ubraja u rušenje džamija."[60]

"A Allahovi su istok i zapad; kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana..." (El-Bekara, 115)

Učenjaci se razilaze o povodu objave ovog ajeta.

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda: "Jednom je prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao vojnu izvidnicu, u kojoj sam bio i ja. Kada se spustila noć, bilo je toliko mračno da nismo bili u stanju odrediti pravac kible. Neki su rekli: 'Kibla je u pravcu sjevera', pa su obavili namaz okrenuti u tom pravcu. Drugi su rekli: 'Kibla je u pravcu juga', pa su obavili namaz okrenuti u tom pravcu. Kada je svanulo, vidjeli smo da su oba pravca bila pogrešna i kada smo se vratili u Medinu, upitali smo o tome Allahova Poslanika, s.a.v.s., a on nam nije ništa odgovorio sve dok nije objavljen ajet: *'A Allahovi su istok i zapad; kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana...'*"[61]

Abdullah ibn Amir ibn Rebia prenosi da je njegov otac ispričao: "Jednom prilikom dok smo bili na putovanju s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., obavljali smo namaz, a bila je potpuno mrkla noć i nismo mogli odrediti u kojem je pravcu kibla pa je svaki od nas klanjao po svom nahođenju. Kad je svanulo, pitali smo o tome Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je Allah, dž.š., objavio: *'Kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana...'*" Prema mišljenju Ibn Omera, r.a., ovaj se ajet odnosi samo na dobrovoljne namaze – nafile.[62]

---

[60] Pogledaj djelo *Esbabun-nuzul anis-sahabeti vel-mufessirin*, str. 19.

[61] Bilježe ga Darekutni (1/271) i Bejheki (2/12), koji kaže: "Niz je prenosilaca do Abdul-Melika el-Arzemija nejasan."

[62] Hadis nije vjerodostojan. U njegovu se nizu prenosilaca nalazi Ešas ibn Seid es-Seman, čija se predanja ne prihvataju. Bilježe ga i Tirmizi (345), Ibn Madža (1020), Darekutni (1/272), Bejheki (2/11) i Ibn Džerir (1/401).

Prenosi se da je Ibn Omer, r.a., o ovom ajetu rekao da ukazuje na to da se na putovanju mogu obavljati dobrovoljni namazi jašući na jahalici, bez obzira na to u kojem je pravcu jahalica okrenuta.[63]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Kada je umro Nedžašija, Džibril, a.s., rekao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Nedžašija je umro pa mu klanjaj dženazu.' Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao je ashabe da dođu i poredaju se u safove. Rekao im je: 'Nedžašija je umro i Allah, dž.š., naredio mi je da mu klanjamo dženazu.' Međutim, dok su klanjali dženazu, neki su ashabi razmišljali o tome da klanjaju dženazu čovjeku koji je svoje molitve obavljao okrenut prema drugoj kibli. On se u svojim molitvama okretao ka Bejtul-Makdisu i to je činio sve dok nije umro. Prije njegove smrti muslimanima je naređeno da obavljaju molitvu okrenuti prema Meki. Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet: *'Kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana.'*"

Prema mišljenju Katade, ovaj je ajet derogiran sljedećim ajetom: *"I ma gdje bili, okrenite lica svoja na tu stranu."*[64]

Ovo je i mišljenje Ibn Abbasa, r.a., koji je rekao: "Prvo što je derogirano u Kur'anu bio je ajet o kibli. Allah, dž.š., objavio je: *'Kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana.'* Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao je namaz okrenut prema Bejtul-Makdisu, a nije se okretao prema Meki. Poslije mu je Allah, dž.š., naredio da se prilikom obavljanja molitve okreće prema Meki."[65]

U predanju koje prenosi Ali ibn Ebi Talha stoji da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru u Medinu, njezini su većinski stanovnici bili jevreji. Allah, dž.š., naredio mu je da se prilikom obavljanja namaza okreće prema Bejtul-Makdisu i to je veoma obradovalo jevreje. To je trajalo duže od deset mjeseci. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., više je volio kiblu Ibrahima, a.s., i kada mu je Allah, dž.š., naredio da se u molitvama

---

[63] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim u poglavlju o namazu putnika i Tirmizi (2958), gdje kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan." Također ga bilježi i Nesai u poglavlju o tefsiru (17).

[64] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/267) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan." Bilježi ga i Bejheki (2/12) preko Ataa, koji ga prenosi od Ibn Abbasa, r.a.

[65] Bilježi ga Ibn Džerir (7/399) od Muavije ibn Saliha, od Alije, od Ibn Abbasa, r.a.

okreće prema Meki, to se nije dopalo jevrejima pa su rekli: 'Šta ih je odvratilo od kible prema kojoj su se do sada okretali?', pa je nakon toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'Kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana.'*"[66]

Ibn Omer, r.a., ispričao je: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., činio Hidžru iz Meke u Medinu, obavljao je namaz na svojoj jahalici, bez obzira na koju je stranu ona bila okrenuta pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'Kuda god se okrenete, pa, tamo je Allahova strana.'*"[67]

"Nevjernici govore: 'Allah je uzeo sebi dijete.'" (El-Bekara, 116)

Ovaj je ajet objavljen o jevrejima, koji su rekli: "Uzejr je Allahov sin." Objavljen je i o kršćanima Nedžrana, koji su rekli: "Mesih je Allahov sin." I o mnogobošcima Arapima, koji su vjerovali da su meleki Allahove, dž.š., kćeri.

"...i ti nećeš biti pitan za one koji će biti u Džehennemu." (El-Bekara, 119)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog dana rekao: "O žalosti moje, šta će biti s mojim roditeljima?" Nakon toga objavljen je ovaj ajet.[68]

Mukatil prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada bi Allah, dž.š., učinio da jevreje zadesi neka nesreća, oni bi postali vjernici." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.

"Ni jevreji ni kršćani neće biti tobom zadovoljni sve dok ne prihvatiš njihovu vjeru." (El-Bekara, 120)

---

[66] Niz je prenosilaca ovog hadisa jak. To tvrdi Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 16, i kaže da ga bilježe i Ibn Džerir i Ibn Ebi Hatim. Međutim, Ibn Ebi Talha nije slušao hadise od Alije, r.a.

[67] Bilježi ga Tirmizi i kaže: "Ovaj je hadis hasen sahih."

[68] Ove se riječi pripisuju Muhammedu ibn Kabu el-Kureziju. Pogledaj tefsir Ibn Džerira. U njegovu se nizu prenosilaca nalazi Musa ibn Ubejd er-Rebzi, koji nije pouzdan. Prenosi ga i Davud ibn Ebi Asim od Allahova Poslanika, s.a.v.s. Također ga bilježi i Ibn Džerir (1/409). Međutim, smatram da je ispravnije reći da su ovo riječi ashaba, jer se niz prenosilaca završava kod Ibn Abbasa, r.a.

Komentatori Kur'ana kažu: "Oni su tražili od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im dā rok da razmisle pa će ga onda slijediti." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen povodom promjene kible. Razlog tome jeste to što su jevreji Medine i kršćani Nedžrana priželjkivali da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svojim molitvama okreće prema njihovoj kibli. Kada je Allah, dž.š., naredio muslimanima da se prilikom obavljanja namaza okreću prema Meki, to je jevrejima i kršćanima teško palo. Zbog toga su izgubili svaku nadu da će se vjera islam poistovjetiti s njihovom vjerom." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[69]

"Neki od sljedbenika Knjige čitaju je onako kako je objavljena..." (El-Bekara, 121)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ovaj je ajet objavljen o putnicima lađe koji su zajedno sa Džaferom ibn Ebi Talibom, r.a., doplovili iz Abesinije i onima koji su bili sa njima od stanovnika Šama."

Dahhak veli: "Ovaj je ajet objavljen o jevrejima koji su primili islam."

Ikrima i Katada kažu: "Ovaj je ajet objavljen o ashabima Allahova Poslanika, s.a.v.s."[70]

"Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza kog ćete molitvu obavljati." (El-Bekara, 125)

Enes, r.a., prenosi da je Omer, r.a., rekao: "Allah, dž.š., podržao je ispravnost mog mišljenja u tri slučaja. Predložio sam Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., da mjesto gdje je stajao Ibrahim, a.s., uzmemo za mjesto na kome ćemo obavljati molitvu pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza kog ćete molitvu obavljati.'* Zatim sam predložio Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., da njegove žene u prisustvu njima stranih muškaraca budu

---

[69] Sujuti tvrdi da ovaj hadis bilježi Es-Salebi od Ibn Abbasa, r.a., i to navodi u djelu *Lubabun-nukul*, str. 18. Kurtubi veli: "Povod objavi ovog ajeta jeste to što su oni tražili primirje i mir, a u isto su vrijeme potajno napadali Allahova Poslanika, s.a.v.s." Pogledaj djelo *Esbabun-nuzul anis-sahabeti vel-mufessirin*, str. 20.

[70] Bilježi ga Ibn Džerir (1/411) i Ibn Kesir (1/174-175).

zaklonjene od njih, jer se njima obraćaju i iskreni vjernici i grešnici pa je Allah, dž.š., objavio ajet u kome im je to naredio. Kada su se neke supruge Allahova Poslanika, s.a.v.s., zbog ljubomore ujedinile protiv njega, nagovijestio sam im da postoji opasnost da mu Allah, dž.š., naredi da se razvede od njih pa da se oženi ženama koje su bolje od njih i nakon toga je Allah, dž.š., objavio ajet u kome je potvrdio moje riječi."[71]

"Vi niste bili prisutni kada je Jakubu smrtni čas došao..."
(El-Bekara, 133)

Ovaj je ajet objavljen o jevrejima koji su rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Zar ne znate da je Jakub, a.s., na samrti oporučio svojim sinovima da ispovijedaju judaizam?"[72]

"Oni govore: 'Budite jevreji, odnosno kršćani...'"
(El-Bekara, 135)

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Ovaj je ajet objavljen o poglavarima medinskih jevreja: Kabu ibn el-Ešrefu, Maliku ibn Sajfu, Vehbu ibn Jehuzi i Ebu Jasiru ibn Ahtabu, kao i o kršćanima iz Nedžrana. Obje skupine raspravljale su se s muslimanima o islamu i svaka je skupina tvrdila da je njihova vjera najispravnija. Jevreji su rekli: 'Naš vjerovjesnik Musa, a.s., najodabraniji je vjerovjesnik, a naša knjiga Tevrat najbolja je knjiga i naša je vjera najispravnija vjera.' Nakon toga zanijekali su Isaa, a.s., i Indžil, Muhammeda, s.a.v.s., i Kur'an. Kršćani su rekli: 'Naš vjerovjesnik Isa, a.s., najodabraniji je vjerovjesnik, naša knjiga Indžil najbolja je knjiga, a vjera koju mi ispovijedamo najodabranija je vjera.' Nakon toga zanijekali su poslanstvo Muhammeda, s.a.v.s. I jedni i drugi rekli su muslimanima: 'Prihvatite našu vjeru, jer je to jedina ispravna vjera.'"[73]

"Allah je nas uputio, a zar ima ljepše upute od Allahove? Mi se samo Allahu klanjamo." (El-Bekara, 138)

---

[71] Bilježi ga Buhari (2/51). Drugo predanje prenosi Berra, r.a.

[72] Bilježi ga Ibn Džerir (1/436) i Ibn Kesir (1/198-199).

[73] Bilježi ga Ibn Džerir (1/440) od Muhammeda ibn Ebi Muhammeda, od Seida ibn Džubejra, r.a., ili Ikrime od Ibn Abbasa, r.a. Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 19, tvrdi da ga bilježi i Ibn Ebi Hatim.

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Običaj kršćana bio je, kada im se rodi dijete, da ga sedmi dan potope u vodu. O tome su govorili: 'Ovo je potapanje u čistu vodu umjesto obrezivanja.' Nakon što bi završili s ovim obredom, rekli bi: 'Sad je postao pravi kršćanin.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[74]

"Neki ljudi kratke pameti reći će: 'Šta ih je odvratilo od kible prema kojoj su se okretali?'..." (El-Bekara, 142)

Berra veli: "Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru, prvih šesnaest mjeseci se u svojim molitvama okretao prema Bejtul-Makdisu. Međutim, stalno je čeznuo da mu Allah, dž.š., dozvoli da za kiblu uzme Kabu u Meki. Nakon ovog perioda Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet: *'Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu...'*, sve do kraja ajeta. Tada su neki jevreji rekli: 'Šta ih je odvratilo od kible prema kojoj su se do sada okretali?' Allah, dž.š., kaže: *'Reci: 'Allahu pripadaju i istok i zapad.''"* Ovo predanje bilježi Buhari od Abdullaha ibn Redžaa.[75]

"Allah neće dopustiti da propadnu molitve vaše."
(El-Bekara, 143)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Neki ashabi umrli su u vrijeme dok je važila naredba da se u svojim molitvama okreću prema Bejtul-Makdisu. Među njima su bili Esad ibn Zurara, r.a., Ebu Umama, r.a., iz plemena Benu Nedždžar, Berra ibn Marur, r.a., iz plemena Benu Seleme, i mnogi drugi. Članovi njihovih porodica došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i upitali: 'Sada ti je Allah, dž.š., naredio da se okrećeš prema kibli Ibrahima, a.s., pa šta će biti s našim rođacima?' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Allah neće dozvoliti da propadnu molitve vaše.'* Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Vidimo kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu...'* Jednom je prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Džibrilu, a.s.: 'Volio bih kad bi mi Allah, dž.š., naredio da se više ne okrećem prema kibli jevreja.' On je čeznuo da mu Allah, dž.š., naredi da se okreće prema

[74] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 105.
[75] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (399) i Tirmizi (2962), koji kaže: "Ovaj je hadis hasen sahih."

kibli Ibrahima, a.s., pa mu je Džibril, a.s., rekao: 'Ja sam rob poput tebe i ni o čemu ne mogu odlučivati.' Nakon toga bi se Džibril, a.s., uzdigao na nebo, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., dugo bi gledao prema nebu, nadajući se da će se Džibril, a.s., vratiti noseći mu radosnu vijest. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[76]

Berra, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., šesnaest ili sedamnaest mjeseci obavljao namaz okrećući se prema Bejtul-Makdisu, ali je žudio za tim da njegova kibla bude Meka. Berra, r.a., pripovijeda da je jednom prilikom obavljao ikindiju u džematu s nekim muslimanima i dok su bili na rukuu, došao je neki čovjek i rekao im: "Allaha, dž.š., uzimam za svjedoka da sam obavio namaz s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., okrenut prema Meki", pa su se oni u namazu okrenuli prema Meki. Prije te naredbe neki muslimani koji su obavljali namaz okrećući se prema Bejtul-Makdisu poginuli su u bitkama, tako da su se neki zapitali šta će biti s njima pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *"Allah neće dopustiti da propadnu molitve vaše."*[77]

"Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu, i Mi ćemo sigurno učiniti da se okrećeš prema strani koju ti želiš; okreni zato lice svoje prema Časnom hramu." (El-Bekara, 144)

Berra, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao je namaz okrećući se prema Bejtul-Makdisu, ali je često podizao pogled prema nebu, žudeći da mu bude dozvoljeno da se okreće prema Meki pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu i Mi ćemo sigurno učiniti da se okrećeš prema strani koju ti želiš; okreni zato lice svoje prema Časnom hramu.'* Tada su neki muslimani rekli: 'Voljeli bismo kada bismo znali šta će biti s muslimanima koji su umrli prije nego što nam je naređeno da se okrećemo prema Kabi', i nakon toga je Allah, dž.š., objavio: *'Allah neće dopustiti da propadnu molitve vaše.'* Neki su pak rekli: 'Šta ih je odvratilo od kible prema kojoj su se do sada okretali?',

---

[76] Hadis je vjerodostojan, ali ne preko niza prenosilaca koji spominje autor. Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 19. tvrdi da se ovaj hadis bilježi u dva *Sahiha* od Berraa ibn Aziba, r.a.

[77] Hadis bilježi Buhari (9/237).

pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Neki ljudi kratke pameti reći će...'*, sve do kraja ajeta."[78]

Ebu Ishak el-Berra, r.a., veli: "Nakon što smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., učinili Hidžru u Medinu, obavljali smo namaz okrećući se prema Bejtul-Makdisu. Allah, dž.š., znao je želje Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je objavio ajet: *'Vidimo kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu...'*"[79]

Berra ibn Azib, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao namaz okrećući se prema Bejtul-Makdisu šesnaest ili sedamnaest mjeseci. Allahov Poslanik, s.a.v.s., priželjkivao je da mu se dozvoli da se okreće prema Kabi pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *"Vidimo Mi kako sa žudnjom bacaš pogled prema nebu..."* Nakon toga se Allahov Poslanik, s.a.v.s., zajedno s ostalim muslimanima okretao prilikom obavljanja molitve prema Kabi pa su neki ljudi kratke pameti, jevreji, počeli postavljati pitanja o razlogu zbog kojeg su muslimani promijenili kiblu te je Allah, dž.š., objavio ajet: *"Reci: 'Allahovi su istok i zapad; On ukazuje na pravi put onome kome On hoće.'"* Nakon što je jedan od muslimana zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., obavio namaz okrenut prema Kabi, prošao je pored nekih ensarija dok su obavljali ikindiju okrenuti prema Bejtul-Makdisu i kada im je on posvjedočio da je obavio namaz okrenut prema Kabi, i oni su se u namazu okrenuli u tom pravcu. Hadis bilježi Tirmizi i kaže: "Hadis je hasen sahih i u njemu se pojašnjava povod objave ajeta: *'Allah neće dozvoliti da propadnu molitve vaše...'*"

"Oni kojima smo dali Knjigu znaju Poslanika kao što sinove svoje znaju..." (El-Bekara, 146)

Ovaj je ajet objavljen o sljedbenicima Knjige koji su primili islam – Abdullahu ibn Selamu, r.a., i njemu sličnima, koji su u svojim svetim knjigama pronašli detaljan opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., na osnovu kojeg su ga poznavali kao što poznaju svoje sinove, koje

---

[78] Ovo je predanje preneseno iz djela *Lubabun-nukul fi esbabin-nuzul.*

[79] Hadis je vjerodostojan, ali ne preko niza prenosilaca koji spominje autor. Bilježe ga Buhari (4486) i Muslim (11/525), str. 374. U nizu prenosilaca koji spominje autor nalazi se Ebu Bekr ibn Ajjaš, koji je imao loše pamćenje i zbog toga se njegova predanja ne prihvataju, kao što to tvrdi Ibn Hadžer u *Fethul-bariju* (1/97).

veoma lahko mogu prepoznati među ostalom djecom. Abdullah ibn Selam, r.a., rekao je: "Ja bolje poznajem Allahova Poslanika, s.a.v.s., nego što poznajem svoga sina." Omer, r.a., upita ga: "Ibn Selame, kako je to moguće?" Abdullah ibn Selam, r.a., odgovori: "Zato što sam ja u potpunosti uvjeren da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov Poslanik, a kada je u pitanju moj sin, to nisam u potpunosti spreman potvrditi, jer nikada ne mogu garantirati šta je moja žena učinila u mome odsustvu." Omer, r.a., tada reče: "Ibn Selame, neka ti Allah, dž.š., uvijek bude na pomoći."[80]

"I ne recite za one koji su na Allahovu putu poginuli: 'Mrtvi su!'..." (El-Bekara, 154)

Ovaj je ajet objavljen o poginulim muslimanima u Bici na Bedru – osam ensarija i šest muhadžira. Ljudi su tada običavali za one koji poginu govoriti da su izgubili ovaj svijet i sve njegove blagodati. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[81]

"Safa i Merva Allahova su časna mjesta..." (El-Bekara, 158)

Aiša, r.a., pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o ensarijama koji su u predislamsko doba obožavali kip po imenu Menat. Ensarije su se također ustručavale činiti saj između Safe i Merve i nakon dolaska islama upitali su Allahova Poslanika, s.a.v.s., o tome pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[82]

Također se prenosi da je Aiša, r.a., rekla: "Ovaj je ajet objavljen o nekim ensarijama koji su u doba džahilijeta dolazili u Meku s namjerom da posjete kip Menat i nije im bilo dozvoljeno činiti saj između Safe i Merve. Kada su s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., došli na hadž, spomenuli su to pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[83]

---

[80] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 19-20, tvrdi da ovaj hadis bilježi Es-Salebi u svom tefsiru preko Sudija es-Sagira od Kelbija, od Ebu Saliha, od Ibn Abbasa, r.a.

[81] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 107.

[82] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1790), Muslim (261/1277), str. 929, i Nesai (29).

[83] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (260/1277), str. 928, i Ibn Madža (2986) preko Ebu Usame.

Enes ibn Malik, r.a., kaže: "Nismo voljeli činiti saj između Safe i Merve, jer je to bio običaj Kurejšija iz doba džahilijeta i kada je došao islam, mi smo izbjegavali to činiti. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."

Amr ibn Habeši, r.a., jednom je prilikom upitao Ibn Omera, r.a., o ovom ajetu pa mu je on rekao: "Idi kod Ibn Abbasa, r.a., jer među svim živim ashabima on najbolje poznaje ono što je objavljeno Allahovu Poslaniku, s.a.v.s." Amr ibn Habeši, r.a., otišao je kod njega i upitao ga o ovom ajetu pa mu je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Na brdu Safa nalazio se kip u obliku muškarca i zvali su ga Isaf, a na brdu Merva nalazio se kip u obliku žene koji su zvali Naila. Sljedbenici Knjige vjerovali su da su ovo dvoje ljudi učinili zinaluk kod Kabe pa ih je Allah, dž.š., pretvorio u dva kamena kipa i učinio da se jedno nalazi na brdu Safa, a drugo na brdu Merva, kako bi ljudi uzeli pouku iz toga. Nakon prolaska mnogo vremena ljudi su ih počeli obožavati. Kada bi predislamski Arapi činili saj, potirali bi rukama ova dva kipa. Nakon što je došao islam, kipovi su porušeni i muslimani nisu željeli činiti saj između ovih dvaju brda, smatrajući da je to običaj iz doba džahilijeta. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[84]

Suddi veli: "U doba džahilijeta između Safe i Merve šejtani su pjevali i svirali i na tom su se mjestu nalazili kipovi. Kada je došao islam, muslimani su rekli: 'Allahov Poslaniče, nećemo činiti saj između Safe i Merve, jer je to oblik mnogoboštva koji smo prakticirali u doba džahilijeta.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[85]

Enes ibn Malik, r.a., rekao je: "Muslimani su se sustezali da čine saj između Safe i Merve, jer je to bio obred koji su prakticirali mnogobošci u doba džahilijeta. Svi smo se sustezali od toga pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Safa i Merva Allahova su časna mjesta.'*"[86]

Urva, r.a., pripovijeda da je upitao Aišu, r.a., o ajetu: *"Safa i Merva Allahova su časna mjesta, zato onaj koji Kabu hodočasti ili umru*

---

[84] Bilježi ga Ibn Džerir (2/28).

[85] Bilježi ga Hakim (2/271) preko Suddija od Ebu Malika, od Ibn Abbasa, r.a., i ocjenjuje ga vjerodostojnim. U tome ga podržava Zehebi.

[86] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (1648).

obavi ne čini nikakav prestup ako krene oko njih", znači li to da nikome nije grijeh ako ne bude činio saj između ova dva brda? Aiša, r.a., rekla je: "Ružno je to što si rekao, sestriću moj. Da je onako kako ti kažeš, onda bi to značilo da nije grijeh ne obaviti saj prilikom obavljanja hadža ili umre. Međutim, ovaj je ajet objavljen o ensarijama koji su prije primanja islama činili tavaf oko kipa Menata, koji su obožavali i nisu željeli činiti saj između Safe i Merve. Kada su primili islam, upitali su o tome Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli su: 'Allahov Poslaniče, mi smo se ustručavali činiti saj između Safe i Merve' pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Safa i Merva Allahova su časna mjesta.'*"

Aiša, r.a., dalje veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., propisao je obavljanje saja, tako da niko nema pravo to izostavljati." Kada sam ovo ispričao Ebu Bekru ibn Abdur-Rahmanu, rekao je: "To do sada nisam znao, ali sam čuo jednog učena čovjeka kako pripovijeda da su oni koji su obožavali kip Menat činili saj između Safe i Merve i kada je Allah, dž.š., u Kur'anu spomenuo tavaf oko Kabe, a nije spomenuo saj između Safe i Merve, rekli su: 'Allahov Poslaniče, Allah, dž.š., spomenuo je tavaf, a nije spomenuo saj, pa, je li nama grijeh činiti saj između Safe i Merve?' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Safa i Merva Allahova su časna mjesta...'*" Ebu Bekr je rekao: "Smatram da je ovaj ajet objavljen o obje skupine – i o onima koji su se ustručavali u doba džahilijeta obavljati saj, a i o onima koji su se ustručavali činiti to nakon primanja islama. Nedoumice su nastale zbog toga što je Allah, dž.š., u Kur'anu prvo spomenuo obavljanje tavafa, a nije spomenuo obavljanje saja sve dok ljudi nisu počeli postavljati pitanja o tome."[87]

"One koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i pravi put, koji smo u Knjizi označili..." (El-Bekara, 159)

---

[87] Bilježi ga Buhari u svom *Sahihu*.

Ovaj je ajet objavljen o učenjacima sljedbenicima Knjige koji su tajili ajete koji govore o kamenovanju bludnika i opisu Allahova Poslanika, s.a.v.s.[88]

"Stvaranje nebesa i Zemlje..." (El-Bekara, 164)

Ata veli: "Kada je u Medini Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., objavljen ajet: *'A vaš Bog – Jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog'*, nevjernici iz plemena Kurejš rekli su: 'Kako da sve ljude na Zemlji čuje samo jedan Bog?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Stvaranje nebesa i Zemlje, smjena noći i dana...'*, sve do riječi: *'...doista su dokazi za one koji imaju pameti.'*"[89]

Ebu Duha rekao je: "Nakon što je objavljen ajet: *'A vaš Bog – Jedan je Bog'*, mnogobošci su se začudili i rekli: 'Samo jedan Bog? Ako istinu govori, neka nam pruži neki dokaz za to.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[90]

"O ljudi, jedite od onoga što ima na Zemlji, ali samo ono što je dopušteno..." (El-Bekara, 168)

Ovaj je ajet objavljen o pripadnicima plemena Sekif i Huza'a i o Amiru ibn Sasau, koji su samovoljno sebi zabranili da jedu neke poljoprivredne proizvode, kao i posebne vrste deva, ovaca i krava.[91]

"Oni koji taje ono što je Allah u Knjizi objavio..." (El-Bekara, 174)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Ovaj je ajet objavljen o poglavarima jevreja i njihovim učenjacima koji su od svojih podređenih uzimali materijalna dobra i poklone i nadali se da će vjerovjesnik koji treba da bude poslan biti neko od njih. Kada je Allah, dž.š., za Svoga poslanika izabrao Muhammeda, s.a.v.s., oni su se pobojali da će izgubiti privilegije koje su imali kod svoga naroda pa su u Tevratu izmijenili

[88] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 20, tvrdi da ovo predanje bilježe Ibn Džerir i Ibn Ebi Hatim preko Seida ili Ikrime od Ibn Abbasa, r.a.
[89] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 21, tvrdi da ovo predanje bilježi Ibn Ebi Hatim preko Seida od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, r.a.
[90] Bilježi ga Ibn Džerir (2/37), a Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* tvrdi da ga bilježe i Seid ibn Mensur, Ferjabi, Bejheki u djelu *Šaubul-iman*, Ibn Ebi Hatim i Veki.
[91] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 108.

opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., te su ga tako izmijenjena pročitali svojim sljedbenicima. Rekli su: 'Ovo je opis vjerovjesnika koji se treba pojaviti pred Sudnji dan; uopće ne odgovara opisu čovjeka koji u Meki tvrdi da je vjerovjesnik.' Kada su njihovi sljedbenici pročitali izmijenjeni opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., uvidjeli su da ne odgovara njemu te ga nisu željeli slijediti."[92]

"Nije čestitost u tome da okrećete svoja lica prema istoku i zapadu..." (El-Bekara, 177)

Katada veli: "Pričali su nam da je neki čovjek upitao Allahova Poslanika, s.a.v.s., o dobročinstvu pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet. Kada bi, prije nego što su propisani farzovi – stroge vjerske obaveze u islamu, umro čovjek koji je vjerovao da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik, ulazak u Džennet bio mu je zagarantiran. Povodom ovoga Allah, dž.š., objavio je navedeni ajet."[93]

"O vjernici! Propisuje vam se odmazda za ubijene..."
(El-Bekara, 178)

Ša'bi kaže: "Između dvaju arapskih plemena izbio je oružani sukob pa je jedna od zaraćenih strana pobijedila te su rekli: 'Za svakog našeg ubijenog roba ubit ćemo vašeg slobodnog muškarca i za svaku našu ubijenu ženu ubit ćemo vašeg muškarca.' Povodom ovoga, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[94]

"Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama..." (El-Bekara, 187)

Ibn Abbas, r.a., priča: "U početku islama tokom mjeseca ramazana muslimanima je bilo zabranjeno da poslije jacije imaju spolni odnos sa svojim ženama. Međutim, nekim muslimanima desilo se da su baš u to vrijeme imali spolni odnos sa svojim ženama, a među

[92] Pogledaj prethodni izvor, str. 108; pogledaj djelo *Lubabun-nukul*, str. 29.
[93] Bilježi ga Ibn Džerir (2/56).
[94] Bilježi ga Ibn Džerir (2/60) od Šabija.

njima je bio i Omer ibn Hattab, r.a. Ovu svoju grešku povjerili su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[95]

Berra ibn Azib, r.a., ispričao je: "Muslimani su u početku propisivanja posta jeli, pili i spolno općili sa ženama sve dok ne zaspu tu noć. Ako bi zaspali, sustezali su se od svega navedenog sve do narednog iftara. Kajs ibn Sirma el-Ensari, r.a., postio je i nakon što je iftario, imao je spolni odnos sa svojom ženom. Njegova je žena poslije toga otišla nešto potražiti, a njega je prevario san te je zaspao. Sutradan, polovicom dana, zbog toga što ništa nije jeo i pio za sehur, onesvijestio se. I Omeru, r.a., desilo se da je imao spolni odnos sa svojom ženom nakon što je ona bila zaspala. Spomenuo je to Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je Allah, dž.š., objavio ajet: '*Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama.*' Muslimani su se veoma obradovali ovoj olakšici."[96]

Prenosi se da je Berra ibn Azib, r.a., također pričao: "Ashabi Allahova Poslanika, s.a.v.s., u početku propisivanja posta ukoliko bi zaspali prije nego što iftare, ne bi ništa ni jeli ni pili sve do sljedećeg iftara sutradan. Kajs ibn Sarema el-Ensari, r.a., postio je i kada je nastupilo vrijeme iftara, zatražio je od svoje žene da nešto pojede, ali mu ona reče da trenutno nema ništa te je otišla potražiti nešto za jelo. Čekajući je, njega je prevario san te je zaspao. Kada se njegova žena vratila, probudila ga je i rekla: 'Šteta, sada ćeš morati postiti sljedeći dan, a da ništa nisi pojeo. Polovinom dana on se zbog iznemoglosti onesvijestio. To je ispričao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet. Ovoj olakšici ashabi su se veoma obradovali."[97]

Kasim ibn Muhammed veli: "U početku propisivanja posta muslimani su postili od jacije do jacije i ako bi neko zaspao makar kratko, poslije toga ne bi imao spolni odnos sa svojom ženom i ništa nije ni jeo ni pio. Desilo se da je Omer, r.a., imao odnos sa svojom ženom nakon što je odspavao. Sarema ibn Kajs, r.a., zaspao je prije nego što

---

[95] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježi ga Ibn Džerir (2/96).

[96] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1915), Ebu Davud (3314) i Tirmizi (2968), koji kaže: "Hadis je vjerodostojan."

[97] Ibid.

je iftario pa poslije toga ništa nije ni jeo ni pio. Sutradan je gotovo umro od iznemoglosti pa je Allah, dž.š., objavio olakšicu u ovom ajetu: *'Allah zna da vam je bilo teško pa je prihvatio pokajanje vaše i oprostio vam.'*"[98]

Sehl ibn Sad, r.a., ispričao je: "Kada je objavljen ajet: *'Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore'*, neki su ga ljudi pogrešno razumjeli pa su pred spavanje vezali crni i bijeli konac na noge i jeli bi i pili sve dok ujutro ne bi mogli razlikovati bijeli i crni konac. Nakon toga Allah, dž.š., objavio je dio ovog ajeta, u kome pojašnjava da se radi o zori i da se ajet odnosi na smjenu noći i dana."[99]

"Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način..." (El-Bekara, 188)

Mukatil ibn Hajan veli: "Ovaj je ajet objavljen o Imru'l-Kajsu ibn Abisu el-Kindiju i Abdanu ibn Ešu'u el-Hadramiju, koji su se sporili pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., oko neke zemlje. Kajs je bio tuženi, a Abdan je pokrenuo tužbu. Nakon što je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, Kajs je odustao od spora i prepustio je zemlju Abdanu."[100]

"Pitaju te o mlađacima. Reci: 'Oni su ljudima oznake o vremenu i za hadžiluk.'" (El-Bekara, 189)

Muaz ibn Džebel, r.a., pitao je: "Allahov Poslaniče, jevreji nas zbunjuju i često nas zapitkuju o mlađacima." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.

Katada veli: "Čuli smo da su neki ljudi upitali Allahova Poslanika, s.a.v.s., o svrsi stvaranja mlađaka pa je Allah, dž.š., objavio: *'Oni su ljudima oznake o vremenu i za hadžiluk.'*"

Kelbi je ispričao: "Ovaj je ajet objavljen o Muazu ibn Džebelu, r.a., i Salebu ibn Anemi, r.a., koji su upitali Allahova Poslanika, s.a.v.s.: 'Šta je s ovim mlađakom? Prvo se pojavi tanak poput užeta pa se postepeno povećava sve dok ne postane potpuno okrugao?

---

[98] Ibid.

[99] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1917), Nesai (42), Muslim (35/1091) i Ibn Džerir (2/100).

[100] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 111.

Nakon toga se smanjuje sve dok ne postane tanak kao što je i bio. Neprestano se mijenja!' Povodom ovoga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[101]

"Ne iskazuje se čestitost u tome da sa stražnje strane u kuću ulazite..." (El-Bekara, 189)

Berra ibn Azib, r.a., rekao je: "Ensarije su imale običaj da, kada se vrate sa hadža, u svoje kuće ne ulaze na vrata, nego su ulazili kroz posebne otvore sa stražnje strane kuće. Desilo se da je neki čovjek ušao u svoju kuću na vrata pa su ga počeli koriti zbog toga te je tim povodom objavljen ovaj ajet."[102]

Džabir, r.a., ispričao je: "Kurejšije su se smatrale privilegiranim plemenom u odnosu na ostala plemena pa su zbog toga, kada bi bili u ihramima, ulazili u svoje kuće na njihova vrata. Pripadnici ostalih plemena, ako bi bili u ihramima, ne bi ulazili u svoje kuće na vrata. Jednom prilikom desilo se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izašao na vrata, a za njim je izašao i Kutba ibn Amir el-Ensari, r.a. Ljudi tada rekoše: 'Allahov Poslaniče, Kutba ibn Amir, r.a., je grešnik, izašao je zajedno s tobom na ista vrata.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Šta te je navelo da to učiniš?' Kutba, r.a., reče: 'Vidio sam tebe kako to radiš pa sam te samo slijedio.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ali, ja sam iz plemena Kurejš.' Kutba, r.a., reče: 'Ali, moja i tvoja vjera je ista.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ne iskazuje se čestitost u tome da sa stražnje strane u kuću ulazite.'*"[103]

Komentatori Kur'ana kažu: "U doba džahilijeta i početkom islama kada bi neko obukao ihrame želeći obaviti hadž ili umru, ne bi ulazio u kuću na njezina vrata. Ako bi bio stanovnik nekog drugog mjesta, osim Meke, napravio bi poseban ulaz sa stražnje strane kuće i kroz njega bi ulazio i izlazio. Neki bi napravili ljestve pa bi se preko krova penjali u kuću. To bi činili sve dok ne završe s obredima hadža ili

---

[101] Ovo predanje bilježi jedino Vahidi. Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 25, tvrdi da ga bilježi Ebu Nuajm ibn Asakir u svom djelu iz historije u malo izmijenjenu obliku od Kelbija, od Ebu Saliha, a on od Ibn Abbasa, r.a.

[102] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1803) i Muslim (23/3026).

[103] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (1/483) i ocjenjuje ga vjerodostojnim. Zehebi ga podržava u tome.

umre i smatrali su da je to način ispovijedanja vjere. Tako su postupali svi osim pripadnika "odabranih plemena" – Kurejša, Kinane, Huza'a, Sekifa, Hišama, Amira ibn Sa'sa'a i Nadra ibn Muavije. Oni su sebe nazivali "svetim" zbog svoje privrženosti vjeri. Jednog je dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio nekog ensariju u njegovoj kući pa je drugi ensarija ušao za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na ista vrata, a bio je u ihramima. Ljudi su ga zbog toga korili pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Zbog čega si pod ihramima ušao na vrata?' Čovjek reče: 'Vidio sam tebe kako ulaziš na vrata pa sam za tobom i ja ušao.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ali, ja sam iz plemena Kurejš.' Čovjek reče: 'Ali, i ja sam privržen svojoj vjeri, a naša je vjera ista; zadovoljan sam tvojom uputom, tvojim sunetom i vjerom.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[104]

"I borite se na Allahovu putu protiv onih koji se protiv vas bore..." (El-Bekara, 190)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o primirju na Hudejbiji. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spriječen da sa svojim ashabima dođe do Kabe, naredio je da se zakolju kurbani. Poslije toga sklopio je sporazum s mnogobošcima da sljedeće godine dođe obaviti umru, a oni će izaći iz Meke tri dana kako bi nesmetano mogao obaviti obrede. Sljedeće se godine Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovo pripremio da putuje u Meku kako bi obavio umru. Međutim, bojali su se da će ih Kurejšije opet spriječiti u tome i da će im zabraniti da dođu do Kabe, a ashabi nisu željeli započinjati rat u svetim mjesecima i to još kod Kabe. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'I borite se na Allahovu putu protiv onih koji se protiv vas bore.'*"[105]

"Sveti mjesec je za sveti mjesec..." (El-Bekara, 194)

Katada veli: "U mjesecu zul-kade Allahov je Poslanik, s.a.v.s., zajedno sa svojim ashabima krenuo prema Meki. Kad su stigli do mjesta Hudejbija, mnogobošci su ih spriječili da uđu u Meku. Sljedeće su godine ušli u Meku, zanijetili su umru u mjesecu zul-kade i tamo su proboravili tri dana.

---

[104] Bilježe ga Ibn Džerir (2/100) i Ibn Kesir (1/241-242).

[105] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Lubabun-nukul*, str. 26.

U to su vrijeme mnogobošci izašli iz Meke, a prethodne su se godine ponosili činjenicom da su spriječili Allahova Poslanika, s.a.v.s., da sa svojim ashabima uđe u Meku. Allah, dž.š., nadomjestio mu je to sljedeće godine i povodom toga objavio je ajet: *'Sveti mjesec je za sveti mjesec...* "[106]

"I imetak na Allahovu putu žrtvujte i sami sebe u propast ne dovodite..." (El-Bekara, 195)

Ša'bi je rekao: "Ovaj je ajet objavljen o ensarijama koji su odlučili prestati s dijeljenjem imetka na Allahovu, dž.š., putu."[107]

Ikrima veli: "Ovaj je ajet objavljen o dijeljenju imetka na Allahovu, dž.š., putu."

Ibn Ebi Džubejra priča: "Ensarije su udjeljivale imetak na Allahovu, dž.š., putu i hranili su gladne. Jedne ih je godine zadesila oskudica, prestali su s udjeljivanjem sadake pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[108]

Numan ibn Bešir, r.a., o riječima Uzvišenog *"I sami sebe u propast ne dovodite..."* veli: "Dešavalo se da neko od muslimana učini grijeh pa poslije govori: 'Allah, dž.š., nikada mi neće oprostiti.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[109]

Eslem Ebu Imran pripovijeda: "U vrijeme dok smo opsjedali Konstantinopolj, namjesnik u Egiptu bio je Ukba ibn Amir el-Džuheni, r.a., ashab Allahova Poslanika, s.a.v.s. U Šamu je namjesnik bio Fudala ibn Ubejd, r.a., također ashab Allahova Poslanika, s.a.v.s. Iz grada je izašao velik broj Rimljana koji su se poredali u borbeni red. Muslimani su se također poredali ispred njih, a jedan muslimanski

---

[106] Bilježi ga Ibn Džerir (2/114). Pogledaj djelo *Lubabun-nukul*, str. 26.

[107] Ša'bi je Amir ibn Šurahbil, poznati imam i učenjak. Ibn Ujejna je rekao: "Tri su velika učenjaka u svom dobu: Ibn Abbas, r.a., u svoje vrijeme, Ša'bi u svoje vrijeme i Es-Sevri u svoje vrijeme." Umro je 150. godine po Hidžri. Pogledaj djelo *Tehzibus-sijer* (494).

[108] Bilježe ga Taberani (22/390) i Hejsemi (6/317), koji veli: "Bilježi ga Taberani u *El-Kebiru* i *El-Evsatu*, a ljudi koji ga prenose jesu oni od kojih Buhari prenosi hadise zabilježene u *Sahihu*."

[109] Hejsemi ga bilježi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (6/317) i kaže: "Bilježi ga Taberani u *El-Kebiru* i *El-Evsatu*, a ljudi koji ga prenose jesu oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u *Sahihu*."

vojnik sam krenu prema Rimljanima, uđe među njih, zatim se opet vrati među nas. Ljudi povikaše: 'Subhanallah! Sam sebe baca u propast.' Ebu Ejjub el-Ensari, r.a., tada reče: 'Ljudi, vi pogrešno razumijevate ovaj ajet. Ovaj je ajet objavljen o nama ensarijama. Kada je Allah, dž.š., ojačao islam i kada su pomagači vjere postali mnogobrojni, tajno, da ne čuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorili smo jedni drugima: 'Naši su se imeci potrošili. Trebali bismo se malo posvetiti našim imanjima i nadoknaditi ono što smo potrošili.' Povodom toga je Allah, dž.š., odvraćajući nas od naše namjere, objavio ajet: '*I imetak na Allahovu putu žrtvujte i sami sebe u propast ne dovodite...*' Ovim nas je ajetom odvratio od toga da se posvećujemo našim imanjima, naredio nam je da se borimo na Allahovu, dž.š., putu." Ebu Ejjub, r.a., borio se na Allahovu, dž.š., putu sve dok nije umro.[110]

Od Huzejfe, r.a., prenosi se da je ajet "*I imetak na Allahovu putu žrtvujte i sami sebe u propast ne dovodite...*" objavljen o udjeljivanju sadake.[111]

"Hadž i umru radi Allaha obavljajte!" (El-Bekara, 196)

Safvan ibn Umejja prenosi da je njegov otac rekao: "Došao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i upitao ga: 'Allahov Poslaniče, šta mi savjetuješ da učinim kada obavljam umru?', pa je Allah, dž.š., objavio ajet: '*Hadž i umru radi Allaha obavljajte.*' Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Gdje je onaj što je pitao o umri?' Rekao sam: 'Ja sam taj, Allahov Poslaniče.' Allahov mi Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Skini sa sebe odjeću, okupaj se, i što god si činio na hadžu, čini i na umri.'"[112]

"A onaj među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči..." (El-Bekara, 196)

Kab ibn Udžra, r.a., ispričao je: "O meni je objavljen ovaj ajet. Dok sam obavljao hadž u kosi su mi se pojavile uši i kada sam o tome obavijestio Allahova Poslanika, s.a.v.s., rekao mi je: 'Obrij glavu,

---

110 Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Tirmizi (2972), koji kaže da je hadis vjerodostojan, i Nesai (48).

111 Bilježi ga Buhari (9/251).

112 *Es-Sahihul-Musned*, str. 29.

a kao otkup za to posti tri dana ili zakolji kurban ili nahrani šest siromaha, i to svakog siromaha po jednom pregršti hrane."[113]

Kab ibn Udžra, r.a., ispričao je: "O meni je objavljen ovaj ajet. Došao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa mi on reče: 'Sagni se.' Ja sam se sagnuo, a on me upita: 'Muče li te uši u glavi?' Nakon toga mi je naredio da postim tri dana, udijelim sadaku ili zakoljem kurban, šta god od toga želim kao iskup za prijevremeno skraćivanje kose na hadžu."[114]

Abdullah ibn Makil, r.a., veli: "U jednoj džamiji u Kufi sjedio sam s Kabom ibn Udžrom, r.a., pa sam ga upitao o ajetu: *'Neka se postom ili milostinjom ili kurbanom iskupi'*, pa mi je rekao: 'Došao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., a po mom su se licu mogle vidjeti uši. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Nisam pretpostavljao da te to toliko muči. Možeš li zaklati jednu ovcu?' Odgovorio sam: 'Ne mogu.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Neka se postom ili milostinjom ili kurbanom iskupi.'* Allahov mi je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Posti tri dana ili nahrani šest siromaha, svakom siromahu po pola sa'a hrane.' Ovaj je ajet objavljen posebno zbog mene, a može se odnositi i na muslimane općenito."[115]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Kad smo stigli do Hudejbije, došao je Kab ibn Udžra, r.a., a kosa mu je bila toliko puna ušiju da su mu se mogle vidjeti i na licu. Rekao je: 'Allahov Poslaniče, ove me uši izjedoše po glavi.' Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Obrij kosu i iskupi se za to.' Nakon toga Kab, r.a., obrijao je svoju kosu, a kao iskup za to zaklao je kravu. Povodom toga je na ovom mjestu Allah, dž.š., objavio ajet: *'A onaj među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči...'*" Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Posti tri dana ili zakolji ovcu kao kurban ili podijeli sadaku šesterici siromaha, svakom siromahu po dvije pregršti hrane."[116]

---

[113] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1816 i 4517), Muslim (85/1201), str. 862, i Nesai (51).

[114] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1814), Muslim (80/1201) i Tirmizi (953), koji kaže da je hadis vjerodostojan.

[115] *Lubabun-nukul*, str. 28.

[116] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Lubabun-nukul* od Sujutija, str. 28.

Kab ibn Udžra, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Hudejbiji prošao pored njega u trenutku dok je on potpaljivao vatru pod loncem za kuhanje. Upitao ga je: "Uznemiravaju li te uši po glavi?" Kab, r.a., odgovorio je potvrdno. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mu: "Obrij glavu", i povodom toga objavljen je ajet: *"A onaj među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči neka se postom ili milostinjom ili kurbanom iskupi."* Allahov mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao da treba postiti tri dana ili udijeliti sadaku šesterici siromaha ili zaklati ovcu.[117]

Abdullah ibn Makil, r.a., pripovijeda: "Jednog smo dana sjedili u džamiji pa nam se pridruži i Kab ibn Udžra, r.a., i reče nam: 'O meni je objavljen ajet: *'A onaj među vama koji se razboli ili ga glavobolja muči...'* Upitao sam ga: 'Kako se to desilo?' On mi ispriča: 'Krenuli smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u namjeri da obavimo hadž i u putu su me napale uši, tako da su moja kosa, brada i brkovi bili puni ušiju, a zarazile su i moga prijatelja. Požalio sam se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., na to i on mi reče: 'Nisam znao da si u tolikoj mjeri zaražen, pozovite bricu.' Brico je došao i obrijao mi glavu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita me: 'Imaš li ovcu da je zakolješ kao kurban?' Odgovorio sam: 'Nemam', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mi: 'Onda posti tri dana ili nahrani šest siromaha, po tri pregršti hrane svakom siromahu.' Kab, r.a., rekao je: 'Ovaj je ajet objavljen posebno o meni, a odnosi se i na sve ostale muslimane.'"

"I snabdijte se onim što vam je potrebno za put. A najbolja je opskrba bogobojaznost." (El-Bekara, 197)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Ovaj je ajet objavljen o nekim stanovnicima Jemena koji su išli na hadž, a sa sobom nisu nosili nikakva materijalna sredstva. Govorili su: 'Oslonit ćemo se na Allaha, dž.š.' Kada bi stigli u Meku, prosili bi od drugih ljudi i tražili od njih da im udijele. Zbog njih je Allah, dž.š., objavio ajet: *'I snabdijte se onim što vam je potrebno za put. A najbolja je opskrba bogobojaznost.'*"[118]

[117] Bilježi ga Ibn Džerir (2/135).

[118] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1523), Ebu Davud (1730) i Nesai (53).

Ata ibn Ebi Rebbah veli: "Neki bi kretali na hadž, a za putne su se troškove snalazili tako što su tražili od drugih da im pomognu te je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."

"Ne pripisuje vam se u grijeh ako od Gospodara svoga molite da vam pomogne da nešto steknete." (El-Bekara, 198)

Ebu Umama et-Temimi, r.a., rekao je Ibn Omeru, r.a.: "Mi se bavimo trgovinom na hadžu pa neki smatraju da nećemo imati nikakve nagrade za obavljanje hadža." Ibn Omer, r.a., reče: "Zar ne učite *Telbiju* na hadžu? Zar ne obavljate tavaf? Zar ne činite saj između Safe i Merve? Zar ne činite to i to...?" Ebu Umama, r.a., odgovori mu: "Naravno da činimo." Ibn Omer, r.a., reče: "Jedan je čovjek postavio Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., isto pitanje i on mu nije znao odgovoriti sve dok nije objavljen ajet: *'Ne pripisuje vam se u grijeh ako od Gospodara svoga molite da vam pomogne da nešto steknete.'* Allahov je Poslanik, s.a.v.s., pozvao tog čovjeka odmah nakon što mu je objavljen ovaj ajet, proučio ga i rekao mu: 'Vi ste hadžije.'"[119]

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Pijace Zul-Medžaz i Ukaz bile su mjesta gdje su ljudi u doba džahilijeta trgovali u vrijeme hadža. Kada je došao islam, smatrali su to pokuđenim sve dok nije objavljen ajet: *'Ne pripisuje vam se u grijeh ako od Gospodara svoga molite da vam pomogne da nešto steknete.'* Dakle, za vrijeme obavljanja hadža."[120]

Mudžahid prenosi da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Ljudi su se čuvali da u vrijeme obavljanja hadža trguju. Govorili su: 'Ovo su dani kada se trebamo posvetiti samo spominjanju Allaha, dž.š.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Ne pripisuje vam se u grijeh ako od Gospodara svoga molite da vam pomogne da nešto steknete.'*"[121]

"Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi..." (El-Bekara, 199)

---

[119] Ovo predanje bilježi Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 28. Bilježe ga i Ahmed (2/155), Ibn Ebi Hatim i Hakim (1/449).

[120] Ovo je predanje vjerodostojno. Bilježe ga Buhari (1770) i Ibn Džerir (2/116).

[121] Bilježi ga Ibn Džerir (2/165) preko Mudžahida, koji ga prenosi od Ibn Abbasa, r.a. Bilježi ga i Ebu Davud (1731).

Aiša, r.a., pripovijeda: "Arapi su prilikom obavljanja hadža u doba džahilijeta kretali s Arefata, a Kurejšije i oni koji su ispovijedali njihovu vjeru s Mešarul-harama. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi...'*"[122]

Džubejr ibn Mutim, r.a., prenosi od svoga oca da je rekao: "Na dan Arefata izgubio sam devu i tragajući za njom, naišao sam na Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je stajao u društvu nekih ljudi pa sam pomislio: 'Oni iz skupine humsa', a ovim su se imenom nazivali pripadnici plemena Kurejš, želeći istaći da su oni najprivrženiji svojoj vjeri. U predislamsko doba Kurejšije su se nazivale ovim imenom te ih je šejtan pomoću toga zaveo rekavši im: 'Ako budete veličali neko drugo svetište osim Kabe, ljudi će je početi omalovažavati.' Zbog toga oni prilikom obavljanja hadžskih obreda nisu izlazili izvan granica harema Meke i umjesto na Arefatu, boravili su na Muzdelifi. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi...'* Znači, sa Arefata."[123]

Urva, r.a., veli: "U doba džahilijeta ljudi su na hadžu tavafili bez odjeće, osim pripadnika plemena Kurejš i ogranaka plemena koja su nastala iz ovog plemena. Kurejšije su mogle, ukoliko žele, posuditi nekome svoju odjeću, muškarac muškarcu i žena ženi, da u toj odjeći tavafe, a oni koji nisu mogli nabaviti tu odjeću tavafili su neobučeni. Ostali su ljudi kretali s Arefata, a Kurejšije su kretale s nekog drugog mjesta." On dalje veli: "Otac mi je prenio od Aiše, r.a., da je ajet *'Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi'* objavljen o Kurejšijama, kojima je naređeno da zajedno s ostalim ljudima kreću s Arefata."[124]

"A kad završite obrede vaše, opet spominjite Allaha, kao što spominjete pretke vaše..." (El-Bekara, 200)

Mudžahid pripovijeda: "Ljudi su u doba džahilijeta običavali na hadžu pričati o podvizima svojih predaka, o prošlim danima, svom porijeklu i nadmetati se u tome pa je tim povodom Allah, dž.š.,

---

[122] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4520), Muslim (151/1219) i Nesai (54).

[123] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1664) i Muslim (1220).

[124] Bilježi ga Buhari (3/515).

objavio ajet: *'Spominjite Allaha, kao što spominjete pretke vaše, i još više Ga spominjite...'*"[125]

Hasan veli: "Arapi su običavali u međusobnom razgovoru govoriti: 'Tako mi tvoga oca, oni su uradili to i to...', pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[126]

"Ima ljudi čije te riječi o životu na ovom svijetu oduševljavaju..."
(El-Bekara, 204)

Suddi pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o Ahnesu ibn Šurejku es-Sekafiju, koji je bio saveznik Benu Zehre. Došao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i javno objavio primanje islama, a njegove su riječi zadivile Allahova Poslanika, s.a.v.s. Rekao je: 'Došao sam ti jer želim primiti islam, a Allah, dž.š., najbolje zna da sam iskren u tome.' Na to se odnosi dio ajeta: *'I koji se pozivaju na Allaha kao svjedoka za ono što je u srcima njihovim.'* Kada je otišao od Allahova Poslanika, s.a.v.s., prošao je pored bašče koja je pripadala nekom muslimanu i krda njegovih magaraca pa je bašču zapalio, a magarce poklao. Tim je povodom Allah, dž.š., o njemu objavio: *'Čim se neki od njih dočepa položaja, nastoji napraviti nered na Zemlji, ništeći usjeve i stoku.'*"[127]

"Ima ljudi koji se žrtvuju da bi Allaha umilostivili..."
(El-Bekara, 207)

Seid ibn Musejjib, r.a., veli: "Suhejb, r.a., krenuo je kao muhadžir u Medinu za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je skupina Kurejšija krenula u potjeru za njim. On je sjahao sa svoga konja, zategao luk i rekao: 'Kurejšije, vi dobro znate da ja najpreciznije gađam strijelom. Tako mi Allaha, dž.š., nećete stići do mene sve dok ne potrošim i posljednju strelicu, a one od vas koji prežive posjeći ću svojom sabljom, a vi činite šta želite.' Kurejšije rekoše: 'Reci nam gdje si sakrio svoje blago u Meki i pustit ćemo te da slobodno ideš.' Kada su mu čvrsto obećali da će ga pustiti na miru ako im kaže gdje se nalazi njegovo blago, on im kaza gdje se ono nalazi. Kada je stigao

[125] Bilježi ga Ibn Džerir (2/172).
[126] Bilježi ga Ibn Kesir (1/257-259).
[127] Bilježi ga Ibn Džerir (2/181).

u Medinu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao mu je: 'Ebu Jahja, uspjela ti je trgovina.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ima ljudi koji se žrtvuju da bi Allaha umilostivili...'"*

Komentatori Kur'ana kažu: "Mušrici su se domogli Suhejba, r.a., i mučili su ga. Suhejb, r.a., reče im: 'Ja sam starac tako da vam je svejedno jesam li na vašoj ili na Muhammedovoj strani. Pristajete li da uzmete moj imetak, a da se okanite mene i moje vjere?' Kurejšije pristaše na to. On im je uvjetovao da mu ostave jahalicu i imetka koliko je dovoljno za put do Medine. Kada je stigao u Medinu, susretoše ga Ebu Bekr, r.a., Omer, r.a., i još neki ashabi pa mu Ebu Bekr, r.a., reče: 'Ebu Jahja, uspjela ti je trgovina.' Suhejb, r.a., reče: 'Ni tvoja nije propala, o čemu to ti pričaš?' Ebu Bekr, r.a., reče: 'O tebi je Allah, dž.š., objavio taj i taj ajet.'"[128]

Hasan je ispričao: "Znate li o kome je objavljen ovaj ajet? O muslimanu koji sretne nevjernika i kaže mu: 'Reci: 'La ilahe illallah', jer ako to kažeš, zaštitit ćeš od mene svoj imetak i svoj život.' Međutim, nevjernik je odbio to kazati pa mu je musliman rekao: 'Tako mi Allaha, dž.š., žrtvovat ću svoj život u Njegovo ime.' Upustio se u borbu s ovim nevjernikom i tako je i poginuo." Neki kažu da je ovaj ajet objavljen o onima koji naređuju činjenje dobrih djela, a od nevaljalih odvraćaju.

Ebu Halil prenosi: "Omer, r.a., čuo je nekog čovjeka kako uči ovaj ajet pa je rekao: 'Svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti! Jedan je musliman naređivao činjenje dobrih djela i odvraćao od zlih pa su ga zbog toga ubili.'"[129]

"O vjernici, živite svi u miru..." (El-Bekara, 208)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Selamu, r.a., i drugim jevrejima koji su primili islam. Naime, nakon što su primili islam, oni su prakticirali vjerozakon Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali i vjerozakon Musaa, a.s. I dalje su veličali subotu i izbjegavali jesti meso deve i piti njezino mlijeko. Muslimani su im zbog toga prigovarali, ali oni rekoše: 'Mi ćemo se pridržavati i jednog i drugog vjerozakona.'

---

[128] *Metalibul-alije* (3552).

[129] Bilježi ga Ibn Džerir (2/187).

Kada su to spomenuli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., rekli su: 'I Tevrat je knjiga koju je Allah, dž.š., objavio, zato nam dozvoli da se i nje pridržavamo.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[130]

"Zar ste mislili da ćete ući u Džennet, a još niste iskusili ono što su iskusili oni koji su bili prije vas..." (El-Bekara, 214)

Katada i Suddi kažu: "Ovaj je ajet objavljen o Bici na Hendeku, kada su muslimani zapali u brojne nevolje, kada su doživjeli veliki strah, hladnoću i oskudicu i mnoge druge neugodnosti. To njihovo stanje Allah, dž.š., opisao je riječima: *'A duša je došla do grkljana...'*"

Ata veli: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svojim ashabima doselio u Medinu, zapali su u veoma tešku situaciju, jer nisu imali svoga imetka zato što je sve što su posjedovali ostalo u rukama mnogobožaca. Ali, i pored toga dali su prednost Allahovu, dž.š., zadovoljstvu. U toj situaciji jevreji su ispoljili neprijateljstvo prema Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., a neki imućni licemjeri pokazali su svoje pravo lice. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, kako bi učvrstio srca vjernika."[131]

"Pitaju te kome će udjeljivati...?" (El-Bekara, 215)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ovaj je ajet objavljen o Amru ibn Džemuhu el-Ensariju, r.a., koji je bio veoma star, a posjedovao je mnogo imetka. Jednog je dana on upitao: 'Allahov Poslaniče, šta da udjeljujem? Kome da udjeljujem?' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[132]

Prenosi se da je Ata ispričao: "Ovaj je ajet objavljen o čovjeku koji je došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Imam jedan zlatnik.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Potroši ga na sebe.' Čovjek opet reče: 'Imam dva zlatnika.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Potroši i na svoju porodicu.' Čovjek na to reče: 'Imam tri zlatnika.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzvrati: 'Potroši i na svoga slugu.' Čovjek

[130] Bilježi ga Ibn Džerir (2/189) kao riječi Ikrime. Pogledaj djelo *Lubabun-nukul*, str. 30.
[131] Bilježi ga Ibn Džerir (2/198), a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 30, tvrdi da ga bilježe Ibn Munzir i Abdur-Rezzak.
[132] *Lubabun-nukul*, str. 30; *Esbabun-nuzul*, str. 116.

opet reče: 'Imam četiri zlatnika.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., posavjetova ga: 'Potroši i na svoje roditelje.' Čovjek nastavi: 'Imam pet zlatnika.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Potroši i na svoju rodbinu.' Čovjek ponovo reče: 'Imam šest zlatnika.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to odgovori: 'Udijeli i na Allahovu, dž.š., putu. Taj zlatnik je najbolji koji su potrošio.'"[133]

"Pitaju te o svetom mjesecu..." (El-Bekara, 217)

Urva ibn Zubejr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao jednu izvidnicu, a kao zapovjednika odredio joj je Abdullaha ibn Džahša el-Esedija, r.a. Putovali su sve dok nisu stigli do jednog palmika, u kome su zatekli Amra ibn el-Hadremija, koji je predvodio kurejšijski trgovački karavan. Do isteka svetog mjeseca ostao je još samo jedan dan. Muslimani se počeše raspravljati u vezi s tim pa jedan od njih reče: "Dobro znamo da još traje sveti mjesec i ne smijemo sebi dozvoliti da zbog pohlepe za imetkom pokrenemo oružani sukob, jer je to u ovim danima zabranjeno." Međutim, prevladali su oni koji su željeli materijalna dobra pa su napali Amra el-Hadremija, ubili ga i zaplijenili njegov karavan. Amr el-Hadremi bio je prva žrtva koja je pala u borbi između muslimana i mnogobožaca. Kada su za ovaj incident čule Kurejšije, poslali su delegaciju Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., s pitanjem: "Zar si dozvolio ubijanje u svetim mjesecima?" Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[134]

Zuhri pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je Abdullaha ibn Džahša, r.a., u izvidnicu s jednom skupinom muhadžira. Abdullah ibn Vakid el-Lejsi, r.a., ubio je Amra ibn el-Hadremija, a to se desilo posljednjeg dana mjeseca redžeba. Prilikom sukoba zarobili su i dvojicu mnogobožaca i zaplijenili trgovački karavan. Kada su o tome obavijestili Allahova Poslanika, s.a.v.s., rekao im je: 'Nisam vam naredio da se upuštate u oružani sukob u svetom mjesecu.' Kurejšije rekoše: 'Muhammed je dozvolio ubijanje u svetom mjesecu.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet *'Pitaju te o svetom*

---

[133] Bilježi ga Ibn Kesir (1/270).

[134] Niz je prenosilaca ovog predanja prekinut. Bilježi ga jedino Vahidi u djelu *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 116.

mjesecu...', sve do riječi *'A zlostavljanje je gore od ubijanja'*, to jest oni su vas zbog vaše vjere ubijali u haremu Kabe i to je veći grijeh kod Allaha, dž.š., od toga da vi njih ubijate u svetom mjesecu, a još su i nevjernici." Zuhri dalje veli: "Nakon što je objavljen ovaj ajet, Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo je imetak iz karavana i oslobodio zarobljenike uz otkup. Kada je Allah, dž.š., objavljivanjem ovog ajeta otklonio brige u kojima su se nalazili muslimani učesnici ove izvidnice, žudeći da zasluže Allahovu, dž.š., nagradu, rekli su: 'Allahov Poslaniče, zar da žudimo za borbom na Allahovu, dž.š., putu, a da nemamo nagradu onih koji se bore u džihadu?' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Oni koji vjeruju i koji se isele i bore na Allahovu putu, oni se mogu nadati Allahovoj milosti.*"

Komentatori Kur'ana kažu: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je u izvidnicu Abdullaha ibn Džahša, r.a., svoga tetića, u mjesecu džumade-l-uhra, dva mjeseca prije Bitke na Bedru, a sedamnaest mjeseci nakon dolaska u Medinu, i s njim je poslao osam muhadžira, Sada ibn Ebi Vekkasa ez-Zuhrija, Ukašu ibn Muhsina el-Esedija, Utbu ibn Gazvana es-Sulemija, r.a., Ebu Huzejfu ibn Utbu ibn Rebiu, r.a., Suhejla ibn Bejda'a, r.a., Amira ibn Rebiu, r.a., Vakida ibn Abdullaha, r.a., i Halida ibn Bukejra, r.a. Njihovu vođi Abdullahu ibn Džahšu, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., napisao je naredbu i rekao mu: 'Putuj u ime Allaha, dž.š., i tek nakon dva dana putovanja otvori pismo koje sam ti napisao. Nakon što prenoćiš dva puta, otvori pismo i pročitaj ga svojim saputnicima i nakon toga izvrši ono što sam ti naredio, ali nemoj nikoga prisiljavati da putuje s tobom.'

Nakon dva dana putovanja Abdullah ibn Džahš, r.a., otvorio je pismo, a u njemu je pisalo: 'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.' A zatim: 'Neka ti Allah na tvom putovanju da berićet, tebi i onima koji putuju s tobom. Putuj sve dok ne stigneš do mjesta Batnu Nahle i tu sačekaj kurejšijski karavan ne bi li se vratio s hajrom.' Nakon što je Abdullah, r.a., pročitao pismo, rekao je: 'Čujem i pokoravam se.' Nakon toga je rekao svojim saputnicima: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio mi je da vas prisiljavam.' Kada su bili u mjestu Maden, Sad ibn Ebi Vekkas, r.a., i Utba ibn Gazvan, r.a., izgubili su svoje deve pa im je Abdullah ibn Džahš, r.a., dozvolio da ostanu kako bi

tragali za njima. Abdullah, r.a., krenuo je s ostatkom izvidnice dalje sve dok nije stigao do mjesta Batnu Nahle, koje se nalazi između Meke i Taifa. Dok su odmarali na tom mjestu, pored njih je naišao kurejšijski karavan koji je nosio brašno, suho grožđe i ostalu trgovačku robu nabavljenu u Taifu. U karavanu se nalazio Amr ibn el-Hadremi, Hakem ibn Kisan, Osman ibn Abdullah ibn Mugira i Nevfel ibn Abdullah el-Mahzumi.

Kada su ugledali ashabe Allahova Poslanika, s.a.v.s., uznemirili su se. Abdullah ibn Džahš, r.a., reče: 'Prepali su se, zato neka neko od vas obrije glavu, ne bi li oni povjerovali da se vraćamo s obavljene umre.' Kada su Kurejšije to ugledali, povjerovali su i rekli: 'Ovi se vraćaju s umre.' Pred njih je izašao Ukaša, r.a., i oni povjerovaše da se on vraća s umre. Taj je dan bio posljednji dan mjeseca džumadel-uhra pa se ashabi počeše međusobno savjetovati. Jedan od njih reče: 'Ako ih večeras pustimo na miru, ući će u harem Meke pa ih nećemo smjeti napasti.' Nakon toga se složiše da ih napadnu. Prvi je strijelu odapeo Vakid ibn Abdullah es-Sehmi, r.a., i pogodio je Amra el-Hadremija, koji je na mjestu pao mrtav i to je ujedno bila prva žrtva koja je pala u sukobu između muslimana i mnogobožaca. Hakem i Osman zarobljeni su, tako da su oni prvi zarobljenici muslimana u historiji islama. Međutim, Nevfel je uspio pobjeći i ashabi nisu bili u stanju stići ga. Muslimani preuzeše karavan i zarobljenike i krenuše u Medinu Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Kurejšije rekoše: 'Muhammed je dozvolio prolijevanje krvi u svetom mjesecu – u mjesecu u kome se niko nije trebao bojati za svoj život.' Stanovnici Meke počeše prigovarati muslimanima koji su u to vrijeme živjeli u njoj.

Govorili su im: 'Krvnici, dozvolili ste prolijevanje krvi u svetom mjesecu.' Jevreji se obradovaše ovom događaju i rekoše: 'Vakid je iskra koja će zapaliti rat, a Amr el-Hadremi je taj zbog koga će rat biti poveden i pokrenut.' Kada je o ovom događaju obaviješten Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je Abdullahu ibn Džahšu, r.a., i ashabima koji su bili s njim: 'Nisam vam naredio da prouzrokujete oružani sukob u svetom mjesecu.' Naredio je da se ne dira ni roba iz karavana niti zarobljenici i odbio je uzeti išta od toga. To je veoma teško palo ashabima koji su učestvovali u izvidnici i pomislili su da su propali.

Pokušali su naći opravdanje za svoj postupak: 'Allahov Poslaniče, kada smo ubili Amra el-Hadremija, nismo bili sigurni je li se pojavio mlađak, koji je najavio nastupanje mjeseca redžeba, a to nije sveti mjesec.' Ljudi su počeli mnogo pričati o tome pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Pitaju te o svetom mjesecu...'* Nakon objave ovog ajeta Allahov je Poslanik, s.a.v.s., uzeo imetak koji se nalazio u ovom karavanu, a za sebe je ostavio jednu petinu, tako da je to bila prva petina u historiji islama koju je kao dio ratnog plijena uzeo Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Ostatak ratnog plijena podijelio je učesnicima ove izvidnice i to je ujedno bio prvi ratni plijen koga su se domogli muslimani. Kurejšije su poslali delegaciju koja je tražila da otkupi dvojicu svojih sunarodnjaka. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., odbio ih je osloboditi dok se ne vrate Sad, r.a., i Utba, r.a., i zaprijetio je da će narediti da se ova dvojica zarobljenika pogube ako se oni ne vrate. Kada su njih dvojica stigli u Medinu, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., pristao prihvatiti otkupninu za dvojicu mušrika. Međutim, Hakem ibn Kisan je primio islam i ostao je živjeti u Medini. Poginuo je kao šehid u Bici Bi'rul-Meuna. Osman ibn Abdullah vratio se u Meku, gdje je umro kao nevjernik. Nevfel, koji je uspio pobjeći, poginuo je tako što je u Bici na Hendeku na svome konju jurnuo na muslimane, ali je pao u jarak koji su muslimani iskopali pa je zajedno s konjem poginuo. Mušrici su tražili da otkupe njegovo tijelo, ali je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uzmite njegovo tijelo besplatno, jer je nečist i on i imetak koji se plati za njega. Ovaj događaj bio je povod objave ajeta: *'Pitaju te o svetom mjesecu...'*"

"Pitaju te o vinu i kocki..." (El-Bekara, 219)

Ovaj je ajet objavljen o Omeru ibn Hattabu, r.a., i Muazu ibn Džebelu, r.a., i skupini ensarija koji su došli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli: "Reci nam stav islama o vinu i kocki, jer oni oduzimaju pamet i uništavaju imetak." Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[135]

---

[135] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3049), Ebu Davud (3670), i Hakim (2/278), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim.

"I pitaju te o siročadi..." (El-Bekara, 220)

Seid ibn Džubejr, r.a., ispričao je: "Nakon što je objavljen ajet *'Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u vatru odvesti'*, ljudi su u potpunosti počeli izbjegavati bilo kakav imetak koji je u vlasništvu siročadi pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Reci: 'Bolje je imanja njihova unaprijediti! A ako budete s njima zajedno živjeli, pa oni su braća vaša."* Nakon toga su ponovo pomiješali svoje imetke s imecima siročadi."[136]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Nakon što je Allah, dž.š., objavio ajet *'A od imetka siročeta – što dalje! Osim ako želite da ga unaprijedite...'* i ajet *'Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi...'*, oni koji su se u svojim kućama brinuli o siročadi u potpunosti su odvojili svoje imetke od njihovih; hranu, piće, čak su i svoju hranu štedjeli kako bi je siročad mogla jesti. Nakon nekog vremena to im je počelo stvarati poteškoće te su se požalili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'I pitaju te o siročadi. Reci: 'Bolje je imanja njihova unaprijediti! A ako budete s njima zajedno živjeli, pa oni su braća vaša."* Nakon toga su opet jeli i pili zajedno sa siročadi."[137]

"Ne ženite se mnogoboškinjama sve dok ne postanu vjernice..."
(El-Bekara, 221)

Mukatil ibn Hajjan pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o Ebu Mersedu el-Ganeviju, koji je od Allahova Poslanika, s.a.v.s., tražio dozvolu da se oženi mnogoboškinjom Anak. Ona je bila siromašna djevojka iz plemena Kurejš, izuzetno lijepa, ali je bila mnogoboškinja, a Ebu Mersed je bio musliman. Rekao je: 'Allahov Poslaniče, ona mi se sviđa.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Ne ženite se mnogoboškinjama sve dok ne postanu vjernice...'*"[138]

---

[136] Bilježi ga Ibn Kesir (1/2275).

[137] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Ibn Džerir (2/278), Ebu Davud (2871) i Hakim (2/278), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi..

[138] Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 32, a tvrdi da ga bilježe i Ibn Munzir i Ibn Ebi Hatim.

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Revvahi, r.a., koji je imao crnu robinju na koju se jednom prilikom rasrdio i udario je. Nakon toga došao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i obavijestio ga o tome pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'A kakva je ona kao vjernica?' Abdullah ibn Revvah, r.a., reče: 'Ona posti, obavlja namaz, uzima abdest i svjedoči da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da si ti Njegov poslanik.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Abdullahu, ona je vjernica.' Abdullah, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, oslobodit ću je, a nakon toga ću se oženiti njome.' On je to i učinio, a ljudi ga počeše osuđivati i govoriti: 'Oženio se robinjom', a oni koji su to govorili u isto su vrijeme čeznuli da se ožene mnogoboškinjama zbog njihova porijekla. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: '*Uistinu je robinja vjernica bolja od mnogoboškinje, makar vam se i sviđala.*'"[139]

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao u Meku Ebu Merseda, imućnog čovjeka koji je bio saveznik Benu Hašima, kako bi pokušao osloboditi neke muslimane koje su mnogobošci zatočili. Kada je stigao u Meku, za njegov je dolazak čula žena po imenu Anak, koja je prije njegova primanja islama bila njegova ljubavnica. Kada je primio islam, prekinuo je vezu s njom, ali mu ona sada dođe i reče: "Ebu Mersede, zar se nećemo malo osamiti?" On reče: "Islam je prekinuo vezu između mene i tebe i zabranio nam je da se sastajemo, ali ako se želiš udati za me, ja ću tražiti od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da mi to dozvoli." Međutim, ona reče: "Uvrijedio si me." Nakon toga ona je pozvala u pomoć protiv njega svoje rođake koji mu zadaše bolne udarce. Kada je ispunio zadatak zbog koga je putovao u Meku, vratio se u Medinu i obavijestio Allahova Poslanika, s.a.v.s., o onome što mu se desilo s Anak i problemima koje je doživio zbog nje pa ga je upitao: "Allahov Poslaniče, dozvoljavaš li mi da se oženim njome?' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: '*I ne ženite se mnogoboškinjama...*'"[140]

"I pitaju te o mjesečnom pranju..." (El-Bekara, 222)

[139] Bilježe ga Ibn Džerir (2/223) i Ibn Kesir (1/276).
[140] *Esbabun-nuzul anis-sahabeti vel-mufessirin,* str. 35.

Enes, r.a., rekao je: "Jevreji su imali običaj da ženu koja ima menstruaciju istjeraju iz kuće, ne bi sa njom jeli niti pili. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan je o tome pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: 'To je neprijatnost.' Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja...'"*[141]

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., o ajetu *"I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: 'To je neprijatnost...'"* rekao: "Jevreji su tvrdili da će se onome ko odzada spolno opći sa svojom ženom roditi razroko dijete. Zbog toga ensarijke nisu dozvoljavale svojim muževima da im prilaze odzada. Ensarije dođoše kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da ga pitaju o spolnom odnosu sa ženom koja ima menstruaciju i o onome što su rekli jevreji te je tim povodom Allah, dž.š., objavio: *'I pitaju te o mjesečnom pranju'*, *'I ne prilazite im dok se ne okupaju'*, *'A kada se okupaju, onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio'*, znači u rodnicu. *'Allah zaista voli one koji se često kaju i koji se mnogo čiste. Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete.'"* Znači, spolno općite u ono mjesto gdje se mogu začeti djeca i odakle izlaze kada se rađaju.

Komentatori Kur'ana kažu: "U doba džahilijeta Arapi su običavali ne jesti, ne piti i ne stanovati u istoj kući sa ženom koja ima menstruaciju. Postupali su kao vatropoklonici. Ebu Dahdah, r.a., upitao je o tome Allahova Poslanika, s.a.v.s.: 'Allahov Poslaniče, kako da se ponašamo prema ženama koje imaju menstruaciju?' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.'"[142]

"Žene vaše su njive vaše..." (El-Bekara, 223)

Džabir ibn Abdullah, r.a., veli: "Jevreji su vjerovali da će se onome ko svojoj ženi prilazi odzada roditi razroko dijete pa je povodom toga objavljen ajet: *'Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete...'"*[143]

Mudžahid pripovijeda: "Tri puta sam proučio Kur'an pred Ibn Abbasom, r.a., i poslije svakoga proučenog ajeta pitao sam ga za tumačenje.

---

[141] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (16/302), str. 246, Ebu Davud (258) i Tirmizi (2977), koji kaže da je vjerodostojan. Bilježi ga i Nesai (57).

[142] Bilježi ga Ibn Kesir (1/277-279).

[143] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4528) i Muslim (117/1435), str. 1058.

Kada smo došli do ajeta *'Žene vaše su njive vaše...'*, Ibn Abbas, r.a., rekao je: 'Ovaj je ajet objavljen o Kurejšijama koji su općili sa svojim ženama i sprijeda i odzada. Kada su muslimani učinili Hidžru iz Meke u Medinu i kada su se počeli ženiti ensarijkama, htjeli su s njima spolno opće odzada, ali im one to nisu dozvoljavale govoreći: 'To do sada nikada nismo radile.' Priča o tome stigla je do Allahova Poslanika, s.a.v.s., i povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete...'*, to jest ako želite sprijeda, a ako želite možete to činiti i odzada ili u sjedećem položaju, ali spolni odnos treba da bude u rodnicu, gdje se začinje dijete. Allah, dž.š., u ovom ajetu dozvoljava da muž prilazi svojoj ženi s koje god strane želi.'"[144]

Džabir, r.a., pripovijeda da su jevreji vjerovali da će se čovjeku koji sa svojom ženom opći u sjedećem položaju roditi razroko dijete pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *"Žene vaše su njive vaše..."*[145]

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da su jevreji govorili: "Ako čovjek spolno opći sa svojom ženom s neke druge strane osim sprijeda, dijete će mu se roditi razroko pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ajet: *'Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete...'* Znači, može općiti s koje god strane želi, ali da to bude u mjesto odakle se rađa dijete."[146]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Omer ibn Hattab, r.a., jednom je prilikom došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao: 'Propao sam.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'A šta te to upropastilo?' Omer, r.a., reče: 'Sinoć sam općio sa svojom ženom odzada.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije mu ništa odgovorio sve dok nije objavljen ajet: *'Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete.'* Možeš joj prići i sprijeda i odzada, ali ne smiješ općiti u stražnjicu i u vrijeme kada žena ima menstruaciju."[147]

---

[144] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/279) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

[145] Bilježi ga Muslim (119/1435), str. 1059.

[146] Hadis bilježi Muslim, a prethodno smo spominjali ocjenu ovog hadisa.

[147] Hadis je hasen sahih. Bilježe ga Ahmed (1/297), Nesai (60) i Tirmizi (2980) koji kaže da je vjerodostojan."

Seid ibn Musejjib, r.a., upitan je o ajetu *"Žene vaše su njive vaše..."* pa je odgovorio: "Objavljen je o izbjegavanju začeća."[148]

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ovaj je ajet objavljen o muhadžirima. Jednog dana nakon što su preselili u Medinu u razgovoru s ensarijama i jevrejima spomenuli su da oni spolno opće sa svojim ženama sprijeda i odzada, ali u rodnicu pa su ih jevreji prekorili zbog toga, jer su smatrali da se to smije činiti samo sprijeda. Rekli su: 'Mi u Allahovoj knjizi Tevratu nalazimo da je bilo kakvo drugo prilaženje ženi, osim sprijeda, grijeh kod Allaha, te da se zbog takva spolnog odnosa dijete može roditi razroko i retardirano.' Muslimani to ispričaše Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekoše: 'Mi smo u džahilijetu, a i nakon što smo primili islam prilazili svojim ženama kako smo htjeli, a jevreji su nas prekorili zbog toga i rekli nam to i to.' Allah, dž.š., nakon toga ukazao je da su riječi jevreja neistinite i objavio je ajet: *'Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete.'* Znači, prilazite svojim ženama s koje god strane želite, samo neka to bude u mjesto odakle se rađaju djeca."[149]

"I neka vam zakletva Allahom ne bude prepreka u ispravnom životu..." (El-Bekara, 224)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Revvahi, r.a., koji je prekinuo vezu s Bišrom ibn Numanom, r.a., i zakleo se da ga više nikada neće posjetiti niti razgovarati s njim i da neće dozvoliti da se njegova sestra, koja je bila udata za Bešira, r.a., ikada pomiri s njim. Abdullah ibn Revvaha, r.a., rekao je: 'Zakleo sam se da to nikada neću učiniti i sada moram ispuniti svoju zakletvu.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[150]

"Onima koji se zakunu da se neće približavati svojim ženama rok je samo četiri mjeseca." (El-Bekara, 226)

---

[148] Hadis nije vjerodostojan. Bilježi ga Ibn Džerir (2/234). Njegov prenosilac Lejs ibn Ebi Sulejm pred kraj života postao je zaboravan, tako da se predanja koja on prenosi ne prihvataju.

[149] Hadis je vjerodostojan. Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., putem više nizova prenosilaca. Hakim ga bilježi (2/279) preko drugog niza prenosilaca i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

[150] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 119.

Ibn Abbas, r.a., kaže: "U doba džahilijeta muškarci su se zaklinjali da se neće približavati svojim ženama godinu, dvije ili više od toga pa je Allah, dž.š., ograničio to vrijeme na četiri mjeseca, tako da se onome ko se zakune na period manji od četiri mjeseca to neće ni smatrati zakletvom te vrste."[151]

Seid ibn Musejjib, r.a., ispričao je: "Zakletva muža da se neće približavati svojoj ženi određeno vrijeme bila je loša praksa u doba džahilijeta. Muškarac koji više ne bi želio imati odnos sa svojom ženom, ali ne bi želio ni da se neko drugi njome oženi, zaklinjao bi se da joj se više nikada neće približiti pa bi žena bila u situaciji ni da je puštenica niti da je udata. Allah, dž.š., ograničio je taj period na četiri mjeseca i u tom se periodu muž morao odlučiti hoće li je zadržati ili se razvesti od nje. Tim je povodom objavljen ajet: '*Onima koji se zakunu da se neće približavati svojim ženama rok je samo četiri mjeseca.*'"[152]

"Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati..." (El-Bekara, 229)

Hišam ibn Urva, r.a., prenosi od svoga oca da je rekao: "U doba džahilijeta čovjek bi se razveo od svoje žene pa bi je prije isteka iddeta vratio i mogao je tako učiniti i hiljadu puta ako je to želio. Dešavalo se da se čovjek razvede od svoje žene i sačeka do kraja isteka iddeta pa je opet vrati pa se opet od nje razvede. Jedan od takvih rekao je svojoj ženi: 'Tako mi Allaha, dž.š., niti ću te u potpunosti prihvatiti niti ću se razvesti od tebe.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ajet: '*Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati.*'"[153]

Aiša, r.a., pripovijeda da joj je došla neka žena da je pita za propise o razvodu braka pa je Aiša, r.a., ta pitanja prenijela Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ajet: "*Puštanje*

[151] Bilježe ga Seid ibn Mensur (1884), Taberani (11/158) i Bejheki (7/381).
[152] Bilježi ga Ibn Kesir (1/287).
[153] Bilježe ga Ibn Džerir (2/276) i Tirmizi (1192).

može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati."[154]

"A kada pustite žene i one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe..."
(El-Bekara, 232)

Od Hasana se prenosi da je o ajetu *"Ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe"* rekao: "Ovaj je ajet objavljen o Makilu ibn Jesaru, r.a., koji mi je ispričao sljedeće: 'Udao sam svoju sestru za jednog čovjeka pa se on razveo od nje. Kada je istekao njezin iddet, došao je da je opet zaprosi, ali sam mu rekao: 'Udao sam je za tebe i dao sam ti privilegije i počasti, a nakon svega toga ti si se razveo od nje pa si opet došao da je prosiš. Ne, tako mi Allaha, dž.š., nikada je više neću udati za tebe.' Moram priznati da taj čovjek nije imao nekih nedostataka, a i moja je sestra željela da mu se vrati. Kada je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, rekao sam: 'Allahov Poslaniče, učinit ću to', pa sam je ponovo udao za istog čovjeka.'"[155]

Makil ibn Jesar, r.a., također pripovijeda: "Imao sam sestru, koju su mnogi prosili, ali sam odbijao da je udam. Jednog je dana došao moj amidžić da je zaprosi i ja sam pristao te sam je udao za njega. Nakon što su neko vrijeme živjeli zajedno, on se razveo od nje i čekao je sve dok ne istekne njezin iddet pa je opet došao da je prosi, ali sam mu rekao: 'Odbio sam sve koji su je prosili i udao sam je za tebe, a ti si se od nje razveo opozivnim razvodom braka i čekao si da istekne njezin iddet. I sada kada je ponovo prose drugi ljudi, ti si došao da je opet prosiš; nikada je više neću udati za tebe.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'A kada pustite žene i one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe...'* Nakon toga sam ponovo pristao da je udam za njega."[156]

---

[154] Bilježi ga Hakim (2/279-280) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

[155] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4529), Ebu Davud (2087), Tirmizi (2981) i Nesai (62).

[156] Bilježe ga Ibn Džerir (2/297) i Nesai (61) preko Abbada ibn Rašida.

Hasan pripovijeda: "Makil ibn Jesar, r.a., udao je svoju sestru za nekog čovjeka i nakon nekog vremena on se razveo od nje opozivnim razvodom braka. Čekao je sve dok nije istekao njezin iddet, a s obzirom na to da je bila udata za njega, imao je najviše prava na nju. Zajedno s drugima i on je dolazio da je prosi, a ona je bila zadovoljna time da mu se vrati. Međutim, Makil, r.a., rasrdio se na njega i rekao mu: 'Dao sam ti prednost nad svim drugim proscima, a ti si se razveo od nje. Ne, tako mi Allaha, dž.š., nikada ti se više neće vratiti.'" Hasan dalje veli: "Allah, dž.š., znao je za čežnju ovog čovjeka za svojom ženom i čežnju žene za svojim mužem pa je o tome objavio ajet: *'A kada pustite žene i one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe...'* Kada je Makil, r.a., čuo za ovaj ajet, rekao je: 'Čujem i pokoravam se', pa je pozvao muža svoje sestre i rekao mu: 'Ponovo je udajem za tebe.'"[157]

Od Suddija se prenosi da je ovaj ajet objavljen o Džabiru ibn Abdullahu el-Ensariju, r.a., koji je imao amidžičnu od koje se muž razveo. Nakon što je istekao njezin iddet, došao ju je opet prositi, ali je Džabir, r.a., odbio pristati na to rekavši mu: "Razveo si se od naše amidžične, a sada se opet želiš njome oženiti." Međutim, žena mu se željela vratiti pa je Allah, d.š., povodom toga objavio ovaj ajet.[158]

"Redovno molitvu obavljajte, naročito onu krajem dana i ponizno pred Allahom stojte." (El-Bekara, 238)

Od Zejda ibn Sabita, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao je namaz u džematu sa svojim ashabima, a namaz koji im je najteže padao jeste ikindija pa je povodom toga objavljen ajet: *'Redovno molitvu obavljajte, naročito onu krajem dana*

[157] Niz je prenosilaca ovog hadisa dobar. Buhari u *Sahihu* bilježio je hadise koje je prenosio Mubarek ibn Fudala ibn Ebi Umejja, a Ibn Hibban ga ne spominje među nepouzdanim prenosiocima. Pogledaj djelo *Tehzibus-sijer* (1099).

[158] Ovaj hadis nije vjerodostojan. Bilježe ga Ibn Džerir (2/298) i Ibn Kesir (1/302), koji kaže: "Prvo predanje je vjerodostojno." To mišljenje zastupa i Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 36.

i ponizno pred Allahom stojte.' Prije ikindije imaju dva namaza, a poslije nje isto toliko.'"[159]

Od Zejda ibn Erkama, r.a., prenosi se da je rekao: "Dešavalo se da za vrijeme obavljanja namaza razgovaramo i tako smo postupali sve dok nije objavljen ajet: 'Redovno molitvu obavljajte, naročito onu krajem dana i ponizno pred Allahom stojte.' Tada nam je naređeno da šutimo."[160]

"Oni među vama kojima se primiče smrt, a koji iza sebe ostavljaju žene – treba da im oporukom unaprijed za godinu dana odrede izdržavanje..." (El-Bekara, 240)

Prenosi se od Mukatila ibn Hajjana da je o ovom ajetu ispričao: "Jedan čovjek iz Taifa doselio se u Medinu sa svojom porodicom – ženom, djecom i roditeljima i ubrzo je umro. O tome je obaviješten Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa je on njegov imetak podijelio tako što je dio dao njegovim roditeljima, dio njegovoj djeci, a ženi nije ostavio ništa osim što im je naredio da je jednu godinu izdržavaju iz svoga imetka."[161]

"U vjeru se ne može silom nagoniti..." (El-Bekara, 256)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Jedna ensarijka nije imala djece pa se zavjetovala da će, ukoliko dobije dijete, učiniti ga jevrejom. Kada je donesena odluka da se jevrejsko pleme Nedir protjera iz Medine, među njima je bilo i nekoliko sinova ensarija pa su povikali: 'Nećemo dozvoliti da naša djeca budu protjerana.' Povodom toga objavljen je ajet: *'U vjeru se ne može silom nagoniti – pravi se put jasno razlikuje od zablude.'"*[162]

Ibn Abbas, r.a., o ovom je ajetu još ispričao: "Jednoj ensarijki umirala su sva djeca koja joj se rode pa se zaklela da će dijete koje joj ostane u životu učiniti jevrejom. Kada je jevrejsko pleme Nedir protjerano iz Medine, među njima je bilo nekoliko sinova ensarija,

---

[159] Prenosioci ovog hadisa jesu oni od kojih Buhari bilježi hadise u *Sahihu*, osim Omera ibn Hakima i Zeberkanija, ali su i oni pouzdani. Bilježi ga Ebu Davud (1/191).

[160] Bilježe ga Tirmizi (4/77), Ebu Davud (1/358) i Ahmed (4/368).

[161] Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 36, i tvrdi da ga bilježi i Ibn Rahuja.

[162] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Ebu Davud (2682), Ibn Džerir (3/10), Ibn Hibban (1725) i Bejheki (9/186).

koji rekoše: 'Allahov Poslaniče, među njima se nalaze naši sinovi.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti...'*" Seid ibn Džubejr, r.a., veli: "Ko je htio ostao je s jevrejima, a ko je htio primio je islam."[163]

Mudžahid tvrdi: "Ovaj je ajet objavljen o jednom ensariji koji je imao roba crnca imenom Subejh, kojeg je prisiljavao da primi islam."[164]

Suddi veli: "Ovaj je ajet objavljen o jednom ensariji nadimka Ebul-Husejn, koji je imao dva sina. Iz Šama su došli neki trgovci ulja. Kada su se htjeli vratiti u Šam, posjetili su ih sinovi Ebul-Husejna, r.a., te ih trgovci pozvaše u kršćanstvo što oni prihvatiše i krenuše s njima u Šam. Ebul-Husejn, r.a., obavijesti o tome Allahova Poslanika, s.a.v.s., i on mu naredi da krene u potragu za njima. Nakon toga je Allah, dž.š., objavio ajet *'U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti...'* pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allah, dž.š., udaljio ih je; oni su prvi koji su se odmetnuli od islama.' Ovo se desilo prije nego što je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., naređeno da se bori protiv ehlul-Kitabija. U suri *Et-Tevba* objavljen je ajet u kome se naređuje borba protiv ehlul-Kitabija."[165]

Mesruk veli: "Ensarija iz porodice Benu Salim ibn Avf imao je dva sina koji su primili kršćanstvo prije pojave islama. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru u Medinu, oni su stigli u jednom kršćanskom karavanu koji je prodavao hranu. Njihov je otac došao do njih i rekao im: 'Tako mi Allaha, dž.š., neću vas se okaniti sve dok ne primite islam.' Međutim, oni su to odbili pa je njihov otac zajedno s njima otišao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da presudi među njima. Ensarija reče: 'Allahov Poslaniče, zar da moji sinovi budu na putu u Džehennem, a ja da to mirno gledam?' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet *'U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti – pravi se put jasno razlikuje od zablude'*, pa ih je ovaj ensarija pustio na miru."[166]

Mudžahid kaže: "Neki ljudi iz plemena Evs odrasli su kod jevreja i kada je donesena odluka da se jevrejska plemena Kurejza

---

[163] *Lubabun-nukul* od Sujutija, str. 37.
[164] Bilježi ga Ibn Kesir (1/333).
[165] Bilježi ga Ibn Džerir (3/10).
[166] Bilježi ga jedino Vahidi u djelu *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 123.

i Nedir protjeraju iz Medine, oni su rekli: 'Otići ćemo i mi s njima i ispovijedat ćemo njihovu vjeru.' Njihovi su ih roditelji pokušali spriječiti u tome i prisiliti ih da prime islam pa je povodom toga objavljen ajet: *'U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti...*"[167]

"A kada Ibrahim reče: 'Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš...'" (El-Bekara, 260)

Komentatori Kur'ana navode razlog zbog kojeg je Ibrahim, a.s., zamolio Allaha, dž.š, da mu pokaže oživljavanje umrlih.

Katada veli: "Ibrahim, a.s., prošao je pored uginule životinje koju su raskomadale morske i kopnene životinje pa je rekao: 'Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš.'"

Hasan, Ata el-Horosani, Dahhak i Ibn Džurejdž kažu: "Na samoj ivici morske obale nalazila se lešina uginulog magarca." Ata smatra da se radi o Galilejskom jezeru. "Ibrahim, a.s., vidio je kako ga morske i kopnene životinje trgaju. Kada bi voda nadošla zbog plime, ribe i ostale morske životinje jele su njegovo meso i voda je raznosila njegove ostatke. Kada bi se voda povukla, dolazile bi zvijeri i ono što bi im ispadalo iz usta truhnulo je na zemlji. Kada bi zvijeri otišle, na njega su se spuštale ptice i ono što bi im ispadalo iz kljunova raznosio bi vjetar. Taj je prizor zadivio Ibrahima, a.s., te je rekao: 'Gospodaru, ja znam da ćeš ga Ti oživjeti na Sudnjem danu. Molim Te da mi to pokažeš kako bih to vidio svojim očima.'"[168]

Ibn Zejd kaže: "Ibrahim, a.s., prošao je pored uginulog kita koji je ležao na morskoj obali. Pola njegova tijela bilo je u vodi, a pola na kopnu. Dio koji je ležao u vodi jele su morske životinje, a dio koji je ležao na kopnu jele su kopnene zvijeri. Prokleti i prezreni Iblis reče mu: 'Kako će Allah sakupiti njegovo tijelo iz stomaka svih ovih životinja?' *'A kada Ibrahim reče: 'Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš.' – On reče: 'Zar ne vjeruješ?' 'Vjerujem,' – odgovori on – 'ali bih da mi se srce smiri'*, tako što će se osloboditi Iblisovih vesvesa."

[167] Bilježi ga Ibn Džerir (3/11).

[168] Bilježi ga Ibn Džerir (3/33).

Hakem ibn Eban prenosi da mu je njegov otac pričao: "Jednom sam prilikom sjedio s Ikrimom na obali mora pa mi on reče: 'One koji se utope u moru pojedu ribe i od njih ostanu samo kosti, koje talasi donesu do obale i tu struhnu pa iz njih nikne bilje. Nakon toga naiđe deva, pojede to bilje i izbaci ga iz sebe kao izmet, koji kada se osuši, ljudima služi za potpaljivanje vatre. Pepeo koji nastane iz te vatre vjetar raznese na sve strane svijeta, ali i pored toga, kada se na Sudnjem danu puhne u rog, svi će oni kao i oni koji su ukopani u grobnice na isti način stajati pred Allahom, dž.š. Na to se odnose riječi Uzvišenog Allaha, dž.š.: *'I oni će odjednom ustati i čekati.'*"[169]

Muhammed ibn Ishak ibn Jesar veli: "Kada se Ibrahim, a.s., raspravljao s Nemrudom, rekao mu je: 'Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje.' Nemrud je rekao: 'Ja dajem život i smrt.' Nakon ovih riječi naredio je da se jedan čovjek ubije, a drugog je pustio da slobodno živi pa je rekao: 'Jednog sam usmrtio, a drugog sam pustio da živi.' Ibrahim, a.s., reče mu: 'Allah, dž.š., u stanju je da vrati dušu u tijelo ovog ubijenog.' Nemrud ga upita: 'Jesi li to vidio svojim očima.' Ibrahim, a.s., nije mogao kazati da jeste pa je spomenuo drugi dokaz. Nakon toga zamolio je Allaha, dž.š., da mu pokaže kako će oživjeti umrle kako bi mu srce bilo mirno kada se drugi put bude raspravljao, jer će tada moći potvrditi da je vidio kako Allah, dž.š., oživljuje umrle."[170]

Ibn Abbas, r.a., Seid ibn Džubejr, r.a., i Suddi kažu: "Kada je Allah, dž.š., odabrao Ibrahima, a.s., da bude Njegov posebni miljenik, melek smrti tražio je dozvolu od Allaha, dž.š., da ode kod njega i obraduje ga ovom radosnom viješću. Melek dođe kod njega i reče mu: 'Došao sam da te obradujem time što te je Allah, dž.š., odabrao za Svoga posebnog miljenika.' Ibrahim, a.s., zahvali Allahu, dž.š., na tome i upita: 'A šta je dokaz za to čime si me obradovao?' Melek odgovori: 'Dokaz za to jeste to što će ti se Allah, dž.š., odazivati na dove i oživljavat će mrtve kada ti to zatražiš.' Nakon toga je melek otišao, a Ibrahim, a.s., prouči sljedeću dovu: 'Gospodaru, pokaži mi kako oživljavaš mrtve.' Allah,

---

[169] Ibrahim ibn Hakim ibn Eban nije pouzdan. Pogledaj djelo *Kitabud-duafa velmetrukin* (47).

[170] Bilježi ga Ibn Džerir (3/33) od Suddija.

dž.š., upita: 'Zar ne vjeruješ?' Ibrahim, a.s., odgovori: 'Naravno da vjerujem, ali želim da mi se srce smiri tako što ću znati da ćeš mi se odazvati kad god Te pozovem, da ćeš mi dati kada nešto zatražim i da si me uzeo za Svoga posebnog miljenika.'"[171]

"Oni koji imanja svoja troše na Allahovu putu sliče na onoga koji posije zrno iz koga nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna..." (El-Bekara, 261)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Osmanu ibn Affanu, r.a., i Abdur-Rahmanu ibn Avfu, r.a. Abdur-Rahman, r.a., donio je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., četiri hiljade dirhema i rekao: 'Imao sam osam hiljada dirhema te sam za sebe i svoju porodicu zadržao četiri hiljade, a kao sadaku na Allahovu, dž.š., putu želim udijeliti četiri hiljade.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., za njega prouči sljedeću dovu: 'Neka ti Allah, dž.š., da berićet i u onome što si zadržao i u onome što si dao.' A Osman, r.a., rekao je: 'Ja ću za pohod na Tebuk opremiti svakoga onog ko se nije u stanju sam opremiti.' On je muslimanima poklonio hiljadu deva iz trgovačkog karavana koji mu je tek bio stigao sa svim tovarom koji su te deve nosile na sebi, tako da je o njemu i Abdur-Rahmanu, r.a., objavljen ovaj ajet."

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda: "Vidio sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je učeći dovu za Osmana, r.a., podigao ruke i ponavljao sljedeće riječi: 'Gospodaru, ja sam zadovoljan Osmanom pa i Ti budi zadovoljan njime.' Držao je ruke podignute sve dok nije svanula zora, a Allah, dž.š., povodom ovog događaja objavio je sljedeći ajet: '*Oni koji imanja svoja troše na Allahovu putu...*'"

"O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo – ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili – kad ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju..." (El-Bekara, 267)

Džabir, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je da se kao sadakatul-fitr udijeli pregršt hurmi. Jedan od muslimana udijelio je hurme veoma loša kvaliteta, a mislio je da će zbog toga

[171] Bilježi ga Ibn Kesir (1/339).

biti nagrađen pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo – ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili...'*"[172]

Berra, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o ensarijama koji su, kada bi hurme sazrele, donosili grozdove hurmi i ostavljali ih u džamiji Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako bi siromasi i beskućnici imali šta jesti. Jednom prilikom desilo se da je neki čovjek donio hurme koje su bile veoma loša kvaliteta, a mislio je da čini dobro djelo zato što je donio mnogo takvih hurmi. O onima koji su to činili Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili...'*, to jest nemojte udjeljivati ono što ni sami ne biste prihvatili ako bi vam neko ponudio."[173]

Berra, r.a., pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o nama ensarijama koji smo u posjedu imali palmike. Svaki od nas bi, shodno prihodu koji je imao, donosio određenu količinu hurmi u džamiju Allahova Poslanika, s.a.v.s., i time bi se hranili siromašni ashabi koji nisu imali šta jesti. Grana s hurmama bila bi obješena na stup u džamiji, a onaj ko bi želio jesti udarao bi štapom po grani i brao bi hurme koje otpadnu. Neki ipak nisu željeli dobiti potpunu nagradu od Allaha, dž.š., naime, donosili su truhle i suhe hurme pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ajet: *'O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo – ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili kad ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju.'* Ovim nam je ajetom zabranjeno da udjeljujemo ono što ni sami ne bismo prihvatili i od tada smo donosili samo kvalitetne hurme."

---

[172] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/383-384) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan po uvjetima koje postavlja Muslim." S ovom njegovom ocjenom slaže se Zehebi.

[173] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/285) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi. Bilježe ga i Ibn Džerir (3/55) preko Esbata ibn Nasra i Ibn Madža (1822).

"Lijepo je kad javno dajete milostinju... Ti nisi dužan izvesti ih na pravi put, Allah izvodi na pravi put onoga koga On hoće." (El-Bekara, 271-272)

Kelbi veli: "Nakon što je objavljen ajet *'Sve što potrošite i što zavjetujete – Allah sigurno za to zna!'*, ashabi su upitali: 'Allahov Poslaniče, je li bolje sadaku udjeljivati tajno ili javno?' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[174]

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ashabi nisu željeli udjeljivati sadaku svojim rođacima mnogobošcima pa je povodom toga objavljen ajet: *'Ti nisi dužan izvesti ih na pravi put, Allah izvodi na pravi put onoga koga On hoće.'*"[175]

"Oni koji udjeljuju imanja svoja noću i danju, tajno i javno dobit će nagradu od Gospodara svoga..." (El-Bekara, 274)

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ajet *'Oni koji udjeljuju imanja svoja noću i danju, tajno i javno dobit će nagradu od Gospodara svoga'* objavljen je o onima koji posjeduju konje." Allahov je Poslanik, s.a.v.s., dodao: "Šejtan ne može zavesti onoga ko posjeduje konja koga hrani radi borbe na Allahovu, dž.š., putu."[176]

Ebu Umama, Ebu Derda, Mekhul, Evzai i Rebbah ibn Jezid kažu: "To su oni koji posjeduju konje i hrane ih kako bi ih mogli koristiti u borbi na Allahovu, dž.š., putu pa se zbog toga ubrajaju među one koji udjeljuju svoj imetak i noću i danju i javno i tajno. Razlog zbog koga posjeduju konje nije da bi se hvalili i uzdizali nad drugim ljudima."[177]

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., rekao da se ajet *"Oni koji udjeljuju imetke svoje i noću i danju..."* odnosi na one koji hrane konje radi borbe na Allahovu, dž.š., putu.[178]

---

[174] Bilježi ga Ibn Kesir (1/345-346).

[175] Bilježi ga Ibn Kesir (1/38).

[176] U nizu prenosilaca ovog hadisa nalaze se nepoznati prenosioci. Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 38, i tvrdi da ga bilježe Taberani i Ibn Ebi Hatim i kaže: "Juejjid i njegov otac nepoznati su."

[177] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 125.

[178] U nizu prenosilaca ovog hadisa jeste Abdullah Katib Lejs, a on nije pouzdan.

Esma bint Zejd, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko kupi konja radi borbe na Allahovu putu nadajući se nagradi za to, sitost toga konja, njegova glad, žeđ i napojenost, mokraća i izmet, sve će to biti na vagi njegovih dobrih djela na Sudnjem danu."[179]

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onaj ko hrani konja radi borbe na Allahovu, dž.š., putu jeste poput onoga ko objeručke udjeljuje sadaku."[180]

Ebu Umama el-Bahili, r.a., veli: "Ko kupi konja radi borbe na Allahovu, dž.š., putu, a ne da bi se time hvalio među ljudima od onih je *'koji udjeljuju imanja svoja noću i danju...'*"[181]

Mudžahid prenosi da je Ibn Abbas, r.a., o ajetu *"Oni koji udjeljuju imanja svoja noću i danju, tajno i javno"* rekao: "Objavljen je o Aliji ibn Ebi Talibu, r.a., koji je imao četiri dirhema – jedan je udijelio kao sadaku noću, drugi danju, treći tajno, a četvrti javno."[182]

Abdul-Vehhab ibn Mudžahid prenosi od svoga oca da je rekao: "Alija, r.a., imao je četiri dirhema pa je jedan dirhem udijelio kao sadaku noću, jedan danju, jedan tajno, jedan javno i povodom toga je objavljen ajet: *'Oni koji udjeljuju imanja svoja noću i danju, tajno i javno.'*"[183]

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Aliji ibn Ebi Talibu, r.a., koji jednom prilikom nije posjedovao ništa više osim četiri dirhema pa je jedan dirhem udijelio noću, jedan danju, jedan tajno, a posljednji javno. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao ga je: 'Šta te navelo da to učiniš?' Alija, r.a., odgovori: 'Htio sam zaslužiti nagradu koju je Allah, dž.š., obećao onima koji dijele svoj imetak.' Allahov Poslanik,

---

[179] Hadis nije vjerodostojan. Prenosi ga jedino Šehr ibn Havšeb, a on je imao loše pamćenje. Bilježe ga Ahmed (6/458) i Ibn Ebi Šejba u *Musannefu* (12/482).

[180] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Mekhul nije slušao hadise od Džabira, r.a., a ni u jednom hadiskom djelu nisam pronašao da neko bilježi ovaj hadis.

[181] Bilježi ga Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (1/363) i tvrdi da ga bilježe i Ibn Munzir i Ibn Ebi Hatim. U nizu prenosilaca ovog hadisa nalazi se Adžlan ibn Sehl el-Bahili koji nije na visoku stepenu pouzdanosti.

[182] Niz prenosilaca ovog hadisa nije vjerodostojan. Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 39, i tvrdi da ga bilježe Abdur-Rezzak, Ibn Džerir, Ibn Ebi Hatim i Taberani putem nepouzdana niza prenosilaca.

[183] U nizu je prenosilaca ovog hadisa Abdul-Vehhab, oko koga učenjaci imaju suprotstavljene stavove. Bilježi ga Ibn Kesir (1/349) kao riječi Mudžahida.

s.a.v.s., reče: 'To ćeš i dobiti.' Povodom ovog događaja objavljen je ovaj ajet."[184]

"O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici." (El-Bekara, 278)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Ovaj ajet objavljen je o Amru ibn Umejru ibn Avfu iz plemena Sekif i o Mugiri iz plemena Mahzum. Porodica Mugire uzimala je kamatu od plemena Sekif i kada je Allah, dž.š., naredio Svome Poslaniku, s.a.v.s., da širi islam u Meki, zabranio je kamatu u potpunosti. Zbog toga su Amr ibn Umejr i Mugira došli kod Attaba ibn Esida, koji je živio u Meki, pa mu članovi Mugirine porodice rekoše: 'Zbog čega je zabranio ljudima da s nama posluju s kamatom?' Članovi porodice Amra ibn Umejra rekoše: 'Mi smo dobrovoljno pristali da poslujemo s kamatom.' Attab napisa pismo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., u kome zatraži da im dozvoli da i dalje posluju s kamatom pa povodom toga Allah, dž.š., objavi ajet: *'Ako to ne učinite, eto vam onda – neka znate – rata od Allaha i Poslanika Njegova.'* Tada članovi porodice Benu Amr shvatiše da nemaju šanse da se bore protiv Allaha, dž.š., i Njegova Poslanika, s.a.v.s. Allah, dž.š., u nastavku ovog ajeta objavio je: *'A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti'*, tako što ćete uzeti više nego što vam pripada, *'niti ćete oštećeni biti'*, tako što će vam biti umanjeno."[185]

Ikrima i Ata kažu: "Ovaj je ajet objavljen o Abbasu ibn Abdul-Mutallibu, r.a., i Osmanu ibn Affanu, r.a., koji su kupili hurme od nekog čovjeka prije nego što su sazrele. Međutim, kada su sazrele i kada su došli po svoje hurme, čovjek im reče: 'Ako uzmete sve što smo se dogovorili, meni i mojoj porodici neće ništa ostati. Pristajete li da sada uzmete pola, a da pola odgodite pa ću vam kasnije dati više nego što smo se dogovorili?' Oni pristadoše na to i kada je istekao ugovoreni rok, oni su tražili od njega više nego što su se u prvom dogovoru dogovorili, ali kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo za to,

---

[184] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 124.
[185] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 39, tvrdi da ga bilježi Ebu Jala u *Musnedu*, od Ibn Mende preko Kelbija, čija je pouzdanost poznata.

zabranio im je da uzmu išta osim onog što im pripada. Allah, dž.š., povodom toga objavio je ovaj ajet, a njih su dvojica poslušali i uzeli su samo glavnicu svoga imetka."[186]

Suddi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Abbasu, r.a., i Halidu ibn Velidu, r.a., koji su u doba džahilijeta bili poslovni partneri i davali su pozajmice s kamatom. U trenutku kada se pojavio islam oni su imali velik kapital koji su stekli pomoću poslovanja s kamatom. Kada je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Svaka kamata dogovorena u vrijeme džahilijeta obustavlja se, a prva kamata koju obustavljam jeste ona koju je dogovorio Abbas ibn Abdul-Mutallib, r.a.'"[187]

"A ako je u nevolji, onda pričekajte dok bude imao..."
(El-Bekara, 280)

Kelbi pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o članovima porodice Amra ibn Umejra, koji su rekli članovima Mugirine porodice: 'Dajte nam glavnice naših imetaka, a mi ćemo vam ostaviti kamatu koju smo dogovorili.' Članovi Mugirine porodice rekoše: 'Nas je sada pogodila oskudica pa vas molimo da nas sačekate dok plodovi ne sazriju.' Međutim, oni im odbiše produžiti rok i tim povodom Allah, dž.š., objavi ajet: *'A ako je u nevolji, onda pričekajte dok ne bude imao...*'"[188]

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje..."
(El-Bekara, 285)

Ebu Hurejra, r.a., ispričao je: "Kada je Allah, dž.š., Svome Poslaniku, s.a.v.s., objavio ajet *'Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati...'*, to je teško palo ashabima pa su došli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli: 'Dosad su nam objavljivani propisi koje smo mogli izvršavati: namaz, post, borba na Allahovu putu, udjeljivanje sadake, a sada ti je objavljen ajet čiji propis nismo u stanju izvršiti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zar želite kazati isto što su sljedbenici Knjige rekli prije vas: 'Čujemo i ne pokoravamo se!" Ashabi rekoše: *'Čujemo i pokoravamo se. Oprosti*

---

[186] Bilježi ga Ibn Kesir (1/354-357).
[187] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 125; *Ed-Durrul-mensur* (1/366).
[188] Bilježi ga Ibn Kesir (1/355).

nam, Gospodaru naš, Tebi ćemo se vratiti.' Nakon toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegove.'*"[189]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Kada je objavljen ajet *'Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati...'*, ashabi su osjetili tjeskobu kakvu nisu osjetili ni zbog jednog drugog propisa pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Recite: 'Čujemo, pokoravamo se i predajemo se Allahu, dž.š." Ashabi rekoše: 'Čujemo i pokoravamo se.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ajet: *'Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegove'*, sve do kraja sure *El-Bekara*."[190]

Komentatori Kur'ana kažu: "Nakon što je objavljen ajet *'Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati...'*, Ebu Bekr, r.a., Omer, r.a., Abdur-Rahman ibn Avf, r.a., Muaz ibn Džebel, r.a., i skupina ensarija došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s. Sjeli su na koljena i rekli: 'Allahov Poslaniče, tako nam Allaha, dž.š., nije objavljen ajet koji nam je teže pao od ovoga ajeta. Ponekad osjetimo u dušama našim što ne bismo željeli osjetiti drugi put kad bismo zbog toga dobili sva blaga ovoga svijeta. A sada je objavljen ajet u kojem stoji da ćemo biti kažnjeni zbog toga. Tako nam Allaha, dž.š., propali smo!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: *'Tako je objavljeno.'* Ashabi rekoše: 'Propali smo jer smo zaduženi nečim što nismo u stanju ispoštovati.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Počeli ste govoriti kao što su sinovi Israilovi govorili Musau, a.s.: 'Čujemo i ne pokoravamo se!" Ashabi rekoše: 'Čujemo i pokoravamo se!' Ali i dalje su osjećali veliku potištenost u dušama. Nakon nekog vremena Allah, dž.š., objavio je ajet koji im je razgalio duše i olakšao brige: *'Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegove.'* Ovaj je ajet derogirao prethodni ajet. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Allah, dž.š., oprostio je mom ummetu ono što osjete u dušama, sve dok ne postupaju po tome ili to govore.'"[191]

---

[189] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (199/125), str. 115, Ahmed (2/412) i Ibn Džerir (3/95).

[190] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (200/126), str. 116, Nesai (79) i Tirmizi (2992), koji kaže da je hadis vjerodostojan.

[191] Bilježi ga Ibn Kesir (1/365-368).

O objavi nekih ajeta sure *Alu Imran*

(objavljena u Medini, 200 ajeta)

Komentatori Kur'ana kažu: "Iz Nedžrana je u Medinu stigla delegacija od šezdeset konjanika. Među njima je bilo četrnaest uglednika, a trojica od njih bili su oni koji su se pitali i bez kojih nisu donosili nijednu važniju odluku: El-Akib Abdul-Mesih bio je politički vođa bez čijeg mišljenja i savjeta nisu poduzimali nijedan korak, Es-Sejjid, čije je pravo ime bilo El-Ejhem, bio je odgovoran za njihova putovanja i Ebu Haris ibn Alkama, njihov najučeniji svećenik, vodio je vjerske škole i nadzirao njihov rad. Dugo je vremena provodio izučavajući njihove vjerske knjige, tako da je do u najsitnije detalje poznavao učenje kršćanstva. Njegova učenost bila je tolika da su ga čak i bizantijski vladari cijenili i davali mu velik značaj i ulogu te su u njegovo ime gradili crkve. Došli su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i ušli u njegovu džamiju u trenutku dok je on sa svojim ashabima obavljao ikindiju. Članovi delegacije bili su odjeveni u prelijepe ogrtače i odore i bili su lijepi poput pripadnika plemena Harisa ibn Kaba.

Jedan ashab koji ih je vidio rekao je: 'Nismo vidjeli ljepšu delegaciju od ove.' Kada je nastupilo vrijeme njihove molitve, ustali su da je obave u džamiji Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pustite ih neka na miru obave svoju molitvu.' Obavljali su molitvu sve do zore. Kada su se Es-Sejjid i El-Akib obratili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., on im reče: 'Primite islam.' Oni rekoše: 'Mi smo bili muslimani prije tebe.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Lažete, od primanja islama odvraća vas to što tvrdite da Allah, dž.š., ima sina, vaše obožavanje križa i jedenje svinjetine.' Oni rekoše: 'Ako Isa, a.s., nije Allahov, dž.š., sin, ko mu je onda otac?' Svi su se počeli raspravljati s njim o Isau, a.s., pa im Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zar ne znate da svako dijete sliči na svoga oca?' Oni odgovoriše: 'Naravno da znamo.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zar ne znate da je Allah, dž.š., vječno živ i da nikada neće umrijeti, a

da će Isa, a.s., jednog dana umrijeti?' Oni odgovoriše: 'Naravno da znamo.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zar ne znate da Allah, dž.š, upravlja svime, da sve čuva i opskrbljuje?' Oni odgovoriše: 'Naravno da znamo?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Posjeduje li Isa, a.s., išta od toga?' Oni odgovoriše: 'Ne posjeduje.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allah, dž.š., oblikovao je Isaa, a.s., dok je bio u majčinoj utrobi kako je htio, a Allah, dž.š., ne jede, ne pije niti vrši nuždu?' Oni odgovoriše: 'Naravno da znamo.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zar ne znate da je Isaa, a.s., njegova majka nosila u stomaku kao i svaka druga majka svoje dijete. Nakon toga rodila ga je kao što i svaka druga majka rodi svoje dijete, zatim je jeo kao i svako drugo dijete, i odrastao je poput ostale djece: jeo je, pio i vršio nuždu?' Oni odgovoriše: 'Naravno da znamo.' Allahov ih je Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Pa kako onda možete tvrditi to što tvrdite?' Oni zašutješe jer nisu imali odgovora pa povodom tog događaja Allah, dž.š., objavi prvih osamdesetak ajeta sure *Alu Imran*."[192]

"Reci onima koji neće da vjeruju: 'Bit ćete pobijeđeni i u Džehennemu okupljeni...'" (Alu Imran, 12)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Nakon što je Allah, dž.š., odredio da muslimani poraze mnogobošce u Bici na Bedru, jevreji su rekli: 'Tako nam Allaha, ovo je taj vjerovjesnik čiji je dolazak najavio Musa, a.s., čiji opis i osobine nalazimo u našoj svetoj Knjizi. On je taj koji ne može biti poražen.' Željeli su mu iskazati povjerenje, ali neki rekoše: 'Sačekajte još jednu bitku.' Nakon Bitke na Uhudu, kada su ashabi u jednom trenutku ustuknuli pred mnogobošcima, jevreji su posumnjali i rekli: 'Ne, tako nam Allaha, nije to taj vjerovjesnik', tako da je nadvladala njihova nerazboritost i nisu primili islam. Između njih i Allahova Poslanika, s.a.v.s., postojao je ugovor, ali su ga oni prekršili. Kab ibn Ešref sa šezdeset konjanika odjahao je u Meku kod Ebu Sufjana, gdje se dogovarao s mušricima. Složno su rekli: 'Naša će riječ biti jedinstvena.' Kada su se vratili u Medinu, Allah, dž.š., objavio je o njima ovaj ajet."[193]

---

[192] Bilježi ga Ibn Kesir (1/394-395).

[193] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 128.

Muhammed ibn Ishak ibn Jesar, r.a., pripovijeda: "Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., porazio mnogobošce u Bici na Bedru i nakon što se vratio u Medinu, okupio je jevreje i rekao im: 'Čuvajte se da i vas ne zadesi ono što je zadesilo Kurejšije u Bici na Bedru i primite islam prije nego što vas pogodi ono što je njih pogodilo. Vi dobro znate da sam ja vjerovjesnik čiji je dolazak najavljen, jer nalazite moj opis u vašoj svetoj Knjizi, gdje vam je Allah, dž.š., obećao da će se pojaviti poslanik.' Jevreji rekoše: 'Muhammede, nemoj da te obmanjuje to što si pobijedio one naivčine koji ne znaju šta je ratovanje. Dobio si priliku da se boriš protiv naroda koji se ne zna boriti i tu si priliku iskoristio. Ali, tako nam Allaha, kada bi se s nama sukobio, vidio bi ko su pravi ratnici.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Reci onima koji neće da vjeruju: 'Bit ćete pobijeđeni i u Džehennemu okupljeni...'*"[194]

"Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega..."
(Alu Imran, 18)

Kelbi veli: "Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo pozivati u islam, posjetila su ga dvojica svećenika iz Šama i kada su ugledali Medinu, jedan drugom rekoše: 'Ovaj grad odgovara opisu grada u kome će se prije nastupanja Sudnjeg dana pojaviti najavljeni vjerovjesnik. Kada su ugledali Allahova Poslanika, s.a.v.s., odmah su ga prepoznali po opisu iz njihove svete Knjige te mu rekoše: 'Ti si sigurno Muhammed.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Da, ja sam Muhammed.' Oni rekoše: 'Tvoje ime je i Ahmed.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Jeste, moje ime je i Ahmed.' Oni rekoše: 'Postavit ćemo ti pitanje pa ako nam tačno odgovoriš, primit ćemo islam.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Slobodno pitajte.' Oni rekoše: 'Reci nam koje je najveće svjedočenje u Allahovoj Knjizi?' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega – a i meleki i učeni...'* Nakon toga obojica su primili islam i povjerovali su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s."[195]

---

[194] Hadis nije vjerodostojan. Muhammed ibn Ebi Muhammed nije poznat. Bilježe ga Ebu Davud (3001) i Ibn Džerir (3/128).

[195] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 129.

"Zar ne vidiš kako neki od njih kojima je dat dio Knjige..." (Alu Imran, 23)

Učenjaci se razilaze o pitanju povoda objave ovog ajeta. Suddi veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao je jevreje da prime islam pa mu Numan ibn Evfa reče: 'Hajde, Muhammede, da o tome raspravljamo pred jevrejskim svećenicima.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ne, nego ćemo raspravljati na osnovu Allahove Knjige.' Ali Numan reče: 'Ne, nego na osnovu onoga što poznaju naši učenjaci.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[196]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio je jednu jevrejsku školu pa ih je pozvao da prime islam, ali mu Nuajm ibn Amr ibn Haris ibn Zejd reče: 'Muhammede, koju vjeru ti ispovijedaš?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Vjeru Ibrahima, a.s.' Nuajm reče: 'Ibrahim je bio jevrej.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Hajde da pogledamo šta o tome piše u Tevratu, neka on presudi između mene i vas.' Međutim, oni to odbiše, a povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[197]

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen povodom muškarca i žene iz Hajbera koji su učinili blud i o jevrejima koji su o tome pitali Allahova Poslanika, s.a.v.s.", to jest o kazni za bludnike, a o čemu ćemo govoriti u poglavlju o povodima objave sure *El-Maida*.[198]

"Reci: 'O Allahu, Koji svu vlast imaš...'" (Alu Imran, 26)

Ibn Abbas, r.a., i Enes ibn Malik, r.a., kažu: "Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvojio Meku, Allah, dž.š., obećao je muslimanima da će poraziti Bizant i Perziju pa su licemjeri i jevreji rekli: 'Daleko je to, daleko je to! Kako će to Muhammed poraziti Bizant i Perziju kada su oni daleko moćniji od njega. Zar mu nije dovoljno to što ima Meku i Medinu pa sad želi da osvaja Perziju i Bizant?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[199]

---

[196] Bilježi ga Ibn Kesir (1/381-382).

[197] Bilježi ga Ibn Džerir (3/145) preko Muhammeda ibn Ebi Muhammeda, a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 40, tvrdi da ga bilježe i Ibn Munzir i Ibn Ebi Hatim.

[198] Bilježi ga jedino Vahidi, a prethodno smo spominjali biografiju Kelbija.

[199] Bilježi ga Ibn Kesir (1/382-383).

Katada veli: "Pričali su nam da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., molio Allaha, dž.š., da njegovi sljedbenici osvoje Bizant i Perziju pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ajet: *'Reci: O Allahu, Koji svu vlast imaš, Ti vlast onome kome hoćeš daješ...'*"[200]

Ubejj prenosi od svoga oca da je rekao: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., prilikom priprema za Bitku na Hendeku iscrtao pravac kojim treba iskopati kanal. Svakih deset ljudi bilo je dužno iskopati četrdeset hvati dužine kanala. Amr ibn Avf, r.a., pripovijeda: 'Kopali smo i kada smo bili u podnožju brda Zu Nab, naišli smo na stijenu o koju smo polomili naše alatke i dobro smo se namučili oko nje. Rekli smo Selmanu, r.a.: 'Idi kod Allahova Poslanika i obavijesti ga o ovoj stijeni; ili da je zaobiđemo ili neka nam nešto drugo naredi jer mi ne želimo samovoljno skrenuti s pravca koji nam je on zacrtao.'

Selman, r.a., otišao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu: 'Allahov Poslaniče, pred nama se ispriječila bijela stijena pa smo o nju polomili naše alatke i dobro smo se namučili oko nje, ali nismo uspjeli ništa učiniti. Zato nam reci šta da činimo, jer ne želimo odstupiti od pravca koji si nam ti zacrtao.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., sišao je zajedno sa Selmanom, r.a., do te stijene, uzeo je krampu iz njegovih ruku i udario je u stijenu tako da je odbio jedan njezin dio. Prilikom udarca pojavila se svjetlica koja je obasjala sav prostor Medine poput svjetla koje svijetli u mrkloj noći, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzviknu tekbir, a i ostali muslimani to učiniše. Allahov Poslanik, s.a.v.s., udari u stijenu i drugi put, odbi njezin dio, a iz stijene se pojavi svjetlica koja obasja sav prostor Medine. Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzviknu tekbir, a i ostali muslimani to učiniše. Nakon toga udari je i treći put, odbi njezin dio, a iz stijene bljesnu svjetlica koja obasja sav prostor Medine pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzviknu tekbir, a muslimani isto učiniše. Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., uze Selmana, r.a., za ruku i podiže je u zrak, a Selman, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, draži si mi od oca i majke, vidio sam nešto što do sada nikad nisam vidio.'

---

[200] Hadis nije vjerodostojan zbog nepoznatih prenosilaca. Bilježi ga Ibn Džerir (3/148), a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 40, tvrdi da ga bilježi i Ibn Ebi Hatim.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenu se prema prisutnima i upita ih: 'Jeste li i vi vidjeli ono što je Selman vidio?' Oni odgovoriše: 'Jesmo.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Kada sam prvi put udario, svjetlica koju ste vidjeli obasjala mi je dvorce Kisre u Hiri i Medainu, a Džibril, a.s., obavijestio me je da će moji sljedbenici osvojiti ove dvorce. Kada sam drugi put udario, svjetlica koju ste vidjeli obasjala mi je Crveni dvorac u Bizantu, a Džibril, a.s., obavijestio me je da će ga moji sljedbenici osvojiti. Kada sam udario u stijenu treći put, svjetlica koju ste vidjeli obasjala mi je dvorce u San'i, a Džibril, a.s., obavijestio me je da će ih moji sljedbenici osvojiti. Zato se radujte i obradujte i druge muslimane.' Ashabi rekoše: 'Hvala Allahu, dž.š., ovo je istinito obećanje u kojem nam je Allah, dž.š., obećao pobjedu nakon što smo uložili napor da iskopamo ovaj jarak.' Međutim, licemjeri rekoše: 'Zar vama nije čudno to što vam daje lažna obećanja i tvrdi vam da iz Medine vidi Kisrine dvorce u Hiri i Medainu i još kaže da ćete vi to osvojiti. To vam govori u trenutku kada vi zbog straha od neprijatelja kopate jarak, jer se niste u stanju sukobiti s njim na otvorenom?' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Kad su licemjeri i oni bolesna srca govorili: 'Allah i Poslanik Njegov samo su nas obmanjivali kad su nam obećavali''* (El-Ahzab, 12). Povodom ovog događaja objavljen je i ajet: *'Reci: 'O Allahu, Koji svu vlast imaš...'''*"[201]

"Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kada ima vjernika..." (Alu Imran, 28)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Hadždžadž ibn Amr, Kehmes ibn Ebi Hukajk i Fis ibn Zejd bili su jevreji koji su se družili s nekim ensarijama s namjerom da ih odvrate od islama. Rufa'a ibn Munzir, r.a., Abdullah ibn Džubejr, r.a., Seid ibn Hajsema, r.a., rekoše tim ensarijama: 'Klonite se tih jevreja, jer oni samo žele da vas od vaše vjere odvrate.'

---

[201] Hadis nije vjerodostojan. U njegovu nizu prenosilaca nalazi se Kesir ibn Abdullah ibn Amr ibn Avf, o kome imam Ahmed kaže: "Od njega ne treba prenositi hadise." Drugom je prilikom rekao: "Njegova su predanja veoma slaba i ne treba im pridavati pažnju." Takoder je o njemu rekao: "Njegova su predanja beznačajna." U *Musnedu* on kritizira Kesirova predanja, ali ne bilježi nijedan hadis koji on prenosi. Pogledaj djelo *Ed-Duafa* autora Ibn Dževzija (2789). Bilježi ga Ibn Džerir (21/85) s nizom prenosilaca u kome se nalazi Kesir.

Međutim, ensarije to odbiše i nastaviše se družiti s njima pa povodom toga Allah, dž.š., objavi ovaj ajet."[202]

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o licemjerima – Abdullahu ibn Ubejju i njegovim pristalicama, koji su se družili s jevrejima i mnogobošcima i prenosili im vijesti o muslimanima. Abdullah je imao saveznike među jevrejima, koji su se nadali da će im on pomoći u borbi protiv Allahova Poslanika, s.a.v.s. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, u kojem je zabranio muslimanima da postupaju kao ovi licemjeri."[203]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Ovaj je ajet objavljen o Ubadi ibn Samitu el-Ensariju, r.a., a on je od onih ashaba koji su učestvovali u Bici na Bedru. On je imao neke saveznike među jevrejima. Pred Bitku na Hendeku Ubada, r.a., upitao je: 'Allahov Poslaniče, ja uza se imam petsto jevreja i smatram da bi bilo dobro da i njih pozovem da nam se pridruže i pomognu nam protiv neprijatelja?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kada ima vjernika...'*"[204]

"Reci: 'Ako Allaha volite, mene slijedite...'" (Alu Imran, 31)

Hasan i Ibn Džurejdž pripovijedaju: "U vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., neki su ljudi tvrdili da vole Allaha, dž.š., govoreći: 'Muhammede, mi volimo našeg Gospodara.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[205]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao je među Kurejšije kod Kabe, gdje su oni postavili kipove koje su obožavali. Na njih su okačili nojeva jaja, a u uši su im stavili halke. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče im: 'Kurejšije, vi ne slijedite vjeru vaših predaka Ibrahima i Ismaila, jer su oni bili muslimani.' Kurejšije

---

[202] Bilježi ga Ibn Džerir (3/152); Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 41, tvrdi da ga bilježe Ibn Džerir, u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/16), Ibn Ishak i Ibn Ebi Hatim.
[203] Bilježi ga Ibn Kesir (1/383).
[204] Ovo predanje nije vjerodostojno, jer se u njegovu nizu prenosilaca nalazi Džuvejbir, čiju smo biografiju prethodno spominjali, a Dahhak se nikada nije susreo s Ibn Abbasom, r.a.
[205] Bilježi ga Ibn Kesir (1/384). Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 41, tvrdi da ga bilježi Ibn Munzir od Hasana.

rekoše: ‘Muhammede, mi obožavamo ove kipove iz ljubavi prema Allahu, dž.š., kako bi se njihovim posredstvom što više približili Njemu.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče im: ‘Zašto obožavate kipove kako biste se Njemu približili – ja sam poslanik koga vam je poslao i ja ću svjedočiti protiv vas, pa vam je preče da mene poštujete nego te vaše kipove.’ Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *‘Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti...’*’”[206]

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: “Kada su jevreji rekli: ‘Mi smo Allahova djeca i Njegovi miljenici’, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet i kada im ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio, oni su odbili prihvatiti ga.”[207]

Džafer ibn Zubejr veli: “Ovaj je ajet objavljen o kršćanima Nedžrana, jer su oni rekli: ‘Mi veličamo Isaa, i obožavamo ga iz ljubavi prema Allahu’, pa im je Allah, dž.š., u ovom ajetu naredio da slijede Allahova Poslanika, s.a.v.s.”[208]

“Isaov je slučaj u Allaha isti kao i slučaj Ademov...”
(Alu Imran, 59)

Komentatori Kur’ana kažu: “Delegacija koja je došla iz Nedžrana rekla je: ‘Zbog čega vrijeđaš Isaa, a.s.?’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘Kojim sam ga riječima uvrijedio?’ Oni rekoše: ‘Govoriš za njega da je rob.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Naravno da je on Allahov rob i poslanik i riječ koju je udahnuo u Merjemu.’ Oni se rasrdiše i rekoše: ‘Jesi li čuo da se neko drugi osim njega rodio bez oca? Ako istinu govoriš, pokaži nam nekog sličnog njemu.’ Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.”[209]

Hasan pripovijeda: “Dvojica monaha iz Nedžrana došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i on im ponudi da prime islam. Jedan od njih reče: ‘Mi smo prije tebe primili islam.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Lažete, od primanja islama odvraćaju vas tri stvari: obožavanje križa, jedenje svinjskog mesa i tvrdnja da Allah, dž.š., ima dijete.’ Oni upitaše: ‘Ko je otac Isaa?’ Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

---

[206] *Esbabu nuzulil-Kur’an*, str. 131.
[207] Ibid.
[208] Bilježi ga Ibn Džerir (3/155).
[209] *Esbabu nuzulil-Kur’an*, str. 132.

ne bi odgovarao na postavljena pitanja sve dok mu Allah, dž.š., ne objavi odgovor, pa mu je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Isaov je slučaj u Allaha isti kao i slučaj Ademov...'*"[210]

"Ti reci: 'Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše...'"
(Alu Imran, 61)

Hasan je rekao: "Dvojica monaha iz Nedžrana došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i on im reče: 'Primite islam, bit ćete spašeni.' Međutim, oni rekoše: 'Mi smo bili muslimani prije tebe.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Lažete, od primanja islama odvraćaju vas tri stvari: klanjanje pred križem, tvrdnja da Allah ima dijete i pijenje alkohola.' Oni upitaše: 'Šta kažeš o Isau?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., zašutje sve dok mu nije objavljen ajet: *'Ovo što ti kazujemo jesu ajeti i Kur'an mudri...'*, sve do riječi: *'Reci: 'Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše...'* Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva ih nakon toga, ukoliko tvrde da govore istinu, da se međusobno prokunu. Doveo je sa sobom Hasana, r.a., i Husejna, r.a., Fatimu, r.a., svoje žene i djecu. Međutim, oni rekoše jedan drugom: 'Prihvati da plaćaš danak, ali nemoj pristati da se s njim uzajamno proklinješ.' Kada su to ponudili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., on je prihvatio da plaćaju danak."[211]

Džabir ibn Abdullah, r.a., ispričao je: "Delegacija iz Nedžrana došla je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i među njima su bili Akib i Sejjid. Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva ih da prime islam, ali mu oni rekoše: 'Mi smo bili muslimani prije nego ti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Lažete, a ako hoćete, reći ću vam šta vas sprečava u primanju islama.' Oni rekoše: 'Hajde reci nam.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ljubav prema križu, pijenje vina i jedenje svinjskog mesa.' Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva ih da se međusobno prokunu ukoliko smatraju da su oni u pravu i oni se s njim dogovoriše da se sutra sastanu. Sutradan Allahov Poslanik, s.a.v.s., dovede sa sobom Aliju, r.a., Fatimu, r.a., Hasana, r.a., i Husejna, r.a., i posla po njih da dođu, ali oni odbiše i pristaše plaćati danak.

---

[210] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 41, tvrdi da ga bilježi Ibn Ebi Hatim. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 132.

[211] Bilježi ga Ibn Kesir (1/394-2398).

Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Tako mi Onoga Koji me je s Istinom poslao, da su pristali da se međusobno proklinjemo, ova bi se dolina ispunila vatrom.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Reci: 'Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi...'''* Ša'bi veli: "Pod riječju 'sinove' misli se na Hasana i Husejna, r.a., pod riječu 'žene' misli se na Fatimu, r.a., a pod riječju 'mi' misli se na Aliju, r.a."[212]

"Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj vjerovjesnik..." (Alu Imran, 68)

Ibn Abbasa, r.a., prenosi da su jevreji govorili: "Tako nam Allaha, Muhammede, ti dobro znaš da smo mi preči da slijedimo vjeru Ibrahimovu nego ti ili neko drugi, jer ti dobro znaš da je i on bio jevrej. Jedino što ti osjećaš prema nama jeste zavist." Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[213]

Jedan od ashaba pripovijeda: "Nakon što je Džafer ibn Ebi Talib, r.a., zajedno s nekim drugim ashabima učinio hidžru u Abesiniju, gdje su živjeli u sigurnosti, i nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru u Medinu, nakon Bitke na Bedru, Kurejšije su se okupile u vijećnicu i rekli: 'Mogli bismo se osvetiti za naše ubijene na Bedru tako što ćemo se domoći ashaba koji su učinili hidžru u Abesiniju. Zato, hajdemo sakupiti nešto blaga koje ćemo pokloniti Nedžašiji, ne bi li nam ih izručio. Poslat ćemo u Abesiniju dvojicu naših najdomišljatijih ljudi.' Izabrali su Amra ibn Asa i Amaru ibn Ebi Muita i po njima su poslali svoje darove.

Oni su se ukrcali na lađu i došli kod Nedžašije. Kada su ušli kod njega, poklonili su mu se i pozdravili ga s velikim počastima. Nakon toga rekoše mu: 'Naš je narod tebi odan i zahvalan i vrlo dobro zna cijeniti tvoju dobrotu. Zbog toga su nas poslali da te upozorimo na ove doseljenike koji su došli u tvoju zemlju. Oni su sljedbenici jednog lažljivca koji se pojavio među nama i koji tvrdi da je on Allahov poslanik. Među nama ga slijede samo glupaci.

---

[212] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/593-594) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 132-133.
[213] Bilježi ga Ibn Kesir (1/399-400).

Mi smo ih silom pokušali odvratiti od toga, čak smo ih jedno vrijeme izolirali na posebno mjesto da se ne mogu družiti s ostalima, umirali su od gladi i žeđi i kada im je situacija postala nesnosna, poslao je tebi svoga amidžića da unese smutnju i u tvoj narod, da te odvrati od tvoje vjere i vlasti. Zato ih se dobro čuvajte i nama ih izručite, mi ćemo vas od njih zaštititi. Dokaz za to da govorimo istinu jeste to što ti se oni neće pokloniti kada uđu niti će te pozdraviti onako kako te ostali ljudi pozdravljaju, jer oni ne vole ni tvoju vjeru ni tvoje običaje.'

Nedžašija tada naredi da mu dovedu ashabe pa Džafer, r.a., ispred vrata povika: 'Allahova, dž.š., stranka traži dozvolu za ulazak.' Nedžašija reče: 'Recite ovom čovjeku neka ponovi to što je rekao.' Kada je Džafer, r.a., to učinio, Nedžašija reče: 'Recite im neka uđu u Allahovoj, dž.š., zaštiti i sigurnosti.' Amr ibn As pogleda u svoga druga i reče: 'Pogledaj kako za sebe tvrde da su Allahova, dž.š., stranka i kako im na to Nedžašija odgovara.' Nimalo im se nije svidjelo to što su čuli. Kada su ashabi ušli, nisu se poklonili Nedžašiji pa Amr reče: 'Zar ne vidiš kako su oholi i ne žele ti se pokloniti?' Nedžašija ih upita: 'Zbog čega mi se niste poklonili i niste me pozdravili onako kako me pozdravljaju svi koji mi dođu?' Ashabi odgovoriše: 'Mi se klanjamo samo Allahu, dž.š., Koji te je stvorio i kraljem učinio. Mi smo se tako pozdravljali i klanjali dok smo obožavali kipove, ali Allah, dž.š., poslao nam je Poslanika, s.a.v.s., iskrenog, i on nas je podučio pozdravu koji je Allah, dž.š., propisao, a to je nazivanje selama – pozdrava kojim će se stanovnici Dženneta pozdravljati.'

Nedžašija je znao da su njihove riječi istina i da Tevrat i Indžil to potvrđuju. Nedžašija upita: 'Ko je među vama tražio dozvolu za ulazak tvrdeći da ste vi Allahova, dž.š., stranka?' Džafer, r.a., reče: 'Ja sam taj.' Nedžašija mu reče: 'Onda govori ispred svoje družine.' Džafer, r.a., reče: 'Ti si jedan od kraljeva na Zemlji i sljedbenik si Knjige, tako da pred tobom nije primjereno dugo pričati niti tražiti da se nekome nasilje čini. Ja ću govoriti ispred svojih istomišljenika pa neka jedan od ove dvojice govori, a drugi neka šuti, a ti slušaj naš razgovor.' Amr reče Džaferu, r.a.: 'Ti prvi govori.' Obraćajući

se Nedžašiji, Džafer, r.a., reče: 'Pitaj ih jesmo li mi robovi ili smo slobodni ljudi?' Amr reče: 'Vi ste slobodni i ugledni ljudi.' Nedžašija reče: 'Znači, odselili ste da vas ne bi ugnjetavali.' Džafer, r.a., reče: 'Pitaj ih jesmo li ubili koga nedužna pa da traže da nam se osvete?' Amr reče: 'Ne, nisu prolili ni kap nevine krvi.' Džafer, r.a., reče: 'Pitaj ih jesmo li uzeli tuđi imetak pa sad oni žele da im ga vratimo?' Amr odgovori: 'Ne, nisu uzeli ni trunke tuđeg imetka.' Nedžašija tada upita: 'Pa šta onda želite od njih?' Amr reče: 'Mi i oni ispovijedali smo istu vjeru, vjeru koju su ispovijedali i našu preci. Međutim, oni su odbacili tu vjeru i prihvatili se druge vjere, ali mi smo ostali vjerni. Zbog toga nas je naš narod poslao tebi da nam ih izručiš.'

Nedžašija upita: 'Kakva je vjera koju ste do sada ispovijedali? Reci mi istinu.' Džafer, r.a., reče: 'Vjera koje smo se odrekli jeste vjera u koju šejtan poziva, a ogleda se u tome da ne vjerujemo u Allaha, dž.š., da obožavamo kamenje. A što se tiče nove vjere koju smo prihvatili, to je Allahova, dž.š., vjera islam, s kojom nam je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., kome je objavljena Knjiga slična Knjizi objavljenoj sinu Merjeminu.' Nedžašija reče: 'Džafere, počeo si govoriti o krupnim stvarima, zato polahko.' Tada Nedžašija naredi da se oglase zvona i naredi da se okupe svi svećenici i monasi. Kada su došli, Nedžašija im reče: 'Zaklinjem vas Allahom, Koji je Isau, a.s., objavio Indžil, znate li hoće li poslije Isaa, a.s., a prije Sudnjeg dana biti poslan vjerovjesnik?' Svećenici odgovoriše: 'Da, tako nam Allaha, dž.š., time nas je obradovao Isa, a.s., i rekao je: 'Ko bude vjerovao u njega i u mene vjeruje, a ko ne bude vjerovao u njega ni u mene ne vjeruje."

Nedžašija upita Džafera, r.a.: 'Šta vam govori taj čovjek, šta vam naređuje, a šta vam zabranjuje?' Džafer, r.a., odgovori: 'Uči nam Allahovu, dž.š., Knjigu, naređuje nam da činimo dobra djela i zabranjuje nam da činimo sve što je ružno. Naređuje nam da se lijepo ponašamo prema svome komšiji, da održavamo rodbinske veze, brinemo se o siročadi, da obožavamo samo Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga...' Nedžašija reče: 'Prouči nam nešto od onoga što on vama uči.' Džafer, r.a., prouči im sure *El-Ankebut* i *Er-Rum* pa se oči Nedžašije i njegovih svećenika orosiše suzama te rekoše:

'Džafere, de nam još uči i kazuj te lijepe riječi.' Džafer, r.a., prouči im tada suru *El-Kehf*, ali Amr htjede da izazove Nedžašijinu srdžbu pa reče: 'Oni psuju i grde Isaa, a.s., i njegovu majku.' Nedžašija upita: 'A šta to govorite o Isau, a.s., i njegovoj majci?' Tada im Džafer, r.a., poče učiti suru *Merjem* i kada je došao do ajeta koji govore o Merjemi i Isau, a.s., Nedžašija uzdahnu i reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., na ove riječi ni Isa, a.s., ne bi ništa dodao.' Nakon toga reče Džaferu, r.a., i ostalim ashabima: 'Idite i slobodno živite u mojoj zemlji, a onaj ko vas bude uznemiravao bit će kažnjen. Radujte se i nemojte se ničega bojati. Danas se sljedbenici vjere Ibrahima, a.s., ne trebaju ničega plašiti.' Ljudi upitaše: 'Nedžašija, a ko su to sljedbenici vjere Ibrahima, a.s.?' Nedžašija reče: 'Ova skupina ljudi koji su došli, koji slijede čovjeka koji se pojavio među njima.' Mušrici se usprotiviše tome i počeše tvrditi da oni ispovijedaju Ibrahimovu vjeru. Međutim, Nedžašija vrati poklone koje su mu donijeli Amr i njegov prijatelj i reče im: 'Poklone koje ste mi donijeli dali ste kao mito, zato vam ih vraćam, jer Allah, dž.š., dao mi je da budem kralj i nije zbog toga tražio mito od mene.' Nakon toga slobodno smo živjeli u zemlji ovog plemenitog čovjeka." Povodom ovog događaja i rasprave koja se tada vodila Allah, dž.š., objavio je ajet o Ibrahimu, a.s.[214]

"Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj vjerovjesnik i vjernici. – A Allah je zaštitnik vjernika."
(Alu Imran, 68)

Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svaki vjerovjesnik ima među drugim vjerovjesnicima nekoga ko mu je najpreči, a ja sam od svih vjerovjesnika najpreči Ibrahimu, a.s." Nakon toga proučio je ajet: *"Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj vjerovjesnik..."*[215]

---

[214] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 133. Predanje koje prenosi Abdur-Rahman ibn Ganem Sujuti bilježi u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/41) i tvrdi da ga bilježi i Abd ibn Humejd.

[215] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/292) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

"Neki sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas na stranputicu odvedu..." (Alu Imran, 69)

Ovaj je ajet objavljen o Muazu ibn Džebelu, r.a., Huzejfi, r.a., i Ammaru ibn Jasiru, r.a., koje su jevreji pozivali da prihvate njihovu vjeru. Predanje o tome spominjali smo u poglavlju o povodima objave sure *El-Bekara*.

"Neki sljedbenici Knjige govore: 'Pokažite da i vi vjerujete u ono što se objavljuje vjernicima, i to na početku, a pri kraju dana to porecite...'" (Alu Imran, 72)

Hasan i Suddi kažu: "Dvanaest jevrejskih svećenika iz Hajbera i iz sela Urejna sastali su se pa rekoše jedni drugima: 'Početkom dana izgovorite jezikom da prihvatate Muhammedovu vjeru, ali nemojte to srcem učiniti, a na kraju dana to zaniječite i recite: 'Razmislili smo i čitali u našim svetim knjigama i razgovarali smo s našim učenjacima pa smo shvatili da Muhammed nije upravu te smo shvatili da je on lažac i da njegova vjera nije ispravna.' Ako tako budete postupali, njegovi će ashabi posumnjati u islam i počet će vjerovati da je vaša vjera ispravna.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet, u kojem je obavijestio Svoga Poslanika, s.a.v.s., i vjernike o njihovu dogovoru."[216]

Mudžahid, Mukatil i Kelbi kažu: "Ovaj je ajet objavljen o promjeni kible. Kada su se muslimani u svojim molitvama počeli okretati u pravcu Meke, to je teško palo jevrejima pa Kab ibn Ešref reče svojim pristalicama: 'Izjavite da ste se pokorili Muhammedu kada je u pitanju kibla i to učinite početkom dana, a krajem dana to zaniječite i opet se okrećite prema Bejtul-Makdisu, ne bi li muslimani rekli: 'Ovi su ljudi sljedbenici Knjige i oni bolje od nas znaju na koju se stranu treba okretati prilikom obavljanja molitve." Međutim, Allah, dž.š., upozorio je Svoga Poslanika, s.a.v.s., na njihovu spletku i obznanio je njihovu tajnu."[217]

---

[216] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 137.

[217] Bilježi ga Ibn Kesir (1/400).

"Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi na onom svijetu nikakva dobra neće imati..." (Alu Imran, 77)

Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se lažno zakune znajući da nije upravu, s namjerom da se domogne imetka svoga brata muslimana, kada dođe na Sudnji dan, Allah, dž.š., bit će srdit na njega." Ešas, r.a., veli: "Tako mi Allaha, dž.š., o meni je objavljen ovaj ajet. Između mene i jednog jevreja pojavio se spor oko neke zemlje, jer je on nijekao da je to moja zemlja. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita me: 'Imaš li neki dokaz da je to tvoja zemlja?' Odgovorio sam: 'Nemam.' Tada reče jevreju: 'Možeš li se zakleti da je to tvoja zemlja?' Ja rekoh: 'Allahov Poslaniče, on će se svakako zakleti, a ja ću izgubiti svoju zemlju.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi.'*"[218]

Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., također rekao: "Ko se zakune znajući da nije u pravu, s namjerom da se domogne tuđeg imetka, kada dođe na Sudnji dan, Allah, dž.š., bit će srdit na njega." Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi..."*, sve do kraja ajeta. Nakon toga došao je Ešas ibn Kajs, r.a., i upitao: "O čemu vam to govori Ebu Abdur-Rahman? O meni je objavljen ovaj ajet, zbog toga što sam se sporio s jednim čovjekom pa me je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Imaš li neki dokaz koji će potvrditi da si upravu?' Odgovorio sam: 'Nemam.' Tada Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Onda neka se tvoj protivnik zakune.' Rekao sam: 'On će se onda lažno zakleti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ko se zakune znajući da nije u pravu, s namjerom da se domogne tuđeg imetka, kada dođe na Sudnji dan, Allah, dž.š., bit će srdit na njega.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi.'*"[219]

---

[218] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2358) i Muslim (220/138), str. 122.

[219] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2417 i 2516) i Muslim (222/138), str. 123.

Ebu Vail prenosi od Abdullaha, r.a., a on od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Koji god se čovjek lažno zakune kako bi se nepravedno domogao tuđeg imetka, Allah, dž.š., bit će pri susretu s njim srdit na njega." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi..."*[220]

Abdullah ibn Ebi Evfa, r.a., pripovijeda da je neki čovjek prodavao svoju robu na pijaci i zaklinjao se da ju je kupio po cijeni koja nije realna, kako bi namamio jednog muslimana da je kupi od njega. Povodom toga objavljen je ajet: *"Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi..."*[221]

Kelbi pripovijeda: "Neke jevrejske učenjake zadesila je oskudica pa su otišli u Medinu da traže zajam od Kaba ibn Ešrefa. On ih upita: 'Pronalazite li u vašim knjigama da je Muhammed uistinu Allahov poslanik?' Oni odgovoriše: 'Pronalazimo i ti dobro znaš da je to tako.' Kab reče: 'Meni to nije poznato.' Oni rekoše: 'Mi znamo da je on Allahov rob i poslanik.' Kab reče: 'E onda vam je Allah, dž.š., uskratio mnogo dobro. Došli ste meni i ja sam vam htio pomoći i nahraniti vaše porodice, ali Allah, dž.š., to je vama i vašim porodicama uskratio.' Tada ovi učenjaci rekoše: 'Ma mi smo se malo zbunili, sačekaj malo da odemo do njega i razgovaramo s njim.' Nakon toga otišli su, uzeli svoje svete knjige i izmijenili opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., u njima, a poslije su se vratili da razgovaraju s njim i da mu postave nekoliko pitanja. Zatim su opet otišli kod Kaba ibn Ešrefa i rekli: 'Mislili smo da je on Allahov poslanik, ali kada smo malo bolje pročitali njegov opis, vidjeli smo da se razlikuje od osobina koje posjeduje Muhammed.' Zatim su mu pokazali ono što su napisali o Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i to je veoma obradovalo Kaba ibn Ešrefa pa im je dao imetak koji im je bio potreban. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[222]

---

[220] Ebu Vail je nadimak Šekika. Ocjena ovog hadisa data je u prethodnoj fusnoti.

[221] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4551).

[222] Bilježi ga Ibn Kesir (1/402-403). Ibn Hadžer veli: "Kada je povod objave ovog ajeta u pitanju treba se osloniti na ono što je Buhari zabilježio u svom *Sahihu*."

Ikrima veli: "Ovaj je ajet objavljen o Ebu Rafiu Kinani ibn Ebi Hukajku, Hujeju ibn Ahtabu i drugim jevrejskim poglavarima koji su izmijenili opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., u Tevratu i svojim rukama napisali što su htjeli, a nakon toga se zakleli da je to objavljeno od Allaha, dž.š. To su uradili zbog straha da ne izgube mito i privilegije u kojima su uživali kod svojih sljedbenika."[223]

"Nezamislivo je da čovjek kome Allah da Knjigu i znanje i vjerovjesništvo poslije rekne ljudima: 'Klanjajte se meni, a ne Allahu...'" (Alu Imran, 79)

Dahhak i Mukatil kažu: "Ovaj je ajet objavljen o kršćanima iz Nedžrana, koji su obožavali Isaa, a.s."[224]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Poglavar jevreja Ebu Rafi i poglavar kršćana iz Nedžrana rekli su: 'Muhammede, ako hoćeš, naredit ćemo svojim sljedbenicima da te obožavaju kao gospodara.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori im: 'Bože sačuvaj da se neko drugi osim Allaha, dž.š., obožava ili da ja nekome naredim da to čini. Allah, dž.š., nije me zbog toga poslao niti mi je to naredio.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[225]

Hasan pripovijeda: "Neki je čovjek rekao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Nazivamo ti selam kao što to činimo svakom običnom čovjeku. Zar ti se nećemo klanjati?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Nije dozvoljeno klanjati se ikom drugom osim Allahu, dž.š., ali ste obavezni poštivati svoga Poslanika, s.a.v.s., i iskazivati njegovoj porodici počasti koje oni zaslužuju.' Povodom ovoga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[226]

"Zar pored Allahove žele drugu vjeru..." (Alu Imran, 83)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Jevreji i kršćani raspravljali su se pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., o pitanjima u vezi s Ibrahimom, a.s. I jedni i drugi tvrdili su da su oni njegovi istinski sljedbenici pa

---

[223] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul,* str. 43, tvrdi da ga bilježi Ibn Džerir.
[224] Bilježi ga Ibn Kesir (1/404).
[225] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 43, tvrdi da ga bilježe Ibn Ishak i Bejheki u djelu *Delailun-nubuvveti.*
[226] Bilježi ga Ibn Kesir (1/406-407).

im Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ni jedni ni drugi nemate ništa s vjerom Ibrahima, a.s.' Njih rasrdiše ove riječi pa rekoše: 'Tako nam Allaha, dž.š., nismo zadovoljni tvojom presudom i nikada nećemo prihvatiti tvoju vjeru.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Zar pored Allahove žele drugu vjeru...'*"[227]

"Allah neće ukazati na pravi put onim ljudima koji su postali nevjernici..." (Alu Imran, 86)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da se neki ensarija odmetnuo od islama i priključio se mnogobošcima. Povodom tog slučaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Allah neće ukazati na pravi put onim ljudima koji su postali nevjernici nakon što su bili vjernici"*, sve do riječi *"osim onih koji se pokaju..."* Njegovi sunarodnjaci poslaše mu glasnika i kada mu je proučio ovaj ajet, rekao je: "Tako mi Allaha, dž.š., moj mi narod nije rekao nijednu neistinu o Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., niti je ikada Allahov Poslanik, s.a.v.s., slagao na Allaha, dž.š., a Allahov, dž.š., govor istinitiji je od bilo koga drugog govora." Nakon toga se vratio kao pokajnik, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., prihvatio je njegovu ispriku i nije ga kaznio.[228]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da se neki čovjek, ensarija, odmetnuo od islama i ponovo postao mnogobožac. Međutim, kasnije se pokajao i poslao poruku Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., u kojoj ga je pitao ima li nade za njega ako se pokaje. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Allah neće ukazati na pravi put onim ljudima koji su postali nevjernici nakon što su bili vjernici"*, sve do riječi *"osim onih koji se pokaju..."* Njegovi mu sunarodnjaci poslaše poruku o objavi ovih ajeta, a on se vrati i ponovo primi islam.[229]

Mudžahid pripovijeda: "Haris ibn Suvejd primio je islam i družio se s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Međutim, kasnije se ponovo priključio svom plemenu i ponovo je postao nevjernik.

---

[227] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 43, tvrdi da ga bilježi Abdur-Rezzak u svom tefsiru. Međutim, niz prenosilaca ovog hadisa ima nekih mahana, tako da nije vjerodostojan.
[228] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/142) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi. Bilježe ga i Nesai (7/107) i Ibn Džerir (3/240).
[229] Bilježi ga Ibn Kesir (1/407).

Povodom toga objavljen je ajet: *'Allah neće ukazati na pravi put onim ljudima koji su postali nevjernici nakon što su bili vjernici'*, sve do riječi *'osim onih koji se pokaju...'* Jedan njegov sunarodnjak otputova do njega i prouči mu ove ajete pa Haris reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., ti si uvijek govorio istinu, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., iskreniji je od tebe, a Allahove, dž.š., riječi istinitije su od bilo čijih drugih riječi.' Nakon toga ponovo primi islam i bio je veoma dobar musliman."[230]

"Onima koji postanu nevjernici, a bili su vjernici i koji postanu još veći nevjernici kajanje se, doista, neće primiti..."
(Alu Imran, 90)

Hasan, Katada i Ata el-Horosani kažu: "Ovaj je ajet objavljen o jevrejima, koji su zanijekali Isaa, a.s., i Indžil, a nakon toga su povećali svoje nevjerstvo niječući Allahova Poslanika, s.a.v.s., i Kur'an."

Ebu Alija kaže: "Ajet je objavljen o jevrejima i kršćanima, koji su zanijekali Allahova Poslanika, s.a.v.s., i pored toga što su nalazili njegov opis u svojim svetim knjigama, a nakon toga povećali su svoje nevjerstvo tako što su ustrajali u njemu."[231]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da su neki ljudi primili islam, nakon toga se odmetnuli od islama pa su opet primili islam, a zatim se opet odmetnuli od njega. Poslije su poslali poruku u kojoj su se raspitivali imaju li pravo opet se pokajati. Spomenuli su njihov slučaj Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je objavljen ovaj ajet: *"Onima koji postanu nevjernici, a bili su vjernici i koji postanu još veći nevjernici kajanje se, doista, neće primiti i oni su zbilja zalutali."*[232]

"Svaka je hrana bila dozvoljena sinovima Israilovim..."
(Alu Imran, 93)

Ebu Revk i Kelbi kažu: "Ovaj je ajet objavljen nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Moja vjera i vjera Ibrahima, a.s., iste su.' Nakon toga jevreji rekoše: 'Kako to možeš tvrditi kada ti jedeš devino meso i piješ njezino mlijeko?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'To je

---

[230] Bilježi ga Ibn Džerir (2/241).
[231] Bilježi ga Ibn Kesir (1/407-408).
[232] Bilježi ga Ibn Kesir (1/280), a njegov je niz prenosilaca dobar.

bilo dozvoljeno i Ibrahimu, a.s., tako da ga i mi smatramo dozvoljenim.' Jevreji rekoše: 'Sve što mi danas smatramo zabranjenim bilo je zabranjeno i Nuhu, a.s., i Ibrahimu, a.s.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet kojim ih je utjerao u laž: *'Svaka je hrana bila dozvoljena sinovima Israilovim...'*"[233]

"Prvi hram sagrađen za ljude jeste onaj u Meki..."
(Alu Imran, 96)

Mudžahid pripovijeda: "Muslimani i jevreji međusobno su se nadmetali pa jevreji rekoše: 'Bejtul-Makdis je bolji od Kabe, jer su vjerovjesnici činili hidžru u njega i zbog toga što se nalazi u Svetoj zemlji.' Muslimani rekoše: 'Ne, nego je Kaba bolja.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[234]

"O vjernici, ako se budete pokoravali nekim od onih kojima je data Knjiga, oni će vas, nakon što ste prihvatili pravu vjeru, ponovo vratiti u nevjernike." (Alu Imran, 100)

Ikrima pripovijeda: "Između plemena Evs i Hazredž u doba džahilijeta vladao je sukob. Nakon što su primili islam, pomirili su se i Allah, dž.š., ujedinio je njihova srca u islamu. Jednog dana kada su sjedili zajedno, među njih je došao neki jevrej pa je počeo citirati stihove koje su oni spjevali kada su međusobno ratovali. To im je probudilo uspomene pa neki rekoše: 'A naš je pjesnik rekao te i te stihove.' Prepirka dovede dotle da povikaše: 'Hajde da opet ratujemo kao što smo to i prije činili.' I jedni i drugi počeše dozivati svoje sunarodnjake pa se okupiše sa isukanim sabljama i pripremiše se za borbu. U tom trenutku Allah, dž.š., objavi ovaj ajet pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., dođe i stade između njih i povišenim glasom proući im ovaj ajet. Kada su čuli njegov glas, stišali su svoje glasove i pažljivo slušali ajet koji im je učio. Kada je završio, bacili su oružje i međusobno se izgrlili, tako da su u zanosu počeli i plakati."[235]

Zejd ibn Eslem veli: "Miršaš ibn Kajs el-Jehudi, oronuli starac, neizmjerno je mrzio muslimane i mnogo im je zavidio.

---

[233] Bilježi ga jedino Vahidi. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 139.
[234] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 139-140.
[235] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/58) tvrdi da ga bilježi Ibn Munzir.

Jednog je dana prošao pored skupine pripadnika plemena Evs i Hazredž koji su se okupili i razgovarali o nečemu. Taj ga je prizor veoma rasrdio, jer nije mogao podnijeti da ih vidi okupljene i ujedinjene u vjeri islamu nakon što su međusobno ratovali pa reče: 'Tako mi Allaha, nema za nas nikakva dobra ako oni ostanu ujedinjeni.' Nakon toga naredi jednom jevrejskom mladiću koji se nalazio u njegovu društvu da ode i sjedne među njih te da ih podsjeti na rat koji je dugo trajao među njima i na poeziju koju su u ratnom zanosu citirali jedni protiv drugih.

Na dan bitke Buas pobjedu su odnijeli pripadnici plemena Evs. Ovaj mladić to i učini i podstaknuti njegovim riječima, oni se počeše raspravljati i nadmetati sve dok Evs ibn Kajzi iz porodice Benu Haris, koja je bila ogranak plemena Evs, i Džabir ibn Sahr iz porodice Benu Seleme, koja je bila ogranak plemena Hazredž ne povikaše: 'Tako nam Allaha, dž.š., opet ćemo ponoviti taj dan.' Obje se skupine rasrdiše i povikaše: 'Naravno da ćemo to učiniti. Oružje u ruke! Srest ćemo se u Zahiri, u mjestu Hurra.' Sastali su se na tom mjestu, poredali u borbene redove i počeli uzvikivati parole koje su uzvikivali u doba džahilijeta. Vijest o tome dođe do Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa on u društvu muhadžira dođe među njih i reče im: 'Muslimani, zar se vraćate u doba džahilijeta, a ja se još nalazim među vama? To činite nakon što vas je Allah, dž.š., počastio islamom i izbavio vas iz okova džahilijeta, ujedinio vaša srca, a vi poslije toga želite ponovo postati nevjernici? Allah! Allah!' Oni tada shvatiše da je to bila šejtanova spletka i neprijateljska varka pa baciše oružje i počeše plakati i međusobno se grliti pa poslušni i pokorni, krenuše za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, ako se budete pokoravali nekim od onih kojima je data Knjiga, oni će vas, nakon što ste prihvatili pravu vjeru, ponovo vratiti u nevjernike.'*"[236]

Džabir ibn Abdullah, r.a., ispričao je: "Niko nam nije bio mrskiji od Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali pružio nam je svoju ruku pa je preko njega Allah, dž.š., ujedinio naša srca, a nakon toga niko nam

[236] Bilježi ga Ibn Džerir (4/16), a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 44, tvrdi da ga bilježe i Ibn Ishak i Ebu Šejh.

nije bio draži od njega. U svom životu nisam doživio ružniji i tegobniji dan od onoga kada zamalo nije ponovo izbio sukob između plemena Evs i Hazredž, a najljepši dan u mom životu bio je kraj toga dana, kada su se pomirili."[237]

"A kako možete nevjernici postati kad vam se kazuju Allahovi ajeti..." (Alu Imran, 101)

Ibn Abbas, r.a., prenio je: "Između plemena Evs i Hazredž u doba džahilijeta vladala je mržnja. Desilo se da su neki nakon primanja islama ponovo isukali sablje s namjerom da se bore. O tome je obaviješten Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa je otišao među njih da ih pomiri, a povodom tog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'A kako možete nevjernici postati kad vam se kazuju Allahovi ajeti i kad je među vama Njegov Poslanik...'*, sve do ajeta: *'Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte...'*"[238]

Od Ibn Abbasa, r.a., također se prenosi da je ispričao: "Jednog su dana pripadnici plemena Evs i Hazredž razgovarali pa su se iz nekog razloga naljutili jedni na druge, tako da umalo među njima ponovo nije izbio sukob. Uzeli su oružje i krenuli jedni na druge pa je povodom tog događaja objavljen ajet: *'A kako možete nevjernici postati kad vam se kazuju Allahovi ajeti i kad je među vama Njegov Poslanik...'*, sve do riječi: *'pa vas je On od nje spasio...'*"[239]

"Vi ste najbolji narod od svih, koji se ikada pojavio..."
(Alu Imran, 110)

Ikrima i Mukatil kažu: "Ovaj je ajet objavljen Abdullahu ibn Mesudu, r.a., Ubejju ibn Kabu, r.a., Muazu ibn Džebelu, r.a., i Salimu, štićeniku Ebu Huzejfe, r.a. Dvojica jevreja, Malik ibn Dajf i Vehb ibn Jehuza, rekli su im: 'Naša je vjera bolja od vjere u koju nas vi

---

[237] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 141.
[238] Bilježi ga Taberani (12666) od Ebu Nasra el-Esedija. Buhari veli: "Nije poznato da je on slušao hadise od Ibn Abbasa, r.a." Bilježi ga i Hejsemi, koji kaže: "Prenosioci ovog hadisa pouzdani su, osim Kajsa ibn Rebia, u vezi s kojim se učenjaci razilaze."
[239] Bilježe ga Taberani (12667), preko Ibrahima ibn Ebi Lejsa čija se predanja ne prihvataju, i Hejsemi (6/327).

pozivate, a mi smo bolji narod od vas.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."

"Oni vam ne mogu nauditi, samo vas mogu vrijeđati..."
(Alu Imran, 111)

Mukatil pripovijeda: "Jevrejski poglavari Kab, Juharra, Numan, Ebu Rafi, Ebu Jasir i Ibn Sureja uporno su vrijeđali i uznemiravali Abdullaha ibn Selama, r.a., i ostale jevreje zbog njihova primanja islama. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[240]

"Ali, nisu oni svi isti. Ima ispravnih sljedbenika Knjige koji po svu noć Allahove ajete čitaju i mole se" (Alu Imran, 113)

Ibn Abbas, r.a., i Mukatil pripovijedaju: "Nakon što su Abdullah ibn Selam, r.a., Saleba ibn Saj, r.a., Usejd ibn Saj, r.a., Esed ibn Ubejd, r.a., i nekolicina drugih jevreja primili islam, jevrejski su poglavari rekli: 'Muhammeda slijede samo najgori među nama, da ima ikakva dobra u njima, ne bi se odrekli vjere svojih očeva. Sve ste nas iznevjerili kada ste našu vjeru zamijenili nekom drugom vjerom.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ali, nisu oni svi isti...'*"

Abdullah ibn Mesud, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o jacija-namazu, koji jedino obavljaju muslimani, dok ga sljedbenici Knjige ne obavljaju."[241]

Abdullah ibn Mesud, r.a., također je rekao: "Jedne je noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgodio obavljanje jacija-namaza i kada je došao u džamiju, muslimani su ga uporno čekali da dođe. To ga je zadivilo pa je rekao: 'Osim vas ne postoji na ovom svijetu niko ko u ovom trenutku spominje Allaha, dž.š.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ali, nisu oni svi isti. Ima ispravnih sljedbenika Knjige koji po svu noć Allahove ajete čitaju i mole se'*, sve do riječi: *'Allah dobro zna one koji se Njega boje.'*"[242]

---

[240] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 141.

[241] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 142. Bilježe ga i Ibn Ebi Hatim i Ibn Mende u djelu *Es-Sahabe*, a također i Ibn Džerir (4/35).

[242] Niz je prenosilaca ovog hadisa dobar. Bilježe ga Nesai (93), Ahmed (1/396) i Ibn Džerir (3/36).

Od Abdullaha ibn Mesuda, r.a., također se prenosi da je rekao: "Jedne se noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., zadržao kod jedne od svojih žena, tako da je došao u džamiju da obavi jaciju tek kada je prošla trećina noći. Kada je ušao u džamiju, zatekao je neke kako klanjaju, a neki su prilegli. Tada nas je obradovao sljedećim riječima: 'Ovaj namaz ne obavlja nijedan sljedbenik Knjige.' Povodom ovog događaja objavljen je ajet: *'Ali, nisu oni svi isti. Ima ispravnih sljedbenika Knjige koji po svu noć Allahove ajete čitaju i mole se.'*"[243]

"O vjernici, za prisne prijatelje uzimajte samo svoje, ostali vam samo propast žele..." (Alu Imran, 118)

Ibn Abbas, r.a., i Mudžahid pripovijedaju: "Ovaj je ajet objavljen o skupini vjernika koji su se družili s nekim licemjerima i imali prisnu vezu s jevrejima zbog rodbinskih, prijateljskih i komšijskih odnosa. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, u kojem ih je upozorio da postoji bojazan da ih ovi skrenu s pravog puta."[244]

"A kada si ti poranio i čeljad svoju ostavio... Kada dva krila vaša gotovo nisu uzmakla, Allah ih je sačuvao." (Alu Imran, 121, 122)

Ovi ajeti objavljeni su povodom Bitke na Uhudu.

Mesrur ibn Mahrema upitao je Abdur-Rahmana ibn Avfa, r.a., o Bici na Uhudu pa mu je on rekao: "Prouči ajete od 120. do 154. iz sure *Alu Imran*, ovi ajeti govore o toj bici."[245]

"Kada dva krila vaša gotovo nisu uzmakla, Allah ih je sačuvao." Džabir, r.a., o ovom ajetu veli: "Ovaj je ajet objavljen o plemenima Benu Selema i Benu Haris, kojima je bilo veoma drago što je objavljen o njima, jer je Allah, dž.š., rekao: *'Allah ih je sačuvao.'*"[246]

"Od tebe ne zavisi hoće li On pokajanje njihovo primiti..." (Alu Imran, 128)

---

[243] Niz prenosilaca ovog predanja nije pouzdan, jer se u njemu nalazi Abdullah ibn Zahr, koji je bio istinoljubiv, ali je pravio nenamjerne greške.

[244] Bilježi ga Ibn Džerir (4/40). Pogledaj tefsir Ibn Kesira (1/428-431).

[245] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 45, tvrdi da ga bilježi Ibn Ebi Hatim. Međutim, niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut, jer Ibn Avn nikada nije sreo nijednog ashaba.

[246] Bilježe ga Buhari (9/393), Muslim (16/66) i Ibn Džerir (4/73).

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda: "U Bici na Uhudu mušrici su izbili zub Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i okrvavili njegovo lice tako da mu je niz obraze tekla krv pa on reče: 'Kako će uspjeti narod koji je okrvavio lice svog Poslanika, s.a.v.s., u trenutku kada ih on poziva da vjeruju u njihova Gospodara?' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Od tebe ne zavisi hoće li On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici.'*"[247]

Salim prenosi od svoga oca da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo je neke nevjernike pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'Od tebe ne zavisi hoće li On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici.'*"[248]

Enes, r.a., pripovijeda: "U Bici na Uhudu Allahov Poslanik, s.a.v.s., ranjen je i izbijen mu je zub. Niz lice mu je zbog toga tekla krv pa on reče: 'Kako će uspjeti narod koji je ranio Allahova poslanika i izbio mu zub u momentu kada ih on poziva da vjeruju u svoga Gospodara?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Od tebe ne zavisi...'*"[249]

Salim prenosi od svoga oca da je on čuo Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako je na sabah-namazu, kada se podigao s rukua, rekao: "Allahu, Tebi pripada sva zahvala! Allahu, prokuni tog i tog čovjeka", i proučio je dovu protiv nekih licemjera. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Od tebe ne zavisi..."*[250]

Ebu Hurejra, r.a., pripovijeda: "Jednom prilikom dok smo obavljali sabah-namaz za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i nakon što se podigao s rukua, proučio je sljedeću dovu: 'Allahu, spasi Velida ibn Velida, Selemu ibn Hišama, Ajjaša ibn Ebi Rebiu i ostale potlačene muslimane. Allahu, spusti Svoju kaznu na pleme Mudarr i učini da ih zadesi oskudica, kao što je zadesila narod u vrijeme Jusufa, a.s. Allahu, prokuni Hajjana, Ri'la, Zekvana i Usajju, koji su nepokorni

---

[247] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Tirmizi (3002, 3003), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan.", i Ibn Džerir (4/57).

[248] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4069), Nesai (95), Ibn Hibban (1987-1988) i Muslim (1791/104).

[249] Bilježi ga Muslim (1791/104).

[250] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4559), Muslim (294/675) i Tahavi u djelu *Šerhul-meanil-asar* (1/242) preko Abdur-Rezzaka.

Allahu, dž.š., i Njegovu poslaniku.' Međutim, prestao je učiti ovakve dove nakon što je objavljen ajet: '*Od tebe ne zavisi hoće li On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici.*'"[251]

"I za one koji se, kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehe svoje zamole..." (Alu Imran, 135)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ovaj ajet objavljen je o Nebhanu, trgovcu hurmama, kome je jednog dana došla neka lijepa žena nudeći mu da kupi hurme pa ju je on, ne mogavši se suzdržati, zagrlio i poljubio, ali se ubrzo pokajao zbog toga. Došao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i ispričao mu o tome pa je povodom toga objavljen ovaj ajet."[252]

Kelbi pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., pobratimio je dvojicu muslimana – jednog ensariju i jednog iz plemena Sekif pa su se oni neprestano družili. Jednom prilikom, Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo je u neki vojni pohod pa je ovaj iz plemena Sekif krenuo s njim, a zadužio je ensariju da se brine o njegovoj ženi i porodici. Ensarija je svakodnevno obilazio porodicu svoga pobratima i jednog dana zateče njegovu ženu kako se kupa, a bila je rasplela svoju kosu. Njezina ga se ljepota toliko dojmila da je ušao u kuću ne tražeći dozvolu za ulazak i došao je do nje s namjerom da je poljubi, ali je ona uspjela staviti ruke na lice pa ju je poljubio u njih umjesto u usne. Odmah se pokajao zbog svoga postupka, postidio se i krenuo da bježi, a ova žena mu reče: 'Subhanallah! Iznevjerio si dato povjerenje, ogriješio si se prema svome Gospodaru, a povrh toga nisi dobio ono što si tražio.' Ove ga riječi toliko pogodiše da je pobjegao u brda, gdje je plakao i kajao se Allahu, dž.š., zbog učinjenog djela. Kada se njegov pobratim vratio iz bitke, žena mu je ispričala šta se desilo i on krenu u potragu za njim. Našao ga je kako na sedždi izgovara sljedeće riječi: 'Gospodaru, moji grijesi! Iznevjerio sam svoga pobratima!' Međutim, on mu reče: 'Idi kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i ispričaj mu šta se desilo, ne bi li ti Allah, dž.š., dao neki izlaz i primio tvoje

---

[251] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4560).

[252] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 144.

pokajanje.' On se vrati s njim u Medinu i jednog dana, dok su klanjali ikindiju, Džibril, a.s., došao je s ovim ajetom, kojim mu je saopćeno da je njegovo pokajanje primljeno. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ovaj ajet, Omer, r.a., upita: 'Odnosi li se ajet samo na ovog čovjeka ili na sve muslimane općenito?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Na sve muslimane općenito.'"[253]

Ata pripovijeda da su neki muslimani upitali Allahova Poslanika, s.a.v.s.: "Jesu li sinovi Israilovi draži Allahu, dž.š., od nas? Jer, kada bi neki od njih učinio grijeh, na vratima bi mu osvanulo napisano šta treba učiniti kako bi se iskupio zbog toga grijeha; učini to i to." Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ništa odgovorio na ovo pitanje sve dok nije objavljen ajet: *"I za one koji kada grijeh počine..."* Pozvao je ashabe i rekao im: "Obavijestit ću vas o onome što je bolje od toga", pa im je proučio ovaj ajet.

"I ne gubite hrabrost i ne žalostite se..." (Alu Imran, 139)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Kada su u Bici na Uhudu ashabi doživjeli poraz, Halid ibn Velid, koji je tada bio mnogobožac, pokušao je sa svojom konjicom doći iza njihovih leđa tako što će se popeti na brdo, ali Allahov Poslanik, s.a.v.s., prouči sljedeću dovu: 'Allahu, ne dozvoli da budu iznad nas. Allahu, mi nemamo snage, osim ako nam Ti snagu podariš. Allahu, u ovom gradu niko Te drugi ne obožava osim ove skupine muslimana.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, što je ohrabrilo muslimane pa su hrabro jurnuli na ove konjanike i porazili ih. Na to se odnose riječi: *'Vi ćete pobijediti...'*"[254]

"Ako vi dopadate rana, i drugi rana dopadaju..."
(Alu Imran, 140)

Rašid ibn Sa'd, r.a., pripovijeda: "Nakon što su ashabi, potišteni i žalosni, krenuli u Medinu nakon Bitke na Uhudu, neke žene kojima su poginuli muževi i sinovi počele su kukati pred Allahovim Poslanikom,

---

[253] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 144.

[254] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 145, tefsir Ibn Kesira (1/439-440), tefsir Ibn Džerira (4/67) preko Atijje el-Afvija, koji nije pouzdan jer je izmišljao hadise.

s.a.v.s., pa im on reče: 'Zar da tako postupate sa svojim poslanikom?' Povodom toga objavljen je ajet: *'Ako vi dopadate rana...'*"[255]

"Muhammed je samo poslanik..." (Alu Imran, 144)

Atijja el-Avfi pripovijeda: "U Bici na Uhudu ashabi su poraženi pa neki rekoše: 'Muhammeda je zadesila nesreća pa pomozite njega i njegove ashabe, jer su oni vaša braća po vjeri.' Drugi rekoše: 'Ako je njega zadesila nesreća, zar mu se nećete priključiti pa da i vas zadesi isto što je i njega zadesilo?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajete: *'Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili...'*, sve do ajeta: *'A koliko je bilo vjerovjesnika uz koje su se mnogi iskreni vjernici borili, pa nisu klonuli zbog nevolja koje su ih na Allahovu putu snalazile...'*"[256]

"Mi ćemo uliti strah u srca onih koji neće da vjeruju..." (Alu Imran, 151)

Suddi pripovijeda: "Nakon što je Ebu Sufjan s mušricima poslije Bitke na Uhudu krenuo prema Meki, neki su se pokajali što nisu nastavili bitku do istrebljenja muslimana pa su rekli: 'Nismo dobro postupili! Ubili smo ih mnogo, tako da je preostala samo mala skupina njih, zašto se ne bismo vratili i dovršili bitku?' Kada su odlučili to učiniti, Allah, dž.š., ispunio im je srca strahom, tako da su se vrlo brzo predomislili i odustali od svoje nakane. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[257]

"Allah je ispunio Svoje obećanje kada ste neprijatelje voljom Njegovom, nemilice ubijali..." (Alu Imran, 152)

Muhammed ibn Kab el-Kurezi, r.a., pripovijeda: "Nakon što se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio u Medinu poslije poraza na Uhudu, neki su ashabi rekli: 'Kako nam se ovo moglo desiti kada nam je Allah, dž.š., obećao pobjedu?' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Allah je ispunio Svoje obećanje...'*, sve do riječi: *'Jedni od vas željeli su*

---

[255] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 145.

[256] Bilježi ga Ibn Kesir (1/441); *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 146.

[257] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 147; tefsir Ibn Kesira (1/443-445).

ovaj svijet...' To se odnosi na strijelce koji su zbog želje da sakupljaju ratni plijen napustili svoje borbene položaje i na taj način prekršili direktnu naredbu Allahova Poslanika, s.a.v.s."[258]

"Zatim vam je poslije nevolje spokojstvo ulio, san je neke od vas uhvatio..." (Alu Imran, 154)

Ebu Talha, r.a., veli: "Podigao sam glavu i pogledao muslimane nakon Bitke na Uhudu; vidio sam da niko od muslimana nije u stanju oči držati otvorenim zbog jake potrebe za snom koju su osjećali. Na to se odnosi ajet: *'Zatim vam je poslije nevolje spokojstvo ulio, san je neke od vas uhvatio...'*"[259]

"Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji!..." (Alu Imran, 161)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Nakon Bitke na Bedru izgubljen je ogrtač od kadife, koji je zaplijenjen kao ratni plijen pa neki rekoše: 'Možda ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo za sebe?' Hasif je tada rekao Seidu ibn Džubejru, r.a.: 'Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji!', a Seid, r.a., odgovori: 'Može se samo desiti da neko od njega nešto utaji ili da ga ubije.'"[260]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da su neki licemjeri optužili Allahova Poslanika, s.a.v.s., da je zatajio dio ratnog plijena nakon Bitke na Bedru pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ajet: *"Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji!"*[261]

Dahhak je ispričao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je neke ashabe u izvidnicu i prije nego što su se oni vratili, on je podijelio ratni plijen. Kada su se oni vratili, rekoše: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., podijelio je ratni plijen, a nama ništa nije ostavio.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji.'*"[262]

---

[258] Bilježi ga Ibn Kesir (1/444).

[259] Bilježi ga Tirmizi (4/84) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan."

[260] Ovo je predanje vjerodostojno. Bilježe ga Tirmizi (3009), koji kaže: "Ovaj je hadis neobičan.", Ibn Džerir (4/102) i Ebu Davud (3971).

[261] Bilježi ga Taberani (11/101).

[262] Bilježi ga Ibn Džerir (4/103), a Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/91) tvrdi da ga bilježi i Ibn Ebi Šejba.

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je neki čovjek nakon bitke sa plemenom Hevazin zatajio povodac pa je tim povodom objavljen ovaj ajet.

Katada veli: "Ovaj je ajet objavljen povodom toga što je jedna skupina ashaba zatajila dio ratnog plijena."

Kelbi i Mukatil kažu: "Ovaj je ajet objavljen zbog strijelaca koji su u Bici na Uhudu bili zaduženi da čuvaju leđa muslimana tako što će stražariti na brdu, ali su to mjesto napustili, želeći prikupljati ratni plijen. Rekli su: 'Bojimo se da Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne rekne: 'Ko šta uzme to mu i pripada." Bojali su se da ratni plijen ne bude podijeljen kao što je to bio slučaj s ratnim plijenom nakon Bitke na Bedru. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao ih je: 'Zar ste uistinu mislili da ćemo mi nešto utajiti i da vama nećemo dati dio ratnog plijena?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[263]

Od Ibn Abbasa, r.a., također se prenosi da su neki uglednici tražili od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im da prednost u podjeli ratnog plijena u odnosu na druge, pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao neku izvidnicu i kada su se vratili, donijeli su ratni plijen u zlatu veličine gazeline glave pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ajet: *"Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji!"*[264]

"Zar – kad vas je snašla nevolja koju ste vi njima dvostruko nanijeli – možete reći: 'Otkud sad ovo?!'" (Alu Imran, 165)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Omer ibn Hattab, r.a., pričao mi je sljedeće: 'Nakon Bitke na Uhudu muslimani su kažnjeni zbog toga što su nakon Bitke na Bedru prihvatili otkupninu za zarobljenike. U Bici na Uhudu ubijeno je sedamdeset muslimana, ashabi su se dali u bijeg, Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., izbijen je zub i ranjen je u glavu tako da mu je niz lice tekla krv. Povodom ovih događaja Allah,

---

[263] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 49, tvrdi da ga bilježi Ibn Ebi Hatim. Pogledaj tefsir Ibn Kesira (1/459) i djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 148.

[264] Bilježi ga Taberani (12/134). Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* i Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* kažu da je niz prenosilaca ovog predanja pouzdan.

dž.š., objavio je ajet: *'Zar – kad vas je snašla nevolja...'*, sve do riječi: *'Reci: 'To je od vas samih...''*, to jest zbog uzimanja otkupnine.'"

"Nikako ne smatraj mrtvim one koji su na Allahovu putu izginuli..." (Alu Imran, 169)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada su vaša braća poginula u Bici na Uhudu, Allah, dž.š., učinio je da se njihove duše nastane u utrobama zelenih ptica koje piju vodu iz dženetskih rijeka i hrane se njegovim plodovima. Te ptice stanuju u svjetiljkama od zlata koje su okačeni u hladovini Arša. Kada su vidjeli kakvim će se ukusnim plodovima hraniti i čime će se pojiti i u kakvoj će ljepoti boraviti rekli su: 'Ko će naše na dunjaluku obavijestiti da mi u Džennetu uživamo, da ne bi oni posustali u borbi na Allahovu, dž.š., putu?' Allah, dž.š., reče im: 'Ja ću ih obavijestiti o vama.' Tim je povodom objavio ajet: *'Nikako ne smatraj mrtvim one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga.'*"[265]

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda: "Nakon Bitke na Uhudu Allahov Poslanik, s.a.v.s., pogleda u mene i upita me: 'Zbog čega si tako zabrinut?' Odgovorio sam: 'Allahov Poslaniče, moj je otac poginuo, a iza sebe je ostavio dug i porodicu o kojoj sada ja trebam brinuti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Sad ću ti pričati o tvome ocu! Allah, dž.š., nikome se do sada nije obratio, osim iza zastora, a tvome se ocu direktno obratio i rekao mu: 'Robe Moj, traži, Ja ću ispuniti tvoje molbe.' Tvoj je otac rekao: 'Molim Te da me vratiš na dunjaluk pa da i drugi put poginem na Tvome putu.' Allah, dž.š., rekao je: 'Već prije sam donio odredbu da se niko ne može s ahireta vratiti na dunjaluk.' Tvoj je otac rekao: 'Onda Te molim da o mome stanju obavijestiš moju porodicu.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Nikako ne smatraj mrtvim one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga.'*"[266]

---

[265] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/88) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, u čemu ga podržava Zehebi. Bilježe ga i Ahmed (1/266) i Ebu Davud (2520).

[266] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (3010) i kaže: "Ovaj je hadis dobar." Bilježi ga i Ibn Madža u djelu *Es-Sunne* (190).

Komentirajući ajet *"Nikako ne smatraj mrtvim one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga"*, Seid ibn Džubejr, r.a., rekao je: "Kada su Hamza ibn Abdul-Mutallib, r.a., i Musab ibn Umejr, r.a., poginuli u Bici na Uhudu i kada su vidjeli u kakvim će blagodatima uživati u Džennetu, rekli su: 'Kamo sreće da muslimani koji su preživjeli mogu saznati u kakvim blagodatima mi uživamo pa da ih to podstakne da se još hrabrije bore na Allahovu, dž.š., putu.' Allah, dž.š., rekao im je: 'Ja ću ih obavijestiti o vašem stanju.' Zatim je objavio ajet: *'Nikako ne smatraj mrtvim one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga'*, sve do riječi: *'Allah neće dopustiti da propadne nagrada onima koji su bili vjernici.'*"[267]

Ebu Duha veli: "Ovaj je ajet objavljen samo o učesnicima Bitke na Uhudu."[268]

Neki komentatori Kur'ana kažu: "Ovaj je ajet objavljen o šehidima koji su poginuli u bici kod bunara Meuna, a priča o njima poznata je u historiji islama."

Drugi kažu: "Kada su šehidi osjetili blagodati u Džennetu, rekli su: 'Mi uživamo u ovim blagodatima, a naši očevi i braća leže u kaburima.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet kako bi i druge podstaknuo da nastoje postići njihov stepen i kako bi obavijestio o njihovu stanju nakon pogibije."

"One koji su se Allahu i Poslaniku i nakon zadobivenih rana odazvali..." (Alu Imran, 172)

Amr ibn Dinar, r.a., pripovijeda: "Nakon Bitke na Uhudu Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo je u potjeru za mnogobošcima i s njim je krenulo sedamdeset ashaba. Ebu Sufjan je bježeći prema Meki susreo neki karavan pa je rekao: 'Ako sretnete Muhammeda, recite

---

[267] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 149. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/95) tvrdi da ga bilježe Ibn Ebi Šejba i Taberani od Seida ibn Džubejra, r.a.

[268] Ebu Duha je Muslim ibn Subejh el-Kureši el-Kufi, štićenik porodice Seid ibn As. Slušao je hadise od Ibn Abbasa, r.a., Ibn Omera, r.a., Numana ibn Bešira, r.a., Mesruka, r.a., i dr. Od njega su hadise prenosili Mensur, Ameš i dr. Bio je velik poznavalac tefsira i šerijatskog prava. Umro je oko stote godine po Hidžri, u vrijeme hilafeta Omera ibn Abdul-Aziza. Pogledaj djelo *Tehzibus-sijer* (653).

mu da sa sobom imam mnogo vojske.' Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., susreo ovaj karavan ljudi iz karavana rekli su mu: 'Kada smo susreli Ebu Sufjana, imao je mnogo vojske sa sobom i ti ga s tako malim brojem vojnika nikako ne možeš pobijediti.' Međutim, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., i pored toga odlučio krenuti u potjeru za njima, ali je Ebu Sufjan uspio stići u Meku prije nego što ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sustigao. Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajete: *'One koji su se Allahu i Poslaniku i nakon zadobivenih rana odazvali...'*, sve do ajeta: *'I ne bojte ih se, a bojte se Mene ako ste vjernici.'*"[269]

Prenosi se da je Aiša, r.a., govoreći o ovom ajetu rekla Urvi ibn Zubejru, r.a.: "Tvoj otac i djed, Zubejr, r.a., i Ebu Bekr, r.a., bili su među onima koji su se odazvali Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Kada je Allahova Poslanika, s.a.v.s., zadesilo to što ga je zadesilo i kada su mnogobošci krenuli prema Meki, on se pobojao da se ponovo ne vrate i napadnu Medinu pa je rekao: 'Ko će od vas krenuti u potjeru za njima?' Odazvalo mu se sedamdeset ljudi, a među njima su bili Ebu Bekr, r.a., i Zubejr, r.a."[270]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Nakon što je Ebu Sufjan sa svojom vojskom krenuo s Uhuda, stigli su do mjesta Revha i tada neki rekoše: 'Niti ste ubili Muhammeda niti ste u potpunosti porazili njegovu vojsku. Veoma ste loše postupili.' Kada je vijest o tome doprla do Allahova Poslanika, s.a.v.s., pozvao je svoje ashabe da krenu u potjeru za njima i oni su mu se odazvali. Kada su stigli do mjesta Hamraul-Esed ili mjesta Bi'rul-Meuna, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'One koji su se Allahu i Poslaniku i nakon zadobivenih rana odazvali...'* Prilikom odlaska Ebu Sufjan rekao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Ako želiš, možemo se ponovo susresti na Bedru, gdje ste ubili toliko naših rođaka.' Neki su se prepali pa su se vratili, ne želeći učestvovati u bici, dok su oni hrabri i odlučni putovali sve dok nisu došli do Bedra, ali tu nisu pronašli nijednog mnogobošca.

---

[269] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 150.

[270] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4077), Ibn Džerir (4/118) i Ibn Madža (124).

Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'I oni su se vratili obasuti Allahovim blagodatima...*'"[271]

"One kojima je, kada su im ljudi rekli: 'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!' – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar"
(Alu Imran, 173)

Katada veli: "Ovaj je ajet objavljen o Bici na Uhudu. Nakon što su neki muslimani poginuli, a neki ranjeni i nakon što je Ebu Sufjan sa svojom vojskom krenuo prema Meki, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Ashabi, iako se nalazimo u teškoj situaciji, trebali bismo krenuti u potjeru za neprijateljem jer će im to teško pasti i to je nešto što nikako ne žele čuti.' Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svojim ashabima stigao do mjesta Zul-Hulejfa, neki su ih beduini počeli plašiti govoreći: 'Ebu Sufjan je s velikom vojskom krenuo na vas.' Međutim, ashabi rekoše: 'Dovoljan je nama Allah i divan li je On Gospodar.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je: *'One kojima je, kada su im ljudi rekli: 'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!' – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar"*, sve do riječi: *'A Allah je neizmjerno dobar.*'"[272]

"Allah neće vjernike s licemjerima izmiješane ostaviti..."
(Alu Imran, 179)

Suddi prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pokazani su mi moji sljedbenici kao što su Ademu, a.s., pokazani njegovi potomci pa sam vidio vjernike i nevjernike." Kada su ovo čuli licemjeri, počeli su se ismijavati i govoriti: "Muhammed tvrdi da zna ko je istinski vjernik, a ko licemjer, a u isto vrijeme mi mu lažemo, a on to ne može primijetiti." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[273]

---

[271] Bilježe ga Taberani (11/274) i Hejsemi (6/121), koji veli: "Prenosioci su ovog hadisa oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u *Sahihu*, osim Muhammeda ibn Mensura ibn Dževaza, ali i on je pouzdan."

[272] Bilježi ga Ibn Kesir (1/461-466); djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 151. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/103) tvrdi da ga bilježe Abd ibn Humejd i Ibn Džerir.

[273] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 151.

Kelbi pripovijeda da su Kurejšije rekle: "Muhammede, ti tvrdiš da će oni koji ti se suprotstavljaju u Džehennem te da je Allah, dž.š., srdit na njih, a da će oni koji te slijede u Džennet i da je Allah, dž.š., njima zadovoljan. Možeš li nam onda reći ko su tvoji istinski sljedbenici, a ko su licemjeri?" Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[274]

Ebu Alija pripovijeda: "Vjernici su tražili od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im da znak pomoću koga će se moći razlikovati od licemjera pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[275]

"Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih..." (Alu Imran, 180)

Većina mufessira smatra da je ovaj ajet objavljen o udjeljivanju zekata.[276]

Ibn Abbas, r.a., smatrao je da je ovaj ajet objavljen o jevrejskim učenjacima koji su u svojim svetim knjigama skrivali opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., i dokaze njegova poslanstva te da se pod škrtarenjem misli na skrivanje znanja kojim ih je obdario Allah, dž.š.[277]

"Allah je čuo riječi onih koji su rekli: 'Allah je siromašan, a mi smo bogati...'" (Alu Imran, 181)

Ikrima, Suddi, Mukatil i Muhammed ibn Ishak pripovijedaju: "Jednog je dana Ebu Bekr, r.a., posjetio neku jevrejsku školu gdje je zatekao mnogo ljudi kako su se okupili oko velikog učenjaka Finhasa ibn Azura pa mu Ebu Bekr, r.a., reče: 'Boj se Allaha i primi islam, jer, tako mi Allaha, dž.š., ti dobro znaš da je Muhammed Allahov poslanik. On vam je došao s istinom od Allaha, dž.š., a vi njegov opis nalazite u Tevratu. Zbog toga, vjeruj i smatraj istinitim ono s čime je došao i daj drage volje zajam Allahu, dž.š., ući ćeš u Džennet i dobit ćeš mnogostruku nagradu.' Međutim, Finhas reče: 'Ebu Bekre, kažeš da Allah, dž.š., uzima zajam od nas, a svima nam je poznato da samo siromašni uzimaju zajam od imućnih. Ako je tako kao

---

[274] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 151.
[275] Ibid.
[276] Bilježi ga Ibn Kesir (1/467-468).
[277] Bilježi ga Ibn Džerir (4/126), a bilježi ga preko Atijje el-Avfija, koji nije pouzdan.

što ti tvrdiš, onda je Allah, dž.š., siromašan, a mi smo imućni, jer da je i On imućan, ne bi uzimao zajam od nas.' Kada je Ebu Bekr, r.a., čuo ove riječi, žestoko se naljutio pa je udario Finhasa u lice i rekao mu: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da nije ugovora između nas i vas, glavu bih ti odsjekao, Allahov neprijatelju.' Finhas je nakon toga otišao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da mu se požali na Ebu Bekra, r.a., pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Ebu Bekre, zbog čega si to uradio?' Ebu Bekr, r.a., odgovori: 'Allahov Poslaniče, ovaj Allahov neprijatelj izrekao je krupne riječi. On tvrdi da je Allah, dž.š., siromašan, a da su oni imućni. U ime Allaha, dž.š., naljutio sam se i udario ga po licu.' Međutim, Finhas to poreče, ali Allah, dž.š., objavi ovaj ajet kao potvrdu Ebu Bekrovih, r.a., riječi."[278]

Mudžahid veli: "Ovaj je ajet objavljen o jevrejima, jer je Ebu Bekr, r.a., udario u lice jednog od njih zbog toga što je rekao: 'Mi smo imućni, a Allah, dž.š., siromašan je.'"[279]

Šibl veli: "Čuo sam da je Finhas jevrej koji je rekao: 'Allahove su ruke stisnute.'"[280]

"Jevrejima koji govore: 'Bog nam je naredio da ne vjerujemo nijednom poslaniku...'" (Alu Imran, 183)

Kelbi pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o Kabu ibn Ešrefu, Maliku ibn Dajfu, Vehbu ibn Jehuzi, Zejdu ibn Tabuhu, Finhasu ibn Azuru i Hujeju ibn Ahtabu, koji su došli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekli: 'Tvrdiš da nam te je Allah, dž.š., poslao kao poslanika i da ti je Knjigu objavio, ali nama je Allah, dž.š., u Tevratu naredio da ne vjerujemo nijednom poslaniku koji tvrdi da ga je Allah, dž.š., poslao sve dok ne prinese žrtvu koju će vatra progutati. Ako to učiniš, mi ćemo ti povjerovati.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[281]

---

[278] Bilježi ga Ibn Kesir (1/469). Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (4/129) tvrdi da ga bilježe Ibn Ebi Hatim, Ibn Munzir i Ibn Džerir (1/469) kao riječi Ibn Abbasa, r.a.

[279] Bilježi ga Ibn Džerir (4/130).

[280] Šibl je sin Abbada el-Mekija. Poznati je učač Kur'ana i pouzdan je prenosilac hadisa. Pogledaj djelo *Et-Tehzib* (4/306).

[281] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 152. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/106) tvrdi da ga bilježi Ibn Ebi Hatim.

"Vi ćete sigurno biti iskušani u imecima vašim i životima vašim i slušat ćete doista mnoge uvrede od onih kojima je data Knjiga prije vas..." (Alu Imran, 186)

Kab ibn Malik, r.a., prenosi od svoga oca da je rekao: "Kab ibn Ešref el-Jehudi bio je pjesnik koji je u svojim stihovima napadao Allahova Poslanika, s.a.v.s., i podsticao nevjernike iz plemena Kurejš da se bore protiv njega. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio Hidžru u Medinu, jevreji, muslimani i mnogobošci živjeli su izmiješani pa je htio živjeti u miru sa svima njima. Međutim, mnogobošci i jevreji na razne su načine uznemiravali i provocirali njega i njegove ashabe pa je Allah, dž.š., Svome Poslaniku, s.a.v.s., naredio da se strpi i objavio je ajet: *'I slušat ćete doista mnoge uvrede od onih kojima je data Knjiga prije vas.'*"[282]

Usama ibn Zejd, r.a., pripovijeda: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., jednog dana uzjahao na magarca, a iza sebe je posadio Usamu ibn Zejda, r.a., želeći posjetiti Sada ibn Ubadu, r.a., koji se tada nalazio u plemenu Haris. Ovo se desilo prije Bitke na Bedru. U putu je naišao na skup na kome su među ostalima bili Abdullah ibn Ubejj – to se desilo prije nego što je Abdullah obznanio da prima islam – nekoliko muslimana, neki mnogobošci, koji su obožavali kipove i nekoliko jevreja. Među njima je bio i Abdullah ibn Revvaha, r.a. Kada je prašina koju je jahalica dizala došla do skupa, Abdullah je ogrtačem pokrio nos i rekao: 'Nemoj nas prašiti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., nazva im selam, sjaha s jahalice i pozva ih da obožavaju samo Allaha, dž.š., te im prouči nešto iz Kur'ana. Abdullah ibn Ubejj reče: 'Čovječe, to što ti govoriš lijepo je ako je istinito, ali zbog čega nas uznemiravaš na našim skupovima? Uzjaši na svoga magarca i pričaj o tome samo onome ko tebi dođe želeći da te sluša.' Abdullah ibn Revvaha, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s., samo ti nama nastavi pričati o islamu jer mi to volimo.' Tada se muslimani posvađaše s mnogobošcima i jevrejima pa zamalo ne izbi oružani sukob, ali ih je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uspio obuzdati i smiriti pa svi ušutješe. Poslije toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzjaha na jahalicu i ode kod

---

282 Hadis je vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Ebi Davud* autora šejha Albanija (3000).

Sada ibn Ubade, r.a., i reče mu: 'Sade, jesi li čuo šta je rekao Ebu Habbab? – Abdullah ibn Ubejj rekao je to i to.' Sad ibn Ubada, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, pređi mu preko toga i oprosti mu, jer tako mi Onoga Koji ti je objavio Knjigu, ono što ti je objavljeno istina je. Ovaj ga je narod htio imenovati za svoga kralja, ali kada si ti došao s islamom, to se nije desilo pa je on zbog toga tako postupio.' Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., oprosti, a povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'I slušat ćete doista mnoge uvrede od onih kojima je data Knjiga prije vas...'*"[283]

"Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili – nikako ne misli da će se kazne spasiti..." (Alu Imran, 188)

Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da su neki licemjeri u vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., kada bi on krenuo u neki vojni pohod, izostajali jer nisu željeli ići s njim. Kada bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio, oni su mu se pravdali i zaklinjali da nisu mogli ići, ali da su to svakako željeli učiniti pa je Allah, dž.š., tim povodom objavio ajet: *"Nikako ne misli da će oni koje veseli ono što rade..."*[284]

Jezid ibn Eslem pripovijeda: "U vrijeme dok je namjesnik u Medini bio Mervan ibn Hakem, jednog se dana sastao s Ebu Seidom el-Hudrijem, r.a., Zejdom ibn Sabitom, r.a., i Rafiom ibn Hadidžom, r.a., pa obraćajući se Ebu Seidu, r.a., reče: 'Šta kažeš o ajetu *'Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili...'*, jer, tako mi Allaha, dž.š., nas veseli ono što radimo i volimo biti pohvaljeni i za ono što nismo učinili?' Ebu Seid, r.a., odgovori: 'Ovaj ajet ne govori o tome, nego o nekim ljudima koji su u vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., bez ikakva razloga izostajali iza vojnih pohoda pa ako bi ashabe zadesila neka nevolja, ovi bi se licemjeri obradovali, a ako bi ashabi

---

[283] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (2987) u skraćenoj verziji (4566) u dužoj verziji. Bilježi ga i Muslim (16/1798).

[284] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4567) i Muslim (7/2777), str. 2142.

ostvarili pobjedu i dobili ratni plijen, oni bi se zaklinjali da su i oni željeli ići i hvalili su se onim što nisu uradili.'"[285]

Alkama ibn Vekkas pripovijeda da je Mervan rekao svom vrataru po imenu Rafi: "Idi kod Ibn Abbasa, r.a., i pitaj ga: 'Ako se neko od nas veseli onome što je uradio i hvali onim što nije učinio, hoće li biti kažnjen. Ako hoće, onda ćemo svi biti kažnjeni?'" Na ovo pitanje Ibn Abbas, r.a., odgovorio je sljedećim riječima: "Ovaj se ajet ne odnosi na to. Nego, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je jevreje o znanju koje su sakrili, a koje se nalazi u Tevratu pa su mu oni dali pogrešan odgovor, a u isto vrijeme hvalili su se kako im je drago što su mu iskreno odgovorili na pitanje koje im je postavio. Obradovali su se činjenici da su zatajili znanje koje posjeduju od Allahova Poslanika, s.a.v.s." Nakon toga je Ibn Abbas, r.a., proučio ajet koji se nalazi ispred ovog ajeta: *"A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati, da neće iz nje ništa kriti..."*[286]

Dahhak pripovijeda: "Jevreji iz Medine poslali su pismo jevrejima iz Iraka i Jemena u kome su napisali: 'Muhammed uistinu nije Allahov poslanik, zato ostanite u vjeri koju ste i do sada ispovijedali i budite jedinstveni u tome.' Nakon toga oni se svi ujediniše u nevjerovanju u Muhammeda, s.a.v.s., i u Kur'an i obradovaše se tome te rekoše: 'Mi smo ti koji poste i molitvu obavljaju i mi smo Allahovi miljenici.' Na to se odnosi ajet: *'Oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili...'*, to jest hvale se da poste, namaz obavljaju i zekat udjeljuju."[287]

"U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana zaista su znamenja za razumom obdarene" (Alu Imran, 190)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Kurejšije su posjetili jevreje i upitali ih: 'S kojim je čudima i dokazima vama došao Musa, a.s.?' Oni

[285] Bilježi ga Ibn Kesir (1/472-473). Sujuti u svom tefsiru tvrdi da ga bilježi Ibn Merdevejh, a u djelu *Lubabun-nukul*, str. 51, tvrdi da ga bilježi Abd ibn Humejd.
[286] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4567), Muslim (8/2778) i Nesai (3014).
[287] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/109) tvrdi da ga bilježe Abd ibn Humejd i Ibn Džerir.

odgovoriše: 'S čudesnim štapom, rukom koja je blistala onima koji je gledaju...' Nakon toga otišli su kod kršćana i upitali ih: 'S čime je vama došao Isa, a.s.?' Kada su dobili odgovor, došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli mu: 'Zamoli u naše ime svoga Gospodara da nam brdo Safa pretvori u zlato', pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana zaista su znamenja za razumom obdarene.'*"[288]

"I Gospodar njihov im se odazva: 'Nijednom trudbeniku među vama trud njegov neću poništiti...'" (Alu Imran, 195)

Ummu Selema, r.a., upitala je Allahova Poslanika, s.a.v.s.: "Nisam čula ni za jedan ajet koji govori o nagradi ženama koje su učinile Hidžru", pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *"I Gospodar njihov im se odazva: 'Nijednom trudbeniku među vama trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi...'"*[289]

"Neka te nikako ne obmanjuje to što oni koji ne vjeruju po raznim zemljama putuju" (Alu Imran, 196)

Ovaj je ajet objavljen o mnogobošcima iz Meke koji su živjeli u izobilju i blagostanju, bavili se trgovinom i dobro zarađivali. Obmanut time, jedan je vjernik rekao: "Allahovi neprijatelji žive u velikom blagostanju, a u isto vrijeme mi umiremo od gladi i siromaštva." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[290]

"Ima i sljedbenika Knjige koji vjeruju u Allaha..."
(Alu Imran, 199)

Džabir ibn Abdullah, r.a., Enes, r.a., Ibn Abbas, r.a., i Katada, r.a., kažu: "Ovaj je ajet objavljen o Nedžašiji. Kada je Nedžašija umro, Džibril, a.s., istog je dana došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., da mu prenese ovu tužnu vijest. Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao

---

[288] Niz prenosilaca ovog predanja nije pouzdan. Nijedno predanje koje prenosi Abdul-Hamid el-Himani nije zabilježeno u šest najvjerodostojnijih hadiskih zbirki, jer nijedan od autora nije želio bilježiti hadise koje on prenosi, optužujući ga da je krao hadise. Pogledaj djelo *Tehzibus-sijer* (1732).

[289] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Tirmizi (3023) i Hakim (2/300), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim, u čemu ga podržava Zehebi. Bilježi ga i Ibn Džerir (4/143).

[290] Bilježi ga Ibn Kesir (1/479).

ashabima: 'Okupite se da klanjamo dženazu vašem bratu, koji je umro daleko od vaše zemlje.' Ashabi upitaše: 'A o kome se radi?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'O Nedžašiji.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ashabi okupiše se u mezarju Džennetil-Bekiji, a Allah, dž.š., omogući mu da s tog mjesta vidi umrlog Nedžašiju kako leži na svome krevetu. Tu su mu klanjali dženazu i zamolili Allaha, dž.š., da mu oprosti. Tada licemjeri rekoše: 'Pogledajte ovog, klanja dženazu u odsutnosti čovjeku kršćaninu koga nikada nije ni vidio i koji nije ispovijedao njegovu vjeru.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[291]

Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na dan kada je umro Nedžašija rekao svojim ashabima: "Okupite se da klanjamo dženazu Nedžašiji." Tada neki rekoše: "Zar nam naređuje da klanjamo dženazu umrlom u Abesiniji? Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Ima sljedbenika Knjige koji vjeruju u Allaha i u ono što se objavljuje vama...'*"

Mudžahid, Ibn Džerir i Ibn Zejd kažu: "Ovaj je ajet objavljen o svim sljedbenicima Knjige koji su primili islam."[292]

"O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi i na granicama bdijte..."
(Alu Imran, 200)

Ebu Selema ibn Abdur-Rahman o ovom je ajetu rekao: "U vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., nisu postojale granice na kojima je trebalo bdjeti u borbi protiv neprijatelja, tako da se ovaj ajet odnosi na obavljanje namaza, tj. namaz treba iz dana u dan obavljati."[293]

---

[291] Bilježi ga Ibn Džerir (4/146) kao riječi Džabira, r.a. Međutim, u njegovu nizu prenosilaca nalazi se Ebu Bekr el-Huzejli, čija se predanja ne prihvataju. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 154.

[292] Ovo je predanje vjerodostojno. Bilježi ga Bezzar u svom *Musnedu* (832). Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (3/38).

[293] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* (2/301) od Ebu Hurejre, r.a., i ocjenjuje ga vjerodostojnim a u tome ga podržava Zehebi. Bilježi ga i Ibn Džerir (4/148).

O objavi nekih ajeta sure *En-Nisa'*

(objavljena u Medini, 176 ajeta)

"I siročadi imanja njihova uručite..." (En-Nisa', 2)

Mukatil i Kelbi pripovijedaju: "Ovaj je ajet objavljen o jednom čovjeku iz plemena Gatafan koji je imao bratića, siroče, čijim je imetkom on raspolagao. Kada je ovaj siročić postao punoljetan, od svoga je amidže tražio svoj imetak, ali mu ga je on odbio dati. Kada se nikako nisu mogli dogovoriti, otišli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da on donese presudu među njima pa je Allah, dž.š., objavio ajet. Kada je amidža ovog dječaka čuo ovaj ajet, rekao je: 'Pokoravam se Allahu, dž.š., i Njegovu Poslaniku, s.a.v.s. Utječem se Allahu, dž.š., od ovog velikog grijeha koji mi je prijetio.' Nakon toga je uručio imetak svome bratiću pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ko se suprotstavi gramzivosti i škrtosti i pokaje se zbog svoga djela bit će mu dozvoljeno da uđe u Džennet.' Kada je dječak uzeo svoj imetak, svega ga je udijelio na Allahovu, dž.š., putu pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Nagrada je zagarantirana, ali grijeh je ostao.' Dječakov amidža upita: 'Allahov Poslaniče, shvatio sam to da je nagrada zagarantirana, ali šta znači to da je grijeh ostao i pored toga što je imetak udijeljen na Allahovu, dž.š., putu?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Nagrada je zagarantirana dječaku, ali je ostao grijeh koji je počinio njegov otac.'"[294]

"Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni..." (En-Nisa', 3)

Prenosi se da je Aiša, r.a., o ovom ajetu rekla: "Objavljen je o jednom čovjeku koji je bio staratelj jedne djevojke koja nije imala roditelje, a imala je mnogo imetka pa je nije želio udati kako bi uživao u njezinu imetku. Tukao ju je i loše se ponašao prema njoj. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *'Ako se bojite da prema ženama*

[294] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 155; tefsir Ibn Kesira (1/486-487).

sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene...', to jest oženi se ženom koja ti je dozvoljena, a pusti na miru ovu sirotu i njezin imetak."[295]

Seid ibn Džubejr, r.a., Katada, Rebi', Dahhak i Suddi kažu: "Neki su se ustručavali uzeti nešto iz imetka žena sirota, ali su se olahko odnosili prema pravima ostalih žena. Kada bi se njima oženili, nekima je bilo svejedno postupaju li pravedno ili nepravedno. Kada su neki postavili pitanje kako da se ponašaju prema ženama sirotama, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'I siročadi imanja njihova uručite...'*, kao i ajet: *'Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni...'*, to jest kao što nastojite biti pravedni prema sirotama, isto tako nastojte biti pravedni i prema ostalim ženama i nemojte se ženiti sa više žena od onoliko njih prema kojima možete ispuniti svoje obaveze. Jer, sve su žene kada se udaju poput sirota zbog svoje slabosti i nemoći." Ovo je mišljenje i Ibn Abbasa, r.a.[296]

"I provjeravajte siročad dok ne stasaju za brak: pa ako ocijenite da su zreli, uručite im imetke njihove. I ne žurite da ih rasipnički potrošite dok oni ne odrastu. Ko je imućan – neka se uzdrži, a ko je siromašan – neka onoliko koliko mu je prema običaju neophodno troši..." (En-Nisa', 6)

Ovaj je ajet objavljen o Sabitu ibn Rufai, r.a., i njegovu amidži. Nakon što je Rufaa, r.a., umro, iza njega je ostao sin Sabit, r.a., koji je bio dječak. Njegov je amidža došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i upitao: "Moj je bratić postao siroče o kome se sada ja brinem. Šta je meni dozvoljeno da uzimam iz njegova imetka i kada mu trebam uručiti imetak koji njemu pripada?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[297] Prenosi se da je Aiša, r.a., o ovom ajetu rekla: "Objavljen je o staratelju koji se brine o siročetu. Ako je siromašan,

---

[295] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2494 i 2574) i Muslim (7/3018), str. 2314.

[296] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 156; tefsir Ibn Kesira (1/487-491).

[297] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 156. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* tvrdi da ga bilježe Abd ibn Humejd, Ibn Džerir i Katada.

ima pravo koristiti imetak toga siročeta prema običaju koji vlada u mjestu u kome živi."[298]

"Muškarcima pripada dio onoga što ostave roditelji i rođaci, a i ženama dio onoga što ostave roditelji..." (En-Nisa', 7)

Komentatori Kur'ana kažu: "Evs ibn Sabit el-Ensari, r.a., umro je i iza sebe ostavio ženu po imenu Ummu Hudždže i tri kćerke koje mu je ona rodila. Dvojica njegovih amidžića kojima je on oporučio da se brinu o njegovoj porodici Suvejd i Arfedža uzeli su sav njegov imetak i nisu ništa dali njegovoj ženi. U doba džahilijeta običaj je bio da žene i maloljetna djeca ništa ne mogu naslijediti; pravo na nasljedstvo imali su samo odrasli muškarci. Ljudi su to opravdavali riječima: 'Imetak se ostavlja samo onima koji idu u rat jašući na konjima i koji mogu osvojiti ratni plijen.' Međutim, Ummu Hudždže, r.a., došla je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekla: 'Evs ibn Sabit, r.a., moj muž, umro je i ostavio mi je kćerke da se brinem o njima, a ja sam žena i nemam imetka pomoću koga ih mogu uzdržavati. Njihov je otac iza sebe ostavio mnogo imetka koji su prigrabili Suvejd i Arfedža, a meni i mojim kćerkama nisu ništa ostavili. Niti nas hrane niti vode bilo kakvu brigu o nama.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva ih da dođu i oni rekoše: 'Allahov Poslaniče, njezina djeca nisu u stanju ići u rat, privređivati niti boriti se protiv neprijatelja.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Idite dok mi Allah, dž.š., ne objavi odgovor na ovaj problem.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[299]

"Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi doista jedu ono što će ih u vatru odvesti..." (En-Nisa', 10)

Mukatil ibn Hajjan veli: "Ovaj je ajet objavljen o jednom čovjeku iz plemena Gatafan koji se zvao Mersed ibn Zejd, a koji se nakon bratovljeve smrti brinuo o njegovu sinu koji je kao mali postao siroče pa mu je Mersed nepravedno uzeo imetak."[300]

---

298 Bilježe ga Buhari, tom 9, str. 309, i Muslim, tom 18, str. 165-166.

299 *El-Isaba* (1/80); biografija ashaba Evsa ibn Sabita, r.a.; *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 157.

300 *El-Isaba* (3/397); biografija Merseda ibn Zejda el-Gatafanija, r.a.; *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 157.

"Allah vam naređuje da od djece vaše muškom pripadne toliko koliko dvome ženske..." (En-Nisa', 11)

Džabir, r.a., pripovijeda: "Kada sam bio bolestan, Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Ebu Bekr, r.a., obišli su me i zatekli bez svijesti. Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je da mu donesu vode pa je uzeo abdest i poprskao me je tom vodom. Kada sam se osvijestio, upitao sam ga: 'Allahov Poslaniče, šta da uradim sa svojim imetkom?' Povodom toga objavljen je ovaj ajet."[301]

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda: "Jedna je žena sa svoje dvije kćerkice došla kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekla: 'Ovo su moje kćerke, a moj muž Sabit ibn Kajs, r.a., poginuo je boreći se s tobom u Bici na Uhudu. Brat moga muža uzeo je sav imetak koji je muž ostavio iza sebe i ništa nije ostavio mojim kćerkama. Tako mi Allaha, dž.š., neću biti u stanju pripremiti ih za udaju ako ne budem imala imetka, pa šta ti misliš o tome?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allah, dž.š., objavit će propis o ovom pitanju.' Nakon toga objavljeni su neki ajeti iz sure *En-Nisa'*, a među njima i ovaj ajet: *'Allah vam naređuje da od djece vaše muškom pripadne toliko koliko dvome ženske...'* Tada mi Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pozovi mi onu ženu i brata njezina muža.' Kada su došli, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Daj dvjema kćerkama dvije trećine, majci jednu osminu, a ono što preostane tebi pripada.'"[302]

"O vjernici, zabranjuje vam se da žene kao stvari nasljeđujete preko volje njihove..." (En-Nisa', 19)

Ibn Abbas, r.a., o povodu objave ovog ajeta veli: "U doba džahilijeta ljudi su vjerovali da nasljednici umrlog muža imaju najviše prava da raspolažu njegovom ženom; ako su htjeli, oženili bi se njome, a ako ne, onda bi je udali za nekog drugog, a mogli su je jednostavno zadržati i ne učiniti ništa od toga. Polagali su više prava na nju od

[301] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4577) i Muslim (6/1616), str. 1235, i Nesai (154).

[302] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (2092) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan." Bilježe ga i Ahmed (3/352) te Hakim (4/334), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

njezine porodice u kojoj se rodila. Povodom ovog običaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[303]

Komentatori Kur'ana kažu: "Stanovnici Medine u doba džahilijeta i u prvom periodu nakon primanja islama uobičavali su sljedeće: kada bi neko od njih umro pa njegov sin koga je imao s nekom drugom ženom ili neko drugi od njegovih bliskih rođaka koji su ga imali pravo naslijediti, ako bi bacili svoju odjeću na njegovu ženu, imali su najviše prava na nju; ako bi htjeli, mogli bi se oženiti njom bez određivanja vjenčanog dara. Jedino bi imala pravo na vjenčani dar koji joj je odredio prvi muž prije nego što je umro. A mogli su je, ako to žele, udati za nekog drugog, a sebi prisvojiti vjenčani dar i njoj ništa ne dati. Postojala je mogućnost i da joj zabrane udaju i prisile je da otkupi od njih svoju slobodu ili da ostane usidjelica i tako dočeka svoju smrt. Kada je umro Ebu Kajs ibn Eslet el-Ensari, r.a., iza sebe je ostavio suprugu po imenu Kubejša bint Muin, r.a. Njegov sin koga je imao s drugom ženom, koji se zvao Hisn, a neki kažu Kajs ibn Ebi Kajs, bacio je na nju svoju odjeću, a zatim je pustio da živi sama; niti je trošio imetak na nju niti je kome dozvoljavao da joj se približi. Vršio je na nju pritisak da kupi od njega svoju slobodu tako što će mu dati određenu sumu novca. Međutim, Kubejša, r.a., došla je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekla: 'Allahov Poslaniče, Ebu Kajs, r.a., umro je, a njegov sin iz drugog braka naslijedio je mene pa me sada muči, ne izdržava me, ne želi se oženiti mnome niti mi dozvoljava da se udam za nekog drugog.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Vrati se svojoj kući i sačekaj dok Allah, dž.š., ne objavi propis o ovom pitanju.'" Kubejša, r.a., dalje pripovijeda: "Kada su za ovu moju žalbu čule žene u Medini, pohitale su do Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekle: 'Sve smo mi u istoj situaciji kao i Kubejša.' Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[304]

"I ne ženite se ženama kojima su se ženili očevi vaši, a što je bilo bit će oprošteno." (En-Nisa', 22)

---

[303] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4579 i 6948).

[304] Ovu priču bilježi Ibn Džerir (4/207), a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 54., kaže da je ovo predanje dobro.

"Ovaj je ajet objavljen o Hisnu ibn Ebi Kajsu, r.a., koji se nakon smrti svoga oca oženio ženom kojom je njegov otac bio oženjen – Kubejšom bint Muin, r.a., o Esvedu ibn Halefu, r.a., koji je to isto učinio, o Safvanu ibn Umejji, r.a., koji se također oženio ženom koja je bila udata za njegova oca, a zvala se Fahita bint Esved ibn Mutallib, r.a., i o Menzuru ibn Zebbanu, koji se oženio Mulejkom bint Haridž, r.a., koja je bila udata za njegova oca."[305]

Ešat ibn Sivar pripovijeda: "Kada je umro Ebu Kajs, r.a., koji se među ensarijama isticao po svojoj pobožnosti, njegov sin iz drugog braka zaprosio je njegovu ženu, ali ona reče: 'Obećavam da ću ti roditi dijete, ali prvo ću pitati Allahova Poslanika, s.a.v.s.' Nakon što je to i učinila, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[306]

"I udate žene, osim onih koje zarobite..." (En-Nisa', 24)

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda: "Nakon bitke s plemenom Evtas kao dio ratnog plijena dobili smo žene koje su zarobljene. S obzirom na to da su bile udate, nismo željeli imati spolni odnos s njima. Upitali smo o tome Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *'I udate žene, osim onih koje zarobite...'*, tako da nam je u ovom ajetu dozvoljeno da to činimo."[307]

Od Ebu Seida, r.a., prenosi se također da je rekao: "Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podijelio ratni plijen koji je zarobljen u bici s plemenom Evtas, rekli smo: 'Kako da imamo spolni odnos sa zarobljenim ženama čije porijeklo i muževe poznajemo?' Povodom toga objavljen je ajet: *'I udate žene, osim onih koje zarobite...'*"[308]

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon Bitke na Hunejnu poslao vojsku da se bori protiv plemena Evtas. Muslimani su otišli i izvojevali pobjedu te su osvojili i ratni

---

[305] Predanje bilježi Ibn Džerir (4/217) kao Ikrimine riječi.

[306] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježi ga Bejheki (7/161) preko Ešata ibn Sivara, a on od Adija ibn Sabita. Bejheki veli: "Veza između njih dvojice prekinuta je."

[307] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (35/1456), Nesai (117) i Tirmizi (1132), koji kaže da je hadis vjerodostojan.

[308] Niz je prenosilaca ovog hadisa nepouzdan. Ešat ibn Sivar je nepouzdan. Pogledaj djelo *Tehzibus-sijer* (963). Bilježi ga i Ibn Džerir (5/3) preko Ešata ibn Sivara.

plijen. Neki ashabi ustručavali su se imati spolni odnos sa ženama koje su im pripale kao dio ratnog plijena zbog toga što su bile udate za mnogobošce pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *"I udate žene, osim onih koje zarobite..."*[309]

"I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao..."
(En-Nisa', 32)

Mudžahid prenosi da je Ummu Selema, r.a., rekla Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Muškarci idu u rat, a mi žene ne idemo, a kada nasljeđujemo, naslijedimo upola manje nego muškarci." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *"I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao..."*[310]

Ikrima prenosi da su neke žene zatražile od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im dozvoli da idu u borbu na Allahovu, dž.š., putu i rekle: "Voljele bismo kada bi i nama Allah, dž.š., dozvolio da idemo u rat pa da i mi zaslužimo nagradu koju zaslužuju i muškarci." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *"I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao..."*[311]

Katada i Suddi kažu: "Nakon što je objavljen ajet: *'Muškom pripada toliko koliko dvome ženske...'*, neki su muškarci rekli: 'Nadamo se da ćemo i na onom svijetu biti odlikovani nagradom za dobra djela kao što smo na ovom svijetu privilegirani sa duplo više nasljedstva.' Tada su žene rekle: 'A mi se nadamo da ćemo biti upola manje kažnjene za grijehe na onom svijetu nego muškarci, kao što upola manje nasljeđujemo nego muškarci.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ajet: *'I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao...'*"[312]

"Mi smo odredili nasljednike svemu onome što ostave roditelji i rođaci..." (En-Nisa', 33)

---

[309] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (33, 34/1456), Nesai (116) i Ahmed (3/84).

[310] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježe ga Tirmizi (3022) i Hakim (2/305) koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan po uvjetima koje postavljaju Buhari i Muslim ukoliko je Mudžahid ovo uistinu čuo od Ummu Seleme."

[311] Bilježi ga Ibn Kesir (1/533).

[312] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 161.

Seid ibn Musejjib, r.a., ispričao je: "Ovaj je ajet objavljen o onima koji su imetak poslije svoje smrti ostavljali svojim posincima, a svojoj rođenoj djeci nisu ništa ostavljali, tako da je Allah, dž.š., naredio da posincima mogu oporukom ostaviti nešto imetka, dok pravo na nasljedstvo imaju samo bliži rođaci i potomci. U ovom je ajetu jasno zabranjeno da se sav imetak ostavlja posincima."[313]

"Muškarci vode brigu o ženama..." (En-Nisa', 34)

Mukatil veli: "Ovaj je ajet objavljen o Seidu ibn Rebi'i, r.a., koji je bio uglednik. Njegova se žena zvala Habiba bint Zejd ibn Ebi Zuhejr i oboje su bili ensarije. Jednom prilikom ona ga nešto nije poslušala i on ju je udario pa ju je njezin otac odveo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Udao sam za njega svoju kćerku, a on je sada udara.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Izvršite odmazdu nad njim.' Oni krenuše i dok su bili na putu do njega, Džibril, a.s., donese Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., ovaj ajet pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Vratite se! Došao mi je Džibril, a.s., i objavio je ovaj ajet. Mi smo željeli jedno, a Allah, dž.š., želio je drugo, a ono što Allah, dž.š., želi svakako da je bolje.' Nakon toga im je naredio da odustanu od odmazde."[314]

Hasan pripovijeda da je neki čovjek udario svoju ženu pa se ona požalila Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Došla je i njezina porodica i rekoše: "Taj je čovjek udario našu kćerku." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Izvršite odmazdu nad njim." Ali prije nego što je to izvršeno, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet: *"Muškarci vode brigu o ženama..."* Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Mi smo željeli jedno, a Allah, dž.š., želio je drugo."

Hasan je rekao: "Nakon što je objavljen ajet u kome je propisana odmazda, neki je čovjek udario svoju ženu pa je ona otišla Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekla: 'Moj muž me je udario i ja sada želim izvršiti odmazdu nad njim.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Onda to i učini.' Ali prije nego što je odmazda izvršena, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Muškarci vode brigu o ženama, zato što je Allah dao prednost*

---

[313] Bilježi ga Ibn Džerir (5/35). Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 161.
[314] Ibn Hadžer priču o ovom događaju bilježi u djelu *El-Isaba* (2/27), u biografiji Seida ibn Rebia, r.a.

jednima nad drugima...' Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Mi smo nešto željeli, ali je Allah, dž.š., to odbio. Čovječe, uzmi za ruku svoju ženu.'"[315]

"One koji škrtare i traže od drugih da budu škrti..."
(En-Nisa', 37)

Većina mufessira smatra da je ovaj ajet objavljen o jevrejima koji su u svojim svetim knjigama sakrili opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., i nisu ga saopćili ljudima. Tvrdili su da ne nalaze nikakav nagovještaj pojavljivanja poslanika u Meki.[316]

Kelbi veli: "Radi se o jevrejima koji su toliko škrtarili sa znanjem koje su posjedovali da nisu nikome željeli saopćiti opis Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji se nalazio u njihovim svetim knjigama."[317]

Mudžahid veli: "Ovaj ajet i dva ajeta poslije njega objavljeni su o jevrejima."[318]

Ibn Abbas, r.a., i Ibn Zejd kažu: "Ovaj je ajet objavljen o skupini jevreja koji su se družili s nekim ensarijama i savjetovali ih: 'Nemojte udjeljivati svoj imetak, jer mi se bojimo da ćete osiromašiti.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio: *'One koji škrtare i traže od drugih da budu škrti...'*"[319]

"O vjernici, pijani molitvu nikako ne obavljajte..."
(En-Nisa', 43)

Ovaj je ajet objavljen o nekim ashabima koji su, prije nego što je alkohol zabranjen, pili, a nakon toga obavljali namaz pa nisu znali koliko su rekata obavili niti šta su učili na namazu.[320]

Ebu Abdur-Rahman pripovijeda: "Abdur-Rahman ibn Avf, r.a., pripremio je hranu i pozvao je neke ashabe da jedu i piju kod njega. Kada je nastupilo vrijeme akšam-namaza, imam, koji je pio vino, učio je suru *El-Kafirun*, ali s obzirom na to da je bio pod utjecajem alkohola,

---

[315] Bilježi ga Ibn Džerir (5/37-38); *Lubabun-nukul*, str. 56.
[316] Bilježi ga Ibn Kesir (1/543-544).
[317] Ibid.
[318] Bilježe ga Ibn Kesir (1/544) i Ibn Džerir (5/55).
[319] Bilježi ga Ibn Džerir (5/55).
[320] Bilježi ga Ibn Kesir (1/547).

nije ju ispravno proučio. Povodom toga događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, pijani nikako molitvu ne obavljajte, sve dok ne budete znali šta izgovarate...'*"[321]

"...a ne nađete vode, onda dlanovima čistu zemlju dotaknite..."
(En-Nisa', 43)

Aiša, r.a., pripovijeda: "Jednom prilikom krenuli smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na neko putovanje i kada smo bili u mjestu Bejda, izgubila sam prsten pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ashabi počeše ga tražiti, ali ga ne nađoše. Zbog dugog zadržavanja na tom mjestu ponestalo im je vode pa neki dođoše kod Ebu Bekra, r.a., i rekoše: 'Vidiš li šta uradi Aiša? Zbog nje se Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ashabi zadržaše ovako dugo na ovom mjestu da im je ponestalo vode. Ebu Bekr, r.a., dođe mi i reče: 'Zadržala si Allahova Poslanika, s.a.v.s., i ostale ljude na mjestu gdje nema izvora vode, a i voda koju su ponijeli sa sobom potrošena je.' Nastavio me je grditi i koriti i počeo me pritiskati svojom rukom, a razlog zbog kojeg se nisam branila bio je taj što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spavao na mom krilu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., zanoćio je bez kapi vode i kada je svanulo, Allah, dž.š., objavio je ajet u kome je dozvoljeno uzimanje tejemuma. Tada Usejd ibn Hudajr, r.a., reče: 'Ovo nije prvi berićet koji smo doživjeli od Ebu Bekrove, r.a., porodice.' Kada smo htjeli nastaviti putovanje, pronašli smo prsten pod devom na kojoj sam ja jahala."[322]

Ammar ibn Jasir, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., prvu bračnu noć s Aišom, r.a., proveo je u mjestu Zatudž-Džejš. Ona je tu izgubila prsten. Ashabi se zadržaše na tom mjestu tražeći prsten i tako provedoše vrijeme sve dok ne osvanu zora. S obzirom na to da im je ponestalo vode, Allah, dž.š., objavio je Svome Poslaniku, s.a.v.s., ajet u kome je dozvoljeno da u slučaju nedostatka vode uzmu tejemum. Tada muslimani, potirući svojim dlanovima čistu zemlju, uzeše tejemum."

---

[321] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Ibn Džerir (5/61). Bilježi ga i Hakim u *Mustedreku* (2/307) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan, ali ga ni Buhari ni Muslim ne bilježe." Zehebi se slaže s njegovim mišljenjem.

[322] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (334), Muslim (108/367) i Nesai (127).

Zuhri veli: "Čuo sam da je Ebu Bekr, r.a., tom prilikom rekao Aiši, r.a.: 'Tako mi Allaha, dž.š., ti nisi znala da će gubitak tvog prstena donijeti toliko berićeta.'"[323]

"Zar ne vidiš one koji sebe smatraju čistim od grijeha?"
(En-Nisa', 49)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o nekim jevrejima koji su došli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., vodeći sa sobom svoju djecu: 'Muhammede, imaju li ova naša djeca grijeha?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Nemaju.' Oni tada rekoše: 'Mi se možemo zakleti da smo i mi bezgrešni kao i ova naša djeca. Sve što zgriješimo danju bude oprošteno noću, a ono što zgriješimo noću bude oprošteno danju.' Ovim su riječima oni hvalili sebe da su čisti od grijeha."[324]

"Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju..." (En-Nisa', 51)

Ikrima veli: "Hujej ibn Ahtab i Kab ibn Ešref otputovali su u Meku pa ih Kurejšije upitaše: 'Vi ste sljedbenici Knjige i posjedujete drevno znanje pa nam recite šta mislite o nama i Muhammedu.' Oni upitaše: 'Kako postupate vi, a kako Muhammed?' Kurejšije rekoše: 'Mi koljemo deve kako bismo počastili goste, umjesto vodom pojimo ih mlijekom, pomažemo nevoljnicima i održavamo rodbinske veze i hranimo i pojimo hadžije. Naša vjera je odavno, a Muhammedova se vjera nedavno pojavila.' Tada njih dvojica rekoše: 'Vi ste bolji od Muhammeda i upućeniji ste od njega.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je: *'Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige...'*, sve do riječi: *'Njih je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao.*'"[325]

Komentatori Kur'ana kažu: "Nakon Bitke na Uhudu Kab ibn Ešref otputovao je u Meku s još sedamdeset jevreja, a cilj njihova putovanja bio je da sklope savez s Kurejšijama protiv muslimana.

[323] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Ebu Davud (320), Ahmed (4/263) i Ibn Džerir (5/72).

[324] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 165.

[325] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/171) tvrdi da ga bilježe Seid ibn Mensur, Ibn Munzir i Ibn Ebi Hatim. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 165.

Time bi prekršili ugovor koji su sklopili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kab je noćio kod Ebu Sufjana, a ostali su jevreji raspoređeni kod Kurejšija. Stanovnici Meke upitaše jevreje: 'Vi ste sljedbenici Knjige, a i Muhammed tvrdi da mu se Knjiga objavljuje. Mi nećemo biti sigurni da nas ne smjerate prevariti sve dok se ne poklonite ovim kipovima i tek nakon što to učinite, mi ćemo krenuti za vama.' Na to se odnosio dio ajeta: *'Kako u kumire i šejtana vjeruju...'* Nakon toga Kab reče stanovnicima Meke: 'Neka dođe vaših trideset i naših trideset ljudi pa ćemo se okupiti kod Kabe i zavjetovati njezinu Gospodaru da ćemo se zajednički i složno boriti protiv Muhammeda.' To su i učinili i nakon što su završili, Ebu Sufjan reče Kabu: 'Ti si čovjek koji čita svete knjige, znaš čitati, a mi ne znamo. Reci nam ko je na pravom putu i ko je bliži istini – mi ili Muhammed?' Kab odgovori: 'Recite mi nešto o vašoj vjeri.' Ebu Sufjan reče: 'Mi hranimo hadžije i pojimo ih vodom, dočekujemo goste, pomažemo nevoljnicima, održavamo rodbinske veze, održavamo Kabu i činimo tavaf oko nje. Mi smo čuvari Harema Kabe, a Muhammed je taj koji je napustio vjeru svojih očeva, prekinuo rodbinske veze, napustio Kabu; naša je vjera odavno, a njegova je vjera nedavno postala?' Kab tada reče: 'Tako mi Allaha, vi ste, a ne on na pravom putu.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Zar ne vidiš one kojima je dat dio Knjige...'*"[326]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Kada je Kab ibn Ešref doputovao u Meku, Kurejšije su mu rekli: 'Ti si najugledniji stanovnik Medine i njezin si poglavar.' On reče: 'Tako je.' Kurejšije rekoše: 'Pogledaj onog usamljenog i prezrenog čovjeka koji nema potomaka niti pomagača, koji tvrdi da je bolji od nas, a mi smo ti koji besplatno pojimo one koji hodočaste Kabu.' Kab reče: 'Vi ste bolji od njega.' Povodom toga objavljena je sura *El-Kevser* i ajet: *'Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju, a o neznabošcima govore: 'Oni su na ispravnijem putu od vjernika'*, sve do ajeta: *'Nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao.'*"[327]

---

[326] Bilježi ga Ibn Kesir (1/560-562).

[327] Bilježe ga Ibn Džerir (5/133) i Ibn Kesir, str. 513.

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Kada je Kab ibn Ešref stigao u Meku, Kurejšije mu rekoše: 'Ti si najugledniji stanovnik Medine i njezin si poglavar.' On reče: 'Jesam.' Kurejšije ga upitaše: 'Šta misliš o onome usamljenom prezrenjaku koji tvrdi da je bolji od nas, a mi smo ti koji se brinu o hadžijama.' Kab im reče: 'Vi ste bolji od njega.' Povodom ovih njegovih riječi objavljen je ajet: *'Onaj koji tebe mrzi sigurno će bez spomena ostati'*, kao i ajet: *'Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju...'*"[328]

"Njih je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao" (En-Nisa', 52)

Katada veli: "Ovaj je ajet objavljen o Kabu ibn Ešrefu i Hujeju ibn Ahtabu, dvojici jevreja iz plemena Nedir koji su se sastali s Kurejšijama, koji ih upitaše: 'Jesmo li mi na pravom putu ili Muhammed i njegovi sljedbenici? Jer, mi smo ti koji poje i hrane hadžije i brinu se o Kabi.' Njih dvojica rekoše: 'Vi ste na pravom putu, a ne Muhammed.' Obojica su dobro znali da lažu, ali su rekli to jer su zavidjeli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i njegovim ashabima. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio: *'Njih je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao.'* Kada su se vratili u svoj narod, ljudi im rekoše: 'Muhammed tvrdi da je o vama dvojici objavljen taj i taj ajet.' Kada su čuli ajet, rekli su: 'Istinu je rekao Allah, dž.š. Rekli smo to samo zbog toga što ga mrzimo i što mu zavidimo.'"[329]

"Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjerite" (En-Nisa', 58)

Ovaj je ajet objavljen o Osmanu ibn Ebi Talhi el-Hadžbiju iz plemena Abdid-Dar, koji je bio ključar Kabe. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvojio Meku, Osman, r.a., koji dotada nije bio primio islam, zaključao je Kabu i popeo se na njezin krov. Allahov Poslanik, s.a.v.s., tragao je za ključevima Kabe pa mu neko reče da se oni nalaze kod Osmana ibn Ebi Talhe. Tražio je od njega da mu ih da, ali je on odbio rekavši: "Da znam da je on uistinu Allahov poslanik, dao bih mu ključeve."

---

[328] Bilježe ga Ibn Džerir (5/133) i Ibn Kesir, str. 513.

[329] Bilježi ga Ibn Džerir (5/86) preko Seida ibn Urve, a on od Katade.

Međutim, Alija ibn Ebi Talib, r.a., otrže mu ih iz ruku i otključa vrata Kabe pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., uđe unutra i klanja dva rekata namaza. Kada je izašao, Abbas, r.a., tražio je od njega da mu da ključeve pa da ujedno bude i ključar Kabe i onaj ko hrani i poji hadžije. Međutim, Allah, dž.š., tada objavi ovaj ajet pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredi Aliji, r.a., da ključeve vrati Osmanu ibn Ebi Talhi i da mu se izvini. Kada je Alija, r.a., to učinio, Osman reče: "Oteo si mi ključeve i uznemiravao me, a sada dolaziš i blago postupaš prema meni." Alija, r.a., reče: "Allah, dž.š., je o tebi objavio ajet." Kada je Osman čuo ajet, reče: "Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik." Nakon toga je došao Džibril, a.s., i rekao: "Sve dok postoji Kaba, njezini će ključevi biti u rukama potomaka Osmana ibn Ebi Talhe, r.a."[330]

Prenosi se da je Mudžahid o ovom ajetu rekao: "Ovaj je ajet objavljen o Osmanu ibn Ebi Talhi, r.a. Na dan osvojenja Meke Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao je ključeve Kabe kod sebe i nakon što je objavljen ovaj ajet, pozvao je Osmana, r.a., dao mu ključeve i rekao: 'Uzmite ih, potomci Ebu Talhe, i neka vam Allah, dž.š., pomogne da ih čuvate. Ove ključeve od vas može uzeti samo onaj ko je nasilnik.'"[331]

Šejba ibn Osman ibn Ebi Talha, r.a., ispričao je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao je ključeve Osmanu, r.a., i rekao mu: 'Uzmite ove ključeve, potomci Ebu Talhe, i neka vječno ostanu kod vas. Od vas ih može uzeti samo nasilnik.'"[332]

"O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim" (En-Nisa', 59)

---

[330] Hafiz ibn Hadžer u djelu *El-Isaba* (2/460) veli: "Salebi u svom tefsiru ovaj hadis bilježi bez niza prenosilaca, gdje stoji da je Osman ibn Ebi Talha, r.a., islam primio na dan osvojenja Meke. Međutim, to nije tačno, jer je poznato da je on primio islam i učinio Hidžru zajedno s Amrom ibn el-Asom, r.a., i Halidom ibn Velidom, r.a.

[331] Bilježi ga Ibn Džerir (5/91-93).

[332] Bilježi ga Ibn Kesir (1/564-566).

Ibn Abbas, r.a., veli da je ovaj ajet objavljen o Abdullahu ibn Kajsu ibn Adiju, r.a., koga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom poslao u izvidnicu.[333]

U drugom predanju od Ibn Abbasa, r.a., stoji: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je Halida ibn Velida, r.a., s grupom ashaba među kojima je bio i Ammar ibn Jasir, r.a., u vojni pohod protiv jednog arapskog plemena. Kada je stigao do njih, Halid, r.a., pokušao ih je iznenada napasti, ali ih je jedan njihov sunarodnjak upozorio prije toga pa su pobjegli. U tom je plemenu bio jedan čovjek koji je ranije primio islam pa je naredio svojim ukućanima da se pripreme za bijeg, a sam je otišao do Halida, r.a., i ostalih muslimana i rekao im: 'Ja sam musliman pa sam zbog toga došao kod vas dok su ostali moji sunarodnjaci pobjegli čim su čuli za vaš dolazak. Hoće li mi koristiti to što sam musliman ili da i ja bježim s ostalim ljudima?' Ammar ibn Jasir, r.a., reče: 'Ostani s nama, tvoje primanje islama svakako će ti koristiti kod nas.'

Čovjek je nakon toga žurno otišao do svoje porodice i naredio im da ne bježe. Kada je Halid, r.a., napao mjesto u kojem su živjeli, nije zatekao nikog osim porodice ovog muslimana pa ih zarobi i zaplijeni njihov imetak, ali mu Ammar, r.a., reče: 'Pusti čovjeka na miru jer je i on musliman. Ja sam mu garantirao sigurnost i rekao sam mu da ne bježi.' Halid, r.a., reče: 'Zar se usuđuješ suprotstavljati mi se, a ja sam tvoj zapovjednik?' Ammar, r.a., reče: 'Da, suprotstavljam ti se, iako si zapovjednik.' Nakon toga među njima nasta prepirka te odlučiše obavijestiti Allahova Poslanika, s.a.v.s., o onome što im se desilo. Allahov Poslanik, s.a.v.s., izrazi podršku Ammaru, r.a., kada je u pitanju njegovo garantiranje sigurnosti onom čovjeku, ali mu zabrani da se ubuduće suprotstavlja zapovjedniku koji mu je pretpostavljen. Nakon toga se Ammar, r.a., i Halid, r.a., posvađaše pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa se Ammar, r.a., rasrdi na Halida, r.a., koji reče: 'Allahov Poslaniče, zar dozvoljavaš ovom robu da me vrijeđa?! Tako mi Allaha, dž.š., da nisi ti ovdje, nikada mu ne bih dozvolio da se na ovaj način ophodi prema meni.' Ammar, r.a., bio je prije islama rob Hašima ibn Mugire pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:

---

[333] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4584), Muslim (31/1834) i Nesai (129).

'Halide, kani se Ammara, jer onoga ko grdi i vrijeđa Ammara i Allah, dž.š., će njega grditi i onoga ko mrzi Ammara, r.a., i Allah, dž.š., će njega mrziti.' Nakon toga Ammar, r.a., krenu da ide, a Halid, r.a., potrča za njim vukući ga za odjeću i moleći ga da se pomire i na kraju Ammar, r.a., pristade da to učini. Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet, naredivši u njemu muslimanima da se pokoravaju svojim pretpostavljenim."[334]

"Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi..." (En-Nisa', 60)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Ebu Berda el-Eslemi bio je vrač koji je sudio jevrejima u njihovim međusobnim sporovima. Desilo se da su se neki muslimani posvađali pa su otišli njemu da im on presudi te je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[335]

Katada veli: "Pripovijedali su mi da je ovaj ajet objavljen o jednom ensariji po imenu Kajs i nekom jevreju između kojih je izbio neki spor pa su otišli nekom vraču koji je živio u Medini da on presudi među njima, a nisu otišli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa ih je Allah, dž.š., zbog toga prekorio. Jevrej je zvao ovog muslimana da odu kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., znajući da on neće nepravedno presuditi, ali je ensarija to odbio, iako je tvrdio da je musliman i pozvao ga da odu kod vrača. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, prekorivši onog koji je za sebe tvrdio da je musliman, kao i jevreja, koji je za sebe tvrdio da je sljedbenik Knjige. Allah, dž.š., rekao je: *'Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što*

---

[334] Bilježi ga Ibn Džerir (5/93) u skraćenoj verziji.

[335] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Taberani u *El-Kebiru* (11645) preko Amra ibn Dinara od Ikrime. Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (7/6) veli: "U njegovu nizu prenosilaca nalazi se Junus ibn Sulejman el-Džemal i on mi je nepoznat, a ostali su prenosioci oni čije hadise Buhari bilježi u svom *Sahihu*." Ibn Kesir veli: "Ovo predanje prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., putem više nizova prenosilaca, a bilježi ga i velik broj prijašnjih učenjaka." Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/178) tvrdi da ga bilježe i Taberani i Ibn Ebi Hatim s pouzdanim nizom prenosilaca.

je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi...', sve do riječi: *'Vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću.'*"[336]

Šabi pripovijeda: "Između jednog munafika i jednog jevreja desio se nesporazum pa je jevrej zvao munafika da odu kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da on presudi među njima, jer je dobro znao da Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne prima mito. Međutim, munafik je pozvao jevreja da odu kod jevrejskog poglavara, jer je znao da on uzima mito. Kada se nikako nisu mogli dogovoriti, odlučili su da odu kod nekog vrača u mjestu Džuhejna pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi...'*"[337]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o jednom munafiku koji se posvađao s nekim jevrejom, koji mu reče: 'Hajdemo kod Muhammeda, neka nam on presudi.' Međutim, munafik reče: 'Ne, nego ćemo otići Kabu ibn el-Ešrefu', a on je taj koga je Allah, dž.š., u ovom ajetu nazvao šejtanom. Jevrej je to odbio i kada su otišli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., on je presudio u njegovu korist. Munafik nije bio zadovoljan presudom pa reče: 'Hajdemo kod Omera ibn Hattaba da poslušamo šta će on reći.' Kada su došli kod Omera, r.a., jevrej mu ispriča kako su bili kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., te kako je on presudio među njima pa je munafik predložio da dođu kod njega.' Omer, r.a., upita munafika: 'Je li istina ovo što on govori?' Munafik reče: 'Jeste.' Omer, r.a., reče: 'Sačekajte malo.' Ušao je u kuću, uzeo sablju koja je bila u koricama, nakon toga je izašao i sabljom pljoštimice udarao munafika sve dok nije pao na zemlju. Jevrej se prepao i pobjegao, a Omer, r.a., reče: 'Ovo je moja presuda onima koji nisu zadovoljni presudom Allaha, dž.š., i Njegova Poslanika.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet, a Džibril, a.s., rekao je: 'Omer je rastavio istinu od neistine.'

---

[336] Bilježi ga Ibn Džerir (5/97), a Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/179) tvrdi da ga bilježi i Abd ibn Humejd.

[337] Bilježi ga Ibn Džerir (5/97). Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 168-169.

Zbog toga je Omer, r.a., dobio nadimak *El-Faruk* (Onaj koji rastavlja istinu od neistine)"[338]

Suddi veli: "Jedna grupa jevreja primila je islam, ali su neki bili licemjeri. Običaj među jevrejskim plemenima Kurejza i Nedir bio je da, ukoliko pripadnik plemena Kurejza ubije pripadnika plemena Nedir, bude izvršena odmazda nad njim, to jest da bude ubijen i da se porodici ubijenog da tovar hurmi. Ako bi se desilo da pripadnik plemena Nedir ubije pripadnika plemena Kurejza, nad njim ne bi bila izvršena odmazda, a porodici ubijenog ubojica je bio dužan dati šezdeset tovara hurmi. Pleme Nedir bilo je saveznik plemena Evs. Također su bili brojniji i ugledniji od plemena Kurejza, koji su bili saveznici plemena Hazredž. Jednom prilikom desilo se da je pripadnik plemena Nedir ubio pripadnika plemena Kurejza i kada su se raspravljali o tome, iz plemena Nedir rekoše: 'U doba džahilijeta mi smo se dogovorili da vršimo odmazdu nad vama, a da vi ne vršite odmazdu nad nama te da vam za ubijenog trebamo dati šezdeset tovara hurmi i po tome ćemo i sada postupiti.'

Međutim, pripadnici plemena Hazredž rekoše: 'To je bio običaj u doba džahilijeta jer ste bili brojniji pa ste nas mogli potčiniti. Danas, nakon što smo primili islam, mi smo braća po vjeri jer ispovijedamo islam, tako da sada nemate prednosti nad nama.' Međutim, licemjeri rekoše: 'Idite kod Ebu Burde el-Eslemija, vrača, neka on presudi među vama.' Iskreni muslimani rekoše: 'Ne, nego ćemo otići kod Allahova Poslanika, s.a.v.s.' Ali licemjeri to odbiše pa odoše kod ovog vrača da on presudi među njima, a on reče: 'Dajte mi veliki zalogaj', to jest mito. Oni rekoše: 'Dat ćemo ti deset tovara hurmi.' On reče: 'Ne, nego tražim stotinu tovara, kako bih osigurao svoj život. Jer, bojim se da će me, ukoliko presudim u korist plemena Nedir, ubiti pripadnici plemena Kurejza i obratno.' Međutim, oni odbiše dati mu više od deset tovara, a on odbi presuditi među njima. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva Ebu Burdu el-Eslemija da primi islam što on odbi i krenu da ide. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče njegovoj dvojici sinova: 'Pokušajte ga vratiti, jer ako prođe mjesto Akaba, nikada neće primiti islam.'

[338] Tefsir Ibn Kesira (1/569-572).

Njih ga dvojica sustigoše i ne prestaše ga nagovarati sve dok se nije vratio i primio islam, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je glasniku da razglasi: 'Vrač El-Eslemi primio je islam.'"[339]

"I tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici sve dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate..." (En-Nisa', 65)

Urva ibn Zubejr, r.a., prenosi od svoga oca da je rekao: "Imao sam spor s jednim ensarijom, učesnikom Bitke na Bedru, u vezi s izvorom vode s kojeg smo obojica crpili vodu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., presudio je da ja imam pravo koristiti tu vodu kao i on pa ensarija, nezadovoljan presudom, reče: 'Allahov Poslaniče, donio si ovu presudu zato što je on tvoj amidžić.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., pocrvenio je u licu od ljutnje pa je rekao: 'Uzmi vode koliko ti treba i zabrani njemu da on crpi vodu, kako bi se bunar opet mogao napuniti.'" Na ovaj je način Allahov Poslanik, s.a.v.s., obznanio da Zubejr, r.a., jedini ima pravo na tu vodu, iako je prije toga dozvolio i ovom ensariji da je koristi.

Urva, r.a., prenosi da je Zubejr, r.a., povodom toga rekao: "Smatram da je ajet *'I tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici sve dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore'* objavljen povodom ovog slučaja."[340]

Ummu Selema, r.a., pripovijeda da se Zubejr ibn Avam, r.a., sporio s nekim čovjekom pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., presudio u Zubejrovu korist. Nezadovoljan presudom, čovjek je rekao: "Presudio si u njegovu korist samo zato što je on tvoj tetić." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[341]

"Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku bit će u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi..." (En-Nisa', 69)

---

[339] Tefsir Ibn Džerira (5/99). Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/179) tvrdi da ga bilježi i Ibn Ebi Hatim.

[340] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2361), Ibn Džerir (5/100) i Muslim (129/2357).

[341] Bilježe ga Ibn Humejdi (300) i Taberani (23/294).

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Sevbanu, štićeniku Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je Allahova Poslanika, s.a.v.s., neizmjerno volio i nije podnosio da ga ne vidi duže vrijeme. Jednog je dana došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., potpuno blijed u licu, na kome se mogla vidjeti velika tuga. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita ga: 'Sevbane, zbog čega si problijedio?' Sevban, r.a., odgovori: 'Allahov Poslaniče, niti sam bolestan niti osjećam neku bol. Ali, čim te neko vrijeme ne vidim, poželim te i osjećam veliku usamljenost sve dok te ne vidim. Danas sam se sjetio ahireta i pobojao sam se da te tamo neću viđati, jer znam da ćeš ti biti na visokim stepenima, a ja i ako uđem u Džennet, bit ću na najnižem stepenu, a ako ne uđem, to će mi još teže pasti, jer ću tada biti uvjeren da te nikada neću vidjeti.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[342]

Mesruk pripovijeda da su ashabi rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Ne smijemo sebi dozvoliti da se ikada rastanemo na ovom svijetu, jer ćeš ti na onom svijetu biti na visokim stepenima u odnosu na nas." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *"Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku bit će u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi..."*[343]

Katada veli: "Pričali su mi da je jedan od ashaba rekao: 'Allahov Poslaniče, na ovom svijetu imam priliku družiti se s tobom, a u Džennetu, zbog tvojih visokih stepena, nećemo biti u stanju viđati te.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[344]

Aiša, r.a., pripovijeda: "Jedan je ashab došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, draži si mi od mene, moje porodice i djece. Kada te se sjetim u svojoj kući, ne mogu trpjeti da ti ne dođem i gledam u tebe. Ali, kada se sjetim moje i tvoje smrti, shvatim da ćeš ti u Džennetu biti u društvu s ostalim vjerovjesnicima pa se bojim da i ako uđem u Džennet, neću biti u prilici da te viđam.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije znao šta da mu kaže sve dok

---

[342] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 169.

[343] Bilježi ga Ibn Džerir (4/104).

[344] Bilježi ga Ibn Džerir (5/104).

nije objavljen ajet: *'Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku bit će u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi...'*"[345]

"Zar ne vidiš one kojima je rečeno: 'Dalje od boja, već molitvu obavljajte i milostinju dajite...'" (En-Nisa', 77)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o jednoj skupini ashaba: Abdur-Rahmanu ibn Avfu, r.a., Mikdadu ibn el-Esvedu, r.a., Kudami ibn Maz'unu, r.a., i Sadu ibn Ebi Vekkasu, r.a., koji su od mnogobožaca doživljavali mnoge neugodnosti. Govorili su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Dozvoli nam da se borimo protiv njih.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovarao bi im: 'Okanite se borbe jer mi još nije naređeno da se oružjem borim protiv neprijatelja.' Nekima od ovih ashaba ovaj se odgovor nije svidio i teško im je pao pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.'"[346]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Abdur-Rahman, r.a., i još neki ashabi dok su još bili u Meki, došli su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekli: 'Bili smo snažni i ponosni još dok smo bili mnogobošci, a kada smo postali vjernici, zadesilo nas je poniženje.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Naređeno mi je da se blago odnosim prema ljudima i zato se nemojte oružjem boriti protiv neprijatelja.' Nakon što mu je Allah, dž.š., naredio da učini Hidžru u Medinu i nakon što je objavljen ajet u kojem je naređena borba na Allahovu, dž.š., putu, neki od njih nisu se željeli boriti pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[347]

"Ma gdje bili, stići će vas smrt..." (En-Nisa', 78)

---

[345] Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 63, i kaže: "Bilježe ga Taberani i Ibn Merdevejh s nizom prenosilaca u kome nema veće smetnje", to jest u njemu se ne nalazi neko ko je optužen da je lažac, što ne znači da ne postoji neka druga mahana koja ovaj niz prenosilaca čini slabim. Taberani ga bilježi u *Es-Sagiru* (52), a Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (7/7) veli: "Bilježi ga Taberani u *El-Evsatu*, a ljudi koji ga prenose jesu oni od kojih Buhari prenosi hadise koje bilježi u svome *Sahihu*, osim Abdullaha ibn Imrana el-Abidija, a i on je također pouzdan."

[346] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 170.

[347] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Ibn Džerir (5/108), Nesai (132) i Hakim (2/66), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

Ebu Salih prenosi da je Ibn Abbas, r.a., također rekao: "Nakon što je u Bici na Uhudu poginuo određen broj muslimana, neki licemjeri koji su izostali iz ove bitke rekli su: 'Da su naši rođaci ostali s nama, ne bi poginuli.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[348]

"Kada saznaju za nešto važno, a tiče se sigurnosti ili opasnosti, oni to razglase..." (En-Nisa', 83)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Omer, r.a., rekao: "Kada je izbio spor između Allahova Poslanika, s.a.v.s., i njegovih žena, zatekao sam ljude okupljene u džamiji kako zbunjeno sjede, a neki su govorili da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., razveo od svojih žena. Pomislio sam: 'Danas ću provjeriti je li to tačno.' Došao sam pred vrata kuće Allahova Poslanika, s.a.v.s., zatražio dozvolu za ulazak i upitao: 'Allahov Poslaniče, jesi li se razveo od svojih žena?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: 'Nisam.' Ja rekoh: 'Allahov Poslaniče, zatekao sam ljude u džamiji, a neki od njih tvrdili su da si se razveo. Hoću li se vratiti i obavijestiti ih da se to nije desilo?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Učini to ako želiš.' Otišao sam do džamije i povikao sam koliko god sam mogao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije se razveo od svojih žena.' Povodom toga objavljen je ajet: *'Kada saznaju za nešto važno, a tiče se sigurnosti ili opasnosti, oni to razglase. A da se oni s tim obrate Poslaniku ili predstavnicima svojim, saznali bi od njih ono što žele saznati.'* Ja sam bio taj koji je to saznao."[349]

"Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri koje je Allah vratio u nevjernike..." (En-Nisa', 88)

Abdullah ibn Jezid ibn Sabit pripovijeda da su neki muslimani krenuli s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Uhud, ali su se vratili pa su se ashabi podvojili u vezi s njima. Neki su smatrali da ih treba pobiti, a drugi da to ne treba učiniti pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[350]

---

[348] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 170.

[349] Bilježi ga Muslim (1/82).

[350] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1884), Muslim (6/2776) i Tirmizi (3028), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan."

Ebu Selema ibn Abdur-Rahman prenosi od svoga oca da su neki ljudi, Arapi, došli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i primili islam. S obzirom na to da je u to vrijeme klima u Medini bila takva da u njoj stranci obolijevaju od groznice, i oni su oboljeli, što ih je naljutilo te su napustili Medinu. U putu su naišli na neke ashabe koji ih upitaše: "Zbog čega napuštate Medinu?" Oni odgovoriše: "Pogodila nas je groznica koja vlada u Medini pa je zato napuštamo." Ashabi rekoše: "Zar u Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., nemate divan uzor za vas?" Ashabi se tada počeše raspravljati o njima da li su licemjeri ili su istinski muslimani pa povodom toga Allah, dž.š, objavi ajet: *"Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri koje je Allah vratio u nevjernike zbog postupaka njihovih..."*[351]

Mudžahid o ovom ajetu veli: "Objavljen je o nekim ljudima iz Meke koji su doputovali u Medinu, tvrdeći da su učinili Hidžru, ali su se ubrzo nakon toga odmetnuli od islama. Tražili su od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im dozvoli da se vrate u Meku kako bi nabavili trgovačku robu pa se muslimani podvojiše u vezi s njima; neki su tvrdili da su oni licemjeri, a drugi pak da su oni iskreni vjernici. Međutim, Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet, kako bi otkrio dvoličnost koju su krili u svojim srcima i naredio je da budu pogubljeni: *'A ako okrenu leđa, onda ih hvatajte i ubijajte gdje god ih nađete...'* Ali, oni sa svojom trgovačkom robom otputovaše kod Hilala ibn Uvjemira el-Eslemija, koji je s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., sklopio savez i koji se obavezao da se nikada neće boriti protiv muslimana pa Allah, dž.š., objavi ajet u kojem spriječi muslimane da se bore protiv njih: *'Osim onih koji se sklone kod nekog plemena s kojim vi imate ugovor o nenapadanju...'*"[352]

"Nezamislivo je da vjernik ubije vjernika – to se može dogoditi samo nehotice..." (En-Nisa', 92)

Abdur-Rahman ibn Kasim prenosi od svoga oca da je Haris ibn Zejd bio žestok protivnik Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali je jednog dana došao tvrdeći da želi primiti islam.

---

[351] Hadis nije vjerodostojan. Bilježi ga Ahmed (15/192) preko Ibn Ishaka koji je podmetao hadise. Pogledaj djelo *Medžmeuz-zevaid* (7/7).

[352] Bilježi ga Ibn Džerir (5/121) preko Ibn Ebi Nedžiha.

Susreo se s Ajjašom ibn Ebi Rebiom, r.a., koji nije znao da je on došao primiti islam pa ga napade i ubi. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je: *"Nezamislivo je da vjernik ubije vjernika – to se može dogoditi samo nehotice..."*[353]

Kelbi detaljno govori o ovom događaju i kaže: "Ajjaš ibn Ebi Rebia el-Mahzumi primio je islam, ali se bojao to javno ispoljiti. Napustio je mjesto gdje je živio i krenuo je da bježi ka Medini i kada je stigao, utvrdio se u nekoj kući kako ga njegova porodica ne bi mogla vratiti protiv njegove volje. Njegovu je majku ovo veoma uznemirilo pa reče njegovoj dvojici braće, Ebu Džehlu i Harisu ibn Hišamu: 'Neću se skloniti sa sunčeve žege niti s hladnoće, niti ću šta jesti i piti sve dok mi ga ne dovedete.' Oni krenuše u potragu za njim, a s njima krenu i Haris ibn Zejd ibn Ebi Unejsa te dođoše u Medinu.

Kada su ga pronašli utvrđena u kući u koju se sakrio, rekli su mu: 'Izađi, jer tvoja se majka zaklela da više nikada neće ući u kuću niti će jesti i piti sve dok se ti ne vratiš. Mi ti se zaklinjemo Allahom da te nećemo ni na šta prisiljavati niti ćemo te odvraćati od tvoje vjere.' Kada je čuo koliko je teško njegov odlazak pao njegovoj majci i njihove zakletve, izašao je. Ali kada su napustili Medinu, svezali su ga i svaki od njih bičevao ga je sa po stotinu udaraca bičem, a nakon toga su ga odveli njegovoj majci, koja mu reče: 'Tako mi Allaha, nećemo te odvezati sve dok ne zaniječeš vjeru koju si prihvatio.' Nakon toga pustili su ga da svezan leži na sunčevoj žezi, a zbog silnih bolova on popusti u nekim svojim stavovima. Tada mu Haris ibn Zejd reče: 'Tako mi Allaha, Ajjaše, ako je vjera koju si bio prihvatio pravi put, onda si se odrekao upute, a ako je bila zabluda, onda si bio u zabludi.' Ajjaša ove njegove riječi žestoko naljutiše pa reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., čim te prvi put sretnem nakon što me odvežu, sigurno ću te ubiti.' Čim je ugrabio priliku, Ajjaš, r.a., primio je ponovo islam i pobjegao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s.

Nakon njega je i Haris ibn Zejd primio islam, a Ajjaš, r.a., nije znao za to i jednog dana dok je putovao kroz mjesto Kuba, naišao je na Harisa ibn Zejda. Odmah ga je napao i ubio. Ljudi povikaše: 'Šta

[353] Pogledaj biografiju Harisa ibn Jezida u djelu *El-Isaba* (1/295). Bilježi ga i Bejheki (8/72).

si to učinio? On je primio islam.' Ajjaš, r.a., žurno ode kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i reče: 'Allahov Poslaniče, između mene i Harisa vladalo je veliko neprijateljstvo i kada sam ga ubio, ja nisam znao da je on primio islam.' Povodom ovog događaja, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Nezamislivo je da vjernik ubije vjernika – to se može dogoditi samo nehotice...'*"[354]

"Onome ko hotimično ubije vjernika kazna će biti Džehennem..."
(En-Nisa', 93)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Mekis ibn Dababa pronašao je svoga brata Hišama ibn Dababu ubijena pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., s njim poslao jednog čovjeka iz plemena Fihr i rekao mu: 'Idi u pleme Nedždžar, prenesi im selam od mene i reci im: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., naređuje vam, ukoliko znate ko je ubio Sababu, da ga izručite njegovu bratu, kako bi on mogao izvršiti odmazdu nad njim, a ako ne znate ko ga je ubio, onda ste obavezni platiti krvarinu." Kada im je glasnik prenio ovu poruku, oni rekoše: 'Čujemo i pokoravamo se! Tako nam Allaha, dž.š., ne znamo ko ga je ubio pa ćemo zato platiti krvarinu.' Dadoše mu stotinu deva i on s glasnikom Allahova Poslanika, s.a.v.s., krenu ka Medini. Kada su bili nadomak Medine, šejtan poče došaptavati Mekisu: 'Šta si to učinio? Zadovoljio si se da za svoga brata uzmeš deve pa će te sada ljudi koriti zbog toga. Ubij ovog čovjeka koji putuje s tobom pa ćeš tako osvetiti svoga brata, a povrh toga imat ćeš i krvarinu.' Mekis to i učini. Uzeo je kamen i njime razbio glavu ovom čovjeku iz plemena Fihr, a nakon toga u Meku povede deve koje je dobio i odmetnu se od islama. Usput je recitirao sljedeće stihove:

Ubio sam čovjeka i brata sam osvetio,
a od Benu Nedždžara krdo deva sam dobio.
Osvetu sam izvršio i blago sam stekao
i svojim kipovima ponovo sam se vratio.

Tim je povodom objavljen ajet: *'Onome ko hotimično ubije vjernika...'* Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dozvolio muslimanima

[354] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 171.

da ga ubiju gdje god ga nađu, a na dan osvojenja Meke muslimani su ga pronašli na tržnici i ubili."[355]

"O vjernici, kada krenete u boj na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: 'Ti nisi vjernik!'..."
(En-Nisa', 94)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Jednom su prilikom muslimani sreli nekog čovjeka koji je čuvao svoje stado. On im nazva selam, ali oni ga, uvjereni da je on nevjernik, ubiše i zaplijeniše njegovo stado. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Onome ko vam nazove selam ne recite: 'Ti nisi vjernik!', kako biste se domogli ovozemaljskih dobara...*"[356]

Od Ibn Abbasa, r.a., također se prenosi da je rekao: "Neki čovjek iz plemena Sulejm sa svojim je stadom prošao pored skupine ashaba i nazvao im selam pa neki rekoše: 'Nazvao vam je selam samo da bi se zaštitio od vas.' Nakon toga napadoše ga i ubiše, a njegovo stado zaplijeniše. Kada su o tome obavijestili Allahova Poslanika, s.a.v.s., Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, kada krenete u boj na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: 'Ti nisi vjernik!"...*"[357]

Seid ibn Džubejr, r.a., pripovijeda: "Mikdad ibn Esved, r.a., bio je u jednoj izvidnici pa u putu prođoše pored nekog čovjeka koji je čuvao svoje stado te ga htjedoše ubiti, ali čovjek reče: 'Nema boga osim Allaha.' Međutim, i pored toga Mikdad, r.a., ubi ga pa mu drugi rekoše: 'Zar si ga ubio nakon što je rekao: 'Nema boga osim Allaha.' Znaš da su život, imetak i porodica čovjeka koji izgovori ove riječi zaštićeni.' Kada su se vratili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., ispričali su mu šta se desilo pa povodom toga Allah, dž.š., objavi ajet: *'O vjernici, kada krenete u boj na Allahovu putu, sve dobro ispitajte...*"[358]

---

[355] *El-Isaba* (3/603); *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 172.

[356] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4591), Muslim (22/3025) i Nesai (136).

[357] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (3030) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan." Bilježi ga Hakim (2/235) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

[358] Bilježi ga Ibn Džerir (5/142).

Hasan pripovijeda: “Ashabi su krenuli u Meku s namjerom da obave tavaf oko Kabe i u putu su sreli neke mnogobošce, sukobili se s njima i porazili ih. Jedan od njih je pobjegao pa jedan od muslimana krenu u potjeru za njim i kada ga sustiže i obori na zemlju, on povika: ‘Ja sam musliman, ja sam musliman!’ Međutim, musliman mu to nije uvažio, nego ga je ubio. Zaplijenio je njegovu imovinu koju je nosio sa sobom, a nakon toga je otišao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao: ‘Ubio sam ga nakon što je tvrdio da je musliman. Mislim da je to tvrdio samo da bi se zaštitio od mene.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., kritizirajući ga reče: ‘A jesi li ti otvorio njegovo srce?’ Čovjek upita: ‘Zbog čega, Allahov Poslaniče?’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Da provjeriš govori li istinu ili laže?’ Čovjek reče: ‘Bio sam uvjeren da laže.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Teško tebi, to nisi nikako mogao znati, mi sudimo po onome što ljudi govore.’ Nakon nekog vremena ubojica je umro, ali nakon što su ga ukopali u mezar, ujutro su ga pronašli kako leži na površini. Zakopali su ga i drugi i treći put, ali bi svaki put na neobjašnjiv način osvanjavao na površini pa su ga nakon toga bacili u neku šikaru. Povodom tog slučaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.”

Hasan veli: “Zemlja u sebe ne prima one koji su gori od njega, ali je ovo da se pouka uzme.”[359]

Ka’ka’ ibn Abdullah ibn Ebi Hadred prenosi od svoga oca da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao nas je u izvidnicu u mjesto Idam, a to se desilo prije osvojenja Meke. Pored nas je prošao Amir ibn Adbet el-Ešdžei i pozdravio nas islamskim pozdravom. Pustili smo ga da slobodno prođe, ali Muhallim ibn Džessama ga je napao zbog toga što je u doba džahilijeta između njih vladalo veliko neprijateljstvo. Ubio ga je i zaplijenio njegovu devu i imetak koji je nosio sa sobom. O tome smo obavijestili Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *‘O vjernici, kada krenete u boj na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: ‘Ti nisi vjernik’*...”[360]

---

[359] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/201) tvrdi da ga bilježe Ibn Ebi Hatim i Bejheki u djelu *Delailun-nubuvveti*.

[360] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Ahmed (6/11) i Ibn Džerir (5/140).

Suddi pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je Usamu ibn Zejda, r.a., u izvidnicu i on u putu srete Mirdasa ibn Nehika ed-Damrija pa ga ubi. Prije nego što je ubijen, Mirdas je rekao: 'La ilahe illallah Muhammedur-resulullah', ali to Usama nije uzimao u obzir. Kada se vratio Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., obavijestio ga je o tome šta se desilo pa mu Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ubio si čovjeka koji je rekao: 'La ilahe illallah?" Usama odgovori: 'Allahov Poslaniče, on je to rekao samo da bi se zaštitio od mene.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'A šta ćeš reći na Sudnjem danu kada se bude sporio pred Allahom, dž.š., protiv tebe, a kao dokaz izrekne ove riječi?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., neprestano mu je ponavljao: 'Zar si ubio čovjeka koji je rekao: 'La ilahe illallah", tako da je Usama, r.a., poželio da je tek nakon toga primio islam. Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[361]

Usama ibn Zejd ibn Haris, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao nas je u izvidnicu u pleme Harka ibn Džuhejna pa smo ih napali i porazili. Jedan ensarija i ja sukobili smo se s jednim njihovim čovjekom i kada smo ga svladali, on reče: 'La ilahe illallah.' Ensarija ga ostavi na miru, ali ja bacih svoje koplje, pogodih ga njim i tako ga ubih. Kada smo se vratili, Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo je za ovaj događaj pa reče: 'Usama, zar si ga ubio nakon što je rekao: 'La ilahe illallah?" Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, rekao je to samo da bi se zaštitio od mene.' Ali Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovo reče: 'Zar si ga ubio nakon što je rekao: 'La ilahe illallah?" Ponavljao mi je ove riječi sve dok nisam poželio da do tada nisam primio islam."[362]

Abdullah ibn Hadred, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao nas je u izvidnicu u mjesto Edam i ja sam krenuo s jednom skupinom muslimana među kojima se nalazio Ebu Katada el-Haris ibn Rib'ijj ibn Džessama ibn Kajs. Krenuli smo i kada smo stiglu u dolinu Edam, pored nas je prošao Amir el-Ešdžei. Kada je stigao do nas, nazvao nam je selam, ali smo ga mi napali pa ga Muallim ibn Džessama ubi zbog neprijateljstva koje je otprije vladalo među njima. Zaplijenio je njegovu devu i tovar koji je ona nosila. Kada

---

[361] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 174-175.

[362] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (6872) i Muslim (158/96).

smo se vratili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., obavijestili smo ga o ovom događaju pa je povodom toga objavljen ajet: *'O vjernici, kada krenete u boj na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: 'Ti nisi vjernik!', kako biste se domogli ovozemaljskih dobara; ta u Allaha su mnoge dobiti! I vi ste prije bili kao oni pa vam je Allah darovao milost Svoju; zato uvijek sve dobro ispitajte, a Allahu je, zaista, poznato ono što radite.*'"[363]

"Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za borbu nesposobni – nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore..."
(En-Nisa', 95)

Zejd ibn Sabit, r.a., pripovijeda: "Bio sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., kada je objavljen ajet *'Vjernici koji se ne bore nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore...'*, a nije objavljen dio *'osim onih koji su za borbu nesposobni...'*, pa Ibn Ummi Mektum, r.a., reče: 'Šta je sa mnom, ja sam slijep?' Istog je momenta Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo primati Objavu pa se naslonio na moju nogu. Tako mi Onoga u Čijoj se ruci nalazi moj život, osjećao sam toliki pritisak na nozi da sam se prepao da će puknuti. Nakon završetka Objave Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio mi je da napišem ajet: *'Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za borbu nesposobni – nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore...'*, pa sam to i učinio."[364]

Berra ibn Azib, r.a., veli: "Nakon što je objavljen ajet *'Vjernici koji se ne bore...'*, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., pozvao Zejda da napiše ovaj ajet. Kada se Ibn Ummi Mektum, r.a., požalio na svoju sljepoću i nemogućnost odlaska u rat, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za borbu nesposobni – nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore...*'"[365]

Berra, r.a., prenosi da je jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pozovite mi Zejda i recite mu neka ponese pribor za pisanje." Kada je Zejd, r.a., došao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio mu je

[363] Bilježi ga Ahmed (6/11). Hejsemi veli: "Prenosioci su ovog hadisa pouzdani."
[364] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2832), Tirmizi (3033), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan.", i Ahmed (5/184).
[365] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2831 i 4593), Muslim (141/1898) i Ibn Džerir (5/144).

da napiše ajet *"Vjernici koji se ne bore..."* Tada Ibn Ummi Mektum, r.a., reče: "Allahov Poslaniče, ja sam u potpunosti slijep." Prije nego što je Zejd, r.a., uspio napisati ovaj ajet, objavljen je dodatak: *"osim onih koji su za borbu nesposobni..."*[366]

"Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?'" (En-Nisa', 97)

Ovaj je ajet objavljen o nekim muslimanima u Meki koji su tvrdili da su primili islam, ali nisu željeli učiniti Hidžru. Ispoljavali su iman, a skrivali su licemjerje. Kada je bila Bitka na Bedru, borili su se na strani mnogobožaca pa su tako i poginuli, a meleki su ih udarali po licima i leđima i govorili ono što je Allah, dž.š. spomenuo."[367]

Ibn Abbas, r.a., jednom je prilikom proučio ovaj ajet pa je rekao: "Radi se o nekim muslimanima koji su živjeli u Meki i nisu učinili Hidžru pa su na strani mnogobožaca učestvovali u jednoj bici i zajedno s njima poginuli te je povodom njih objavljen ovaj ajet."[368]

Muhammed ibn Abdur-Rahman Ebul-Esved rekao je: "Ikrima, štićenik Ibn Abbasa, r.a., pričao mi je da su neki muslimani ratovali na strani mnogobožaca povećavajući broj njihovih vojnika. Dešavalo se da neke od njih muslimani, koji su se borili na strani Allahova Poslanika, s.a.v.s., pogode strijelom ili ubiju sabljom pa je povodom njih objavljen ovaj ajet."[369]

"A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova..." (En-Nisa', 100)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Abdur-Rahman ibn Avf, r.a., obavještavao je stanovnike Meke o svakom ajetu koji je o njima objavljen. Kada je objavljen ajet *'Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?'*', napisao ga je

---

[366] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4594).

[367] Bilježi ga Ibn Kesir (1/595-598).

[368] Hadis je vjerodostojan, ali ne putem niza prenosilaca koji spominje autor, jer se u njemu nalazi Ešas ibn Sivar. Bilježe ga Buhari (4596) i Nesai (139).

[369] Bilježe ga Buhari u tomu 9, str. 133; Ibn Kesir u tomu 1, str. 542; Taberi u tomu 5, str. 234-235. Hejsemi u svom djelu *Medžmeuz-zevaid*, tom 7, str. 10, veli: "Prenosioci su ovog predanja oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u svom *Sahihu*, osim Muhammeda ibn Šurejka, koji je također pouzdan."

i poslao u Meku i kada su ga proučili muslimani koji su u to vrijeme živjeli u Meki, Habib ibn Damra el-Lejsi, r.a., koji je bio veoma star, reče dvojici svojih sinova: 'Pomozite mi da učinim Hidžru, jer ja nisam nemoćan muškarac, ali ne znam put koji vodi prema Medini. Njegovi su sinovi krenuli s njim, ali kada su stigli do mjesta Ten'im nadomak Meki, prikučila mu se smrt. Stavio je svoju desnu u lijevu ruku i rekao: 'Allahu, ovo činim zbog Tebe i Tvoga Poslanika, s.a.v.s. Dajem ti prisegu za ono za što je prisegu dao i Tvoj Poslanik, s.a.v.s.' Nakon toga časno je umro. Kada su ashabi čuli za ovo, rekli su: 'Da je barem stigao do Medine, njegova bi nagrada bila potpunija.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[370]

Ikrima pripovijeda: "U Meki su živjeli neki ljudi koji su primili islam, ali nisu bili u stanju učiniti Hidžru. Mušrici su ih prisilili da učestvuju u Bici na Bedru pa su neki i poginuli. Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet *'Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?"*, sve do ajeta *'Allah će, ima nade, oprostiti, jer Allah briše grijehe i prašta'*. Jedan od muslimana koji su živjeli u Medini napisao je ovaj ajet i poslao ga u Meku pa jedan musliman iz plemena Bekr koji je bio bolestan reče: 'Pomozite mi da izađem u mjesto Revha.' Kada je stigao do tog mjesta, krenuo je ka Medini, ali je u mjestu Hashas umro. Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: *'A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova...'*"[371]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Kada je objavljen ajet: *'Kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili...'*, Damra, r.a., iz plemena Bekr živio je u Meki. Iako je bio bolestan, rekao je svojim ukućanima: 'Pomozite mi da otputujem iz Meke.' Oni ga upitaše: 'A kamo želiš putovati?' On rukom pokaza prema Medini pa je povodom toga objavljen ajet: *'A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna...'*"[372]

---

[370] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 174.

[371] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/208) tvrdi da ga bilježi Sunejd. Bilježi ga i Ibn Džerir (5/149).

[372] Bilježi ga Ibn Džerir (5/240).

"Kada ti budeš među njima i kad odlučiš da zajedno s njima obaviš molitvu..." (En-Nisa', 102)

Ebu Ajjaš el-Vereki, r.a., pripovijeda: "Pred jednu od bitaka klanjali smo podne-namaz s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa mnogobošci rekoše: 'Trebali smo ih iznenada napasti dok su obavljali molitvu.' Neki od njih rekoše: 'Kada nastupi vrijeme molitve koja im je draža od njihovih očeva, to jest ikindija-namaz, napast ćemo ih.' Nakon ovih njihovih riječi Džibril, a.s., objavio je ove ajete. Muslimani su tada bili u mjestu Usfan, a mnogobošce je predvodio Halid ibn Velid. Namaz koji je propisan ovim ajetom naziva se *salatul-havf* (namaz koji se obavlja u strahu)."[373]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo je u vojni pohod i susreo se s mnogobošcima u mjestu Asafan i kada su ga vidjeli kako sa svojim ashabima obavlja podne-namaz, čini ruku i sedždu, rekli su jedni drugima: 'Ovo vam je bila sjajna prilika da ih napadnete, ne bi vas ni primijetili sve dok im se potpuno ne približite.' Jedan od njih reče: 'Oni imaju i drugi namaz koji im je draži od njihovih porodica i imetaka, zato se pripremite da ih napadnete kada budu obavljali taj namaz.' Povodom ovog njihova plana Allah, dž.š., objavio je Svome Poslaniku, s.a.v.s., ovaj ajet i obavijestio ga o planovima mnogobožaca te je tom prilikom propisan *salatul-havf*."[374]

"Mi tebi objavljujemo Knjigu, samu Istinu, da ljudima sudiš onako kako ti Allah objavljuje. I ne budi branilac varalicama", sve do ajeta: "Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge ravnim smatrate..." (En-Nisa', 105-116)

Svi ovi ajeti objavljeni su povodom jednog događaja. Naime, desilo se da je jedan ensarija po imenu Tu'ma ibn Ubejrik iz porodice Zufer ibn Haris od svoga komšije Katade ibn Numana ukrao oklop. Oklop se nalazio u sanduku u kome je bilo brašno, tako da

---

[373] Hadis je vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Ebi Davud* autora šejha Albanija (1236). Bilježi ga i Hakim (1/237) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

[374] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 176.

je trag brašna vodio do njegove kuće. Međutim, on je oklop sakrio kod jevreja po imenu Zejd ibn Semin i kada su ga tražili kod njega, on se zaklinjao riječima: "Tako mi Allaha, dž.š., niti sam ga uzeo niti znam gdje je." Vlasnik oklopa reče: "Jest, tako mi Allaha, dž.š., jeste ga on uzeo, jer je trag brašna vodio u njegovu kuću." Kada se zakleo da ga nije uzeo, ostavili su ga na miru i prateći dalje trag brašna, došli su do kuće ovog jevreja. Kada su ga pitali o oklopu, on je tvrdio da ga je kupio od Tu'me ibn Ubejrika, a to su potvrdile i njegove komšije jevreji. Članovi porodice Zufer, kojoj je pripadao Tu'ma ibn Ubejrik, rekoše: "Hajdemo kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da porazgovaramo s njim o ovome." Tražili su od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da se zauzme za njihova rođaka i rekli su: "Ako to ne učiniš, naš će rođak propasti. Zar ćeš ga osramotiti zbog jednog jevreja?' Međutim, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Mi tebi objavljujemo Knjigu, samu Istinu...*" Ovo je mišljenje jedne skupine mufessira.[375]

"*I sigurno ću im narediti pa će stvorenja Allahova mijenjati.*" (En-Nisa', 119)

Allah, dž.š., prenosi nam da je šejtan rekao: *"I sigurno ću im narediti pa će stvorenja Allahova mijenjati."* Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je on smatrao da je kastriranje životinja pokuđeno i smatrao je da je ovaj ajet objavljen o tome.[376]

"*To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige...*" (En-Nisa', 123)

Ebu Salih pripovijeda: "Jednom su se prilikom sastali jevreji i kršćani pa su jedni drugima govorili: 'Mi smo bolji od vas.' Povodom toga je objavljen ovaj ajet."[377]

Katada i Mesruk pripovijedaju: "Muslimani i sljedbenici Knjige raspravljali su se pa sljedbenici Knjige rekoše: 'Mi smo upućeniji

---

[375] Ova priča zabilježena je u Tirmizijevu *Sunenu* (3036). Tirmizi veli: "Ovaj je hadis neobičan." Bilježi ga i Hakim (4/385) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

[376] Bilježi ga Taberi (9/215). Hadis je vjerodostojan po uvjetima koje postavlja Muslim.

[377] Bilježi ga Ibn Džerir (5/186) od Ebu Saliha.

od vas, naš se vjerovjesnik pojavio prije vašeg vjerovjesnika, naša je Knjiga objavljena prije vaše Knjige, tako da smo mi dostojniji od vas da sebe nazivamo istinskim Allahovim, dž.š., robovima.' Muslimani rekoše: 'Mi smo, a ne vi, na pravom putu i mi smo istinski Allahovi, dž.š., robovi, jer naš Vjerovjesnik, s.a.v.s., pečat je svih vjerovjesnika, naša je Knjiga derogirala sve prethodne objave.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet. Nakon njega objavio je ajet u kome je ukazao na to da su muslimani upravu: *'Onaj ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, ući će u Džennet i neće mu se učiniti nepravda ni koliko jedan trun'*, kao i ajet: *'Ko je bolje vjere od onoga ko se iskreno preda Allahu...'*"[378]

"I koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu. – A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja" (En-Nisa', 125)

Učenjaci se razilaze u vezi s tim zbog čega je Allah, dž.š., uzeo Ibrahima, a.s., za prijatelja.

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Džibrile, zbog čega je Allah, dž.š., uzeo Ibrahima, a.s., za prijatelja?" Džibril, a.s., odgovorio je: "Zbog toga što je hranio siromahe."[379]

Abdullah ibn Abdur-Rahman ibn Ebza prenosi da je Ibrahim, a.s., jednom prilikom ušao u svoju kuću, a u njoj ga je čekao melek smrti koji je došao u liku nepoznatog mladića. Ibrahim, a.s., upita ga: "S čijom si dozvolom ušao unutra?" Mladić odgovori: "Dozvolio mi je Gospodar ove kuće." Ibrahim, a.s., shvati o kome se radi. Melek mu reče: "Allah, dž.š., između svih Svojih robova uzeo je jednog čovjeka za prijatelja." Ibrahim, a.s., upita: "A ko je taj čovjek?" Melek uzvrati: "A šta ćeš učiniti kada saznaš njegovo ime?" Ibrahim, a.s., reče: "Bit ću mu sluga sve dok ne umrem." Melek reče: "Taj čovjek si ti."[380]

Ibn Abbas, r.a., veli: "Jedne godine ljude je zadesila oskudica pa su se okupili pred vratima Ibrahima, a.s., tražeći od njega da ih nahrani.

---

[378] Bilježi ga Ibn Džerir (5/187).

[379] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/230) tvrdi da ga Bejheki bilježi u djelu *Šuabul-iman*.

[380] Najvjerovatnije je ova priča *israilijat*, koji nije zabranjeno prenositi, jer to se dozvoljava u vjerodostojnim hadisima, koji se prenose od Allahova Poslanika, s.a.v.s.

Ibrahim, a.s., u Egiptu je imao prijatelja koji mu je svake godine slao hranu pa on posla karavan deva da mu to donesu. Međutim, njegov prijatelj reče ljudima koje je poslao: 'Da Ibrahim, a.s., želi pomoć za sebe, rado bih mu je dao. Ali i nas je zadesila oskudica kao i ostale.' Ljudi se vratiše praznih ruku, a kada su bili u mjestu Batha nadomak Meki, rekoše: 'Da imamo bilo kakav tovar da ga stavimo na deve pa neka se ljudi ponadaju da smo im donijeli pomoć. Ovako nas je stid pojaviti se praznih ruku.' Napunili su vreće pijeskom i kada su došli kod Ibrahima, a.s., Sara je tada spavala, obavijestili su ga o onome što su učinili. Ibrahim, a.s., htio je otići na mjesto gdje su se ljudi okupili, ali san ga prevari i on zaspa. U međuvremenu se Sara probudila, otvorila vreće koje su ljudi donijeli i u njima ugledala najkvalitetnije brašno. Naredila je pekarima da zamijese tijesto, ispeku hljeb i nahrane ljude. Ibrahima, a.s., probudio je miris hrane pa upita: 'Saro, odakle dolazi ovaj miris?' Sara odgovori: 'Tvoj prijatelj iz Egipta poslao je brašno pa smo pripremili hranu.' Ibrahim, a.s., tada shvati o čemu se radi pa reče: 'Ne, ovo nam je dao Allah, dž.š., a ne moj prijatelj iz Egipta.' Nakon toga je Allah, dž.š., proglasio Ibrahima, a.s., Svojim prijateljem."[381]

Kasim ibn Ebi Umama, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., uzeo me je za prijatelja kao što je uzeo i Ibrahima, a.s., za prijatelja. Svaki vjerovjesnik imao je svoga prijatelja, a moj je prijatelj Ebu Bekr, r.a."[382]

Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., uzeo je Ibrahima, a.s., za prijatelja, Musaa, a.s., za sagovornika, a mene je uzeo za miljenika i nakon toga je rekao: 'Tako mi Moje veličanstvenosti i snage, dat ću prednost Mome miljeniku u odnosu na prijatelja i sagovornika.'"[383]

"Oni traže od tebe propise o ženama" (En-Nisa', 127)

---

[381] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 178.

[382] Bilježi ga Taberani (7816) preko Alije ibn Jezida, a njegova su predanja slaba.

[383] Ovo je predanje veoma slabo. Meslema ibn Alija el-Hašeni slab je prenosilac. Sujuti ga bilježi u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/231) i tvrdi da ga bilježi i Bejheki u djelu *Šuabul-iman.*

Aiša, r.a., pripovijeda: "Kada su ljudi Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., počeli postavljati pitanja u vezi s propisima o ženama, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: 'Allah će vam objasniti propise o njima, nešto vam je već kazano u Knjizi...'* Ono što je kazano u Knjizi jeste treći ajet sure *En-Nisa*: *'Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni...'* Allah, dž.š., također je rekao: *'A ne želite da se njima oženite...'*, to jest onima koji se ne žele oženiti djevojkama sirotama, jer nemaju imetak ili nisu lijepe, naređeno je da se ne žene ženama samo zbog njihove ljepote ili imetka."[384]

"Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti, onda se oni neće ogriješiti ako se nagode..."
(En-Nisa', 128)

Prenosi se da je Aiša, r.a., o ovom ajetu rekla: "Ovaj je ajet objavljen o ženi čiji se muž ne želi često sastajati s njom i želi se razvesti od nje. Desi se da ona ima djecu pa se zbog toga ne želi razvesti i u tom slučaju ona se može dogovoriti s mužem da ga ne obavezuje da se sastaje s njom, samo da se ne razvedu, kako bi mogla biti sa svojom djecom."[385]

Ibn Musejjib prenosi da je kći Muhammeda ibn Mesleme bila udata za Rafia ibn Hadidža, r.a. U jednom momentu zasmetala mu je neka njezina osobina, starost ili nešto drugo, pa se želio razvesti od nje, ali mu ona reče: "Nemoj se razvoditi od mene i odredi mi za izdržavanje koliko ti želiš." Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti..."*[386]

Aiša, r.a., rekla je svome sestriću Urvi, r.a.: "Sestriću, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nijednoj od nas nije davao prednost kada je u pitanju boravak kod nje i rijetko kada se desilo da je prošao dan, a da

---

[384] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (6/3016), Ibn Džerir (5/193) i Ebu Davud (2068).

[385] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2694), Muslim (14/3021) i Ibn Džerir (5/197).

[386] Bilježi ga Bejheki (7/296). Pogledaj djelo *Lubabun-nukul*, str. 73. Sličan hadis bilježi i Hakim preko Ibn Musejjiba, koji ga prenosi od Rafia ibn Hadidža, r.a.

nas sve nije posjetio. Kod svake bi se pomalo zadržao, a zanoćio bi kod one čiji bi red došao. Kada je Sevda bint Zem'a, r.a., ostarjela, pobojala se da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne razvede od nje pa je rekla: 'Svoj dan kada boraviš kod mene prepuštam Aiši, r.a.', pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pristao na to. Zbog nje i njoj sličnih žena Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti...*'"[387]

"O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi..."
(En-Nisa', 135)

Suddi veli: "Ovaj je ajet objavljen o slučaju kada su se pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., sporila dvojica ljudi – jedan imućan, a drugi siromašan. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je na strani siromašnog, jer je smatrao da siromah nije u stanju učiniti nepravdu imućnom čovjeku. Međutim, Allah, dž.š, naredio mu je da sudi po pravdi, a da ne uzima u obzir imovinsko stanje i objavio je: *'O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi...'*, sve do riječi: *'... bio on bogat ili siromašan, ta, Allahovo je da se brine o njima...*'"[388]

"O vjernici, vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova..."
(En-Nisa', 136)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Selamu, r.a., Esedu, r.a., i Usejdu, r.a., sinovima Kaba, Salebi ibn Kajsu, r.a., i skupini sljedbenika Knjige koji su postali muslimani. Oni su rekli: 'Allahov Poslaniče, mi vjerujemo u tebe i Knjigu koja ti je objavljena, vjerujemo u Musaa, a.s., Tevrat i Uzejra, a u sve ostale knjige i vjerovjesnike ne vjerujemo.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š, objavio je ovaj ajet."[389]

"Allah ne voli da se o zlu glasno govori..." (En-Nisa', 148)

Mudžahid veli: "Jedan je čovjek ugostio neke ljude, ali su se oni veoma loše ponijeli prema njemu i on se počeo žaliti na njih.

[387] Bilježe ga Ebu Davud, Hakim i Ibn Džerir.
[388] Bilježi ga Ibn Džerir (5/207) preko Esbata, a on od Suddija.
[389] Bilježi ga Ibn Kesir (1/624).

Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet u kome je dozvolio da se oni kojima je učinjena nepravda žale."[390]

"Sljedbenici Knjige traže od tebe da im s neba spustiš Knjigu"
(En-Nisa', 153)

Ovaj je ajet objavljen o jevrejima koji su rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Ako si uistinu poslanik, spusti nam odjednom Knjigu s neba, kao što je to učinio Musa, a.s."

"Allah svjedoči da je istina ono što ti se objavljuje..."
(En-Nisa', 166)

Kelbi pripovijeda: "Poglavari Meke došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli: 'Pitali smo o tebi jevreje i oni tvrde da u svojim svetim knjigama ne nalaze ništa o tebi, zato nam daj neki dokaz koji će potvrditi da te je Allah, dž.š., nama poslao.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[391]

"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju..."
(En-Nisa', 171)

Ovaj je ajet objavljen o kršćanima koji su govorili: "Isa je Allahov sin." Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *"O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu..."*[392]

"Mesihu neće biti zazorno priznati da je Allahov rob..."
(En-Nisa', 171)

Kelbi pripovijeda: "Kršćanska delegacija iz Nedžrana rekla je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Ti vrijeđaš našeg miljenika.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'A ko je on?' Oni odgovoriše: 'Isa, a.s.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'A šta to ja loše govorim o njemu?' Oni rekoše: 'Govoriš za njega da je Allahov rob i poslanik.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Isaa, a.s., nije sramota da bude nazvan Allahovim,

---

[390] Bilježi ga Ibn Džerir (6/3) od Ibn Ebi Nedžiha, a on od Mudžahida.
[391] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 74, tvrdi da ga bilježi Ibn Ishak od Ibn Abbasa, r.a.
[392] Slično predanje bilježi Ibn Džerir (6/22) preko Muhammeda ibn Ebi Muhammeda, od Seida ili Ikrime, od Ibn Abbasa, r.a.

dž.š., robom.' Kršćani uzvratiše: 'Naravno da jeste.' Povodom toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Mesihu neće biti zazorno priznati da je Allahov rob...*'"[393]

"Oni traže od tebe tumačenje. Reci: 'Allah će vam kazati propis o kelali'" (En-Nisa', 176)

Džabir, r.a., pripovijeda: "Razbolio sam se pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao da me obiđe i kod mene je zatekao sedam mojih sestara. Proučio mi je nešto iz Kur'ana i ja sam ozdravio. Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, oporučujem svojim sestrama dvije trećine svoga imetka.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Smanji.' Rekao sam: 'Oporučujem im pola svoga imetka.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Smanji.' Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izašao, ali se kasnije vratio i rekao: 'Džabire, ti nećeš umrijeti od ove bolesti. Allah, dž.š., objavio mi je ajet u kome mi je pojasnio da tvojim sestrama pripadaju dvije trećine tvog imetka.'"[394]

O objavi nekih ajeta sure *El-Maida*

(objavljena u Medini, 120 ajeta)

"O vjernici, ne omalovažavajte Allahove odredbe hadža..." (El-Maida, 2)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o Hutajmu, čije je ime bilo Šurejh ibn Dubej'a el-Kindi. On je iz Jemame doputovao do Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali je ostavio svoga konja izvan Medine i pješice je ušao u nju. Upitao je Allahova Poslanika, s.a.v.s.: 'U šta pozivaš ljude?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: 'Da svjedoče da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., da obavljaju namaz i udjeljuju zekat.' On reče: 'To je lijepo, ali u mom narodu mi ne donosimo nijednu odluku dok se ne posavjetujemo sa svojim pretpostavljenim.

---

[393] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 182.

[394] Hadis je vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Ebi Davud* autora šejha Albanija (2887) u poglavlju o nasljednom pravu.

Pokušat ću ih nagovoriti da i oni prime islam i dođu ovdje.' Međutim, prije nego što je on došao, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao svojim ashabima: 'Sada će doći čovjek čijim jezikom govori šejtan.' Nakon što je on otišao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Došao je kao nevjernik, a otišao je kao prevarant. Ovaj čovjek nije musliman.' Kada je odlazio, Hutajm je ukrao stado deva. Ashabi su tragali za njim, ali ga nisu uspjeli pronaći. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo na Oprosni hadž, začuo je *telbijju* koju su učile hadžije iz Jemame pa reče svojim ashabima: 'Ovo su Hutajm i njegove pristalice.' Deve koje je ukrao u Medini poveo je da ih kao kurbane zakolje na hadžu. Ashabi su krenuli da ga napadnu, ali je Allah, dž.š., objavio ajet: *'O vjernici, ne omalovažavajte Allahove odredbe hadža...'* Ne napadajte nikoga čak i ako nije musliman."[395]

Zejd ibn Eslem, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ashabi nalazili su se na Hudejbiji kada su ih mnogobošci spriječili da dođu do Kabe. Ashabima je to veoma teško palo i kada su ugledali jednu grupu mnogobožaca koji su slobodno krenuli da obave umru, rekli su: 'I mi ćemo njih spriječiti kao što su mnogobošci iz Meke spriječili nas da dođemo do Kabe.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, ne omalovažavajte Allahove odredbe hadža, ni sveti mjesec, ni kurbane, naročito one ogrlicama obilježene, ni one ljude koji su krenuli ka Časnom hramu...'*, to jest nemojte napadati ove ljude zbog toga što su vas napali njihovi istomišljenici."[396]

"Sada sam vam vjeru vašu usavršio..." (El-Maida, 3)

Ovaj je ajet objavljen u petak, na dan Arefata, nakon ikindija-namaza, na Oprosnom hadžu, desete godine po Hidžri, u trenutku kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jahao na svojoj devi koja se zvala Adba.[397]

Tarik ibn Šihab pripovijeda: "Neki jevrej došao je kod Omera ibn Hattaba, r.a., i rekao: 'Vladaru pravovjernih, vi u Kur'anu učite jedan ajet. Da je nama jevrejima objavljen takav ajet, mi bismo dan

---

[395] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 183.

[396] Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 75, i tvrdi da ga bilježi Ibn Ebi Hatim. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 183.

[397] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 184.

u kome se to desilo proglasili praznikom.' Omer, r.a., upita: 'A koji je to ajet?' Jevrej odgovori: *'Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio...'* Omer, r.a., reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., ja znam kojeg je dana ovaj ajet objavljen Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i trenutak kada se to desilo – to se desilo pred akšam na dan Arefata.'"[398]

Ammar ibn Ebi Ammar pripovijeda: "Ibn Abbas, r.a., jednom je prilikom proučio ajet *'Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera...'*, a pored njega je bio neki jevrej, koji reče: 'Da je nama objavljen sličan ajet, mi bismo dan u kome se to desilo proglasili praznikom.' Ibn Abbas, r.a., reče: 'Ovaj ajet i jest objavljen tokom dva muslimanska praznika – u petak, na dan Arefata.'"[399]

"Pitaju te šta im se dozvoljava" (El-Maida, 4)

Ebu Rafi, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio mi je da pobijem sve pse na koje naiđem pa ljudi upitaše: 'Allahov Poslaniče, šta nam je dozvoljeno kada je u pitanju držanje pasa?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Pitaju te šta im se dozvoljava. Reci: 'Dozvoljavaju vam se lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili...''"*

Komentatori Kur'ana opširnije govore o ovom događaju pa kažu: "Džibril, a.s., jednom je prilikom došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., zatražio dozvolu da uđe i kada mu je dozvoljeno, on nije ušao. Allahov Poslanik, s.a.v.s., izađe i reče: 'Allahov izaslaniče, dozvolili smo ti da uđeš.' Džibril, a.s., reče: 'Znam da jeste, Allahov Poslaniče, ali meleki ne ulaze u kuće u kojima se nalazi slika ili pas.' Kada su ashabi pretražili svoje kuće, u jednoj su od njih pronašli štene." Ebu Rafi dalje pripovijeda: "Nakon toga mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da ubijem svakog psa koga pronađem u Medini. Kada sam stigao u mjesto Avali, naišao sam na ženu koja je živjela sama, a koju je čuvao njezin pas pa sam se sažalio na nju i pustio sam psa na miru.

---

[398] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Ibn Džerir (6/53) preko Kajsa ibn Muslima, a on od Tarika ibn Šihaba. Bilježe ga i Buhari (45) te Muslim (3, 4, 5/3017).

[399] Hadis je vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Tirmizi* autora šejha Albanija (3044). Bilježi ga i Ibn Džerir (6/53).

Međutim, kada sam se vratio Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., ispričao sam mu šta se desilo pa mi je on naredio da se vratim i ubijem tog psa. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio ubijanje pasa, ljudi su došli kod njega i upitali: 'Ti si naredio da se psi ubijaju, postoji li neka situacija u kojoj je ipak dozvoljeno držanje pasa?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije im odgovorio sve dok nije objavljen ovaj ajet. Nakon toga je dozvolio držanje pasa od kojih ima neke koristi, a zabranio je one koji su beskorisni. Također je naredio da se pobiju svi psi koji su bolesni i bijesni i sve što šteti i uznemirava ljude, a poštedio je sve osim toga i što ne šteti ljudima."[400]

Seid ibn Džubejr, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o Adiju ibn Hatimu, r.a., i Zejdu ibn Muhelhelu, kome je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao nadimak Zejdul-Hajr umjesto Zejdul-Hajl. Njih su dvojica rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Naš narod ima običaj dresirati pse i sokolove. Sa psima idemo u lov da lovimo divlje krave, magarce, gazele, pa ponekad uspijemo zateći ulovljenu životinju živu i preklati je, a ponekad je zateknemo uginulu zbog ujeda pasa. Znamo da je Allah, dž.š., zabranio da se jede meso strvine, pa nam pojasni šta nam je od ovoga dozvoljeno?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: '*Pitaju te šta im se dozvoljava. Reci: 'Dozvoljavaju vam se lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili...*'', to jest psi i sokolovi koje ste dresirali da love za vas."[401]

"O vjernici, kada hoćete da molitvu obavite, lica svoja i ruke svoje do iza lakata operite..." (El-Maida, 6)

Aiša, r.a., pripovijeda da je putovala s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom od njegovih putovanja i kada su stigli do mjesta Bejda ili Zatudž-Džejš, izgubila je naušnicu pa se Allahov Poslanik, s.a.v.s., zadržao s ashabima tragajući za naušnicom. Zadržali su se duže vrijeme tako da im je ponestalo vode. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., u jednom momentu zaspao u njezinu krilu, a Ebu Bekr, r.a., došao je da je grdi. Rekao joj je: "Zadržala si Allahova Poslanika,

---

[400] Niz je prenosilaca ovog predanja slab. Bilježi ga Hakim (2/311) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, u čemu ga podržava Zehebi.

[401] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/260) tvrdi da ga bilježi Ibn Ebi Hatim. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 185.

s.a.v.s., i ostale ljude i sada im je ponestalo vode." Aiša, r.a., dalje veli: "Ebu Bekr, r.a., veoma me je izgrdio i pritiskao me je u slabinu, ali se nisam željela pokrenuti, kako ne bih probudila Allahova Poslanika, s.a.v.s. Kada je osvanulo jutro, Allahov se Poslanik, s.a.v.s., probudio ali nije imao vode da uzme abdest pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet u kome je propisao uzimanje tejemuma. Nakon toga je Usejd ibn Hudajr, r.a., rekao: 'Ovo nije prvi berićet koji smo doživjeli zbog porodice Ebu Bekra, r.a.' Nastavili smo putovanje, a naušnicu smo pronašli ispod moje deve."[402]

"O vjernici, sjetite se Allahove blagodati prema vama kada su neki ljudi htjeli da vas se dočepaju, a On je zadržao ruke njihove..." (El-Maida, 11)

Džabir ibn Abdullah el-Ensari, r.a., pripovijeda da je čovjek po imenu Gavres ibn Haris rekao sunarodnjacima iz plemena Gatafan i Meharib: "Hoćete li da u vaše ime ubijem Muhammeda?" Oni odgovoriše: "Hoćemo! A kako to misliš izvesti?" On reče: "Ubit ću ga na prevaru." Nakon toga otišao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i zatekao ga kako sjedi, a u njegovu je krilu bila sablja. Gavres reče: "Muhammede, mogu li pogledati tvoju sablju?" Allahov mu je Poslanik, s.a.v.s., dozvolio da to učini. On se pretvarao da gleda kvalitet sablje pa je iznenada pokušao zamahnuti njom, ali ga je Allah, dž.š., učinio nepokretnim. Začuđen, upitao je: "Muhammede, zar me se ne bojiš?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: "Ne bojim." Gavres ponovo upita: "Zar me se ne bojiš, a u mojoj je ruci isukana sablja?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Allah, dž.š., zaštitit će me od tvoga zla." Gavres je nakon toga vratio sablju u korice i dao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., a Allah, dž.š., povodom toga objavio je ajet: *"O vjernici, sjetite se Allahove blagodati prema vama kada su neki ljudi htjeli da vas se dočepaju, a On zadržao ruke njihove..."*[403]

Džabir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na jednom od putovanja sjeo da se odmori, a ashabi su se razišli od njega tragajući za hladom. Okačio je svoje oružje na granu drveta.

---

[402] Bilježi ga Buhari (1/448).

[403] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 186.

Jedan se beduin prišuljao, uzeo njegovu sablju, a zatim prišao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: “Ko će te sada zaštititi od mene?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: “Allah, dž.š.” Beduin nekoliko puta ponovi svoje pitanje, a Allahov je Poslanik, s.a.v.s., svaki put odgovarao: “Allah, dž.š., zaštitit će me.” Kada je vidio sigurnost Allahova Poslanika, s.a.v.s., beduin je bacio sablju, a Allahov je Poslanik, s.a.v.s., pozvao ashabe i ispričao im šta se desilo. Beduin je mirno sjedio, a Allahov ga je Poslanik, s.a.v.s., poštedio kazne.[404]

Mudžahid, Kelbi i Ikrima pripovijedaju: “Jedan od ashaba ubio je dvojicu ljudi iz plemena Selem, koje je imalo sporazum s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Njihovi su sunarodnjaci došli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., tražeći krvarinu za svoje ubijene rođake pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., u društvu Ebu Bekra, r.a., Omera, r.a., Osmana, r.a., Alije, r.a., Talhe, r.a. i Abdur-Rahmana, r.a., ode kod Kaba ibn el-Ešrefa i jevrejskog plemena Nedir da traži materijalnu pomoć za isplaćivanje krvarine. Jevreji rekoše: ‘Ebu Kasime, svakako neka si nam došao tražeći pomoć. Sjedite dok vam pripremimo jelo kao i imetak koji ćemo vam dati.’ Allahov je Poslanik, s.a.v.s., sjeo u društvu svojih ashaba, a jevreji se odvojiše i rekoše: ‘Nikada vam Muhammed nije bio dostupniji. Ko se dobrovoljno javlja da se popne na krov ove kuće i baci mu kamen na glavu pa da nas poštedi muka koje nam zadaje?’ Omer ibn Džihaš ibn Kab reče: ‘Ja ću to učiniti.’ Uzeo je velik kamen s namjerom da ga baci na Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali je Allah, dž.š., učinio da se njegova ruka ukoči. Džibril, a.s., obavijestio ga je o jevrejskoj zavjeri i objavio mu ovaj ajet.”[405]

“Kazna za one koji protiv Allaha i Poslanika Njegova vojuju i koji nered na Zemlji čine...” (El-Maida, 33)

Enes, r.a., pripovijeda da je grupa ljudi iz plemena Ukal i Arina došla kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i da su rekli: “Allahov Poslaniče, mi smo do sada živjeli u pustinji, nismo navikli na gradsku sredinu pa smo se, evo, razboljeli.” Allahov ih Poslanik, s.a.v.s., posla da čuvaju

---

[404] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4139), Muslim (13/843) i Ibn Džerir (6/94).

[405] Ovo predanje bilježi Ibn Džerir (6/93-94). Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 186.

deve u pustinji, da piju njihovo mlijeko i mokraću, jer je to bio lijek za njihovu bolest, ali kada su ozdravili, ubili su pastira koga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao s njima i uzeli su deve. Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je potjeru za njima i kada su uhvaćeni, naredio je da im se odsijeku ruke i noge i da im se iskopaju oči te su tako ostavljeni u pustinji da umru." Katada veli: "Pričali su nam da je ovaj ajet objavljen o njima: *'Kazna za one koji protiv Allaha i Poslanika Njegova vojuju i koji nered na Zemlji čine...'*"[406]

"Kradljivcu i kradljivici odsijecite ruke njihove..."
(El-Maida, 38)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o Tu'mi ibn Ubejriku, koji je ukrao oklop", a priču o njemu ispričali smo ranije.[407]

"O Poslaniče, neka te ne zabrinjava to što brzo nevjerovanje ispoljavaju oni koji svojim ustima govore: 'Vjerujemo!'..."
(El-Maida, 41)

Berra ibn Azib, r.a., pripovijeda: "Pored Allahova Poslanika, s.a.v.s., prošao je jevrej koga su polili katranom i bičevali zbog učinjenog bluda pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva jevreje i upita: 'Je li uistinu u Tevratu propisana ova kazna za blud?' Oni odgovoriše: 'Jeste.' Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva jednog njihova učenjaka i reče: 'Zaklinjem te Allahom, dž.š., Koji je Musau, a.s., objavio Tevrat, je li ovo kazna za blud koja vam je propisana?' Učenjak odgovori: 'Da me nisi zakleo Allahom, dž.š., ne bih ti odgovorio. Ono što nam je propisano u Tevratu kao kazna za blud jeste kamenovanje, ali se blud rasprostranio među našim uglednicima pa smo ih pošteđivali kazne, a obične smo građane kamenovali. Nakon toga odlučili smo uvesti neku kaznu koju ćemo provoditi i na uglednicima i na običnim ljudima pa smo odlučili da to bude polijevanje katranom i bičevanje umjesto kamenovanja.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allahu, ja sam prvi koji će provoditi Tvoje naredbe kada ih oni zapostave.' Nakon toga naredio je da kamenuju ovog jevreja.

[406] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4192) i Muslim (13/1671).
[407] Bilježi ga Ibn Kesir (364), komentar sure *En-Nisa'* (1/608-610).

Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O Poslaniče, neka te ne zabrinjava to što brzo nevjerovanje ispoljavaju oni koji svojim ustima govore: 'Vjerujemo!"*, sve do riječi: *'Ako vam se ovako presudi, onda pristanite na to...'* Oni su govorili: 'Idite kod Muhammeda pa ako vam presudi da bludnika polijete katranom i bičujete, pristanite na to, a ako vam presudi da ga kamenujete, nemojte na to pristajati.' O njima je objavljen i ajet *'A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici'*, kao i ajet *'Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio pravi su nasilnici'*, kao i ajet *'Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio pravi su grešnici.'* Ovi se ajeti odnose na sve nevjernike općenito."[408]

Berra ibn Azib, r.a., također prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da jevrej i jevrejka koji su počinili blud budu kamenovani, a nakon toga proučio je ajete: *"A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici"*, *"Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio pravi su nasilnici"*, kao i ajet *"Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio pravi su grešnici."* Nakon toga rekao je: "Ovi su ajeti objavljeni o nevjernicima."[409]

"A ako im budeš sudio, sudi im pravo, jer Allah voli pravedne."
(El-Maida, 42)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "U Medini su živjela dva jevrejska plemena – Kurejza i Nedir, a pripadnici plemena Nedir smatrali su da su ugledniji od pripadnika plemena Kurejza pa ukoliko bi se desilo da Kurejžanin ubije pripadnika plemena Nedir, i sam bi bio ubijen, a ako bi se desilo suprotno, ubojica ne bi bio ubijen, nego bi kao krvarinu platio stotinu tovara hurmi. Za vrijeme Allahova Poslanika, s.a.v.s., desilo se da je pripadnik plemena Nedir ubio pripadnika plemena Kurejza pa oni pozvaše da odu kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im on presudi. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'A ako im budeš sudio, sudi im pravo, jer Allah voli pravedne.'* A pravedno je da se za svakog ubijenog izvrši odmazda

---

[408] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (28/1700) i Nesai (164).

[409] Kada su ovi ajeti u pitanju, treba uzimati u obzir općenitost značenja, a ne specifičnost povoda objave, a o tome smo govorili u predgovoru, tako da niko ne može reći: "Ovi se ajeti odnose isključivo na jevreje i ni na koga drugog osim njih."

ubijanjem. Nakon toga objavljen je ajet: *'Zar oni traže da im se kao u pagansko doba sudi?*"[410]

"Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo..."
(El-Maida, 44)

Ebu Hurejra, r.a., pripovijeda: "Jevrej i jevrejka učinili su blud pa rekoše: 'Vodite nas ovom Vjerovjesniku, neka nam on presudi, jer njega je Allah, dž.š., poslao da olakša ljudima. Ako nam presudi nešto drugo osim kamenovanja, prihvatit ćemo to i to će nam biti opravdanje pred Allahom, dž.š., i reći ćemo: 'Ovako nam je presudio jedan od Tvojih vjerovjesnika." Došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i zatekli ga kako sjedi u džamiji okružen ashabima pa rekoše: 'Muhammede, kakvu bi ti presudu donio za dvoje ljudi koji su počinili blud?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ništa ne reče sve dok ne dođe do vrata njihove vjerske škole pa tek onda reče: 'Zaklinjem vas Allahom, dž.š., Koji je Musau objavio Tevrat, kakva je kazna propisana u Tevratu za oženjene koji počine blud?' Oni odgovoriše: 'Kazna im je da im se lica oboje u crno, da se na magarcu provodaju kroz svijet i na kraju da budu bičevani.'

Jedan mladić među njima samo je šutio pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., poče insistirati da on kaže šta misli. Mladić na kraju popusti i reče: 'Allahu, kako da ne kažem kada me je Tvojim imenom zakleo?! Kazna koja je propisana u Tevratu za njih jeste kamenovanje.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Nije ovo prvi slučaj da ste olahko shvatili Allahovo, dž.š., naređenje.' Mladić reče: 'Desilo se da je jednom prilikom rođak jednog od naših kraljeva učinio blud, ali kralj nije htio izvršiti kaznu nad njim. Nakon toga je jedan od običnih ljudi također učinio blud pa kralj htjede da ga kamenuju, ali se narod pobuni i reče: 'Nećeš ni njega kamenovati sve dok ne kamenuješ i svoga rođaka.' Tada su se dogovorili da umjesto kamenovanja uvedu ovu kaznu.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ja ću presuditi po onome što u Tevratu piše.' Nakon toga naredio je da budu kamenovani. " Zuhri veli: "Čuo sam da je ovaj ajet objavljen o njima:

[410] Bilježi ga Ebu Davud (4/286) putem niza prenosilaca čija je predanja Buhari bilježio u svome *Sahihu*.

'Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo. Po njemu su jevrejima sudili vjerovjesnici, a oni su Allahu bili poslušni...', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je jedan od vjerovjesnika."[411]

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda: "Bio sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada je naredio da budu kamenovani, a kada su ih počeli kamenovati, muškarac je svojom rukom pokušao zaštititi ženu s kojom je učinio blud."[412]

"I sudi im prema onom što Allah objavljuje..." (El-Maida, 49)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Pripadnici jedne skupine jevreja, među njima Kab ibn Usejd, Abdullah ibn Surija i Šas ibn Kajs, rekli su jedni drugima: 'Hajdemo kod Muhammeda da ga pokušamo odvratiti od njegove vjere.' Došli su i rekli: 'Muhammede, ti znaš da smo mi jevrejski učenjaci i uglednici i ako te mi budemo slijedili, to će učiniti i ostali jevreji. Između nas i njih postoji spor pa ako presudiš u našu korist, mi ćemo postati muslimani.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odbi to učiniti, a Allah, dž.š., povodom toga objavi: *'I čuvaj ih se da te ne odvrate od nečega što ti Allah objavljuje.'*"[413]

"O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane..." (El-Maida, 51)

Atijja el-Avfi prenosi da je Ubada ibn Samit, r.a., rekao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Oni koji su se stavili pod zaštitu jevreja mnogobrojni su, a ja se utječem Allahu, dž.š., i Njegovu Poslaniku, s.a.v.s., od toga da me osim njih jevreji štite i kao zaštitnike uzimam Allaha, dž.š., i Njegova Poslanika, s.a.v.s.' Abdullah ibn Ubejj reče: 'Ja se bojim da bi nas moglo snaći zlo pa se ne želim odreći saveza s njima.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., obraćajući se Abdullahu ibn Ubejju reče: 'Ebu Habbabe, svako savezništvo koje si sklopio bez Ubade ibn Samita, r.a., možeš nastaviti održavati, dok će on to raskinuti.'

---

[411] Ovo predanje nije pouzdano zbog jednog nepoznatog prenosioca u nizu prenosilaca. Bilježe ga Ebu Davud (4450-4451) i Ibn Džerir (6/161).

[412] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3635), kao predanje Malika od Nafia, a on od Ibn Omera, r.a., i Muslim (27/1699).

[413] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 80, tvrdi da ga bilježi Ibn Ishak. Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 190.

Abdullah reče: 'Prihvatam.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici'*, sve do riječi: *'Zato vidiš one čija su srca bolesna...'* – to jest Abdullaha ibn Ubejja – *'kako se žure da s njima prijateljstvo sklope, govoreći: 'Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi.''"*[414]

"Vaši su zaštitnici samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju." (El-Maida, 55)

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda: "Abdullah ibn Selam, r.a., požalio se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., da ga jevreji iz plemena Kurejza i Nedir izbjegavaju i ne žele sjediti u njegovu društvu i komunicirati s njim pa se osjeća usamljenim zbog toga što stanuje daleko od ashaba. Povodom toga objavljen je ovaj ajet i kada mu ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio, Abdullah ibn Selam, r.a., rekao je: 'Zadovoljni smo da nam zaštitnici budu Allah, dž.š., Njegov Poslanik, s.a.v.s., i vjernici.'"[415]

Slično ovome pripovijeda i Kelbi, s tim da on dodaje da je posljednji dio ovog ajeta objavljen o Aliji ibn Ebi Talibu, r.a., jer je on dao svoj prsten nekom prosjaku kada je obavljao namaz dok je bio na rukuu.[416]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Abdullah ibn Selam, r.a., i još neki njegovi sunarodnjaci koji su primili islam došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli: 'Naše su kuće daleko od vaših, tako da nismo u stanju stalno se družiti i sjediti s vama. Kada su naši sunarodnjaci čuli da smo primili islam, počeli su nas izbjegavati i dogovorili su se da s nama ne razgovaraju, ne sjede, ne žene se od nas niti koga udaju za nas pa nam je to teško palo.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio im je ajet: *'Vaši su zaštitnici samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici*

---

[414] Atijja el-Avfi nije pouzdan prenosilac i nikada se nije susreo s Ubadom, r.a. Ovo predanje bilježi Ibn Džerir (6/177), a Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* tvrdi da ga bilježe Ibn Ishak, Ibn Ebi Hatim i Bejheki.

[415] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 191.

[416] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 81, veli: "Taberani u djelu *El-Evsat* bilježi slično predanje putem niza prenosilaca među kojima su neki prenosioci nepoznati. Nakon toga on navodi neka druga predanja koja potpomažu ovo predanje. Međutim, nijedno od njih nema pouzdan niz prenosilaca."

koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju.' Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., otišao je u džamiju i zatekao ljude kako klanjaju, neki su stajali na kijamu, a neki su bili na rukuu. Primijetio je nekog prosjaka pa ga je upitao: 'Je li ti neko nešto dao?' Prosjak odgovori: 'Da, dobio sam zlatni prsten.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je: 'A ko ti ga je dao?' Prosjak reče: 'Onaj tamo čovjek koji obavlja namaz', pa je rukom pokazao prema Aliji ibn Ebi Talibu, r.a.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Na koji ti ga je način dao?' Prosjak reče: 'Dao mi ga je dok je bio na rukuu.' Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio je ajet: *'Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike – pa Allahova će strana svakako pobijediti.*'"[417]

"O vjernici, ne prijateljujte s onima koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju..." (El-Maida, 57)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Rufa'a ibn Zejd i Suvejd ibn Haris javno su izjavili da primaju islam, ali su bili licemjeri. Neki su ih iskreni muslimani voljeli pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[418]

"I kad pozivate na molitvu, i to za podsmijeh i zabavu uzimaju..." (El-Maida, 58)

Kelbi veli: "Kada bi mujezin oglasio poziv za namaz i muslimani krenuli ka džamiji, jevreji su govorili: 'Ustali – ne ustali, klanjali – ne klanjali, činili ruku – ne činili', pa su se podsmijavali tome. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[419]

Suddi veli: "Ovaj je ajet objavljen o jednom kršćaninu iz Medine koji je kada bi čuo mujezina kako uči 'Svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik', govorio: 'Da Bog dā ovaj lažljivac bio spaljen u vatri.' Jedne noći dok je ovaj kršćanin spavao, njegov je sluga ušao u

---

[417] Njegov je niz prenosilaca nepoznat. Pogledaj biografiju Muhammeda ibn Mervana, koji prenosi od Suddija es-Sagira, u djelu *Duafa* autora Ibn Dževzija (3188).
[418] Bilježi ga Ibn Džerir (6/187).
[419] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 192.

kuću noseći razbuktalu glavnju pa je pala iskra, tako da je izgorjela i kuća i on i njegovi ukućani."[420]

Drugi kažu: "Kada su nevjernici čuli ljepotu ezana, pozavidjeli su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i muslimanima na tome. Rekli su mu: 'Muhammede, uveo si nešto za što nismo čuli da su prakticirali prijašnji narodi. Ako tvrdiš da si vjerovjesnik, onda trebaš znati da je ovaj ezan u suprotnosti s praksom prijašnjih vjerovjesnika. Da u tome ima ikakva dobra, prakticirali bi ga i prijašnji vjerovjesnici i poslanici. Odakle si se sjetio da kao poziv za molitvu uvedeš nešto što se prakticira samo kada su praznici? Kako li je samo ružan taj zvuk ezana i to nam uveliko sliči na praksu nevjernika!' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'A ko govori ljepše od onoga ko poziva Allahu i ko dobra djela čini...'* (El-Fussilet, 33)"[421]

"Reci: 'Hoćete li da vam kažem koji su gori od takvih i koje će Allah još teže kazniti?'" (El-Maida, 60)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Jedna skupina jevreja došla je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s. Pitali su ga u koje vjerovjesnike koji su bili prije njega on vjeruje. Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: 'Vjerujem u Allaha, dž.š., i u ono što je objavljeno Ibrahimu, a.s., i Ismailu, a.s...' Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominjao je redom poslanike i kada je spomenuo Isaa, a.s., jevreji su porekli da je on poslanik rekavši: 'Tako nam Allaha, dž.š., ne postoji niko ko će manje od vas imati udjela u dobru i na ovom i na onom svijetu i ne znamo da postoji ijedna vjera koja je gora od vaše.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Reci: 'Hoćete li da vam kažem koji su gori od takvih...'''*"[422]

"O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga..." (El-Maida, 67)

---

[420] Bilježi ga Ibn Džerir (6/188). Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* tvrdi da ga bilježe i Ibn Ebi Hatim i Ebu Šejh.

[421] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 192.

[422] Autor djela *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 192-193, tvrdi da ga bilježi Ebu Šejh i Ibn Hibban. Bilježi ga i Ibn Džerir od Ikrime i Seida, a oni od Ibn Abbasa, r.a.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Nakon što me je Allah, dž.š., učinio Svojim Poslanikom, s.a.v.s., doživio sam mnoge poteškoće i shvatio sam da će biti i onih koji će me utjerivati u laž." Allahov Poslanik, s.a.v.s., posebno je strahovao od reakcije Kurejšija, jevreja i kršćana pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[423]

Ebu Seid el-Hudri, r.a., veli: "Ajet *'O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga...'* objavljen je u mjestu Gadir Ham u kojem je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odsjeo s ashabima prilikom povratka s hadža. Tom je prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio o odlikama Alije, r.a."[424]

"A Allah će te od ljudi štititi..." (El-Maida, 67)

Aiša, r.a., pripovijeda: "Jedne noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije legao da spava pa sam ga upitala: 'Allahov Poslaniče, zbog čega ne spavaš?' Odgovorio mi je: 'Kada bismo imali nekoga da nas noću čuva.' Dok smo tako razgovarali, začuli smo zveket oružja. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Ko je?' Začuli smo odgovor: 'Sad i Huzejfa. Došli smo da večeras čuvamo stražu ispred tvoje kuće.' Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., mirno zaspao, ali sam kasnije čula njegovo komešanje, jer mu je tada objavljen ovaj ajet. Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., izašao je i rekao: 'Ljudi, idite kućama, Allah, dž.š., će me čuvati.'"[425]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je pod stalnom zaštitom, jer je Ebu Talib svakodnevno slao neke ljude iz porodice Hašim da ga čuvaju. Tako je bilo sve dok nije objavljen ajet: *'O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga – ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu – a Allah će te od ljudi štititi.'* Kada je sljedeći put Ebu Talib htio poslati čuvare

---

[423] Bilježi ga Ibn Kesir (2/87-91).

[424] Niz prenosilaca ovog predanja nije pouzdan. Alija ibn Abis, prema mišljenju Sadija i Nesaija, nije pouzdan. Ibn Muin o njemu veli: "Njemu uopće ne treba posvećivati pažnju." Pogledaj djelo *Duafa* autora Ibn Dževzija (2384). Atijju el-Avfija prethodno smo spominjali.

[425] Osnova ovog hadisa bilježi se u Buharijevom *Sahihu*. Bilježe ga i Hakim (2/313) i Tirmizi (3046). Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 193.

s njim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao mu je: 'Amidža, mene će Allah, dž.š., čuvati i od džina i od ljudi.'"[426]

Ebu Hurejra, r.a., veli: "Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., na putovanju odsjeo na nekom mjestu, ashabi bi za njega rezervirali drvo s najvećom krošnjom, kako bi imao dovoljno hladovine. Jednom je prilikom, Allahov Poslanik, s.a.v.s., okačio svoju sablju na granu drveta pa se neki beduin prišuljao, uzeo sablju, prišao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., probudio ga i rekao: 'Muhammede, ko će te sada od mene zaštititi?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., govoreći o ovom događaju, rekao je: 'Povodom toga objavljen je ajet: *'O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga – ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu – a Allah će te od ljudi štititi.'*'"[427]

"Ti ćeš sigurno naći da su vjernicima najljući neprijatelji jevreji i mnogobošci, i svakako ćeš naći da su vjernicima najbliži prijatelji oni koji govore: 'Mi smo kršćani', zato što među njima ima svećenika i monaha i što se oni ne ohole" (El-Maida, 82)

Ovaj je ajet objavljen o Nedžašiji i njegovu narodu. Dok je živio u Meki, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., bio u neprestanom strahu za sigurnost svojih sljedbenika pa je poslao Džafera ibn Ebi Taliba, r.a., i Abdullaha ibn Mesuda, r.a., s jednom skupinom muslimana pod zaštitu Nedžašije. Rekao im je: "On je pravedan i dobar vladar koji nikome ne čini nepravdu niti dozvoljava da iko drugi nepravdu čini. Idite kod njega dok Allah, dž.š., ne pošalje Svoju pomoć muslimanima." Kada su muslimani došli kod njega, on ih je lijepo dočekao. Pitao ih je: "Pamtite li nešto od onoga što je objavljeno vašem poslaniku?" U njegovu su društvu bili svećenici i monasi i kad god bi muslimani proučili jedan od ajeta, njihove bi se oči ispunile suzama zbog Istine koju su slušali. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je: *"Zato što među njima ima svećenika i monaha i što se oni ne ohole. Kada slušaju ono što se objavljuje Poslaniku, vidiš kako im liju suze iz očiju, jer znaju da je to Istina..."*[428]

---

[426] Hadis nije vjerodostojan. Bilježi ga Taberani (11/256-11663). Hejsemi (7/17) veli: "U njegovu se nizu prenosilaca nalazi Nadr ibn Abdur-Rahman, a on nije pouzdan."

[427] Bilježi ga Ibn Hibban, str. 230.

[428] Bilježi ga Ibn Kesir (2/96-98).

Urva ibn Zubejr, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je Amra ibn Umejju ed-Damrija, r.a., s pismom Nedžašiji. Nedžašija je naredio da dođe Džafer ibn Ebi Talib, r.a., zajedno s ostalim muhadžirima i da dođu njegovi svećenici i monasi. Kada su se okupili, Nedžašija je naredio Džaferu ibn Ebi Talibu, r.a., da pred okupljenima prouči suru *Merjem* i čim su čuli učenje Kur'ana, monasi su povjerovali u njega, a oči su im se orosile suzama. O njima je Allah, dž.š., objavio ajet: *'I svakako ćeš naći da su vjernicima najbliži prijatelji oni koji govore: 'Mi smo kršćani', zato što među njima ima svećenika i monaha i što se oni ne ohole'*, sve do riječi: *'I upiši nas među one koji su posvjedočili.'"*[429]

Drugi kažu: "Kada se Džafer ibn Ebi Talib, r.a., zajedno s ostalim muslimanima vratio iz Abesinije, Nedžašija je s njim poslao sedamdeset ljudi odjevenih u vunenu odjeću kao izaslanstvo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Šezdeset dvojica bili su iz Abesinije, a osmerica iz Šama: Behira, monah, Ibreha, Idris, Ešref, Temmam, Kasm, Durejd i Ejmen. Allahov Poslanik, s.a.v.s., pred njima je proučio suru *Ja-Sin*. Kada su čuli učenje Kur'ana, zaplakali su i povjerovali u njega. Rekli su: 'Kako je samo ovo slično onome što je objavljeno Isau, a.s.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ove ajete."[430]

Seid ibn Džubejr, r.a., o ovom ajetu veli: "Nedžašija je kao delegaciju Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., poslao trideset ljudi. On je pred njima učio suru *Ja-Sin* i kada su čuli učenje Kur'ana, počeli su plakati pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[431]

"Kada slušaju ono što se objavljuje Poslaniku, vidiš kako im liju suze iz očiju, jer znaju da je to Istina." (El-Maida, 83)

Abdullah ibn Zubejr, r.a., rekao je: "Ovaj je ajet objavljen o Nedžašiji i njegovim monasima."[432]

---

[429] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/302) tvrdi da ga bilježe Ibn Ebi Šejba, Ibn Ebi Hatim i Ebu Nuajm u djelu *El-Hul'jetu.*

[430] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 195.

[431] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (2/302) tvrdi da ga bilježe Abd ibn Humejd, Ibn Munzir, Ibn Ebi Hatim, Ibn Merdevejh i Ebu Šejh.

[432] Hejsemi (9/419) veli: "Bilježi ga Bezzar, a njegov su niz prenosilaca oni od kojih Buhari prenosi predanja koja je zabilježio u *Sahihu*, osim Muhammeda ibn Osmana

"O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio..." (El-Maida, 87)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Neki je čovjek došao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao: 'Kada jedem meso, moja želja za seksualnim odnosom raste pa sam sebi zabranio konzumiranje mesa.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio'*, kao i ajet: *'I jedite ono što vam Allah daje, što je dozvoljeno...'*"[433]

Komentatori Kur'ana pripovijedaju: "Jednog je dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao govor u kome je savjetovao svoje ashabe. Opisivao je strahote Sudnjeg dana i strašio ih drugim strašnim prizorima. Njihove duše ispuni strah i oni počeše plakati. Deseterica njih se okupiše u kući Osmana ibn Maz'una el-Džumehija, r.a., a radilo se o Ebu Bekru es-Siddiku, r.a., Aliji ibn Ebi Talibu, r.a., Abdullahu ibn Mesudu, r.a., Abdullahu ibn Omeru, r.a., Ebu Zerru el-Gaffariju, r.a., Salimu, štićeniku Ebu Huzejfe, r.a., Mikdadu ibn el-Esvedu, r.a., Selmanu el-Farisiju, r.a., i Makilu ibn Mukarrinu, r.a., i svi se oni složiše u sljedećem: danju će postiti, a cijelu noć klanjati, nikada više neće spavati u postelji, neće jesti meso niti masnoću, neće se više približavati svojim ženama, neće koristiti miris, odijevat će odjeću od gruba platna, u potpunosti će se kloniti dunjalučkih uživanja i putovat će po zemlji kao isposnici, a povrh toga će se kastrirati.

Kada je to čuo Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio im je da se okupe kod njega i rekao im: 'Čuo sam da ste se dogovorili to i to?' Oni odgovoriše: 'Allahov Poslaniče, to je istina, mi time želimo postići samo dobro.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Meni nije naređeno da na taj način ispovijedam vjeru. Vi imate obavezu i prema vašem tijelu. I postite i mrsite, i klanjajte i spavajte, jer i ja klanjam i spavam, postim i mrsim, jedem meso i masnoću, a ko me ne slijedi

---

ibn Bahra, ali je i on pouzdan." S ovim nizom prenosilaca bilježe ga i Ibn Džerir (7/5) i Nesai (1/61).

[433] Hadis nije vjerodostojan. U nizu prenosilaca sporan je Osman ibn Sad. Opširnije o njegovoj biografiji može se pronaći u djelu *Medžruhin* autora Ibn Hibana (2/96). Bilježe ga još Taberani (11981), Ibn Džerir (7/9) i Tirmizi (3054), koji kaže: "Ovaj je hadis dobar." Neki ovo predanje bilježe kao riječi Osmana ibn Sada, a Halid el-Hiza bilježi ga kao riječi Ikrime.

u mojim postupcima, on nije moj sljedbenik.' Nakon toga je izašao pred ostale ljude i održao im govor u kome je, između ostalog, rekao: 'Šta je s nekima koji sami sebi zabranjuju odnos sa ženama, jedenje ukusne hrane, upotrebu mirisa, spavanje, kao i ostale dunjalučke blagodati. Ja vam nisam naredio da budete isposnici i monasi, jer se u mojoj vjeri ne smatra dobrim djelom izbjegavanje jedenja mesa, spolnog općenja niti isposnički život. Putovanje moga ummeta je post, isposništvo je borba na Allahovu, dž.š., putu. Obožavajte samo Allaha, dž.š., i nikoga Mu ravnim ne smatrajte, obavljajte hadž i umru, obavljajte namaz i dajite zekat, postite mjesec ramazan, jer narodi prije vas propali su zbog pretjerivanja. Pretjerivali su u zahtjevima prema sebi pa ih je Allah, dž.š., iskušao nevoljama. Preostale među njima možete pronaći u samostanima.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet. Ashabi upitaše: 'Allahov Poslaniče, šta ćemo učiniti sa zakletvama koje smo dali?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno...'*"[434]

"Da deset siromaha običnom hranom kojom hranite čeljad svoju nahranite..." (El-Maida, 89)

Ibn Abbas, r.a., o ovom ajetu veli: "Neki su svoje porodice hranili obilno i ni u čemu nisu oskudijevali, a neki su svoje porodice hranili veoma oskudno pa je Allah, dž.š., naredio da se uzme u obzir prosjek i da se na taj način prilikom iskupa za prijestup nahrane siromasi."[435]

"O vjernici, vino i kocka i strelice za gatanje odvratne su stvari..." (El-Maida, 90)

Musab ibn Sad ibn Ebi Vekkas, r.a., prenosi od svoga oca da je rekao: "Naišao sam na skupinu muhadžira i ensarija pa mi rekoše: 'Sjedi, dat ćemo ti vina da piješ.' To je bilo prije nego što je alkohol zabranjen. Sjeo sam s njima u bašči i vidio sam da sa sobom imaju

---

[434] Ibn Džerir (7/7) tvrdi da ga prenosi Katada ibn Deama es-Sedusi.

[435] Bilježi ga Ibn Madža (1/682). Prenosioci su ovog hadisa oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u svom *Sahihu*, osim Sulejmana ibn Ebi Mugire el-Abesija, koga Jahja ibn Muin ocjenjuje pouzdanim.

pečenu devinu glavu i vrč vina te sam jeo i pio. Kada je vino počelo djelovati, sjetio sam se činjenice da se ovaj skup sastoji od muhadžira i ensarija pa sam rekao: 'Muhadžiri su bolji od ensarija.' Dvojica su me ensarija istog trena dograbili i počeli me udarati po glavi tako da su mi razbili nos.' Otišao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i obavijestio ga o onome što se desilo pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[436]

Omer ibn Hattab, r.a., jednom je prilikom rekao: "Allahu, objavi nam ajet u kome ćeš nam u potpunosti pojasniti propise koji se odnose na vino." Nakon toga objavljen je ajet iz sure *El-Bekara*: *"Pitaju te o vinu i kocki. Reci: 'Oni donose veliku štetu...'"* Kada je pred Omerom, r.a., proučen ovaj ajet, opet je proučio dovu: "Allahu, objavi nam ajet u kome ćeš nam u potpunosti pojasniti propise koji se odnose na vino." Nakon toga objavljen je ajet: *"O vjernici, pijani nikako molitvu ne obavljajte, sve dok ne budete znali šta izgovarate..."* U to vrijeme mujezin koji je pozivao na namaz upozoravao je sve one koji su pijani da ne dolaze na molitvu. Kada je Omer, r.a., čuo i ovaj ajet, opet je rekao: "Allahu, objavi nam ajet u kome ćeš nam u potpunosti pojasniti propise koji se odnose na vino." Nakon toga objavljen je ajet: *"O vjernici, vino i kocka i strelice za gatanje odvratne su stvari"*, sve do riječi: *"Pa hoćete li se okaniti?"* Kada je Omer, r.a., čuo ovaj ajet, rekao je: "Okanili smo se."[437]

Prije nego što je objavljen ajet koji je u potpunosti zabranio konzumiranje alkohola, desili su se neki nemili događaji koji se nimalo nisu dopali Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. U to se ubraja i ono što se desilo s Hamzom, r.a. Naime, Alija ibn Ebi Talib, r.a., pripovijeda: "Imao sam deve koje sam dobio kao dio ratnog plijena nakon Bitke na Bedru, a i Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao mi je nekoliko deva koje su iz ratnog plijena pripale njemu. Kada sam htio da se ženim Fatimom, r.a., kćerkom Allahova Poslanika, s.a.v.s., unajmio sam nekoliko ljudi iz plemena Kajnuk da mi pomognu oko priprema za svadbu.

---

[436] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (43/1748).

[437] Hakim (2/278) ovaj hadis u ovom obliku ocjenjuje vjerodostojnim i u tome ga podržava Zehebi. Tirmizi (3049) veli: "Ovaj se hadis prenosi od Israila kao njegove riječi. A Allah, dž.š., najbolje zna šta je ispravno."

Nakon što sam se pripremio da zakoljem deve, vidio sam nešto u što nisam mogao povjerovati. Naime, neko je rasporio slabine mojih deva i izvadio im jetre. Upitao sam: 'Ko je ovo učinio?' Ljudi mi rekoše: 'To je učinio Hamza ibn Ebi Mutallib, r.a. Pio je vino u kući jednog ensarije pa je pjevačica spjevala sljedeće stihove:

Kad ugledaš, Hamza, deve ugojene ti
To je siguran znak da smrt se njima bliži
U slabine ti im, Hamza, zarij nož svoj
Pa ih tako okupaj u krvi njihovoj
Potom ih na žarkoj vatri ispeci
Nek nas gladne nahrane njihovi odresci
Ebu Ammare, nadamo se da si ti
Onaj ko će od nas glad i nevolju otkloniti

Hamza, r.a., nakon toga je ustao, uzeo svoju sablju i rasporio im slabine. Kada sam to vidio, otišao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i zatekao kod njega Zejda ibn Harisa, r.a. Allahov Poslanik, s.a.v.s., po izrazu moga lica odmah je primijetio da se nešto loše desilo pa me upita: 'Šta je bilo?' Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, nisam nikada do danas vidio prizor kakav je priredio Hamza, r.a. Rasporio je trbuhe mojih deva i izvadio im utrobe. Eno ga, nalazi se u toj i toj kući i pije vino.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je da mu donesu ogrtač, a nakon toga je sa Zejdom ibn Harisom, r.a., i sa mnom krenuo ka kući u kojoj se nalazio Hamza, r.a. Zatražio je dozvolu da uđe pa mu je dozvoljeno. Zatekao je Hamzu, r.a., kako pije te ga je počeo koriti zbog onoga što je učinio. Oči Hamze, r.a., bile su potpuno crvene pa se okrenu prema Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., podiže pogled prema njemu i reče: 'Vi niste ništa drugo do robovi moga oca.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada je shvatio da je Hamza, r.a., potpuno pijan pa se potišten okrenuo i izašao s nama iz kuće." Ovaj je događaj bio presudan za objavljivanje ajeta u kome je zabranjeno pijenje alkohola.[438]

---

[438] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2089 i 2375) i Muslim (1, 2/1979).

"Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kada se klone onoga što im je zabranjeno..." (El-Maida, 93)

Enes, r.a., pripovijeda: "Na dan kada je objavljen ajet koji je zabranio pijenje vina točio sam vino nekim ljudima u kući Ebu Talhe, r.a. Začuli smo glasnika kako oglašava: 'Vino je odsada zabranjeno.' Nakon ove obavijesti ashabi su prolili posude s vinom, tako da je u potocima teklo ulicama. Ebu Talha, r.a., reče mi: 'Iznesi ovo vino i prolij ga', što sam i učinio. Nakon toga neki rekoše: 'Taj i taj je poginuo u bici, a prije toga je pio vino, tako da se ono i sada nalazi u njegovu stomaku.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kada se klone onoga što im je zabranjeno.'*"[439]

Berra ibn Azib, r.a., pripovijeda: "Neki su ashabi umrli prije nego što je zabranjeno pijenje vina pa kada je zabranjeno, neki rekoše: 'Šta će biti s onim muslimanima koji su umrli prije nego što je vino zabranjeno?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kada se klone onoga što im je zabranjeno.'*"[440]

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ajet u kome je zabranjeno pijenje vina objavljen je zbog dvojice ensarija koji su pili vino i kada su se opili, potukli su se. Ujutro, nakon što su se otrijeznili, primijetili su tragove udaraca na svojim licima, ali s obzirom na to da se radilo o braći, nisu osjećali mržnju jedan prema drugom. Povodom toga objavljen je ajet: *'O vjernici, vino i kocka i strelice za gatanje odvratne su stvari.'* Nakon objavljivanja ovog ajeta neki rekoše: 'Ako je vino odvratno i nečistoća, onda se nečistoća nalazi u stomacima onih muslimana koji su poginuli u Bici na Bedru i u Bici na Uhudu.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha*

---

[439] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari u poglavlju o učinjenim nepravdama (2464) i u poglavlju o tefsiru (4620). Bilježi ga i Muslim u poglavlju o pijenju (3/1980).

[440] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (3051) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan." Bilježi ga i Ibn Džerir (7/25).

u onome što oni pojedu i popiju kada se klone onoga što im je zabranjeno..."[441]

"Reci: 'Nije isto ono što je zabranjeno i ono što je dozvoljeno, makar što te iznenađuje mnoštvo onoga što je zabranjeno...'" (El-Maida, 100)

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., zabranio vam je obožavanje kumira, pijenje alkohola i vrijeđanje tuđeg porijekla. Proklet je onaj ko pije alkohol, ko ga pravi, ko ga toči, ko ga prodaje i hrani se njegovom prodajom." Neki beduin ustade i reče: "Allahov Poslaniče, ja sam se do sada bavio preprodajom alkohola i na taj sam način stekao mnogo imetka. Hoću li imati sevape ako taj imetak potrošim u pokornosti Allahu, dž.š.?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Kada bi taj imetak potrošio za putovanje na hadž, za odlazak u borbu na Allahovu, dž.š., putu i kada bi ga sav udijelio kao sadaku, to kod Allaha, dž.š., ne bi vrijedilo ni koliko krilo mušice. Allah, dž.š., prima samo ono što je dobro." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet kao potvrdu riječi Allahova Poslanika, s.a.v.s.[442]

"O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni..." (El-Maida, 101)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Neki su ljudi postavljali pitanja Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., samo da bi se ismijavali. Neki bi postavljali sljedeća pitanja: 'Ko je moj otac?', onaj ko bi izgubio devu pitao bi: 'Gdje je sad moja deva?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[443]

Alija ibn Ebi Talib, r.a., pripovijeda: "Nakon što je objavljen ajet '*Hodočastiti Hram dužan je Allaha radi svako ko je u mogućnosti*', neki su ljudi počeli zapitkivati: 'Allahov Poslaniče, je li svake godine?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., samo je šutio, a kada su mu i četvrti put postavili isto pitanje, rekao je: 'Da sam rekao: 'Jeste', bili

[441] Bilježe ga Hakim (4/142), Bejheki (8/286), Ibn Džerir (7/34) i Hejsemi (8/286), koji veli: "Bilježi ga Taberani, a ljudi koji ga prenose jesu oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u svom *Sahihu*."

[442] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 198.

[443] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4622).

biste obavezni obavljati hadž svake godine.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: '*O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni.*'"[444]

Enes, r.a., pripovijeda: "Jednom je prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao govor kome nisam čuo sličan. Između ostalog rekao je: 'Da znate što ja znam, malo biste se smijali, a puno biste plakali.' Ashabi su od straha pokrili lica, a neki čovjek upita šta je to što ne znaju pa povodom toga Allah, dž.š., objavi ajet: '*O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni.*'"[445]

Ebu Hurejra, r.a., pripovijeda: "Jednog nam je dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao govor u kome je, između ostalog, rekao: 'Ljudi, Allah, dž.š., naredio vam je da obavljate hadž.' Muhsin el-Esdi, r.a., upita: 'Allahov Poslaniče, je li to naša obaveza svake godine?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Da sam rekao: 'Jeste', bili biste obavezni svake godine obavljati hadž, a ako biste zapostavili svoju obavezu, skrenuli biste s pravog puta. Nemojte me pitati o onome što sam prešutio, jer su prijašnji narodi propali zbog mnoštva pitanja i čestih razilaženja sa svojim vjerovjesnicima.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ajet: '*O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni.*'"[446]

"O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj ko je zalutao!" (El-Maida, 105)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je pismo stanovnicima Hedžera, čiji je poglavar bio Munzir ibn Sava, u kome ih je pozvao da prime islam, a ako ne pristanu, onda trebaju plaćati danak. Kada je primio pismo, Munzir ga je pokazao svojim podanicima – Arapima, jevrejima, kršćanima, Sabejcima i vatropoklonicima – i oni odbiše primiti islam, a prihvatiše da plaćaju

---

[444] Ovaj je hadis slab zbog prekinuta niza prenosilaca. Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* (2/294), a Zehebi kaže: "Imam Ahmed ocjenjuje Abdul-Alaa ibn Amira nepouzdanim."

[445] Bilježe ga Buhari (9/349), Muslim (15/11-12), Tirmizi (3/99), Ahmed (3/206) i Ibn Džerir (7/80).

[446] Bilježi ga Taberani (7/82) preko niza prenosilaca od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u svome *Sahihu*. Hejsemi (3/204) kaže: "Niz je prenosilaca ovog predanja dobar."

danak. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., posla im i drugo pismo u kome ih obavijesti da Arapi imaju pravo izabrati ili primanje islama ili rat, dok sljedbenici Knjige i vatropoklonici imaju pravo izabrati plaćanje danka. Kada im je pročitano pismo Allahova Poslanika, s.a.v.s., Arapi su primili islam, međutim, oni licemjerni među njima rekoše: 'Kako je samo čudan Muhammed! Tvrdi da ga je Allah, dž.š, poslao da se bori protiv svih ljudi sve dok ne prime islam te da će samo od sljedbenika Knjige primati danak, a evo sada, od mnogobožaca Hedžera prihvata plaćanje danka.' Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj ko je zalutao!'*, to jest sljedbenici Knjige, koji su skrenuli s pravog puta."[447]

"O vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših..."
(El-Maida, 106)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Temim ed-Dari i Adijj ibn Bedda krenuli su na putovanje u Meku i usput im se priključi jedan Kurejšija iz porodice Sehm, ali on umrije u putu u mjestu gdje nema nijednog muslimana. Njima je dvojici oporučio kome ostavlja svoju ostavštinu. Kada su stigli u Meku, izručili su njegovoj porodici imetak, ali su zadržali srebreni pehar, koji je bio optočen zlatom. Rekli su: 'Tu je sve što nam je on dao.' Međutim, porodica umrlog, koja je znala da je on imao i pehar, odvede ih kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji zatraži od njih da se zakunu da ne znaju gdje je pehar i kada oni to učiniše, on ih pusti da slobodno odu. Nakon nekog vremena kod jednog Mekelije primijećen je ovaj pehar i on reče: 'Kupio sam ga od Temima ed-Darija i Adijja ibn Beddaa.' Porodica umrlog uze pehar, a dvojica od njih zakleše se: 'Tako nam Allaha, dž.š., ovaj je pehar pripadao našem rođaku; naše je svjedočenje istinitije od njihova svjedočenja i mi nismo ničije pravo oduzeli.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'O vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših.'*"[448]

---

[447] Bilježi ga Ibn Kesir (2/123-125).

[448] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2780), Ebu Davud (3606) i Tirmizi (3060), koji kaže: "Ovaj je hadis dobar."

O objavi nekih ajeta sure *El-En'am*

(objavljena u Meki, 165 ajeta)

"A i da ti Knjigu na papiru spustimo i da je oni rukama svojim opipaju..." (El-En'am, 7)

Kelbi prenosi da su mnogobošci u Meki rekli: "Muhammede, tako nam Allaha, dž.š., nećemo ti vjerovati sve dok nam od Allaha, dž.š., ne doneseš Knjigu i ne dovedeš sa sobom četiri meleka koji će posvjedočiti da je ta Knjiga od Allaha, dž.š., i da si ti Njegov poslanik." Povodom toga objavljen je ovaj ajet.[449]

"Njemu pripada sve što postoji u noći i danu..." (El-En'am, 13)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Nevjernici Meke došli su kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli mu: 'Mi znamo da te na pozivanje u novu vjeru natjerala neimaština. Zbog toga ćemo ti mi dati nešto iz naših imetaka pa ćeš postati najimućniji među nama, ali pod uvjetom da prestaneš sa svojim pozivanjem.' Povodom toga objavljen je ovaj ajet."[450]

"Reci: 'Ko je svjedok najpouzdaniji?'..." (El-En'am, 19)

Kelbi pripovijeda: "Poglavari Meke rekli su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Muhammede, mi ne vjerujemo da će ti se iko odazvati u ono u šta ti pozivaš. Pitali smo o tebi jevreje i kršćane i oni tvrde da o tvom opisu ne nalaze ništa u svojim svetim knjigama. Zato nam daj neki čvrst dokaz koji će potvrditi da si ti Allahov poslanik, kao što tvrdiš.' Povodom toga objavljen je ovaj ajet."[451]

"Ima onih koji dolaze da te slušaju..." (El-En'am, 25)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Ebu Sufjan ibn Harb, Velid ibn Mugira, Nadr ibn Haris, Utba i Šejba ibn Ebi Rebia, Umejj i Ubejj ibn Halef tajno su prisluškivali Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako uči Kur'an

---

[449] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 200.

[450] Ibid.

[451] Ibid.

pa upitaše Nadra: 'Ebu Katile, šta je ovo što Muhammed uči?' Nadr odgovori: 'Tako mi Onoga Koji je Kabu učinio Svojom kućom, ne znam tačno šta ovo on govori, ali najviše mi sliči na pripovijetke o prijašnjim narodima koje sam vam i ja pripovijedao.' Nadr je bio pripovjedač čije su priče Kurejšije rado slušale. Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[452]

"Oni njega štite, a sami se od njega udaljavaju..."
(El-En'am, 26)

Ibn Abbas, r.a., o ovom ajetu veli: "Objavljen je o Ebu Talibu, koji je štitio Allahova Poslanika, s.a.v.s., od nevjerničkih uznemiravanja, ali nije želio prihvatiti islam."

Mukatil o ovome veli: "Povod objave ovog ajeta jeste slučaj kada su se mnogobošci okupili kod Ebu Taliba, koga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., redovno pozivao da primi islam, a željeli su se raspravljati s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Tada Ebu Talib spjeva sljedeće stihove:

Allaha mi, da ti priđu neću im dozvoliti
Sve dok u zemlju mrtvog me ne ukopaju
Pozivaj u svoju vjeru, kolebati se nemoj
I zbog toga radostan budi neizmjerno
Ti u vjeru pozivaš za koju nema sumnje
Da od sveg' je drugog bolja u što čovjek vjeruje
Od naroda svoga da se uvreda ne bojim
Odmah bih je prihvatio svim srcem svojim

Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[453]

Suddi i Dahhak kažu: "Ovaj je ajet objavljen o nevjernicima Meke koji su odvraćali druge od vjerovanja u Allahova Poslanika, s.a.v.s., a ni sami ga nisu željeli slijediti." Ovo je mišljenje Ibn Abbasa, r.a., koje prenosi El-Valibi.[454]

"Mi znamo da tebe zaista žalosti to što oni govore"
(El-En'am, 33)

---

[452] Bilježi ga Ibn Kesir (2/143-144); *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 201.
[453] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Hakim (2/315), ocjenjuje ga vjerodostojnim, u čemu ga podržava Zehebi, i Ibn Džerir (7/115-116).
[454] Bilježi ga Ibn Džerir (7/106).

Suddi pripovijeda: "Ahnes ibn Šurejk susreo se s Ebu Džehlom ibn Hišamom pa ga je upitao: 'Ebu Hakeme, reci mi nešto o Muhammedu – je li on lažljivac ili je iskren čovjek? Jer, evo sada s nama nema nikog da te može čuti.' Ebu Džehl odgovori: 'Tako mi Allaha, dž.š., Muhammed je iskren i nikada ništa nije slagao. Ali, ako potomcima Kusajja pripada čast da nose zastavu, da poje hadžije, da se brinu o Kabi, da budu poglavari pa evo sada i vjerovjesništvo, šta će drugim Kurejšijama preostati?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[455]

Ebu Mejsera pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom je prilikom prošao pored Ebu Džehla i njegovih prijatelja pa mu oni rekoše: 'Muhammede, tako nam Allaha, dž.š., mi tebe ne smatramo lašcem. Naprotiv, mi vjerujemo da si ti iskren čovjek, ali ne vjerujemo u ono u što ti pozivaš.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Oni doista ne okrivljuju tebe da si lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi.'*"[456]

Mukatil veli: "Ovaj je ajet objavljen o Harisu ibn Amiru ibn Nevfelu ibn Abdu-Menafu ibn Kusajju ibn Kilabu, koji je Allahova Poslanika, s.a.v.s., pred ljudima proglašavao lažljivcem, a kada bi otišao među svoje ukućane, govorio bi: 'Muhammed nije lažac, ja vjerujem da on istinu govori.' Povodom toga objavljen je ovaj ajet."[457]

"I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole, želeći naklonost Njegovu" (El-En'am, 52)

Sad, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o nama šesterici ashaba: o meni i o Abdullahu ibn Mesudu, r.a., Suhejbu, r.a., Ammaru, r.a., Mikdadu, r.a., i Bilalu, r.a. Kurejšije su jednom prilikom rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Mi se ne želimo usporediti s ovim ljudima pa da zajedno budemo tvoji sljedbenici, zato ih otjeraj od sebe.' To je ostavilo izvjestan dojam u srcu Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa je povodom toga, Allah, dž.š., objavio ajet: *'I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole, želeći naklonost Njegovu.'*"[458]

---

[455] Bilježi ga Ibn Džerir (7/115-116).

[456] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 202.

[457] Bilježi ga Ibn Kesir (2/145-147).

[458] Hadis je vjerodostojan, ali ne s nizom prenosilaca koji spominje autor. Bilježi ga Muslim (45/2413).

Habbab ibn Eret, r.a., pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o nama, ugnjetavanim ashabima. Danonoćno smo boravili kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa nas je on podučio Kur'anu i činjenju dobrih djela. Podsticao nas je da budemo što bolji spominjući nam Džennet i Džehennem, proživljenje nakon smrti, Sudnji dan... Jednog dana Akra ibn Habis et-Temimi i Ujejna ibn Hisn el-Fezzari rekli su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Mi smo uglednici u svome narodu pa ne bismo željeli da nas vide u društvu ovih siromaha, zato ih otjeraj od sebe kada mi dođemo da se družimo s tobom.' Allahov se Poslanik, s.a.v.s., složio s tim, a oni zatražiše da im to i pismeno garantira. Naredio je da donesu mastilo i hartiju, ali prije nego što je ispisano to što su željeli, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole, želeći naklonost Njegovu.'*"[459]

Abdullah ibn Mesud, r.a., pripovijeda: "Jednog je dana pored Allahova Poslanika, s.a.v.s., prošla skupina Kurejšija, a on je sjedio u društvu Habbaba ibn Ereta, r.a., Suhejba, r.a., Bilala, r.a., i Ammara, r.a., pa su mu rekli: 'Muhammede, zar si zadovoljan da ti oni budu društvo? Zar uistinu želiš da mi budemo zajedno s njima?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."

Rebia pripovijeda: "Ljudi su se natjecali da se što više druže s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Među njima su bili Bilal, r.a., Ammar, r.a., Suhejb, r.a., i Selman, r.a., i kad bi se desilo da kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., dođu kurejšijski prvaci, zbog njih nisu mogli sjesti u njegovoj blizini. Kurejšije rekoše: 'Suhejb je Rimljanin, Selman je Perzijanac, Bilal je Abesinac i imaju privilegiju da sjede odmah pored njega, a mi dođemo i sjedimo negdje u kutku. Zbog toga su prigovorili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekli mu: 'Mi smo prvaci tvoga naroda i njihovi uglednici, zato nam omogući da sjedimo pored tebe.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odlučio je to im omogućiti, ali je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[460]

---

[459] Bilježe ga Ibn Madža (4127) i Ibn Džerir (7/127). Pogledaj djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 202.

[460] Hadis nije vjerodostojan. Prenosi ga jedino Ešas ibn Sivar, a on nije pouzdan. S istim nizom prenosilaca bilježi ga i Taberani (10/268).

Ikrima pripovijeda: "Utba ibn Rebia, Šejba ibn Rebia, Mutim ibn Adijj, Haris ibn Nevfel – sve uglednici iz porodice Abdu-Menaf i svi odreda nevjernici – došli su kod Ebu Taliba i rekli: 'Kada bi tvoj bratić rastjerao od sebe naše bivše robove, sluge i niži stalež, to bi nam se veoma svidjelo. To bi nam bilo primamljivo, tako da bi postojala veća mogućnost da ga počnemo slijediti.' Ebu Talib je nakon toga otišao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i obavijestio ga o onome što su mu Kurejšije rekle. Međutim, Omer ibn Hattab, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, možda bi bilo dobro da to uradiš pa da provjeriš da li uistinu žele primiti islam.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet, a Omer, r.a., došao je da se izvini zbog svojih riječi."[461]

"A kad ti dođu oni koji u riječi Naše vjeruju, ti reci: 'Mir vama!'"
(El-En'am, 54)

Ikrima veli: "Ovaj je ajet objavljen o svima onima povodom kojih je Allah, dž.š., objavio ajet u kome je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., zabranjeno da ih tjera od sebe. Nakon toga, kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., susreo nekoga od njih, prvi bi im nazivao selam i govorio bi: 'Hvala Allahu, dž.š., Koji je učinio da u mome ummetu postoji neko za koga mi je naredio da mu prvi nazovem selam.'"[462]

Mahan el-Hanefi pripovijeda: "Neki su ljudi došli kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekli: 'Učinili smo velike grijehe.' Allahov im Poslanik, s.a.v.s., nije ništa rekao i kada su oni otišli, Allah, dž.š., objavio je ajet: *'A kad ti dođu oni koji u riječi Naše vjeruju, ti reci: 'Mir vama!''*"[463]

"Reci: 'Meni je doista jasno ko je Gospodar moj...'"
(El-En'am, 57)

---

[461] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (3/13) tvrdi da ga bilježi Abd ibn Humejd, Ibn Ebi Hatim i Ebu Šejh.

[462] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 203.

[463] Mahan el-Hanefi je Ebu Salim el-Kufi el-Aver, poznati pobožnjak. Nesai je prenosio hadise od njega. Pogledaj djelo *Tehzib* (10/25). Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 89, tvrdi da ga bilježe Karjabi i Ibn Ebi Hatim.

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen povodom riječi Nadra ibn Harisa i ostalih kurejšijskih prvaka koji su govorili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Muhammede, daj nam kaznu kojom nam prijetiš.' Na taj su ga način ismijavali pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[464]

"Jevreji ne poznaju Allaha kako treba – kad govore: 'Nijednom čovjeku Allah ništa nije objavio...'" (El-En'am, 91)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Jednom su prilikom jevreji rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Muhammede, je li ti Allah, dž.š., uistinu objavio Knjigu?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Jeste.' Oni rekoše: 'Tako nam Allaha, dž.š., nikada nijedna Knjiga s neba nije objavljena nijednom čovjeku.' Kao odgovor Allah, dž.š., objavio je ajet: *'A ko je objavio Knjigu koju je donio Musa kao svjetlo i putokaz ljudima?'*"[465]

Muhammed ibn Kab el-Kurezi pripovijeda: "Allah, dž.š., naredio je Svome Poslaniku, s.a.v.s., da se raspita kod sljedbenika Knjige o nagovještaju njegova poslanstva koji se nalazi u njihovim svetim knjigama. Međutim, njihova zavist koju su osjećali prema njemu navela ih je da zaniječu i Kur'an i Poslanika, s.a.v.s. Govorili su: 'Allah, dž.š., nikada ništa nikome nije objavio.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[466]

Seid ibn Džubejr, r.a., pripovijeda: "Jedan jevrej po imenu Malik ibn Sajf došao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da se raspravlja s njim pa mu Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zaklinjem te Allahom, dž.š., Koji je objavio Tevrat Musau, a.s., nalazi li se u Tevratu tekst u kome stoji da Allah, dž.š., mrzi svećenika koji je debeo?' Malik je bio svećenik, a u isto je vrijeme bio i debeo pa se naljuti i reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., On nikada nikome nije ništa objavio.' Drugi jevreji koji su bili s njim rekoše: 'Teško tebi, a šta je onda s Musaom, a.s.?' Malik reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., On nikada nikome ništa nije objavio.' Povodom njegovih riječi Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[467]

---

[464] Bilježe ga Ibn Kesir (2/153-154) i Taberi (7/177).

[465] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježi ga Ibn Džerir preko Ibn Ebi Talhe el-Valibija, a on se nikada nije susreo s Ibn Abbasom, r.a.

[466] Bilježi ga Ibn Kesir (2/174-175).

[467] Bilježi ga Ibn Džerir (7/176) od Seida ibn Džubejra, r.a.

"Ko je nepravedniji od onoga ko laži o Allahu iznosi ili ko govori: 'Objavljuje mi se, a ništa mu se ne objavljuje...'" (El-En'am, 93)

Ovaj je ajet objavljen o Musejlemi lašcu iz plemena Benu Hanife, koji je sricao stihove nastojeći oponašati kur'anske ajete i koji je tvrdio da je vjerovjesnik te da mu Allah, dž.š., objavljuje.[468]

"I kaže: 'I ja ću reći isto onako kao što Allah objavljuje...'" (El-En'am, 93)

Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Sadu ibn Ebi Serhu, koji je tvrdio da je primio islam. Jednog ga je dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao da mu izdiktira ajet koji je objavljen u suri *El-Mu'minun*: *'Mi smo, zaista, čovjeka od biti zemlje stvorili, zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavili, pa onda kap sjemena ugruškom učinili, zatim od ugruška grudu mesa stvorili, pa od grude mesa kosti napravili, a onda kosti mesom zaodjenuli i poslije ga kao drugo stvorenje oživljujemo...'* Kada je Abdullah čuo detaljan opis stvaranja čovjeka, zadivio se i rekao: 'Neka je uzvišen Allah, najljepši Stvoritelj.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Upravo iste takve riječi su mi objavljene.' Abdullaha to prevari, zanese se i pomisli: 'Ako je istina ovo što Muhammed govori, onda je i meni kao i njemu objavljeno, a i ako laže, opet sam rekao nešto što je isto kao kur'anski ajet.' Na to se odnosi ajet: *'I kaže: 'I ja ću reći isto onako kao što Allah objavljuje.''* Nakon toga on se odmetnuo od islama."[469]

Ovo je mišljenje Ibn Abbasa, r.a., koje prenosi Kelbi.[470]

Šerahabilibn Sad veli: "Ovaj je ajet objavljen o Abdullahu ibn Sadu ibn Ebi Serhu, koji je rekao: 'Ja ću objaviti isto kao što i Allah objavljuje', i nakon toga se odmetnuo od islama. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., osvojio Meku, on je pobjegao Osmanu, r.a., tražeći utočište kod njega, jer je on bio njegov brat po mlijeku. Kada se situacija u Meki smirila, Osman, r.a., doveo ga je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., tražeći sigurnost za njega."[471]

---

[468] Bilježi ga Ibn Džerir (7/181) kao riječi Ikrime.

[469] Bilježi ga Ibn Džerir (7/181) preko Ikrime.

[470] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 204.

[471] Bilježi ga Hakim (3/45).

"Nevjernici smatraju džine Allahu ravnim..." (El-En'am, 100)

Kelbi veli: "Ovaj je ajet objavljen o nekim nevjerničkim odmetnicima koji su rekli: 'Allah i Iblis dvojica su braće. Allah, dž.š., stvorio je ljude, životinje, stoku, a Iblis je stvorio zmije, zvijeri i akrepe.' Na to se odnosi ovaj ajet."[472]

"Ne grdite one kojima se oni, pored Allaha, klanjaju, da ne bi i oni nepravedno i ne misleći šta govore Allaha grdili..." (El-En'am, 108)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da su nevjernici rekli: "Muhammede, ako ne prestanete vrijeđati naša božanstva, mi ćemo početi psovati Allaha." Nakon toga Allah, dž.š., zabranio je muslimanima da ružno govore o kipovima, kako time ne bi provocirali nevjernike pa da i oni psuju Allaha, dž.š.[473]

Katada veli: "Muslimani su se ružno izražavali o kipovima pa su im nevjernici uzvraćali psujući Allaha, dž.š. Zbog toga im je Allah, dž.š., zabranio da to čine, kako ove neznalice koje ne poznaju Allaha, dž.š., ne bi ružno govorile o Allahu, dž.š."[474]

Suddi veli: "Kada se Ebu Talibu prikučila smrt, Kurejšije su rekle: 'Hajdemo kod njega da zatražimo da naredi svome bratiću da nas se kloni, jer će nas biti stid da ga ubijemo nakon Ebu Talibove smrti pa da Arapi kažu: 'Dok je bio živ, Ebu Talib ga je štitio, a čim je on umro, oni su ga ubili." Ebu Sufjan, Ebu Džehl, Nadr ibn Haris, Umejj i Ubejj ibn Halef, Ukba ibn Muit, Amr ibn el-As i Esved ibn Buhteri dođoše kod Ebu Taliba i rekoše mu: 'Ti si naš uglednik i najstariji si među nama. Ti dobro znaš da nas Muhammed uznemirava i ružno govori o našim kipovima. Tražimo od tebe da mu narediš da se kloni naših božanstava, a mi ćemo pustiti na miru njega i njegova Gospodara.'

Ebu Talib pozva Allahova Poslanika, s.a.v.s., i kada je došao, Ebu Talib mu reče: 'Ovi su ljudi iz tvoga naroda i tvoji su rođaci.' Allahov

---

[472] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 204.

[473] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježi ga Ibn Džerir (7/207) preko Valibija od Ibn Ebi Talhe.

[474] Bilježi ga Ibn Džerir (7/207).

Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Šta žele od mene?' Mušrici rekoše: 'Želimo da se okaniš nas i naših božanstava, a mi ćemo se kloniti tebe i tvoga Gospodara.' Ebu Talib reče: 'Ponuda tvoga naroda je pravedna, zato je prihvati.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ako pristanem na to, hoćete li mi dati prisegu na vjernost, a ja ću vas podučiti riječima pomoću kojih ćete zavladati Arapima, a i stranci će vam se pokoriti?' Ebu Džehl reče: 'Da, tako nam oca tvoga, dat ćemo ti deset prisega, koja je to riječ?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Recite: 'La ilahe illallah.'' Međutim, oni odbiše i uskomešaše se. Ebu Talib reče: 'Bratiću, ponudi im neku drugu riječ, jer to što si im ponudio veoma uznemirava tvoj narod.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Amidža, nikada se neću odreći riječi 'La ilahe illallah', pa makar mi u ruke stavili Sunce.' Mušrici rekoše: 'Ili ćeš prestati vrijeđati naše kipove ili ćemo i mi početi loše govoriti o Onome Koji te je poslao.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[475]

"Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom, da će ako im dođe čudo, sigurno zbog njega vjernici postati..." (El-En'am, 109)

Muhammed ibn Kab pripovijeda: "Jednom su prilikom Kurejšije došle kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., da s njim razgovaraju pa rekoše: 'Muhammede, ti nam govoriš da je Musa, a.s., imao čudesan štap kojim je jednom prilikom udario kamen iz kojega je zatim poteklo dvanaest izvora te da je Isa, a.s., oživljavao mrtve, da je narodu Semud poslana čudesna deva, pa daj i ti nama neko čudo i mi ćemo ti povjerovati.' Allahov ih Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Šta biste vi željeli da se desi?' Oni rekoše: 'Učini da se brdo Safa pretvori u zlato.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Ako se to dogodi, hoćete li mi onda vjerovati?' Oni odgovoriše: 'Hoćemo, tako nam Allaha, dž.š., ako se to desi, svi ćemo te slijediti.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., poče moliti Allaha, dž.š., da se to desi, ali Džibril, a.s., dođe i reče mu: 'Ako želiš, brdo Safa pretvorit će se u zlato, ali kome god narodu pokažemo čudo i on poslije toga ne povjeruje, mi ga uništimo. A ako želiš, možemo ih pustiti ovako pa neka se pokaju oni koji sebi žele dobro.'

---

[475] Bilježi ga Ibn Džerir (7/207).

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Neka ih onda bez čuda, neka se pokaju oni koji to žele.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom, da će ako im dođe čudo, sigurno zbog njega vjernici postati...'*"[476]

"Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime..."
(El-En'am, 121)

Mnogobošci su rekli: "Muhammede, kada ovca krepa, ko je taj koji je učinio da se to desi?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: "Allah, dž.š, je Taj Koji je to odredio." Mušrici rekoše: "A ti tvrdiš da je ono što ti i tvoji ashabi zakoljete dozvoljeno jesti kao i ono što ulove pas i soko, a da ono što je Allah, dž.š., usmrtio nije dozvoljeno jesti." Povodom ovih njihovih riječi Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[477]

Ikrima veli: "Vatropoklonici iz Perzije, nakon što je Allah, dž.š., objavio ajet u kome je zabranio jedenje mesa strvine, napisali su pismo mnogobošcima u Meki, s kojima su se inače dopisivali, u kome su između ostalog rekli: 'Muhammed i njegovi sljedbenici tvrde da slijede Allahove, dž.š., naredbe, a nakon toga govore da je ono što oni zakolju dozvoljeno jesti, a da je meso životinja koje je Allah, dž.š., usmrtio zabranjeno.' To je zbunilo neke muslimane pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[478]

"A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju."
(El-En'am, 121)

Ibn Abbas, r.a., o ovom je ajetu rekao: "Oni su zbunjivali vjernike tako što su govorili: 'Ono što je Allah, dž.š., usmrtio, vi ne želite jesti.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime.'*"[479]

---

[476] Bilježi ga Ibn Džerir (7/210) preko Junusa ibn Bukejra.

[477] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (3/42) tvrdi da ga bilježi Ebu Davud u djelu *En-Nasihu vel-mensuh.*

[478] Bilježi ga Ibn Džerir (8/18) preko Bišra ibn Tejma od Ikrime.

[479] Bilježi ga Ibn Kesir (2/171) i njegov je niz prenosilaca pouzdan. Bilježe ga i Ibn Madža (3173), Ibn Džerir (8/18) i Hakim (4/113), koji kaže: "Ovaj hadis ispunjava uvjete vjerodostojnosti koje postavlja Muslim." U ovom mišljenju podržava ga Zehebi.

"Zar je onaj ko je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću koga se među ljudima kreće, kao onaj ko je u tminama iz kojih ne izlazi?" (El-En'am, 122)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj se ajet odnosi na Hamzu ibn Abdul-Mutalliba, r.a., i Ebu Džehla. Naime, desilo se da je Ebu Džehl na Allahova Poslanika, s.a.v.s., dok je bio na sedždi bacio utrobu deve, a u to vrijeme Hamza, r.a., još nije bio primio islam. Vraćajući se iz lova i noseći luk u ruci, Hamza, r.a., saznao je šta se desilo pa se rasrdio zbog toga. Napao je Ebu Džehla i udario ga lukom po glavi. Ebu Džehl mu se pokušao umiliti pa mu je rekao: 'Pogledaj do čega smo došli zbog naše gluposti, vrijeđanja naših kipova i ostavljanja vjere pradjedova!' Međutim, Hamza, r.a., reče mu: 'Ne postoji niko gluplji od vas; umjesto Allaha, dž.š., obožavate kipove od kamena. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.' Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[480]

Prenosi se da je Zejd ibn Eslem, r.a., o ajetu *"Zar je onaj ko je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću koga se među ljudima kreće..."* rekao da se odnosi na Omera ibn Hattaba, r.a., a riječi *"kao onaj ko je u tminama iz kojih ne izlazi"* odnose se na Ebu Džehla.[481]

O objavi nekih ajeta sure *El-Araf*

(objavljena u Meki, 206 ajeta)

"O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite!" (El-Araf, 31)

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Neki su beduini obavljali tavaf razgolićeni, čak se znalo desiti da i žene to čine razgolićene. Jednom je prilikom neka razgolićena beduinka činila tavaf oko Kabe pa su

[480] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 206.

[481] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (3/43) tvrdi da ga bilježe Ibn Ebi Hatim, Ibn Munzir i Ebu Šejh.

na nju letjeli insekti kao što lete na magarce. Ona je u tom stanju spjevala sljedeće stihove:

Danas mi se dio tijela il' čitavo tijelo vidi
Ali nikom ne dopuštam da dira to što se vidi!

Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet *'O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite!'*, u kome je naredio vjernicima da se lijepo odjenu kada obavljaju molitvu."[482]

Od Ibn Abbasa, r.a., također se prenosi da je rekao: "U doba džahilijeta i žene su gole obavljale tavaf, samo bi na spolni organ stavile komad kože. Jedna od njih spjevala je sljedeće stihove:

Danas mi se dio tijela il' čitavo tijelo vidi
Ali nikom ne dopuštam da dira to što se vidi!

Tim je povodom objavljen ajet: *'Lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite'*, kao i ajet: *'Reci: 'Ko je zabranio Allahove ukrase...?'"*[483]

Ebu Selema ibn Abdur-Rahman veli: "U doba džahilijeta, kada bi obavljali hadž i kada bi krenuli s Mine, mnogobošci su uveli propis po kome se oko Kabe treba tavafiti bez odjeće. Na osnovu toga, ko god bi krenuo obavljati tavaf, skinuo bi se potpuno go što je smatrano dokazom bogobojaznosti. O takvima je Allah, dž.š., objavio ajet: *'Lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite'*, kao i ajet: *'Reci: 'Ko je zabranio Allahove ukrase.'"*[484]

Kelbi veli: "U doba džahilijeta, za vrijeme obavljanja hadža ljudi nisu jeli meso niti masnoću, misleći da na taj način veličaju hadž. Muslimani rekoše: 'Allahov Poslaniče, mi smo preči da to činimo.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je drugi dio ovog ajeta: *'I jedite i pijte...'"*[485]

"I kaži im vijest o onome kome smo dokaze Naše dali, ali koji se od njih udaljio pa ga šejtan dostigao, i on je zalutao."
(El-Araf, 175)

---

[482] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 208.

[483] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (25/3028), Ibn Džerir (8/118, 119) i Nesai (202).

[484] Bilježi ga Ibn Kesir (2/235-236).

[485] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 208.

Ibn Mesud, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen o Bel'amu ibn Ebrehi, koji je bio jevrej." Ibn Abbas, r.a., i neki drugi komentatori Kur'ana smatraju da se on zvao Bel'am ibn Baura.[486]

Valibi kaže: "Radi se o čovjeku koji je živio u mjestu u kome su živjeli grešnici a zvao se Bel'am. Poznavao je najveće Allahovo, dž.š., ime. Kada se pojavio Musa, a.s., i počeo pozivati u islam, njegovi su mu sunarodnjaci došli i rekli: 'Musa je veoma snažan čovjek i ima mnogo vojnika sa sobom. Ako nas pobijedi, svi ćemo biti uništeni. Zato, zamoli Allaha, dž.š., Njegovim najvećim imenom da nas zaštiti od Musaa i njegove vojske.' Bel'am reče: 'Ako to učinim, izgubit ću i ovaj i onaj svijet.' Međutim, oni nisu prestali navaljivati na njega sve dok nije uputio dovu protiv Musaa, a.s., što ga je samo udaljilo od Allaha, dž.š."[487]

Abdullah ibn Amr ibn el-As, r.a., i Zejd ibn Eslem, r.a., kažu: "Ovaj je ajet objavljen o Umejji ibn Ebi Saltu es-Sekafiju, koji je u prijašnjim svetim knjigama pročitao da će u to vrijeme Allah, dž.š., poslati poslanika pa se nadao da će on biti taj. Zbog toga, kada je Muhammed, s.a.v.s., postao poslanik, on mu je zavidio, što je bio razlog zbog koga ga nije htio priznati."[488]

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., o ovom ajetu rekao: "Radi se o čovjeku kome je Allah, dž.š., obećao primanje triju dova. On je imao ženu koja se zvala Besus, koju je neizmjerno volio i koja mu je rodila sinove. Jednog dana ona mu reče: 'Hoćeš li jednu svoju dovu upotrijebiti da ispuniš moju želju?' On reče: 'Učinit ću to, šta je tvoja želja?' Ona reče: 'Zamoli Allaha, dž.š., da me učini najljepšom ženom među izraelićankama.' Kada je shvatila da ne postoji niko ljepši od nje, napuštajući svoga muža, tražila je od njega nešto drugo pa je on zamolio Allaha, dž.š., da je pretvori u kuju koja stalno cvili i zavija,

---

[486] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Taberani (9/2249) i Hejsemi (7/25), koji veli: "Prenosioci su ovog hadisa oni od kojih Buhari bilježi hadise koje je zabilježio u svom *Sahihu*." Bilježi ga i Nesai (213).

[487] Pravo ime Valibija jeste Alija ibn Ebi Talha i imao je nadimak Ebu Hasan. Nikada se nije susreo s Ibn Abbasom, r.a., ali je bio istinoljubiv. Pogledaj djelo *Et-Tehzib* (7/339-341). Pogledaj i djelo *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 209. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (3/145) tvrdi da ga bilježe Ibn Munzir i Ibn Ebi Hatim.

[488] Bilježe ga Nesai (212, 214) od Ibn Amra ibn el-Asa, r.a., i Ibn Džerir (9/83).

tako da je na nju potrošio dvije dove. Međutim, njezini sinovi dođoše kod njega i rekoše mu: 'Mi nećemo pristati na ovo, naša je majka pretvorena u kuju i sada nam se svi ljudi smiju. Zamoli Allaha, dž.š., da je vrati u prvobitno stanje.' On to i učini te na taj način iskoristi sve tri dove koje mu je Allah, dž.š., obećao da će ih primiti. Ovo je bio povod da ljudi izreknu poslovicu: Bahsuzniji je od Besusa."[489]

"Pitaju te o Smaku svijeta kada će se zbiti." (El-Araf, 187)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Džebel ibn Ebi Kašejr i Šemval ibn Zejd, obojica jevreji, rekli su: 'Muhammede, ako si uistinu vjerovjesnik, onda nam reci kada će nastupiti Sudnji dan, a mi bolje od tebe znamo kada će se to desiti.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[490]

Katada veli: "Kurejšije su rekle Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Muhammede, mi smo tvoji rođaci, pa možeš li nam reći kada će nastupiti Sudnji dan?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[491]

Jednog petka dok je stajao na minberu u Basri, Ebu Musa, r.a., ispričao je: "Bio sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada ga je neki čovjek upitao o vremenu nastupanja Sudnjeg dana pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: 'To zna samo Allah, dž.š., i On će ga u njegovo vrijeme otkriti. Ali, reći ću vam nešto o njegovim predznacima i događajima koji će mu prethoditi – pred Sudnji dan desit će se mnoge smutnje i neredi.' Neko upita: 'O kakvim se neredima radi?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'O ubijanju, ljudska će srca postati gruba, ljudi će se udaljiti jedni od drugih tako da će se jedva poznavati, niko neće pomagati nevoljnicima i ostat će samo loši ljudi koji neće poznavati činjenje dobrih djela niti će negodovati zbog činjenja loših djela."[492]

---

[489] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (3/145) tvrdi da ga bilježe Ibn Ebi Hatim i Ebu Šejh.

[490] Bilježi ga Ibn Džerir (9/94) preko Muhammeda ibn Ebi Muhammeda od Seida ili Ikrime, a on od Ibn Abbasa, r.a. Ranije smo spominjali da je Muhammed nepoznat.

[491] Bilježi ga Ibn Džerir (9/93) preko Muammera od Katade.

[492] Bilježi ga Ebu Jala u *Musnedu* (13/199). Recenzent ove knjige veli: "Ako je Abdul-Gaffar ibn Kasim Ebu Merjem el-Ezevi, njegova se predanja ne prihvataju."

"Reci: 'Ja ne mogu ni samom sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti..." (El-Araf, 188)

Kelbi veli: "Stanovnici Meke rekli su: 'Muhammede, zar te tvoj Gospodar ne obavještava kada će koja roba poskupjeti pa da je možeš kupiti prije toga? Ili, u kojem će predjelu nastupiti suša pa da možeš otići na mjesto gdje će padati kiša?' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[493]

"On je Taj Koji vas od jednog čovjeka stvara", sve do riječi: "...i sami su stvoreni." (El-Araf, 189-191)

Mudžahid veli: "Ademu, a.s., i Havi, r.a., umiralo je svako dijete koje im se rodi pa im šejtan reče: 'Kada vam se rodi sljedeće dijete, dajte mu ime Abdul-Hars' – prvobitno šejtanovo ime bilo je Hars – i oni to i učiniše. Na to se odnose riječi Uzvišenog: *'I kad im je On darovao zdrava potomka, poslije su oni izjednačili druge s Njim...'*"[494]

"A kad se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite da biste bili pomilovani." (El-Araf, 204)

Prenosi se da je Ebu Hurejra, r.a., o ovom ajetu rekao: "Objavljen je o onima koji su razgovarali dok su obavljali namaz za vrijeme dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio Kur'an."[495]

Katada veli: "U početku, kada je namaz tek bio propisan, neki su imali običaj razgovarati za vrijeme obavljanja namaza. Onaj ko bi zakasnio pitao bi: 'Koliko ste rekata dosad klanjali?', pa bi mu onaj koji već klanja odgovorio: 'Toliko i toliko.' Povodom toga objavljen je ovaj ajet."[496]

---

[493] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 210.

[494] Bilježi ga Ibn Džerir (9/100) preko Ibn Ebi Nedžiha od Mudžahida.

[495] Ovo predanje nije vjerodostojno. Prenosi ga jedino Abdullah ibn Amir. Pogledaj njegovu biografiju u djelu *Ed-Duafa* autora Ibn Dževzija (2053). Bilježe ga Ibn Džerir (9/110) i Darekutni u *Sunenu* (1/326).

[496] Bilježi ga Ibn Džerir (9/111) preko Seida od Katade.

Zuhri veli: "Ovaj je ajet objavljen o jednom mladiću ensariji koji je imao običaj da ponavlja za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ono što bi on učio iz Kur'ana."[497]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Jednom prilikom dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., glasno učio Kur'an na namazu, ashabi su ponavljali za njim tako glasno da su ga zbunili pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ovaj ajet."[498]

Seid ibn Džubejr, r.a., Mudžahid, Ata, Amr ibn Dinar i skupina učenjaka kažu: "Ovaj ajet naređuje da se šuti dok imam drži hutbu petkom."[499]

O objavi nekih ajeta sure *El-Enfal*

(objavljena u Medini, 75 ajeta)

"Pitaju te o plijenu. Reci: 'Plijen pripada Allahu i Poslaniku.'"
(El-Enfal, 1)

Sad ibn Ebi Vekkas, r.a., pripovijeda: "U Bici na Bedru poginuo je moj brat Umejr, kao i Seid ibn As, r.a., te sam uzeo njegovu sablju. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mi: 'Ostavi tu sablju među ratni plijen.' Samo Allah, dž.š., zna koliko sam taj dan pobio neprijatelja. Nisam daleko odmakao od Allahova Poslanika, s.a.v.s., a Allah, dž.š., već je objavio suru *El-Enfal* pa mi Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Idi i uzmi svoju sablju.'"[500]

Ikrima i Ibn Abbas, r.a., kažu: "Na dan Bitke na Bedru Allahov Poslanik, s.a.v.s., obećao je vjernicima koji su se hrabro borili veliku nagradu. Oni mlađi i snažniji krenuli su naprijed, dok su starci ostali da im čuvaju leđa. Kada se počeo dijeliti ratni plijen, oni mlađi su došli tražeći svoj dio pa starci rekoše: 'Nemojte misliti da imate

---

[497] Bilježi ga Ibn Džerir (90/110) preko Eš'asa ibn Sivara el-Kindija.

[498] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 211.

[499] Bilježi ga Ibn Džerir (9/112).

[500] Ovaj je hadis vjerodostojan. Bilježe ga Ahmed (1/180), Ibn Džerir (9/117) i Tirmizi (3079), koji kaže da je hadis hasen sahih.

prednost nad nama, mi smo vam čuvali leđa i da ste kojim slučajem poraženi, mi bismo vam itekako pomogli.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Pitaju te o plijenu'*, pa im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon toga podjednako podijelio plijen."[501]

Ubada ibn Samit, r.a., pripovijeda: "Nakon što su neprijatelji poraženi u Bici na Bedru, jedna skupina muslimana krenula je za njima da ih proganja, jedni su ostali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a jedni su prikupljali ratni plijen. Kada su neprijatelji konačno pobjegli, svi su se muslimani okupili na jednom mjestu pa oni koji su proganjali neprijatelja rekoše: 'Nama pripada ratni plijen, jer mi smo hrabro progonili neprijatelja i mi smo ti koji smo ih otjerali.' Oni koji su ostali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., rekoše: 'Tako nam Allaha, dž.š., vi nemate nikakvu prednost nad nama, jer smo mi čuvali Allahova Poslanika, s.a.v.s., da ga se neprijatelj ne domogne, tako da plijen pripada nama.' Međutim, oni koji su prikupljali plijen rekoše: 'Tako nam Allaha, dž.š., mi smo najpreči da ga uzmemo. Mi smo ti koji su ga sakupili i domogli ga se, tako da nama pripada.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svima podjednako podijelio ratni plijen."[502]

"I kad ste od Gospodara svoga pomoć zatražili; On vam se odazvao: 'Poslat ću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugima dolaziti.'" (El-Enfal, 9)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Omer, r.a., rekao: "U Bici na Bedru učestvovalo je nešto više od tri stotine ashaba protiv više od hiljadu mušrika. Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se prema kibli i proučio sljedeću dovu: 'Allahu, gdje je pomoć koju si mi obećao? Allahu, ispuni obećanje koje si mi dao. Allahu, ako ova skupina muslimana danas bude uništena, nikada više nećeš na Zemlji biti obožavan.'

---

[501] Hadis je vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Ebi Davud* autora šejha Albanija (2737). Bilježe ga Ibn Džerir (9/116) i Hakim (2/326), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim, u čemu ga podržava Zehebi.

[502] Hakim u svom *Mustedreku* (2/326) ovaj hadis ocjenjuje vjerodostojnim i u tome ga podržava Zehebi. U nizu prenosilaca ovog hadisa nalazi se Sulejman el-Ešdek, o kome Ebu Hatim veli: "U njegovim predanjima ponekad postoji kontradiktornost." Pogledaj njegovu biografiju u djelu *Ed-Duafa* autora Ibn-Dževzija (1549).

Toliko je usrdno molio Allaha, dž.š., podižući ruke prema nebu da mu je spao ogrtač s leđa. Ebu Bekr, r.a., prišao je, vratio mu ogrtač na leđa, a nakon toga mu je rekao: 'Allahov Poslaniče, dovoljno si molio svoga Gospodara, On će ti sigurno ispuniti obećanje koje ti je dao.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ajet: *'I kad ste od Gospodara svoga pomoć zatražili; On vam se odazvao: 'Poslat ću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugima dolaziti.'"*[503]

"Onaj ko im tada leđa okrene, osim onog ko se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi..." (El-Enfal, 16)

Ebu Seid, r.a., rekao je: "Ovaj je ajet objavljen o Bici na Bedru."[504]

"I nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio..."
(El-Enfal, 17)

Seid ibn Musejjib prenosi od svoga oca da je rekao: "Na dan Bitke na Uhudu Ubejj ibn Halef htio je doći do Allahova Poslanika, s.a.v.s., ali su ga vjernici spriječili u tome. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio im je da ga puste. Kada mu se približio, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., primijetio da njegov oklop kod vrata ima šupljinu pa ga je kopljem udario u to mjesto. Ubejj je pao sa svoga konja, ali iz njegove rane nije tekla krv. Pri padu je slomio jedno rebro. Njegovi su mu prijatelji pritrčali, a on je rikao poput vola. Upitaše: 'Zbog čega ga nisi uspio ubiti? Bio je sam!' Ubejj reče: 'Tako mi Allaha, da je ovim udarcem udario posjetioce pijace Zul-Medžaz, svi bi odjednom pomrli.' Ubejj je nakon toga umro ne vrativši se više u Meku i zasluživši vječni boravak u vatri. Allah, dž.š., povodom toga objavio je ajet: *'I nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio...'*"[505]

Abdur-Rahman ibn Džubejr pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na dan Hajbera zatražio da mu daju luk pa mu je neko dodao

[503] Bilježe ga Ahmed (1/30), Muslim (12/84-85) i Tirmizi (4/111-112), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan."
[504] Bilježe ga Ebu Davud (2/349), Ibn Džerir (9/201) i Hakim (2/327), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan po uvjetima koje postavlja Muslim "
[505] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/327) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi.

veoma dugačak luk. Zatražio je da mu daju kraći luk i kad ga je dobio, odapeo je strijelu koja je odletjela prema tvrđavi i ubila Kinana ibn Ebi Hukuka dok je ležao u svojoj postelji. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"I nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio..."*[506]

Većina mufessira smatra da je ovaj ajet objavljen u Bici na Bedru kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bacio šaku pijeska, prije čega je rekao: *"Lica im se unakazila."* Nakon toga nijedan mnogobožac nije ostao a da mu u oko nije uletjelo zrnce pijeska.[507]

Hakim ibn Hizam pripovijeda: "U Bici na Bedru čuli smo zvuk koji je dolazio s neba poput zvuka pijeska prosuta po metalnoj posudi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo je u ruku pijesak i rasuo ga. Nakon toga su nevjernici poraženi. Tim je povodom objavljen ajet: *'I nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio...'*"[508]

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Aliji, r.a.: "Dodaj mi šaku pijeska." Kada je Alija, r.a., to učinio, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., bacio taj pijesak na nevjernike. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"I nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio..."*[509]

"Ako ste molili da pobijedite, pa došla vam je, eto, 'pobjeda'!"
(El-Enfal, 19)

Abdullah ibn Saleba ibn Sugajr veli: "Ebu Džehl je taj koji je molio za pobjedu. Kada se susreo s muslimanskom vojskom, rekao je: 'Allahu, učini da bitku izgubi onaj ko više prekida rodbinske veze i koji dolazi s nečim što je nepoznato.' Ovo je bila njegova molba za pobjedu. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Ako ste molili*

---

[506] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 95, tvrdi da ga bilježi Ibn Džerir, međutim, nisam ovo predanje pronašao u njegovu tefsiru. Sujuti veli: "Ovo predanje bilježi se kao riječi nekog ashaba i njegov je niz prenosilaca dobar." Međutim, ovo je predanje neobično, jer je poznato da je ovaj ajet objavljen u Bici na Bedru, kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bacio šaku pijeska."

[507] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 214.

[508] Ovo je predanje vjerodostojno. Bilježi ga Taberani u *El-Kebiru* (3/203). Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (6/84) veli: "Niz je prenosilaca ovog hadisa pouzdan." Bilježi ga i Ibn Džerir u tefsiru (9/136).

[509] Hejsemi veli: "Bilježi ga Taberani, a njegovi su prenosioci oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u svom *Sahihu*."

da pobijedite, pa došla vam je, eto, 'pobjeda'!' sve do riječi: *'...jer je Allah na strani vjernika.'"*[510]

Suddi i Kelbi kažu: "Prije nego što su mnogobošci izašli iz Meke kako bi se sukobili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Bedru, prihvatili su se rukama za ogrtač Kabe moleći: 'Allahu, pomozi one koji su uzvišeniji, koji su na pravom putu, one koje više poštuješ i one koji ispovijedaju bolju vjeru.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[511]

Ikrima prenosi da su mnogobošci rekli: "Allahu, mi ne poznajemo ono s čime je došao Muhammed, zato danas presudi među nama." Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.[512]

"O vjernici, Allaha i Poslanika ne varajte i međusobno povjerenje svjesno ne proigravajte." (El-Enfal, 27)

Ovaj je ajet objavljen o Ebu Lubabi ibn Abdul-Munziru el-Ensariju, r.a. Naime, desilo se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svojom vojskom dvadeset jedan dan opsjedao jevreje iz plemena Kurejza pa su mu oni ponudili da i s njima sklopi sporazum kao što je to učinio s jevrejskim plemenom Nedir, to jest da odsele u Šam u mjesto gdje su živjela jevrejska plemena Ezriat i Eriha. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije pristao na to, nego im je ponudio da presudu o njima donese Sad ibn Muaz, r.a. Oni nisu prihvatili ovaj prijedlog, nego su tražili da im presudi Ebu Lubaba, koji je bio njihov istinski prijatelj, jer su njegov imetak, porodica i djeca bili kod njih. Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao ga je kod njih i kada je stigao, oni ga upitaše: "Ebu Lubaba, šta nam savjetuješ, da li da pristanemo na presudu Sada ibn Muaza, r.a.?" Ebu Lubaba pokaza rukom ispod svoga vrata, to jest aludirajući da će on presuditi da budu pogubljeni te da ne pristaju na to. Ebu Lubaba, r.a., o tome pripovijeda: "Tako mi Allaha, dž.š., nisam ni koraknuo, a već sam shvatio da sam iznevjerio Allaha, dž.š., i Njegova Poslanika, s.a.v.s." Povodom toga objavljen je ovaj ajet.

---

[510] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* (2/328) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a u tome ga podržava Zehebi. Bilježe ga i Ibn Džerir (9/138) i Ahmed u *Musnedu* (5/431) u skraćenoj verziji.

[511] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 215.

[512] Bilježi ga Ibn Kesir (2/328-329).

Kada se Ebu Lubaba, r.a., vratio u Medinu, privezao se za jedan od stupova u džamiji i rekao: "Tako mi Allaha, dž.š., neću okusiti ni hrane ni pića sve dok ne umrem ili dok mi Allah, dž.š., ne oprosti." Tako je proveo sedam dana i na kraju se zbog iscrpljenosti onesvijestio pa mu je Allah, dž.š., zbog njegove iskrenosti oprostio. Ljudi mu rekoše: "Ebu Lubaba, Allah, dž.š., oprostio ti je." On reče: "Ne, tako mi Allaha, dž.š., neću se odvezati sve dok Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne dođe i svojom me rukom odveže." Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao je i odvezao ga. Ebu Lubaba, r.a., reče: "Ono što će upotpuniti moje pokajanje jeste to da ću se odreći kuće koja se nalazi u mjestu gdje sam počinio ovaj grijeh i odreći ću se cijelog svoga imetka." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Bit će dovoljno da udijeliš trećinu svoga imetka."[513]

"A kad su rekli: 'Bože, ako je ovo zbilja Istina od Tebe, Ti pusti na nas kamenje kao kišu...'" (El-Enfal, 32)

Komentatori Kur'ana kažu: "Ovaj je ajet objavljen o Nadru ibn Harisu, jer je rekao: 'Allahu, ako je istina ono što Muhammed govori, onda pošalji na nas kamenje s neba.'"[514]

Enes ibn Malik, r.a., veli: "Ebu Džehl je rekao: 'Allahu, ako je ovo Istina koju si Ti poslao, onda pošalji na nas kamenje s neba ili učini da bolnu patnju iskusimo.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *'Allah ih nije kaznio jer si ti među njima bio...'*"[515]

"Allah ih nije kaznio jer si ti među njima bio i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprosti." (El-Enfal, 33)

Enes ibn Malik, r.a., veli: "Ebu Džehl je rekao: 'Allahu, ako je ovo Istina koja dolazi od Tebe, onda učini da nas kiša kamenja s neba obaspe ili nam daj neku drugu bolnu kaznu.' Povodom toga objavljen je ajet: *'Allah ih nije kaznio jer si ti među njima bio i Allah ih neće*

---

[513] Bilježi ga Ibn Džerir (9/146) od Abdullaha ibn Ebi Katade.

[514] Bilježi ga Ibn Džerir (9/152) od Ibn Džubejra, Mudžahida i Suddija el-Kebira.

[515] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4648) i Muslim (37/2796).

kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprosti. A zaslužuju da ih Allah kazni kad brane drugima pristup Časnom hramu..."[516]

Ibn Abbas, r.a., prenosi da su mnogobošci činili tavaf oko Kabe i pritom govorili: "Odazivamo Ti se, Ti nemaš druga." Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao bi im: "To je istina", pa bi mnogobošci iz inata govorili: "Odazivamo Ti se, Ti nemaš druga, osim druga koga posjeduješ i sve ono što on posjeduje." I govorili bi: "Oprosti nam." Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajet: *"Allah ih nije kaznio jer si ti među njima bio i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprosti."*[517]

"Molitva njihova pored Hrama svodi se samo na zviždanje i pljeskanje rukama..." (El-Enfal, 35)

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda: "Mnogobošci su tavafeći oko Kabe pljeskali rukama, zviždali i stavljali svoja lica u prašinu pa je povodom toga objavljen ovaj ajet."[518]

"Oni koji ne vjeruju troše imanja svoja da bi od Allahova puta odvraćali." (El-Enfal, 36)

Mukatil i Kelbi kažu: "Ovaj je ajet objavljen o mnogobošcima koji su finansirali Bitku na Bedru, a radilo se o dvanaest ljudi: Ebu Džehlu ibn Hišamu, Utbi i Šejbi, dvojici sinova Rebie, Nubejhu i Munebbihu, sinovima Hadždžadža, Ebu Buhturiju ibn Hišamu, Nadru ibn Harisu, Hakimu ibn Hizamu, Ubejju ibn Halefu, Zum'i ibn Esvedu, Harisu ibn Amiru ibn Nevfelu, Abbasu ibn Abdul-Mutallibu. Svi su oni bili Kurejšije i svaki je dan jedan od njih klao dvanaest deva kako bi nahranio vojsku."[519]

Seid ibn Džubejr, r.a., i Ibn Ebza kažu: "Ovaj je ajet objavljen o Ebu Sufjanu ibn Harbu, koji je za Bitku na Uhudu unajmio dvije hiljade Abesinaca da se zajedno s Arapima koji su mu se odazvali bore protiv muslimana. O njima je pjesnik Kab ibn Malik spjevao:

---

[516] Bilježe ga Buhari (9/378) i Muslim (17/139).

[517] Bilježi ga Ibn Džerir (9/235).

[518] Ovaj hadis nije vjerodostojan. Prenosi ga jedino Atijja el-Avfi. Bilježi ga Ibn Džerir (9/157).

[519] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 218.

Sred vrtloga ratnika mi smo pojurili
Među kojima su brojni Abesinci bili
Tri je hiljade njih bilo
A nas tristo-četiristo."[520]

Hakem ibn Utejba pripovijeda: "Za opremanje mnogobožačke vojske u Bici na Uhudu Ebu Sufjan je iz svoga imetka potrošio četrdeset tovara zlata pa je povodom toga objavljen ovaj ajet."[521]

Muhammed ibn Ishak ispričao je: "Nakon što su mnogobošci izgubili Bitku na Bedru, vratili su se u Meku, gdje su zatekli Ebu Sufjana, koji je sigurno doveo njihov trgovački karavan. Abdullah ibn Ebi Rebia, Ikrima ibn Ebi Džehl i Safvan ibn Umejja posjetili su ugledne i imućne Kurejšije čiji su rođaci poginuli u Bici na Bedru pa su im rekli, kao i Ebu Sufjanu: 'Kurejšije, Muhammed nas je porazio i pobio najuglednije među nama, zato nas pomozite imetkom koji imate u ovom karavanu, ne bismo li mu se osvetili.' Oni pristadoše na to, a povodom toga Allah, dž.š., objavi ovaj ajet."[522]

"O Vjerovjesniče, Allah je dovoljan tebi i vjernicima koji te slijede." (El-Enfal, 64)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "U početku je islam primilo trideset devet ljudi, a kao četrdeseti islam je primio Omer, r.a. Nakon toga Džibril, a.s., objavio je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., ajet: *'O Vjerovjesniče, Allah je dovoljan tebi i vjernicima koji te slijede.'"*[523]

"Sada vam Allah daje olakšicu. On zna da ste izmoreni; ako vas bude stotina izdržljivih, pobijedit ćete dvije stotine." (El-Enfal, 66)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Kada je objavljen ajet *'Ako vas bude dvadesetak izdržljivih, pobijedit ćete dvije stotine'*, to je teško palo muslimanima, jer je bilo predviđeno da se jedan bori protiv deseterice pa je zbog toga Allah, dž.š., objavio olakšicu u ajetu:

---

[520] Bilježi ga Ibn Džerir (9/159) od Seida i (9/160) od Ibn Ebze.
[521] Hakem ibn Utejba veliki je učenjak iz Iraka. Bilježi ga Ibn Džerir (9/159-160).
[522] Bilježi ga Ibn Džerir (9/160).
[523] Ovo je predanje veoma slabo. Prenosi ga jedino Ishak ibn Bišr el-Kahili, koji je podmetao hadise. Bilježe ga Ibn Hibban (1/135), Taberani (12/60) i Hejsemi (7/27).

'Sada vam Allah daje olakšicu. On zna da ste izmoreni; ako vas bude stotina izdržljivih, pobijedit ćete dvije stotine.'"[524]

"Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje dok ne izvojuje pobjedu na Zemlji..." (El-Enfal, 67)

Mudžahid pripovijeda: "Dešavalo se da Omer ibn Hattab, r.a., iznese neko svoje mišljenje pa nakon toga Allah, dž.š., objavi ajete koji to mišljenje potvrde. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon Bitke na Bedru zatražio je mišljenje ashaba o zarobljenicima koje su zarobili u ovoj bici pa oni rekoše: 'Primi za njih otkupninu.' Međutim, Omer, r.a., reče: 'Oni trebaju biti pogubljeni.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[525]

Ibn Omer, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je za mišljenje Ebu Bekra, r.a., o zarobljenicima pa Ebu Bekr, r.a., reče: 'Oni su tvoji rođaci pa ih pusti neka slobodno idu.' Pitao je i Omera, r.a., šta on misli o tome pa Omer, r.a., predloži da ih pogube. Allahov Poslanik, s.a.v.s., odluči da ih oslobodi uz otkupninu, a povodom toga Allah, dž.š., objavi ajet: *'Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje dok ne izvojuje pobjedu na Zemlji'*, sve do riječi: *'Sada jedite ono što ste zaplijenili...'* Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., sreo je Omera, r.a., i rekao mu: 'Zamalo da nas zbog tvoga različitog mišljenja zadesi nevolja.'"[526]

Ebu Ubejda, r.a., prenosi od Abdullaha, r.a., da je rekao: "Nakon što je u Bici na Bedru zarobio nekoliko mnogobožaca, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Šta mislite, šta trebamo učiniti s ovim zarobljenicima?' Ebu Bekr, r.a., reče: 'Oni su iz tvoga naroda i tvoja su rodbina, zato malo pričekaj, ne bi li ih Allah, dž.š., uputio da se pokaju.' Međutim, Omer, r.a., reče: 'U laž su te utjerivali, iz tvoga grada protjerali, zato naredi da budu pogubljeni.' Abdullah ibn

---

[524] Bilježe ga Buhari (9/382), Ebu Davud (2/349) i Ibn Džerir (10/40). Bilježi se i u djelu *Siretu ibn Hišam* (1/676).

[525] Bilježi ga Ibn Džerir (10/29-30).

[526] Hadis je vjerodostojan po uvjetima koje postavlja Muslim. Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* (2/329) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan po uvjetima koje postavljaju Buhari i Muslim, ali ga oni ne bilježe." Zehebi u djelu *Et-Telhis* veli: "Ovaj je hadis vjerodostojan po uvjetima koje postavlja Muslim."

Revvaha, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, uvedi ih u dolinu u kojoj ima mnogo drveća i zapali ih.' Tada mu Abbas reče: 'To što ti predlažeš jeste prekidanje rodbinskih veza.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., samo je šutio; nije komentirao ove njihove prijedloge pa ljudi počeše govorkati: 'Prihvatit će mišljenje Ebu Bekra, r.a.' Drugi rekoše: 'Prihvatit će mišljenje Omera, r.a.' Treći rekoše: 'Prihvatit će mišljenje Abdullaha, r.a.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustade pred okupljenim ljudima i reče im: 'Allah, dž.š., učinit će nježnim srca ljudi pa će biti blaža od mlijeka, a srca nekih ljudi učinit će grubljim od kamena. Ebu Bekre, tvoj je primjer kao primjer Ibrahima, a.s., koji je rekao: *'Onaj ko bude mene slijedio – moje je vjere, a onaj ko bude protiv mene ustajao, pa – Ti, uistinu, praštaš i samilostan si.'* (Ibrahim, 36) Ti si poput Isaa, a.s., koji je rekao: *'Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si.'* (El-Maida, 118) Omere, tvoj je primjer kao primjer Musaa, a.s., koji je rekao: *'Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova i zapečati srca njihova...'* (Junus, 88) I sličan si Nuhu, a.s., koji je rekao: *'Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika.'* (Nuh, 26) Nakon toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Muslimani su danas kao jedna porodica, zato nijedan od ovih zarobljenika neće biti oslobođen dok ne plati otkupninu ili će biti pogubljen.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet i tri ajeta poslije njega."[527]

Omer ibn Hattab, r.a., pripovijeda: "U Bici na Bedru muslimani su izvojevali pobjedu; ubijeno je više od sedamdeset mnogobožaca i zarobljeno isto toliko. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je za mišljenje mene, Ebu Bekra i Aliju. Ebu Bekr je rekao: 'Allahov Poslaniče, oni su tvoji rođaci pa smatram da trebaš prihvatiti otkupninu u zamjenu za njihovu slobodu. Imetak koji dobijemo upotrijebit ćemo u borbi protiv nevjernika, a može se desiti da ih Allah, dž.š., uputi u islam pa da se bore na našoj strani.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:

---

[527] Niz je prenosilaca ovog predanja prekinut, ali su njegovi prenosioci pouzdani. Bilježi ga (1714) i kaže: "Ovo je predanje vjerodostojno." Ebu Ubejda nije prenosio hadise od svoga oca. Preko istog niza prenosilaca bilježe ga i Ahmed u *Musnedu* (1/383) i Taberani u *El-Kebiru* (10/177). Bilježi ga i Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (6/87), gdje kaže: "Ebu Ubejda nije slušao hadise od svoga oca, a prenosioci su ovog hadisa pouzdani."

'Omere, šta ti misliš o ovome?' Rekao sam: 'Tako mi Allaha, dž.š., ja se ne slažem s Ebu Bekrom, nego od tebe tražim da mi prepustiš jednoga mog rođaka koji se nalazi među zarobljenicima pa da ga ubijem zbog zla koje je počinio muslimanima, a da Aliji prepustiš Akila, kako bi ga mogao ubiti, i da Hamzi ibn Abdul-Mutallibu prepustiš njegova brata da ga ubije pa da svima pokažemo kako u našim srcima nema ljubavi prema mnogobošcima. Oni su vođe mnogobožaca i njihov oslonac.' Međutim, Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., svidio se prijedlog Ebu Bekra pa je prihvatio otkupninu za ove zarobljenike. Sutradan sam otišao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i zatekao pored njega Ebu Bekra, a obojica su plakali. Upitao sam: 'Allahov Poslaniče, reci mi šta vas je rasplakalo pa da i ja plačem s vama, a ako ne mognem plakati, pravit ću se da plačem, zato što i vi plačete.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Plačem zbog prijedloga ashaba da uzmem otkupninu za zarobljenike. Predočena mi je kazna koja vas je trebala zadesiti zbog toga, a bila vam je bliža od ovog drveta pod kojim sjedimo.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ajete: *'Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje dok ne izvojuje pobjedu na Zemlji; vi želite prolazna dobra ovoga svijeta, a Allah želi onaj svijet. – Allah je Silan i Mudar. Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli.'"*[528]

"Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli." (El-Enfal, 68-69)

Ebu Hurejra, r.a., rekao je: "Nakon bitke ljudi su žurno prikupljali ratni plijen pa im Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ratni plijen nije dozvoljen nijednom narodu prije vas.' Allahov bi Poslanik, s.a.v.s., sa svojim ashabima, nakon nekog ratnog okršaja, sakupljao ratni plijen koji su zadobili pa je Allah, dž.š., povodom toga objavio ovaj ajet.'"[529]

Hejsemi pripovijeda: "Jednom se prilikom Sad ibn Ebi Vekkas, r.a., nalazio među nekim ljudima koji su počeli ružno govoriti o Aliji, r.a., pa im Sad, r.a., reče: 'Pazite da ružno ne govorite o jednom od ashaba Allahova Poslanika, s.a.v.s., jer smo mi zajedno s njim

[528] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (58/1763).
[529] Bilježe ga Tirmizi (4/113) i Ibn Džerir (10/46).

jednom prilikom učinili grešku pa je povodom toga Allah, dž.š., objavio ajet: *'Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli.'* Zato se nadam da je nas zadesila Allahova, dž.š., milost.'"[530]

"O Vjerovjesniče, reci sužnjima koji se nalaze u rukama vašim: 'Ako Allah zna da u srcima vašim ima išta dobro, dat će vam bolje od onoga što vam je uzeto...'" (El-Enfal, 70)

Kelbi pripovijeda: "Ovaj je ajet objavljen o Abbasu ibn Abdul-Mutallibu, Akilu ibn Ebi Talibu i Nevfelu ibn Harisu. Abbas je u Bici na Bedru zarobljen od muslimana i kod njega su pronašli dvadeset tovara zlata koje je ponio kako bi mogao kupovati hranu za vojsku. On je bio među desetericom koji su obećali da će finansirati pohod na Bedr. Allahov Poslanik, s.a.v.s., oduzeo mu je imetak pa mu se Abbas obratio moleći ga da tih dvadeset tovara zlata učini njegovim otkupom. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., odbio je to učiniti i rekavši mu: 'Imetak koji si ponio kako bi ga potrošio u borbi protiv nas nećemo prihvatiti kao otkupninu.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio je da otkup za njega, kao i otkup za njegova bratića Akila, bude dvadeset tovara srebra. Abbas reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., prisilio si me da tražim pomoć od Kurejšija i da prosim od ljudi sve dok sam živ.'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'A gdje je zlato koje si ostavio svojoj ženi Ummu Fadl prije nego što si krenuo na Bedr rekavši joj: 'Ako mi se šta loše desi, ovo zlato pripada tebi i našim sinovima Abdullahu, Fadlu i Kasemu?" Abbas upita: 'A odakle ti to znaš?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Allah, dž.š., obavijestio me je o tome.' Abbas tada reče: 'Svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da si ti Njegov rob i poslanik.' Nakon toga je Abbas, r.a., kazao: 'Allah, dž.š., dao mi je bolje od onoga što mi je oduzeto; poslije sam stekao dvadeset robova, svaki od njih vrijedio je ogromno bogatstvo u odnosu na onih dvadeset tovara zlata i povrh toga mogu se nadati oprostu od svoga Gospodara.'"[531]

---

[530] Bilježi ga Hakim (2/330) i kaže: "Ovaj hadis ispunjava uvjete koje postavljaju Buhari i Muslim." S ovim njegovim mišljenjem slaže se Zehebi.

[531] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 222.

O objavi nekih ajeta sure *Et-Tevba*

(objavljena u Medini, 129 ajeta)

"A ako prekrše zakletve svoje poslije zaključivanja ugovora s njima i ako vjeru vašu budu vrijeđali, onda se borite protiv kolovođa bezvjerstva – za njih, doista, ne postoje zakletve – da bi se okanili." (Et-Tevba, 12)

Ibn Abbas, r.a., smatra da je ovaj ajet objavljen zbog Ebu Sufjana ibn Harba, Ibn Hišama, Suhejla ibn Amra, Ikrime ibn Ebi Džehla i ostalih poglavara plemena Kurejš koji su prekršili ugovor, a to su oni koji su imali namjeru prognati Poslanika, s.a.v.s.[532]

"Mnogobošci nisu dostojni da Allahove džamije održavaju kad sami priznaju da su nevjernici." (Et-Tevba, 17)

Komentatori Kur'ana kažu: "Kada je Abbas zarobljen u Bici na Bedru, muslimani su mu prilazili i prigovarali zbog nevjerstva i kidanja rodbinskih veza, a posebno ga je oštro ukorio Alija r.a., pa Abbas reče: 'Šta je s vama, spominjete samo naše loše strane, a zaboravljate dobre?!' 'Zar vi imate dobre strane?', upita Alija r.a., a Abbas mu reče: 'Imamo! Mi održavamo Sveti hram, pokrivamo Kabu, napajamo hodočasnike i pomažemo onoga ko je u nevolji.' Uzvišeni je Allah kao odgovor na Abbasove riječi objavio: *'Mnogobošci nisu dostojni da Allahove džamije održavaju...'*"[533]

"Zar smatrate da je onaj ko hodočasnike vodom napaja i ko vodi brigu o Časnom hramu ravan onome ko u Allaha i u onaj svijet vjeruje i ko se na Allahovu putu bori?" (Et-Tevba, 19)

Od Numana ibn Bešira, r.a., prenosi se da je rekao: "Bio sam kod minbera Allahova Poslanika, s.a.v.s., kada jedan čovjek reče: 'Nije me briga ako nešto ne uradim nakon što napojim hodočasnika',

---

[532] Bilježi ga Ibn Džerir (10/21-23); *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 223.

[533] Bilježi ga Ibn Kesir (2/370, 375).

a drugi reče: 'Nije me briga ako nešto ne uradim nakon što sam održavao Časni hram', a treći reče: 'Borba na Allahovu putu bolja je od onoga što ste spomenuli', pa ih Omer, r.a., ukori riječima: 'Ne podižite glasove kod minbera Allahova Poslanika, s.a.v.s.', a to se desilo u petak, 'a ja ću kad klanjam posjetiti Allahova Poslanika, s.a.v.s., i pitat ću ga o onome u čemu se sporite.' To je i učinio, a onda je Allah, dž.š., objavio: *'Zar smatrate da je onaj ko hodočasnike vodom napaja i ko vodi brigu o Časnom hramu ravan onome ko u Allaha i u onaj svijet vjeruje i ko se na Allahovu putu bori?'*, do riječi Uzvišenog Allaha: *'Allah neće ukazati na pravi put onima koji sami sebi nepravdu čine.'*"[534]

Ibn Abbas, r.a., u Valibijevoj verziji veli: "Kada je Abbas ibn Abdul-Mutallib bio zarobljen u Bici na Bedru, rekao je: 'Iako ste nas pretekli islamom, Hidžrom i borbom, ipak smo mi održavali Časni hram, napajali hodočasnike i pomagali onoga ko je u brige zapao.' Povodom ovih riječi Uzvišeni Allah objavio je: *'Zar smatrate da je onaj ko hodočasnike vodom napaja i ko vodi brigu o Časnom hramu ravan onome ko u Allaha i u onaj svijet vjeruje i ko se na Allahovu putu bori?*"[535]

Hasan, Ša'bi i Kurezi kažu: "Ovaj je ajet objavljen zbog Alije, Abbasa i Talhe ibn Šejba, i to kad je Talha hvališući se rekao: 'Ja sam vlasnik Kuće (Kabe) i u mojim su rukama njezini ključevi, ako želim mogu u njoj prenoćiti.' Abbas reče: 'Ja sam zadužen za pojenje i to obavljam.' Alija, r.a., reče: 'Ne razumijem vas, ta ja sam klanjao šest mjeseci prije drugih i borio se na Allahovu putu.' To je bio povod da Uzvišeni objavi ovaj ajet."[536]

Ibn Sirrin i Murra el-Hemedani vele: "Alija, r.a., obratio se Abbasu riječima: 'Zar se nećeš iseliti i pridružiti Vjerovjesniku, s.a.v.s.?', na što mu Abbas reče: 'Zar ja ne činim nešto što je vrednije od Hidžre, zar ne napajam hodočasnike koji Allahovu kuću hodočaste i zar

---

[534] Hadis je vjerodostojan. Prenosi ga Muslim (111/1874) od Hasana ibn Alije el-Helvanija, od Ebu Tevbe, a navodi ga i Ahmed (4/269).

[535] Ovaj je hadis s prekinutim nizom prenosilaca. Navodi ga Ibn Džerir (10/67) preko Valibija.

[536] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 225.

ne održavam Hram časni?' Nakon toga objavljeni su ovi ajeti: *'U većoj su časti kod Allaha oni koji vjeruju i koji se iseljavaju i koji se bore na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje. Oni će postići što žele.'*"[537]

"O vjernici, ne prijateljujte ni s očevima vašim ni s braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj ko od vas bude s njima prijateljevao, taj se doista prema sebi ogriješio."
(Et-Tevba, 23)

Kelbi kaže: "Nakon što je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., naređeno da se iseli u Medinu, ljudi počeše govoriti svojoj braći i ženama da im je naređeno da se isele pa neki od njih požuriše izvršiti zapovijed i to im se dopade, dok su se drugima žene i djeca vješali o vrat, govoreći: 'Zaklinjemo te Allahom da nas ne ostaviš u neimaštini pa da propadnemo!', kako bi se srca njihova omekšala i kako se ne bi iselili. Nakon toga objavljen je ajet: *'O vjernici, ne prijateljujte s očevima vašim ni s braćom vašom...'*, i ajet: *'Reci: 'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovu putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grešnicima neće ukazati na pravi put.'"* (Et-Tevba, 24) U ajetu se pod odlukom podrazumijeva borba i osvajanje Meke."

"O vjernici, mnogi svećenici i monasi doista na nedozvoljen način tuđa imanja jedu i od Allahova puta odvraćaju..."
(Et-Tevba, 34)

Ajet je objavljen zbog nekih učenjaka od sljedbenika Knjige, kršćana i židova, koji su uzimali mito od svojih podanika, a misli se na hranu koju su uzimali od naroda.[538]

"Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovu putu navijesti bolnu patnju." (Et-Tevba, 34)

---

[537] Ibid., str. 226.

[538] Bilježi ga Ibn Džerir (10/83, 84); *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 227.

Od Zejda ibn Vehba prenosi se da je pričao: "Prošao sam pored mjesta Rebze, gdje sretoh Ebu Zerra pa ga upitah: 'Otkud ti ovdje?' 'Bio sam u Siriji pa sam se razišao s Muavijom u tumačenju ajeta: *'Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovu putu navijesti bolnu patnju.'* Muavija kaže da se odnosi na kršćane i jevreje, a ja kažem da se odnosi i na njih i na nas. Porječkali smo se oko toga pa je on poslao Osmanu, r.a., pismo u kome mu se požalio na mene. Osman, r.a., me je nakon toga pozvao da dođem u Medinu, što sam i učinio. Kad sam došao, narod se okupio oko mene u velikom broju kao da me prije toga nisu vidjeli. To sam ispričao Osmanu, r.a., pa mi je predložio da se nastanim na nekom bližem mjestu. Eto, tako sam se našao ovdje. Da mi zapovjednikom učine Abesinca, pokorio bih se.'"[539]

Komentatori Kur'ana također se razilaze o ovom pitanju. Jedni smatraju da se ovaj ajet odnosi samo na sljedbenike Knjige.[540]

Suddi veli: "Ovaj se ajet odnosi na one koji se okreću prema kibli."[541]

Dahhak smatra da je ajet sveobuhvatan i da se odnosi i na sljedbenike Knjige kao i na muslimane.

Ata prenosi da je Ibn Abbas smatrao da se ajet *"Onima koji zlato i srebro gomilaju..."* odnosi na vjernike.

Prenosi se od Salima ibn Ebi Džada da je Sevban rekao: "Nakon što je objavljen ajet: *'Onima koji zlato i srebro gomilaju...'*, Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Teško zlatu i srebru!' 'Allahov Poslaniče', upitaše potom ljudi, 'a kakav ćemo imetak sakupljati?' 'Zahvalno srce, jezik koji Allaha spominje i valjanu suprugu', odgovori Poslanik, s.a.v.s."[542]

"O vjernici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno: 'Krenite u borbu na Allahovu putu!', kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onoga svijeta?

[539] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (1406), a prenosi ga od Kajsa, od Džerira, od Husejna. Također ga Alija prenosi od Hušejma. Bilježi ga i Nesai (238).

[540] Bilježi ga Ibn Kesir (2/386-389).

[541] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 228, (512-514).

[542] Hadis je dobar. Bilježi ga Tirmizi (3094).

A uživanje na ovom svijetu, prema onom na onom svijetu, nije ništa." (Et-Tevba, 38)

Ovaj je ajet objavljen kao poticaj za Bitku na Tebuku i to zato što je Poslanik, s.a.v.s, nakon što se vratio iz Taifa i Bitke na Hunejnu, naredio da ljudi krenu u borbu na Allahovu putu protiv Bizantije i to u teškom periodu – u vrijeme suše, velikih vrućina, kada su sazrele hurme i ostali plodovi, tako da se ljudima borba protiv Bizantinaca učinila velikom i teškom. Draži im je bio hlad, ostanak kod kuće i imetak. Bilo im je mrsko izaći u borbu. Tim je povodom Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet.

"Krenite u borbu na Allahovu putu!" (Et-Tevba, 38)

Ovaj je ajet objavljen zbog onih koji su tražili izuzeće iz borbe zbog slabosti, zauzetosti ili nekih drugih razloga. Međutim, Allah, dž.š., nije im to dozvolio.

Prenosi se od Ibn Malika da je rekao: "Ebu Talha je proučio: *'Krećite u boj, bili slabi ili snažni, i borite se na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje. To vam je, da znate, bolje'*, dodavši: 'Nisam čuo da je Allah izuzeo ikoga.' Nedugo zatim otišao je u Siriju i borio se dok nije poginuo.'"[543]

Suddi kaže: "Mikdad ibn Esved došao je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., a bio je glomazan i debeo, te se zbog toga požalio Poslaniku, s.a.v.s., i zatražio od njega da ga izuzme iz borbe. Tim je povodom Uzvišeni objavio: *'Krećite u boj, bili slabi ili snažni, i borite se na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje. To vam je, da znate, bolje.'* Objavljivanje ovog ajeta teško je palo ljudima pa je Uzvišeni objavio ajet koji je derogirao prethodni: *'Neće se ogriješiti nemoćni i bolesni i oni koji ne mogu naći sredstva za borbu, samo ako su prema Allahu i Njegovu Poslaniku iskreni...'* (Et-Tevba, 91) Nakon toga je, zbog licemjera koji su izostali iz Bitke na Tebuku, objavljeno: *'Da se radilo o plijenu nadohvat ruke i ne toliko dalekom pohodu, licemjeri bi te slijedili, ali im je put izgledao dalek. I oni će se zaklinjati Allahom: 'Da smo mogli, doista bismo s vama pošli', i tako*

[543] Hadis je slab. Prenosi ga samo Alija ibn Zejd ibn Džedan, za koga se smatra da prenosi slabe hadise. Bilježi ga Ibn Hadžer (3646).

upropastiti sami sebe, a Allah zna da su oni lažljivci.' (Et-Tevba, 42), a onda je objavljeno i: *'Da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji i brzo bi među vas smutnju ubacili, a među vama ima i onih koji ih rado slušaju. A Allah zna nevjernike.'* (Et-Tevba, 47) To je zato što se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon što je krenuo u pohod, ulogorio kod Senijjetul-Vedaa, a Abdullah ibn Ubejj u mjestu Zi Džudda, koje se nalazi ispod Senijjetul-Vedaa, pa je Abdullah ibn Ubejj s munaficima i onima koji su sumnjali zaostao za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Potom je Uzvišeni, bodreći i hrabreći vjernike, objavio: *'Da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji i brzo bi među vas smutnju ubacili, a među vama ima i onih koji ih rado slušaju. A Allah zna nevjernike.'"*[544]

"Ima ih koji govore: 'Oslobodi me i ne dovedi me u iskušenje!'"
(Et-Tevba, 49)

Ovaj je ajet objavljen radi licemjera Džuddaa ibn Kajsa. Naime, nakon što je Poslanik, s.a.v.s., obznanio pohod na Tebuk, obratio se Džuddau: "Ebu Vehbe, želiš li od porodica plemena Asfer uzeti roblje i robinje?" Kajs mu reče: "Allahov Poslaniče, moj narod zna da sam ja slab na žene, pa se bojim da se ne mognem strpjeti kad ugledam djevojke iz plemena Asfer, zato te molim da me ne dovodiš u iskušenje i dopusti mi da izostanem iz pohoda, a ja ću te pomoći svojim imetkom." Allahov Poslanik, s.a.v.s., napustio ga je rekavši mu: "Dozvoljavam ti." To je bio povod objave navedenog ajeta. Nakon što je ajet objavljen, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je ljude iz plemena Selem, kojima je pripadao i Džudda: "Ko je vaš vođa?" Narod mu reče: "Džudda ibn Kajs, a mahana mu je to što je škrtac i kukavica." Poslanik, s.a.v.s., na to reče: "Nema opasnije bolesti od škrtosti. Nego, odsada je vaš vođa bjeloputi mladić okrugla lica Bišr ibn el-Berra ibn Marur." To je bio razlog što ga je Hassan ibn Sabit opjevao u sljedećim stihovima:

A istina je da istina nije ono što neki od nas rekoše
kada Poslanik Allahov upita: "Koga za prvaka smatrate?"
i kad povikasmo: "Džudda ibn Kajsa, osim što škrt je i ruke stisnute."

---

[544] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 229.

"Pa ima li bolesti", Poslanik reče, "gore od one koju opisaste?"
Pa potom Bišra ibn Berraa zbog darežljivosti učini poglavarom
i Bišr prvak Zun-Neza postade s pravom
Jer izaslanici kad mu po imetak dođu ne zna odbiti
i kaže im: "Uzmite ga, sutra će se vratiti."

Sve poslije prethodnog ajeta, do riječi Uzvišenog: *"Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima..."* (Et-Tevba, 60), odnosi se na licemjere.

"Ima ih koji ti prigovaraju zbog raspodjele zekata. Ako im se iz njega da, zadovolje se, a ako im se ne da, odjednom se razljute."
(Et-Tevba, 58)

Ebu Seid el-Hudri pripovijeda: "Dok je jednom prilikom Poslanik, s.a.v.s., razdjeljivao zekat, došao mu je Ibn Zil-Huvejsira et-Temimi, a to je Hurkus ibn Zuhejr, i rekao: 'Pravedno dijeli, Allahov Poslaniče', na što mu Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Teško tebi, pa ko će pravedno dijeliti ako neću ja!?' Nakon toga objavljen je ajet: 'Ima ih koji ti prigovaraju zbog raspodjele zekata. Ako im se iz njega da, zadovolje se, a ako im se ne da, odjednom se razljute.'"[545]

Kelbi navodi da je ovaj ajet objavljen zbog onih čija srca treba pridobiti, a to su licemjeri. Čovjek po imenu Ebul-Havasir rekao je Poslaniku, s.a.v.s.: "Nisi jednako podijelio", pa je objavljen ajet: *"Ima ih koji ti prigovaraju zbog raspodjele zekata..."*[546]

"Ima ih koji vrijeđaju Vjerovjesnika govoreći: 'On vjeruje što god čuje!' Reci: 'On čuje ono što je dobro, vjeruje u Allaha i ima vjere u vjernike, i milost je onima između vas koji vjeruju.' A one koji Allahova Poslanika vrijeđaju čeka patnja nesnosna."
(Et-Tevba, 61)

Ovaj je ajet objavljen povodom grupe licemjera koji su smetali Poslaniku, s.a.v.s., i govorili ono što ne dolikuje da se govori. Neki među njima opominjali su ih riječima: "Nemojte to raditi, jer se bojimo da on to sazna pa da nas kazni." Na to je Džulas ibn Suvejd

---

[545] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3610), Muslim (148/1064) i Nesai (2/400).

[546] Bilježi ga Ibn Kesir (2/400).

rekao: "Govorimo šta hoćemo, a zatim mu odemo i on povjeruje u ono što mu kažemo. Muhammed vjeruje sve što čuje." Nakon toga objavljen je ovaj ajet.[547]

Muhammed ibn Ishak ibn Jasir i još neki učenjaci kažu: "Ovaj je ajet objavljen zbog nekog licemjera po imenu Nebtel ibn el-Haris, koji je bio crne puti, crvenih očiju i crvenocrnih obraza, ružne građe, za koga je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ko želi da vidi šejtana, neka pogleda Nebtela ibn el-Harisa.' Naime, on je među licemjerima ogovarao Poslanika, s.a.v.s., pa mu je neko rekao da to ne čini, na što je on odgovorio: 'Muhammed vjeruje u sve što mu se kaže. Mi nešto kažemo pa nakon toga odemo kod njega, zakunemo se i on nam povjeruje.' Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[548]

Suddi veli: "Okupila se skupina licemjera među kojima su bili Džulas ibn Suvejd ibn Samit i Vedia ibn Sabit u želji da kude i psuju Allahova Poslanika, s.a.v.s. Među njima je bio i jedan mladić ensarija po imenu Amir ibn Kajs, koga su tom prilikom ponižavali. Između ostalog, govorili su: 'Tako nam Allaha, da je istina ono što Muhammed priča, mi bismo bili gori od magaraca.' Mladić se nakon toga naljutio i rekao: 'Tako mi Allaha, ono što Muhammed, s.a.v.s., govori zaista je istina. Vi ste gori od magaraca.' Nakon toga je otišao Poslaniku, s.a.v.s., i obavijestio ga o onome što su ti licemjeri govorili. Poslanik, s.a.v.s., pozvao ih je, a oni su se zakleli da Amir laže, a i Amir se, također, zakleo da oni lažu, nakon čega je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Allahu moj, nemoj da se raziđemo, a da ne obznaniš ko istinu govori, a ko je lažac.' Ubrzo je povodom ovog slučaja objavljeno: *'Ima ih koji vrijeđaju Vjerovjesnika govoreći: 'On vjeruje što god čuje!' Reci: 'On čuje ono što je dobro, vjeruje u Allaha i ima vjere u vjernike, i milost je onima između vas koji vjeruju.' A one koji Allahova Poslanika vrijeđaju čeka patnja nesnosna.*"[549]

"Licemjeri se plaše da se vjernicima ne objavi sura koja bi im otkrila ono što je u srcima licemjera. Reci: 'Samo se vi rugajte,

[547] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 230.
[548] Ibid., str. 231.
[549] Sujuti ga bilježi u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (3/253) od Ibn Ebi Temama.

Allah će doista na vidjelo iznijeti ono čega se vi plašite.'"
(Et-Tevba, 64)

Suddi kaže: "Neki je licemjer rekao: 'Više bih volio da me bičuju sa stotinu udaraca nego da se objavi neka sura koja će nas raskrinkati', pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.'"[550]

Mudžahid veli: "Među sobom su nešto pričali, a onda bi govorili: 'Možda Allah obznani našu tajnu.'"[551]

"A ako ih zapitaš, oni će sigurno reći: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali?'" (Et-Tevba, 65)

Katada prenosi: "Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio u pohodu na Tebuk, s njim je bila grupa licemjera koji su govorili: 'Zar se ovaj čovjek nada da će osvojiti dvore Šama i njegove tvrđave? Daleko je to, daleko!' Allah je učinio da Poslanik, s.a.v.s., to sazna, pa im je došao i rekao: 'Sjedite na koljena!' Prišao im je i upitao: 'Jeste li rekli to i to?' 'Samo smo razgovarali i zabavljali se', odgovorili su. Nakon toga je Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet."[552]

Zejd ibn Eslem i Muhammed ibn Kab kažu: "Neki je licemjer u pohodu na Tebuk rekao: 'Nisam vidio pohlepnijih, lažljivijih i kukavnijih ljudi u borbi s neprijateljem od ovih učača', misleći na Allahova Poslanika, s.a.v.s., i njegove ashabe, na što je Avf ibn Malik rekao: 'Lažeš! Ti si pravi licemjer! Te ću tvoje riječi prenijeti Poslaniku, s.a.v.s.' Poslije toga otišao je Poslaniku, s.a.v.s., da ga obavijesti, ali ga je Kur'an pretekao. Taj je čovjek kasnije došao kod Poslanika, s.a.v.s., jašući na devi i govoreći: 'O Allahov Poslaniče, samo smo razgovarali i zabavljali se, da nam prije prođe put.'"[553]

Od Ibn Omera, r.a., prenosi se da je rekao: "Vidio sam Abdullaha ibn Ubejja dok je prolazio ispred Poslanika, s.a.v.s., govoreći: 'Allahov Vjerovjesniče, samo smo razgovarali i zabavljali se', na što je Poslanik,

---

550 *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 231.
551 Ibid.
552 Bilježi ga Ibn Džerir (1/119) preko Ibn Ebi Urve.
553 Bilježi ga Ibn Džerir (1/129), a prenosi ga od Zejda i Muhammeda ibn Kaba el-Karzija.

s.a.v.s., rekao: *'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali?"*

"Licemjeri se zaklinju Allahom da nisu govorili, a sigurno su govorili riječi nevjerničke i pokazali da su nevjernici, nakon što su javno islam bili primili..." (Et-Tevba, 74)

Dahhak pripovijeda: "U pohod na Tebuk s Poslanikom, s.a.v.s., krenuli su i licemjeri, koji su kada bi se osamili psovali i vrijeđali Poslanika, s.a.v.s., pa im je on rekao: 'Ljudi mi pričaju da o meni ružno govorite?' Oni su se nakon toga zakleli da to nisu govorili te je Allah, dž.š., da bi obznanio njihovu laž, objavio ovaj ajet."

Katada kaže: "Pričali su nam da su se jednom prilikom potukli neki čovjek iz plemena Džuhejna i drugi iz plemena Gaffar, pa je Gafarija savladao Džuhejniju, nakon čega je Abdullah ibn Ubejj povikao: 'Sinovi Evsa, pomozite vašeg brata, jer, tako mi Allaha, naš je primjer u pogledu Muhammeda kao primjer onoga koji je rekao: 'Nahrani psa da te pojede.' Tako mi Allaha, ako se vratimo u Medinu, jači će iz nje istjerati slabijeg.' Neki je musliman to čuo i o tome obavijestio Poslanika, s.a.v.s. Poslanik, s.a.v.s., poslao je po Abdullaha, a ovaj mu se, kad je došao, zakleo da to nije rekao. Uzvišeni je nakon toga objavio ovaj ajet."[554]

"...i htjeli su učiniti ono što nisu uspjeli..." (Et-Tevba, 74)

Dahhak kaže: "Htjeli su ubiti Allahova Poslanika, s.a.v.s., u noći Akabe. Bila je to skupina koja se dogovorila da ubije Vjerovjesnika, s.a.v.s., prežajući trenutak njegove nepažnje i neopreznosti. Tako jedanput kad se počeo penjati uz liticu, neki krenuše naprijed, dok drugi zaostadoše. Bila je noć. Dogovorili su se da ga gurnu s njegove jahalice u ponor. Te je večeri njegov vodič bio Ammar ibn Jasir, a jahalicu je vodio Huzejfa, koji je čuo topot deva, okrenuo se i pred sobom odjednom ugledao maskirane ljude pa je povikao: 'Da se niste usudili, Allahovi neprijatelji!' Oni se poslije te prijetnje ne usudiše. Poslanik, s.a.v.s., prođe i ulogori se na jednom mjestu. To je bio povod da Uzvišeni objavi ovaj ajet."[555]

---

[554] Bilježi ga Ibn Džerir (10/128).

[555] Bilježi ga Ibn Kesir (2/408-411).

"Ima ih koji su se obavezali Allahu: 'Ako nam iz obilja Svoga dadne, udjeljivat ćemo, zaista, milostinju i bit ćemo, doista, dobri!" (Et-Tevba, 75)

Prenosi se da je Saleb ibn Hatib el-Ensari došao Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da mi podari imetak!" Poslanik, s.a.v.s., rekao mu je: "Teško tebi, Salebe, bolje ti je malo na čemu ćeš biti zahvalan nego puno što nećeš moći podnijeti." Zatim je još dodao: "Zar ne želiš biti kao Allahov Poslanik? Tako mi Onoga u Čijim je rukama moj život, da želim, za mnom bi potekla brda srebra i zlata!" Saleb poslije toga reče: "Tako mi Onoga Koji te je poslao s Istinom, ako zamoliš Allaha da me učini bogatim, svakom ću njegovo pravo dati!" "Allahu", zamoli Poslanik, s.a.v.s., "učini Saleba imućnim!" Saleb je nakon toga počeo uzgajati ovce pa su se one množile kao što se množe crvi. Medina mu je postala tijesna pa se izdvojio i nastanio u jednoj od medinskih dolina, tako da je zbog toga samo podne i ikindiju obavljao u džematu, dok je ostale namaze obavljao napose.

Kako je vrijeme odmicalo, ovce su se još namnožile, tako da je on jedino džumu obavljao u džematu. Ovce su se i dalje množile kao što se množe crvi, tako da on na kraju ostavi i džumu namaz. Nakon određenog vremena Poslanik, s.a.v.s., upita za Saleba pa mu rekoše gdje je i kako je završio. Poslanik, s.a.v.s., kad to ču, reče: "Teško Salebu!", i to ponovi tri puta. Allah, dž.š., je poslije objavio ajet kojim je propisao zekat: *"Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih; molitva tvoja zaista će ih smiriti. A Allah sve čuje i sve zna."* (Et-Tevba, 103) Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., posla dvojicu ljudi, jednog iz plemena Džuhejna, a drugog iz plemena Benu Selim, i objasni im na koji će način prikupljati zekat, a potom im reče: "Naiđite pokraj Saleba i još jednog čovjeka iz plemena Benu Selim i uzmite od njih zekat." Oni navratiše kod Saleba te mu zatražiše zekat i pročitaše mu pismo Allahova Poslanika, s.a.v.s. On reče: "Ovo nije ništa drugo do džizja (glavarina) ili nešto slično! Ne znam šta je ovo! Idite, pa kad sve završite, navratite i do mene." Njih dvojica odoše i obavijestiše pripadnika plemena Benu Selim o zekatu, a on probra najbolje deve

i odvoji ih za zekat. Kad to vidješe, izaslanici mu objasniše da nije dužan dati najbolje deve i da oni to ne žele prihvatiti. Međutim, on im reče da to prihvate i da je njegova duša zadovoljna time.

Kad su uzeli zekat od njega, oni se vratiše Salebu, a on reče: "Pokažite mi vaše pismo da ga pročitam!" Kad ga pročita, reče: "Ovo je, zaista, nešto slično džizji! Idite dok ne razmislim o tome." Oni odoše od njega i vratiše se Poslaniku, s.a.v.s. Kad ih vidje, prije nego što je i razgovarao s njima i prije nego što ga obavijestiše kako je postupio Saleb, a kako pripadnik plemena Benu Selim, on reče: "Jadan Saleb!", i zamoli Allaha da na pripadnika plemena Benu Selim spusti berićet. Allah, dž.š., nakon toga objavi ajet: "*Ima ih koji su se obavezali Allahu: 'Ako nam iz obilja Svoga dadne, udjeljivat ćemo, zaista, milostinju i bit ćemo, doista, dobri!' A kad im je On dao iz obilja Svoga, oni su u tome postali škrti i okrenuli se – a oni ionako glave okreću. I nadovezao im je On na to pritvornost u srcima njihovim sve do dana kada će pred Njega stati, zato što se onoga što su Allahu obećali ne pridržavaju i zato što stalno lažu.*" (Et-Tevba, 75-77)

Kod Poslanika, s.a.v.s., tada je bio neki Salebov rođak, pa kad je to čuo, otišao je kod Saleba i rekao mu: "Teško tebi! Allah, dž.š., objavio je to i to zbog tebe." Kad je to Saleb čuo, dođe kod Poslanika, s.a.v.s., i zamoli ga da primi njegov zekat. Poslanik, s.a.v.s., reče mu: "Allah mi je zabranio da primim zekat od tebe." Kad to ču, Saleb od jada poče bacati prašinu na glavu. "Ovo je tvoje djelo. Ja sam ti naredio, a ti me nisi poslušao." Kad uvidje da Poslanik, s.a.v.s., neće ništa primiti od njega, Saleb se vrati kući. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., i preselio, a od njega ništa nije prihvatio. Nakon što je Ebu Bekr, r.a., bio izabran za halifu Saleb je došao kod njega i rekao mu: "Znaš kakvo sam mjesto imao kod Poslanika, s.a.v.s., i kod ensarija, pa prihvati moj zekat." Ebu Bekr, r.a., reče mu: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ga prihvatio, pa kako da ga ja prihvatim?!" I Ebu Bekr, r.a., je preselio, a nije prihvatio zekat od njega. Nakon što je Omer, r.a., izabran za halifu, došao je i njemu i rekao mu: "O zapovjedniče pravovjernih, primi moj zekat." Omer, r.a., reče mu: "Nije ga primio Allahov Poslanik, s.a.v.s., ni Ebu Bekr, pa kako da ga ja primim?!"

Nakon što Omer, r.a., preseli, za halifu bi izabran Osman, r.a. Saleb dođe kod njega i zatraži da primi njegov zekat. Osman, r.a., reče mu: "Nije ga primio Poslanik, ni Ebu Bekr, ni Omer, zar da ga ja primim?!" Na kraju ni Osman, r.a., ne primi zekat od njega, a Saleb propade za vrijeme Osmanova, r.a., hilafeta.[556]

"One koji vjernike ogovaraju zato što zekat daju, a rugaju se i onima koji ih s mukom daju..." (Et-Tevba, 79)

Ebu Vail prenosi da je Ibn Mesud rekao: "Kada je objavljen ajet kojim je propisan zekat, bili smo pristrasni i nepravedni pa bismo kad bi došao neki čovjek i dao puno zekata govorili: 'To on radi samo da bi drugi rekli da je puno dao', a kad bi došao neki drugi čovjek i malo dao, rekli bismo: 'Allahu nije potrebno to malo što je on dao.'[557] Nakon toga objavljen je ajet: *'One koji vjernike ogovaraju zato što zekat daju, a rugaju se i onima koji ih s mukom daju – Allah će kazniti za izrugivanje njihovo, i njih čeka patnja nesnosna.'*"

A Katada i drugi kažu: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bodrio je ljude na zekat pa je došao Abdur-Rahman ibn Avf sa četiri hiljade dirhema i rekao: 'O Allahov Poslaniče, moj imetak iznosi osam hiljada, došao sam ti s pola imetka pa ga utroši na Allahovu putu, a pola sam ostavio za svoju porodicu.' Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Neka Allah blagoslovi ono što si dao i ono što si ostavio!' Allah, dž.š., učinio je blagoslovljenim i berićetnim Abdur-Rahmanov imetak, tako da je, kad je umro, iza sebe ostavio dvije žene, pa je osmina imetka koji im je ostavio u nasljedstvo dostigla sto šezdeset hiljada dirhema. Toga je dana zekat dao i Asim ibn Adi ibn Adžlan od stotinu tovara hurmi, a Ebu Akil je došao sa sa'om hurmi i rekao: 'Allahov Poslaniče, svu noć sam užetom izvlačio vodu da bih zaradio dva sa'a hurmi. Jedan sam ostavio svojoj porodici, a jedan sam donio tebi.' Allahov je Poslanik naredio da se to podijeli. Licemjeri

---

[556] Hadis nije vjerodostojan. Prenesen je jedino preko Muaza ibn Refaa es-Selamija od Alija ibn el-Elhanija, od el-Kasima ibn Abdurrahmana, čiji hadisi nisu vjerodostojni. Prenesenog preko Muaza ovaj hadis bilježe: Taberani (8/260), Bejheki (5/289) i Ibn Džerir (10/130).

[557] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1415), Muslim (82/1018), Nesai (243) i Ibn Džerir (10/136).

su ih nakon ovoga ogovarali riječima: 'Abdur-Rahman i Asim dali su samo da bi ljudi rekli kako su dali, a Allahu i Njegovu Poslaniku nije potreban Ebu Akilov sa'a hurmi. On je samo želio da bude spomenut.' Allah, dž.š., povodom toga objavio je ovaj ajet."[558]

"I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i u Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru."
(Et-Tevba, 84)

Od Nafia se prenosi da je Ibn Omer, r.a., rekao: "Kada je umro Abdullah ibn Ubejj, njegov je sin došao Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Daj mi svoju košulju da ga umotam njome, klanjaj mu dženazu i traži oprost za njega.' Poslanik, s.a.v.s., dao mu je košulju i rekao: 'Dozvoli mi da obavim namaz', pa mu ovaj dopusti. Kada je htio klanjati, Omer ibn el-Hattab povuče ga i reče: 'Zar ti Allah nije zabranio da klanjaš dženazu licemjerima?!' 'Mogu birati između dviju stvari: da tražim oprost za njih ili da ne tražim', reče Poslanik, s.a.v.s. Poslije toga Allah, dž.š., objavi: *'I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i u Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru.'* Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., nije prisustvovao sahrani licemjera."[559]

Ibn Abbas je rekao: "Slušao sam Omera ibn Hataba, r.a., da kaže: 'Kada je umro Abdullah ibn Ubejj, pozvaše Allahova Poslanika, s.a.v.s., da mu klanja dženazu i on se odazva. Kad je stao iznad njega, ja se ispriječih i rekoh: 'Allahov Poslaniče, zar Abdullahu ibn Ubejju, koji je tog i tog dana rekao to i to?', navodeći dane i slučajeve jedan za drugim, dok se Allahov Poslanik, s.a.v.s., osmjehivao, sve dok ne odužih, nakon čega on reče: 'Kasnije Omere! Dato mi je da odaberem između dviju stvari i ja sam odabrao, a osim toga, rečeno mi je: *'Molio ti oprosta za njih ili ne molio, molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti...'* (Et-Tevba, 80), a da znam da će im biti oprošteno, ako budem molio više od sedamdeset puta, molio bih.'

---

[558] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 233.

[559] Hadis je vjerodostojan. Prenose ga Buhari (1269), Muslim (25/2400), Nesai (244) i Ibn Džerir (10/141). Hadis prenose Buhari od Museddeda, Muslim od Ebu Kudame Ubejdullaha ibn Ebi Seida, a njih obojica od Jahjaa ibn Seida.

'Zatim je Poslanik, s.a.v.s.', priča dalje Omer, r.a., 'klanjao dženazu, ispratio ga i stajao na njegovu mezaru, a ja sam se čudio sebi kako sam imao hrabrosti usprotiviti se Allahovu Poslaniku, a Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju. Međutim, nedugo nakon toga objavljen je ajet: *'I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru.'* Nakon objavljivanja ovog ajeta Allahov Poslanik sve do svoga preseljenja nikada nije obavio molitvu nijednom licemjeru niti je prisustvovao njihovom ukopu.'"[560]

Komentatori Kur'ana kažu: "Neki su pitali Poslanika za ono što je uradio s Abdullahom ibn Ubejjom pa im je rekao: 'Moja mu košulja i moj namaz ništa neće pomoći kod Allaha. Tako mi Allaha, nadao sam se da će iz njegova naroda islam prihvatiti hiljadu ljudi."

"Ni onima kojima si rekao, kad su ti došli da im daš životinje za jahanje: 'Ne mogu vam naći životinje za jahanje' – pa su se vratili suznih očiju, tužni što ih ne mogu kupiti." (Et-Tevba, 92)

Ajet je objavljen povodom onih koji su mnogo plakali, a to su: Makil ibn Jesar, Sahr ibn Huneis, Abdullah ibn Kab el-Ensari, Salim ibn Umejr, Saleba ibn Ganema i Abdullah ibn Mugaffel. Oni su došli Poslaniku, s.a.v.s., i rekli: "Allahov Poslaniče, Allah nas je pozvao da s tobom izađemo u boj, pa nas opremi jahaćim životinjama, borit ćemo se na tvojoj strani." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče im da nema ništa čime bi ih opremio, a oni se plačući udaljiše.[561]

Mudžahid smatra da je ovaj ajet objavljen povodom pripadnika plemena Mukrin: Makela, Suvejda i Numana.

"Kad se među njih vratite, zaklinjat će vam se Allahom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo bit će Džehennem kao kazna za ono što su radili! Oni vam se zaklinju zato da biste bili zadovoljni njima. Ako vi

---

[560] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4671), Tirmizi (3097), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim, i Nesai (240).

[561] Navodi ga Ibn Džerir (10/146), prenoseći ga od Kaba el-Karzija. Pogledaj djelo *El-Isaba* (945).

budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom nevjerničkim." (Et-Tevba, 95-96)

Prenosi se od Kaba ibn Malika da je rekao: "Kada se Poslanik, s.a.v.s., vratio iz Tebuka, sjeo je da prima ljude, pa mu počeše dolaziti oni koji su izostali iz bitke izvinjavajući se i zaklinjući mu se, a bilo ih je nešto više od osamdeset. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., prihvatio ono što su javno izražavali, kao i njihovu prisegu, molio Allaha da im oprosti, a njihovu je nutrinu prepustio Allahu, dž.š., a ja sam mu rekao istinu." Kab dalje pripovijeda: "Najveća blagodat kojom me je Allah, dž.š., obdario poslije blagodati islama jeste to što sam rekao istinu Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., tako da mu nisam slagao pa da propadnem, kao što su propali oni koji su lagali. Allah, dž.š., za one koji su lagali rekao je: *'Kad se među njih vratite, zaklinjat će vam se Allahom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo bit će Džehennem kao kazna za ono što su radili! Oni se zaklinju zato da biste bili zadovoljni njima. Ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom nevjerničkim.'"*[562]

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i mudar je." (Et-Tevba, 97)

Ovaj je ajet objavljen zbog beduina iz plemena Esed i Gatafan te nekih beduina iz Medine.[563]

"Među beduinima oko vas ima licemjera, a ima ih i među stanovnicima Medine, koji su u licemjerstvu spretni – ti ih ne poznaješ, ali ih Mi poznajemo. Njih ćemo na dvostruke muke staviti, a zatim će biti u veliku patnju vraćeni." (Et-Tevba, 101)

Kelbi kaže: "Ovaj je ajet objavljen povodom plemena Džuhejna, Muzejna, Ešdžea, Eslema i Gaffara, stanovnika Medine, to jest Abdullaha ibn Ubejja, Džeddaa ibn Kajsa, Muattiba ibn Bešira, Džulasa ibn Suvejda i Ebu Amira er-Rahiba.[564]

---

[562] Bilježi ga Ibn Džerir (1/3). Prenosioci su hadisa pouzdani.

[563] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 236.

[564] Ibid.

"A ima i drugih koji su grijehe svoje priznali i koji su dobra djela s drugim, koja su hrđava, izmiješali – njima će, može biti, Allah oprostiti, jer Allah prašta i samilostan je." (Et-Tevba, 102)

Ibn Abbas, r.a., u predanju koje se prenosi od Ibn el-Valibija rekao je: "Ovaj je ajet objavljen zbog ljudi koji su izostali za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u pohodu na Tebuk, a zatim su se pokajali, govoreći: 'Zar u skloništima i u mraku sa svojim ženama da budemo, a Allahov Poslanik i njegovi ashabi u borbi na Allahovu putu. Tako nam Allaha, zavezat ćemo se za stupove i nećemo se odvezati sve dok nas Allahov Poslanik ne odveže i prihvati naše izvinjenje.' Svezali su se za stupove mesdžida i kad se Poslanik, s.a.v.s., vratio, vidio ih je i upitao: 'Ko su ovi?' Neko mu reče: 'Izostali su za tobom pa su se zakleli da se neće osloboditi sve dok ih ti ne oslobodiš i ne budeš zadovoljan njima.' Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'I ja se zaklinjem Allahom da ih neću osloboditi sve dok mi ne bude naređeno da ih oslobodim i da neću prihvatiti njihovo izvinjenje sve dok ga Allah ne prihvati. Nisu željeli ići za mnom i izostali su iz bitke, za razliku od drugih muslimana.'

Nakon toga Uzvišeni Allah objavio je ovaj ajet, a kada je objavljen, Allahov Poslanik, s.a.v.s., oslobodio ih je i prihvatio njihovo izvinjenje. Oni potom rekoše: 'Allahov Poslaniče, evo, uzmi naš imetak zbog koga smo izostali iz bitke, za razliku od drugih muslimana, pa ga u naše ime udijeli kao milostinju i očisti nas i traži oprosta za nas.' Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'Nije mi naređeno da uzmem išta od vašeg imetka.'[565] Povodom toga Uzvišeni je objavio: *'Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim učiniš i pomoli se za njih...*" (Et-Tevba, 103) Ibn Abbas navodi da ih je bilo deseterica.

"Ima i drugih koji su u neizvjesnosti da li će ih Allah kazniti ili će im oprostiti. A Allah sve zna i mudar je." (Et-Tevba, 106)

Ajet je objavljen zbog Kaba ibn Malika, Mirare ibn er-Rebia i Hilala ibn Umejja iz porodice Vakif, koji su izostali iz pohoda na

[565] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Prenosi se preko El-Valibija, a bilježi ga Ibn Džerir (11/10).

Tebuk.[566] Njih je Allah, dž.š., spomenuo u ajetu: *"A i onoj trojici koji su bili izostali, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god bila prostrana, postala tijesna i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su vidjeli da nema utočišta od Allaha, nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio, da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je."* (Et-Tevba, 118)

"A oni koji su mesdžid sagradili da bi štetu nanijeli i nevjerovanje osnažili i razdor među vjernike unijeli, pripremajući ga za onoga ko se protiv Allaha i Njegova Poslanika još prije borio, sigurno će se zaklinjati: 'Mi smo samo najbolje željeli', a Allah je svedok da su oni pravi lažljivci." (Et-Tevba, 107)

Komentatori Kur'ana kažu: "Porodica Amra ibn Avfa napravila je mesdžid Kuba nakon čega su poslali po Allahova Poslanika, s.a.v.s., da ih posjeti pa je on došao i klanjao u novosagrađenom mesdžidu. Braća njihova pozavidjeli su im na tome te rekoše: 'I mi ćemo napraviti mesdžid i pozvati Allahova Poslanika da klanja u njemu, kao što je klanjao u mesdžidu naše braće. U njemu će klanjati Ebu Amir kad se vrati iz Šama.' A Ebu Amir je za vrijeme džahilijeta postao isposnik, prihvatio kršćanstvo i obukao svećeničku odoru, a kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu, on je zanijekao čistu vjeru i vratio se svom prijašnjem načinu života. Poslanik, s.a.v.s., nazvao ga je Ebu Amir el-Fasik (grešnik).

On je poslije toga otišao u Šam i poručio licemjerima da pripreme snage i oružja koliko god mogu i da mu naprave mesdžid. On se uputio Kajsaru, vladaru Bizantije, i želio je doći s njegovom vojskom te će protjerati Muhammeda, s.a.v.s., i njegove ashabe. Licemjeri mu napraviše mesdžid pokraj mesdžida Kuba. U gradnji je učestvovalo 12 ljudi: Džezam ibn Halid, od čije je kuće i napravljen mesdžid Dirar (mesdžid čija je gradnja imala za cilj razdor među muslimanima), Salebe ibn Hatib, Muattib ibn Kušejr, Ebu Hubejba Ibn el-Ezar, Abbad ibn Hanif, Haris, Džarija ibn Amir i dvojica njegovih sinova – Mudžemmia i Zejd,

---

[566] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Navodi ga Ibn Džerir (11/12) preko Alije ibn Ebi Talhe el-Valibija, koji ga prenosi od Ibn Abbasa, a prenosi ga i od Mudžahida (11/17).

te Nebtel ibn Haris, Bahredž, Bedžad ibn Usman i Vedia ibn Sabit. Kada su završili gradnju mesdžida, dođoše Poslaniku, s.a.v.s., i rekoše: 'Napravili smo mesdžid za ljude s poteškoćama i potrebama, kada noći budu kišne i hladne. Voljeli bismo kad bi nam došao i klanjao u njemu.' Poslanik, s.a.v.s., zatraži svoju košulju da ode klanjati, a u međuvremenu Allah, dž.š., objavi ajete i obavijesti Poslanika, s.a.v.s., o stvarnim nakanama licemjera i stvarnoj pozadini gradnje mesdžida Dirar. Poslanik, s.a.v.s., nakon toga pozva Malika ibn Duhšuma, Mana ibn Adijja, Amira ibn Ješkura i Vahšija, čovjeka koji je ubio Hamzu, r.a., i reče im: 'Idite, srušite i zapalite mesdžid koji su napravili silnici!' Oni se uputiše prema mesdžidu, a Malik uze jednu palminu granu i zapali je. Uđoše u mesdžid dok su još u njemu bili oni koji su ga sagradili pa ga zapališe i srušiše, a oni što ga sagradiše razbježaše se. Poslanik, s.a.v.s., naredi da se od tog mjesta napravi smetljište na koje će se bacati otpaci. Ebu Amir je umro u Šamu, sam, bez ikoga svoga."[567]

Od Aiše bint Sad ibn Ebi Vekkas prenosi se da je njezin otac rekao: "Licemjeri su se dali na pravljenje jednog mesdžida, da bi on sličio na mesdžid Kuba, koji je bio blizu njega, praveći ga za Ebu Amira, svećenika koga su čekali da im bude imam kad se vrati iz Šama. Kad su završili izgradnju mesdžida, došli su kod Poslanika, s.a.v.s., i rekli mu: 'Napravili smo mesdžid pa klanjaj u njemu kako bi nam zvanično postao mjesto gdje ćemo obavljati namaz.' Poslanik, s.a.v.s., uze svoje odijelo da krene s njima, ali Allah objavi: *'Ti u njemu nemoj nikad više molitvu obaviti!...'*" (Et-Tevba, 108)[568]

"Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati – a oni će se na Allahovu putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu – a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, to je veliki uspjeh." (Et-Tevba, 111)

---

[567] Bilježi ga Ibn Džerir (11/17) prenoseći ga od Zuhrija i preko El-Valibija od Ibn Abbasa, r.a. (11/19).

[568] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 239.

Muhammed ibn Kab el-Kurezi prenosi: “Nakon što su ensarije, kojih je bilo sedamdeset, u Meki u noći Akabe dale prisegu Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., Abdullah ibn Revvaha reče: ‘Allahov Poslaniče, uvjetuj za svoga Gospodara i za sebe što god hoćeš!’ Na to Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Za svoga Gospodara uvjetujem da samo Njega obožavate i da mu nikoga ravnim ne smatrate, a za sebe uvjetujem da me branite od onoga od čega sebe branite.’ Prisutni onda upitaše: ‘A šta ćemo dobiti ako to uradimo?’ ‘Džennet’, odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ensarije tada rekoše: ‘Allah dao da prisega ima prođu. Ugovor nećemo raskinuti niti ćemo tražiti da se raskine.’ Nakon toga Allah, dž.š., objavi ovaj ajet.”[569]

“Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce, makar im bili rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici Džehennema biti.” (Et-Tevba, 113)

Prenosi se od Seida ibn Musejjiba da je njegov otac ispričao: “Kada je Ebu Talibu došao smrtni čas, Poslanik, s.a.v.s., posjeti ga i kod njega zateče Ebu Džehla i Abdullaha ibn Umejja. Poslanik, s.a.v.s., reče Ebu Talibu: ‘Amidža moj, ponovi za mnom: ‘La ilahe illallah.’ Ako to kažeš, moći ću se kod Allaha zauzimati za tebe.’ Ebu Džehl i Abdullah ibn Umejj na to rekoše: ‘Zar se odričeš Abdul-Mutallibove vjere?!’ Od tog su ga trenutka neprestano odvraćali od islama, tako da su njegove posljednje riječi bile da ostaje u vjeri Abdul-Mutallibovoj. Poslanik, s.a.v.s., ipak, na kraju reče: ‘Uistinu ću, i pored toga, moliti Allaha, dž.š., da ti oprosti, osim ako mi se to zabrani.’ Povodom ovog slučaja objavljen je ajet: *‘Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce, makar im bili rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici Džehennema biti.’*”[570]

Prenosi se od Muhammeda ibn Kaba el-Karzija da je rekao: “Kurejšije su rekle Ebu Talibu nakon što se požalio na svoju smrtnu

---

[569] Bilježi ga Ibn Džerir (11/28) od El-Karzija.

[570] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1360), Muslim (39/34), Nesai (250), Ibn Džerir (11/30) i Ahmed (5/433). Buhari ga prenosi od Ishaka ibn Ibrahima, od Abdur-Rezzaka, od Muamera, kao što ga prenosi i Muslim od Harmeleta, od Ibn Vehba, od Junusa, a oba od Zuhrija.

bolest: 'Ebu Talibe, pošalji izaslanika svome bratiću da ti pošalje lijek iz Dženneta, koji spominje.' Izaslanik nađe Poslanika, s.a.v.s., kako sjedi s Ebu Bekrom, r.a., te mu se obrati: 'Muhammede, tvoj ti amidža poručuje da je star, slab i bolestan, pa mu pošalji nešto od dženetskog pića i hrane, koje stalno spominješ, da se time liječi. Ebu Bekr, r.a., na to reče: 'Allah ga je zabranio nevjernicima.' Izaslanik se vrati Kurejšijama te im reče: 'Obavijestio sam Muhammeda o onome zbog čega ste me poslali i ništa mi nije dao. Samo je Ebu Bekr rekao da ga je Allah, dž.š., zabranio nevjernicima.

Dosađivali su mu pa on sam posla svog izaslanika, koji pronađe Poslanika, s.a.v.s., te mu reče isto što i njegov prethodnik. Poslanik, s.a.v.s., odgovori mu: 'Allah je, uistinu, nevjernicima zabranio dženetsku hranu i piće!' Zatim je pratio izaslanika sve do Ebu Talibove kuće te zajedno s njim ušao unutra, gdje zateče punu kuću ljudi. Obrati im se rekavši: 'Ostavite me samog s mojim amidžom!' 'Nećemo to uraditi!', povikaše Kurejšije. 'Ništa ti nisi njemu preči od nas. Ako si mu ti rod, i mi smo!' Poslanik, s.a.v.s., sjede pored njega i reče mu: 'Amidža, budi nagrađen zbog onog što si činio za mene. Brinuo si se o meni dok sam bio dijete i čuvao me kad sam odrastao. Budi nagrađen zbog toga! Pomozi mi jednom rečenicom da ti mogu pomoći i za te se zalagati na Sudnjem danu.' 'A koja je to rečenica?', upita Ebu Talib. 'Reci: 'Samo je Allah Bog i On druga nema'', odgovori mu Poslanik, s.a.v.s.

Ebu Talib mu odgovori: 'Zaista me lijepo savjetuješ. Tako mi Allaha, da me Kurejšije neće grditi zbog toga i reći: 'Tvoj se amidža prepao smrti', rekao bih to, pa da mirno spavaš.' Nakon toga Kurejšije povikaše: 'Ebu Talibe, ti si poglavar čiste vjere, vjere svojih predaka!', a on reče: 'Neću dozvoliti da žene Kurejša pričaju da se tvoj amidža prepao smrti.' Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Neću prestajati moliti svoga Gospodara da ti oprosti dok mi to ne zabrani.' Molio je za njegov oprost nakon što je Ebu Talib umro, te muslimani rekoše: 'Ni nas ništa ne sprečava da molimo za oprost naših predaka i rođaka, jer je Ibrahim, s.a.v.s., molio za svoga oca, a i Muhammed, s.a.v.s., moli za oprost svoga amidže.' Tako su molili za idolopoklonike sve dok Allah nije objavio: *'Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno*

da mole oprost za mnogobošce, makar im bili rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici Džehennema biti."[571]

Abdullah ibn Mesud, r.a., pripovijeda: "Jednom je prilikom Poslanik, s.a.v.s., izašao i gledao po kaburima, a i mi smo izašli s njim, pa nam naredi da sjednemo, što mi i uradismo. Zatim je prošao između kabura dok ne dođe do jednog kod koga je dugo stajao, a zatim zaplaka i zajeca, nakon čega i mi, sažalijevajući Poslanika, s.a.v.s., zaplakasmo. Kad se vratio među nas, Omer, r.a., upita ga: 'Allahov Poslaniče, šta te je rasplakalo. Kad smo vidjeli da plačeš i mi smo se rasplakali i prepali?' On potom sjede među nas i reče: 'Je li vas prepao moj plač?', na što mi potvrdno odgovorismo. On onda reče: 'Uistinu je kabur kod koga ste me vidjeli da šapćem mezar Amine bint Vehb, a ja sam zatražio dozvolu od Allaha da je posjetim i On mi je dozvolio, a onda sam tražio dozvolu da molim za njezin oprost, pa mi nije dozvolio i objavio je: *'Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce, makar im bili rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici Džehennema biti. A to što je Ibrahim tražio oprost za svoga oca, bilo je to samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv.'* (Et-Tevba, 113-114) Sažalio sam se kao što se svako dijete sažali na svoga roditelja. Eto, to me je rasplakalo.'"[572]

"Allah je oprostio Vjerovjesniku i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala; On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv, a i onoj trojici koji su bili izostali, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su vidjeli da nema utočišta nego samo u Njega. On je poslije

---

[571] Hadis je slab. Musa ibn Ubejda je nepouzdan prenosilac (*Medžruhin*, 2/234). Njegova biografija navodi se u djelu *Et-Tarihus-sagir*, 2/87.

[572] Hadis je slab, jer se u nizu prenosilaca nalazi Ejjub ibn Hani, koji je slab prenosilac, a preko njega prenosi ga i Hakim (2/336), gdje ga on smatra vjerodostojnim, dok Zehebi smatra da je Ejjub ibn Hani slab.

i njima oprostio, da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je." (Et-Tevba, 117, 118)

Od Kaba ibn Malika prenosi se da je Abdullah ibn Kab ibn Malik, čiji je sin bio El-Kaid Kab, kada je oslijepio, rekao: "Čuo sam Kaba ibn Malika da priča o događaju kada je izostao iz pohoda na Tebuk: 'Nisam izostao za Poslanikom, s.a.v.s., iz Bitke na Bedru niti smo onoga ko je izostao iz te bitke kaznili za to, jer je Poslanik, s.a.v.s., izašao želeći karavan Kurejšija, ali je Allah, dž.š., neočekivano suočio muslimane s njihovim neprijateljima. Dao sam Poslaniku, s.a.v.s., prisegu u noći Akabe, što mi je draže nego da sam prisustvovao Bici na Bedru, iako se Bitka na Bedru više spominje među narodom. Nikad prije nisam bio jači niti u lagodnijoj situaciji nego što sam bio onoga dana kad sam izostao za Poslanikom, s.a.v.s., u toj bici. Čak, nikad prije nisam imao dvije jahalice u isto vrijeme, a u to sam vrijeme imao i dvije jahalice. Poslanik, s.a.v.s., nikad nije namjeravao krenuti u neku bitku, a da je nije prikrivao najavom druge bitke, međutim, u ovom pohodu, s obzirom na to da se desio u vrijeme žestokih vrućina i da je zahtijevao dug put i da su muslimane očekivali mnogobrojni neprijatelji, otkrio je muslimanima ono što ih čeka, tako da se dobro pripreme, i obavijestio ih je o onome što planira.

Muslimani koji su u to vrijeme bili s Poslanikom, s.a.v.s., bili su mnogobrojni i nije postojao nikakav registar koji ih je bilježio, tako da je svako ko je želio izostati iz bitke mislio da to Poslanik, s.a.v.s., neće primijetiti, osim ako se ne spusti Objava povodom toga. Poslanik, s.a.v.s., spremio se za ovaj pohod kada su plodovi bili dozreli, pa sam i ja naumio da se spremim, kako bih mogao krenuti s njim. Međutim, ništa nisam uradio, ali sam u sebi pomislio da će biti vremena da to učinim, zavaravajući na taj način samog sebe. Poslanik, s.a.v.s., zajedno s ostalim muslimanima spremio se i krenuo u pohod, a ja sam pomislio da se mogu spremiti i krenuti za njima dan-dva kasnije i sustići ih.

Nakon što su klanjali, ja sam pošao kući da bih se pripremio, ali ništa nisam uradio, pa sam osvanuo i ponovo ništa nisam uradio i tako je prolazio dan za danom, a oni su požurili i bitka samo što nije počela. Tada sam odlučio krenuti i sustići ih, i kamo sreće da

sam to uradio. Međutim, nije mi bilo suđeno. Kada sam, nakon što je Poslanik, s.a.v.s., otišao u pohod, hodao među narodom, rastužilo me je što pored ljudi optuženih za licemjerstvo nisam vidio nijednog koji bi imao opravdanje za odsustvo. Poslanik, s.a.v.s., sjetio me se kada je došao u Tebuk, pa je sjedeći među ljudima u Tebuku upitao: 'Šta je s Kabom?' Neki čovjek iz plemena Selema reče: 'Zaustavio ga je hladnjak i pogled u...' Nakon toga Muaz ibn Džebel, r.a., reče: 'Ružno li je to što si rekao. Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, njega znamo samo po dobru.' Na to je Poslanik, s.a.v.s, zašutio. Kad sam saznao da se vraća, naumpade mi da slažem te počeh razmišljati o najboljem načinu da izbjegnem njegovu srdžbu. Raspitao sam se za mišljenje članova svoje familije do čijeg se mišljenja držalo.

Kad se pročulo da je Poslanik, s.a.v.s., na ulazu u Medinu, otrgnem se od pomisli na laž i shvatim da mi ona ni u kom slučaju ne može pomoći da izbjegnem Poslanikovu, s.a.v.s., srdžbu. Stoga odlučim kazati istinu. Poslanik, s.a.v.s., imao je običaj da, kad se vrati s puta, prvo ode do mesdžida i u njemu klanja dva rekata, a zatim prima ljude. Tako je postupio i ovaj put. Kad sjede, počeše mu dolaziti ljudi koji su izostali iz bitke, izvinjavajući se i zaklinjući da su imali opravdane razloge. Bilo ih je nešto više od osamdeset. Poslanik, s.a.v.s., prihvatio je ono što su javno iznosili, primio njihovu prisegu i tražio oprost za njih, a ono što je u njihovim srcima prepustio je Allahu, dž.š. Nakon toga ja sam došao i kada ga poselamih, on se nasmija onako kako se smije čovjek koji je nekome nešto zamjerio i reče: 'Dođi!' Ja mu priđoh i sjedoh pred njega, a on mi reče: 'Šta je razlog tvog izostanka, zar nisam već bio otkupio tvoja leđa?' 'Tako je', rekoh mu. 'S obzirom na to da sam veoma vješt u raspravama, siguran sam da bih, da kojim slučajem sjedim ispred nekog drugog, pronašao odgovarajuću ispriku i tako se pred njim opravdao. Međutim, isto sam tako siguran da bi se, u slučaju da ti ne kažem istinu, Allah rasrdio na mene. Stoga sam, u nadi da će to biti prepoznato kao znak moga iskrenog pokajanja, odlučio da ti kažem samo istinu. Ne, tako mi Allaha, nisam imao nikakvo opravdanje da izostanem iz bitke, čak nikada do sada nisam bio snažniji i nikad nisam bio u povoljnijem položaju nego sada kad sam izostao iza tebe.'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Što se tiče ovog čovjeka, istinu je rekao. A sada idi, dok Allah ne donese presudu za tvoj slučaj.' Ustadoh, a ljudi iz plemena Selema uzbudiše se i krenuše za mnom te mi rekoše: 'Tako nam Allaha, nismo upamtili da si počinio grijeh prije ovog grijeha, pa zar se nisi mogao opravdati Poslaniku, s.a.v.s., kao što su se opravdali ostali. Za oprost grijeha dovoljna ti je bila Poslanikova, s.a.v.s., dova. Toliko su me korili da sam se u jednom trenutku poželio vratiti i poreći ono što sam već bio priznao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Zatim sam ih upitao: 'Ima li još iko sa mnom?' Rekoše mi: 'Još su dva čovjeka rekli isto što i ti i rečeno im je isto što i tebi.' 'Ko su oni?', upitao sam. 'Mirare ibn er-Rebia i Hilal ibn Umejj el-Vakifi', odgovoriše. Kad su ih spomenuli, u njima sam vidio dobar primjer, pa sam odustao od onog što sam bio za trenutak poželio.

Poslanik, s.a.v.s., zabranio je narodu da razgovara s nama trojicom pa su nas ljudi izbjegavali i promijenili svoj odnos prema nama, tako da nisam više prepoznavao zemlju po kojoj hodam. Nije to više bila ona ista zemlja. Tako smo proveli pedeset noći. Što se tiče mojih dvaju prijatelja, oni su se prikrili i povukli u svoje kuće i tamo tugovali, dok sam ja bio najaktivniji i najnestrpljiviji. Prisustvovao sam namazima zajedno s ostalim muslimanima i hodao po čaršiji, a pritom niko nije razgovarao sa mnom; odlazio bih Poslaniku, s.a.v.s., i selamio ga dok je on sjedio nakon namaza, pitajući se da li je pomakao usne kako bi odgovorio na moj selam. Klanjao bih blizu njega pa bih ga kriomice pogledao. Kada bih počeo klanjati, on bi se okrenuo prema meni, a kada bih se okrenuo prema njemu, on bi se okrenuo od mene.

Kad mi je dojadila ta izolacija, otišao sam i popeo se preko zida Ebi Katade, moga amidžića i čovjeka koga sam najviše volio. Poselamio sam ga, a on mi, tako mi Allaha, nije odgovorio na selam, i ja mu rekoh: 'Katade, kunem te Allahom, odgovori mi. Pa zar misliš da ja ne volim Allaha i Njegova Poslanika?' Ništa nije rekao. Ponovio sam mu pitanje i opet ništa nije odgovorio. Kada ga i treći put upitah, on reče: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Oči mi se nakon toga orosiše suzama, okrenuh se i pređoh preko zida. Dok sam tako išao, odjednom neki stranac iz Sirije, koji je po Medini

prodavao hranu, upita ljude da ga upute na Kaba ibn Malika. Ljudi mu počeše pokazivati na mene. Priđe mi i uruči pismo koje mi je poslao kralj Gassana, u kome je stajalo: 'Do mene je doprla vijest da se tvoj prijatelj prema tebi grubo ponio. Bog te nije prepustio poniženju, s nama je istina, saosjećamo s tobom.' Kada sam pročitao pismo, pomislih, i ovo je, također, iskušenje. Prišao sam ognjištu i tim pismom potpalio vatru. Kada je prošlo četrdeset noći, dođe mi Poslanikov, s.a.v.s., izaslanik i reče da mi je Poslanik, s.a.v.s., zabranio da prilazim ženi. Ja upitah da li da je pustim ili da uradim nešto drugo. On mi reče: 'Ne, samo joj nemoj prilaziti.' Isto je to poručio i dvojici mojih prijatelja. Ja svojoj ženi naredih da ide kod svoje rodbine i da ostane kod njih dok Allah, dž.š., u ovome ne presudi.'

Kab je dalje pričao: 'Žena Hilala ibn Umejja otišla je kod Poslanika, s.a.v.s., i rekla mu: 'O Allahov Poslaniče, Hilal ibn Umejj je izgubljen, nema sluge. Mogu li ja ostati da ga služim?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Služi ga, ali nek ti se ne približava.' Ona reče: 'On ni za čim ne poseže i neprestano plače.' Neko od moje porodice reče mi da i ja, isto tako zatražim dozvolu Poslanika, s.a.v.s., da i moja žena, kao i žena Hilala ibn Umejja, ostane da me služi, ali ja rekoh: 'Tako mi Allaha, neću to uraditi. Ne znam šta će mi Poslanik, s.a.v.s., reći ako bih tražio dozvolu da ona ostane, s obzirom na to da sam ja mlad čovjek.' Od toga je prošlo deset noći i napunilo se punih pedeset otkako je Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se s nama razgovara. Nakon što sam klanjao sabah-namaz ujutro poslije pedesete noći u jednoj od naših kuća i sjedio skrhan i u stanju koje je Uzvišeni Allah opisao u ajetu – *kad mi se bilo stislo u mojoj duši i kad mi je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna* – čuo sam nekog kako viče s vrha brda: 'O Kabe ibn Malik, obveseli se!' Kad sam to čuo, pao sam Allahu, dž.š., na sedždu, znajući da je došlo olakšanje i da je Poslanik, s.a.v.s., nakon što je klanjao sabah-namaz, obznanio da je Uzvišeni Allah primio naše pokajanje.

Ljudi su nakon toga pohrlili da nam prenesu radosnu vijest. Jedna se grupa uputila dvojici mojih prijatelja, dok je jedan čovjek potjerao svoga konja prema meni. Drugi se potrudio i popeo na brdo i njegov glas mi je stigao prije konja, tako da sam, kad mi je

došao onaj čiji sam glas čuo, dok mi je javljao radosnu vijest, skinuo svoje odijelo i poklonio mu ga. S obzirom na to da mi je to bilo jedino odijelo, posudio sam drugo, obukao ga i uputio se Poslaniku, s.a.v.s. U putu su me sretale grupe ljudi i jedan za drugim čestitali mi na mome pokajanju govoreći: 'Blago tebi, Allah je primio tvoje pokajanje.' To je trajalo sve dok nisam ušao u mesdžid. Kad uđoh u mesdžid, zatekoh Poslanika, s.a.v.s., kako sjedi okružen ljudima. Talha ibn Abdullah, r.a., ustade i žurno krenu prema meni, rukova se sa mnom i čestita mi, dok niko od muhadžira ne ustade. Ovo Talhi nikada neću zaboraviti.

Kad sam poselamio Poslanika, s.a.v.s., on ustade. Lice mu je blistalo od zadovoljstva i sreće. On mi reče: 'Obraduj se najboljem danu koji si doživio otkako si se rodio.' Bilo nam je poznato da je Poslanikovo, s.a.v.s., lice blistalo kao mjesec kad god bi se obradovao. Kad sam sjeo pred njega, rekao sam mu: 'U znak zadovoljstva što je Allah prihvatio moje pokajanje, želim se odreći cijelog svog imetka. Neka to bude milostinja radi Allaha i Njegova Poslanika.' 'Bolje ti je da ostaviš nešto i za sebe', reče Poslanik, s.a.v.s. Ja mu potom rekoh: 'Ostavit ću svoj luk, koji me dobro služi.' Zatim nastavih: 'Allahov Poslaniče, Allah me spasio samo zbog istine i kao znak svog iskrenog pokajanja prisežem da ću dok god sam živ govoriti samo istinu.' Ne znam da sam poslije toga sve do dana današnjeg ikome išta slagao, a molim Allaha da me sačuva i ubuduće. Nakon toga Uzvišeni Allah objavio je Svome Vjerovjesniku: *'Allah je oprostio Vjerovjesniku i muhadžirima i ensarijama koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala; On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv, a i onoj trojici koji su bili izostali, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha, nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je. O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!'* (Et-Tevba, 117-119)

Tako mi Allaha, osim što me je uputio u islam, Uzvišeni Allah nije mi podario veću blagodat od moje iskrenosti prema Poslaniku,

s.a.v.s., pa da ne propadnem kao što su propali oni koji su ga slagali. Uzvišeni Allah je one koji su slagali Poslanika, s.a.v.s., opisao najružnijim riječima: *'Kad se među njih vratite, zaklinjat će vam se Allahom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se, jer su oni pogan i prebivalište njihovo bit će Džehennem, kao kazna za ono što su radili. Oni vam se zaklinju zato da biste bili zadovoljni njima. Ako vi budete zadovoljni njima, Allah siguno nije zadovoljan narodom nevjerničkim.'* (Et-Tevba, 95-96) Kab dalje pripovijeda: 'Sud o nama bio je odgođen, za razliku od onih čiju je prisegu Poslanik, s.a.v.s., primio i za koje je molio oprost nakon što su se zakleli. Zato je Uzvišeni Allah rekao: '*...i onoj trojici koji su bili izostali...*', dakle, ne zbog toga što smo izostali iz bitke, već zato što je Poslanik, s.a.v.s., odgodio da donese sud o nama i izostavio nas iz onih koji su mu se zakleli i čiju je ispriku odmah prihvatio.'"

"Svi vjernici ne treba da idu u boj. Neka se po nekoliko njih iz svake zajednice njihove potrudi da se upute u vjerske nauke i neka opominju narod da mu se vrate, da bi se Allaha pobojali."
(Et-Tevba, 122)

U predanju Kelbija od Ibn Abbasa kaže se: "Kada je Allah, dž.š., Objavom raskrinkao licemjere zbog izostanka iz džihada, vjernici su rekli: 'Tako nam Allaha, nećemo nikada izostati iz bitke niti izvidnice u koju krene Allahov Poslanik, s.a.v.s.' I kad jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., zatraži da ljudi odu u izvidnicu, svi vjernici krenuše i Poslanika, s.a.v.s., ostaviše sama u Medini, pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[573]

O objavi nekih ajeta sure *Junus*

(objavljena u Meki, 109 ajeta)

"Zašto je ljudima čudno što Mi objavljujemo jednom između njih: 'Opominji ljude! A vjernike obraduj divnom nagradom

---

[573] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 241.

kod Gospodara njihova!' Nevjernici govore: 'Ovaj je zaista pravi čarobnjak!'" (Junus, 2)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Kada je Allah, dž.š., poslao Muhammeda, s.a.v.s., nevjernici su to zanijekali i rekli: 'Ne priliči Allahu da kao izaslanika pošalje čovjeka kao što je Muhammed.' Nakon toga Uzvišeni je objavio ovaj ajet."[574]

"A kada im se kazuju ajeti Naši, koji su jasni, onda govore oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati: 'Donesi ti kakav drugi Kur'an ili ga izmijeni!' – Reci: 'Nezamislivo je da ga ja sam od sebe mijenjam, ja slijedim samo ono što mi se objavljuje, ja se bojim, ako budem neposlušan svome Gospodaru, patnje na Velikom danu." (Junus, 15)

Mudžahid veli: "Odnosi se na mekanske mnogobošce."

Mukatil je rekao: "To je pet ljudi: Abdullah ibn Ebi Umejja el-Mahzumi, Velid ibn Mugira, Mukriz ibn Hafs, Omer ibn Abdullah ibn Ebi Kajs el-Amiri i El-As ibn Amir. Oni su Poslaniku, s.a.v.s., rekli: 'Donesi nam Kur'an u kome se ne naređuje ostavljanje obožavanja Lata i Uza'a.'"

Kelbi je rekao: "Odnosi se na podrugljivce koji su rekli: 'Muhammede, donesi nam Kur'an koji se razlikuje od ovoga i u kome se nalazi ono što tražimo od tebe.'"[575]

O objavi nekih ajeta sure *Hud*

(objavljena u Meki, 123 ajeta)

"Eto, oni grudi svoje okreću sa željom da se od Njega sakriju. A i kad se u ruho svoje umotaju, On zna ono što skrivaju i ono što pokazuju. – On, uistinu, zna misli svačije." (Hud, 5)

---

[574] Hadis je slab. Bilježi ga Ibn Džerir (11/58) preko Bešira ibn Amara. Pogledaj njegovu biografiju u djelu *Duafa ibn Dževzi.*

[575] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 553-555.

Ovaj je ajet objavljen zbog Ahnesa ibn Šurejka, koji je bio prijatna govora i lijepa izgleda i koji bi pred Poslanikom, s.a.v.s., govorio ono što je Poslanik, s.a.v.s., volio čuti, dok je u srcu krio suprotno.

Kelbi je rekao: "Sjedio bi s Poslanikom, s.a.v.s., i govorio ono što bi radovalo Poslanika, s.a.v.s., dok je u srcu krio suprotno pa je Uzvišeni objavio: *'Eto, oni grudi svoje okreću sa željom da se od Njega sakriju...'*, dodavši: *'Krili su u sebi mržnju prema Poslaniku.'*"[576]

"I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele." (Hud, 114)

Od Abdullaha se prenosi da je ispričao: "Neki je čovjek jednom prilikom došao kod Poslanika, s.a.v.s., pa mu je rekao: 'Allahov Poslaniče, liječio sam jednu ženu na kraju grada pa sam s njom uradio sve osim spolnog akta, pa ti presudi kako hoćeš.' Omer, r.a., reče mu: 'Allah bi te pokrio da si ti sam sebe pokrio.' Poslanik, s.a.v.s., ne reče mu ništa. Taj čovjek potom ustade i ode, a Poslanik, s.a.v.s., posla za njim čovjeka da ga pozove. Kad se vrati, Poslanik, s.a.v.s., prouči mu ovaj ajet. Neki čovjek poslije toga upita: 'O Allahov Poslaniče, da li se to odnosi samo na njega?', a Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Ne, već na sve ljude.'"[577]

Prenosi se od Ibn Mesuda da je ispričao: "Neki je čovjek poljubio neku ženu pa je došao Poslaniku, s.a.v.s., i ispričao mu šta se desilo. Nakon toga Uzvišeni je objavio: *'I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.'* Neki čovjek potom upita: 'Odnosi li se ovaj ajet samo na ovaj slučaj?', a Poslanik, s.a.v.s., odgovori mu da se ajet odnosi na sve one iz njegova ummeta koji ovako postupe.[578]

Prenosi se od Ebu Jusra ibn Amra, r.a., da je rekao: "Došla mi je žena čijeg je supruga Poslanik, s.a.v.s., poslao u bitku pa mi reče:

---

[576] Ibid., str. 556-557.

[577] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (42/2763), Tirmizi (3112), ocjenjujući ga vjerodostojnim, i Ibn Džerir (12/81-82). Prenosi ga Muslim od Jahjaa i Buhari preko Jezida ibn Zureja.

[578] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (526), Muslim (2763/40239) i Nesai (268).

'Prodaj mi hurmi za jedan dirhem.' Svidjela mi se te joj rekoh da u kući ima boljih hurmi od ovih pred njom i da me slijedi. Kad je ušla u kuću, ja je dohvatih i poljubih. Poslije sam otišao Poslaniku, s.a.v.s., i ispričao mu šta se desilo. On mi na to reče: 'Time si prevario čovjeka koji se bori na Allahovu, dž.š., putu. Odlazi od mene!' Pomislio sam da sam jedan od stanovnika Džehennema i da mi Allah, dž.š., nikada neće oprostiti. Tada je Allah, dž.š., objavio: *'I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.'* Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., pozvao me i proučio mi ovaj ajet."

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je neki čovjek došao kod Omera, r.a., i rekao: "Došla mi je jedna žena da kupi nešto od mene i ja sam je uveo unutra, a onda sam s njom uradio sve osim spolnog akta." Omer, r.a., reče mi: " Teško tebi! Pa zar se njezin muž ne bori na Allahovu putu?" "Da", odgovorio sam. "Idi kod Ebu Bekra", reče mi Omer. On poslije toga ode kod Ebu Bekra, r.a., i ispriča mu isto što je ispričao i Omeru, r.a., a Ebu Bekr, r.a., upita ga isto što ga je pitao i Omer, r.a., a ovaj mu čovjek odgovori isto što je odgovorio i Omeru, r.a. Ebu Bekr, r.a., posla ga Poslaniku, s.a.v.s., da njega pita za svoj slučaj. On ode kod Poslanika, s.a.v.s., i ispriča mu isto što je ispričao Omeru, r.a., i Ebu Bekru, r.a. Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Nije li njezin muž otišao da se bori na Allahovu putu?' On mu reče da jeste. Poslanik, s.a.v.s., nije ništa rekao, a onda je objavljen ajet: *'I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.'* Taj čovjek upita: 'Odnosi li se ovo samo na mene ili na sve ljude?' Omer, r.a., udari se u prsa i reče: 'Ne, nije to blagodat za pojedinca, nego za sve ljude općenito.' Poslanik, s.a.v.s., na to se nasmija i reče: 'Istinu je rekao Omer.'

Prenosi se od Muaza ibn Džebela da je sjedio kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., kada mu je došao neki čovjek i upitao ga: 'Allahov Poslaniče, šta misliš o čovjeku koji se naslađivao sa ženom koja mu nije dozvoljena i uradio sve ono što čovjek može uraditi sa ženom, osim spolnog akta?' Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Lijepo uzmi abdest i klanjaj.' Povodom ovog slučaja, kako veli Muaz ibn Džebel, r.a., Uzvišeni je objavio ajet: *'I obavljaj molitvu početkom i krajem dana,*

i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.' Muaz ibn Džebel, r.a., upitao je da li se to odnosi samo na tog čovjeka ili na sve ljude pa mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao da se to odnosi na sve muslimane.[579]

Prenosi se od Ibn Mesuda, r.a., da je rekao: "Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., došao je neki čovjek i rekao: 'Naslađivao sam se s jednom ženom, ali nisam imao spolni odnos s njom.' Tada je Uzvišeni objavio: *'I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.'"*[580]

O objavi nekih ajeta sure *Jusuf*

(objavljena u Meki, 111 ajeta)

"Objavljujući ti ovaj Kur'an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo iako prije njega nisi doista ništa znao." (Jusuf, 3)

Prenosi se od Ibn Vekkasa, r.a., da je on o ovim Allahovim riječima rekao: "Uzvišeni je objavio nešto iz Kur'ana Poslaniku, s.a.v.s., pa je on to dugo učio. Onda su mu ljudi rekli: 'Da nam hoćeš priče kazivati.' Tada je Uzvišeni objavio: *'Elif-Lam-Ra. Ovo su ajeti Knjige jasne'*, sve do riječi: *'Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo...'* Zatim im je dugo učio. Tada mu rekoše: 'Kad bi nam nešto pričao.' Nakon toga Uzvišeni je objavio: *'Allah najljepši govor objavljuje...'*, a Poslanik, s.a.v.s., na to je dodao: 'Sve vam se to naređuje u Kur'anu.'"[581]

---

[579] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Prenosi ga Tirmizi (3113) i kaže: "Niz prenosilaca ovog hadisa nije povezan. Abdur-Rahman Ebi Lejla nije ga čuo od Muaza." Ovaj hadis prenosi i Šuba od Abdul-Melika ibn Umejra, od Ebi Lejle, a on od Poslanika, s.a.v.s., kao hadis čiji je niz prenosilaca prekinut. Prenosi ga Ibn Džerir (12/81) u dvije verzije, a ovaj su hadis kao dokaz upotrijebili oni koji smatraju da se čovjek treba očistiti, to jest uzeti abdest ukoliko bi dohvatio ženu kojoj nije mahrem.

[580] Prenosi ga Tirmizi (3112) i kaže da je hadis vjerodostojan.

[581] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/345) i ocjenjuje ga vjerodostojnim, a s njim se u tome slaže i Zehebi. Bilježi ga i Ibn Džerir (12/90).

Avn ibn Abdullah[582] kaže: "Ashabima Allahova Poslanika, s.a.v.s., jednom prilikom bilo je dosadno pa su zatražili da im Poslanik, s.a.v.s., govori. Nakon toga Uzvišeni je objavio: *'Allah najljepši govor objavljuje...'* Zatim im je opet bilo dosadno pa su mu rekli da im dođe s nečim što nije običan govor, a nije ni Kur'an, misleći na kazivanja, nakon čega je Uzvišeni Allah objavio: *'Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo...'* Željeli su govor pa ih je Allah uputio na najljepši i najbolji govor. Željeli su kazivanja pa ih je Allah uputio na najljepša i najbolja kazivanja."

O objavi nekih ajeta sure *Er-Ra'd*

(objavljena u Medini, 43 ajeta)

"On šalje gromove i udara njima koga hoće – i opet oni raspravljaju o Allahu, a On sve može." (Er-Ra'd, 13)

Sabit prenosi od Enesa ibn Malika da je ispričao: "Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom poslao je jednog čovjeka nekom arapskom silniku i rekao mu: 'Idi i reci mu da me posjeti.' Čovjek dođe kod tog silnika i reče mu: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., zove te da ga posjetiš.' 'A ko je Allah?', upita on, 'Je li On od zlata, srebra ili bronze?' Ovaj se čovjek vrati Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i reče: 'Rekao sam ti ranije da je on velik tiranin, što se i sada pokazalo. Rekao mi je to i to.' Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Idi ponovo i pozovi ga.' On ponovo ode kod tog silnika, koji mu odgovori na isti način kao i prvi put. Čovjek se ponovo vrati Poslaniku, s.a.v.s., i obavijesti ga o onome što se desilo, a Poslanik mu reče da se opet vrati kod tog silnika. Čovjek ode i treći put, a ovaj postupi isto kako je postupio prethodna dva puta i dok mu se on tako obraćao, Uzvišeni Allah posla oblak prema njegovoj

---

[582] Avn ibn Abdullah ibn Utba ibn Mesud, uzorni imam i pobožnjak, otac Abdullaha el-Huzelija, brat velikog učenjaka Medine – Abdullaha. Ahmed i drugi smatrali su ga povjerljivim. Umro je sto i neke godine po Hidžri.

Pogledaj *Tehzibus-Sijer* (663). Ovo predanje Ibn Džerir bilježi u svom tefsiru (12/90) preko Mesudija.

glavi, iz oblaka zagrmje, silnika pogodi munja i odrubi mu glavu. Nakon toga Uzvišeni je objavio: *'On šalje gromove i udara njima koga hoće – i opet oni raspravljaju o Allahu, a On sve može.'*"[583]

Ibn Abbas, r.a., u predanju Ebi Saliha, Ibn Džurejdža i Ibn Jezida kaže: "Ovaj ajet, kao i ajet prije njega, objavljen je zbog Amira ibn Tufejla i Erbeda ibn Rebi'a, i to onda kada su krenuli kod Poslanika, s.a.v.s. Kad ih ugleda, jedan se ashab obrati Poslaniku, s.a.v.s.: 'Eto Amira ibn Tufejla, ide da te posjeti.' 'Pusti ga, ako mu Allah bude želio dobro, uputit će ga', reče mu Poslanik, s.a.v.s. Kad dođe do Allahova Poslanika, s.a.v.s., upita ga: 'Muhammede, šta dobijam ako prihvatim islam?' 'Dobijaš ono što dobijaju svi muslimani, a obavezuje te ono što obavezuje sve muslimane', reče Poslanik, s.a.v.s. 'A hoćeš li mi ostaviti vlast nakon tebe?', upita ponovo. 'Neću, to ne činim ja. To jedino čini Uzvišeni Allah. On vlast daje onome kome On hoće', reče Poslanik, s.a.v.s.

'Učini da sam ja odgovoran za sela, a ti za gradove', obrati mu se ponovo Amir. 'Ne', reče Poslanik, s.a.v.s. 'Pa dobro, šta ćeš mi onda dati?', opet će on. 'Dat ću ti uzde za konje s kojima ćeš se boriti na Allahovu putu', odgovori mu Poslanik, s.a.v.s. 'Zar tako nije i dan-danas?', zapita Amir. Prije se dogovorio s Erbedom ibn Rebi'om da, dok on bude razgovarao s Poslanikom, s.a.v.s., Erbed priđe Poslaniku, s.a.v.s., iza leđa i da ga posiječe sabljom. Dok se Amir prepirao s Poslanikom, s.a.v.s., Erbed mu je došao iza leđa počevši isukivati sablju kako bi ga ubio. Međutim, Allah, dž.š., ne dozvoli mu to, tako da isuka samo pedalj sablje. Amir je išaretio Erbedu pa se Poslanik, s.a.v.s., okrenu i vidje Erbeda kako pokušava izvući svoju sablju te zamoli Allaha, dž.š.: 'Allahu, spasi me od ove dvojice onako kako ti želiš.'

Tada iz vedra neba Uzvišeni Allah posla munju koja usmrti Erbeda. Amir se dade u bijeg, govoreći: 'Prizvao si svoga Gospodara i On je ubio Erbeda. Tako mi Boga, napast ću te brojnom i brzom konjicom i stasitim mladićima.'

---

[583] Hadis je dobar. Prenose ga Nesai (279), Ibn Džerir (13/84), Taberi (2623), a u nizu prenosilaca je Alij ibn Ebi Sara, koji je slab, poslije koga dolazi Dejlim ibn Gazavan. Tako je i kod Ebi Jalaa u *Musnedu* (3341), Bezzara u *Kešful-Estar* (2221), Bejhekija u *Ed-Delailu* (6/283) i Ibn Ebi Asima (692).

Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzvrati: 'Allah to neće dozvoliti, a ni sinovi Kajle', misleći na plemena Evs i Hazredž. Te je noći Amir zanoćio kod jedne bestidne žene, a kad osvanu, opasa oružje i izađe, govoreći: 'Tako mi Lata i Uzzaa, ako Muhammed i njegov prijatelj – misleći na meleka smrti – dopru do mene, svojim ću ih kopljem probosti.' Uzvišeni mu posla meleka koji ga ošinu krilima i baci u prašinu, tako da mu odjedanput na koljenu iskoči čvoruga velika kao kamilina grba. Vrati se u kuću te prostitutke, govoreći: 'Čvoruga kao kamilina grba i smrt u kući prostitutke!' Zatim umrije na leđima svoga konja, a Allah povodom ove zgode objavi: *'Za Njega je jednak od vas onaj ko tiho govori i onaj ko to glasno čini, onaj ko se noću skriva i onaj ko po danu hodi'* (Er-Ra'd, 10), sve do riječi: *'...molitva nevjernika izgubljena je stvar.'*" (Er-Ra'd, 14)

"Oni u Milostivoga ne vjeruju..." (Er-Ra'd, 30)

Komentatori Kur'ana smatraju da je ovaj ajet objavljen u vrijeme kada je zapisivan sporazum na Hudejbijji. "Poslanik, s.a.v.s., rekao je Aliji, r.a., da zapiše: 'U ime Allaha Milostivog, Samilosnog', a Suhejl ibn Amr i ostali mnogobošci rekoše: 'Ne znamo nijednog Rahmana, osim onoga iz Jemame', misleći na Musejlemu Lašca, 'zato piši: 'U tvoje ime, Allahu'', kako su i ljudi u doba džahilijeta pisali. Tada je Uzvišeni objavio navedeni ajet."[584]

Ibn Abbas, r.a., u Dahhakovoj verziji kaže: "Objavljen je zbog nevjernika iz plemena Kurejš i to onda kada im je Poslanik, s.a.v.s., proučio: *'A kad im se rekne: 'Padajte ničice pred Milostivim!', oni pitaju: 'A ko je Milostivi? Zar da padamo ničice samo zato što nam ti naređuješ?', i još se više otuđuju.'*" (El-Furkan, 60)

Tada je Uzvišeni objavio navedeni ajet i rekao: "Reci im da je Milostivi, čije su postojanje zanijekali, tvoj Gospodar, osim koga drugog božanstva nema."[585]

"Kad bi se kakvim Kur'anom brda pokrenula ili zemlja iskomadala ili mrtvi dozvali – Allahu pripada sve! A zar ne znaju vjernici da bi Allah, kad bi samo htio, sve ljude na pravi put

---

[584] Bilježi ga Ibn Džerir (13/101) i pripisuje ga Katadi ibn Deami es-Susiju.

[585] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 246.

uputio. A nevjernike će nesreća neprestano pogađati ili će se u blizini mjesta njihova događati, zbog onoga što rade, sve dok se Allahova prijetnja ne ispuni. Allah će, sigurno, održati obećanje." (Er-Ra'd, 31)

Ummu Ata, Zubejrova robinja, rekla je da je čula Zubejra ibn Avvama, r.a., da je rekao: "Kurejšije su Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., rekle: 'Ti misliš da si vjerovjesnik kome se objavljuje i da su Sulejmanu bila potčinjena brda i vjetar, i da je Musau bilo potčinjeno more, i da je Isa oživljavao mrtve, pa moli Uzvišenog Allaha da od nas odagna ova brda i da nam iz zemlje vrela provriju i rijeke poteku, kako bismo zemlju obrađivali i plodove njezine ubirali, ili zatraži od Njega da nam oživi naše umrle, kako bismo mi s njima i oni s nama razgovarali; ili ga moli pa da nam tu stijenu na kojoj stojiš u zlato pretvori, kako ne bismo morali radi trgovine putovati zimi i ljeti – ako tvrdiš da si i ti poput njih.' Dok smo mi tako stajali oko njega, Allah mu je spustio objavu.

Kad se objava završila, on reče: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, dao mi je sve ono što ste tražili i da želim tako bi i bilo. Međutim, dao mi je da izaberem između dviju stvari: da uđete na vrata milosti i da povjeruje onaj od vas ko će povjerovati ili da vas prepusti vama samima i onome što ste tražili pa da se odmetnete od vrata milosti. I još me je obavijestio da će vas, ako vam da ono što ste tražili, a vi poslije toga uznevjerujete, kazniti kaznom kakvom nikoga na svijetu do sada nije kaznio.' Tada je Uzvišeni objavio: *'A da ne šaljemo čuda, zadržava Nas samo to što drevni narodi nisu u njih povjerovali; Semudu smo kao vidljivo čudo kamilu dali, ali oni u nju nisu povjerovali. A čuda šaljemo samo da zastrašimo.'* (El-Isra, 59) Poslije ovog ajeta proučio je još tri ajeta, a zatim je objavljeno: *'Kad bi se kakvim Kur'anom brda pokrenula ili zemlja iskomadala ili mrtvi dozvali...'*"[586]

---

[586] Hadis je slab. Navodi ga Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (7/85), spominjući da ga prenosi Ebu Jala preko Abdul-Džebbara ibn Umera el-Ejlija, koji ga prenosi od Abdullaha ibn Ataa ibn Ibrahima, a njih su obojica povjerljivi, iako ih većina smatra nepovjerljivim. Pogledaj biografiju El-Ejlija u djelu *Duafa ibn Dževzi* (1814) i biografiju Abdullaha ibn Ataa ibn Ibrahima u istom djelu (2072).

'I prije tebe smo poslanike slali i žene i porod im davali. I nijedan poslanik nije donio nijedno čudo sobom, već Allahovom voljom. Svako doba imalo je Knjigu.'" (Er-Ra'd, 38)

Kelbi kaže: "Jevreji su grdili Poslanika, s.a.v.s., i prigovarali mu da je on čovjek koga zaokuplja želja za ženama i brakom. Da je poslanik, kao što umišlja, govorili su, vjerovjesnička misija odvratila bi mu pažnju od žena. Tim je povodom objavljen spomenuti ajet."

O objavi sure *Ibrahim*

(objavljena u Meki, 52 ajeta)

"Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti. Allah radi što hoće." (Ibrahim, 27)

Od Berra'a prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio: *"Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti. Allah radi što hoće"*, i dodao: "Odnosi se na onoga ko će biti mučen u kaburu i ko će biti upitan: 'Ko je tvoj Gospodar?', a on će odgovoriti: 'Moj Gospodar je Allah, a moja je vjera vjera Muhammeda, s.a.v.s.' Na to se, dakle, odnose riječi Uzvišenog Allaha: *'Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti. Allah radi što hoće.'*"[587]

[587] Hadis prenosi Ibn Madža, tom 2, str. 1427.

O objavi nekih ajeta sure *El-Hidžr*

(objavljena u Meki, 99 ajeta)

"I samo Mi znamo one koji su vam prethodili, i samo Mi znamo one koji će poslije doći." (El-Hidžr, 24)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u zadnjim safovima žena klanjala je neka ljepotica pa su neki, da je ne bi vidjeli, klanjali u prvoj polovini džamije, dok su drugi, da bi je vidjeli, klanjali u zadnjem dijelu džamije i kad bi bili na rukuu, gledali bi ispod pazuha. Tada je objavljen ovaj ajet."[588]

Rebia ibn Enes kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., ohrabrio je ljude da klanjaju u prvom safu, tako da je zbog toga u prvom safu nastala gužva. Kuće Benu Uzri bile su udaljene od mesdžida pa oni rekoše: 'Prodat ćemo naše kuće i kupiti kuće blizu mesdžida.' Nakon toga Uzvišeni Allah objavio je ovaj ajet."'[589]

"I mi ćemo zlobu iz grudi njihovih istisnuti, oni će kao braća na divanima jedni prema drugima sjediti." (El-Hidžr, 47)

Od Alije ibn Husejna prenosi se da je rekao da se ovaj ajet odnosi na Ebu Bekra, r.a., Omera, r.a., i Aliju, r.a. "Tako mi Allaha", rekao je, "objavljen je zbog njih! A zbog koga bi drugog bio objavljen?" "A koja je to zloba?", upitali su. "To je džahilijetska zloba", odgovorio je.

---

[588] Hadis je slab. Tirmizi u poglavlju o tefsiru (3122) kaže da Džafer ibn Sulejman prenosi ovaj hadis od Amra ibn Malika, a on od Ebi Dževzaa, u kome ne spominje da je od Ibn Abbasa, r.a., a on je vjerovatno vjerodostojniji od Nuhova hadisa. Hadis Džafera ibn Sulejmana nalazi se u Taberijevu *Tefsiru* (14/18).

* Ako prihvatimo da je ovo bio povod objave navedenog ajeta, onda bi se njegov prijevod razlikovao od prijevoda Besima Korkuta i glasio bi: *"Uistinu, mi dobro poznajemo one od vas koji u prve safove idu i one koji zaostaju."* (Prim. prev.)

[589] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 248.

* Ako pak prihvatimo da je ovo povod objave ovog kur'anskog ajeta, onda bi njegov prijevod glasio: *"Mi, uistinu, dobro znamo one od vas koji žele da u prvim safovima budu i one koji žele da zaostaju."* Ili: *"...one od vas čije su kuće udaljene i one od vas čije su kuće u blizini."* (Prim. prev.)

Između Benu Tejma, Benu Adija i Benu Hašima vladala je u predislamskom paganskom periodu mržnja, a kad primiše islam, zavolješe jedni druge. Jednom je prilikom Ebu Bekra, r.a., zabolio kuk, a Alija, r.a., stade zagrijavati svoju ruku i prislanjati je na Ebu Bekrov kuk. Nakon toga je Uzvišeni objavio ovaj ajet.

"Kaži robovima Mojim da sam Ja, zaista, Onaj Koji prašta i da sam milostiv." (El-Hidžr, 49)

Ibn Mubarek prenosi od jednog ashaba da je rekao: "Jednom prilikom dok smo se mi smijali, dođe nam Allahov Poslanik, s.a.v.s., s vrata na koja su ušli Benu Šejba, pa nam reče: 'Neću da vas vidim kako se smijete!', pa se okrenu i ode i kad dođe do Hadžerul-esveda, vrati se nazad i reče: 'Kad sam izašao, dođe mi Džibril i reče: 'Muhammede, Uzvišeni Allah te pita: *'Zašto obeshrabruješ robove Moje? Kaži robovima Mojim da sam Ja, zaista, Onaj koji prašta i da sam milostiv.'"*[590]

"Mi smo ti objavili sedam ajeta koji se ponavljaju, i Kur'an veličanstveni ti objavljujemo." (El-Hidžr, 87)

Husejn ibn Fadl[591] kaže: "Sedam karavana iz Basre i Ezriata s raznovrsnim platnom, mirisima, nakitom i morskom opremom u jednom je danu došlo jevrejima iz plemena Kurejza i Nedir pa muslimani rekoše: 'Kamo sreće da je ovo naš imetak, da nas njime ojačaš, pa da ga na Allahovu putu udijelimo.' Tada Uzvišeni Allah objavi spomenuti ajet, poručujući vjernicima da im je tih objavljenih sedam ajeta bolje od tih sedam karavana. Na ispravnost mišljenja da se ovaj ajet odnosi na opisani događaj upućuje i ajet koji dolazi poslije spomenutog: *'Ne pružaj poglede svoje na ono što Mi dajemo na uživanje nekima od njih i ne budi tužan zbog njih, a prema vjernicima budi blag.'* (El-Hidžr, 88)"[592]

---

[590] Ibn Džerir navodi ga s nizom prenosilaca, prenoseći ga od Ibnul-Mubareka, od Musaba ibn Sabita. Smatram da Musab nije pouzdan. Sujuti ga u *Ed-Durrul-mensuru* pripisuje Ibn Merdevejhu (4/102). Pogledaj *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 249.

[591] Husejn ibn Fadl ibn Umejr je znalac, mufessir, jezičar i hadiski učenjak. Hakim kaže: "Husejn ibn Fadl bio je mufessir, najveći poznavalac tumačenja Kur'ana u svom vremenu. Umro je 282. godine po Hidžri, kad mu je bilo 104 godine." Pogledaj *Tehzibussijer* (2440), *Tabekatul-mufessirin* (33), *Šezeratuz-zeheb* (2/178).

[592] Ovaj hadis prenosi jedino Vahidi. Pogledaj *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 249.

O objavi nekih ajeta sure *En-Nahl*

(objavljena u Meki, 128 ajeta)

"Allahova odredba sigurno će se dogoditi, zato je ne požurujte! Hvaljen neka je On i neka je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju!" (En-Nahl, 1)

Ibn Abbas kaže: "Kada je Uzvišeni spustio ajet: *'Bliži se čas i Mjesec se raspolutio!'*, nevjernici su jedni drugima govorili: 'Ovaj stvarno misli da se Sudnji dan približio, stoga se suzdržite od nekih stvari koje smo radili, dok ne vidimo šta će se desiti', a kad vidješe da se ništa ne dešava, rekoše: 'Ništa se ne dešava.' Potom je Uzvišeni objavio: *'Ljudima se bliži čas polaganja računa njihova, a oni, bezbrižni, ne mare za to.'* (El-Enbija, 1) Oni se pobojaše i osluškivaše pojavu Sudnjeg dana, a kada prođe nekoliko dana, rekoše: 'Muhammede, ne vidimo ništa od onoga čime nas zastrašuješ.' Zatim Uzvišeni objavi: *'Allahova odredba sigurno će se dogoditi...'* Na to Poslanik, s.a.v.s., skoči, a ljudi podigoše svoje glave, nakon čega Uzvišeni objavi: *'...zato je ne požurujte! Hvaljen neka je On i neka je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju!'* Nakon toga se umiriše. Kad je spuštan ovaj ajet, Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Poslan sam ja i Sudnji dan kao ovo dvoje', pokazujući dva prsta, 'skoro da me je pretekao.'"[593]

Drugi, međutim, kažu: Riječ *odredba* u prethodnom ajetu odnosi se na vojni poraz koji će mnogobošci, u konačnici, pretrpjeti, i ajet je, ustvari, odgovor na riječi Nadra ibn el-Harisa kojima je požurivao kaznu, rekavši: 'Allahu, ako je istina ono čemu poziva Muhammed, učini da nas iz nebesa kamena kiša obaspe.'"[594]

"On stvara čovjeka od kapi sjemena, a on odjednom – otvoreni protivnik." (En-Nahl, 4)

---

[593] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 250. Ovo je predanje navedeno i u djelu *Lubabun-nukul*, str. 119.

[594] Bilježi ga Ibn Kesir (2/217-218).

Objavljen je zbog Ubejja ibn Halefa el-Džumehija koji je jednom prilikom došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., s istruhlim kostima i upitao ga: 'Muhammede, zar misliš da će Allah ovo oživjeti nakon što istruhne?'[595] Ovom je ajetu sličan ajet: *'Kako čovjek ne vidi da ga Mi od kapi sjemena stvaramo, i opet je otvoreni protivnik'* (Ja-Sin, 77) i ostali ajeti do kraja sure, čiji je povod objave ova zgoda.

"Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom: 'Allah neće oživjeti onoga ko umre!' A hoće, to je Njegovo obećanje koje će se, doista, ispuniti – samo što većina ljudi ne zna." (En-Nahl, 38)

Rebia ibn Enes prenosi od Ebi el-Alija da je rekao: "Jedan je mušrik bio dužan muslimanu pa mu ovaj dođe da uzme svoj dug i, između ostalog, reče: 'Ono čemu se nadam poslije smrti...' Na to mu mnogobožac reče: 'Pa zar umišljaš da ćeš poslije smrti biti proživljen? Tako mi Allaha, Allah neće proživjeti mrtve.' Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[596]

"One koji se isele Allaha radi, nakon što su bili progonjeni, Mi ćemo još na ovom svijetu na lijepo mjesto smjestiti, a nagrada na onom svijetu bit će još veća – kad bi oni samo znali!" (En-Nahl, 41)

Objavljen je zbog Poslanikovih, s.a.v.s., prijatelja u Meki: Bilala, Suhejba, Habbaba, Amira i Ebi Džendula ibn Suhejla, koje su idolopoklonici vrijeđali i mučili pa ih je Uzvišeni poslije toga smjestio u Medinu.[597]

"Mi smo i prije tebe samo ljude kao poslanike slali i objavljivali im – pitajte sljedbenike Knjige ako ne znate." (En-Nahl, 43)

---

[595] Hadis prenosi jedino Vahidi. *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 250.

[596] Ibn Kesir ga navodi s potpunim senedom (14/73), prenoseći ga od Ibn Alije. S kompletnim nizom prenosilaca navodi se i u djelu *Lubabun-nukul*, Ibn Ebi Hatim, str. 120.

[597] Bilježi ga Ibn Kesir (2/628); *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 251.

Objavljen je zbog idolopoklonika iz Meke, koji su nijekali Muhammedovo, s.a.v.s., poslanstvo govoreći: "Allah je veći od toga da Njegov poslanik bude čovjek pa neka nam pošalje meleka."[598]

"Allah kao primjer navodi roba u tuđem vlasništvu, koji ništa nema, i onoga koga smo Mi bogato obdarili i koji udjeljuje iz toga, i tajno i javno – zar su oni jednaki? Neka je hvaljen Allah! Ali većina njih ne zna." (En-Nahl, 75)

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Ovaj je ajet objavljen zbog Hišama ibn Amra, koji je udjeljivao imetak i javno i tajno, a njegov gospodar Ebu el-Dževza sprečavao ga je u tome. Povodom ovog slučaja objavljeno je: *'Allah vam navodi kao primjer dvojicu ljudi od kojih je jedan gluhonijem, koji ništa nema i koji je na teretu gospodaru svome – kud god ga pošalje, nikakva dobra ne donese. Je li on ravan onome ko traži da se pravedno postupa, a i sam je na pravom putu?'* (En-Nahl, 76) Gluhonijem je onaj ko je teret svome gospodaru, a to je Usejd ibn Ebi el-Ajs, a *'onaj ko traži da se pravedno postupa, a i sam je na pravom putu'* jeste Osman ibn Affan, r.a."[599]

"Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje." (En-Nahl, 90)

Od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Dok je jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio u svome dvorištu u Meki, pored njega prođe Osman ibn Mazum pa ga Poslanik, s.a.v.s., pozva da mu se pridruži. On sjede okrenuvši se prema Poslaniku, s.a.v.s., i dok mu je on pričao, Poslanik, s.a.v.s., upravi pogled prema nebesima, gledajući tako jedno vrijeme, a onda poče spuštati pogled pa ga upravi desno gledajući u zemlju, a zatim se okrenu od svog sagovornika prema onom mjestu kamo je prethodno gledao i poče začuđeno klimati glavom, kao da nastoji shvatiti ono što mu se govori. Zatim svoj pogled upravi prema nebesima kao što je to uradio

---

[598] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježi ga Ibn Džerir (14/58) navodeći niz prenosilaca preko Dahhaka do Ibn Abbasa.

[599] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 251.

prvi put, gledajući u njih sve dok mu se nešto ne izgubi iz vida, a onda sjede pred Osmana kao što je sjedio prije toga.

Osman mu reče: 'Muhammede, dok sam prije sjedio kod tebe, nisam primijetio da radiš ovo što si danas radio.' 'A šta si primijetio da radim', upita Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'Vidio sam', odgovori ovaj, 'da si svoj pogled upravio prema nebesima, a zatim ga spustio i gledao u desnu stranu pa si se tamo i okrenuo i ostavio mene, a onda si počeo klimati glavom kao da nastojiš shvatiti nešto što ti se govori.' 'Zar si to uočio?', upita Allahov Poslanik. 'Jesam', odgovori Osman. 'Maločas mi je, dok si ti sjedio, došao Allahov izaslanik Džibril, a.s.', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s., a onda ga Osman upita: 'Pa šta ti je rekao?' 'Rekao mi je', odgovori Poslanik, s.a.v.s.: *'Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje.'* 'Tada se vjerovanje učvrstilo u mome srcu i u tom sam trenutku zavolio Muhammeda, s.a.v.s.', rekao je Osman, r.a.'"[600]

"Kada Mi ajet dokinemo drugim – a Allah najbolje zna šta objavljuje – oni govore: 'Ti samo izmišljaš!' A nije tako, nego većina njih ne zna." (En-Nahl, 101)

Ovaj je ajet objavljen nakon što su idolopoklonici rekli: "Muhammed, uistinu, ponižava svoje sljedbenike; danas im naredi nešto, a sutra im to zabrani da bi im olakšao, a on je, ustvari, samo lažac koji govori stvari sam od sebe."[601] Nakon toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet i ajet poslije njega: "*Reci: 'Od Gospodara tvoga objavljuje ga melek Džibril kao Istinu, da još više učvrsti vjernike u vjerovanju i da bude putokaz i radosna vijest svim muslimanima.'*" (En-Nahl, 102)

---

[600] U nizu prenosilaca ovog hadisa je Šehr ibn Hušib, koga ne uzimam kao dokaz. Hadis se nalazi u Ahmedovu *Musnedu* (15/315), a Hejsemi mu navodi niz prenosilaca u *Medžmeuz-zevaidu* (8/48). Taberani je rekao: "Ahmed i grupa muhaddisa Šehra smatraju pouzdanim, a u njemu je slabost koja ne šteti, dok su ostali ljudi iz niza prenosilaca pouzdani."

[601] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 303.

"Mi dobro znamo da oni govore: 'Poučava ga jedan čovjek!' Jezik onoga zbog koga oni krivo govore jezik je tuđina, a ovaj je Kur'an na jasnom arapskom jeziku." (En-Nahl, 103)

Od Abdullaha ibn Muslima prenosi se da je rekao: "Imali smo dvojicu kršćanskih mladića koji su bili iz mjesta Ajnut-Temr. Jedan se zvao Jesar, a drugi Džubejr. Oni su čitali knjige na svome jeziku, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponekad bi tuda prolazio i čuo njihovo čitanje. Mnogobošci su govorili da ga oni podučavaju. Tada je Uzvišeni obznanio njihovu laž i objavio: '*Jezik onoga zbog koga oni krivo govore jezik je tuđina, a ovaj je Kur'an na jasnom arapskom jeziku.*'"[602]

"Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao – osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri – čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika." (En-Nahl, 106)

Ibn Abbas, r.a., smatra da je ovaj ajet objavljen zbog Ammara ibn Jasira, r.a., i to onda kada su njega i njegova oca i majku Sumejju, Suhejba, Bilala, Hababa i Salima idolopoklonici mučili. Sumejju su vezali između dviju deva i proboli je kopljem, govoreći joj: 'Ti si prihvatila islam radi ljudi pa si zbog toga i ubijena.' Ubijen je i njezin muž Jasir i to su prve žrtve u islamu. Što se pak tiče Ammara, on im je, primoran, samo jezikom izrekao ono što su tražili. Poslanik, s.a.v.s., bio je obaviješten da je Ammar izgovorio riječi koje izvode iz vjere pa reče: 'Nikako, Ammar je napunjen imanom od glave do pete i iman se pomiješao s njegovim mesom i krvlju njegovom. Nakon toga Ammar dođe kod Poslanika, s.a.v.s., plačući, a Poslanik, s.a.v.s., stade mu brisati suze govoreći: 'Ako ti se ponovo vrate, ponovi ono što si rekao.' Nakon toga Uzvišeni je spustio ovaj ajet."[603]

Mudžahid, međutim, smatra sljedeće: "Ovaj ajet objavljen je zbog grupe Mekelija koji su povjerovali, a muslimani iz Medine im poslali pismo u kome su ih pozvali da učine Hidžru, poručujući im da ih ne smatraju svojima sve dok im se ne pridruže.

---

[602] Bilježi ga Ibn Džerir (14/120) prenoseći ga od Husejna.

[603] Hadis je slab, a bilježi ga Ibn Kesir sa senedom.

Oni krenuše put Medine, ali ih Kurejšije stigoše u putu pa ih nasilu vratiše i Allah zbog njih spusti ovaj ajet."[604]

"Gospodar tvoj će onima koji se isele, nakon što su zlostavljani bili, pa se onda budu borili i sve strpljivo podnosili – Gospodar tvoj će im, poslije toga, doista, oprostiti i samilostan biti."
(En-Nahl, 110)

Katada kaže: "Spomenuto nam je da su stanovnici Medine poslali pismo stanovnicima Meke s ajetom u kojem je Uzvišeni Allah objavio da iman stanovnika Meke neće biti primljen dok god ne učine Hidžru. Kad im je stiglo to pismo, oni krenuše u Medinu, ali ih idolopoklonici sustigoše i nasilu vratiše. Povodom toga Uzvišeni objavi: *'Zar ljudi smatraju da će biti ostavljeni ako kažu: 'Vjerujemo', i da na kušnju neće stavljani biti.'* Stanovnici Medine poslaše im ovaj ajet i oni jedan drugom prisegnuše da će izaći iz Meke i da će se, ako ih idolopoklonici presretnu, boriti sve dok se ne spase i nađu utočište kod Allaha, dž.š. Idolopoklonici ih sustigoše pa im se oni suprotstaviše. Neki od njih poginuše, dok se neki spasiše. Zatim Uzvišeni objavi: *'Gospodar tvoj će onima koji se isele nakon što su zlostavljani bili, pa se onda budu borili i sve strpljivo podnosili – Gospodar tvoj će im, poslije toga, doista, oprostiti i samilostan biti.''*

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Grupa ljudi, stanovnika Meke, prihvatila je islam, ali je islam olahko shvaćala. Na dan Bedra idolopoklonici ih povedoše s njima pa neki od njih bijahu ranjeni, a neki pogidoše. Neki muslimani tada rekoše: 'Ova su grupa ljudi muslimani koje idolopoklonici natjeraše da se bore na njihovoj strani, pa tražite za njih oprost od Uzvišenog Allaha.' Tim povodom Allah spusti ajet: *'Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?' – 'Bili smo potlačeni na Zemlji' – odgovorit će. – 'Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?' – reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište.'*

Ovo sam poslao muslimanima koji su bili ostali u Meki, pa su zbog toga bili stavljeni na muke i mnoge neprijatnosti doživjeli. U

[604] Sujuti ga u djelu *Lubabun-nukul*, str. 121, pripisuje Ibn Ebi Hatimu.

vezi s tim Allah, dž.š., objavi: *'Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha' – a kad neki Allaha radi bude na muke stavljen, on drži da je ljudsko mučenje isto što i Allahova kazna. A ako pobjeda dođe od Gospodara tvoga, sigurno će oni reći: 'Bili smo uz vas!' A zar Allah ne zna dobro ono što je u grudima čijim?'* Muslimani im ovo poslaše, i oni, tužni i beznadežni, napustiše Meku. Nakon toga Uzvišeni objavi spasonosni ajet u kojem im poruči: 'Gospodar će tvoj onima koji se isele, nakon što su zlostavljani bili, pa se onda budu borili i sve strpljivo podnosili – Gospodar tvoj će im, poslije toga, doista, oprostiti i samilostan biti.' Mnogobošci ih sustigoše i dvije skupine se sukobiše. Neki se spasiše, a neki pogidoše.[605]

"Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj! Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s puta Njegova i On zna one koji su na pravom putu." (En-Nahl, 125)

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Kada su mnogobošci otišli od poginulih na Uhudu, Allahov im je Poslanik, s.a.v.s., prišao i vidio prizor koji ga je rastužio. Ugledao je Hamzu, čiji je stomak bio rasporen, usta rastrgnuta i uši odsječene. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Da to neće teško pasti ženama i rastužiti ih i da to poslije mene neće postati sunet, ostavio bih ga dok ga Allah, dž.š., ne proživi iz stomaka zvijeri i ptica. Uistinu ću zbog njega ubiti sedamdeset njihovih ljudi.' Zatim zatraži ogrtač pa njime pokri Hamzino lice i tijelo, ali mu izviri noga pa on na nju stavi malo trave. Zatim ga stavi ispred sebe i donese tekbir deset puta. Nakon toga počeše donositi svakog čovjeka ponaosob. Hamza sve vrijeme nije pomjeran, tako da mu, na koncu, klanja sedamdeset dženaza. Kada ih pokopaše i odoše od njih, Uzvišeni objavi: *'Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj! Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s puta Njegova i On zna one koji su na pravom putu. Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda to učinite samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno;*

---

605 Bilježi ga Ibn Džerir, str. 184. Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (10/8) kaže: "Prenosioci su ovog hadisa pouzdani, osim Muhammeda ibn Šerika."

a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive. Strpljiv budi! Ali, strpljiv ćeš biti samo uz Allahovu pomoć. I ne tuguj za njima i neka ti nije teško zbog spletkarenja njihova.' (En-Nahl, 125-127) Poslije toga se Allahov Poslanik, s.a.v.s., strpio i nikoga nije unakazio zbog Hamzine smrti."[606]

"Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda to učinite samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive." (En-Nahl, 126)

Prenosi se od Ebu Hurejre da je rekao: "Poslanik, s.a.v.s., tražio je Hamzu pa ga je našao unakaženog na zemlji. Ništa od tog prizora nije bilo bolnije za njegovo srce pa reče: 'Tako mi Allaha, za tebe ću ubiti sedamdeset njihovih.' Tada bi objavljeno: *'Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda to učinite samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive.'*"[607]

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., na dan kada je ubijen Hamza rekao: 'Ako mi se ukaže prilika, unakazit ću sedamdeset Kurejšija.' Tada Uzvišeni objavi ajet: *'Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda to učinite samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive.'* Poslanik, s.a.v.s., nakon toga reče: 'Strpjet ćemo se, Gospodaru.'"[608]

Komentatori Kur'ana kažu: "Muslimani su – kad su vidjeli šta su idolopoklonici uradili njihovim saborcima u Bici na Uhudu i na koji su ih način mučili, vadeći im utrobe i odsijecajući udove – rekli: 'Ako nam Allah omogući da ih se dočepamo, učinit ćemo više nego što su oni učinili i kaznit ćemo ih kao što to niko od Arapa nikome

---

[606] Bilježi ga Darekutni (4/118) i kaže da ga prenosi samo Ismail ibn Ajjaš, koji prenosi svakojake hadise.

[607] Ovaj hadis prenosi jedino Salih el-Murri, a on je sin Beširov za koga Buhari kaže da se njegovi hadisi ne prihvataju.

[608] Ovaj je hadis slab jer mu je niz prenosilaca prekinut (posljednji prenosilac nije ga čuo direktno od Poslanika, s.a.v.s.). Hakim je čuo samo tri hadisa u kojima se Allahov Poslanik, s.a.v.s. zakleo, a ovaj hadis nije jedan od tih. Jahja el-Hemmani, koji je u nizu prenosilaca ovog hadisa, optuživan je da izmišlja hadise, pa je moguće da je i ovaj hadis izmislio, a o neuravnoteženosti Ibn Ajjaša, kao što smo to i ranije spomenuli, Allah najbolje zna.

nije učinio i sigurno ćemo im učiniti to i to', a Poslanik, s.a.v.s., stade iznad svoga amidže Hamze, kome su idolopoklonici otkinuli nos i uši, odsjekli udove i izvadili utrobu, a Hind, kćerka Atabe, uzela je komad Hamzine džigerice, sažvakala ga i progutala. On, ipak, nije ostao u njezinu stomaku, jer ga je odmah povratila. To je doprlo do Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa on reče: 'Da ga je pojela, ne bi ušla u vatru, jer je Hamza kod Allaha toliko priznat da nijedan njegov organ neće ući u vatru.'

Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pogledao Hamzu, prizor koji je ugledao potresao ga je i ražalostio kao ništa dotada, pa on reče: 'Neka je Allahova milost na tebe, ti si, koliko ja znam, istinski čuvao rodbinske veze, mnogo dobra činio, a kad to ne bi rastužilo one koji ostaju za tobom, ostavio bih te pa da budeš proživljen iz raznih utroba. Ako mi Allah dozvoli, kaznit ću javno sedamdeset njihovih ljudi, kao odmazdu za ono što su oni tebi uradili.' Tada je Uzvišeni objavio: *'Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda to učinite samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive.'* Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'Strpjet ćemo se, Gospodaru', i ne učini ono što je bio poželio, a za zakletvu učini kefaret."[609]

Imam, šejh Ebu el-Hasan kaže: "Ovdje je potrebno spomenuti pogibiju Hamze. Prenosi se od Amra ibn Umejja ed-Damrija da je rekao: 'Ubejdullah ibn Adi ibn el-Hajjar i ja krenuli smo na put i kad bijasmo u mjestu Hummus, Ubejdullah me upita: 'Šta misliš da odemo kod Vahšija i pitamo ga kako je ubio Hamzu?' 'Ako hoćeš', rekoh mu, 'možemo ga potražiti.' Jedan nam čovjek reče: 'Naći ćete ga u dvorištu ispred kuće. On je čovjek kojim je ovladalo vino, tako da, ako ga nađete trijezna, vidjet ćete da se on u potpunosti odao užicima ovoga svijeta i naći ćete vjerovatno dio onoga što tražite.' Kad dođosmo kod njega, poselamismo ga, a on podiže glavu. Rekosmo mu da smo došli da ga pitamo kako je ubio Hamzu, neka je Allahova milost na njega. 'Ispričat ću vam onako kako sam ispričao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., kad me je upitao za to', reče i nastavi: 'Bio sam rob kod Džubejra ibn Muti'ma ibn Adija ibn Nevfela, čiji stric Tua'jma ibn Adi pogide na Bedru.

[609] Bilježi ga Ibn Kesir (2/252-254).

Kada pleme Kurejš pođe na Uhud, Džubejr ibn Muti'm reče mi: 'Ako ubiješ Hamzu, Muhammedova amidžu, kao osvetu za smrt moga amidže, slobodan si.' Abesinac sam, gađam kopljem kao i ostali Abesinci i rijetko kad promašim. Kad se ljudi sukobiše, pođoh tražiti Hamzu, neka je Allahova milost na njega, i nakon nekog vremena ugledah ga na čelu vojske, ogromna kao dobro ugojena kamila, kako redom siječe neprijatelje, tako da ništa pred njim ne ostaje. Prežao sam, tako mi Allaha, iz prikrajka, krijući se iza kamena ili drveta, čekajući da mi se približi, sve dok me Seba ibn Abdul-Izz ne približi njemu. Kad ga Hamza, r.a., vidje, udari ga sabljom po glavi. Ja sam u tom trenutku nanišanio kopljem i kad sam se dovoljno pripremio, bacih ga prema njemu, a ono ga pogodi ispod stomaka i izađe mu između nogu. On potom krenu prema meni, ali pade. Sačekao sam da umre, a onda sam prišao i izvadio svoje koplje.

Vratio sam se u logor i sjeo među ljude. Ubio sam ga samo zato što sam htio biti slobodan. Kad sam došao u Meku, oslobođen sam i ostao sam u Meki sve do širenja islama u njoj. Onda sam otišao u Taif. Ljudi iz Taifa poslaše izaslanike u Meku, a meni bi rečeno da se Muhammed, s.a.v.s., ne ljuti na izaslanike, zato ja pođoh s njima i dođoh kod Poslanika, s.a.v.s. Kad me ugleda, upita me: 'Jesi li to ti, Vahši?' 'Jesam', odgovorih. 'Jesi li ti ubio Hamzu?', upita ponovo. 'Tako se dogodilo', odgovorih. 'Možeš li, onda, svoje lice skloniti ispred mene?', reče mi. Ja nakon toga izađoh. Poslije Poslanikova, s.a.v.s., preseljenja na ahiret, kad ljudi izađoše da se bore protiv Musejleme Kezzaba, pomislih: 'Izaći ću i ja u borbu, ne bih li ubio Musejlemu, pa da time nadoknadim Hamzino ubistvo. Izašao sam s ljudima u bitku i desilo se što se desilo.'"[610]

---

[610] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4072).

O objavi nekih ajeta sure *El-Isra*

(objavljena u Meki, 111 ajeta)

"Ne drži ruku svoju stisnutu, a ni posve otvorenu – da ne bi prijekor zaslužio i bez ičega ostao." (El-Isra, 29)

Prenosi se od Abdullaha da je rekao: "Jednom prilikom Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., dođe jedan sluga i reče: 'Moja majka pita to i to. Mi danas nemamo ništa pa ti poručuje da joj daš svoju košulju.' On skide svoju košulju i dade mu te osta u kući nag. Tada Uzvišeni objavi: *'Ne drži ruku svoju stisnutu, a ni posve otvorenu – da ne bi prijekor zaslužio i bez ičega ostao.'*"[611]

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda: "Dok je Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom sjedio sa svojim prijateljima, dođe mu neki dječak i reče: 'Allahov Poslaniče, moja majka od tebe traži da joj daš oklop.' Međutim, Poslanik, s.a.v.s., ne imade ništa osim košulje, pa mu reče: 'Tada i tada nešto će nam pristići pa nam svrati ponovo.' Dječak se vrati majci, a ona mu reče: 'Idi Poslaniku, s.a.v.s., i reci mu da tražim košulju koja je na njemu. Poslanik, s.a.v.s., uđe u kuću, skide košulju sa sebe i dade mu je, a zatim ostade u kući nag. Bilal je oglasio namaz i ljudi su čekali Poslanika, s.a.v.s., a on se ne pojavi. To zabrinu ashabe te neki uđoše i vidješe ga naga. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[612]

"Reci robovima Mojim da govore samo lijepe riječi, jer bi šejtan mogao posijati neprijateljstvo među njima – šejtan je, doista, čovjekov otvoreni neprijatelj." (El-Isra, 53)

Ovaj je ajet objavljen zbog Omera, r.a., i to onda kada mu je neki čovjek nešto opsovao pa mu je Allah naredio da mu oprosti.[613]

---

[611] Bilježi ga Ibn Džerir. U njegovu je nizu prenosilaca Rebia ibn Kajs, a spominje ga i autor djela *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 256-257. Pogledaj i djelo *Lubabun-nukul* od Sujutija, str. 122-123.

[612] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 256-257.

[613] Ibid.

Kelbi kaže: "Idolopoklonici su vrijeđali i zlostavljali sljedbenike Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa mu se oni požališe. Nakon toga Uzvišeni objavi ovaj ajet."[614]

"Reci: Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti. Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako se treba čuvati."
(El-Isra, 56-57)

Od Abdullaha se prenosi da je jedna grupa ljudi obožavala grupu džina, pa je grupa džina primila islam i počela obožavati Allaha. Tada je objavljeno: "...*Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako se treba čuvati.*"[615]

"A da ne šaljemo čuda, zadržava nas samo to što drevni narodi nisu u njih povjerovali; Semudu smo kao vidljivo čudo kamilu dali, ali oni u nju nisu povjerovali. A čuda šaljemo samo da zastrašimo." (El-Isra, 59)

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Stanovnici Meke zatražili su od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da im učini da Safa bude od zlata i da ukloni brda pa da se bave zemljoradnjom. Allah, dž.š., u vezi s tim poruči Poslaniku, s.a.v.s.: 'Ako želiš sačekati, odabrat ćemo neke od njih i na pravi put ih uputiti, a ako želiš, možemo im dati ono što traže pa ako poslije toga ne budu vjerovali, bit će uništeni, kao što su bili uništeni narodi prije njih.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ne, ipak ću sačekati.' Tada Uzvišeni objavi: '*A da ne šaljemo čuda, zadržava nas samo to što drevni narodi nisu u njih povjero-*

---

[614] Ibid.
[615] Bilježe ga Muslim (18/164), Buhari (10/13), ali u njemu nije jasno kazano da je to povod objave ovih ajeta, i Ibn Džerir (15/105).

vali; Semudu smo kao vidljivo čudo kamilu dali, ali oni u nju nisu povjerovali. A čuda šaljemo samo da zastrašimo.'"[616]

Prenijeli smo mišljenje Zubejra ibn el-Avvama u vezi s povodom objave ovog ajeta kod riječi Uzvišenog Allaha: *"Kad bi se kakvim Kur'anom brda pokrenula ili zemlja iskomadala..."* (Er-Ra'd, 31)

"...i drvo ukleto, u Kur'anu spomenuto, iskušenje su za ljude. Mi ih zastrašujemo, ali njima to samo povećava ionako veliko bezvjerstvo." (El-Isra, 60)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada je Uzvišeni Allah spomenuo drvo zekkum u Kur'anu, narod u Meki bijaše zastrašen. Ebu Džehl tada reče: 'Znate li šta je taj zekkum kojim vas Muhammed zastrašuje?' Rekoše: 'Ne, ne znamo.' 'To je', reče on, 'serid[617] s maslom, koji ćemo, ako nam Allah omogući, jesti.' Nakon toga Uzvišeni objavi: '*...i drvo ukleto, u Kur'anu spomenuto, iskušenje su za ljude. Mi ih zastrašujemo, ali njima to samo povećava ionako veliko bezvjerstvo.*'"

"I zamalo da te oni odvrate od onoga što ti Mi objavljujemo, da bi protiv Nas nešto drugo iznio, i tada bi te oni smatrali prijateljem." (El-Isra, 73)

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a.: "Ovaj je ajet objavljen povodom dolaska izaslanika iz plemena Sekif. Došli su kod Poslanika, s.a.v.s., i tražili različite stvari. Između ostalog, kazali su: 'Daj da jednu godinu uživamo obožavajući Lata i učini našu dolinu svetom, tako da i u njoj, kao i u Meki, bude zabranjeno sjeći drveće, loviti ptice i divljač.' Tražili su još puno toga. Međutim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., to nije prihvatio, ali im nije htio ništa odgovoriti, tako da su oni više puta ponovili isti zahtjev govoreći: 'Mi, doista, želimo da ostali Arapi prepoznaju našu vrijednost u odnosu na njih, a ako ti se ne sviđa ovo što tražimo i bojiš se da Arapi ne bi rekli da si nama dao, a njima nisi, reci da ti je tako naredio Uzvišeni Allah.' Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

---

[616] Hadis je vjerodostojan. Veliki učenjak Muhammed Šakir smatra ga vjerodostojnim, a bilježe ga i Ahmed (1/258), Ibn Džerir (15/84), Nesai (310), Hakim (18, 2/362) i Bejheki u *Ed-Delailu* (2/271).

[617] Zadrobljen hljeb u saftu ili čorbi, popara.

nije im odgovarao, a njih je sve više ovladavala požuda, sve dok im Omer, r.a., ne reče: 'Zar ne vidite da vam Poslanik, s.a.v.s., ne odgovara zato što mu se ne sviđa ono što tražite?' A Poslanik, s.a.v.s., već je bio namjerio da im to dā.[618] Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet.'"

Seid ibn Džubejr kaže: "Idolopoklonici su rekli Vjerovjesniku, s.a.v.s.: 'Nećemo te ostaviti na miru dok se ne približiš našim božanstvima, pa makar samo vrhovima tvojih prstiju.' Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'Pa ne bi mi bio grijeh, jer Allah zna da ja to mrzim.' Tada Uzvišeni objavi: *'I zamalo da te oni odvrate od onoga što ti Mi objavljujemo, da bi protiv Nas nešto drugo iznio, i tada bi te oni smatrali prijateljem'*, sve do riječi: *'i tada bismo ti doista dali da iskusiš dvostruku muku u životu i dvostruku patnju poslije smrti. Tada ne bi nikoga našao ko bi ti protiv Nas pomogao.'* (El-Isra, 75)"

Katada kaže: "Čuli smo da su Kurejšije jednu noć sve do zore razgovarale s Poslanikom, s.a.v.s., uzdižući ga i dodvoravajući mu se, govoreći: 'Ti nam kazuješ o stvarima o kojima nam niko ne kazuje i ti si uglednik sin uglednika...' Razgovarali su tako s njim sve dok mu se ne približiše, i to do te mjere da on zamalo ne udovolji nekim njihovim zahtjevima. Međutim, Uzvišeni Allah sačuvao ga je toga pa mu je objavio ovaj ajet."[619]

"A oni su te toliko na zemlji uznemiravali da bi te iz nje istjerali, ali tada ni oni u njoj ne bi dugo poslije tebe ostali."
(El-Isra, 76)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Jevreji pozavidješe Poslaniku, s.a.v.s., na njegovu ugledu u Medini pa rekoše: 'Poslanici su slati u Šam, pa ako si ti vjerovjesnik, onda se i ti naseli u Šam, a mi ćemo te, ako kreneš, prihvatiti i u tebe povjerovati.' To mu je teško palo, jer mu

[618] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 124, navodi da je ovo najvjerodostojnije što je preneseno u vezi s povodom objave ovog ajeta, a niz je prenosilaca ovog hadisa dobar. Postoji i hadis koji potvrđuje ovaj, a koji sa senedom navode do Ibn Merdevejha i Ebu Hatima.
[619] Bilježi ga Ibn Kesir (3/59-60).

je bilo mnogo stalo do toga da oni prihvate islam, pa on krenu iz Medine i kad pređe određenu dionicu, Uzvišeni objavi ovaj ajet."[620]

Abdur-Rahman ibn Ganem kaže: "Jevreji dođoše Poslaniku, s.a.v.s., i rekoše: 'Ako je istina da si ti Allahov vjerovjesnik, onda se naseli u Šam, jer je Šam mjesto okupljanja i proživljenja ljudi na Sudnjem danu i zemlja vjerovjesnika.' Poslanik, s.a.v.s., povjerova u ono što su kazali pa krenu u pohod na Tebuk, želeći tako dospjeti u Šam. A kad dođe u Tebuk, Uzvišeni objavi: *'A oni su te toliko na zemlji uznemiravali da bi te iz nje istjerali, ali tada ni oni u njoj ne bi dugo poslije tebe ostali.'*"[621]

Mudžahid, Katada i Hasan kažu: "Stanovnici Meke namjerili su istjerati Poslanika, s.a.v.s., iz Meke, pa mu je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet obavještavajući ga o njihovoj podloj namjeri i tako mu naredivši da izađe."[622]

"I reci: 'Gospodaru moj, učini da umrem, a da si Ti zadovoljan mnome, i učini da iz mrtvih ustanem, a da si Ti zadovoljan mnome, i daruj mi od Sebe snagu koja će mi pomoći.'"
(El-Isra, 80)

Hasan kaže: "Kada su nevjernici iz plemena Kurejš željeli istjerati Poslanika, s.a.v.s., iz Meke, Allah je želio da oni ostanu u Meki i zato je naredio Poslaniku, s.a.v.s., da učini Hidžru u Medinu te je objavio: *'I reci: 'Gospodaru moj, učini da umrem, a da si Ti zadovoljan*

---

[620] Ibn Kesir u svom tefsiru kaže: "Neki smatraju da je ovaj ajet objavljen zbog jevreja koji su Poslanika, s.a.v.s., nagovarali da se preseli iz Medine u Šam, u kojem su se, dotada, pojavljivali poslanici, a.s. Ovo je mišljenje slabo (3/20).

[621] Hadis je slab. Bilježe ga Ibn Ebi Hatim i Bejheki u *Ed-Delailu*, preko Šehra ibn Havšeba od Abdur-Rahmana ibn Ganema. Pogledaj *Lubabun-nukul*, str. 125. Ibn Kesir (3/60), nakon što je naveo govor Abdur-Rahmana ibn Ganema prenesen na spomenuti način, kaže: "Ovaj niz prenosilaca ima mahanu, a najvjerovatnije je da ovaj hadis nije vjerodostojan, jer Poslanik, s.a.v.s., nije krenuo u pohod na Tebuk radi onoga što su jevreji rekli, već pokoravajući se riječima Uzvišenog Allaha: *'O vjernici borite se protiv nevjernika koji su u blizini vašoj i neka oni osjete vašu strogost! I znajte da je Allah na strani čestitih.'* (Et-Tevba, 123) Uzvišeni kaže: *'Borite se protiv onih kojima je data Knjiga, a koji ne vjeruju ni u Allaha ni u onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Poslanik zabranjuju i ne ispovijedaju istinsku vjeru – sve dok ne daju glavarinu poslušno i smjerno.'* (Et-Tevba, 29)"

[622] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 259.

mnome, i učini da iz mrtvih ustanem, a da si Ti zadovoljan mnome, i daruj mi od Sebe snagu koja će mi pomoći.'"

"Pitaju te o duši. Reci: 'Šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.'" (El-Isra, 85)

Od Abdullaha, r.a., se prenosi da je rekao: "Bio sam s Poslanikom, s.a.v.s., u jednom vrtu, kad pored nas prođe grupa jevreja i rekoše: 'Pitajte ga o duši.' Drugi pak rekoše: 'Nemojte ga pitati da vas ne dočeka onako kako vam se neće svidjeti.' Ipak, dođe mu jedna grupa i upita: 'Ebu Kasime, šta ti kažeš za dušu?' On ustade i uhvati se rukom za čelo. Znao sam da mu se u tom trenutku spušta objava. Tada je Uzvišeni objavio: *'Pitaju te o duši. Reci: 'Šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.'*'"[623]

Ikrima prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Neki iz plemena Kurejš zatražiše od jevreja da im kažu o čemu bi pitali Poslanika, s.a.v.s., a oni im rekoše da ga pitaju o duši. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[624]

Komentatori Kur'ana kažu: "Jevreji su rekli Kurejšijama kad su ih pitali šta misle o Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Pitajte Muhammeda o duši, o grupi mladića koji su se nekoć davno izgubili, o čovjeku koji je dopro i do istoka i do zapada. Ako odgovori na svako pitanje, onda je poslanik, ako ne odgovori ni na jedno nije poslanik a ako na neka odogovori, a na neka ne, budite uvjereni da je poslanik. Stoga mu postavite ta pitanja.' U vezi s mladićima Uzvišeni objavi: *'Misliš li ti da su samo stanovnici pećine, čija su imena na ploči napisana, bili čudo među čudima Našim?'*, pa sve do kraja priče, a u vezi s čovjekom koji je dopro do istoka i zapada objavi: *'I pitaju te o Zulkarnejnu. Reci: 'Kazat ću vam o njemu neke vijesti''*, pa sve do kraja priče, i

---

[623] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (125), Muslim (32/2794) i Tirmizi (3141), koji smatra da je ovaj hadis vjerodostojan.

[624] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Tirmizi preko Ikreme od Ibn Abbasa, kaže da je hadis vjerodostojan, a u njemu se nalaze neke neobičnosti, Nesai (334), Ahmed (1/255) i Hakim (2/531), koji ga smatra vjerodostojnim, a s njim se slaže i Zehebi. Ibn Kesir, nakon što je naveo hadis Ibn Mesuda, r.a., i Ibn Abbasa, r.a., kaže: "Oba se hadisa prihvataju, s objašnjenjem da postoji više povoda za objavu ovog ajeta." Međutim, Sujuti prihvata samo ono što je po njemu ispravna verzija i kaže: "Prihvata se ono što je u vjerodostojnom hadisu, jer se priča onog ko je u njoj sudjelovao razlikuje od Ibn Abbasove, r.a., verzije."

o pitanju o duši objavi: *'Pitaju te o duši. Reci: 'Šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.'"*[625]

"I govore: 'Nećemo ti vjerovati sve dok nam iz zemlje živu vodu ne izvedeš.'" (El-Isra, 90)

Ikrima prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da su se Utba, Šejba, Nadr ibn Haris, Ebu el-Buhturi, Velid ibn Mugira, Ebu Džehl, Abdullah ibn Ebi Umejja ibn Halef i ostali poglavari plemena Kurejš okupili kod Kabe, pa jedni drugima rekoše: "Pošaljite nekog kod Muhammeda i pozovite ga na razgovor i raspravu kako bismo mu otežali." Poslaše mu nekoga po kome ga obavijestiše da su se poglavari njegova naroda okupili da bi razgovarali s njim. On dođe žurno, misleći da im je postalo jasno ono čemu on poziva i zato što mu je bilo veoma stalo da se osvijeste i prihvate uputu i zato što mu je teško padala kazna koja ih očekuje. Kad dođe, sjede ispred njih i oni mu se obratiše:

"Muhammede, tako nam Allaha, ne znamo niti jednog Arapa koji je svome narodu učinio ono što si ti učinio svome. Psovao si naše očeve i kudio našu vjeru i snove naše raspršio i božanstva naša grdio i društvo naše razjedinio i nije ostala nijedna ružna stvar koju si nam mogao uraditi, a da je nisi uradio. Ako si to radio zato što želiš imetak, mi ćemo ti od svog imetka sakupiti pa ćeš među nama najbogatiji biti. Ako tražiš čast, učinit ćemo te dostojanstvenikom. Ako tražiš vlast, učinit ćemo te našim vladarem. Ako si poludio, izdvajat ćemo od svoga imetka da pronađemo lijek za tvoju bolest."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to im reče: "Nije mi se desilo ono o čemu govorite i nisam vam došao s onim s čim sam došao da bih od vas imetak tražio niti da među vama steknem ugled niti da vladam, već me je Uzvišeni Allah poslao kao poslanika i Knjigu mi objavio i naredio mi da vas obveseljavam i da vas opominjem i ja sam vam dostavio poslanicu moga Gospodara i savjetovao vas pa ako prihvatite ono čemu vas pozivam, to vam je dobitak i na ovom i na onom svijetu, a ako to odbijete, ja ću se strpjeti sve dok Allah ne presudi među nama."

---

[625] Bilježi ga Ibn Kesir (3/68-69).

Mnogobošci potom rekoše: “Pa, eto, Muhammede, ako ne prihvataš ono što smo ti ponudili, dobro znaš da smo mi jedna od najsiromašnijih zemalja i da je naš život najnepodnošljiviji, zato traži od Onoga Koji te je poslao s onim s čime te je poslao da nestanu ova brda oko nas koja su nas prikliještila i koja nam život otežavaju, tako da zemlja naša prostrana bude i da kroz nju rijeke teku, kao što teku kroz Šam i Irak, i da nam proživi neke pretke naše, među kojima i Kusaja ibn Kilaba, jer je on bio istinoljubiv starac. Njih ćemo pitati je li istina ono što ti propovijedaš. Ako ispuniš ono što smo tražili, povjerovat ćemo ti i priznat ćemo da uživaš veliki ugled kod Allaha. Priznat ćemo, također, i da te je On poslanikom učinio, kao što govoriš.”

Poslanik, s.a.v.s., reče: “Nisam poslan s tim. Ja vam samo dostavljam ono što mi se od Uzvišenog Allaha spušta, pa ako to prihvatite, to vam je dobitak i na ovom i na onom svijetu, a ako to odbijete, ja ću – jer mi to Allah, dž.š., naređuje – biti strpljiv.” Mnogobošci na to rekoše: “Ako to ne učiniš, onda zatraži od svoga Gospodara da pošalje meleka koji će potvrditi ono u što pozivaš. Zamoli Ga još da ti da bašče i riznice i srebrene i zlatne dvore, koji će učiniti da prestaneš tražiti ono što smatramo da tražiš, jer ti, kao i mi, hodaš čaršijom. Ako si poslanik, kao što umišljaš, i ako želiš da priznamo da uživaš veliki ugled kod Allaha, dž.š., onda ispuni naše zahtjeve.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: “Neću učiniti tako, niti mi je to zadaća. Uzvišeni me je poslao da donesem radosnu vijest i da opominjem.” “Onda, ako hoćeš, učini neka se na nas s nebesa sruči kamenje, kao što umišljaš da tvoj Gospodar to može učiniti”, rekoše oni. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “To je Allahova volja, ako želi, On će to učiniti.” Tada jedan od njih reče: “Nećemo ti povjerovati sve dok ne dođeš s Allahom i melekima pred nas.” A Abdullah ibn Umejj el-Mahzumi, sin Atike, kćerke Abdul-Mutalliba, Poslanikove, s.a.v.s., tetke, reče: “Nikad ti nećemo povjerovati sve dok pred nama ne uzmeš ljestve i ne popneš se na nebesa, doneseš Knjigu ispisanu i dođeš s grupom meleka koji će posvjedočiti da si ono što tvrdiš.” Poslanik, s.a.v.s., tada ode svojoj porodici rastužen zbog onoga što su mu priredili ljudi iz njegova naroda i zbog hladnoće koju su iskazali

prema njemu. Tada Uzvišeni objavi: *"I govore: 'Nećemo ti vjerovati sve dok nam iz zemlje živu vodu ne izvedeš."*[626]

Od Seida ibn Džubejra prenosi se da je rekao: "Naveo sam mu riječi Uzvišenog Allaha: *'I govore: 'Nećemo ti vjerovati sve dok nam iz zemlje živu vodu ne izvedeš"*, i upitao ga je li povod objave ovog ajeta bio Abdullah ibn Ebi Umejj, a on mi je rekao da ljudi smatraju da jeste."[627]

"Reci: 'Zovite 'Allah' ili zovite 'Milostivi', a kako god Ga budete zvali, Njegova su imena najljepša...'" (El-Isra, 110)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Poslanik, s.a.v.s., jedne je noći u Meki, klanjajući noćni namaz, na sedždi učio: 'Ja, Rahmanu, ja Rahim!' Idolopoklonici rekoše: 'Muhammed je prije molio jednoga Boga sada moli dvojicu: Allaha i Er-Rahmana. Mi znamo samo za Rahmana iz Jemame – misleći na Musejlemu Lašca.' To je bio povod da je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[628]

Mejmun ibn Mehran kaže: "Poslanik, s.a.v.s., na početku objave zapisivao je ono što mu se objavljuje počinjavši riječima: 'U Tvoje ime Allahu', sve dok mu nije objavljen sljedeći ajet: *'Od Sulejmana i glasi: 'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!'*, nakon čega poče zapisivati: *'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog'*, a arapski idolopoklonici rekoše: 'Znamo šta znači Er-Rahim, ali šta znači Er-Rahman?!' Tim je povodom Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet."[629]

Dahhak je prenio da su sljedbenici Knjige rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Ti rijetko spominješ Er-Rahmana, a Allah ovo ime u Tevratu često spominje." Tada je Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet."[630]

"Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad molitvu obavljaš, a i ne prigušuj ga – traži sredinu između toga." (El-Isra, 110)

---

[626] Ibn Džerir (115-110) bilježi ga s nizom prenosilaca preko Ibn Ishaka, koji ga prenosi od nekog šejha iz Egipta, a ovaj od Ikrime. Smatram da je Ibn Ishak prevarant, a dovoljno je to što nije pojasnio ko mu je šejh, dok je na drugom mjestu to jasno kazao.

[627] Bilježi ga Ibn Džerir (115/111).

[628] Hadis je slab. Ibn Džerir navodi njegov niz prenosilac prenoseći ga od Sunejda.

[629] Mejmun ibn Mehran, imam hadisa, učenjak i muftija Arabijskog poluotoka, otac Ejjuba el-Džuzerija er-Rekijja, umro 117. gdine po Hidžri. Pogledaj *Tehzibus-sijer* (654).

[630] Bilježi ga Ibn Kesir (3/87-87).

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je u vezi s navedenim ajetom rekao: "Objavljen je kada je Poslanik, s.a.v.s., u Meki tajno pozivao u islam, a nevjernici psovali Kur'an i Onoga Ko ga objavljuje i onoga kome se objavljuje kad bi čuli da ga Poslanik, s.a.v.s., uči. Povodom toga Allah, dž.š., poruči svome Poslaniku: *'Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad molitvu obavljaš...'* – tako da te idolopoklonici ne bi čuli i kako zbog toga ne bi psovali Kur'an – *'a i ne prigušuj ga'* – da bi ga tvoji sljedbenici moglu čuti – *'traži sredinu između toga.'*"[631]

Aiša, r.a., kaže da je ovaj ajet objavljen zbog jednog beduina koji je naglas učio *Et-Tehijatu* na sjedenju u namazu.[632]

Abdullah ibn Šeddad, r.a., kaže: "Beduini iz Benu Temima, kada bi Poslanik, s.a.v.s., predao selam, glasno su govorili: 'Allahu, opskrbi nas imetkom i djecom', pa je Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet."[633]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je za riječi Uzvišenog Allaha: *"Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad molitvu obavljaš, a i ne prigušuj ga – traži sredinu između toga"*, rekla: "Odnose se na dovu."[634]

O objavi nekih ajeta sure *El-Kehf*

(objavljena u Meki, 110 ajeta)

Od Selmana el-Farisija prenosi se da je rekao: "Jednom prilikom kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., dođoše ljudi čija je srca trebalo

---

[631] Hadis je vjerodotojan. Bilježe ga Buhari (8490), Muslim (145/446), Tirmizi (3146), gdje kaže da je vjerodostojan, i Nesai (320). Buhari ga bilježi od Museddida, Muslim od Amra en-Nakida, a obojica od Hišama.

[632] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 262. Autor djela *Lubabun-nukul* pripisuje ga Ibn Džeriru i Hakimu.

[633] Bilježi ga Ibn Džerir (15/112).

[634] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (146/448) i Buhari (4763). Buhari bilježi još jedan hadis od Aiše, r.a., u kojem stoji da je ovaj hadis objavljen povodom učenja dove. Ibn Džerir bilježi takav hadis od Ibn Abbasa, r.a., ali je dao prednost prvom mišljenje, jer je niz prenosilaca prvog hadisa vjerodostojniji. Prvom su mišljenju prednost dali Nevevi i drugi. Međutim, Hafiz ibn Hadžer kaže: "Moguće je, medutim, da se nađe veza između ovih dvaju hadisa, tako da kažemo da se odnosi na dovu u namazu." Ibn Merdevejh bilježi hadis Ebu Hurejre, r.a., u kojem stoji: "Kada bi Poslanik, s.a.v.s., klanjao namaz kod Kabe, podigao bi svoj glas u dovi, pa je objavljen ovaj ajet."

pridobiti. Ujejna ibn Hasan, Akra ibn Habis i njihovi prijatelji rekoše mu: 'Allahov Poslaniče, kad bi ti sjeo u pročelje i udaljio ljude koji imaju ogrtače neugodna mirisa' – misleći na Selmana, Ebu Zerra i ostale siromašne muslimane koji su nosili vunene ogrtače, osim kojih druge nisu imali – 'sjeli bismo kod tebe, razgovarali s tobom i učili od tebe.' Tada Uzvišeni objavi ajete: *'Kazuj iz Knjige Gospodara svoga ono što ti se objavljuje, niko ne može izmijeniti riječi Njegove, pa ni ti; osim kod Njega, nećeš naći utočišta nikakva. Budi čvrsto uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer, da naklonost Njegovu zasluže, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovom svijetu, i ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili, koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti'*, sve do riječi: *'Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti...'* (El-Kehf, 27-29), u kojima nevjernicima zaprijeti vatrom.

Poslanik, s.a.v.s., tada ustade da potraži vjernike na koje se odnosi ovaj ajet i kad ih nađe u zadnjem dijelu mesdžida kako spominju Allaha, reče: 'Hvala Allahu, koji me nije usmrtio dok mi nije naredio da budem čvrsto uz ljude iz mog ummeta. S vama ću živjeti i s vama ću umrijeti.'"[635]

"I ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili, koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti."
(El-Kehf, 28)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Odnosi se na Umejja ibn Halefa el-Džemhija, koji je pozvao Poslanika, s.a.v.s., u nešto što mu se nije svidjelo, a tiče se izbjegavanja siromašnih i približavanja bogatim prvacima Meke. Povodom toga Uzvišeni Allah, dž.š., objavio je: *'I ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili'* – to jest onoga čije smo srce zapečatili – *'koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti'*, to jest onoga koji slijedi širk."[636]

"I pitaju te o Zulkarnejnu. Reci: 'Kazat ću vam o njemu neke vijesti.'" (El-Kehf, 83)

[635] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 265.
[636] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 266, a Sujuti ga pripisuje Ibn Merdevejhu.

Katada kaže: "Jevreji su pitali Allahova Poslanika, s.a.v.s., o Zulkarnejnu pa je Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[637]

"Reci: 'Kad bi more bilo mastilo da se ispišu riječi Gospodara moga, more bi presahlo, ali ne i riječi Gospodara moga, pa i kad bismo se pomogli još jednim sličnim." (El-Kehf, 109)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Kada Poslanik, s.a.v.s., reče jevrejima: 'Vama je malo znanja dato', oni mu odgovoriše: 'Kako, kad nam je dat Tevrat, a onaj kome je dat Tevrat, dato mu je mnogo dobra.' Tada Uzvišeni objavi: *'Reci: 'Kad bi more bilo mastilo, da se ispišu riječi Gospodara moga, more bi presahlo, ali ne i riječi Gospodara moga, pa i kad bismo se pomogli još jednim sličnim'*"[638]

"Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra nikoga Njemu ravnim." (El-Kehf, 110)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Ovaj je ajet objavljen zbog Džunduba ibn Zuhejra el-Amirija, koji je Poslaniku, s.a.v.s., rekao: 'Ja, doista, radim Allaha radi i radujem se što On to vidi.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Doista je Allah dobar i prima samo dobro i neće primiti posao u kome mu je pripisan drug.' Tim povodom Uzvišeni objavi ovaj ajet."[639]

Tavus je rekao: "Jedan čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, ja, doista, volim borbu na Allahovu putu, ali volim i da se vide djela koja radim.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[640]

Mudžahid pripovijeda: "Neki čovjek dođe Poslaniku, s.a.v.s., i reče mu: 'Ja dijelim sadaku i obilazim rodbinu i to činim isključivo Allaha radi, međutim, sviđa mi se kad se to o meni spomene i kad me ljudi javno pohvale.' Poslanik, s.a.v.s., na to ništa nije rekao. Povodom ovog slučaja Uzvišeni Allah objavio je: *'Ko žudi da od Gospodara*

[637] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 266.
[638] Pogledaj hadis koji prenosi Ikrima, str. 156.
[639] U djelu *Lubabun-nukul*, str. 130, Sujuti ga pripisuje Ebu Neimu ibn Asakiru.
[640] Ibn Džerir novodi njegov niz prenosilaca (16/32). Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 130, kaže: "Bilježi ga Hakim s povezanim nizom prenosilaca od Tavusa, od Ibn Abbasa, r.a., i smatra da je vjerodostojan po uvjetima Buharija i Muslima."

svoga bude lijepo primljen neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra nikoga Njemu ravnim." [641]

O objavi nekih ajeta sure *Merjem*

(objavljena u Meki, 98 ajeta)

"Mi se spuštamo samo po naređenju Gospodara tvoga. On je Vladar svega. On zna budućnost našu i prošlost našu i ono što je između toga', govorit će. Gospodar tvoj ne zaboravlja."
(Merjem, 64)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Džibrile, šta te sprečava da nas posjećuješ češće nego inače?" "Tada", pripovijeda dalje Ibn Abbas, r.a., "kao odgovor na Poslanikovo, s.a.v.s., pitanje, Allah, dž.š., objavi: *'Mi se samo Allahovom odredbom spuštamo...'*"[642]

Mudžahid kaže: "Melek Džibril jedno vrijeme nije dolazio Poslaniku, s.a.v.s., a kad mu dođe, upita ga: 'Možda kasnim?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Kasniš.' 'Kako da ne kasnim kad vi ne čistite zube niti nokte siječete niti između prstiju perete.' Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[643]

Ikrima, Katada, Dahhak, Mukatil i Kelbi kažu: "Džibril, a.s., jedan duži period nije posjetio Poslanika, s.a.v.s., pa kad ga njegov narod upita o mladićima iz pećine[644], Zulkarnejnu i duši i on ne znade šta da im odgovori, ponada se da će mu Džibril, a.s., doći s odgovorom na postavljeno pitanje. Međutim, Džibrila dugo nije bilo. To Poslaniku, s.a.v.s., teško pade. Kad mu Džibril naposljetku dođe, Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Toliko te dugo nije bilo da su me ružne misli počele proganjati i da sam te poželio.'

---

[641] Bilježi ga Hennad u *Ez-Zuhdu.*

[642] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3218), od Ebu Neima, od Omera ibn Zerra, i Tirmizi (3158), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan."

[643] *Esbabu nuzulil-Kur'an,* str. 268.

[644] Skupina mladića koji se spominju u kur'anskom poglavlju El-Kehf. (Prim. prev.)

Džibril, a.s., reče: 'I ja sam tebe poželio, ali ja sam rob kome se naređuje i kada budem poslan, ja dođem, kada mi bude rečeno da čekam, ja čekam.' Tada Uzvišeni objavi: *'Mi se samo Allahovom odredbom spuštamo...'*"[645]

"Čovjek kaže: 'Zar ću kad umrem, zbilja, biti oživljen?'" (Merjem, 66)

Kelbi kaže: "Objavljen je zbog Ubejja ibn Halefa, i to kada je uzeo truhle kosti, koje je rastavljao svojim rukama, govoreći: 'Muhammed je umislio da ćemo biti proživljeni nakon što umremo.'"[646]

"Zar nisi vidio onoga koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: 'Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca.'" (Merjem, 77)

Prenosi se od Habbaba ibn el-Ereta da je rekao: "As ibn Vail bio mi je dužan pa sam otišao kod njega da tražim povrat duga, a on mi reče: 'Ne, tako mi Allaha, nećeš ga dobiti dok ne zaniječeš Muhammeda.' Ja mu rekoh: 'Neću ga zanijekati i da umreš i budeš proživljen.' On mi onda reče: 'Kad umrem i budem proživljen, ti mi dođi. Ja ću tada imati imetka i djece pa ću ti dati.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[647]

Prenosi se od Habbaba da je rekao: "Bio sam kovač i As ibn Vail bio mi je dužan. Kad sam otišao kod njega tražiti dug, on mi reče: 'Neću ti vratiti dug sve dok ne zaniječeš Muhammeda.' Rekoh mu: 'I da umreš i budeš proživljen, ja ga nikada ne bih zanijekao.' On mi tada reče: 'Pa zar ću ja biti proživljen nakon smrti? Ako je tako, onda ću ti vratiti kad povratim svoj imetak.' Tada Uzvišeni Allah objavi: *'Zar nisi vidio onoga koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: 'Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca.'*"[648]

Kelbi i Mukatil kažu: "Habbab ibn el-Eret bio je kovač i radio je za Asa ibn Vaila es-Sehmija, a As ibn Vail odgađao je njegovu plaću pa mu Habbab jednom dođe i zatraži svoju plaću, ali mu on

[645] Ibid.

[646] Ibid., str. 269.

[647] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2091), Muslim (35/2795), Nesai (342) i Tirmizi (3162), koji kaže da je hadis vjerodostojan.

[648] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2275) i Muslim.

reče: 'Danas nemam da ti platim.' 'Neću otići od tebe dok mi ne platiš', odgovori mu Habbab. As ibn Vail prigovori: 'Habbabe, šta ti je? Prije nisi bio takav, prije si lijepo tražio.' Habbab će na to: 'To je zato što sam prije slijedio tvoju vjeru, a danas slijedim islam i nisam iste vjere kao ti.' El-As mu reče: 'Vjerujete li vi da u Džennetu ima zlata, srebra i svile?' 'Vjerujemo', reče mu Habbab. 'Onda me pričekaj', podrugljivo će As ibn Vail, 'pa ću ti u Džennetu vratiti dug, jer ako je istina ono što govoriš, ja ću sigurno dobiti veći i bolji dio od tvoga.' Tada Uzvišeni objavi: *'Zar nisi vidio onoga koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: 'Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca"*, znači – zar nisi vidio Asa ibn Vaila.'"[649]

O objavi nekih ajeta sure *Ta-Ha*

(objavljena u Meki, 135 ajeta)

"Ta-Ha. Ne objavljujemo Kur'an da se mučiš." (Ta-Ha, 1)

Mukatil kaže: "Ebu Džehl i Nadr ibn el-Haris rekoše Poslaniku, s.a.v.s.: 'Ti se mučiš zato što si ostavio našu vjeru.' A to su mu rekli jer su vidjeli da se on dugo moli Allahu i da se puno trudi. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[650]

Od Dahhaka se prenosi da je rekao: "Kada je jednom prilikom Uzvišeni Allah Poslaniku, s.a.v.s., počeo objavljivati Kur'an, on je sa svojim prijateljima bio na namazu, a nevjernici iz plemena Kurejš rekoše: 'Allah je Muhammedu objavio Kur'an samo da bi se mučio.' Tada je Uzvišeni objavio: *'Ta-Ha. (O čovječe) Ne objavljujemo ti Kur'an da se mučiš.'*"[651]

"I nikako ne gledaj dugo ljepote ovoga svijeta koje Mi kao užitak raznim sortama nevjernika pružamo, da ih time na kušnju stavimo, ta, nagrada Gospodara tvoga bolja je i vječna."
(Ta-Ha, 131)

---

[649] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 268-269.
[650] Ibid., str. 270.
[651] Sujuti ga u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (4/289) pripisuje Ibn Ebi Hatimu.

Od Ebu Rafia, Poslanikova, s.a.v.s., sluge, prenosi se da je rekao: "Neki je gost došao Poslaniku, s.a.v.s., pa me on pozva i posla jednom jevreju koji je prodavao hranu. Poslanik, s.a.v.s., naredi mi da mu kažem da mu Muhammed, Allahov poslanik, poručuje: 'Došao nam je gost, a mi nemamo ničim da ga počastimo, zato nam prodaj toliko i toliko brašna ili nam to pozajmi do početka redžepa.' Jevrej će na to: 'Niti ću mu prodati niti ću mu pozajmiti bez zaloga.' Vratio sam se Poslaniku, s.a.v.s., i obavijestio ga šta se zbilo. Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'Tako mi Allaha, ja sam, uistinu, povjerljiv i na nebesima i na zemlji, i da mi je prodao ili pozajmio, ja bih mu to dao. Odnesi mu moj oklop.' Tim je povodom Uzvišeni, kao podršku i savjet da se strpi, Poslaniku, s.a.v.s., objavio ovaj ajet."[652]

O objavi nekih ajeta sure *El-Enbija'*

(objavljena u Meki, 112 ajeta)

"A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega daleko biti." (El-Enbija', 101)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Postoji jedan ajet za koji me ljudi ne pitaju, a ne znam zašto. Znaju li njegovo značenje pa me ne pitaju ili im je taj ajet nepoznat?" Neko ga upita o kojem se ajetu radi, a on odgovori: "Kad je objavljeno: *'I vi i oni kojima se osim Allaha klanjate bit ćete gorivo u Džehennemu, a u njega ćete doista ući'* (El-Enbija', 98), Kurejšijama je to teško palo pa rekoše: 'Psuje li to on naša božanstva?!' Tada dođe Ibn Ziba'ra i upita ih o čemu se radi? Oni rekoše da Muhammed psuje njihova božanstva. Ibn Ziba'ra upita ih šta je rekao i oni mu citiraše ajet: *'I vi i oni kojima se osim Allaha klanjate bit ćete gorivo u Džehennemu, a u njega ćete doista ući.'* 'Zovite ga', reče on. Kad Poslanik, s.a.v.s., dođe, Ibn Ziba'ra upita ga: 'Odnosi li se to samo na naša božanstva ili na

[652] Hadis je slab. U nizu prenosilaca ovog hadisa nalazi se Musa ibn Ubejda koji je slab prenosilac.

svakog ko bude obožavao nešto osim Allaha?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ne, to se odnosi na svakog ko bude obožavan osim Allaha.'

Tada Ibn Ziba'ra reče: 'Pobijedio sam, tako mi Gospodara ove građevine', misleći na Kabu. 'Zar ne misliš da su meleki dobri Allahovi robovi i da je Isa Allahov dobri rob.' 'Tako je', reče Poslanik, s.a.v.s. Zebara na to reče: 'Pa Benu Melih obožavaju meleke, kršćani Isaa, a.s., a jevreji obožavaju Uzejra.' Stanovnici Meke tada kliknuše pa Uzvišeni objavi: *'A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali* (meleki, Isa i Uzejr, a.s.), *oni će od njega daleko biti.'"* [653]

O objavi nekih ajeta sure *El-Hadždž*

(objavljena u Medini, 78 ajeta)

"Ima ljudi koji se Allahu klanjaju, ali bez pravog uvjerenja; ako ga prati sreća, on je smiren, a ako zapadne i u najmanje iskušenje, vraća se nevjerstvu pa tako izgubi i ovaj i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak." (El-Hadždž, 11)

Komentatori Kur'ana kažu: "Objavljen je zbog beduina koji su dolazili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., u Medinu, čineći hidžru iz svojih mjesta i koji bi, ako bi bili zdravi, i ako bi njihove kobile oždrijebile lijepu ždrebad, i ako bi njihove žene rodile dječake, i ako bi im se imetak i stoka povećala, bili zadovoljni Poslanikom, s.a.v.s., i govorili bi: 'Otkad sam prihvatio ovu svoju vjeru, pogađalo me samo dobro', a ako bi ih zadesila kakva bolest u Medini, i žene rodile djevojčice, i kobile pobacile, i ako bi izgubili novac, i ako im ne bi bila data sadaka, šejtan bi ih zaveo pa bi rekli: 'Otkako sam vjeru tvoju prihvatio, nikakva hajra nisam vidio', i napuštali bi vjeru. Tada je Uzvišeni Allah objavio: *'Ima ljudi koji se Allahu klanjaju, ali bez pravog uvjerenja; ako ga prati sreća, on je smiren, a ako zapadne*

---

[653] Bilježe ga Ahmed (2921), u drugoj verziji, Taberani (12840) i Hejsemi (7/104), koji kaže: "U nizu prenosilaca je Asim ibn Behdle, u koga su Ahmed i drugi imali povjerenja, koji je, međutim, bio lošeg pamćenja, dok su ostali prenosioci vjerodostojni."

i u najmanje iskušenje, vraća se nevjerstvu pa tako izgubi i ovaj i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak"[654]

Atijja el-Avfi prenosi od Ebu Seida el-Hudrija da je rekao: "Jedan je jevrej primio islam i nakon toga izgubi vid, imetak i djecu te pomisli da je sve to zbog islama te dođe Poslaniku, s.a.v.s., s riječima: 'Otpusti me!' 'Islam se ne otpušta', reče Poslanik, s.a.v.s., a jevrej nastavi: 'Islam mi nikakvo dobro nije donio – izgubio sam vid, imetak i djecu.' Poslanik, s.a.v.s., na to mu reče: 'Jevreju, islam, doista, oblikuje čovjeka kao što vatra oblikuje nepravilno željezo, srebro ili zlato.' Tada Uzvišeni objavi ajet: *'Ima ljudi koji se Allahu klanjaju, ali bez pravog uvjerenja; ako ga prati sreća, on je smiren, a ako zapadne i u najmanje iskušenje, vraća se nevjerstvu pa tako izgubi i ovaj i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak*'"[655]

"Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga; onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana." (El-Hadždž, 19)

Kajs ibn Baad veli: "Čuo sam Ebu Zerra, r.a., da je rekao: 'Kunem se Allahom, dž.š., da je ovaj ajet: *'Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga...'*, objavljen zbog sljedećih šest osoba: Hamze, Ubejda, Alije ibn Ebi Taliba, Utbe, Šejbe i Velida ibn Utbe."[656]

Od Alije, r.a., prenosi se da je rekao: "Mi smo bili povod objave ovoga ajeta, kada smo izašli na dvoboj u Bici na Bedru: *'Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga...'*, sve do riječi Uzvišenog: *'Kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni: 'Iskusite patnju u užasnoj vatri.'*' (El-Hadždž, 22)"[657]

Ibn Abbas, r.a., prenio je: "Oni, sljedbenici Knjige, rekoše vjernicima: 'Mi smo Allahu preči od vas, jer je nama Knjiga došla prije nego vama i vjerovjesnik nam je poslan prije nego vama.' Vjernici im

---

[654] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4842) s nizom prenosilaca do Ibn Abbasa, r.a.

[655] Autor djela *Esbabu nuzulil-Kur'an* pripisuje ga Ibn Merdevejhu preko Atijje od Ibn Mesuda, r.a.

[656] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4843) do Ibn Abbasa, r.a., Muslim (34/3033), Nesai (361), Ibn Madža (3835) i Ibn Džerir (17/98).

[657] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4744) i Nesai (362).

na to rekoše: 'Mi smo Allahu preči, povjerovali smo Muhammedu, s.a.v.s., a i u vašeg smo poslanika, a.s., povjerovali i u Knjige koje su vama objavljene. Vi znate našeg vjerovjesnika, a ipak ste ga ostavili i iz zavisti ste ga zanijekali, a, eto, kako se o Gospodaru vašem raspravljate.' Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[658]

"Dopušta se odbrana onima koje drugi napadnu, zato što im se nasilje čini – a Allah je, doista, kadar da ih pomogne." (El-Hadždž, 39)

Komentatori Kur'ana kažu: "Idolopoklonici Meke zlostavljali su prijatelje Allahova Poslanika, s.a.v.s., tako da su se često vraćali premlaćeni i izranjavani, žaleći se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa im je on govorio: 'Strpite se, još mi nije naređeno da se borim', sve dok se ne preseli u Medinu, kada bi objavljen ovaj ajet."[659]

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., protjeran iz Meke, Ebu Bekr, r.a., reče: 'Svi smo Allahovi i Njemu se vraćamo. Bit ćemo uništeni.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet. Poslije toga Ebu Bekr reče: 'Nakon ovoga znao sam da će biti borbe.'"[660]

"Prije tebe Mi nijednog poslanika i vjerovjesnika nismo poslali, a da šejtan nije kad bi on što kazivao, u kazivanje njegovo nešto ubacio; Allah bi ono što bi šejtan ubacio uklonio, a zatim bi riječi Svoje učvrstio – Allah sve zna i mudar je." (El-Hadždž, 52)

Komentatori Kur'ana kažu: "Kada je Poslanik, s.a.v.s., vidio da mu je njegov narod okrenuo leđa, teško mu je pala ta njihova udaljenost od onoga čemu ih on poziva te od silnog nastojanja da povjeruju poželi da od Allaha dođe nešto što bi ih privuklo. Jednog dana sjede na zborištu ljudi, bojeći se da mu tog dana od Allaha ne dođe nešto od čega bi se idolopoklonici zgrozili. Tada Uzvišeni objavi suru *En-Nedžm*: *'Tako Mi zvijezde kad zalazi...'*, koju im Poslanik, s.a.v.s.,

---

[658] Ibn Džerir (17/99) navodi ga s nizom prenosilaca preko Atijje el-Avfija, od Ibn Abbasa, r.a. Ovakvo mišljenje ima i Katada.

[659] Ibn Kesir (3/248-250).

[660] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Nesai (365), s ispravnim nizom prenosilaca, Tirmizi (3171), koji ga ocjenjuje dobrim, Ahmed (1/216) i Hakim (2/66), koji ga ocjenjuje vjerodostojnim. S njim se slaže i Zehebi.

prouči i kad stiže do riječi Uzvišenog Allaha: *'Šta kažete o Latu i Uzzau i Menatu, trećoj najmanje cijenjenoj?'* (En-Nedžm, 19-20), šejtan mu ubaci ono o čemu je razmišljao i ono što je bio poželio pa 'prouči': 'Tim visokim mladićima od kojih se šefa'at očekuje.' Kada su Kurejšije to čule, obradovaše se, a Poslanik, s.a.v.s., prouči cijelu suru i učini sedždu na kraju sure pa i muslimani za njim učiniše sedždu, a onda svi prisutni idolopoklonici odreda učiniše sedždu, tako da ne osta niti musliman niti kafir, a da ne učini sedždu. Jedino Velid ibn Mugira i Ebu Uhajha ibn el-As, koji zbog svoje duboke starosti ne mogaše pasti na sedždu, podigoše pregršt zemlje do svoga čela i tako je učiniše. Poslije toga Kurejšije se raziđoše radosni zbog onoga što su čuli, govoreći: 'Muhammed je, doista, bogove naše na najljepši način spomenuo, a mi smo, već od ranije, znali da Allah oživljava i usmrćuje, ali i da se ova naša božanstva za nas zalažu kod Njega. Stoga, ako Muhammed prizna i njihov udio, mi ćemo biti uz njega.' Te večeri Poslaniku, s.a.v.s., dođe Džibril, a.s., i reče mu: 'Šta si učinio? Ljudima si proučio ono što ti nisam od Uzvišenog Allaha prenio i rekao si ono što ti nisam rekao.' Kad to ču, Poslanika, s.a.v.s., spopade žestoka tuga i velik strah od Uzvišenog Allaha. Tada Allah, dž.š., objavi ovaj ajet, a Kurejšije rekoše: 'Muhammed se pokajao zbog onoga što je rekao o veličini i ugledu naših božanstava', i poslije toga postadoše gori nego što su bili."[661]

Od Seida ibn Džubejra prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio je: *'Šta kažete o Latu i Uzzau i Menatu, trećoj najmanje cijenjenoj?'*, pa je šejtan, iskoristivši Poslanikovu, s.a.v.s., veliku želju da pridobije Kurejšije, na njegov jezik ubacio: 'Ti visoki kipovi od kojih se šefa'at očekuje'[662], što obradova idolopoklonike te rekoše: 'Naša je božanstva po lijepu spomenuo!' Poslije toga dođe mu Džibril, a.s., i reče: 'Prouči mi ono što ti je Allah objavio.' Poslanik, s.a.v.s., prouči, a Džibril, a.s., reče mu: 'Što se tiče ovih riječi, ja ti ih

---

[661] Niz prenosilaca ovog hadisa nije ispravan, a i tekst hadisa veoma je čudan, tako da su ga mnogi hafizi hadisa kritizirali. Pogledaj *Kitabul-israilijjat fi kutubit-tefsir* (314-322).

[662] Mnogobošci su mislili da posredstvom svojih božanstava mogu dobiti Allahovu naklonost i da se božanstva mogu zauzimati za njih kod Allaha, pa su zato njihova božanstva uspoređena s pticama koje se uzdižu visoko u nebesa.

nisam donio. To je od šejtana.' Tada Uzvišeni objavi: *'Prije tebe Mi nijednog poslanika i vjerovjesnika nismo poslali, a da šejtan nije kad bi on što kazivao, u kazivanje njegovo nešto ubacio; Allah bi ono što bi šejtan ubacio uklonio, a zatim bi riječi Svoje učvrstio – Allah sve zna i mudar je.*'"[663]

O objavi nekih ajeta sure *El-Mu'minun*

(objavljena u Meki, 118 ajeta)

"Ono što žele – vjernici će postići." (El-Mu'minun, 1)

Abdur-Rahman ibn Abdul-Kadi rekao je: "Čuo sam Omera ibn Hattaba, r.a., da je rekao: 'Kada je Poslaniku, s.a.v.s., spuštana Objava, pored njegova bi se lica čulo zujanje slično zujanju pčela. Sjedili smo tako jednom prilikom neko vrijeme, a onda je on ustao, okrenuo se prema kibli i rekao: 'Allahu, povećaj, a ne smanji, počasti nas i nemoj nas poniziti, daj nam, a ne uskrati nam, daj nama prednost u odnosu na druge i nemoj drugima davati prednost nad nama, udovolji nam i budi nama zadovoljan.' Zatim dodade: 'Objavljeno nam je deset ajeta koji će onoga ko ih sprovede uvesti u Džennet, a zatim prouči: *'Ono što žele – vjernici će postići; oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju, i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju, i koji milostinju udjeljuju, i koji stidna mjesta svoja čuvaju – osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju; a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju – i koji o povjerenim im amanetima i obavezama svojim brigu brinu, i koji molitve svoje na vrijeme obavljaju, oni su dostojni nasljednici.*' (El-Mu'minun, 1-10)"[664]

---

[663] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Ne uzima se kao dokaz. Sujuti ga bilježi u tefsiru Ed-Durrul-mensur (4/327), a u djelu Lubabun-nukul kaže: "Bilježe ga Ibn Ebi Hatim, Ibn Džerir i Ibn Munzir od Seida ibn Džubejra, r.a., s ispravnim nizom prenosilaca."

[664] Hadis je neprihvatljiv. Prenosi ga jedino Junus ibn Selim, koga Abdur-Rezzak ne smatra povjerljivim. Ne znaju ga ni Ahmed ni Ibn Muin, a Nesai navodi hadis u djelu

"Oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju." (El-Mu'minun, 2)

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad bi klanjao, podigao svoj pogled prema nebesima, pa je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[665]

"Pa neka je uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj!"
(El-Mu'minun, 14)

Od Omera ibn Hattaba, r.a., prenosi se da je rekao: "Moje se mišljenje podudarilo s Allahovom Objavom u četiri navrata. Rekao sam Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Bilo bi bolje kad bismo klanjali iza Mekamu-Ibrahima', pa Uzvišeni objavi: *'Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude mjesto iza koga ćete molitvu obavljati.'* (El-Bekara, 125) Drugi sam put rekao: 'Allahov Poslaniče, kada bi svojim ženama stavio zastor, možda bi bilo bolje, jer kod tebe ulaze i dobri i pokvareni', pa Allah objavi: *'A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora.'* Treći put, kada sam Poslanikovim, s.a.v.s., ženama rekao: 'Ili ćete prestati ili će vas Allah, dž.š., zamijeniti boljim od vas', pa je Uzvišeni objavio: *'Ako vas on pusti, Gospodar njegov dat će mu umjesto vas bolje žene od vas, odane Allahu, vjernice, poslušne Allahu, pokajnice, koje se Allaha boje, koje poste, udovice i djevojke'*, i kada je Uzvišeni Allah objavio: *'Mi smo, zaista, čovjeka od biti zemlje stvorili, zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavili, pa onda kap sjemena ugruškom učinili, zatim od ugruška grudu mesa stvorili, pa od grude mesa kosti napravili, a onda kosti mesom zaodjenuli i poslije ga kao drugo stvorenje oživljujemo...'* (El-Mu'minun, 12-14) Ja tada rekoh: 'Pa neka je uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj!', pa Uzvišeni objavi: *'Pa neka je uzvišen Allah, Najljepši Stvoritelj!'*"[666]

El-Kubra, poglavlje o namazu, i ocjenjuje ga neprihvatljivim. Pogledaj Mezijevo djelo *Tuhfetul-ešraf* (10593),

[665] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/393) i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan po uvjetima Buharija i Muslima. Zbog razilaženja u vezi s Muhammedom neki smatraju da je njegov niz prenosilaca prekinut te ga zato ne bilježe, a Zehebi kaže da je vjerodostojan, ali da u nizu prenosilaca fali jedan prenosilac."

[666] Hadis je neprihvatljiv, a vjerodostojan je onaj koji s nizom prenosilaca navodi Hešim od Hamida, od Enesa, od Omera, r.a., koji je rekao: "Moje se mišljenje podudarilo s

"Mi smo ih na muke stavljali, ali se oni Gospodaru nisu pokorili, niti su molitve upućivali." (El-Mu'minun, 76)

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Jednom prilikom Poslaniku, s.a.v.s., dođe Ebu Sufjan i reče mu: 'Muhammede, zaklinjemo te Allahom i rodbinom, već smo jeli *ilhiz*[667].' Tada Uzvišeni objavi: *'Mi smo ih na muke stavljali, ali se oni Gospodaru nisu pokorili, niti su molitve upućivali.'*"[668]

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Kada Sumama ibn Esal el-Hanefi dođe Poslaniku, s.a.v.s., i prihvati islam, a bijaše zarobljenik, Poslanik, s.a.v.s., pusti ga, a on ode u Jemamu i ispriječi se između stanovnika Meke i Mejra iz Jemame. Allah, dž.š., pleme Kurejš kazni gladnim godinama pa bijahu primorani jesti *ilhiz*. Povodom toga Poslaniku, s.a.v.s., dođe Ebu Sufjan i reče: 'Zaklinjem te Allahom i rodbinskim vezama, pa zar ti ne smatraš da si došao kao milost svjetovima?' 'Smatram', odgovori mu Poslanik, s.a.v.s. 'Pa zašto onda očeve sabljom, a sinove glađu ubijaš?' Tada Uzvišeni Allah objavi ovaj ajet."[669]

O objavi nekih ajeta sure *En-Nur*

(objavljena u Medini, 64 ajeta)

"Bludnik ne treba da se ženi, osim bludnicom ili mnogoboškinjom, a bludnica ne treba da bude poželjna, osim bludniku ili mnogobošcu; to je zabranjeno vjernicima." (En-Nur, 3)

Komentatori Kur'ana kažu: "Muhadžiri, među kojima je bilo siromaha koji nisu imali nikakva imetka, dođoše u Medinu i tamo zatekoše razvratne žene koje su prodavale svoje tijelo, a koje u to vrijeme bijahu

Allahovom objavom tri puta." Što se tiče autorove verzije sa "četiri puta", to je preneseno preko Džedana. Upozoravam da ajet nije jedna od tri stvari u kojima se mišljenje Omera, r.a., podudarilo s Objavom našega Uzvišenog Gospodara.

[667] Vrsta bilja. Prim. prev. U gladnim godinama miješali su krv s dlakama deve, to pekli i jeli.

[668] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Nesai (372), Taberani (11/370) i Ibn Hibban (1753). Ovaj hadis ima različite verzije od Ikrime, koji ga prenosi od Ibn Abbasa, r.a.

[669] Bilježi ga Ibn Džerir (18/34) s nizom prenosilaca.

najbogatiji stanovnici Medine, pa ih neki od ovih siromaha poželješe za sebe i rekoše: 'Kad bismo se oženili i živjeli s njima, dok nam Allah, dž.š., ne nađe izlaz', te od Poslanika, s.a.v.s., zatražiše dozvolu za to. Tada je objavljen ovaj ajet, kojim se, s ciljem zaštite vjernika i vjernica, zabranjuje ženidba bludnicama ili udaja za bludnike."[670]

Ikrima je rekao: "Povod objave ovog ajeta bile su javne bludnice iz Meke i Medine. Bilo ih je mnogo, a devet njih imalo je zastave nalik zastavama ljudi koji su potkivali konje, po kojima su ih raspoznavali. Njihove su kuće u pagansko doba bile nazivane *el-mevahir*, a takve su žene posjećivali samo bludnici i mnogobošci koji su obožavali kipove. Jedna grupa muslimana željela se oženiti njima, kako bi ih one izdržavale. Tada je Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet i zabranio vjernicima ženidbu bludnicama."[671]

Od Abdullaha ibn Amra prenosi se da je neka prostitutka koju su zvali Umm Mehzul uvjetovala onome ko se želi oženiti njom da mu bude dovoljno da ga uzdržava. Jedan se musliman želio oženiti njom i to je spomenuo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je objavljen ajet: *'Bludnik ne treba da se ženi, osim bludnicom ili mnogobošk-kinjom, a bludnica ne treba da bude poželjna, osim bludniku ili mnogobošcu; to je zabranjeno vjernicima.'*"[672]

Prenosi se od Amra ibn Šuajba, koji prenosi od svoga oca, a on od svoga, da je bio jedan čovjek po imenu Mersed ibn Mersed, koji je izbavljao zarobljenike iz Meke i s njima dolazio u Medinu. U Meki je u to doba živjela jedna prostitutka zvana Inak, koja je bila Mersedova prijateljica, a on je bio obećao jednom zarobljeniku u Meki da će ga izbaviti. On to pripovijeda na sljedeći način: "Došao sam u sjenku jednog od mekanskih zidova u noći punoj mjesečine. Inak je prošla tuda i opazila moju sjenku, prepoznala me i upitala: 'Mersed?' Rekao sam: 'Mersed.' 'Dobro došao', reče ona, 'izvoli na konak kod mene.' 'O Inak, Allah je zabranio blud', rekoh joj ja. Ona tada povika: 'O ljudi,

---

[670] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/19) pripisuje ga Ibn Ebi Hatimu, od Mukatila.

[671] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 259.

[672] Hadis je vjerodostojan. Dvojica braće, Sejjid el-Dželimi i Sabri eš-Šafi, ocjenjuju ga vjerodostojnim. Pogledaj njihovu obradu Nesaijeva *Tefsira* (379).

evo ovaj čovjek oslobađa vaše zarobljenike!' Za mnom tada krenu osam ljudi, a ja dođoh do jedne pećine i uđoh u nju, a oni mi stadoše gotovo iznad glave, ali ih Allah oslijepi, tako da me ne primijetiše. Zatim se vratiše, a i ja se vratih po svoga prijatelja i ugrabih ga, a bio je baš težak. Na kraju izbavih i posljednjeg, oslobodih ga okova i ponesoh, a on me je umarao sve dok ne dođoh u Medinu. Kad sam došao u Medinu, otišao sam do Poslanika, s.a.v.s., i upitao ga da se oženim Inak, a on se suzdrža i ništa mi ne odgovori dok ne bi objavljen ajet: '*Bludnik ne treba da se ženi, osim bludnicom ili mnogoboškinjom, a bludnica ne treba da bude poželjna, osim bludniku ili mnogobošcu; to je zabranjeno vjernicima*', pa mi Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Mersede, bludnik ne treba da se ženi, osim bludnicom ili mnogoboškinjom, pa se nemoj ženiti njom.'"[673]

"A oni koji okrive svoje žene, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdit će svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i to četiri puta, da zaista govore istinu." (En-Nur, 6)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada je objavljen ajet: '*One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to sa četiri svjedoka, sa sedamdeset udaraca bičem izbičujte i nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi*' (En-Nur, 4), Sad ibn Ibada, koji u to vrijeme bijaše poglavar ensarija, upita: 'Je li ovako objavljen ovaj ajet, Allahov Poslaniče?' Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Skupino ensarija, zar ne čujete šta kaže vaš prvak?' A ljudi mu rekoše: 'Allahov Poslaniče, on je ljubomoran čovjek i do sada se ženio samo nevinim ženama. Kada god bi pustio neku ženu, niko od nas, zbog žestine njegove ljubomore, nije se usudio oženiti njome.' Tada Sad reče: 'Allahov Poslaniče, ja znam da je ovaj ajet istina i da je od Allaha, međutim, začudilo me to što kad bih zatekao prokletnicu s nekim čovjekom, ne bih imao pravo da ga napadnem, sve dok ne dovedem četiri svjedoka! Tako mi Allaha, dok ih ja dovedem, on može završiti ono što je započeo.'

---

[673] Bilježe ga Tirmizi (6/152), i kaže da je dobar, Ebu Davud (3/176), Nesai (4/54) i Hakim (2/166), u skraćenoj verziji, koji kaže da je hadis ispravnog niza prenosilaca, što potvrđuje i Zehebi.

Nije prošlo dugo kad Hilal ibn Umejja uvečer dođe sa svoje zemlje i kod svoje žene zateče nekog čovjeka i svojim očima vidje i svojim ušima ču šta se dešava, ali ga ne napade, već kad osvanu, urani kod Poslanika, s.a.v.s., i reče mu: 'Allahov Poslaniče, uvečer sam došao kod svoje žene i s njom zatekao nekog čovjeka i sve vidjeh svojim očima i čuh svojim ušima.' Poslaniku, s.a.v.s., ne svidje se ono što mu je Hilal ibn Umejja rekao i to mu teško pade, a Sad ibn Ibada reče: 'Sada će Poslanik, s.a.v.s., bičevati Hilala ibn Umejju i osporiti njegovo svjedočenje među muslimanima', a Hilal reče: 'Tako mi Allaha, ja se nadam da će mi Allah dati izlaz iz ove situacije', i obrati se Poslaniku, s.a.v.s., riječima: 'Allahov Poslaniče, vidim da ti je teško palo ono što sam ti ispričao, međutim, Allah zna da ja, zaista, govorim istinu.' Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio je da naredi da se Hilal izbičuje, kada mu je došla Objava. Ashabi su po njegovoj naježenoj koži znali da mu dolazi objava pa ga pustiše na miru dok je objava trajala. Tada bi objavljeno: *'A oni koji okrive svoje žene, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdit će svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i to četiri puta, da zaista govore istinu'*, nakon čega Poslanik, s.a.v.s., dođe do sebe i reče: 'Razveseli se, o Hilale, Allah ti je dao spas i izlaz.' Hilal tada reče: 'Nadao sam se da će moj Gospodar ovo učiniti.'"[674]

Od Abdullaha se prenosi da je rekao: "U petak navečer bili smo u mesdžidu kad odjednom dođe jedan ensarija i reče nam: 'Da neki čovjek zatekne svoju ženu s nekim drugim čovjekom i progovori o tome, vi biste ga bičevali, ako bi ga ubio, vi biste njega ubili, a ako bude šutio, šutjet će s velikom mržnjom. Tako mi Allaha, pitat ću Allahova Poslanika, s.a.v.s., o tome.' Sljedećeg dana dođe Poslaniku, s.a.v.s., i upita ga: 'Da neki čovjek zatekne svoju ženu s nekim drugim čovjekom i progovori o tome, vi biste ga bičevali, ako bi ga ubio, vi biste njega ubili, a ako bude šutio, šutjet će s velikom mržnjom.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allahu, pomozi nam', i stade moliti sve dok Uzvišeni ne objavi: *'A oni koji okrive svoje žene, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdit će svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i*

---

[674] Hadis je vjerodostojan. Ljudi iz niza prenosilaca pouzdani su, osim Abbada ibn Mensura, a hadis bilježe Ibn Džerir (18/65) i Ahmed (1/238).

to četiri puta, da zaista govore istinu'. Time su iskušani jedan čovjek i njegova žena, te dođoše Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa se čovjek zakle četiri puta da govori istinu i peti put donese prokletstvo Allahovo na sebe ako ne govori istinu. Onda se njegova žena zakle četiri puta i peti put donese Allahovo prokletstvo na sebe i nastavi proklinjati, a Poslanik, s.a.v.s., reče joj da ušuti, ali ona opet nastavi s proklinjanjem. Kad je otišla, Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Možda bi trebala roditi crnca kovrdžave kose', pa ona i rodi crnca kovrdžave kose."[675]

"Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi to ne smatrajte nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih ko je to najviše činio čeka patnja velika." (En-Nur, 11)

Abdullah ibn Utba od Aiše, r.a., prenosi da je, u vezi s potvorom onih što je potvoriše i rekoše što rekoše, nakon što je Uzvišeni objavio ajete koji potvrđuju njezinu nevinost rekla: "Allahov bi Poslanik, s.a.v.s., kad bi trebao ići na put, bacao strelicu da bi odredio koja će žena s njim na put. Prije jednog pohoda on baci strelicu i strelica pade na mene pa ja krenuh s njim. To je bilo nakon što je objavljen ajet o *hidžabu*, tako da su me nosili u nosiljci u kojoj sam tokom puta i boravila. Kad objaviše polazak, ja sam ustala i hodala sve dok ne prođoh iza vojske i kad završih svoju potrebu, krenuh prema nosiljci. Dohvatih se za prsa te primijetih da mi nema ogrlice, pa se vratih da je potražim i zbog toga se zadržah. Grupa koja je putovala sa mnom, međutim, krenu i moju nosiljku stavi na devu kojom sam putovala, misleći da sam ja u njoj. U to su vrijeme žene bile mršave i lahke, jer su jele onoliko koliko je bilo dovoljno za preživljavanje, tako da oni koji podigoše nosiljku nisu ni primijetili da je nosiljka lakša, a ja sam ionako bila mlada djevojka.

Oni potjeraše kamile i udaljiše se. Ja sam pronašla ogrlicu nakon što je vojska otišla. Kad dođoh na mjesto gdje su se bili ulogorili ne nađoh nikoga. Misleći da će primijetiti da me nema i da će se vratiti po mene, ja se uputih na mjesto gdje sam se bila ulogorila s grupom s kojom sam putovala. Dok sam tako sjedila na tom mjestu,

---

[675] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (10/1495) i Ahmed (1/448).

prevari me san i zaspah. Safvan ibn Muattil es-Silmi ez-Zukrani zaostao je za vojskom pa je putovao noću.

Ujutro je osvanuo na mjestu gdje sam se ja bila smjestila. Ugleda crnu siluetu koja spava pa mi priđe i prepozna me, jer me je poznavao prije nego što smo stavljale zastor. Probudi me, govoreći: "Svi smo Allahovi i svi ćemo se Njemu vratiti.' Ja tada pokrih lice svojim ogrtačem, a on mi, tako mi Allaha, ne reče ništa, niti išta čuh, osim: 'Svi smo Allahovi i svi ćemo se Njemu vratiti.' Naredi svojoj devi da sjedne i ja uzjahah. On dohvati uzde i krenu vodeći devu. Išli smo tako sve dok, na samom početku poslijepodneva, ne stigosmo do vojske, koja se bila ulogorila. Tada, u vezi sa mnom i mojim slučajem, posrnu ko posrnu. A od svih se najviše uzoholio Abdullah ibn Ubejj ibn Selul.

Kad smo došli u Medinu, razboljela sam se i bolovala mjesec dana, a ljudi oko mene svakim su me danom sve više potvarali, a da ja o tome nisam ništa znala niti sam išta osjetila. Bolujući, počela sam sumnjati, jer od Allahova Poslanika, s.a.v.s., nisam osjetila onu blagost koju sam prije osjećala kad bih bila bolesna. Sada mi je samo dolazio, nazivao selam i pitao kako sam. To me je rastuživalo, ali nisam to uzimala za zlo sve dok, kad prizdravih, ne izađoh sa Umm Mistah i uputih se na mjesto gdje smo vršile otrebu, a gdje smo izlazile povremeno noću. To je bilo prije nego što smo počeli obavljati potrebu u klozetima blizu naših kuća. I mi smo kao i prijašnji Arapi isto gledali na čistoću pa nam je bilo teško obavljati potrebu blizu naših kuća, tako da se ja i Umm Mistah – koja je kćerka Ebi Rehma ibn Abdul-Muttaliba ibn Abd el-Menafa, a njezina je majka kćerka Sahra ibn Amira, Ebu Bekrova, r.a., tetka, a njezin sin Mistah ibn Esase ibn Abbad ibn el-Mutallib – udaljismo i kad krenusmo prema mojoj kući, nakon što smo obavile potrebu, Umm Mistah se saplete o svoj ogrtač i reče: 'Propao li je Mistah.' Ja joj tada rekoh: 'Ružno li je to što si rekla. Pa zar psuješ čovjeka koji je učestvovao u Bici na Bedru?' 'A jesi li ti čula šta je on rekao?', upita me ona. 'A šta je rekao?', upitah ja.

Ona mi tada ispriča šta govore oni koji me potvaraju. Tada sam još više oboljela. Kada sam se vratila kući i kad mi dođe Allahov

Poslanik, s.a.v.s., poselami se i upita kako sam, rekoh mu: ‘Hoćeš li mi dozvoliti da odem kod svojih roditelja?’, želeći kod njih provjeriti ono što sam čula. Poslanik, s.a.v.s., dozvoli mi i ja dođoh svojim roditeljima te rekoh: ‘Majko, šta to narod priča?’ Ona mi tada reče: ‘Ne brini, kćeri moja, rijetko kad je bila neka lijepa žena kod nekog čovjeka, koja je imala suparnice, a da one nisu o njoj ružno pričale.’ ‘Subhanallah’, rekoh, ‘pa zar narod to zaista priča? I zar je to došlo do Poslanika, s.a.v.s.?’ ‘Jeste’, reče mi majka.

Te sam noći neprestano plakala i san mi nije dolazio na oči. Osvanula sam plačući. Kada Objava zastade, Poslanik, s.a.v.s., pozva Aliju ibn Ebi Taliba i Usamu ibn Zejda, konsultirajući se s njima u vezi s napuštanjem supruge. Usama ibn Zejd podsjeti Poslanika, s.a.v.s., na nevinost njegove supruge i na ljubav koju on u svojoj duši nosi za nju i reče: ‘Poslaniče, to je tvoja porodica i mi o njoj samo dobro znamo.’ Što se tiče Alije, r.a., on reče: ‘Allah te neće ostaviti u nelagodnoj situaciji, a pored nje ima mnogo žena. Ako upitaš sluškinju, reći će ti istinu.’ Poslanik, s.a.v.s., pozva Beriru i upita je: ‘Berira, jesi li vidjela nešto kod Aiše što bi kod tebe pobudilo sumnju?’ Berira reče: ‘Tako mi Onoga Koji te je poslao s Istinom, nikada kod nje nisam vidjela ništa za što bih je mogla koriti, osim što je mlada djevojka i zaspi nad žitom svoje porodice koje čuva pa dođu golubovi i pojedu ga.’ Poslanik, s.a.v.s., tada ustade, pope se na minber i zatraži izvinjenje od Abdullaha ibn Selula i tom prilikom kaza: ‘O skupino muslimana, ko će mi se izviniti za čovjeka koji je ‘uznemiravao’ moju ženu? Tako mi Allaha, ja o svojoj ženi znam samo dobro, a i o čovjeku koga su optužili znam samo dobro. On je kod moje žene ulazio jedino sa mnom.’

Poslije toga ustade Sad ibn Muaz i reče: ‘Ja ću se izviniti za njega. Ako je iz Evsa, odsjeći ću mu glavu, a ako je od naše braće iz plemena Hazredž, naredi nam i mi ćemo tvoju naredbu izvršiti.’ Tada ustade Sad ibn Ubada, koji je bio poglavar Hazredža, a bijaše dobar čovjek, ali se naljutio, pa Sadu ibn Muazu reče: ‘Tako mi Allaha, slagao si. Nećeš ga ubiti niti to možeš.’ Onda ustade i Usajd ibn Hudajr, koji je bio sin amidže Sada ibn Muaza i reče Sadu ibn Ubadi: ‘Tako mi Allaha, ti si slagao. Mi ćemo ga sigurno ubiti.

Ti si licemjer i za licemjere se zalažeš.' Pobuniše se i Hazredž i Evs i samo što se ne pobiše. Za to je vrijeme Poslanik, s.a.v.s., stajao na minberu, neprestano ih smirujući dok na koncu ne ušutješe. Tog sam dana neprestano plakala i nikako nisam mogla zaspati. Otac i majka su mislili da će mi od plača prepući srce. Dok sam tako plakala, a oni sjedili pored mene, jedna žena zatraži dozvolu da uđe i ja joj dozvolih. Kad je ušla, sjede i poče plakati sa mnom.

Dok smo mi tako sjedili, odjednom dođe Allahov Poslanik, s.a.v.s., i sjede. To je bilo prvi put da sjede kod mene otkako je rečeno ono što je rečeno. Do tada je već bio prošao mjesec, a da mu ništa u vezi sa mnom nije objavljeno. Kad sjede, donese šehadet pa reče: 'Aiša, do mene je doprlo to i to, ako si nevina, Uzvišeni Allah će tvoju nevinost na vidjelo iznijeti, a ako si grijeh počinila, traži od Allaha oprost i pokaj se, jer kad rob učini grijeh pa ga prizna i pokaje se, Allah mu oprosti.' Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., završio, potekoše mi suze tako silovito da više nisam osjećala kapi. Rekoh svome ocu: 'Odgovori za mene Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., na ono što je rekao.' A otac mi reče: 'Tako mi Allaha, ne znam šta da mu kažem.' Onda rekoh majci: 'Odgovori ti za mene Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.' A ona reče: 'Tako mi Allaha, ne znam šta da kažem Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.' Tada ja rekoh – a bila sam tada veoma mlada i nisam puno učila Kur'an: 'Tako mi Allaha, znam da ste čuli za ovo i to je vaše duše obuzelo pa ste u to povjerovali i kad bih ja rekla da sam nevina, a Allah zna da, uistinu, jesam, ne biste mi vjerovali, a ako bih ja priznala da sam uradila stvar od koje sam, Allah zna, čista, vi biste mi povjerovali. Tako mi Allaha, jedini primjer koji nalazim za vas i za mene jeste primjer Jusufovog, a.s., oca (Jakuba, a.s.): '...*i ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite.*' (Jusuf, 18)'

Zatim sam se okrenula i legla na svoju postelju. Tada sam, tako mi Allaha, znala da će Allah moju nevinost iznijeti na vidjelo, međutim, tako mi Allaha, nisam znala da će o mom pitanju biti spuštena objava koja će se učiti. Nadala sam se da će Allah, dž.š., Svome Poslaniku, s.a.v.s., u snu pokazati moju nevinost. Poslanik, s.a.v.s., nije ni namjerio krenuti kući niti je iko izašao iz kuće, kad Uzvišeni

spusti objavu Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s. U trenucima kad su mu se spuštali ajeti obuze ga ono što ga inače obuzima dok mu se spušta Objava. Znoj mu se slijevao niz lice od težine riječi koje su mu bile objavljivane. Nakon što dođe sebi, smijući se, prvo što progovori bijaše: 'Obveseli se, Aiša, Allah je iznio na vidjelo tvoju nevinost.' Majka mi tada reče: 'Idi mu.' A ja rekoh: 'Tako mi Allaha, neću mu ići niti ću ikog osim Allaha hvaliti. On je Taj Koji je iznio na vidjelo moju nevinost.'

Tada Uzvišeni objavi: *'Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi to ne smatrajte nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih ko je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste čuli, nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro pomislili i rekli: 'Ovo je očita potvora!'? Zašto nisu četvericu svjedoka doveli? A pošto svjedoke nisu doveli, oni su onda kod Allaha lažljivci. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i na ovom i na onom svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onoga u što ste se upustili kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno. Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora!' Allah vam naređuje da više nikad tako nešto ne ponovite, ako ste vjernici, i Allah vam propise objašnjava; a Allah sve zna i mudar je. One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i da Allah nije blag i milostiv... O vjernici, ne idite šejtanovim stopama! Onoga ko bude išao šejtanovim stopama, on će na razvrat i odvratna djela navoditi. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove, nijedan se od vas ne bi nikad od grijeha očistio; ali Allah čisti onoga koga On hoće. Allah sve čuje i sve zna.'* (En-Nur, 11-21)

Kad je Uzvišeni Allah objavio ajete u kojima je obznanio moju nevinost, Ebu Bekr es-Siddik, koji je izdržavao Mistaha zbog srodstva i neimaštine, reče: 'Tako mi Allaha, nikada mu ništa više neću udijeliti zbog onoga što je rekao o Aiši.' Tada Uzvišeni objavi: *'Neka se*

čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromahe, i one koji su na Allahovu putu svoj rodni kraj napustili; neka im oproste i ne zamjere! Zar vam ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti? A Allah prašta i samilostan je.' (En-Nur, 22)"[676]

"Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora!'" (En-Nur, 16)

Od Urve se prenosi da mu je Aiša, r.a., pripovijedala hadis o potvori i u njemu rekla: "Kad je Ebu Ejjubu el-Ensariju žena rekla: 'O Ebu Ejjube, jesi li čuo ono što ljudi pričaju?', on upita: 'A šta pričaju?' Ona ga obavijesti o onome što pričaju oni koji su mene potvorili, a on na to reče: 'Ne dolikuje nama da ovako pričamo. Hvaljen neka si Ti, ovo je velika potvora.' To je bio povod za objavu ajeta: *'Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora!'"'*[677]

Od Zekvana, Aišina, r.a., sluge prenosi se da je zatražio dozvolu za Ibn Abbasa, r.a., da je posjeti dok je ona bila na samrti, a kod nje je bio sin njezina brata Abdullah ibn Abdur-Rahman, rekavši: "Evo došao je Ibn Abbas i traži dozvolu da uđe, a on je jedan od tvojih najboljih 'sinova'." Na to ona reče: "Ostavi se Ibn Abbasa i zauzimanja za njega." Abdullah joj tada reče: "On uči Kur'an i razumije Allahovu vjeru pa mu dopusti da te poselami i oprosti se s tobom." "Dozvoli mu da uđe, ako želiš", reče Aiša, r.a. Kad mu dozvoliše, Ibn Abbas uđe, poselami se, a zatim sjede i reče: "Obveseli se, majko vjernika (Umm el-muslimin), između toga da prestanu sve tvoje nedaće i muke i da sretneš svoje prijatelje – Allahova Poslanika, s.a.v.s., i njegovu skupinu – toliko je koliko duši treba da napusti tijelo. Od svih te je žena Allahov Poslanik, s.a.v.s., najviše volio, a on je volio samo dobro. Allah, dž.š., sa sedam nebesa spustio je ajete da bi obznanio tvoju nevinost, tako da nema nijednog mesdžida na zemlji, a da se oni u njemu ne uče i danju i noću. Ispala ti je naušnica u mjestu Ebva, na kome ste se bili ulogorili, pa Poslanik, s.a.v.s.,

---

[676] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2661), Muslim (56-57/2770) i Nesai (380).

[677] Hadis je slab. Ata puno zaboravlja, a preko njega ga prenosi Ibn Džerir (18/77).

osta na mjestu gdje se ulogorio, a i ostali ljudi ostadoše s njim da je potraže, tako da ljudi osvanuše bez vode pa Uzvišeni objavi, tako da to bi olakšica za sve ljude, a ti bijaše povod za to. Tako mi Allaha, ti si uistinu blagoslovljena." Ona tada reče: "Ostavi to, Ibn Abbase, tako mi Allaha, voljela bih da sam ništavilo zaboravljeno."[678]

"O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite; to vam je bolje, poučite se!" (En-Nur, 27)

Od Adija ibn Sabita prenosi se da je rekao: "Dođe jedna ensarijka i reče: 'Allahov Poslaniče, u svojoj kući budem u stanju u kome ne bih voljela da me iko vidi, ni otac, ni dijete, pa mi dođe otac i uđe. Stalno mi tako, dok sam ja u tom stanju, ulazi neko iz moje familije, pa šta da radim?" Tada bi objavljeno: *"O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite; to vam je bolje, poučite se!"*[679]

Komentatori Kur'ana navode da je Ebu Bekr, r.a., kad je objavljen ovaj ajet, rekao: "Allahov Poslaniče, a šta je s kućicama na putevima Šama koje nisu naseljene?" Tada Uzvišeni objavi: *"Nije vam grijeh da ulazite u nenastanjene zgrade u kojima se nalaze stvari vaše, a Allah zna ono što javno pokazujete i ono što krijete."* (En-Nur, 29)[680]

"A s onima u posjedu vašem koji žele da se otkupe, ako su u stanju to učiniti, o otkupu se dogovorite. I dajte im nešto od imetka koji je Allah vama dao..." (En-Nur, 33)

Ovaj je ajet objavljen zbog jednog roba koji je pripadao Huvejtibu ibn Abdul-Uzzau, koga su zvali Sabih i koji je tražio od svoga gospodara da ga za određenu sumu novca oslobodi. Međutim, on to odbi. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet, a Huvejtib ga oslobodi za stotinu

---

[678] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (4/8-9) i smatra ga vjerodostojnim hadisom a u tome se s njim slaže i Zehebi. Hadis, također, bilježi i Ahmed (1/22).

[679] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 288, pripisuje se Firjabiju i Ibn Džeriru.

[680] Sujuti ga u djelu *Lubabun-nukul* pripisuje Ibn Ebi Hatimu, koji ga prenosi od Mukatila ibn Hajjana, str. 134.

dinara i od toga njemu pokloni dvadeset pa ih potroši i pogide u pohodu na Hunejn.[681]

"I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – a one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, zato što su primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti." (En-Nur, 33)

Od Džabira se prenosi da je rekao: "Abdullah ibn Ubejj svojoj je robinji govorio: 'Idi prostituiraj se i donesi nam nešto.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[682]

Od Omera ibn Sabita prenosi se da je povod objave ovog ajeta bila Muaza, robinja Abdullaha ibn Ebejja ibn Selula.[683]

Od Omera ibn Sabita prenosi se da je rekao: "Muaza je bila robinja Abdullaha ibn Ubejja i bila je muslimanka, ali ju je Abdullah prisiljavao na prostituciju, pa je Uzvišeni objavio: *'I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave...'*"[684]

Od Džabira se prenosi da je rekao: "Abdullah ibn Ubejj imao je robinju po imenu Mesika, koju je prisiljavao na prostituciju, pa je Uzvišeni objavio: *'I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave...'*, pa sve do kraja ajeta."[685]

Komentatori Kur'ana navode: "Povod objave ovog ajeta bile su Muaza i Mesika, robinje Abdullaha ibn Ubejja, munafika koji ih je prisiljavao na blud, za što je uzimao naknadu. Tako su radili i u predislamskom paganskom periodu, kada su iznajmljivali svoje robinje. Kad se pojavio islam, Muaza reče Mesiki: 'Ono što činimo može biti samo dvoje: ako je dobro, onda ćemo to još više raditi, a ako je zlo, onda je došlo vrijeme da to ostavimo.' Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[686]

---

[681] Pogledaj biografiju Huvejtiba u djelu *El-Isaba* od Hafiza ibn Hadžera (1158).

[682] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (66-67/3029) prenoseći ga od Ebu Kurejba, od Ebu Muavije.

[683] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 288-289.

[684] Ibid.

[685] Ibid. S ovim nizom prenosilaca bilježi ga Ibn Džerir (18/103).

[686] Bilježi ga Ibn Kesir (315-318).

Mukatil kaže: "Povod objave ovog ajeta bilo je šest robinja koje su bile u posjedu Abdullaha ibn Ubejja, koji ih je primoravao na blud i uzimao nagradu od toga. Imena tih robinja su: Muaza, Mesika, Emima, Amra, Erva i Kutila. Jedan dan jedna dođe s dinarom, druga s ogrtačem te im on reče: 'Vratite se i prostituirajte se!' One rekoše: 'Tako nam Allaha, nećemo to učiniti. Uzvišeni Allah dao islam nam je i zabranio blud.' Odoše kod Poslanika, s.a.v.s., i požališe mu se. Tada Allah, dž.š., objavi ovaj ajet."[687]

Od Zuhrija se prenosi da je jedan Kurejšija bio zarobljen na dan Bitke na Bedru i zatočen kod Abdullaha ibn Ubejja, koji je imao robinju po imenu Muaza, a koju je taj Kurejšija zavodio, ali mu se ona odupirala, jer je bila prihvatila islam. Međutim, Abdullah ibn Ubejj prisilio ju je na to, čak ju je i udarao, samo da bi ona zanijela s Kurejšijom, kako bi on kasnije mogao uzeti naknadu za njegovo dijete. Povodom ovog slučaja Uzvišeni Allah objavi: *'I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – a one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, zato što su primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti.'*"[688]

"Kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu." (En-Nur, 48)

Komentatori Kur'ana navode: "Povod objave ovog ajeta, kao i ajeta poslije njega, jesu licemjer Bišr i njegov neprijatelj jevrej, koji su se sporili oko zemlje. Jevrej licemjera stade vući Poslaniku, s.a.v.s., da im on presudi, a licemjer stade jevreja vući Kabu ibn Ešrefu da im on presudi, govoreći: 'Muhammed će nas oštetiti.' Ova je priča navedena u riječima Uzvišenog Allaha: *'Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega...'* (En-Nisa', 60)"

"Allah obećava de će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih..." (En-Nur, 55)

---

[687] Bilježi ga Ibn Kesir (3/318).

[688] Hadis je zabilježen u tefsiru Abdur-Rezzaka. Bilježi ga Ibn Kesir (3/318).

Rebia ibn Enes prenosi od Ebi Alije da je u vezi s ovim ajetom rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi su, nakon što mu je Allah, dž.š., počeo spuštati Objavu, deset godina ostali u Meki, u strahu, pozivajući Allahu, dž.š., nekada tajno, a nekada javno. Zatim im je naređeno da se isele u Medinu, gdje su, također, živjeli u strahu, osvanjavajući i omrkavajući s oružjem. Jedan ashab reče: 'Za kratko ćete vrijeme sjediti među velikim ljudima, u ogrtačima, bez sablji.' Tada Uzvišeni objavi: *'Allah obećava de će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti'*, sve do kraja ajeta. Poslije toga Uzvišeni Allah ojačao je svoga vjerovjesnika i dao mu vlast na Arabijskom poluotoku, tako da postadoše sigurni i odložiše svoje oružje. Allah, dž.š., potom je učinio da Poslanik, s.a.v.s., preseli na onaj svijet, međutim, oni bijahu sigurni i za vrijeme vladavine Ebu Bekra, Omera i Osmana, r.a., a onda ih snađe ono što ih snađe, i zanijekaše Allahovu blagodat, pa Allah u njihova srca unese strah. Promijeniše se pa Allah promijeni njihovo stanje."[689]

Od Ubejja ibn Kaba prenosi se da je rekao: "Kada Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi, r.a., dođoše u Medinu, ensarije ih ugostiše i osiguraše im mjesto za prebivalište. Međutim, Arapi ih napadoše svim raspoloživim oružjem, tako da su i omrkavali i osvanjivali s oružjem, pa rekoše: 'Šta mislite hoće li doći vrijeme kada ćemo moći zanoćiti u miru i sigurnosti, bojeći se jedino Allaha Uzvišenog?' Tada Uzvišeni objavi: *'Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti'*, sve do riječi Uzvišenog Allaha: *'A oni koji poslije toga budu nezahvalni – oni su pravi grešnici.'*"[690]

"O vjernici, neka od vas u tri slučaja zatraže dopuštenje da vam uđu oni koji su u posjedu vašem i oni koji još nisu spolno zreli: prije jutarnje molitve i kada u podne odložite odjeću svoju i poslije obavljanja noćne molitve. To su tri doba kada niste

[689] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/55) pripisuje ga Abdu ibn Hamidu i Ibn Ebi Hatimu.
[690] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/401) i ocjenjuje ga kao vjerodostojan, a s njim se slaže i Zehebi.

obučeni, a u drugo doba nije ni vama ni njima grijeh, ta, vi jedni drugima morate ulaziti. Tako vam Allah objašnjava propise. A Allah sve zna i mudar je." (En-Nur, 58)

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Poslanik, s.a.v.s., jednom je prilikom poslao dječaka po imenu Medledž ibn Amr Omeru ibn Hattabu, r.a., u podne da ga pozove, pa on uđe i vidje Omera u stanju u kome Omer nije volio da bude viđen. Omer, r.a., nakon toga reče Poslaniku, s.a.v.s.: 'Allahov Poslaniče, volio bih kad bi nam Allah objavio ajet u kome bi nam odredio kad treba tražiti dozvolu, a kad ne.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[691]

Mukatil veli: "Povod objave ovog ajeta jeste Esma bint Mersed, koja je imala odraslog slugu, koji jednom prilikom uđe u kuću u vrijeme kada se to njoj ne svidje. Ona ode kod Poslanika, s.a.v.s., i reče mu: 'Naše nam sluge ulaze u kuće onda kada se to nama ne sviđa.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[692]

"Nije grijeh slijepcu, niti je grijeh hromu, niti je grijeh bolesnu, a ni vama samima da jedete u kućama vašim, ili u kućama očeva vaših, ili u kućama matera vaših, ili u kućama braće vaše, ili u kućama sestara vaših, ili u kućama stričeva vaših, ili u kućama tetaka vaših po ocu, ili u kućama daidža vaših, ili u kućama tetaka vaših po materi, ili u onih čiji su ključevi u vas ili u prijatelja vašeg; nije vam grijeh da jedete zajednički ili pojedinačno. A kad ulazite u kuće, vi ukućane pozdravite pozdravom od Allaha propisanim, blagoslovljenim i uljudnim. Tako vam Allah objašnjava propise, da biste se opametili." (En-Nur, 61)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Kada je Uzvišeni Allah objavio: *'O vjernici, nemojte imetke vaše jesti među vama'*, muslimani se nađoše u nelagodnoj situaciji u vezi sa zajedničkim jelom s hromim, slijepim i bolesnim, pa rekoše: 'Hrana je najbolji imetak, a Allah nam je zabranio da jedemo imetak bespravno. Slijepac ne vidi gdje se nalazi dobra hrana, hrom se ne može gurati da bi dohvatio hranu,

[691] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 291.

[692] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 291. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/55) pripisuje ga Ibn Ebi Hatimu.

a bolestan ne može uzeti dovoljno hrane.' Nakon toga Uzvišeni objavi ovaj ajet."[693]

Seid ibn Džubejr i Dahhak kažu: "Hromi i slijepi ustručavali su se jesti sa zdravima, jer su ih ljudi smatrali prljavima i nisu voljeli jesti s njima, a i stanovnici Medine se pri jelu nisu miješali s hromim i bolesnim, jer im se to gadilo, pa Uzvišeni objavi ovaj ajet."[694]

Mudžahid veli: "Ovaj je ajet objavljen kao olakšica za hronične i ostale bolesnike u pogledu jela u kućama onih koje je Allah spomenuo u ovom ajetu, i to zato što su neki ashabi Allahova Poslanika, s.a.v.s., kada ih ne bi imali čime nahraniti, s njima išli u kuće svojih očeva i majki ili u kuće onih koje je Uzvišeni spomenuo u ovom ajetu. Bolesnici su se ustručavali jesti tu hranu, jer su ih hranili oni koji tu hranu nisu posjedovali, govoreći: 'Oni nas vode u kuće drugih ljudi', pa je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[695]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Muslimani su voljeli biti skupa s Poslanikom, s.a.v.s., pa su u vrijeme odsustva ključeve od svojih kuća davali onima u koje su imali povjerenje, govoreći im: 'Imate dozvolu da jedete sve što vam se u kućama našim svidi.' A oni su govorili: 'Oni to nama nisu čista srca dali pa nam to nije dozvoljeno jesti.' Tada je Uzvišeni objavio: *'Nije grijeh slijepcu, niti je grijeh hromu, niti je grijeh bolesnu, a ni vama samima da jedete u kućama vašim, ili u kućama očeva vaših, ili u kućama matera vaših, ili u kućama braće vaše, ili u kućama sestara vaših, ili u kućama stričeva vaših, ili u kućama tetaka vaših po ocu'* sve do riječi: *'...ili onih čiji su ključevi u vas...'*"[696]

Prenosi se od Seida ibn Musejjiba da je on u vezi s ovim ajetom govorio: "Povod objave ovog ajeta bili su ljudi koji su, ako bi izašli

---

[693] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Ibn Džerir bilježi njegov sened (18/128) preko El-Valibija od Ibn Abbasa.

[694] Dahhakove su riječi prenesene s nizom prenosilaca u tefsiru Ibn Džerira (18/129). Prenosi ga El-Valibī preko Ibn Ebi Nedžiha od Mudžahida. Pogledaj *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 291.

[695] Prenosi ga El-Valibi preko Ibn Ebi Nedžiha od Mudžahida. Pogledaj *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 291.

[696] Hejsemi (7/84) kaže: "Prenosi ga Bezzar, a prenosioci u nizu pouzdani su." Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* kaže: "Niz je prenosilaca ovog hadisa pouzdan."

iz svojih kuća, ključeve ostavljali kod slijepca, hromog, bolesnog ili kod svojih rođaka, govoreći im da slobodno koriste namirnice koje se nalaze u njihovim kućama ako im to bude potrebno. Međutim, ovi su se ustručavali jesti, bojeći se da im na neki način ipak ne zamjere. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[697]

"Nije vam grijeh da jedete zajednički ili pojedinačno..."
(En-Nur, 61)

Katada i Dahhak kažu: "Povod objave ovog ajeta jeste kvart u kome su živjele porodice Benu Lejs ibn Amr, kojima je bilo nezgodno da jedu sami. Dešavalo se da čovjek sjedi od jutra do večeri s hranom ispred sebe, osjećajući nelagodnost da jede sam. Ipak bi, ako bi zanoćio, a ne bi nikog pronašao da jedu zajedno, jeo sam. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[698]

Ikrima kaže: "Povod objave ovog ajeta jeste jedna grupa ensarija koji bi jeli samo s gostom kad bi im došao pa im je data olakšica da jedu kako hoće, svi zajedno ili u grupama ili pojedinačno."[699]

O objavi nekih ajeta sure *El-Furkan*

(objavljena u Meki, 77 ajeta)

"Neka je Uzvišen Onaj Koji ti, ako hoće, može dati bolje od toga: vrtove kroz koje rijeke teku i dvorove." (El-Furkan, 10)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada su mnogobošci ponižavali Poslanika, s.a.v.s., zbog neimaštine govoreći: *'Šta je ovom 'poslaniku', hrani se i po trgovima hoda; trebalo je da mu se jedan melek pošalje da zajedno s njim opominje'* (El-Furkan, 7), Poslanik, s.a.v.s., rastuži se, pa mu dođe Džibril, a.s., da ga ohrabri i podrži te mu reče: 'Es-selamu alejkum, Allahov Poslaniče. Gospodar veličanstvenosti selami te i poručuje ti: *'I nijednog Poslanika prije*

---

[697] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/58) pripisuje ga Abdu ibn Hamidu.
[698] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 292.
[699] Ibid.

tebe nismo poslali, a da se on nije hranio i po čaršijama hodao', to jest da nije svoju opskrbu na ovom svijetu tražio.

I dok su tako Džibril, a.s., i Allahov Poslanik, s.a.v.s., razgovarali, Džibril, a.s., odjednom se smanji i posta kao herda. Neko upita: 'A šta je to herda, Allahov Poslaniče?' 'Leća', odgovori on. Poslanik, s.a.v.s., upita Džibrila, a.s.: 'Šta ti je bilo pa si postao kao herda?' 'Muhammede', reče on, 'na nebesima se otvoriše vrata koja do dandanas nisu bila otvorena pa se pobojah da tvoj narod ne bude kažnjen ako te nastavi ismijavati zato što si siromašan.' Tada obojica zaplakaše. Džibril, a.s., odjednom se ponovo vrati u svoje prvobitno stanje i reče: 'Obveseli se, Muhammede, ovo je Ridvan, čuvar Dženneta, koji ti je došao s Allahovim zadovoljstvom.' Ridvan dođe, poselami se, pa reče: 'Selami te Gospodar uzvišenosti i poručuje ti da kod Njega ima kovčeg od blistave svjetlosti. On ti poklanja ključeve od riznica dunjalučkih koje od onoga što posjeduje neće umanjiti ni koliko krilce komarca.'

Poslanik, s.a.v.s., pogleda u Džibrila, a.s., kao da traži savjet, a Džibril mu pokaza rukom prema zemlji, išareteći mu da bude skroman. Poslanik, s.a.v.s., potom reče: 'Ridvane, to meni nije potrebno. Siromaštvo i mogućnost da budem strpljiv i zahvalan rob draži su mi.' Ridvan mu reče: 'Pogodio si, Allah s tobom pogodio.' U tom trenutku dođe poziv s nebesa. Džibril, a.s., podiže svoju glavu i ugleda da su otvorena sva nebeska vrata sve do Arša. Uzvišeni naredi Džennetu da spusti jednu granu s grozdovima na kojima je bila soba napravljena od zelenog smaragda i na njoj sedamdeset hiljada vrata sazdanih od crvenih bisera.

Džibril, a.s., reče: 'Muhammede, pogledaj gore!' Poslanik, s.a.v.s., podiže pogled i ugleda stanove vjerovjesnika i svoj stan iznad stanova svih vjerovjesnika, kao posebno odlikovanje dato samo njemu. Neko u tom trenutku povika: 'Jesi li zadovoljan, Muhammede?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Zadovoljan sam, a ono što si naumio da mi daš na dunjaluku ostavi mi kod Sebe i to mi nadomjesti šefa'atom na Sudnjem danu.' Prenosi se, također, da je ovaj ajet spustio Ridvan: *'Neka je uzvišen Onaj Koji ti, ako hoće, može dati bolje od toga: vrtove kroz koje rijeke teku i dvorove.'"*

"Na dan kad nevjernik prste svoje bude grizao, govoreći: 'Kamo sreće da sam se uz Poslanika pravog puta držao.'"
(El-Furkan, 27)

Ibn Abbas u verziji koju prenosi Ata el-Horosani veli: "Ubejj ibn Halef dolazio je Poslaniku, s.a.v.s., slušao šta govori, ali nije vjerovao u to, pa mu je Ukba ibn Muit to zabranio. Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[700]

Ša'bi kaže: "Ukba je bio prijatelj Umejja ibn Halefa koji je bio prigrlio islam, pa mu Umejj reče: 'Neću te ni pogledati ako budeš slijedio Muhammeda.' Ukba se potom radi Umejja ibn Halefa odmetnu od vjere. Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[701]

Drugi komentatori Kur'ana kažu da su Ubejj ibn Halef i Ukba ibn Ebi Muit bili ortaci. Ukba nikada ne bi došao s nekog putovanja, a da ne bi napravio gozbu i pozvao prvake svoga naroda. Često je sjedio i s Poslanikom, s.a.v.s. Kad se jednom prilikom vratio s jednog od putovanja, pozva glavešine svoga naroda, ali, također, pozva i Allahova Poslanika, s.a.v.s. Kad se približi hrana, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Neću okusiti tvoju hranu sve dok ne posvjedočiš da je samo Allah Bog i da je Muhammed Allahov poslanik.' Ukba na to reče: 'Samo je Allah Bog i Muhammed je Njegov poslanik.' Poslanik, s.a.v.s., nakon toga objedova zajedno s njima. Ubejj ibn Halef bio je odsutan, a kad mu ispričaše šta se desilo njegovu prijatelju, reče: 'Jesi li to promijenio vjeru, Ukbe?' 'Tako mi Boga, nisam, ali mi je došao čovjek koji je odbio jesti ako ne posvjedočim pa me je bilo stid da iz moje kuće izađe, a da ne jede. Eto, zato sam mu posvjedočio', reče Ukba. Ubejj ibn Halef reče mu: 'Bit ću ljut na tebe sve dok mu ne pljuneš u lice i staneš nogom na vrat.' To Ukba i uradi i još na njegova pleća baci utrobu nekakve životinje. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Čim te sretnem izvan Meke, odrubit ću ti glavu.' Poslanik, s.a.v.s., srete ga na Bedru i ubi ga. Ubejja ibn Halefa Allahov je Poslanik, s.a.v.s., ubio u dvoboju na Uhudu. Ova su dvojica bili povod objave spomenutog ajeta."[702]

---

[700] Ovo predanje bilježi Ibn Džerir u svom tefsiru (6/19).
[701] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 295.
[702] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* pripisuje ga Ibn Merdevejhu.

Dahhak kaže: "Kada je Ukba pljunuo u lice Allahova Poslanika, s.a.v.s., njegova se pljuvačka vratila na njegovo lice, rastavila na dva dijela i spalila njegove obraze. Trag od toga ostao mu je sve do smrti."[703]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Ibn Muit, koji je bio blag čovjek, sjedio s Poslanikom, s.a.v.s., ne uznemiravajući ga, dok su ga ostali nevjernici, ako bi sjedili s njim, uznemiravali. Ibn Muit je imao prijatelja koji je bio odsutan zbog putovanja u Šam. Kurejšije rekoše da je Ibn Muit primio islam. Kad se njegov prijatelj vrati iz Šama, upita svoju ženu: "Šta je uradio Muhammed u vezi s onim u šta je pozivao?" Ona reče da je "situacija gora nego što je bila." Onda on upita: "A šta je uradio Ibn Muit?" Ona mu reče da je Muit primio islam zbog čega on probdje tešku noć. Kad osvanu, dođe mu Ibn Muit i pozdravi ga, a on mu ne odgovori na pozdrav. Ibn Muit ga upita: "Šta ti je pa ne odgovaraš na moj pozdrav?" A on mu odgovori: "Kako ću ti odgovoriti na pozdrav, kad si prihvatio islam?"

On reče: "Pa zar to Kurejšije misle? Šta trebam učiniti da bih izliječio njihove duše?" "Trebaš", reče ovaj, "otići na mjesto gdje sjedi, pljunuti ga i uputiti mu najgoru psovku koju znaš." On to i učini, a Poslanik, s.a.v.s., samo obrisa pljuvačku s lica, okrenu se i reče mu: "Ako te nađem izvan brda Meke, odsjeći ću ti glavu." Kad je bila Bitka na Bedru i njegovi se prijatelji spremiše da izađu u borbu, on ne htjede, a njegovi prijatelji mu rekoše: "Hajde s nama!" A on im reče: "Ovaj se čovjek zakleo da će me ubiti ako me nađe izvan brda Meke." Oni mu rekoše: "Evo ti crvena nedostižna deva pa ako budemo poraženi, pobjeći ćeš njom." Nakon toga i on pođe s njima, a kad Uzvišeni Allah porazi mnogobošce, njegova se deva zajedno s njim zaglavi u pijesak, pa ga Poslanik zarobi zajedno sa sedamdeset drugih Kurejšija. Ibn Muit mu priđe i reče: "Zar ćeš me ubiti među ovima?" "Hoću", reče Poslanik, "zato što si mi pljunuo u lice." Tada Uzvišeni objavi: *"Na dan kad nevjernik prste svoje bude grizao, govoreći: 'Kamo sreće da sam se uz Poslanika pravog puta držao'"*, sve do riječi: *"A šejtan čovjeka uvijek ostavlja na cjedilu."*

---

[703] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (122/193) i Nesai (469).

"I oni koji se osim Allahu drugom bogu ne klanjaju i koji one koje je Allah zabranio ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; a ko to radi iskusit će kaznu." (El-Furkan, 68)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da su neki mnogobošci mnogo ubijali i često činili blud, a zatim su došli kod Poslanika, s.a.v.s., i rekli mu: "Ono u što ti pozivaš doista je dobro, ako bi nam rekao da postoji *kefaret* za ono što smo uradili." Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet, sve do riječi: *"Ali onima koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je."* (El-Furkan, 70)

Od Ibn Mesuda, r.a., prenosi se da je rekao: "Pitao sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je grijeh najveći, pa mi je rekao: 'Da Allahu, Koji te je stvorio, nekog ravnim smatraš.' 'A onda?', upitao sam. 'Da ubiješ svoje dijete da ne bi jelo s tobom', reče. 'A onda?', upitah ponovo. 'Da počiniš blud sa ženom svoga komšije', odgovori Poslanik, s.a.v.s. Te je Poslanikove, s.a.v.s., riječi Uzvišeni Allaha potvrdio objavom: *'I oni koji se osim Allahu drugom bogu ne klanjaju i koji one koje je Allah zabranio ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; a ko to radi, iskusit će kaznu.'*"[704]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je ispričao: "Vahši je došao Poslaniku, s.a.v.s., pa mu rekao: 'Muhammede, došao sam da tražim zaštitu, kako bih mogao slušati Allahov govor.' Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Više bih volio da nisi morao tražiti zaštitu, ali kad si već zatražio, ja ću te zaštititi, da bi Allahov govor slušao.' Vahši tada reče: 'Uistinu, ja sam Allahu druga pripisivao i neopravdano sam ubio čovjeka čije je ubijanje Uzvišeni Allah zabranio i činio sam blud. Jesu li vrata pokajanja za mene zatvorena?' Poslanik, s.a.v.s., ništa ne reče dok Allah, dž.š., ne objavi: *'I oni koji se osim Allahu drugom bogu ne klanjaju...'* Poslanik, s.a.v.s., prouči mu to, a on reče: 'Vidim da postoji uvjet koji ja možda ne ispunjavam. Nisam siguran jesam li od onih koji dobra djela rade. Bit ću u tvojoj blizini dok ne čujem šta Allah, dž.š., kaže.' Zatim Uzvišeni objavi: *'Allah, uistinu, neće oprostiti da mu druga pripisuju, a mimo toga će oprostiti onome kome hoće.'*

---

[704] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4477, 4761), Muslim (86/141, 142) i Tirmizi (3182).

Poslanik, s.a.v.s., prouči mu to, a Vahši reče: 'Ali možda ja opet nisam među onima kojima će oprostiti. Bit ću u tvojoj blizini dok ne čujem šta će Allah, dž.š., reći.' Tada Uzvišeni objavi: *'Reci: 'O robovi Moji, koji ste se prema sebi ogriješili, nemojte gubiti nadu u Allahovu milost. Allah sve grijehe oprašta.'* Vahši na to reče: 'Sada ne vidim uvjet', te potom primi islam."[705]

"Ali onima koji se pokaju i povjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je." (El-Furkan, 70)

Od Seida ibn Džubejra prenosi se da je rekao: "Abdur-Rahman ibn Ebezi rekao mi je da pitam Ibn Abbasa o značenju ova dva ajeta: *'I koji one koje je Allah zabranio ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva...'* i *'Onaj ko vjernika ubije namjerno'*, pa sam ga upitao, a on mi reče: 'Kada je objavljen ovaj ajet iz sure *El-Furkan*, mnogobošci iz Meke rekoše: 'Ubijali smo one koje je Allah zabranio da ubijamo i druga smo božanstva osim Allaha dozivali, a i blud smo činili', pa Uzvišeni objavi: *'...ali onima koji se pokaju...'* A što se tiče ajeta u suri *En-Nisa'*, on se odnosi na onoga ko spozna islam i njegove propise pa onda ubije, njemu je kazna Džehennem, u kojem će vječno boraviti.' Spomenuo sam to Mudžahidu, a on mi reče: 'Osim onoga ko se pokaje.'"[706]

O objavi nekih ajeta sure *El-Kasas*

(objavljena u Meki, 88 ajeta)

"Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš uputiti – Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće i On dobro zna one koji će pravim putem poći." (El-Kasas, 56)

---

[705] Hadis je slab. U nizu prenosilaca je Ibn Džurejdž, koji je poznat po krivotvorenju hadisa. Bilježe ga Taberani s drugim nizom prenosilaca (11480) i Hejsemi (7/101), koji kaže da je u njegovu nizu prenosilaca Ebu ibn Sufjan, koga Zehebi smatra slabim.

[706] Bilježe ga Buhari (8/67), Muslim (8/159), Ebu Davud (4/168) i Ibn Džerir (14/42).

Seid ibn Musejjib prenosi od svoga oca da je rekao: "Kada je Ebu Talibu došao smrtni čas, dođe mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., i kod njega zateče Ebu Džehla i Abdullaha ibn Ebi Umejju pa svome amidži reče: 'Amidža, reci: 'Samo je Allah Bog.' To je rečenica kojom ću se za tebe zauzimati kod Uzvišenog Allaha.' Ebu Džehl i Abdullah ibn Umejja rekoše mu: 'Ebu Talibe, nećeš valjda ostaviti vjeru Abdul-Muttalibovu?' Poslanik, s.a.v.s., sve ga je vrijeme ustrajno nagovarao da kaže: 'Samo je Allah Bog', dok su ga ova dvojica ustrajno odvraćali od toga, neprestano ponavljajući ono što su mu prvi put rekli. Ipak, Ebu Talibove posljednje riječi bijahu: 'Ja sam u vjeri Abdul-Muttalibovoj.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., naposljetku reče: 'Tako mi Allaha, tražit ću oprost za tebe, osim ako mi to bude zabranjeno.' Povodom ovog događaja Uzvišeni objavi: *'Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici Džehennema biti.'* (Et-Tevba, 113) U vezi s Ebu Talibom Allah, dž.š., objavi: *'Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš uputiti – Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće i On dobro zna one koji će pravim putem poći.'*"[707]

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je svome amidži: 'Reci: 'Samo je Allah Bog', i ja ću svjedočiti za tebe na Sudnjem danu.' A amidža mu odgovori: 'Da mi Kurejšije neće to uzeti za sramotu, govoreći kako sam to uradio iz straha, umirio bih ti srce tim riječima.' Povodom toga Uzvišeni objavi: *'Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš uputiti – Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće i On dobro zna one koji će pravim putem poći.'*"[708]

Od Ebu Ishaka ez-Zudžadža prenosi se da je u vezi s ovim ajetom rekao: "Svi se komentatori Kur'ana slažu da je povod objave ovog ajeta bio Ebu Talib."[709]

"Oni govore: 'Ako s tobom budemo pravi put slijedili, bit ćemo brzo iz rodnog kraja protjerani...'" (El-Kasas, 57)

---

[707] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1360) i Muslim (39/23), str. 54.

[708] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1360) i Muslim (39/23), str. 54.

[709] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (41/25), str. 55.

Povod objave ovog ajeta jeste Osman ibn Nevfel ibn Abd Mennaf, koji je Vjerovjesniku, s.a.v.s., rekao: "Mi, uistinu, znamo da je ono što govoriš istina, ali nas strah od Arapa, koji su se složili da te treba ignorirati i protjerati s naše zemlje i kojima se mi ne možemo suprotstaviti, sprečava da te slijedimo." Tim je povodom Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet.[710]

"Kako može biti jednak onaj kome smo lijepu nagradu obećali, i koju će dobiti, i onaj kome smo dali da se naslađuje u životu na ovom svijetu, a koji će, poslije, na onom svijetu, u vatru ubačen biti?" (El-Kasas, 61)

Od Mudžahida se prenosi da je o ovom ajetu rekao: "Odnosi se na Aliju i Hamzu, s jedne, i Ebu Džehla, s druge strane."[711]

Suddi veli: "Ovaj je ajet objavljen zbog Ammara i dvojice Mugirinih sinova. Također se prenosi da se ovaj ajet odnosi na Poslanika, s.a.v.s., i Ebu Džehla."[712]

"Gospodar tvoj stvara šta hoće i On odabira. Oni nemaju pravo birati..." (El-Kasas, 68)

Komentatori Kur'ana kažu: "Ovaj je ajet objavljen kao odgovor Velidu ibn Mugiri kada je, kako to Kur'an navodi, rekao: *'I još kažu: 'Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen nekom uglednom čovjeku iz jednog od ova dva grada!"* (Ez-Zuhruf, 31), da bi dao do znanja da ne bivaju birani po njihovoj volji."[713]

---

[710] Hadis je slab zbog prekinuta niza prenosilaca. Nesai ga pripisuje Amru ibn Šuajbu, koji ga prenosi od Ibn Abbasa (405). Bilježi ga i Taberani (20/60) od Abdullaha ibn Melike, koji je slab, a koji ga prenosi od Ibn Abbasa.

[711] Bilježi ga Ibn Džerir.

[712] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 301.

[713] Ibid.

O objavi nekih ajeta sure *El-Ankebut*

(objavljena u Meki, 69 ajeta)

"Elif-Lam-Mim. Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: 'Mi vjerujemo!', i da u iskušenje neće biti dovedeni?" (El-Ankebut, 1-2)

Ša'bi kaže: "Povod objave ovog ajeta jesu neki ljudi iz Meke koji su prihvatili islam pa im ashabi Allahova Poslanika, s.a.v.s., poslaše pismo iz Medine, u kome napisaše da se njihovo prihvatanje islama odbija sve dok se ne presele u Medinu kod ostalih muslimana. Ta se skupina ljudi, nakon što pročita pismo, uputi prema Medini, ali mnogobošci krenuše za njima pa ih sustigoše i stadoše ih zlostavljati. Povodom tog događaja Uzvišeni objavi ove ajete. Nakon toga ashabi iz Medine ponovo im poslaše pismo i obavijestiše ih da je Uzvišeni Allah objavio ajete koji se odnose na njih, na što oni rekoše: 'Krenut ćemo za Medinu, a ako neko pođe za nama, mi ćemo mu se suprotstaviti.' Nakon nekog vremena oni se spremiše i krenuše. Mnogobošci ponovo krenuše za njima, ali im se vjernici suprotstaviše, tako da neki od njih pogidoše, a neki se spasiše. Povodom ovog događaja Allah, dž.š., objavi: *'Gospodar tvoj će onima koji se isele nakon što su bili zlostavljani, pa se onda budu borili i sve strpljivo podnosili – Gospodar tvoj će im poslije toga, doista, oprostiti i samilostan biti.'* (En-Nahl, 110)"[714]

Mukatil smatra da je povod objave ovog ajeta Mehdžea, rob Omera ibn Hattaba, koji je bio prvi musliman koji je poginuo na Bedru, a koga je strijelom pogodio Amr ibn el-Hudar, od čega je i umro. U vezi s njim Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Prvak šehida jeste Mehdžea i on će prvi iz ovog ummeta biti pozvan na vrata Dženneta.' Njegova je smrt ražalostila njegove roditelje, nakon čega je Uzvišeni

---

[714] Bilježi ga Ibn Džerir (20), a Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/141) pripisuje ga Abdu ibn Hamidu i Ibn Ebi Hatimu.

objavio ove ajete, u kojima je ljude poučio da će ih stavljati na razne kušnje."[715]

"Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj. Meni ćete se vratiti pa ću vas Ja o onome što ste radili obavijestiti." (El-Ankebut, 8)

Komentatori Kur'ana kažu: "Povod objave ovog ajeta jeste Sad ibn Ebi Vekkas, kome, kada primi islam, majka Džemila, kojoj je bio najdraže dijete, reče: 'Sade, čula sam da si promijenio vjeru. Tako mi Allaha, neću se štititi ni od sunca ni od vjetra, niti ću jesti ni piti sve dok ne zaniječeš Muhammeda i dok se ne vratiš u vjeru u kojoj si bio.' Međutim, on je odbio njezin zahtjev, a ona je tri dana izdržala na suncu i vjetru, bez hrane i pića. On se, bojeći se za njezino zdravlje, požali Poslaniku, s.a.v.s. Nakon toga Uzvišeni Allah objavi ovaj ajet, kao i onaj koji se nalazi u surama *Lukman* i *El-Ahkaf*."[716]

Musab ibn Sad ibn Ebi Vekkas prenosi od svoga oca da je rekao: "Povod objave ovog ajeta bio sam ja. Sadova se majka zaklela da s njim neće razgovarati, ni jesti, ni piti, sve dok on ne zaniječe islam. Izdržala je tako tri dana, nakon čega je, od iscrpljenosti, izgubila svijest. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *'Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj...*'"[717]

"Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj..." (El-Ankebut, 8)

Prenosi se od Sada ibn Malika da je rekao: "Povod objave ovog ajeta bio sam ja. Bio sam čovjek koji je svojoj majci činio dobro pa kad primih islam, ona mi reče: 'Sade, kakva je to nova vjera? Ili ćeš ostaviti tu vjeru ili ja neću ni jesti ni piti sve dok ne umrem. To će biti sramota za tebe, jer će ljudi pričati da si ubio svoju majku.' Ja

---

[715] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 302.
[716] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (3189).
[717] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (43/1748) od Ebu Hajsema.

joj tada rekoh: 'Majko, ne čini to, jer ja svoju vjeru ni za što ne bih ostavio.' Ona tako izdrža jedan dan bez hrane i vode, što je iscrpi. Izdrža još jedan dan i noć što je još više iscrpi. Kad to vidjeh, rekoh joj: 'Znaj, majko, da imaš stotinu duša i da te ona jedna po jedna napuštaju, ja svoju vjeru opet ni za što ne bih ostavio. Ako hoćeš, jedi, a i ne moraš.' Kad je vidjela kolika je moja odlučnost i ustrajnost, počela je jesti. Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[718]

"Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha', a kad neki, Allaha radi, bude na muke stavljen, on drži da je ljudsko mučenje isto što i Allahova kazna. A ako pobjeda dođe od Gospodara tvoga, sigurno će oni reći: 'Bili smo uz vas!' A zar Allah ne zna dobro ono što je u čijim grudima?'" (El-Ankebut, 10)

Mudžahid veli: "Povod objave ovog ajeta jeste skupina ljudi koja je vjerovala samo na riječima, tako da se, kad ih je zadesila nedaća i kad su bili stavljeni na kušnju, pokolebaše."[719]

Dahhak kaže: "Povod objave ovog ajeta jeste grupa Mekelija koja je povjerovala, ali kada bijaše stavljena na muke, ponovo se vrati mnogoboštvu."[720]

Ikrima veli: "Povod objave ovog ajeta jesu vjernici koje su mnogobošci protjerali prema Bedru i radi kojih je objavljen i ajet: *'Kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?' 'Bili smo potlačeni na Zemlji', odgovorit će. 'Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?', reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište.'* (En-Nisa', 97)"[721]

"A koliko ima životinja koje sebi ne sakupljaju hranu, Allah ih hrani, a i vas! On sve čuje i sve zna." (El-Ankebut, 60)

Ibn Omer, r.a., rekao je: "Jednom smo prilikom hodali s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., sve dok se ne nađosmo među zidinama Medine.

---

[718] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 303.
[719] Bilježi ga Ibn Džerir (20/80-86).
[720] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 303.
[721] Bilježi ga Ibn Džerir (20/86).

Tu je bilo hurmi pa Poslanik, s.a.v.s., dohvati nekoliko i poče ih jesti, a onda me upita: 'Ibn Omere, zašto ti ne jedeš?' 'Nemam volje', rekoh mu. 'Ja imam, a ovo je već treće jutro otkako ništa nisam jeo. Da želim, zamolio bih Allaha i On bi mi dao onoliko koliko imaju kraljevi Kisra i Kajsar', reče Poslanik, s.a.v.s., i nastavi: 'Ibn Omere, kako ćeš ti postupiti ako budeš među ljudima koji će kriti ono što zarade tokom godine, a vjerovanje opadne?' Tako mi Allaha, prošlo je vrlo malo vremena kada Uzvišeni objavi spomenuti ajet."[722]

O objavi nekih ajeta sure *Er-Rum*

(objavljena u Meki, 60 ajeta)

"Elif-Lam-Mim. Bizantinci su pobijeđeni u susjednoj zemlji, ali oni će poslije poraza svoga sigurno pobijediti." (Er-Rum, 1-2)

Komentatori Kur'ana kažu: "Kisra, vladar Perzije, poslao je vojsku na Bizantiju na čelu s čovjekom zvanim Šehriraz, koji dođe do Bizantije i porazi Bizantince, ubijajući ljude, pustošeći gradove i uništavajući usjeve. Kajsar je na čelo svoje vojske postavio čovjeka zvanog Johanes, koji se suoči sa Šehrirazom između Ezrijata i Basre, dijelu Šama najbližem zemlji Arapa. Perzijanci, međutim, izvojevaše pobjedu. Ta vijest dođe do Poslanika, s.a.v.s., i njegovih ashaba koji tada bijahu u Meki, što im teško pade, s obzirom na to da Poslanik, s.a.v.s., nije volio da nepismeni vatropoklonici pobijede sljedbenike Knjige iz Bizantije. S druge strane, ta vijest obradova mnogobošce, koji su zbog toga likovali, govoreći ashabima Allahova Poslanika, s.a.v.s.: 'Vi ste sljedbenici Knjige kao što su i kršćani, a mi ne slijedimo nikakvu knjigu. Naša braća Perzijanci pobijedili su vašu braću Bizantince. Isto će se desiti i ako vi budete ratovali s nama; i mi ćemo vas pobijediti kao što su Perzijanci pobijedili Bizantince. Povodom toga Uzvišeni objavi: '*Elif-Lam-Mim.*

[722] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* pripisuje ga Abdu ibn Hamidu, sa slabim nizom prenosilaca, str. 201.

Bizantinci su pobijeđeni u susjednoj zemlji, ali oni će poslije poraza svoga sigurno pobijediti.' (Er-Rum, 1-2)"[723]

Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija da je rekao: "Na dan Bitke na Bedru Bizantinci pobijediše Perzijance, što se svidje vjernicima. Povodom toga Uzvišeni objavi: *'Elif-Lam-Mim. Bizantinci su pobijeđeni u susjednoj zemlji...'*, sve do riječi Uzvišenog Allaha: *'...i tada će se vjernici radovati'* (Er-Rum, 1-4), to jest radovat će se pobjedi Bizantinaca.

O objavi nekih ajeta sure *Lukman*

(objavljena u Meki, 34 ajeta)

"Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili i da bi ga predmetom za ismijavanje uzimali. Njih čeka sramna kazna." (Lukman, 6)

Kelbi i Mukatil kažu: "Povod objave ovog ajeta jeste Nadr ibn Haris, koji je kao trgovac išao u Perziju, gdje je kupovao priče i onda ih prepričavao Kurejšijama, govoreći: 'Muhammed vam priča o Adu i Semudu, a ja vam pričam o Rustemu, Isfendijaru i perzijskim kraljevima.' Sviđalo im se ono što on priča, a slušanje Kur'ana su ostavljali. Ovaj je ajet objavljen povodom toga."[724]

Mudžahid kaže: "Povod objave ovog ajeta bila je kupoprodaja pjevačica."[725]

Od Ebu Umame prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Podučavanje i kupoprodaja pjevačica nije dozvoljena, a novac koji se dobije od toga haram je.' U vezi s ovim i sličnim stvarima Allah, dž.š., objavio je: *'Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu...'*, pa sve do kraja ajeta. I nijedan čovjek neće podići svoj glas pjevajući, a da mu Allah neće poslati dva meleka, jednog na jedno,

---

[723] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 304.

[724] Ibid., str. 306.

[725] Bilježi ga Ibn Kesir (3/486-487).

a drugog na drugo rame, koji će neprestano udarati nogama sve dok on ne prekine pjevanje."[726]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Povod objave ovog ajeta bio je jedan čovjek koji je kupio robinju da bi mu danonoćno pjevala."[727]

"...mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda." (Lukman, 13)

Od Abdullaha, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada je objavljen ajet: *'Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom (zulumom/nasiljem) ne miješaju...'* (El-En'am, 82), ashabi Allahova Poslanika, s.a.v.s., rekoše: 'Ko od nas ne čini sebi nepravdu?' Povodom toga Uzvišeni objavi: *'...mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda.*'"

"A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se na ovom svijetu velikodušno ponašaj..." (Lukman, 15)

Povod objave ovog ajeta, kao što smo to već spomenuli u suri *El-Ankebut*, jeste Sad ibn Ebi Vekkas.[728]

"...a slijedi put onoga koji se Meni iskreno obraća..." (Lukman, 15)

Povod objave ovog ajeta jeste Ebu Bekr, r.a. Ibn Abbas, r.a., u vezi s ovim ajetom rekao je: "Odnosi se na Ebu Bekra, i to na slučaj kada mu, nakon što je primio islam, dođoše Abdur-Rahman ibn Avf, Sad ibn Ebi Vekkas, Seid ibn Zejd, Osman, Talha i Zubejr pa ga upitaše: 'Jesi li povjerovao Muhammedu?' 'Jesam', odgovori im Ebu Bekr, a oni nakon toga dođoše kod Poslanika, s.a.v.s., i izgovoriše šehadet. Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., obraćajući se Sadu, objavi: *'...a slijedi put onoga koji se Meni iskreno obraća...'*, to jest slijedi put Ebu Bekra, r.a."[729]

---

[726] Hadis je veoma slab. Bilježi ga Tirmizi preko Alije ibn Zejda i kaže da je ovaj hadis neobičan.

[727] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 306.

[728] Bilježi ga Ibn Džerir (45/21).

[729] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 307.

"Da su sva stabla na Zemlji pisaljke, a da se u more, kad presahne, ulije još sedam mora, ne bi se ispisale Allahove riječi. Allah je, uistinu, silan i mudar." (Lukman, 27)

Komentatori Kur'ana kažu: "Jevreji su upitali Allahova Poslanika, s.a.v.s., o duši pa je Uzvišeni objavio: *'Pitaju te o duši. Reci: 'Šta je duša – samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja."* (El-Isra, 85) Kad Allahov Poslanik, s.a.v.s., preseli iz Meke u Medinu, posjetiše ga jevrejski rabini i rekoše: 'Čuli smo da kažeš: '...*a vama je dato samo malo znanja.*' Misliš li pod tim na nas ili na svoj narod?' 'Mislim i na vas i na njih', odgovori Poslanik, s.a.v.s. 'Pa zar ne nalaziš u svojoj Knjizi da je nama dat Tevrat i da je u njemu znanje o svemu?', upitaše rabini. Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Tevrat je u poređenju s Allahovim znanjem veoma malo. Međutim, da postupate prema onome što vam je Allah dao, sebi biste veliku korist pribavili.' Oni tada rekoše: 'Muhammede, na osnovu čega si ti umislio da je naše znanje malo, a sam govoriš: '...*onaj kome je znanje darovano – darovan je blagom neizmjernim...*' (El-Bekara, 269) Kako se može spojiti malo znanja s blagom neizmjernim?' Povodom toga Uzvišeni objavi: *'Da su sva stabla na Zemlji pisaljke, a da se u more, kad presahne, ulije još sedam mora, ne bi se ispisale Allahove riječi. Allah je, uistinu, silan i mudar.'*"[730]

"Samo Allah zna kad će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u matericama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti. Allah, uistinu, sve zna i o svemu je obaviješten." (Lukman, 34)

Povod objave ovog ajeta jeste Haris ibn Amr ibn Haris ibn Muharib ibn Hafsa, stanovnik pustinje koji je došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i upitao ga kada će nastupiti Smak svijeta, kada će pasti kiša, šta će mu žena roditi i gdje će umrijeti? Uzvišeni je kao odgovor na njegova pitanja objavio ovaj ajet.[731]

---

[730] Hadis je slab. Ibn Džerir ga navodi sa senedom.

[731] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* (154) pripisuje ga Ibn Džeriru i Ibn Ebi Hatimu, koji ga prenosi od Mudžahida, ne navodeći ime onoga koji je pitao.

Ijjas ibn Selema prenosi da mu je njegov otac pričao kako je jednom prilikom bio s Poslanikom, s.a.v.s., kad dođe neki čovjek, vodeći svoju ždrebnu kobilu, za kojom je išlo njezino ždrijebe pa mu reče: 'Ko si ti?' 'Ja sam Allahov vjerovjesnik', odgovori mu Poslanik, s.a.v.s. Onda on nastavi dalje pitati: 'A ko je Allahov vjerovjesnik?' 'To je Allahov poslanik', odgovori mu Poslanik, s.a.v.s. 'Kad će nastupiti Sudnji dan?', upita došljak. Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori mu: 'To je skriveno i to jedino zna Uzvišeni Allah.' 'Šta je u utrobi ove moje kobile?', ponovo upita čovjek. 'To je', reče mu Poslanik, s.a.v.s., 'skriveno i to jedino Allah zna.' Nakon toga došljak zatraži od Poslanika, s.a.v.s., da mu pokaže sablju, što Poslanik, s.a.v.s., i učini. On je trznu pa je vrati, a Poslanik, s.a.v.s., na to mu reče: 'Nisi mogao učiniti ono što si želio.' Taj je čovjek prije rekao: 'Otići ću kod njega i upitati ga o tim stvarima, a zatim ću ga ubiti.'"[732]

Prenosi se od Ibn Omera, r.a., da je ispričao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Postoji pet ključeva skrivenog (gajba) koje zna samo Uzvišeni Allah: samo Allah zna kad će nastupiti Smak svijeta, samo Allah zna šta je u matericama, samo Allah zna šta će se desiti sutra, samo Allah zna gdje će neko život skončati i samo Allah zna kad će pasti kiša.'"[733]

O objavi nekih ajeta sure *Es-Sedžda*

(objavljena u Meki, 30 ajeta)

"Bokovi se njihovi postelja lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onog što im Mi dajemo udjeljuju."
(Es-Sedžda, 16)

Malik ibn Dinar pripovijeda: "Pitao sam Enesa ibn Malika za povod objave ovog ajeta pa mi reče: 'Jedna grupa ashaba Allahova

[732] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (1/8) i smatra da je vjerodostojan, a s njim se slaže i Zehebi.
[733] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (1039), a prenosi ga od Muhammeda ibn Jusufa, a on od Sufjana.

Poslanika, s.a.v.s., obavljala je molitvu od akšama do jacije, pa je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[734]

Od Enesa ibn Malika prenosi se da je rekao: "Mi, grupa ensarija, bili smo povod objave ovog ajeta."[735]

Hasan i Mudžahid kažu: "Odnosi se na one koji obavljaju noćni namaz."[736] Na ispravnost ovih riječi upućuje i sljedeći hadis.

Od Muaza ibn Džebela prenosi se da je rekao: "Dok smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., bili u pohodu na Tebuk, zadesi nas velika vrućina pa se ljudi rasuše tražeći zaštitu od sunca. Pogledah oko sebe i vidjeh da mi je Poslanik, s.a.v.s., najbliži. Približih mu se i rekoh: 'Allahov Poslaniče, obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet i udaljiti od vatre.' On mi tada reče: 'Uistinu si pitao o velikoj stvari, lahkoj onome kome je Allah olakša. Robuj Allahu i nemoj mu nikoga ravnim smatrati, obavljaj pet propisanih namaza, daji propisani zekat, posti mjesec ramazan, a ako hoćeš obavijestit ću te o vratima svakog dobra.' 'Svakako, Allahov Poslaniče', rekoh mu, a on mi odgovori: 'Post je štit, sadaka briše grijehe, a i namaz čovjeka koji ga obavlja u dubini noći, isključivo radi Allaha i Njegova zadovoljstva.' Zatim je proučio ovaj ajet: *'Bokovi se njihovi postelja lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onog što im Mi dajemo udjeljuju.'"*[737]

"Zar da vjerniku bude isto kao grešniku? Ne, njima neće biti isto." (Es-Sedžda, 18)

Odnosi se na Aliju ibn Taliba i Velida ibn Akabu.

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Velid ibn Akaba ibn Ebi Muit jednom prilikom reče Aliji ibn Ebi Talibu, r.a.: 'Moja je sablja oštrija od tvoje, bolji sam govornik od tebe i hrabriji sam od tebe.' 'Šuti, ti si samo jedan grešnik!', reče mu Alija. Tada Uzvišeni objavi: *'Zar da vjerniku bude isto kao grešniku? Ne, njima neće biti*

---

[734] Sujuti ga pripisuje Ibn Merdevejhu u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* i Abdullahu u djelu *Zevaiduz-zuhd.*

[735] Ibn Kesir (3/505-508).

[736] Ibid.

[737] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Hakim (2/412), i smatra ga vjerodostojnim, a s njim se slaže i Zehebi, Tirmizi (2616), koji kaže da je vjerodostojan, i Nesai (414).

isto' (Es-Sedžda, 18), misleći pod vjernikom na Aliju ibn Ebi Taliba, a pod grešnikom na Velida ibn Akabu."[738]

O objavi nekih ajeta sure *El-Ahzab*

(objavljena u Medini, 73 ajeta)

"O Vjerovjesniče, Allaha se boj, a nevjernike i licemjere ne slušaj. Allah, uistinu, sve zna i mudar je." (El-Ahzab, 1)

Povod objave ovog ajeta jeste Ebu Sufjan, Ikrima ibn Ebi Džehl i Ebul-Aver Amr ibn Sufjan es-Silmi, koji nakon Bitke na Uhudu dođoše u Medinu i odsjedoše kod Abdullaha ibn Ubejja, nakon što im je Poslanik, s.a.v.s., jamčio sigurnost. S njima krenuše i Abdullah ibn Ebi Sereh i T'ama ibn Ubejrik pa Vjerovjesniku, s.a.v.s., kod koga se zadesio Omer ibn Hattab, r.a., rekoše: 'Nemoj kuditi naša božanstva Lata, Uzaa i Menata, i reci da se ona mogu zauzimati kod Allaha i da mogu koristiti onima koji ih obožavaju, pa ćemo i mi ostaviti tebe i tvoga Gospodara.' Ove riječi pogodiše Allahova Poslanika, s.a.v.s. Kad Omer, r.a., ču šta rekoše, obrati se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Dozvoli mi, Allahov Poslaniče, da ih pogubim.' Poslanik, s.a.v.s., na to mu reče: 'Jamčio sam im sigurnost.' Omer naposljetku reče: 'Idite, prokleti bili.' Poslanik, s.a.v.s., potom naredi Omeru, r.a., da ih izvede iz Medine, nakon čega Uzvišeni objavi ovaj ajet."[739]

"Allah nijednom čovjeku dva srca u njedrima njegovim nije dao niti je posinke vaše sinovima vašim učinio..." (El-Ahzab, 4)

Odnosi se na Džemila ibn Muammera el-Fehrija, koji je bio inteligentan čovjek i koji je pamtio sve što bi čuo. Kurejšije zbog toga rekoše: "Može ovako pamtiti samo zato što ima dva razuma.' A on je govorio: 'Ja imam dva razuma i svakim od njih bolje razumijem nego Muhammed. U Bici na Bedru, u kojoj mnogobošci bijahu poraženi, Ebu Sufjan srete Džemila, koji je jednu cipelu nosio u ruci, a

---

[738] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 309-310.

[739] Ibid., str. 311.

drugu na nozi, i upita ga: 'Šta je to ljudima?' Džemil mu reče da su poraženi, a Ebu Sufjan ga upita: 'A šta je s tobom pa jednu cipelu nosiš u ruci, a drugu na nozi?' 'Mislio sam da su mi obje na nozi', reče Džemil. Tada shvatiše da on nema dva razuma, jer da je imao dva razuma, ne bi zaboravio da mu je jedna cipela u ruci."[740]

Povod objave ovog ajeta jeste Zejd ibn Haris, koji je bio rob Allahova Poslanika, s.a.v.s., koga je on oslobodio, a kasnije, prije Objave, i posinio. Kad se Poslanik, s.a.v.s., oženi Zejnebom bint Džahš, koja se prije toga udavala za Zejda ibn Harisa, jevreji i licemjeri rekoše: 'Muhammed se oženio ženom svoga sina, a ljudima zabranjuje da to čine.' Tada Uzvišeni objavi ovaj ajet."[741]

"Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije..."
(El-Ahzab, 5)

Od Abdullah ibn Omera prenosi se da je rekao: "Zejda ibn Harisa, roba Allahova Poslanika, s.a.v.s., nismo drugačije zvali osim Zejd sin Muhammedov dok Uzvišeni nije objavio: *'Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije...'*"[742]

Od Abdullaha ibn Omera prenosi se da je govorio: "Zejda ibn Harisa nismo drugačije zvali osim Zejd sin Muhammedov, dok nije objavljeno: *'Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije...'*"[743]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Sehla bint Suhejl ibn Amr, koja je bila udata za Ebu Huzejfu ibn Utbu, došla je kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekla: 'Salim nam ulazi u kuću dok smo mi u kućnim haljinama, a smatrali smo ga djetetom, a Ebu Huzejfa ga je posinio kao što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posinio Zejda.' Tada Uzvišeni objavi: *'Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije...'*

---

[740] Ibid.

[741] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/181) pripisuje ga Ferjabiju, Ibn Ebi Šejbi i Ibn Munziru od Mudžahida.

[742] Bilježe ga Buhari (10/132) i Tirmizi (4/165), koji kaže da je ovaj hadis vjerodostojan.

[743] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4782), Muslim (2425/62), Nesai (416) i Tirmizi (3209), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan."

"Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju – nisu ništa izmijenili."
(El-Ahzab, 23)

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Moj amidža Enes ibn en-Nadr, po kome sam dobio ime, izostao je iz Bitke na Bedru, pa mu to teško pade te reče: 'Izostao sam iz prvog poprišta u kome je učestvovao Poslanik, s.a.v.s. Tako mi Allaha, ako mi Allah omogući da učestvujem u nekoj drugoj borbi, Allah će, uistinu, vidjeti šta ću uraditi.' U Bici na Uhudu, kad se razotkriše muslimani, on reče: 'Allahu, ja sam nevin od onoga s čim su došli ovi mnogobošci i tražim oprost za ono što su učinili ovi', misleći na muslimane, a zatim ode sa svojom sabljom i srete Sada ibn Muaza te mu reče: 'Sade, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, osjetim miris Dženneta ispod Uhuda.' Onda se nastavi boriti s mnogobošcima sve dok ne pogide." Enes dalje priča: "Pronašli smo ga među mrtvima, a na njegovu je tijelu bilo više od osamdeset rana, što od sablje, što od koplja ili strijele i još su ga poslije unakazili tako da ga nisam prepoznao. Prepoznala ga je njegova sestra po jagodicama na njegovim prstima. Poslije je objavljen ovaj ajet: *'Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu...'* Mi smo govorili da se odnosi na njega i njegove prijatelje."[744]

Od Enesa ibn Malika prenosi se da je rekao: "Ovaj se ajet odnosi na Enesa ibn en-Nadra."[745]

"...ima ih koji su poginuli..." (El-Ahzab, 23)

Odnosi se na Talhu ibn Ubejdullaha, koji je u Bici na Uhudu ustrajao uz Allahova Poslanika, s.a.v.s., čak i kad ga raniše u ruku. Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Allahu, potvrdi da će Talha ući u Džennet.'"[746]

Od Alije, r.a., prenosi se da su ga upitali: "Reci nam nešto o Talhi", a on im je odgovorio: "To je čovjek zbog koga je objavljen ajet iz Allahove Knjige: *'Ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to*

[744] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (148/1903), Nesai (422) i Tirmizi (3200), koji kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan."
[745] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4283), a prenosi ga od Bindara.
[746] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 314.

očekuju...' Talha je onaj koji je poginuo i on na Sudnjem danu neće polagati račun."[747]

Od Isaa ibn Talhe prenosi se da je jednom prilikom pored Allahova Poslanika, s.a.v.s., prošao Talha, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "On je od onih koji su ispunili svoju zakletvu."[748]

"...I vjernike je Allah borbe poštedio..." (El-Ahzab, 23)

Od Abdur-Rahmana ibn Ebi Seida prenosi se da je rekao: "Na dan Bitke na Hendeku mnogobošci su nam zaokupili pažnju pa nismo klanjali podne-namaz sve dok sunce nije zašlo, i to prije nego što je Uzvišeni objavio: '*...I vjernike je Allah borbe poštedio...'* pa Poslanik, s.a.v.s., naredi i prouči ikamet za podne-namaz te ga klanja kao što ga je inače klanjao u njegovo vrijeme, zatim prouči ikamet i klanja ikindiju, kao što je inače klanjao u njezino vrijeme, zatim prouči ezan za akšam-namaz, pa ga klanja kao što ga je klanjao u njegovo vrijeme."[749]

"O Vjerovjesniče, reci ženama svojim: 'Ako želite život na ovom svijetu i njegov sjaj, onda se odlučite, dat ću vam pristojnu otpremu i lijepo ću vas otpustiti.'" (El-Ahzab, 28)

Od Abudullaha ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Nastojao sam stalno pitati Omera o dvjema ženama Allahova Poslanika kojima je Uzvišeni Allah rekao: 'Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa – vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete. A ako se protiv njega udružite, pa – Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici; najposlije, i svi će mu meleki na pomoći biti' (Et-Tahrim, 4), pa sam s njim obavio hadž. On skrenu pa i ja skrenuh.

Kada je obavio potrebu, ja mu polih iz posude da se abdesti i upitah ga: 'Zapovjedniče pravovjernih, ko su dvije žene Allahova Poslanika kojima je Uzvišeni rekao: 'Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa – vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete...'?'

---

[747] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/191) pripisuje ga Ebu Šejhu i Asakiru.

[748] Bilježi ga Tirmizi (3202), s povezanim nizom prenosilaca i kaže: "Ovaj je hadis neobičan; znamo ga samo u ovom obliku i prenosi ga samo Musa ibn Talha od svoga oca."

[749] Bilježe ga Nesai (2/15) i Ibn Džerir (21/149). Prenosioci su ovog hadisa pouzdani.

'Zar ne znaš, Ibn Abbase, pa to su Aiša i Hafsa', a zatim nastavi pripovijedati hadis: 'Moj komšija ensarija iz Benu Umejje ibn Jezida, jedne od medinskih porodica, i ja naizmjenično smo posjećivali Poslanika, s.a.v.s., tako što ga je on posjećivao jedan, a ja drugi dan. Kad bih ja posjetio Poslanika, prenio bih svome komšiji vijesti u vezi s naredbama ili nekim drugim stvarima, a isto bi i on postupao kad bi ga on posjetio.

Kurejšije su u odnosu na svoje žene imali vladajući položaj, dok je kod ensarija bila obrnuta situacija, pa naše žene počeše prihvatati pojedine običaje ensarijki. Jednom prilikom mojoj se ženi učini zgodno da me preispituje, čemu sam se usprotivio, a ona mi reče: 'Zašto se protiviš što preispitujem tvoje odluke, pa i žene Allahova Poslanika to isto čine, a neke čak budu ljute na njega po cijeli dan.' Zgrozio sam se na to i rekao: 'Propala je ona koja to radi, jer radi tešku stvar.' Nakon toga sam se obukao, otišao kod Hafse i rekao joj: 'Izgubila si i propala si! Jesi li sigurna da se Allah neće naljutiti kad se naljuti Njegov Poslanik, pa da propadneš. Ne traži od Poslanika mnogo, niti ga preispituj, niti se ljuti na njega, i ono bez čega ne možeš traži od mene i nemoj da te zavede to što je tvoja komšinica ljepša od tebe i što je Allahov Poslanik više voli', misleći na Aišu, r.a. U to se vrijeme pričalo da se pleme Gassan sprema da nas napadne. Moj je komšija posjetio Poslanika jer je bio njegov red i vratio se navečer pa snažno zalupao na moja vrata, govoreći: 'Zar on spava?' Ja se prepadoh i izađoh, a on mi reče: 'Desilo se nešto strašno!' 'Šta je bilo, je li došlo pleme Gassan?', upitah. 'Ne, već nešto gore. Allahov je Poslanik pustio svoje žene', reče on.

'Propala je Hafsa i velika je gubitnica', reče. Samo sam čekao kad će se to dogoditi. Obukao sam se i s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., klanjao sabah, a on kad završi namaz, povuče se u svoju sobu. Ja uđoh kod Hafse i zatekoh je da plače, pa je upitah: 'Zašto plačeš, zar te nisam upozorio? Je li vas to Allahov Poslanik pustio?' 'Ne znam, eto ga u sobi', odgovori ona. Poslije toga izađoh i dođoh kod minbera, gdje zatekoh grupu ljudi od kojih su neki plakali te sjedoh kod njih kraće vrijeme, a onda me savlada sve to što sam zatekao te odoh do

sobe Allahova Poslanika. Od sluge, koji je stajao pored vrata, zatražih da uđe Poslaniku i pita ga da mi dozvoli da ga posjetim.

On uđe i obavijesti Poslanika, s.a.v.s., a zatim izađe i reče: 'Spomenuo sam te Poslaniku, a on je šutio.' Ja opet odoh kod one grupe vjernika koji su sjedili kod minbera i zadržah se kod njih, a onda me savlada ono što sam zatekao te ponovo odoh kod onog sluge, a on mi reče isto što mi je rekao i prvi put. Opet sam sjeo kod onih što su bili kod minbera i opet me savlada ono što sam zatekao te ponovo odoh do sluge i rekoh mu: 'Zatraži dozvolu za Omera', pa mi opet isto reče, i kad se okrenuh da pođem, sluga me zovnu i reče: 'Allahov je Poslanik dozvolio da uđeš.' Ušao sam i zatekao ga oslonjena na jastuk od kože napunjen vlaknima palmina drveta, na zemlji bez ikakva ležaja, tako da je pijesak ostavio traga na jednoj strani njegova tijela. Poselamih ga, a zatim mu, još stojeći, rekoh: 'Allahov Poslaniče, jesi li to pustio žene?' On podiže svoj pogled prema meni, a zatim mi reče: 'Nisam.' Poslije toga rekoh mu, i dalje stojeći: 'Allahov Poslaniče, da si me vidio kad smo mi Kurejšije bili nadređeni ženama, pa kad dođosmo u Medinu zatekosmo da su žene nadređene muškarcima', nakon čega se Vjerovjesnik, s.a.v.s., nasmija. Zatim mu rekoh: 'Allahov Poslaniče, da si me vidio kad sam ušao kod Hafse i rekao joj da je slučajno ne bi zavelo to što je njezina komšinica ljepša od nje i što je Poslanik, s.a.v.s., više voli', misleći na Aišu, nakon čega se Poslanik i drugi put nasmijao.

Kad sam vidio da se nasmijao, sjeo sam, a zatim sam razgledao po njegovoj kući i nisam našao ništa što bi privuklo pogled, pa rekoh: 'Moli Uzvišenog neka tvome ummetu poveća imetak, jer je Perzijancima i Rimljanima povećao imetak i dat im je dunjaluk, mada oni ne obožavaju Allaha.' On na to reče: 'Pa zar ti sumnjaš, sine Hattabov. To je narod kome je požurena opskrba na dunjaluku.' 'Allahov Poslaniče, traži oprost za mene.' Allahov se Poslanik povukao u osamu zbog onog događaja kada ga je Hafsa otkrila kod Aiše, a bio je rekao da neće prilaziti svojim ženama mjesec dana. Kada ga je Allah ukorio, pa kad je prošlo dvadeset devet dana, Poslanik, s.a.v.s., dođe kod Aiše, r.a., počinjući s njom. Aiša mu tada reče: 'Rekao si da nam nećeš prilaziti mjesec dana, a do sada je prošlo dvadeset

devet noći koje sam jednu po jednu brojala.' Na to joj Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Mjesec je dvadeset devet dana.' A taj je mjesec imao dvadeset devet dana.'"

Aiša, r.a., pripovijeda: "Kada je objavljen ajet koji nam je davao izbor (*ajet koji pruža mogućnost izbora*), počeo je sa mnom, pa mi reče: 'Spomenut ću ti nešto i na tebi je samo da požuriš i da vidiš šta će ti tvoji roditelji narediti.' Ja mu odgovorih: 'Sigurno znam da mi roditelji ne bi rekli da te ostavim.' Poslanik zatim prouči: *'O Vjerovjesniče, reci ženama svojim: 'Ako želite život na ovom svijetu i njegov sjaj, onda se odlučite, dat ću vam pristojnu otpremu i lijepo ću vas otpustiti"*, sve do riječi Uzvišenog: *'...pa Allah je, doista, onima među vama koje čine dobra djela pripremio nagradu veliku.'* (El-Ahzab, 28-29) Ja poslije toga rekoh: 'Pa zar da ovo pitam svoje roditelje? Ja, uistinu, želim Allaha i Njegova Poslanika i onaj svijet.' Nakon toga dao je izbor svim svojim ženama i one su mu isto odgovorile.'"[750]

"Allah želi od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstraniti i potpuno vas očistiti." (El-Ahzab, 33)

Od Ebu Seida prenosi se da je rekao: "Odnosi se na petero: Allahova Poslanika, s.a.v.s., Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna, r.a."[751]

Prenosi se od Ataa ibn Ebi Rebbaha da je rekao: "Pričao mi je onaj što je čuo Umm Sulejm da priča: 'Jednom kada je Poslanik, s.a.v.s., bio u mojoj kući, dođe mu Fatima, noseći sa sobom kotao s juhom. Kad Fatima uđe, Poslanik, s.a.v.s., reče joj: 'Zovi mi svoga muža i svoja dva sina.' Alija, Hasan i Husejn dođoše i sjedoše te počeše jesti onu juhu, dok je Poslanik, s.a.v.s., bio na svome ležaju. Ispod njega je bio ogrtač. Dok sam ja u sobi klanjala, Allah, dž.š., objavi: *'Allah želi od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstraniti, i potpuno vas očistiti.'* Poslanik, s.a.v.s., potom uze dio ogrtača i pokri ih njime, zatim svoje ruke podiže ka nebesima i reče: 'Allahu, ovo je moja porodica (ehlul-bejt) i ovo je moja svita, pa odstrani od

---

[750] Bilježe ga Buhari (1/39), Muslim (10/93) i Tirmizi (4/163-203). Ibn Madža smatra ga vjerodostojnim.

[751] Hadis je slab. Prenosi ga jedino Atijja el-Avfi preko Ibn Džerira (5/22).

njih grijehe i potpuno ih očisti.' Ja sam ušla u prostoriju i rekla: 'I ja sam s njima, Allahov Poslaniče', a on mi reče: 'Ti si uz najbolje, ti si uz najbolje.'"[752]

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Ovaj se ajet odnosi na žene Allahova Poslanika."[753]

Prenosi se od Ikrime da je u vezi s riječima Uzvišenog: *"Allah želi od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstraniti i potpuno vas očistiti"*, rekao: "Ne odnosi se na ono što neki misle, već se odnosi na žene Allahova Poslanika, s.a.v.s." Ovo je Ikrima glasno obznanjivao među narodom.[754]

"Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha – Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio." (El-Ahzab, 35)

Mukatil ibn Hajjan kaže: "Esma bint Umejs, kada se sa svojim mužem Džaferom ibn Ebi Talibom vratila iz Abesinije, došla je kod Poslanikovih, s.a.v.s., žena i upitala: 'Je li u Kur'anu objavljeno išta u vezi s nama?', pa su joj one odgovorile da nije, a ona je poslije toga otišla kod Poslanika, s.a.v.s., i rekla mu: 'Allahov Poslaniče, žene su u strahu i na gubitku.' 'A zašto misliš da je tako?', upita Allahov Poslanik. Ona mu reče: 'Zato što se one ne spominju u dobru kao što se spominju muškarci.'

[752] Sened ovog hadisa je slab zbog nepoznatog prenosioca. Međutim Tirmizi ga bilježi u drugoj verziji preko Ebu Selema i kaže: "Hadis je neobičan." Ata, koji ga prenosi od Omera ibn Ebi Selema, bilježi ga i u drugoj slaboj verziji preko Šehra ibn Hušiba (3871), ne spominjući ajet, dodajući: "Hadis je dobar."

[753] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/198) pripisuje ga Ibn Merdevejhu.

[754] Bilježi ga Ibn Džerir (7/22).

To je bio povod da Uzvišeni objavi: *'Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama...'*, sve do kraja ajeta."[755]

Katada kaže: "Kada je Allah spomenuo Poslanikove, s.a.v.s., žene, kod njih dođoše neke muslimanke i rekoše: 'Vi ste spomenute u Kur'anu, a mi nismo. Da u nama ima dobra, i mi bismo sigurno bile spomenute.' To je bio povod objave ovog ajeta."[756]

Od Ammare, ensarijke, prenosi se da je došla kod Poslanika, s.a.v.s., i rekla: "Ono što vidim jeste da je sve za muškarce, a za žene ne vidim ništa", pa je Uzvišeni objavio: *"Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama..."*[757]

"... I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali kako se vjernici ne bi više ustručavali da se žene ženama posinaka svojih kad se oni od njih razvedu – kako Allah odredi onako treba biti." (El-Ahzab, 37)

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Odnosi se na Zejneb bint Džahš, koja se ponosila u odnosu na ostale žene Allahova Poslanika, s.a.v.s., govoreći: "Vas su vaše porodice udale, a mene je udao Uzvišeni Allah iznad sedam nebesa."[758]

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kad je istekao Zejnebin *iddet* Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče Zejdu ibn Harisu: 'Ti si najpouzdaniji i najsigurniji kod mene, zato idi kod Zejneb i zaruči je za mene.' Zejd ode i zateče je kako mijesi tijesto. 'Kad sam je vidio', rekao je Zejd, 'postala je vrijedna u mojim očima, tako da je nisam mogao gledati znajući da se Poslanik, s.a.v.s., zanima za nju, pa sam joj okrenuo leđa, uzmaknuo i rekao: "Zejneb, donosim ti radosnu vijest. Poslanik, s.a.v.s., te spominje", a ona reče: "Ništa neću uraditi dok mi moj Gospodar to ne naredi, pa ode na mjesto gdje je klanjala. Nakon toga bijaše objavljeno: *"... I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali kako se vjernici ne bi više*

---

[755] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 315.

[756] Bilježi ga Ibn Džerir (2/7-10).

[757] Bilježi ga Tirmizi (4/16) i kaže da je ovaj hadis dobar.

[758] Prenosioci su ovog hadisa oni od kojih Buhari prenosi hadise, Ibn Sad (8/73).

ustručavali da se žene ženama posinaka svojih kad se oni od njih razvedu – kako Allah odredi onako treba biti."[759]

"On vas blagosilja, a i meleki Njegovi..." (El-Ahzab, 43)

Mudžahid kaže: "Kada je objavljeno: *'Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav'* (El-Ahzab, 56), Ebu Bekr, r.a., rekao je Poslaniku, s.a.v.s.: 'Allah ti nije dao nikakvo dobro, a da Mu se u tome i mi nismo pridružili.' Nakon toga objavljeno je: *'On vas blagosilja, a i meleki Njegovi...'*"[760]

"Možeš zanemariti one među njima koje hoćeš i možeš pozvati sebi onu koju hoćeš, a možeš zatražiti onu koju si udaljio, nijedno od toga nije tvoj grijeh. Najlakše će tako one radosne biti i neće se žalostiti i tako će sve onim što im ti daješ zadovoljne biti – a Allah zna šta je u srcima vašim. Allah zna sve i blag je." (El-Ahzab, 51)

Komentatori Kur'ana kažu: "Povod objave ovog ajeta jesu Poslanikove, s.a.v.s., žene, koje su bile ljubomorne i tom ljubomorom ga mučile, tražeći još da im poveća opskrbu. To je naljutilo Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa im nije prilazio mjesec dana, sve dok nije objavljen *ajet izbora*, u kome je Allah, dž.š., naredio Poslaniku, s.a.v.s., da im da izbor između ovoga i onoga svijeta te da one koje izaberu ovaj svijet oslobodi, a da ostavi one koje izaberu Uzvišenog Allaha i Njegova Poslanika, s tim da one koje to izaberu postaju majke vjernika i nikada se više neće moći udavati. Data mu je mogućnost da zanemari koju hoće i da sebi pozove onu koju hoće. Sve su izabrale Allahova Poslanika, s.a.v.s., bez obzira na to obišao ih ili ne, dao jednima više u odnosu na druge ili ne ili se s nekima manje družio. Sve je to ovisilo o njegovoj volji i mogao je odlučiti što god je htio. Međutim, bez obzira na to što su one sve to prihvatile i što mu je u ovom pitanju data velika širina, Poslanik, s.a.v.s., prema svakoj je jednako postupao."[761]

---

759 Bilježe ga Muslim (9/228) i Ahmed (3/195). Prenosioci su ovog hadisa pouzdani.

760 Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/206) pripisuje ga Abdu ibn Hamidu i Ibn Munziru.

761 Bilježi ga Ibn Kesir (3/550-551).

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., kada je objavljen ajet: '*Možeš zanemariti one među njima koje hoćeš i možeš pozvati sebi onu koju hoćeš, a možeš zatražiti onu koju si udaljio, nijedno od toga nije tvoj grijeh...*', tražio dozvolu od one kod koje je trebao doći." Muaza upita: "Šta si ti odgovarala?" Aiša, r.a., reče: "Ako je tog dana trebao doći meni, nikome nisam davala prednost u odnosu na sebe."[762]

Grupa komentatora Kur'ana smatra da su se žene Allahova Poslanika, kad je objavljen *ajet izbora*, pobojale da ne budu puštene pa su rekle: "Allahov Poslaniče, daj nam od svoga imetka i od sebe onoliko koliko hoćeš, samo nas nemoj pustiti." Povodom toga objavljen je ovaj ajet.[763]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., govorila: "Zar se žena ne stidi ponuditi nekome da mu bude žena?", nakon čega je objavljeno: "*Možeš zanemariti one među njima koje hoćeš i možeš pozvati sebi onu koju hoćeš, a možeš zatražiti onu koju si udaljio, nijedno od toga nije tvoj grijeh...*" Aiša mu je poslije toga rekla: "Vidim da ti tvoj Gospodar požuruje ono što želiš."[764]

"O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi..."
(El-Ahzab, 53)

Komentatori Kur'ana kažu: "Kada se Poslanik, s.a.v.s., oženio Zejnebom bint Džahš, priredio je gozbu u kojoj je bilo hurmi i kaše, a usto je još zaklao i ovcu. O tom događaju Enes kaže: 'Moja majka Umm Sulejm u kamenoj zdjeli poslala mu je *hajs*.[765] Poslanik, s.a.v.s., naredio mi je da pozovem ashabe na gozbu, pa sam ih i pozvao. Grupa za grupom poče dolaziti i objedovati. Kako bi koja grupa završila s jelom, tako bi i odlazila. Naposljetku rekoh Poslaniku, s.a.v.s.: 'Poslaniče, pozvao sam sve i niko nije ostao, a da nije došao.' Poslanik nam reče da podignemo trpezu, što i učinismo. Jedna grupa nakon toga ode, a trojica gostiju zadržaše se veoma dugo. Poslaniku,

---

762 Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4789) i Muslim (23/146), str. 1103.

763 Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (210/5) pripisuje ga Ibn Merdevejhu, koji ga prenosi od Mudžahida.

764 Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4788) i Muslim (49/1464).

765 Jelo od hurmi s maslom i grušalinom.

s.a.v.s., zbog toga je bilo neugodno, ali ga je bilo stid da ih upozori. Povodom ovog slučaja Uzvišeni je objavio ovaj ajet. To je bio i razlog da Poslanik, s.a.v.s., između mene i sebe postavi zastor."[766]

Enes ibn Malik, r.a., kaže: "Kada se Poslanik, s.a.v.s., oženio Zejnebom bint Džahš, pozvao je ljude na gozbu i oni se odazvaše, objedovaše i razgovaraše. Poslanik, s.a.v.s., onda poče činiti pokrete kao da se sprema da ustane, ali oni ne ustadoše. Kad primijeti da ne ustaju, Poslanik, s.a.v.s., ustade, a s njim ustadoše i još neki ljudi. Trojica ljudi, međutim, ostadoše i dalje sjediti. Kasnije Poslanik, s.a.v.s., opet dođe i kad vidje da ona trojica još sjede, vrati se. Kad odoše, dođoh Poslaniku, s.a.v.s., i obavijestih ga da su otišli. Nakon ovog slučaja Poslanik, s.a.v.s., stavio je između mene i sebe zastor. Tada je Uzvišeni objavio: *'O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi. Tek kad budete pozvani, onda uđite, i pošto jedete, raziđite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to kaže, a Allah se ne stidi istine...'* sve do riječi Allaha, dž.š.: *'To bi, uistinu, kod Allaha bio veliki grijeh!'*"[767]

Prenosi se od Enesa ibn Malika, r.a., da je rekao: "Bio sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kad je jednom prilikom prošao pored jedne od svojih soba i u njoj vidio skupinu ljudi kako razgovaraju, nakon čega se vratio i ušao u svoju drugu sobu te stavio zastor između mene i sebe. Ja sam poslije došao kod Ebu Talhe i ispričao mu cijeli slučaj, a on mi reče: 'Ako je istina ono što si mi rekao, onda će Uzvišeni povodom toga objaviti nešto iz Kur'ana.' Poslije toga Uzvišeni objavi: *'O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove...'*"[768]

Prenosi se od Omera ibn Hattaba, r.a., da je rekao: "Allahov Poslaniče, kod tebe ulazi i dobročinitelj i grešnik, pa bi možda bilo bolje da majkama vjernika narediš da stave zastor." Poslije toga Uzvišeni Allah objavio je ajet u vezi sa zastorom.[769]

---

766 *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 319.

767 Bilježe ga Buhari (6239), Muslim (92/1428) i Nesai (440).

768 Bilježe ga Ibn Džerir (22/28) i Tirmizi (3217), koji kaže: "Ovaj je hadis u ovoj verziji neobičan."

769 Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Buhari (4890).

Prenosi se od Mudžahida da su neki ashabi objedovali s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je ruka jednog od njih slučajno dohvatila ruku Aiše, koja je objedovala zajedno s njima. To se nije svidjelo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Nakon ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je ajet u vezi sa zastorom.[770]

"...niti da se ženama njegovim poslije smrti njegove ikada oženite." (El-Ahzab, 53)

Ibn Abbas, r.a., u verziji koja se prenosi od Ataa, rekao je: "Jedan mekanski uglednik reče: 'Ako Poslanik, s.a.v.s., umre, ja ću se oženiti Aišom.' Tada Uzvišeni Allah, dž.š., objavi ovaj ajet."[771]

"Allah i meleki njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav." (El-Ahzab, 56)

Od Kaba ibn Adžrea prenosi se da je rekao: "Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., rečeno je: 'Znamo kako da te pozdravljamo, ali ne znamo kako da te blagosiljamo?' Uzvišeni Allah je povodom toga objavio: *'Allah i meleki njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav.'*"[772]

Od Asmeija se prenosi da je rekao: "Čuo sam Mehdija[773] kako na minberu u Basri kaže: 'Allah vam je naredio nešto počinjući prvo od Sebe i meleka govoreći: *'Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav'*, čime je dao prednost Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., u odnosu na druge poslanike i odabrao baš vas između ostalih stvorenja. Zato na Allahovu blagodat uzvratite zahvalom.'"

Učenjak Ebu Osman rekao je: "Čuo sam imama Sehla ibn Muhammeda ibn Sulejmana da je rekao: 'Ova čast kojom je Uzvišeni Allah počastio našeg Vjerovjesnika bolja je i potpunija od časti koju je ukazao Ademu, a.s., naređujući melekima da mu učine sedždu, jer nije dozvoljeno da

---

[770] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 319.
[771] Bilježi ga Ibn Kesir (3/566).
[772] Bilježi ga Ahmed (1/242).
[773] Mehdi – halifa Ebu Abdullah ibn Mensur Ebi Džafer ibn Muhammed ibn Alij el-Hašimi el-Abbasi. Rođen je u mjestu Idž u Perziji dvadeset sedme godine po Hidžri. Bio je darežljiv i hvaljen, omiljen među podanicima.

Allah, dž.š., bude zajedno s melekima u počasti ukazanoj Ademu, a.s., dok je, s druge strane, Uzvišeni Allah zajedno s melekima učestvovao u počasti koju je dao Poslaniku, s.a.v.s. Zato je čast koju je Uzvišeni i sam učinio potpunija od počasti koja se tiče isključivo meleka, bez mogućnosti da Uzvišeni sudjeluje u njoj zajedno s melekima.' Ovo što je rekao Sehl slično je onome što je rekao Mehdi, a moguće je i da je to čuo od njega i onda ga još više pojasnio, uspoređujući blagosiljanje s počašću koju je Uzvišeni ukazao Ademu, a.s. Na kraju je to pojašnjenje bilo jasnije i još ljepše kazano.'"[774]

Od Ebu Hurejre prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko mene blagoslovi jednom, Allah će njega blagosloviti deset puta."[775]

"A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe kletvu i pravi grijeh." (El-Ahzab, 58)

Ata je rekao: "Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Omer, r.a., vidio neku djevojku ensarijku dotjeranu i nagizdanu pa ju je udario, jer mu se nije svidjelo što je pokazala svoje ukrase. Ona je nakon toga otišla i požalila se svojoj porodici. Oni dođoše kod Omera i izvrijeđaše ga. Poslije toga Uzvišeni objavi ovaj ajet."[776]

Mukatil veli: "Ovaj ajet objavljen je povodom Alije, r.a., kojeg su neki licemjeri pratili i vrijeđali."[777]

Dahhak, Suddi i Kelbi kažu: "Odnosi se na razvratnike koji su hodali ulicama Medine, prateći i napastvujući žene koje su išle obavljati potrebu. Kada bi vidjeli neku ženu, približili bi joj se pa bi je dotakli. Onu koja ne bi ništa rekla slijedili su, a ako bi ih izgrdila, ostavili bi je na miru. Tražili su samo robinje, međutim, tada se robinje nisu razlikovale od slobodnih žena, već su i one izlazile u haljini i velu. To ih je natjeralo da se požale svojim muževima, koji su to spomenuli Poslaniku, s.a.v.s., nakon čega je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[778] Dokaz ispravnosti ovog mišljenja jesu riječi Allaha, dž.š.:

---

[774] Bilježi ga Ibn Kesir (3/557-567).

[775] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (306).

[776] Ovom hadisu nisam pronašao oslonac.

[777] *Esbabu nuzulil-Kur'an* (320).

[778] Ibid.

"O Vjerovjesniče, reci ženama svojim, i kćerima svojim, i ženama vjernika neka spuste haljine svoje niza se. Tako će se najlakše prepoznati pa neće napastvovane biti. A Allah prašta i samilostan je." (El-Ahzab, 59)

Od Ebu Malika prenosi se da je rekao: "Žene vjernika noću su izlazile da obave potrebu. Licemjeri su ih susretali i vrijeđali pa je povodom toga Uzvišeni objavio ovaj ajet."[779]

Suddi kaže: "Medina je bila gusto naseljena. Žene su noću izlazile da obave potrebu, a i griješnici u Medini također su izlazili noću, pa bi, kada bi vidjeli ženu s velom, rekli: 'Ovo je slobodna žena', i onda bi je ostavili na miru, a kada bi vidjeli ženu bez vela, rekli bi: 'Ovo je robinja', pa bi je zavodili. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet."[780]

Aiša, r.a., kaže: "Omer ibn Hattab govorio je Poslaniku, s.a.v.s., da naredi svojim ženama da se pokriju, a on to nije činio. Žene Allahova Poslanika, s.a.v.s., izlazile su noću na mjesto gdje se obavlja potreba. Tako je jednom prilikom izašla Sevda ibn Zema, koja je bila visoka, pa ju je Omer, r.a., vidio i rekao joj: 'O Sevdo, prepoznali smo te', želeći time potaknuti objavu naredbe za hidžab. Tada je Uzvišeni objavio *ajet hidžaba.*"

O objavi nekih ajeta sure *Ja-Sin*

(objavljena u Meki, 83 ajeta)

"Mi ćemo, zaista, mrtve oživjeti i Mi smo zapisali ono što su uradili i tragove njihove koje su iza sebe ostavili; sve smo Mi to u Knjizi jasnoj pobrojali." (Ja-Sin, 12)

Ebu Seid el-Hudri rekao je: "Porodica Benu Selma živjela je u jednom udaljenom kraju Medine, pa su se poželjeli preseliti da bi bili bliže mesdžidu. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet,

[779] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 164, pripisuje ga Ibn Sadu.

[780] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 321.

a Poslanik, s.a.v.s., u vezi s tim reče im: 'Vaši se tragovi koje iza sebe ostavljate pišu. Zašto onda da se selite?'"[781]

Od Ebu Seida el-Hudrija prenosi se da je rekao: "Benu Selma požalili su se Poslaniku, s.a.v.s., da su im kuće daleko od mesdžida. U vezi s tim Allah, dž.š., objavio je: *'Mi ćemo, zaista, mrtve oživjeti i Mi smo zapisali ono što su uradili i tragove njihove koje su iza sebe ostavili; sve smo Mi to u Knjizi jasnoj pobrojali.'* Poslanik, s.a.v.s., potom reče: 'Držite se svojih kuća jer se vaši tragovi koje ostavljate zapisuju.'"

"Kako čovjek ne vidi da ga Mi od kapi sjemena stvaramo, i opet je otvoreni protivnik." (Ja-Sin, 77)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "As ibn Vail uzeo je jednu kost iz jedne doline, zdrobio je svojom rukom, a zatim se obratio Poslaniku, s.a.v.s.: 'Zar će Allah ovo oživjeti nakon što istruhne?' 'Da, Allah će te prvo usmrtiti, a zatim oživjeti, a zatim uvesti u džehenemsku vatru.' Nakon ovog slučaja objavljeni su ajeti iz posljednjeg dijela sure Ja-Sin."

"Ko će oživjeti kosti kad budu truhle?" (Ja-Sin, 78)

Komentatori Kur'ana kažu: "Ubejj ibn Halef došao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s, noseći sa sobom kost koja je već bila istruhla i upitao ga: 'Muhammede, zar misliš da će ovo Allah oživjeti nakon što je istruhlo?' 'Da', reče mu Poslanik, 'i tebe će proživjeti i uvesti u vatru.' Povodom tog slučaja Uzvišeni je objavio ovaj ajet: *'I nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govori: 'Ko će oživjeti kosti kad budu truhle?'"*[782]

Od Ebu Malika prenosi se da je Ubejj ibn Halef el-Džehmi došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., s truhlom kosti i rekao: 'Muhammede, zar će Allah oživjeti ovo nakon što istruhne?' 'Da', reče Allahov Poslanik, 'proživjet će i to i tebe će usmrtiti i oživjeti, a zatim te uvesti u džehenemsku vatru.' Povodom ovog slučaja objavljen je ovaj ajet."[783]

---

[781] Hadis je veoma slab. Bilježi ga Hakim (428/2) i smatra ga vjerodostojnim, a s njim se slaže i Zehebi.

[782] Bilježi ga Ibn Kesir (3/639-640).

[783] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Pogledajte *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 326. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (5/269) pripisuje ga Seidu ibn Mensuru.

O objavi nekih ajeta sure *Sad*

(objavljena u Meki, 88 ajeta)

"Zar on da bogove svede na Boga jednog?" (Sad, 5)

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Razbolio se Ebu Talib i Kurejšije mu dođoše u posjetu, a i Poslanik, s.a.v.s., dođe mu i krenu da sjede kod Ebu Talibove glave, gdje je bilo jedno upražnjeno mjesto. Međutim, Ebu Džehl ustade da ga spriječi, a i Kurejšije se požališe na Muhammeda, s.a.v.s., pa ga Ebu Talib upita: 'Sinko, šta želiš od svog naroda?' 'Amidža', reče Poslanik, s.a.v.s., 'želim samo jednu rečenicu koja će im omogućiti da im se Arapi pokore i nearapi danak plaćaju.' 'Koja je to rečenica?', upita Ebu Talib. 'To je samo jedna rečenica', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'A to je?', ponovo upita Ebu Talib. Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Želim samo da kažu da nema boga osim Allaha.' Kad to čuše, Kurejšije povikaše: 'Zar on da bogove svede na Boga jednog?' Povodom ovog slučaja objavljeno je: *'Sad. Tako mi Kur'ana slavnog. Doista su bahati i inadžije oni koji neće da vjeruju! Koliko smo Mi naroda prije njih uništili. I oni su za pomoć vapili, ali je bilo kasno!'* (Sad, 1-3)"[784]

Komentatori Kur'ana kažu: "Vijest da je Omer ibn Hattab prihvatio islam teško je pala Kurejšijama. S druge strane, vjernici se tome obradovaše. Velid ibn Mugira okupljenim prvacima Kurejšija poslije toga reče: 'Idite kod Ebu Taliba i od njega tražite savjet.' Oni odoše kod Ebu Taliba pa mu rekoše: 'Ti si naš prvak i jedan od uglednika. Dobro znaš šta su uradili ovi pokvarenjaci, zato smo došli tebi da presudiš između nas i tvoga bratića.' Ebu Talib tada posla nekoga po Muhammeda, s.a.v.s., te mu, kad on dođe, reče: 'Bratiću, evo, ovaj tvoj narod traži nešto od tebe, pa nemoj po svaku cijenu ustajati protiv svoga naroda.' 'Šta hoće?', upita Allahov Poslanik,

[784] Hadis je dobar. Bilježi ga Tirmizi (3232) i kaže: "Ovaj je hadis dobar", dok ga Hakim, s kojim se slaže i Zehebi, smatra vjerodostojnim.

s.a.v.s. 'Ostavi se nas i bogova naših, a i mi ćemo ostaviti tebe i Boga tvog', rekoše.

Na to Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Hoćete li reći jednu riječ pomoću koje ćete ovladati Arapima i kojom ćete pokoriti nearape?' 'Reći ćemo dvije i još deset takvih', reče Ebu Džehl. Poslanik, s.a.v.s., potom reče: 'Recite da nema boga osim Allaha.' To im se ne svidje pa ustadoše i povikaše: 'Zar on da bogove svede na Boga jednog? Kako sva stvorenja mogu imati jednog Boga?' To je bio povod da Uzvišeni Allah objavi ove ajete sve do riječi: *'I prije njih su narod Nuhov, i Ad, i faraon, vlasnik građevina ogromnih, poricali...'* (Sad, 12)"[785]

O objavi nekih ajeta sure *Ez-Zumer*

(objavljena u Meki, 75 ajeta)

"Je li onaj koji u noćnim satima vrijeme u molitvi provodi, padajući licem na tlo i stojeći, strahujući od onoga svijeta i nadajući se milosti Gospodara svoga...?" (Ez-Zumer, 9)

U predanju koje se prenosi od Ataa Ibn Abbas, r.a., kaže: "Odnosi se na Ebu Bekra."

Ibn Omer, r.a., kaže: "Odnosi se na Osmana ibn Affana."

Mukatil kaže: "Odnosi se na Amra ibn Jasira."

"Za one koji izbjegavaju da se kumirima klanjaju i koji se Allahu obraćaju – njima su namijenjene radosne vijesti, zato obraduj robove Moje..." (Ez-Zumer, 17)

Ibn Zejd kaže: "Povod objave ovog ajeta bila su trojica ljudi koji su i u džahilijetu govorili da nema drugog boga osim Allaha, a to su Zejd ibn Amr, Ebu Zerr el-Gafari i Selman el-Farisi."[786]

"...zato obraduj robove Moje, koji Kur'an slušaju i slijede ono što je najljepše u njemu..." (Ez-Zumer, 17-18)

---

[785] Bilježi ga Ibn Kesir (4/29-31).

[786] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 329.

Ata prenosi da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Ebu Bekr es-Siddik povjerovao je u Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa dođoše Osman, Abdur-Rahman ibn Avf, Talha ibn Zubejr, Seid ibn Zejd i Sad ibn Ebi Vekkas i upitaše ga je li to istina. On ih obavijesti da je to istina pa i oni povjerovaše. To bijaše povod da Uzvišeni objavi: '*...zato obraduj robove Moje, koji Kur'an slušaju i slijede ono što je najljepše u njemu.*'"[787]

"Zar je isti onaj čije je srce Allah učinio sklonim islamu, pa on slijedi Svjetlo Gospodara svoga. Teško onima čija su srca neosjetljiva kad se spomene Allah – oni su u pravoj zabludi!" (Ez-Zumer, 22)

Povod objave ovog ajeta bili su Hamza i Alija, s jedne strane, i Ebu Leheb i njegov sin, s druge strane. Alija i Hamza jesu oni čija je srca Allah učinio sklonim islamu, dok su Ebu Leheb i njegova djeca oni čija su srca neosjetljiva kad se u njihovom prisustvu Allah, dž.š., spomene.[788]

"Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se pouke ponavljaju..." (Ez-Zumer, 23)

Od Sada ibn Ebi Vekkasa, r.a., prenosi se da neki ljudi rekoše Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Pričaj nam", pa Uzvišeni objavi: *"Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se pouke ponavljaju..."*[789]

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ovaj je ajet objavljen zbog Mekelija koji su rekli: 'Muhammed misli da onome ko bude obožavao kumire ili ko bude bespravno nekoga ubio, neće biti oprošteno, pa kako ćemo onda učiniti Hidžru i postati muslimani kad smo uz Allaha

[787] Ibid., str. 33.
[788] Ibid.
[789] Bilježi ga Ibn Kesir (4/54-55).

obožavali i druge bogove i bespravno ubijali?' Povodom onoga što su rekli, Uzvišeni je objavio ovaj ajet."[790]

Ibn Omer, r.a., veli: "Povod objave ovog ajeta bili su Ajjaš ibn Ebi Rebia, Velid ibn el-Velid i još jedna grupa muslimana koji su primili islam, a zatim bili stavljeni na kušnju i kažnjavani zbog islama, sve dok ne podlegoše iskušenju. Mi smo govorili: 'Allah nikada od njih više ništa neće prihvatiti. To su ljudi koji su primili islam, a zatim su vjeru svoju ostavili zato što su bili zlostavljani.' Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je navedene ajete. U to je vrijeme Omer bio pisar pa je ajete poslao Ajjašu ibn Ebi Rebiu, Velidu ibn el-Velidu i ostalima, nakon čega ponovo primiše islam i preseliše se u Medinu."[791]

Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da je jedna grupa idolopoklonika ubila dosta ljudi i često zinaluk činila, a zatim je došla Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekla: "Ono u što pozivaš je, doista, lijepo, još kad bi nam samo potvrdio da se za naše grijehe možemo nekako iskupiti.' Nakon toga je Uzvišeni objavio: *'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost!'*"[792]

Ibn Omer prenosi od Omera, r.a., da je rekao: "Kad smo se sabrali da učinimo Hidžru, dogovorio sam se s Ajjašom ibn Ebi Rebiom i Hišamom ibn el-Asom ibn Vailom, r.a., da se nađemo kod Menasifa, mikata Benu Gaffara, i da smatramo da je onaj ko nije uspio doći bio spriječen te da nastavimo. Ajjaš i ja našli smo se na dogovorenom mjestu, a Hišam nije uspio stići, jer je bio stavljen na kušnju kojoj je i podlegao. Mi smo došli u Medinu i govorili smo da Allah od takvih kao što je Hišam neće primiti pokajanje, jer su spoznali Allaha i Njegova Poslanika, s.a.v.s., a onda su se zbog dunjalučkog iskušenja odmetnuli od toga. Nakon toga je Uzvišeni objavio: *'Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv"*, sve do riječi Uzvišenog Allaha: *'A zar u Džehennemu neće biti boravište oholih?'* (Ez-Zumer, 60)."

[790] Bilježi ga Ibn Džerir (23/10) s nizom prenosilaca preko Atijje el-Avfija.

[791] Bilježi ga Ibn Džerir (24/11) preko Ishaka.

[792] Bilježe ga Buhari i Muslim.

Dalje pripovijedajući ovaj slučaj, Ibn Omer, r.a., kaže: "Zatim sam te ajete napisao svojom rukom i poslao ih Hišamu." A Hišam kaže: "Kad sam dobio to pismo s ajetima, odnio sam ga u mjesto Zu Tuva i rekao: 'Allahu, učini da razumijem njihovo značenje.' Onda sam spoznao da smo upravo mi bili povod objave ovih ajeta. Zatim sam se vratio, uzjahao devu i priključio se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s."[793]

Prenosi se, također, da je ovaj ajet objavljen povodom Vahšija, koji je ubio Hamzu, r.a., što smo spomenuli prilikom govora o posljednjem dijelu sure *El-Furkan*.[794]

"Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati..."
(Ez-Zumer, 67)

Od Abdullaha se prenosi da je neki sljedbenik Knjige došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Ebu Kasime, je li ti poznato da Allah drži stvorenja na jednom prstu, Zemlju na jednom, drveće na jednom i tlo na jednom?" Poslanik, s.a.v.s., na to se toliko nasmijao da su mu se ukazali kutnjaci. Tada je Uzvišeni objavio: *"Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati..."*[795]

To znači da je Allah u stanju obuhvatiti Zemlju i sve što je na njoj kao što neko od nas nosi nešto na prstu. Upotrijebljen je slikovit način kojim međusobno razgovaramo da bismo nešto razumjeli. Uzvišeni o Sebi kaže: *"...a čitava će Zemlja na Sudnjem danu u vlasti Njegovoj biti, a nebesa će u moći Njegovoj smotana ostati..."* (Ez-Zumer, 67), to jest smotat će ih Svojom moći.

---

[793] Bilježi ga Bejheki (9/13) sa spojenim nizom prenosilaca.

[794] Hadis je slab.

[795] Niz prenosilaca koji navodi autor ovog djela ne seže do Poslanika, s.a.v.s. Međutim, Buhari bilježi verziju čiji niz prenosilaca seže do Poslanika, s.a.v.s. Bilježe ga još Ahmed (1/378) i Ibn Džerir (23/18).

O objavi nekih ajeta sure *Fussilet*

(objavljena u Meki, 54 ajeta)

“Vi se niste krili zato da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile, već zato što ste vjerovali da Allah neće saznati mnogo štošta što ste radili.” (Fussilet, 22)

Ibn Mesud o ovom ajetu kaže: ”Dvojica ljudi iz plemena Sekif i njihov zet iz plemena Kurejš ili dvojica ljudi iz plemena Kurejš i njihov zet iz plemena Sekif bili su zajedno u jednoj kući pa jedan od njih reče: ‘Šta mislite čuje li Allah naše došaptavanje i naš razgovor?’ A drugi na to reče: ‘Nešto čuje, a nešto ne.’ Treći, opet, kaza: ‘Ako čuje nešto, onda čuje sve.’ Nakon toga je objavljen ovaj ajet.”[796]

Od Abdullaha se prenosi da je rekao: “Bio sam skriven ispod pokrivača Kabe kad dođoše trojica debelih, nerazumnih ljudi: jedan Kurejšija i dva njegova rođaka iz plemena Sekif, ili jedan iz plemena Sekif, a dvojica njegovih rođaka Kurejšija pa su govorili nešto što nisam razumio, a onda jedan od njih reče: ‘Šta mislite je li Allah čuo ovo što smo govorili?’, a drugi reče: ‘Ako govorimo glasno, čuje, a ako govorimo tiho, ne čuje’, a treći reče: ‘Ako je čuo jedan dio, onda je čuo sve.’ To sam prenio Poslaniku, s.a.v.s., nakon čega mu je bilo objavljeno: *‘Vi se niste krili zato da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile, već zato što ste vjerovali da Allah neće saznati mnogo štošta što ste radili.”* [797]

“Onima koji govore: ‘Gospodar naš je Allah’, pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki: ‘Ne bojte se i ne žalostite se i radujte se Džennetu koji vam je obećan.” (Fussilet, 30)

Ata kaže: “Prenosi se od Ibn Abbasa, r.a., da se ovaj ajet odnosi na Ebu Bekra, r.a., jer su mnogobošci rekli: ‘Allah je naš Gospodar, a meleki su njegove kćeri i oni su naši posrednici kod Allaha’, i nisu

---

[796] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4816) i Muslim (5/2775).

[797] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (3249) i kaže: “Ovaj je hadis vjerodostojan.”

bili upravu, a jevreji su rekli: 'Allah je naš Gospodar i Uzejr je njegov sin, a Muhammed nije vjerovjesnik', i nisu bili upravu, dok je Ebu Bekr rekao: 'Naš je Gospodar jedino Allah i Njemu ravna nema, a Muhammed je Njegov rob i poslanik', i pri tome je i ostao."[798]

O objavi nekih ajeta sure *Eš-Šura*

(objavljena u Meki, 53 ajeta)

"Reci: 'Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu od vas, osim pažnje rodbinske. A umnogostručit ćemo nagradu onome ko učini dobro djelo, jer Allah, zaista, mnogo prašta i blagodaran je.'" (Eš-Šura, 23)

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Kada je Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu, imao je nekih potreba i troškova koje nije mogao pokriti, pa ensarije rekoše: 'Preko ovog čovjeka Uzvišeni vas je Allah uputio, a usto on je i sin vaše kćerke. Ima troškove koje nije u stanju pokriti, zato mu od vašeg imetka izdvojite onoliko koliko vam neće nauditi pa mu to dajte, kako bi time mogao pokriti svoje troškove', što oni i uradiše, a zatim dođoše Poslaniku, s.a.v.s., pa mu rekoše: 'O Allahov Poslaniče, ti si sin naše kćeri i preko tebe nas je Uzvišeni Allah uputio, a imaš troškove koje nisi u stanju platiti pa smo našli za shodno da ti damo jedan dio svog imetka, kako bi se time pomogao kad ti zatreba.' To je bio povod objave ovog ajeta."[799]

Katada kaže: "Mnogobošci su se jednom prilikom sakupili na jednom od svojih zborišta pa onda jedni drugima rekoše: 'Zar ne vidite da Muhammed za ono što mu dolazi traži nagradu?', nakon čega je objavljen ovaj ajet."

"Kad bi Allah svim Svojim robovima davao opskrbu u obilju, oni bi se na Zemlji osilili..." (Eš-Šura, 27)

---

798 *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 335.

799 Hadis je slab. Bilježi ga Taberani u *El-Kebiru* (33-12384/12).

Povod objave ovog ajeta jeste jedna grupa siromaha, stanovnika sofe (*ehli suffe*), koji su poželjeli obilje i bogatstvo.[800]

Habbab ibn el-Ert rekao je: "Odnosi se na nas, i to zato što smo, vidjevši bogatstvo plemena Kurejza i Nedir, poželjeli imati isto, nakon čega je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[801]

Od Amra ibn Harisa prenosi se da je rekao: "Ovaj je ajet objavljen zbog stanovnika sofe, i to onda kada su silno poželjeli dunjaluk."[802]

"Nijednom čovjeku nije dato da mu se Allah obraća, osim na jedan od tri načina: nadahnućem, ili iza zastora, ili da pošalje izaslanika koji, Njegovom voljom, objavljuje ono što On želi..." (Eš-Šura, 51)

Kada su jevreji rekli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Zar ne razgovaraš s Allahom, dž.š., i zar ga ne vidiš, ako si vjerovjesnik, kao što je to Musa, a.s., činio?" Poslanik, s.a.v.s., rekao im je da Musa, a.s., nije vidio Allaha, a u vezi s ovim slučajem Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.

O objavi nekih ajeta sure *Ez-Zuhruf*

(objavljena u Meki, 89 ajeta)

"A kada je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni zbog toga zagalamili." (Ez-Zuhruf, 57)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Poslanik, s.a.v.s., rekao Kurejšijama: "Skupino Kurejšija, nema nikakva dobra u onome što se obožava mimo Allaha." Kurejšije rekoše: "Pa zar ne smatraš da je Isa bio vjerovjesnik i dobri Allahov rob. Ako je onako kako govoriš, pa i on je kao njihova božanstva." Tada je Uzvišeni objavio:

---

[800] Sujuti ga pripisuje Hakimu, koji ga prenosi od Alije, r.a., i smatra da je vjerodostojan.

[801] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 338.

[802] Bilježi ga Hejsemi (7/104), a Taberani ga navodi s nizom prenosilaca i kaže da su prenosioci ovog hadisa pouzdani.

"A kada je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni zbog toga zagalamili."[803]

O objavi nekih ajeta sure *Ed-Duhan*

(objavljena u Meki, 59 ajeta)

"Okušaj, ta, ti si, uistinu, 'moćni' i 'poštovani'."
(Ed-Duhan, 49)

Katada je rekao: "Odnosi se na Allahova neprijatelja Ebu Džehla, i to zato što je podrugljivo rekao: 'Zar mi to Muhammed prijeti?! Tako mi Allaha, ja sam, uistinu, najmoćniji između onih koji stanuju u dolini.' Tada je Uzvišeni objavio ovaj ajet."[804]

Od Ikrime se prenosi da je rekao: "Jednom je prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., sreo Ebu Džehla pa mu ovaj reče: 'Ja sam najsigurniji u ovoj dolini i ja sam moćan i poštovan.' Allah ga je zbog ovih riječi osramotio, ponizio i usmrtio u Bici na Bedru, i povodom toga objavio: *'Okušaj, ta, ti si, uistinu, 'moćni' i 'poštovani.'*"[805]

O objavi nekih ajeta sure *El-Džasija*

(objavljena u Meki, 37 ajeta)

"Reci vjernicima da oproste onima koji ne očekuju Allahove dane u kojima će On nagraditi ljude za ono što su radili."
(El-Džasija, 14)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Prvi dio ajeta odnosi se na Omera ibn Hataba, dok se pod riječima *'onima koji ne očekuju Allahove dane'*

---

[803] Bilježi ga Hejsemi (7/104). Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* pripisuje ga Ahmedu i Taberaniju s ispravnim senedom.

[804] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 343. Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* pripisuje ga Ibn Džeriru od Katade.

[805] Ibid.

misli na Abdullaha ibn Ubejja, i to povodom slučaja koji se zbio u blizini Benu Mustaleka, kod bunara zvanog Mersia. Naime, Abdullah ibn Ubejja posla svoga slugu da mu donese vode i on zakasni, a kad se vrati, Abdullah ga upita: 'Šta te zadržalo pa kasniš?' Sluga mu odgovori: 'Omerov sluga koji je sjeo na ivicu bunara i nikome nije dao zahvatiti vode dok nije natočio Muhammedu, Omeru i Ebu Bekru.' Kad to ču, Abdullah reče: 'Oni su kao oni za koje je rečeno: 'Ugoji psa da te pojede." Te riječi dopriješe do Omera pa on opasa svoju sablju, želeći krenuti kod Abdullaha, ali Allah, dž.š., objavi ovaj ajet."[806]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada je objavljen ajet: *'Ko je taj ko će Allahu drage volje zajam dati, pa da mu ga On mnogostruko vrati?'*, jedan medinski jevrej zvani Fenhas reče: 'Muhammedov Bog ima potrebu.' Kad njegove riječi dopriješe do Omera, r.a., on opasa svoju sablju i izađe da ga traži. U to vrijeme Poslanika, s.a.v.s., posjeti Džibril, a.s., i reče mu: 'Tvoj ti Gospodar poručuje: *'Reci vjernicima da oproste onima koji ne očekuju Allahove dane u kojima će On nagraditi ljude za ono što su radili'*, i znaj da je Omer opasao svoju sablju i krenuo da traži jevreja.' Poslanik, s.a.v.s., posla nekoga po Omera i kad Omer stiže, Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Omere, ostavi sablju.' Omer, r.a., odgovori: 'Istinu si rekao, Allahov Poslaniče. Svjedočim da si poslan s Istinom.' A Poslanik, s.a.v.s., nastavi: 'Tvoj Gospodar kaže: *'Reci vjernicima da oproste onima koji ne očekuju Allahove dane u kojima će On nagraditi ljude za ono što su radili.'* Omer, r.a., uzvrati: 'Tako mi Onoga Koji te je poslao s Istinom, sigurno se na mome licu neće primijetiti tragovi srdžbe.'"

---

[806] Ovom hadisu nisam pronašao oslonac.

O objavi nekih ajeta sure *El-Ahkaf*

(objavljena u Meki, 35 ajeta)

"Reci: 'Ja nisam prvi poslanik i ne znam šta će biti sa mnom ili s vama; ja slijedim ono što mi se objavljuje i samo sam dužan da otvoreno opominjem.'" (El-Ahkaf, 9)

Kelbi je prenio: "Kada je ashabima Allahova Poslanika bilo teško, Allahov Poslanik, s.a.v.s., u snu je vidio da je došlo vrijeme da se preseli u zemlju bogatu hurmama, drvećem i vodom, što je i ispričao svojim ashabima. Oni to primiše kao radosnu vijest i spas od mnogobožačkog ugnjetavanja. Od tada je prošlo neko vrijeme, a preseljenja nije bilo pa ga ashabi upitaše: 'Allahov Poslaniče, kad ćemo ići u zemlju koju si vidio u snu?' Allahov Poslanik nije ništa odgovorio, a onda je Uzvišeni objavio: *'Reci: 'Ja nisam prvi poslanik i ne znam šta će biti sa mnom ili s vama...*", što znači: ne znam hoću li otići u zemlju koju sam vidio u snu. Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., reče: 'To je samo nešto što sam vidio u svome snu i ja samo slijedim ono što mi se objavljuje."[807]

"Reci: 'Kažite vi meni šta će s vama biti ako je Kur'an od Allaha, a vi u njega nećete da vjerujete, iako je jedan od sinova Israilovih posvjedočio da je i on od Allaha, pa on povjerovao, a vi se uzoholili.' Allah, zaista, neće ukazati na pravi put narodu koji sebi nepravdu čini." (El-Ahkaf, 10)

Od Avfa ibn Malika prenosi se da je rekao: "Jednog dana krenuh s Poslanikom, s.a.v.s., i kad dođosmo do jedne sinagoge, uđosmo, tog je dana bio jevrejski praznik, ali se prisutnima naš ulazak nije svidio. Poslanik, s.a.v.s., obrati im se: 'O skupino jevreja, dajte mi dvanaest ljudi koji će posvjedočiti da nema drugog boga osim Allaha i da sam ja Njegov poslanik, Allah će otkloniti svoju srdžbu od svakog jevreja pod nebeskom kapom.' Međutim, niko nije odgovorio. Poslanik,

[807] Bilježi ga Ibn Kesir (4/164, 123).

s.a.v.s., ponovi to i drugi i treći put, ali se ponovo niko ne odazva. Nakon toga reče im: 'Svejedno, povjerovali ili me u laž utjerivali, ja sam onaj koji dolazi pred Sudnji dan i ja sam onaj koji je posljednji i ja sam odabrani vjerovjesnik.'

Zatim krenu, pa i ja krenuh za njim i kad bijasmo na samom izlazu, iza leđa nas dozva neki čovjek i reče: 'O skupino jevreja, dobro me poznajete?' A oni mu rekoše: 'Tako nam Boga, ne znamo da je iko bolje od tebe i od tvoga oca i od tvoga djeda poznavao i razumijevao Božiju Knjigu.' A on im tada reče: 'E pa ja mu svjedočim da je on vjerovjesnik koji se spominje u Tevratu.' Oni mu na to rekoše: 'Lažeš', odbijajući ono što je rekao i govoreći ružno o njemu. Poslanik, s.a.v.s., uzvrati im: 'Lažete i vaše se riječi neće prihvatiti, jer ste maloprije pohvalno govorili o njemu, a kad je povjerovao, učinili ste ga lašcem i rekli ste o njemu ono što ste rekli.' Poslije toga nas trojica: Allahov Poslanik, Abdullah ibn Selam i ja izađosmo, a Uzvišeni objavi: *'Reci: 'Kažite vi meni šta će s vama biti ako je Kur'an od Allaha, a vi u njega nećete da vjerujete, iako je jedan od sinova Israilovih posvjedočio da je i on od Allaha, pa on povjerovao, a vi se uzoholili.' Allah, zaista, neće ukazati na pravi put narodu koji sebi nepravdu čini.'"*[808]

"...A kad dospije u muževno doba i kad dostigne četrdeset godina, on rekne: 'Gospodaru moj, dozvoli mi da Ti budem zahvalan na blagodati koju si darovao meni i roditeljima mojim, i pomozi mi da činim dobra djela kojima ćeš zadovoljan biti, i učini dobrim potomke moje; ja se, zaista, kajem i odan sam Tebi.'"
(El-Ahkaf, 15)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Povod objave ovog ajeta jeste slučaj Ebu Bekra, r.a., koji se, radi trgovine, u dobi od osamnaest godina, uputio s Poslanikom, s.a.v.s., u Šam. Poslaniku, s.a.v.s., tada je bilo dvadeset godina. U putu su naišli na mjesto obraslo dračom. Poslanik, s.a.v.s., smjesti se u hlad ispod drače, a Ebu Bekr ode kod nekog svećenika da ga pita o vjeri. Kad stiže kod svećenika, ovaj ga upita:

[808] Bilježe ga Ahmed (6/25), Ibn Hibban (8/517), Hakim (3/416) i Hejsemi (7/106), koji kaže: "Bilježi ga Taberani, a prenosioci su ovog hadisa pouzdani."

'Ko je onaj čovjek što sjedi u sjenci drače?' 'To je', reče mu Ebu Bekr, 'Muhammed ibn Abdullah ibn Abdul-Mutallib.' 'To je, onda', reče mu svećenik, 'vjerovjesnik, jer se poslije Isaa, a.s., sina Merjemina, u njezin hlad nije sklonio niko osim Muhammeda, Allahova vjerovjesnika.' Te riječi zarastoše u Ebu Bekrovo srce, usadiše mu uvjerenje i vjeru, tako da poslije toga nikad ne napusti Allahova Poslanika, s.a.v.s. Kada je Poslanik, s.a.v.s., napunio četrdeset godina, počela mu je stizati Objava. Ebu Bekr, koji je tada imao trideset osam godina, odmah prihvati islam i povjerova Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., a kad napuni četrdeset godina reče: *'Gospodaru moj, dozvoli mi da Ti budem zahvalan na blagodati koju si darovao meni...*'"[809]

"Kad ti poslasmo nekoliko džina da Kur'an slušaju, kad dođoše da ga čuju, oni rekoše: 'Pst!' A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju." (El-Ahkaf, 29)

Od Abdullaha se prenosi da je rekao: "Dok je Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom u dolini učio Kur'an, na njega naiđe skupina džina kojih je bilo deveterica, od kojih je jedan bio njihov poglavar, pa kad ga čuše, pomno ga saslušaše, ušutkujući jedan drugog, govoreći: 'Pst!', a Uzvišeni tada objavi: *'Kad ti poslasmo nekoliko džina da Kur'an slušaju, kad dođoše da ga čuju, oni rekoše: 'Pst!' A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju.*'"[810]

O objavi nekih ajeta sure *El-Feth*

(objavljena u Medini, 29 ajeta)

'Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu, da bi ti Allah i ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio.' (El-Feth, 1-2)

---

[809] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 346. Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (6/41) pripisuje ga Ibn Merdevejhu.

[810] Bilježi ga Hakim (456/2) s ispravnim nizom prenosilaca.

Prenosi se od Mervana ibn el-Hakema da je rekao: “Sura *El-Feth* objavljena je između Medine i Meke i u cijelosti se odnosi na sporazum napravljen na Hudejbiji.”[811]

Prenosi se od Enesa da je rekao: “Kad smo se vratili iz pohoda na Hudejbiju i kad smo bili spriječeni da obavimo svoje obrede, u trenucima kad nas je obuzela tuga i žalost, Allah, dž.š., objavio je: *‘Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu’*, a Poslanik, s.a.v.s., tada reče: ‘Objavljen mi je ajet koji mi je draži od čitava dunjaluka i onoga što je na njemu.’”[812]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: “Kada je Poslaniku, s.a.v.s., objavljen ajet: *‘Reci: ‘Ja nisam prvi poslanik i ne znam šta će biti sa mnom ili s vama; ja slijedim ono što mi se objavljuje i samo sam dužan da otvoreno opominjem”*, jevreji su ružno govorili o Poslaniku, s.a.v.s. Između ostalog, kazali su: ‘Kako da slijedimo nekoga ko ne zna šta će biti s njim?!’ Te su riječi teško pale Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa Uzvišeni objavi: *‘Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu, da bi ti Allah i ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio.’*”[813]

“Da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i da bi prešao preko hrđavih postupaka njihovih – a to je u Allaha veliki uspjeh.”
(El-Feth, 5)

Od Enesa, r.a., bilježi se da je prenio: “Kada je Poslaniku, s.a.v.s., objavljeno: *‘Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu, da bi ti Allah i ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio’*, ashabi mu rekoše: ‘Blago tebi, Allahov Poslaniče. Dobio si divan dar. A šta ćemo mi dobiti?’ Nakon toga je Uzvišeni objavio: *‘Da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i da bi prešao preko hrđavih postupaka njihovih – a to je u Allaha veliki uspjeh.’*”[814]

---

[811] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* pripisuje ga Hakimu; *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 350. Bilježi ga Tirmizi i kaže: “Ovaj je hadis vjerodostojan.”

[812] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (1413).

[813] Bilježi ga Ibn Kesir (4/192-195).

[814] Bilježi ga Muslim (98/1786), str. 1413.

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Ajet *'Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu'* objavljen je neposredno nakon povratka Allahova Poslanika, s.a.v.s., sa Hudejbije, u trenucima dok je ashabe Allahova Poslanika, s.a.v.s., obuzela tuga, jer nisu mogli obaviti obrede u Meki, pa su tako i svoje kurbane morali zaklati na Hudejbiji. A kad je objavljen ovaj ajet, Poslanik, s.a.v.s., svojim ashabima reče: 'Objavljen mi je ajet koji je bolji od čitava dunjaluka.' Kad ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., prouči, jedan čovjek reče: 'Blago tebi, Allahov Poslaniče! Allah je obznanio šta će biti s tobom, a šta će biti s nama?' Nakon toga je Uzvišeni objavio: *'Da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno boraviti, i da bi prešao preko hrđavih postupaka njihovih – a to je u Allaha veliki uspjeh.'"*[815]

"On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite – a Allah dobro vidi ono što vi radite." (El-Feth, 24)

Od Enesa, r.a., prenosi se da se osamdeset naoružanih stanovnika Meke u želji da ubiju Poslanika, s.a.v.s., i njegove ashabe uputilo ka Poslaniku, s.a.v.s., spuštajući se niz brdo Tenim, pa ih je on zarobio i kasnije oslobodio. Nakon toga je Uzvišeni objavio ovaj ajet.[816]

Abdullah ibn el-Mugfil el-Muzni kaže: "Bili smo s Poslanikom, s.a.v.s., na Hudejbiji kod drveta koje je Uzvišeni spomenuo u Kur'anu, kada pred nas galameći izađe trideset naoružanih mladića. Poslanik, s.a.v.s., uputi dovu protiv njih, nakon čega im Uzvišeni Allah oduze vid, a mi ih zaskočismo i zarobismo. Tada im Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Imate li ugovor s nekim ili ste pod nečijom zaštitom?' 'Nismo', rekoše oni. Poslanik, s.a.v.s., tada ih poštedi, a Uzvišeni objavi: *'On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite – a Allah vidi ono što vi radite.'"*[817]

Bilježi se od Mesrura ibn Mahrema i Mervana, čiji hadisi potvrđuju jedan drugi, da su rekli: "Na dan sporazuma na Hudejbiji

[815] Bilježi ga Muslim (97/1896).

[816] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (133/1808), str. 1442, Ebu Davud (2688), Tirmizi (3264), koji smatra da je vjerodostojan, i Nesai (530).

[817] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Ahmed u svom *Musnedu* (2/460-461) i Nesai (531).

Poslanik, s.a.v.s., krenu sa svojim ashabima, i kad prevališe jednu dionicu puta, on reče: 'Halid ibn Velid je s kurejšijskom konjicom stigao do mjesta Gamim, zato idite udesno.' Tako mi Allaha, Halid ih primijeti tek kad mu se sasvim približiše. Kad ih spazi, on žurno otrča da upozori Kurejšije. Poslanik, s.a.v.s., putovao je sve do doline koja se spuštala prema Kurejšijama, kada njegova jahalica kleknu, a narod povika: 'Stanite, stanite', pa su stali, a onda povikaše: 'Deva je kleknula, deva je kleknula.'

Poslanik, s.a.v.s., potom reče: 'Nije poklekla niti joj je običaj da to samovoljno radi, već ju je zaustavilo ono što je zaustavilo i slona kojeg je sa sobom doveo Ebreha s namjerom da sruši Kabu', a zatim doda: 'Tako mi Onoga u čijoj je vlasti moj život, idolopoklonici neće zatražiti niti jednu stavku u kojoj će se Allahove svetinje poštivati, a da im ja neću udovoljiti', potom potaknu životinju pa ona skoči. Zatim je on upravi i odsjede u krajnjem dijelu Hudejbije, pokraj zdenca u kojem je bilo malo vode, te ljudi počeše piti i u potpunosti ga ispiše, a onda se počeše žaliti Poslaniku, s.a.v.s., na žeđ.

On trgnu jednu strijelu iz svog tobolca i reče im da je zabodu u onaj zdenac. Kada su to učinili, Allah, dž.š., učinio je da voda izvire iz zdenca pa su ljudi pili koliko god su htjeli. Dok je narod tako pio, dođe im, zajedno s izaslanicima iz svoga naroda, Budejl ibn Verka el-Huzai, koji su od stanovnika Tihame, tajili naklonost i lijepo mišljenje o Poslaniku, s.a.v.s., i reče: 'Ostavio sam Kaba ibn Luejja i Amira ibn Luejja koji su došli s vojskom mnogobrojnom poput izvora na Hudejbiji, a s njima su i deve muzare i žene s dojenčadi. Oni će ti se suprotstaviti i od Kabe te odbiti.'

'Nismo mi došli', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s., 'ni radi kakve borbe, nego smo krenuli da obavimo umru. Kurejšije je rat iznurio i prouzročio im štetu, pa ako žele, produžit ću im vrijeme primirja pa neka se klone mene i mojih sljedbenika. Ako to prevlada kod njih i oni htjednu prihvatiti ono što je svijet prihvatio, uradit će to, a ako to ne prevlada kod njih samo zato što su već iskupljeni, i ako to ne htjednu, tako mi Onoga u čijoj je vlasti moj život, borit ću se s njima sve dok mi je glava na ramenima, ili Allah ne dadne da se sprovede Njegova odredba.' Budejl potom reče: 'Prenijet ću im što si rekao.'

Tada je on otišao Kurejšijama i rekao: 'Mi smo vam došli od Muhammeda. Poslušali smo šta je rekao, pa ako želite prenijet ćemo vam to?' 'Ne trebaš nam ništa od njega saopćavati', rekoše zlobnici, dok mudri kazaše: 'Ispričaj šta si čuo.' 'Čuo sam da je rekao to i to' – potom im ispriča ono što je Poslanik, s.a.v.s., rekao. Čim Budejl završi, ustade Urva ibn Mesud i reče: 'Ljudi, niste li vi roditelji?' 'Svakako', odgovoriše oni. 'Niste li vi djeca?' 'Svakako', odgovoriše prisutni. 'Sumnjate li u mene?', nastavi on. 'Ne', odgovoriše. 'I sami znate da sam ja pozvao stanovništvo Ukaza da krenu u rat i pošto su se povukli ja sam doveo svoje ukućane, svoju djecu i sve one koji su mi se pokorili!?' 'Znamo', rekoše oni.

'Uistinu, taj vam nudi razumnu ponudu pa to prihvatite i dozvolite mi da mu odem i sklopim s njim primirje!', reče Urva. 'Idi mu', rekoše prisutni. Potom je otišao kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., i razgovarao s njim, a on mu je rekao isto što je rekao i Budejlu, na što je Urva odgovorio: 'Muhammede, zar želiš iskorijeniti svoj narod? Jesi li vidio ikoga od Arapa prije tebe da je uništio svoje ukućane, pa da ti budeš drugi. Mislim da će te svi uglednici i svi obični sposobni ljudi ostaviti i pobjeći od tebe.' Tada mu Ebu Bekr reče: 'Siši dražicu lata (klitoris), zar da mi pobjegnemo od njega i da ga ostavimo!' 'Ko je ovaj?', upita Urva. 'To je Ebu Bekr', rekoše mu. 'Tako mi Onoga u čijoj je vlasti moj život, da nije poštovanja koje ti uživaš kod mene, ne bih ti nikako preko toga prešao i sigurno bih ti uzvratio', reče Urva. Potom je nastavio razgovarati s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., i kadgod je što govorio uzeo bi Muhammeda, s.a.v.s., za bradu, a Mugira ibn Šube stajaše iznad glave Vjerovjesnika, s.a.v.s., sa sabljom pod kacigom, i kadgod bi Urva spustio svoju ruku na Vjerovjesnikovu bradu, Mugira bi ga udario po ruci donjim dijelom korica sablje, govoreći mu: 'Makni svoju ruku od brade Allahova Poslanika.'

Tada je Urva podigao svoju glavu i upitao: 'Ko je ovaj?' 'Mugira ibn Šube', odgovorili su prisutni. 'Izdajico, nisam li ti pomogao u tvojoj izdaji', reče Urva. Mugira je u predislamskom periodu bio u društvu grupe ljudi koje je pobio, a njihovu imovinu uzeo sebi. Potom je došao u Medinu i prigrlio islam. Poslanik je tada rekao da njegov islam prihvata, ali da s imovinom nema ništa. Zatim je Urva

gledao drugove Vjerovjesnika, s.a.v.s., i rekao: 'Boga mi, nije Allahov Poslanik, ispljuvao pljuvačku, a da ona nije pala na dlan nekog od njih i on s njom potrljao svoje lice i svoju kožu; a kad im je što naredio, utrkivali su se ko će to prije uraditi; kad je uzimao abdest svi bi jatimice navalili želeći se domoći vode od njegova abdesta, a kad bi govorio, spuštali su pred njim svoje glasove, i iz poštovanja prema njemu nisu ga gledali oštrim pogledom.'

Naposljetku se Urva vratio svome narodu i rekao: 'Narode, bio sam u svakovrsnim delegacijama, kod raznih vladara, kod bizantijskog, perzijskog i etiopskog vladara, ali nikada nisam vidio nijednog vladara da ga njegovi drugovi štuju onoliko koliko Muhammeda štuju njegovi. Boga mi, nije Allahov Poslanik, ispljuvao pljuvačku, a da ona nije pala na dlan nekog od njih i on s njom potrljao svoje lice i svoju kožu; a kad im je što naredio, utrkivali su se ko će to prije uraditi; kad je uzimao abdest, svi bi jatimice navalili želeći se domoći vode od njegova abdesta, a kad bi govorio, spuštali su pred njim svoje glasove i iz poštovanja prema njemu nisu ga gledali oštrim pogledom. On vam nudi korektnu pogodbu pa je prihvatite.' Neki čovjek iz Benu Kinane reče: 'Dozvolite da mu odem i da se dogovorim s njim.' 'Idi mu', rekoše. Kad se on približio Vjerovjesniku, s.a.v.s., i njegovim drugovima, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Ovo je taj i taj. On je iz jednog plemena koje poštuje žrtvovanje deva kod Kabe, pa ih pošaljite njemu!' Poslaše mu deve, a narod poče uzvikivati telbiju, a on, kad ih ugleda, uzviknu: 'Subhanallah, ne bi bilo dolično ove deve od Kabe odvratiti.'

Kad ugleda taj prizor vrati se svojim drugovima i reče: 'Vidio sam deve za žrtvovanje, s obješenim đerdanima i označene za žrtvovanje, pa smatram da ih ne bi trebalo spriječiti da dođu do Kabe.' Kad to ču, jedan od njih po imenu Merkez ibn Kajs, ustade i reče: 'Pustite me da mu odem.' 'Idi mu', rekoše. Kad im se približio Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'To je Merkez. On je trgovac.' Kad dođe, poče razgovarati s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., i dok mu tako govoraše dođe Suhejl ibn Amr. 'Prenio mi je', kaže Mamer, 'Ejub od Ikrime: 'Kada je Suhejl ibn Amr došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., rekao je: 'Olakšano vam je ono što ste naumili.' (Ime Suhejl znači olakšanje.)

Mamer je kazao da je Zuhri u svom kazivanju iznio: 'Potom dođe Suhejl ibn Amr i reče: 'Daj, piši između nas i vas ugovor!' Tada je Poslanik, s.a.v.s., pozvao pisara i rekao: 'Piši – U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!' 'Što se tiče Svemilosnog', reče Suhejl, 'ja ne znam ko je On, nego piši – U ime Tvojega imena, Allahu!, kao što je naš običaj da pišemo.' Tada muslimani rekoše: 'Tako nam Allaha, samo ćemo pisati – U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!' Potom Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Piši – U ime Tvoga imena, Allahu naš!', a onda doda: 'Ovo je ono na što se odlučio Muhammed, Allahov poslanik', na što Suhejl reče: 'Tako mi Allaha, da prihvatamo da si Allahov poslanik ne bi te od Kabe odbijali i ne bismo se protiv tebe borili, nego piši – Muhammed sin Abdullahov!' Tada je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Tako mi Allaha ja sam, uistinu, Allahov poslanik, pa makar me vi u laž utjerivali. Piši – Muhammed, sin Abdullahov.' Ovo je, smatra Zuhri, njegovo ranije nagovještavanje: 'Neće od mene tražiti nijednu stavku kojom će se poštivati Allahove svetinje, a da im to neću dati.' Zatim mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: '...na to da nam se do Kabe dade slobodan put pa da je obiđemo.' 'Boga mi, ne', rekao je Suhejl, 'Arapi će pričati da smo bili prisiljeni, nego to učinite sljedeće godine', i tako je pisar napisao. Potom je Suhejl rekao: '...i na to da ti od nas neće doći nijedan muškarac, pa makar bio u tvojoj vjeri, a da ga nećeš nama vratiti.' 'Neka je slavljen Allah!', rekli su muslimani, 'kako će se vratiti idolopoklonicima, a došao kao musliman?'

Utom je polahko, u svojim okovima, ušao Ebu Džendel ibn Suhejl ibn Amr, a izašao je s gornje strane Meke i bacio se muslimanima. 'Muhammede', rekao je Suhejl, 'ovo je prvi na koga si se ti obavezao da ćeš mi ga vratiti.' Potom je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Nismo mi još završili ugovor.' 'Boga mi', reče Suhejl, 's tobom od sad ne pregovaram.' 'Tražim od tebe da napraviš izuzetak i dozvoliš Džendelu ibn Suhejlu da ostane kod nas!', rekao je Allahov Poslanik. 'Neću to učiniti', odvrati Suhejl. 'Naprotiv', reče Merkez, 'Nećemo to dozvoliti, ali ćemo nastaviti pregovore.' Tada je Ebu Džendel rekao: 'Skupino muslimana, zar ću biti vraćen idolopoklonicima, a došao sam kao

musliman? Zar ne znate šta sam sve doživio? Bio sam radi Allaha kažnjen teškom kaznom.'

Omer ibn Hattab pričao je: 'Tada sam se obratio Vjerovjesniku, s.a.v.s., i upitao ga: 'Nisi li ti, uistinu, Vjerovjesnik?!" 'Svakako', odgovorio mi je. 'Nismo li mi na istini, a naš neprijatelj na neistini?', upitao sam. 'Svakako', rekao je on. 'Pa zašto onda ponižavamo našu vjeru', rekao sam. Tada je on odgovorio: 'Ja sam Allahov poslanik. Ja Mu se ne suprotstavljam i On je moj pomagač.' 'A zar nam nisi govorio', rekao sam, 'da ćemo doći do Kabe i obići je?' 'Svakako', rekao je Alejhisselam, 'a jesam li ti rekao da ćemo je obići ove godine.' 'Nisi', rekao sam. 'Pa ti ćeš je, uistinu', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s., 'obići.'

'Tada sam', kaže Omer, 'došao Ebu Bekru i rekao: 'Ebu Bekre, za on nije, uistinu, Allahov poslanik?' 'Svakako', reče on. 'Zar mi nismo na istini, a naš neprijatelj na neistini', upitao sam. 'Svakako', odgovori on. 'Pa zašto onda pristajemo na ono što nije vrijedno?' 'Čovječe', reče Ebu Bekr, 'on je, uistinu, Allahov poslanik. On ne griješi prema svome Gospodaru. On je Njegov pomagač i drži se Njegove zapovijedi. Allaha mi, on je na istini.' 'Nije li nam rekao', nastavio sam, 'da ćemo otići do Kabe i obići je?' 'Svakako', kazao je on, 'ali ti nije rekao da ćeš je obići ove godine, i ti ćeš je, uistinu, obići.' Zuhri je izjavio da je Omer, r.a., kasnije rekao: 'Poslije sam zbog tog propusta radio mnoga dobra djela.' 'Pošto je Allahov Poslanik završio ugovor', kaže Zuhri, 'reče svojim drugovima: 'Ustanite i zakoljite kurbane i onda se obrijte!' 'Boga mi', rekao je Zuhri, 'nijedan od njih nije ustao iako je to ponovio tri puta. I pošto niko od njih nije ustao, on je ušao Ummi Selemi i spomenuo joj što mu se dogodilo, a Ummi Selema je kazala: 'Allahov Poslaniče, ako želiš, izađi i ne govori ni s kim dok ne zakolješ svoje deve i ne zovneš svog brijača da te obrije.'

Tada je izašao i nije ni s kim od njih govorio dok nije zaklao svoje deve i pozvao svoga brijača da ga obrije. Kada su to ashabi vidjeli, ustali su i međusobno se počeli brijati, a zbog osjećaja krivnje samo što jedni druge nisu bili počeli tući. Poslije su Poslaniku, s.a.v.s., došle neke žene muslimanke, pa je Uzvišeni Allah objavio: '*O vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih – a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo – pa ako se uvjerite da su vjernice,*

onda ih ne vraćajte nevjernicima; one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni; a njima podajte ono što su potrošili. Nije vam grijeh da se njima ženite kad im vjenčane darove njihove date. U braku mnogoboškinje ne zadržavajte! Tražite ono što ste potrošili, a neka i oni traže ono što su potrošili! To je Allahov sud, On sudi među vama – a Allah sve zna i mudar je.' (El-Mumtehana, 10).

Tada je Omer, r.a., pustio svoje dvije žene koje su bile u idolopoklonstvu i jednu od njih dviju vjenčao je Muavija ibn Ebi Sufjan, a drugu Safvan ibn Umejja. Poslije se Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio u Medinu pa mu je došao Ebu Besir, čovjek od Kurejšija, a bio je musliman, i Kurejšije su poslale dvojicu ljudi da ga zatraže. 'Drži se ugovora!', rekli su, 'koji si nam dao. Tada ga je Muhammed, s.a.v.s., predao toj dvojici ljudi i oni su ga odveli i kad su stigli u Zul-Hulejfu, sjeli su pojesti hurme što su ih imali. Potom je Ebu Besir rekao jednom od njih dvojice: 'O ti, Boga mi, smatram tu tvoju sablju dobrom!' Tada ju je ovaj isukao i rekao: 'Da, Boga mi! Stvarno je dobra i već sam je dobro isprobao.' Zatim je Ebu Besir kazao: 'Mogu li je pogledati.' Zgrabio je sablju i njome ubio njezina vlasnika, dok se drugi dade u bijeg, žurno dođe do Medine i uleti u Poslanikov, s.a.v.s., mesdžid. Kad ga ugleda Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Taj je čovjek prestravljen.' Pošto se približio Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., reče: 'Tako mi Allaha, moj je drug ubijen, a i ja ću biti.' Tada je došao Ebu Besir i rekao: 'Allahov Poslaniče, Allah ti je dao pa si svoju ugovorenu obavezu ispunio i vratio me njima, ali me je Allah od njih spasio'.

Tada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Teško njegovoj majci! Tako se raspiruju i produbljuju sukobi, ako ubijeni ikoga ima!' Kada je Ebu Besir shvatio da će ga Poslanik, s.a.v.s., vratiti Kurejšijama, potražio je zaklon na morskoj obali. I Ebu Džendel ibn Suhejl, kako pripovijeda prenosilac hadisa, priključio se Ebu Besiru. Tako je svako ko bi primio islam pobjegao od Kurejšija i priključio se Ebu Besiru te se od njih prikupila velika skupina. I, tako mi Allaha, kad god su čuli da je karavan Kurejšija izašao za Šam, oni bi ga presreli, ljude poubijali, a imovinu oduzeli. Potom su Kurejšije poslali Ebu Sufjana Vjerovjesniku, s.a.v.s., zaklinjući ga Allahom i rodbinskim vezama, samo da odbjeglima zabrani da to rade, a onaj ko mu dođe siguran

je, tj. ne mora ga vraćati. Tako je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao zapovijed, na što je Uzvišeni objavio: *'On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon šta vam je pružio mogućnost da ih pobijedite'* – pa do kraja ajeta: *'...kad su nevjernici srca svoja punili žarom, žarom paganskim...'* Njihov paganski žar ogledao se u tome što nisu priznali da je Muhammed Allahov poslanik i što nisu pristali na tekst ugovora: 'U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog' i što su se ispriječili između muslimana i Kabe."

Od Habiba ibn Ebi Sabita prenosi se da je rekao: "Došao sam kod Ebu Vaila da ga pitam za nešto, te mi on reče: 'Bili smo na Siffinu pa jedan čovjek reče: 'Zar nisi vidio one koji se Allahovoj knjizi pozivaju? 'Alija, r.a., reče: 'Jesam.' Sehl ibn Hanif, potom reče: 'Optužujte sebe. Na dan sporazuma na Hudejbiji bili smo spremni za borbu. Sjećam se da je Omer došao Allahovu Poslaniku i rekao: 'Zar mi nismo na istini, a oni na neistini, zar naši poginuli nisu u Džennetu, a njihovi u Džehennemu?' 'Tako je', potvrdi on, a Omer nastavi: 'Pa zašto onda činimo sramotu našoj vjeri i vraćamo se, a Allah još nije presudio među nama?' Poslanik, s.a.v.s., tada mu reče: 'O sine Hattabov, ja sam Allahov poslanik i Allah me nikada neće ostaviti.' Omer se vrati ljut i ne uspjede istrpjeti, već ode kod Ebu Bekra i reče mu: 'Ebu Bekre, zar mi nismo na istini, a oni u zabludi?' Ebu Bekr na to mu reče: 'O sine Hattabov, on je Allahov poslanik i Allah ga neće nikada ostaviti.' Nakon toga objavljena je sura *El-Feth*."[818]

O objavi nekih ajeta sure *El-Hudžurat*

(objavljena u Medini, 18 ajeta)

"O vjernici, ne odlučujte se ni na što dok za to ne upitate Allaha i Poslanika Njegova..." (El-Hudžurat, 1)

Od Abdullaha ibn Zubejra prenosi se da je grupa konjanika iz plemena Benu Temim došla kod Poslanika, s.a.v.s., pa Ebu Bekr reče: "Neka zapovjednik bude Kaka ibn Mabed", a Omer reče: "Neka zapovijeda Erka ibn Habis." Ebu Bekr onda reče: "Samo si htio da

[818] Bilježe ga Buhari (10/210), Muslim (2/141), Ahmed (3/486) i Ibn Džerir (26/70).

mi oponiraš", a Omer uzvrati: "Nije mi to bila namjera", i tako se nastaviše prepirati, podižući glasove, nakon čega Uzvišeni objavi: *"O vjernici, ne odlučujte se ni na što dok za to ne upitate Allaha i Poslanika Njegova..."*, sve do riječi Uzvišenog Allaha: *"A da su se oni strpjeli dok im ti sam izađeš, bilo bi im bolje; a Allah prašta i samilostan je."* (El-Hudžurat, 5)[819]

"O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite." (El-Hudžurat, 2)

Povod objave ovog ajeta jeste Sabit ibn Kajs, koji je slabo čuo, tako da je s ljudima glasno razgovarao. Možda je tako razgovarao i s Poslanikom, s.a.v.s., kome je to smetalo, pa je Uzvišeni objavio ovaj ajet.[820]

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada je objavljen ovaj ajet: *'O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno...'*, Sabit ibn Kajs je rekao: 'Ja sam taj koji je dizao svoj glas iznad Poslanikova, s.a.v.s., glasa i ja sam jedan od stanovnika vatre.' Te su njegove riječi spomenute Poslaniku, s.a.v.s., pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'On je jedan od stanovnika Dženneta.'"[821]

Ibn Ebi Mulejka veli: "Dvojica najboljih, Ebu Bekr i Omer, umalo da propadnu. Oni su podigli glas iznad glasa Poslanika, s.a.v.s., kad mu je došlo izaslanstvo Ebu Temima. Jedan od njih dvojice pokaza na Ekraa ibn Habisa, a drugi na drugog čovjeka, pa Ebu Bekr reče Omeru: 'Želio si samo da mi proturječiš.' Omer na to odgovori: 'Nije mi to bila namjera.' Tokom rasprave glasno su razgovarali pa tim povodom Uzvišeni objavi: *'O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno...'*"[822]

---

[819] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4367), Tirmizi (3266), koji smatra da je dobar, i Nesai (534).

[820] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 352.

[821] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3613) i Muslim (188/119), str. 110.

[822] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1845).

Ibn Zubejr kaže: "Nakon što je objavljen ovaj ajet Omer, r.a., kad god bi čuo Poslanika, s.a.v.s., tražio bi da mu pojasni ono što je rekao."

"One koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom – a to su oni čija je srca Allah prekalio u čestitosti – čeka oprost i nagrada velika." (El-Hudžurat, 3)

Ata prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Kada je objavljen ajet: *'O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno...'*, Ebu Bekr je nastojao obraćati se Poslaniku, s.a.v.s., tiho kao čovjek koji nekome povjerava tajnu. To je bio povod da Uzvišeni objavi: *'One koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom – a to su oni čija je srca Allah prekalio u čestitosti – čeka oprost i nagrada velika.'*"[823]

Od Tarika se prenosi da je Ebu Bekr rekao: "Kada je Allah, dž.š., Poslaniku, s.a.v.s., objavio ajet: *'One koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom...'*, nastojao sam se natjerati da se Poslaniku, s.a.v.s., obraćam kao onaj koji svome bratu otkriva tajnu."[824]

"Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna." (El-Hudžurat, 4)

Od Zejda ibn Erkama prenosi se da je rekao: "Neki ljudi dođoše kod Poslanika, s.a.v.s., pa ga ispred njegovih odaja počeše dozivati. Ovim povodom Allah, dž.š., objavi: *'Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna.'*"[825]

Muhammed ibn Ishak i još neki kažu da su povod objave ovog ajeta bili neki ljudi iz Benu Temima. Naime, Poslaniku, s.a.v.s., došlo je izaslanstvo iz Benu Temima pa ga počeše dozivati ispred njegove sobe, govoreći: "Muhammede, izađi pred nas, jer je naša hvala lijepa, a kuđenje ružno." Njihova se galama nije svidjela Poslaniku, s.a.v.s.,

---

[823] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 353.

[824] Bilježi ga Hakim (3/74) i smatra da je vjerodostojan, a Hejsemi kaže da je u nizu njegovih prenosilaca Husejn ibn Omer el-Ahmesi, koji nije pouzdan.

[825] Bilježi ga Hejsemi (7/108), koji kaže: "Bilježi ga Taberani, a u nizu je prenosilaca Davud ibn Rašid et-Tafavij koga Ibn Hajjam smatra pouzdanim, ali ga Ibn Muin smatra nepouzdanim, dok su ostali prenosioci pouzdani."

pa izađe pred njih, a oni mu rekoše: "Došli smo ti, Poslaniče, da se nadmećemo u hvalisanju." Uzvišeni Allah tim povodom objavi: *"Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna."* Među njima su bili: Akra ibn Habis, Ujejna ibn Hisn, Ziberkan ibn Bedr i Kajs ibn Asim.[826]

A to je hvalisanje proteklo ovako:

Od Džabira ibn Abdullaha prenosi se da je rekao: "Benu Temim dođoše kod Poslanika, s.a.v.s., i počeše đozivati: 'Muhammede, izađi pred nas, jer je naša hvala lijepa, a pokuda oštra.' Kad ih Poslanik, s.a.v.s., ču, izađe pred njih, govoreći: 'Allah je Taj Čija je hvala lijepa, a grdnja teška.' Oni onda rekoše: 'Mi smo ljudi iz Benu Temima. Došli smo s našim pjesnikom govornikom da se s tobom nadmećemo.' Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'Ja nisam poslan s poezijom niti mi je naređeno da se nadmećem u hvalisanju, ali dajte to što imate.' Ziberkan ibn Bedr reče jednom od njihovih mladića: 'Ustani i spomeni svoju vrijednost i vrijednost svog naroda.' On ustade i kaza: 'Hvala Allahu, Koji nas je učinio najboljim od Svojih stvorenja i dao nam imetak s kojim činimo ono što hoćemo. Mi smo od najboljih stanovnika Zemlje, najspremniji smo, najimućniji i najviše oružja imamo. Ko zaniječe naše riječi, nek dođe s riječima koje su bolje od naših i djelima koja su bolja od naših.' Poslanik, s.a.v.s., na to reče Sabitu ibn Kajsu: 'Ustani i odgovori!' A on ustade i reče: 'Hvala Allahu, Njega hvalim i od Njega pomoć tražim i u Njega vjerujem i na Njega se oslanjam i svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji druga nema, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, koji je u vjeru pozvao muhadžire i ensarije, rođake svojih daidža, ljude najljepših lica i najveličanstvenijih snova, koji mu se odazvaše. Zato, hvala Allahu, Koji nas je učinio Svojim pomagačima, i pomagačima Svoga poslanika, i snagom Svoje vjere. Mi se s ljudima borimo sve dok ne posvjedoče da je samo Allah Bog. Ko to kaže bit će sačuvan i njegov život i njegov imetak, a ko to odbije bit će ubijen. Izgovaram ove riječi i od Allaha tražim oprost za sve vjernike i vjernice.'

[826] Bilježi ga Ibn Kesir (4/216-222).

Ziberkan ibn Bedr tada reče jednom od njihovih mladića: 'Ustani i govori stihove spominjući svoju vrijednost i vrijednost svoga naroda.' Jedan mladić ustade i reče:

Mi smo oni plemeniti i nema nam nikog ravna
Među nama su poglavari i četvrt se daje nama
Kad glad hara mi sve ljude mesom deve hranimo
Ne svidi li im se meso od devčadi prije tog
Ako mi odbijemo pristat ne smije niko
Jer mi se uzdižemo tako ponosito

Poslanik, s.a.v.s., posla svoga izaslanika po Hassana ibn Sabita, koji, kad mu ovaj dođe, reče: 'Šta želi kad sam već bio kod njega?' 'Došlo je izaslanstvo iz Benu Temima sa svojim pjesnikom i govornikom, pa je na govornika odgovorio Sabit ibn Kajs, a onda je govorio njihov pjesnik, pa me je Poslanik, s.a.v.s., poslao po tebe, da mu ti odgovoriš', reče Poslanikov izaslanik. Kad stigoše, Poslanik, s.a.v.s., naredi mu da odgovori, a Hassan zatraži da njihov pjesnik ponovi stihove koje je izrecitirao, kako bi ih i on imao priliku čuti. Kad njihov pjesnik završi stihove, Hassan reče:

Mi poslušno pomogosmo vjeru Allahova Poslanika
Ne gledajuć' ni seljane ni građane od Muadda
Pa zar mi u ratu u smrt ne hitamo
I oklopljenim dušmanima glave ne skidamo
Jer mi Gassanima silnim pripadamo
Da se Boga ne stidimo, rekli bismo za sebe
Najprije da mahane nikakve nemamo
A da ljude druge u dvome nadvisujemo
Od svih što po zemlji hode naši živi najbolji su
Od kaburskih stanovnika najbolji su naši mrtvi

Poslije toga ustade Akra ibn Habis i reče: 'Tako mi Allaha, ja ovdje nisam došao s istim razlogom kao ovi, a za taj sam povod i poeziju pripremio, pa je poslušaj.' 'Reci što imaš', reče Poslanik, s.a.v.s., a Akra izrecitira:

Dođosmo ti da bi ljudi našu vrijednost znali
Kada su se s nama natjecat' u hvalisanju dali

Mi smo poglavari ljudi iz kraja svakoga
I u Hidžazu nema od Darima boljega
Četvrt plijena naša je u napadu svakom
Bilo to u Nedždu il' kraju nekom drugom

Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Ustani, Hassane, i odgovori!', a Hassan izrecitira:

O sinovi Darimovi, ponositi se nemojte
Jer se svaki trag vašem ponosu zamete
Kada god se spomenu vrline naše svete
Vi se samo hvalite i ponosite blesavi
A nama ste samo sluge, dojilje i robovi
Najviše je što ste stekli slave i visine
Naših leđa gledanje dok svoje hvalimo vrline
A ako ste tu da biste život i imetak svoj
Zaštitili – da se ne bi kao plijen podijelili
Nikoga Allahu ravnim ne smatrajte
I Njegovu vjeru – islam prigrlite
Pred Poslanikom se Darimom ne hvalite
Jer je mnogo stihova što mnoštvo naših ruku
Mogu nagnat sablje oštre da na vas povuku

Nakon toga ustade Akra ibn Habis i reče: 'Uistinu je Muhammed nadaren. Ne znam kako, ali njihov govornik i pjesnik bio je bolji i rječitiji od našeg.' Zatim se približi Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i reče: 'Svjedočim da nema boga osim Allaha i da si ti Allahov poslanik.' Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Ono što se desilo prije neće ti nauditi', a onda ih obilno nagradi. Poslije toga podigoše se glasovi i nastade graja i galama u prisustvu Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa Uzvišeni objavi: *'O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno...'*, sve do riječi Uzvišenog Allaha: *'One koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom – a to su oni čija je srca Allah prekalio u čestitosti – čeka oprost i nagrada velika.'"*[827]

[827] Hadis je slab, jer je u njegovu nizu prenosilaca Mualla ibn Abdur-Rahman poznat po izmišljanju hadisa.

"O vjernici, ako vam kakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete." (El-Hudžurat, 6)

Povod objave ovog ajeta jeste slučaj Velida ibn Muita, koga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao da prikupi zekat od Benu Mustaleka, s kojima je on za vrijeme paganstva bio u zavadi. Kad narod ču da on dolazi, odlučiše ga lijepo primiti iz poštovanja prema Allahu i Njegovu Poslaniku, s.a.v.s. Međutim, šejtan mu utuvi u glavu da ga žele ubiti pa ih se poboja i vrati se Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., rekavši: "Ljudi iz Benu Mustaleka nisu željeli dati svoj zekat i htjeli su me ubiti." To rasrdi Allahova Poslanika, s.a.v.s., do te mjere da zamalo ne povede vojsku protiv njih. Međutim, narod sazna da se on vratio pa dođe Poslaniku, s.a.v.s., i reče: "Čuli smo da dolazi tvoj izaslanik pa smo izašli da ga lijepo dočekamo, počastimo i da ispunimo obavezu koju smo preuzeli prema Allahu, dž.š. On se ipak vratio s puta pa smo se pobojali da mu nije došlo kakvo pismo koje izražava tvoju srdžbu. Tražimo zaštitu od srdžbe Allaha, dž.š., i srdžbe Allahova Poslanika." Tim povodom Allah, dž.š., objavi: *"O vjernici, ako vam kakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite..."*, aludirajući na Velida ibn Mugiru.[828]

Haris ibn Darar ispričao je: "Došao sam kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa me je pozvao u islam i ja sam to prihvatio. Onda me je zvao da dajem zekat pa sam i to prihvatio, a zatim rekoh: 'Allahov Poslaniče, šta misliš da se vratim svome narodu i da ih pozovem u islam i na udjeljivanje zekata. Od onog ko prihvati islam sakupit ću zekat, a ti mi za neko vrijeme pošalji glasnika da ti dam ono što sam prikupio.' Kada sam prikupio zekat od onih koji su mi se odazvali i prihvatili islam i kad je došlo dogovoreno vrijeme da Allahov Poslanik, s.a.v.s., pošalje izaslanika, izaslanika nije bilo. Ja se zbog toga zabrinuh, misleći da su se Allah, dž.š., i Allahov Poslanik, s.a.v.s., rasrdili na mene. Pozvah uglednike svoga naroda i rekoh im: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio mi je vrijeme kada će poslati nekoga da uzme zekat koji smo prikupili, a on nikada nije iznevjerio svoje obećanje. Jedino što bi moglo biti razlog nedolaska njegova izaslanika jeste Poslanikova, s.a.v.s., srdžba.

[828] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 354.

Stoga predlažem da odemo kod njega, da vidimo o čemu se radi.' U međuvremenu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao Velida ibn Akabu da od mene preuzme sakupljeni zekat. Međutim, kad on pređe jedan dio puta, uplaši se, vrati i reče Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Uistinu me Haris spriječio da uzmem zekat, a usto je još htio da me ubije.' Poslanik, s.a.v.s., potom mi posla izaslanike, koje sa svojim prijateljima susretoh izvan Medine. Kad me opaziše, povikaše: 'Evo, to je Haris.' Kad se sretosmo, upitah ih: 'Kome ste poslani?' 'Poslani smo tebi', odgovoriše. 'A zašto?', upitah ja. 'Poslanik, s.a.v.s., poslao ti je Velida Akabu da prikupi zekat pa se on vratio, a Poslanik, s.a.v.s., misli da nisi htio dati zekat i da si htio ubiti njegova izaslanika', rekoše mi izaslanici. 'Tako mi Onoga Koji je poslao Muhammeda, s.a.v.s., niti sam ga vidio niti mi je dolazio', rekoh im. Kad dođoh kod Poslanika, s.a.v.s., Poslanik mi reče: 'Nisi htio dati zekat, a pokušao si i ubiti moga izaslanika.' 'Ne, tako mi Onoga Koji te je poslao, niti sam vidio tvoga izaslanika niti mi je dolazio. Kad sam vidio da ga nema, uputih se tebi, strahujući da su se Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., nešto rasrdili na mene.' Tada Uzvišeni Allah objavi: *'O vjernici, ako vam kakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete'*, sve do riječi Uzvišenog: *'...dobrotom i blagodati Allahovom. – A Allah sve zna i mudar je.'* (El-Hudžurat, 8)"[829]

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih..."
(El-Hudžurat, 9)

Od Mutemera ibn Sulejmana prenosi se da je njegov otac rekao: "Allahov Poslaniče, šta misliš o tome da posjetiš Abdullaha ibn Ubejja?" Poslanik, s.a.v.s., uzjaha svoga magarca i uputi se kod njega, a za njim krenuše još neki muslimani. Kad stiže, Abdullah mu reče: "Ne prilazi mi, jer mi, tako mi Allaha, smeta smrad tvoga magarca." Čuvši šta Abdullah reče, jedan ensarija povika: "Tako mi Allaha, magarac Allahova Poslanika bolje miriše od tebe!" Te riječi naljutiše jednog Abdullahova prijatelja, a isto se tako na drugoj strani naljutiše

[829] Bilježe ga Ahmed (4/289), Taberani (3/274), a Hejsemi kaže da su prenosioci kod Ahmeda pouzdani.

prijatelji spomenutog ensarije te štapovima, rukama i nanulama navališe jedni na druge. Tim povodom Allah, dž.š., objavi: *"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih..."* (El-Hudžurat, 9)[830]

"O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O kako je ružno da se vjernici spominju podrugljivim nadimcima! A oni koji se ne pokaju – sami sebi čine nepravdu." (El-Hudžurat, 11)

Povod objave ovog ajeta jeste slučaj Sabita ibn Kajsa Šemmasa, koji je u uhu imao neku izraslinu zbog koje je slabije čuo, zbog čega su mu ljudi pravili mjesto blizu Poslanika, s.a.v.s., kako bi mogao bolje čuti. Tako jednog dana Sabit dođe kada su ljudi već bili posjedali pa poče prelaziti preko ljudi tražeći od njih da se razmaknu kako bi došao do Poslanika, s.a.v.s. Međutim, jedan čovjek mu doviknu: "Sjedi gdje jesi." On sjede pa gurnu tog čovjeka i upita: "Ko si ti?" "Ja sam taj i taj", reče mu čovjek. Sabit mu potom reče: "A, ti si sin te i te", pa spomenu ime njegove majke, koje se u džahilijetu stidio. Čovjek, postiđen, obori glavu, a Uzvišeni Allah, dž.š., povodom tog slučaja objavi spomenuti ajet.[831]

"...a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih..." (El-Hudžurat, 11)

Povod objave ovog dijela ajeta jesu dvije žene Allahova Poslanika, s.a.v.s., koje su ponižavale Umm Selemu. Naime, jednom je prilikom Umm Selema oko svoje bijele haljine zavezala dva konopca i njihove krajeve ostavila da se vuku iza nje pa Aiša reče Hafsi: "Pogledaj ono što se vuče iza nje. Izgleda kao jezik psa", želeći joj se na taj način narugati.[832]

---

[830] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2691) i Muslim u poglavlju o džihadu i propisima o putovanju.

[831] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 356.

[832] Ibid.

Enes kaže da je ovaj dio ajeta objavljen zbog dviju žena Allahova Poslanika, s.a.v.s., koje su se izrugivale niskom rastu Umm Seleme.

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Safija bint Hujej ibn Ahtab jednom prilikom dođe Poslaniku, s.a.v.s., i požali se da je neke žene zadirkuju govoreći: 'Jevrejko, kćeri dvaju jevreja.' Poslanik, s.a.v.s., reče joj: 'Trebala si im samo kazati da je tvoj otac Harun, a.s., amidža Musa, a.s., a da ti je muž Muhammed.' To je bio povod da Uzvišeni objavi spomenuti ajet."[833]

"...i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima!"
(El-Hudžurat, 11)

Dahhak od svoga oca prenosi da su njegove daidže pričale: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., zatekao nas je kako jedni druge zovemo podrugljivim nadimcima. Ljudi su se žalili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je Allah, dž.š., objavio: *'I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima!'*"[834]

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha jeste onaj koji Ga se najviše boji. Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa." (El-Hudžurat, 13)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Povod objave ovog ajeta jeste slučaj Sabita ibn Kajsa i njegove riječi koje je uputio jednom čovjeku koji mu nije htio napraviti mjesta da prođe: 'Sine te i te.' Poslanik, s.a.v.s., tada upita: 'Ko je spomenuo tu i tu?' Sabit ibn Kajs ustade i reče: 'Ja, Allahov Poslaniče.' Poslanik, s.a.v.s., tada mu reče: 'Pogledaj u lica ljudi.' Kad on pogleda, Poslanik, s.a.v.s., upita ga: 'Sabite, šta si vidio?' 'Vidio sam bijelog, crvenog i crnog', reče Sabit. Poslanik, s.a.v.s., doda: 'Među njima ne trebaš praviti razliku niti ijednom od njih davati prednost, osim po vjeri i bogobojaznosti.' Tim povodom Uzvišeni Allah objavi spomenuti ajet."[835]

---

[833] Ibid., 357.

[834] Hadis je hasen dobar. Bilježe ga Ebu Davud (4962), Nesai (536) i Tirmizi (3268), koji kaže da je ovaj hadis dobar.

[835] Bilježi ga Ibn Kesir (4/228-230).

Mukatil je prenio: "Na dan osvojenja Meke Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je Bilalu da uči ezan s krova Kabe pa Atab ibn Usejd ibn Ebi el-Is reče: 'Hvala Allahu Koji je uzeo moga oca da ne vidi ovaj dan', a Haris ibn Hišam reče: 'Zar Muhammed nije mogao naći nekog drugog osim ovog crnog gavrana da mu bude mujezin?' Suhejl ibn Amr reče: 'Ako Allah želi nešto, zamijenit će ga.' Ebu Sufjan reče: 'Ja ne govorim ništa zbog čega bih se trebao bojati Gospodara nebesa.' Međutim, Džibril dođe Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i obavijesti ga o onome što su rekli. Poslanik, s.a.v.s., pozva ih sebi i upita za ono što su rekli. Oni to priznaše, a tim povodom Allah, dž.š., objavi navedeni ajet, zabranjujući hvalisanje porijeklom i imovinom kako bi se ponizili siromašni."[836]

Od Ebu Mulejke prenosi se da je rekao: "Na dan osvojenja Meke Bilal se pope na Kabu i prouči ezan, a neki ljudi rekoše: 'O robovi Allahovi, zar da ovaj crni rob uči ezan s vrha Kabe?', a drugi rekoše: 'Ako to bude naljutilo Allaha, On će zamijeniti Bilala.' Povodom ovog slučaja Uzvišeni objavi: *'O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo...'*"[837]

Jezid ibn Šedžera pripovijeda: "Jednog dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., prođe po nekim medinskim mahalama i opazi crna mladića koga prodaju, govoreći: 'Na prodaju, pa ko više da.' Mladić je govorio: 'Ko me želi kupiti može me kupiti pod jednim uvjetom.' Bijaše upitan koji je to uvjet, a on reče: 'Da me ne sprečava da pet puta obavim molitvu za Allahovim Poslanikom.' Pod tim ga uvjetom kupi jedan čovjek. Poslije ga je Poslanik, s.a.v.s., svaki dan viđao da za njim obavlja molitvu. Međutim, jednog ga dana ne vidje pa upita jednog od svojih sljedbenika: 'Gdje je taj i taj mladić?' 'Mladić je bolestan', odgovori mu upitani, a Poslanik, s.a.v.s., pozva svoje ashabe da ga posjete te svi zajedno odoše i posjetiše ga. Poslije toga prođe nekoliko dana pa Poslanik, s.a.v.s., opet upita za mladića, a jedan od ashaba reče mu da je mladić na samrti. Poslanik, s.a.v.s., ustade da ga obiđe i nađe ga na samrti. Upravo tada mladić i preseli. Poslanik, s.a.v.s., preuze na sebe kupanje, ćefine i ukop. To u

---

[836] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 358.

[837] Sujuti ga pripisuje ibn Munziru i Ibn Ebi Hatimu.

očima ashaba ispade krupna stvar pa muhadžiri rekoše: 'Ostavili smo svoje kuće, svoju imovinu i porodice pa niti jednog od nas ni u životu ni nakon smrti ne zapade čast kakva zapade ovog mladića.' Ensarije pak rekoše: 'Dali smo mu zaklon, pomogli ga i s njim naš imetak podijelili, a on je dao prednost jednom abesinskom robu.' To bijaše povod da Allah, dž.š., objavi: *'O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo...'*, što znači da smo svi sinovi jednog oca i jedne majke, a riječima: *'...najugledniji kod Allaha jeste onaj koji Ga se najviše boji'*, Allah, dž.š., podučava nas kolika je prednost i vrijednost bogobojaznosti."[838]

"Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: 'Vi ne vjerujete, ali recite: 'Mi se pokoravamo!', jer u srca vaša prava vjera nije još ušla...'" (El-Hudžurat, 14)

Povod objave ovog ajeta jesu beduini iz Benu Eseda ibn Huzejma, koji su došli kod Poslanika, s.a.v.s., i javno očitovali oba šehadeta. Međutim, potajno nisu vjerovali; puteve Medine prljali su izmetom i povećali su cijene svojih proizvoda. Poslaniku, s.a.v.s., stalno su prigovarali: "Došli smo ti s teretom i familijama i nismo protiv tebe ratovali, kao što su to ovi drugi radili, pa nam daj nešto od zekata." Tim je povodom Allah, dž.š., objavio spomenuti ajet.[839]

O objavi nekih ajeta sure *Kaf*

(objavljena u Meki, 45 ajeta)

"Mi smo stvorili nebesa i Zemlju i ono što je između njih za šest vremenskih razdoblja, i nije Nas ophrvao nikakav umor." (Kaf, 38)

Hasan i Katada kažu: "Jevreji su govorili da je Uzvišeni Allah stvorio svijet za šest dana i da se sedmi dan odmorio, a to je subota,

---

[838] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 359.

[839] Vahidi navodi da ovaj hadis bilježi Ebu Bekr el-Bezzar u svome *Musnedu*, prenoseći ga od Ibn Abbasa, r.a. Bilježi ga i Ibn Kesir (4/231).

koju oni nazivaju danom odmora, pa je Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet."[840]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Jevreji su jednom prilikom došli kod Poslanika, s.a.v.s., i pitali ga o stvaranju nebesa i Zemlje, pa im je on rekao: 'U nedjelju i ponedjeljak stvorio je Zemlju, u utorak brda, u srijedu drveće i vodu, u četvrtak nebesa, a u petak zvijezde, Sunce i Mjesec.' Jevreji nakon toga rekoše: 'A šta je poslije toga stvorio, Muhammede?' 'Onda se iznad Arša uzdigao', odgovori im Poslanik, s.a.v.s., a oni potom rekoše: 'Bio bi upravu da si rekao da se odmorio.' Na to se Poslanik, s.a.v.s., žestoko naljuti, a Uzvišeni povodom tog slučaja objavi: *'Mi smo stvorili nebesa i Zemlju i ono što je između njih za šest vremenskih razdoblja, i nije Nas ophrvao nikakav umor. Zato strpljivo podnosi ono što oni govore i veličaj Gospodara svoga i zahvaljuj Mu prije sunčeva izlaska i prije njegova zalaska.'* (Kaf, 38-39)"[841]

O objavi nekih ajeta sure *En-Nedžm*

(objavljena u Meki, 62 ajeta)

"...On dobro zna sve o vama, otkad vas je stvorio od zemlje i otkad ste bili zameci u utrobama majki vaših..." (En-Nedžm, 32)

Od Sabita ibn el-Harisa, ensarije, prenosi se da je rekao: "Kad bi kod jevreja umro neki dječak, oni bi rekli da je jedan od iskrenih. To dođe do Poslanika, s.a.v.s., pa on reče: 'Jevreji lažu, nema nijednog čovjeka koga Uzvišeni stvara a da nije ili nesretan ili sretan.' Zbog toga je Uzvišeni objavio spomenuti ajet."[842]

"Reci ti Meni o onome ko istinu izbjegava, i malo udjeljuje, i posve prestane udjeljivati." (En-Nedžm, 33, 34)

---

[840] Bilježi ga Ibn Kesir (4/241-242).

[841] Sujuti ga pripisuje Hakimu i prenosi njegovo mišljenje da je hadis vjerodostojan.

[842] Hadis je slab. Bilježi ga Taberani (2/81).

Ibn Abbas, Suddi, Kelbi i Musejjib ibn Šerik kažu: "Ovaj se ajet odnosi na Osmana ibn Affana, koji je udjeljivao i trošio na dobro pa mu brat po mlijeku Abdullah ibn Ebi Serh reče: 'Šta to radiš? Još malo pa ti ništa neće ostati!' Osman mu na to odgovori: 'Ja imam grešaka i grijeha i onim što udjeljujem tražim Allahovo zadovoljstvo i nadam se Njegovu oprostu.' Kad ču njegov odgovor, Abdullah mu reče: 'Daj ti meni svoju devu sa sedlom, a ja ću sve tvoje grijehe preuzeti na sebe.' Osman to i učini, a onda prestade udjeljivati dio od onoga što je udjeljivao. Nakon toga Uzvišeni objavi: *'Reci ti Meni o onome ko istinu izbjegava, i malo udjeljuje, i posve prestane udjeljivati.'* Osman poslije toga ponovo poče udjeljivati i to učestalije i više nego prije."[843]

Mudžahid i Ibn Zejd kažu: "Povod objave ovog ajeta jeste slučaj Velida ibn Mugire, koji je počeo slijediti Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa ga neki mnogobošci ukoriše, govoreći mu: 'Zašto si ostavio vjeru svojih predaka, zašto smatraš da su bili u zabludi i zašto si umislio da su u vatri?' A on im reče: 'Pobojao sam se Allahove kazne.' Njegov mu sagovornik dade garanciju da će, ako mu daruje nešto od svoje imovine i vrati se u svoju prijašnju vjeru, na sebe preuzeti njegovu kaznu. On onome koji ga je ukorio dade nešto imetka, a kasnije poče škrtariti i prestade udjeljivati. Tim povodom Allah, dž.š., objavi spomenuti ajet."[844]

"I da on na smijeh i na plač navodi." (En-Nedžm, 43)

Prenosi se od Aiše, r.a.: "Jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., prođe pored jedne grupe ljudi koji su se smijali i reče im: 'Da znate ono što ja znam, malo biste se smijali, a puno biste plakali.' Poslije toga spusti se Džibril s riječima Uzvišenog: *'I da On na smijeh i na plač navodi.'* (En-Nedžm, 43) Poslanik, s.a.v.s., potom se vrati i reče im: 'Nisam prešao ni četrdeset koraka kad mi dođe Džibril i reče mi da vam prenesem da vam Uzvišeni poručuje: *'I da On na smijeh i na plač navodi.'*'"[845]

---

[843] Bilježi ga Ibn Kesir (4/271).
[844] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 364.
[845] Ibid., 364-365. Sujuti ga pripisuje Ibn Merdevejhu.

O objavi nekih ajeta sure *El-Kamer*

(objavljena u Meki, 55 ajeta)

"Bliži se čas i Mjesec se raspolutio. A oni uvijek kada vide čudo, okreću glave i govore: 'Čarolije neprestane." (El-Kamer, 1, 2)

Od Abdullaha se prenosi da je rekao: "Za života Allahova Poslanika, s.a.v.s., raspolutio se Mjesec pa Kurejšije rekoše: 'Ovo je čarolija sina Ibn Kebša[846], koji vas je začarao. Pitajte putnike pa ćete vidjeti!' Kad ih upitaše, rekoše im da su to i oni vidjeli. Nakon toga Uzvišeni objavi: *'Bliži se čas i Mjesec se raspolutio. A oni uvijek kada vide čudo, okreću glave i govore: 'Čarolije neprestane.'"*[847]

"Grešnici će sigurno stradati i u ognju biti na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: 'Iskusite vatru džehenemsku!' Mi sve s mjerom stvaramo..." (El-Kamer, 47-49)

Od Ebu Hurejre prenosi se da je rekao: "Kurejšije dođoše svađajući se oko *kadera* pa Uzvišeni objavi: *'Grešnici će sigurno stradati i u ognju biti na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: 'Iskusite vatru džehenemsku!' Mi sve s mjerom stvaramo.'"*[848]

Ebu Umama el-Bahili kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ovaj se ajet odnosi na kaderije."[849]

Prenosi se od Ataa da je rekao: "Biskup iz Nedžrana dođe Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i reče: 'Muhammede, znam da smatraš da je griješenje određeno i da su mora, nebesa i događaji s mjerom stvoreni, ali se ne slažem s tobom o pitanju griješenja.' Poslanik, s.a.v.s., uzvrati mu: 'Vi se s Allahom prepirete.' Tada Uzvišeni objavi: *'Grešnici će*

---

[846] To je bio nadimak Resulullaha, s.a.v.s. - Prim. rec.

[847] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3636) i Muslim (43, 44, 45/2800, str. 2158).

[848] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (19/2656).

[849] Sujuti smatra da je niz prenosilaca ovog hadisa slab.

sigurno stradati i u ognju biti na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: 'Iskusite vatru džehenemsku!' Mi sve s mjerom stvaramo."[850]

Od oca Ebu Zurera el-Ensarija prenosi se da je Poslanik, s.a.v.s., proučio ovaj ajet, a zatim rekao: "Ovaj se ajet odnosi na skupinu ljudi iz moga ummeta koji će nijekati Allahov, dž.š., *kader*."[851]

Od Usejdova oca prenosi se da je rekao: "Došao sam kod Muhammeda ibn Kaba, a on je rekao: 'Kad vidite da govorim o *kaderu* (određenju, sudbini), recite da sam pretjerao, jer sam poludio. Tako mi Allaha, ovaj je ajet objavljen samo zbog njih, a zatim prouči: *'Grešnici će sigurno stradati i u ognju biti na Dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: 'Iskusite vatru džehenemsku!' Mi sve s mjerom stvaramo."*[852]

O objavi nekih ajeta sure *El-Vakia*

(objavljena u Meki, 96 ajeta)

"Bit će među lotosovim drvećem bez bodlji." (El-Vakia, 28)

Ebu el-Alija i Dahhak kažu: "Muslimani ugledaše Veždž, jednu plodnu dolinu u blizini Taifa, pa im se dopadoše lotosova stabla te rekoše: 'Kamo sreće da i mi imamo ovo.' To bi povod da Uzvišeni objavi ovaj ajet."[853]

"Bit će ih mnogo od naroda drevnih, a mnogo i od kasnijih." (El-Vakia, 39, 40)

Arveta ibn Ruvejm rekao je: "Kada je Uzvišeni objavio ovaj ajet, Omer je zaplakao i rekao: 'Allahov Poslaniče, povjerovali smo u tebe i potvrdili da istinu govoriš, pa i pored toga nas će se samo

---

[850] Hadis je slab, jer je prenosilac ovog hadisa nepoznat. Pogledaj *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 365 i 366.

[851] Sujuti smatra da je hadis zabilježen u djelu *Medžmeuz-zevaid* (8/117) i kaže da se u nizu prenosilaca ovog hadisa nalazi prenosilac kojeg ne poznaje.

[852] Bilježi ga Ibn Kesir (4/281-284).

[853] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 368.

malo spasiti.' Poslije toga Uzvišeni je potvrdio: *'Bit će ih mnogo od naroda drevnih, a mnogo i od kasnijih'*, pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozva Omera i reče mu: 'Omere, Uzvišeni je objavio ajete u vezi s onim o čemu si govorio i u njima je kazao da će ih biti mnogo od naroda drevnih, a mnogo i od naroda kasnijih.' Omer na to reče: 'Zadovoljni smo Gospodarom našim i time što je potvrdio da naš Poslanik, s.a.v.s., istinu govori.' Poslanik, s.a.v.s., poslije toga reče: 'Od Adema do nas mnogo je ljudi, a od mene pa do Sudnjeg dana mnogo je ljudi, a posljednji koji će izgovarati da je samo Allah Bog jesu crni čuvari kamila.'"[854]

"I umjesto zahvalnosti što vam je hrana darovana – vi u njega ne vjerujete?" (El-Vakia, 82)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Jednom prilikom za života Allahova Poslanika, s.a.v.s., pala je kiša pa Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Neki se ljudi zahvališe Allahu, a drugi ovu blagodat zanijekaše. Neki rekoše: 'Ovo je Allahova milost kojom nas je obasuo', a drugi rekoše: 'Obistinio se predznak te i te zvijezde." Tim povodom Allah, dž.š., objavi: *'I kunem se časom kad se zvijezde gube, a to je, da znate, zakletva velika'* (El-Vakia, 75), pa sve do riječi Allaha, dž.š.: *'I umjesto zahvalnosti što vam je hrana darovana – vi u njega ne vjerujete?'*"[855]

Bilježi se da je jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio na putu sa svojim prijateljima pa se, kad dođe vrijeme za to, ulogoriše na pogodnom mjestu. Tu ožednješe, ali sa sobom ne imadoše vode. Ljudi se požališe Poslaniku, s.a.v.s., koji reče: "Pa šta mislite, ako ja uputim dovu i onda padne kiša pa se napijete, da neki od vas neće kazati: 'Ova je kiša pala po predskazanju te i te zvijezde.'" Oni mu tada rekoše: "Allahov Poslaniče, ovo nije vrijeme zvijezda padalica." Poslanik, s.a.v.s., tada klanja dva rekata i uputi dovu Uzvišenom Allahu. Tada iznenada puhnu vjetar, naoblači se i pade kiša toliko snažno da voda poteče dolinom. Ljudi požuriše da napune svoje čuturice. Poslanik, s.a.v.s., prođe pored jednog čovjeka koji je

---

[854] Sujuti ga pripisuje Ibn Ebi Hatimu. Prenesen je i s povezanim nizom prenosilaca koji ima određene zamjerke.

[855] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (83/127), str. 84.

zahvatao vodu, govoreći: "Ovo je po predskazanju te i te zvijezde padalice i nije opskrba Allahova." Ovo je bio povod da Uzvišeni objavi: *"I umjesto zahvalnosti što vam je hrana darovana – vi u njega ne vjerujete?"*[856]

Ebu Hurejra, r.a., prenosi: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Zar ne razmislite o onome što je vaš Gospodar rekao? A rekao je da Allah neće počastiti svoje robove nekom blagodati a da jedna grupa njih to neće zanijekati i da neće reći: 'Ovo se desilo po toj i toj zvijezdi.''"[857]

O objavi nekih ajeta sure *El-Hadid*

(objavljena u Medini, 29 ajeta)

"Nisu jednaki oni među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili – oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah svima obećava nagradu najljepšu. Allah dobro zna ono što radite." (El-Hadid, 10)

Muhammed ibn Fadl prenosi od Kelbija da je ovaj ajet objavljen povodom slučaja Ebu Bekra, r.a., na što upućuje i predanje koje se prenosi od Ibn Omera, r.a., koji je rekao: "Dok je jednom prilikom Poslanik, s.a.v.s., sjedio pored Ebu Bekra, koji je na sebi imao ogrtač na prsima zakopčan pribadačom, dođe Džibril, a.s., pa mu prenese selam od njegova Gospodara i reče: 'Zbog čega to Ebu Bekr nosi ogrtač zakopčan pribadačom?' Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Džibrile, prije bitke sav je svoj novac potrošio na mene.' 'Prenesi mu od Gospodara selam', reče Džibril, 'i reci mu da ga njegov Gospodar pita je li zadovoljan svojim Gospodarom zbog neimaštine ili je ljut na svoga Gospodara?' Poslanik, s.a.v.s., okrenu se Ebu Bekru i reče mu: 'Ebu Bekre, evo dođe mi Džibril, koji ti prenosi selam od tvoga Gospodara, Koji te pita jesi li zadovoljan Njime zbog neimaštine

---

[856] Sujuti ga pripisuje Ibn Merdevejhu, koji ga prenosi od Ibn Abbasa.
[857] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Muslim (72/126), str. 84.

ili si ljut na Njega.' Ebu Bekr na to zaplaka i reče: 'Zar da na svoga Gospodara budem ljut? Ja sam zadovoljan svojim Gospodarom.'"[858]

"Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomenu, i da oni ne budu kao oni kojima je davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna i mnogi su od njih nevjernici?" (El-Hadid, 16)

Kelbi i Mukatil kažu: "Objavljen je zbog licemjera godinu dana poslije Hidžre, i to onda kad su upitali Selmana el-Farisija da im priča o onome što je u Tevratu, jer se, kako rekoše, u njemu nalaze čudne stvari. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet." Neki drugi kažu da se odnosi na vjernike.[859]

Od Sada se prenosi da je rekao: "Kur'an je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., objavljivan duže vrijeme, a on ga je učio vjernicima pa mu oni jednom rekoše: 'Allahov Poslaniče, kad bi nam o nekim događajima kazivao.' Tada Uzvišeni objavi: *'Objavljujući ti ovaj Kur'an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo iako prije njega nisi doista ništa znao.'* (Jusuf, 3) On im je opet duže vrijeme učio, a onda oni rekoše: 'Allahov Poslaniče, govori nam.' Tada Uzvišeni objavi: *'Allah najljepši govor objavljuje...'* (Ez-Zumer, 23) U svemu tome bio im je naređivan Kur'an, a jedan drugi prenosilac hadisa dodao je da su rekli: 'Allahov Poslaniče, kad bi nas opominjao.' Tada Uzvišeni objavi: *'Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomenu...'*"[860]

---

[858] Ibn Hibban poriče da ga Alla ibn Amr prenosi od Ebu Ishaka el-Fezzarija.

[859] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 370.

[860] Bilježi ga Hakim (345/2) i smatra ga vjerodostojnim, a u toj se ocjeni s njim slaže i Zehebi.

O objavi nekih ajeta sure *El-Mudžadela*

(objavljena u Medini, 22 ajeta)

"Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala – a Allah čuje razgovor vaš međusobni, jer Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi." (El-Mudžadela, 1)

Aiša, r.a., kaže: "Slavljen neka je Onaj Koji sve čuje. Slušala sam svoju tetku Bint Salebe, kako se žali Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., na svoga muža, mada nisam uspjela sve čuti. Čula sam da je rekla: 'Uzeo je moju mladost i ja sam mu djecu rađala, a onda mi je, kad sam ostarjela i prestala rađati, okrenuo leđa. Allahu, tebi se žalim.' Nije prošlo mnogo vremena kad se spusti Džibril s ovim ajetom: *'Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala...'*"[861]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je ispričala: "Hvala Allahu, koji sve glasove čuje. Jednom prilikom Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., dođe žena koja se posvađala sa svojim mužem da se požali na njega. Ja sam bila u drugom dijelu kuće, tako da nisam mogla čuti sve šta govori. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *'Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala...'*"[862]

"Oni od vas koji ženama svojim reknu da im nisu više dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove – a one nisu majke njihove, majke su njihove samo one koje su ih rodile – oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu – a Allah sigurno briše grijehe i prašta." (El-Mudžadela, 2)

Od Enesa ibn Malika prenosi se da je rekao: "Evs ibn es-Samit okrenuo je leđa svojoj ženi Havli bint Salebe, pa se ona zbog toga požalila Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: 'Okrenuo mi je leđa nakon što sam

---

[861] Hadis je vjerodostojan. Buhari ga navodi kao komentar (9). Bilježe ga Nesai (950), Ibn Madža (188) i Hakim (2/481), koji ga smatra vjerodostojnim, a s njim se slaže i Zehebi.

[862] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 372.

ostarjela i nakon što su mi kosti oronule.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ajet koji govori o onima koji svojim ženama kažu da im više nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove. Poslanik, s.a.v.s., Evsu je poslije toga rekao da oslobodi roba. Evs mu je uzvratio da to nije u stanju učiniti, jer ga nema, pa mu Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Onda posti dva mjeseca uzastopno.' 'Ako jedan dan ne jedem, obnevidim', odgovori mu Evs. 'Onda nahrani šezdeset siromaha', nastavi Poslanik, s.a.v.s., a Evs mu uzvrati: 'Nemam, Allahov Poslaniče, osim ako me ti ne pomogneš.' Allahov ga je Poslanik, s.a.v.s., pomogao s petnaest oka da bi mu Allah, dž.š., a Allah je milostiv, sabrao onoliko koliko mu je potrebno za iskup. Smatrali su da i Evs ima toliko, što je bilo dovoljno da se nahrani šezdeset siromaha."[863]

Od Abdullaha ibn Selama prenosi se da je rekao: "Huvejla bint Salebe, koja je bila udata za Evsa ibn es-Samita, brata Ibada ibn es-Samita, pričala mi je da joj je jednoga dana došao muž i žalio se na nešto što mu je smetalo kod nje. Ona mu je odgovorila pa se on naljutio i rekao: 'Zabranjena si mi kao što mi je zabranjena majka.' Poslije toga izađe među ljude, a kasnije, kad se vrati, poče je zavoditi, ali mu ona ne dozvoli da joj priđe. Poguraše se i ona ga, s obzirom na to da je bio nejak, savlada i još mu reče: 'Ne, tako mi Onoga u čijoj je vlasti Huvejlin život, nećeš doprijeti do mene dok nam Allah ne presudi.' Poslije toga ona ode do Poslanika, s.a.v.s., i požali mu se, a on joj reče: 'To ti je muž i daidžić, boj se Allaha i lijepo s njim postupaj i reci mu da oslobodi roba.' Ona na to reče: 'Allahov Poslaniče, on ne može osloboditi roba jer ga nema.' 'Onda mu naredi da posti dva mjeseca uzastopno', reče Poslanik, s.a.v.s. Ona mu opet odgovori: 'Allahov Poslaniče, on je oronuo starac i ne može postiti.' 'Onda neka nahrani šezdeset siromaha', ponovo će Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ona na to odgovori: 'Allahov Poslaniče, on ih nema čime nahraniti.' 'Pomoći ćemo mu s trideset sa'a hurmi', reče Allahov Poslanik. 'I ja ću mu pomoći s trideset', dodade njegova žena. Poslanik, s.a.v.s., na to joj reče: 'Lijepo si postupila. Prenesi mu neka sve to podijeli.'

---

[863] Sujuti ga pripisuje Ibn Merdevejhu, a u nizu je njegovih prenosilaca Seid ibn Bešir, koji ne dolazi poslije Katade.

Ubrzo nakon toga Allah, dž.š., objavi: *'Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala...'"*[864]

"Zar ne vidiš one kojima je zabranjeno da se sašaptavaju kako se vraćaju onome što im je zabranjeno i sašaptavaju se o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku..." (El-Mudžadela, 8)

Ibn Abbas, r.a., i Mudžahid kažu: "Odnosi se na jevreje i licemjere, i to zato što su se, gledajući u vjernike, međusobno sašaptavali i jedni drugima davali znakove. Kad bi vjernici vidjeli da se sašaptavaju, pomislili bi da je do licemjera doprla vijest o smrti, pogibiji ili porazu njihove braće i rođaka. Kad to potraja i učesta, vjernici se požališe Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., koji zabrani jevrejima i licemjerima da se sašaptavaju. Međutim, oni se i dalje nastaviše sašaptavati pa Allah, dž.š., tim povodom objavi ovaj ajet."[865]

"A kad ti dolaze, pozdravljaju te onako kako te Allah nikad nije pozdravio..." (El-Mudžadela, 8)

Prenosi se od Aiše, r.a., da je ispričala: "Neki jevreji dođoše Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekoše mu: 'Es-samu (smrt) alejk Ebul-Kasime', pa im ja rekoh: 'Es-samu alejkum (Allah vas usmrtio).' Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Dosta, Aiša! Uzvišeni Allah ne voli ružan govor.' Ja mu na to rekoh: 'Allahov Poslaniče, zar ne čuješ šta ti govore?' 'A zar misliš da im ja neću odgovoriti: 'I na vas', reče im Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ovim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.'"[866]

Od Enesa se prenosi da je neki jevrej došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: "Es-samu alejk (Neka je smrt na tebe)", a prisutni, misleći da je nazvao selam, odgovoriše: 'Ve alejkumus-selam.' Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Zar ne znate šta je rekao?' Oni mu rekoše: 'Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s., najbolje znaju.' 'Nije

---

[864] Bilježe ga Ahmed (6/410), Ebu Davud (2214-2215) i Bejheki (7/389), a u njegovu je nizu prenosilaca Muammer ibn Abdullah ibn Hakzale, od koga prenosi Ibn Ishak i koga pouzdanim smatra jedino Ibn Hibban.

[865] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 372-373.

[866] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Muslim (1706) i Nesai (591).

nazvao selam, nego je rekao to i to. Vratite mi ga', reče im Poslanik, s.a.v.s. Kad ga vratiše, Poslanik, s.a.v.s., upita ga: 'Rekao si: 'Es-samu alejkum?'' 'Da, rekao sam', odgovori jevrej. Poslanik, s.a.v.s., potom svojim ashabima reče: 'Kada vas pozdravi sljedbenik Knjige, recite: 'Neka je i na vas ono što ste rekli.' Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet.'"[867]

Od Abdullaha ibn Omera prenosi se da su jevreji govorili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.: "Samun alejk", a zatim su govorili: "Da nas Allah neće kazniti za ono što govorimo?" Nakon toga objavljen je ovaj ajet: *"A kad ti dolaze, pozdravljaju te onako kako te Allah nikad nije pozdravio..."*, pa do kraja ajeta.

"O vjernici, kad vam se kaže: 'Načinite mjesta drugima tamo gdje se sjedi', vi načinite, pa će i vama Allah mjesto načiniti, a kad vam se rekne: 'Dignite se', vi se dignite, i Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. A Allah dobro zna ono što želite." (El-Mudžadela, 11)

Mukatil je rekao: "Poslanik, s.a.v.s., jednog je petka bio na trijemu svoga mesdžida na tijesnu mjestu, časteći i gosteći one koji su učestvovali u Bici na Bedru. Neki od njih dođoše i ne nađoše mjesta pa krenuše prema Poslaniku, s.a.v.s., čekajući da im ljudi naprave prolaz. Međutim, niko im ne napravi prolaz. To teško pade Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa nekima oko njega koji nisu učestvovali u Bici na Bedru reče: 'Ustani ti i ti i ti.' Podiže onoliko ljudi koliko je bilo potrebno da smjesti one učesnike Bedra koji su stajali. To opet teško pade onima koji bijahu podignuti sa svoga mjesta. Poslanik, s.a.v.s., to primijeti po njihovim licima. Licemjeri zloupotrijebiše ovu situaciju pa muslimanima rekoše: 'Je li Poslanik, s.a.v.s., pravedan prema vjernicima? Tako nam Allaha, prema ovima nije pravedno postupio. Podigao je ljude koji su, želeći biti što bliže Allahovu Poslaniku posjedali oko njega, a posjeo je one koji su zakasnili.' Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[868]

---

[867] Bilježi ga Tirmizi (3301) i kaže da je ovaj hadis dobar. Osnova je ovog hadisa u Buharijevu *Sahihu* (2926) i prenosi se preko Hišama ibn Zejda ibn Malika od Enesa.

[868] Bilježi ga Ibn Ebi Hatim (6/184) s nizom prenosilaca od Mukatila.

"O vjernici, kad hoćete da se s Poslanikom posavjetujete, prije savjetovanja milostinju udijelite. To je za vas bolje i čistije. A ako nemate - pa, Allah, zaista, prašta i samilostan je." (El-Mudžadela, 12)

Mukatil ibn Hajjan kaže: "Povod objave ovog ajeta bili su bogataši koji su dolazili Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i s njim se dugo savjetovali, ne ostavljajući prostora za siromahe. To se nije svidjelo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa je naredio da onaj ko želi da se posavjetuje s njim udijeli milostinju. Siromasi nisu imali ništa da udijele, a bogati su škrtarili. To je ashabima teško palo pa je Uzvišeni Allah dozvolio olakšicu."[869]

Alija ibn Ebi Talib, r.a., rekao je: "Uistinu se u Allahovoj Knjizi nalazi jedan ajet po kome niko prije mene nije postupio i po kome niko poslije mene neće postupiti. To je ajet: *'O vjernici, kad hoćete da se s Poslanikom posavjetujete, prije savjetovanja milostinju udijelite...'* Imao sam jedan novčić koji sam usitnio u dirheme. Kad sam se želio posavjetovati s Poslanikom, s.a.v.s., udjeljivao sam po jedan dirhem sve dok mi ih ne nestade. Kad mi nestade dirhema, Allah, dž.š., ovaj ajet dokinu ajetom: *'Zar vam je teško da prije savjetovanja svoga milostinju udijelite?! A ako ne udijelite i Allah vam oprosti, onda molitvu obavljajte i zekat dajite i Allaha i Poslanika Njegova slušajte! Allah dobro zna ono što vi radite.'* (El-Mudžadele, 13)"[870]

"Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi, a još se svjesno krivo zaklinju" (El-Mudžadela, 14), do riječi Allaha, dž.š.: "...misleći da će im to nešto koristiti. Oni su, doista, pravi lažljivci." (El-Mudžadela, 18)

Mukatil i Suddi kažu: "Povod objave ovog ajeta jeste slučaj licemjera Abdullaha ibn Nebtela, koji je sjedio s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a poslije toga išao jevrejima i prenosio Poslanikove, s.a.v.s., riječi. Dok je tako jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio u jednoj od svojih odaja, ashabima koji su sjedili okolo reče: 'Sada će

---

[869] Ibid.

[870] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/842) s nizom prenosilaca i smatra ga vjerodostojnim po uvjetima Buharije i Muslima, a s njim se u ocjeni slaže i Zehebi.

ući jedan čovjek čije je srce silničko i koji gleda pogledom šejtana.' Nakon toga uđe Abdullah ibn Nebtel, a bijaše plav. Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Mladiću, ti i tvoji prijatelji psujete me?' On se, međutim, zakle Allahom da to ne čini. Poslanik, s.a.v.s., reče da to ipak čini, a on izađe i dovede sve svoje prijatelje pa se svi zakleše da ga nisu psovali. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[871]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Jednom je prilikom Poslanik, s.a.v.s., bio u hladu jedne od svojih odaja. Kod njega su bili neki muslimani, kojima Poslanik, s.a.v.s., u trenucima kada je ponestajalo hlada reče: 'Sada će vam doći jedan čovjek koji će vas gledati šejtanskim očima. Kad dođe, nemojte mu se obraćati.' Potom dođe plav čovjek, koga Poslanik, s.a.v.s., pozva i reče mu: 'Zašto me ti i taj i taj čovjek psujete?', spominjući imena onih koji su ga psovali. Taj čovjek potom ode, a onda dovede svoje prijatelje, koji se zakleše Allahom da nisu psovali Allahova Poslanika, s.a.v.s., i izviniše se. Uzvišeni Allah potom objavi: *'Na dan u kome ih Allah sve oživi oni će se Njemu zaklinjati, kao što se vama zaklinju, misleći da će im to nešto koristiti. Oni su, doista, pravi lažljivci.'*"[872]

"Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi s onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova ili rođaci njihovi..." (El-Mudžadela, 22)

Ibn Džurejdž veli: "Pričano mi je da je Ebu Kuhafa psovao Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa ga je Ebu Bekr ošamario toliko jako da ga je oborio na zemlju, a zatim je to spomenuo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., na što ga on posavjetova da to više ne čini. Ebu Bekr mu reče: 'Tako mi Allaha, da mi je sablja bila blizu, ubio bih ga.' To je bio povod da Uzvišeni objavi spomenuti ajet."[873]

Prenosi se od Ibn Mesuda da je rekao: "Povod objave ajeta: '... *makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova ili rođaci njihovi...*', jesu Ebu Ubejda ibn el-Džerrah, kome je u Bici

---

[871] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (6/17) pripisuje ga Ibn Ebi Hatimu.

[872] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Ahmed (1/240) i Hakim (2/482), koji ga smatra vjerodostojnim, a s njegovom se ocjenom slaže i Zehebi.

[873] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul* (191) pripisuje ga Ibn Munziru.

na Uhudu ubijen otac Abdullah ibn el-Džerrah; Ebu Bekr, koji je pozvao svoga sina da mu izađe na dvoboj i koji je molio Allahova Poslanika, s.a.v.s.: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da idem u prvom valu.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Daj da još budemo s tobom, Ebu Bekre. Zar ne znaš da si ti meni kao oči moje i sluh moj; Musab ibn Umejr, čiji je brat Ubejd ibn Umejr poginuo u Bici na Uhudu; zatim Omer, kome je u Bici na Bedru poginuo daidža As ibn Hišam ibn Mugira; potom Alija, Hamza i Ubejda, koji su u Bici na Bedru ubili Atabu, Šejbu, dvojicu Rebiovih sinova i Velida ibn Atabu."[874]

O objavi nekih ajeta sure *El-Hašr*

(objavljena u Medini, 24 ajeta)

"Allaha hvali sve što je na nebesima i što je na Zemlji, On je Silni i Mudri! On je prilikom prvog progonstva iz domova njihovih protjerao one sljedbenike Knjige koji nisu vjerovali..."
(El-Hašr, 1-2)

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Bitka s grupom jevreja iz Benu Nedira desila se početkom šestog mjeseca nakon Bitke na Bedru. Njihove su kuće i hurme bile na jednoj strani Medine. Poslanik, s.a.v.s., opsjedao ih je sve dok nisu pristali izaći iz Medine i muslimanima ostaviti sve osim oružja. Uzvišeni je Allah povodom ovog slučaja objavio: *'Allaha hvali sve što je na nebesima i što je na Zemlji, On je Silni i Mudri! On je prilikom prvog progonstva iz domova njihovih protjerao one sljedbenike Knjige koji nisu vjerovali...'* Kasnije ih je protjerao prema Šamu, a bili su onaj dio jevreja koji su samo tada protjerani i to im je bilo suđeno, u protivnom bi ih Allah kaznio na ovome svijetu pogubljenjem i da im žene i djeca budu uzeti kao roblje. Što se tiče riječi Uzvišenog: *'...prilikom prvog progonstva...'*, zapravo se misli na progonstvo u Šam."[875]

[874] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 376.

[875] Bilježi ga Hakim (2/283) i kaže da je ovaj hadis vjerodostojan po uvjetima Buharija i Muslima, a s tim se slaže i Zehebi.

Komentatori Kur'ana kažu: "Povod objave ovih ajeta jeste pleme Benu Nedir, s kojim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad je preselio u Medinu, napravio sporazum da ga ne napadaju niti da se bore na njegovoj strani. Kada je Poslanik, s.a.v.s., izvojevao pobjedu u Bici na Bedru, pripadnici plemena Benu Nedir rekoše: 'Tako nam Allaha, to je Poslanik, s.a.v.s., čiji opis nalazimo u Tevratu i koji iz svake bitke izlazi kao pobjednik.' Međutim, kada Poslanik, s.a.v.s., završi s Bitkom na Uhudu, oni narušiše dogovoreni sporazum i pokazaše svoje neprijateljstvo prema Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i muslimanima. Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., opsjede njihove utvrde i napravi novi sporazum, kojim se nalaže da trebaju napustiti Medinu.[876]

Ibn Kab ibn Malik prenosi od jednog ashaba Allahova Poslanika, s.a.v.s., da su nevjernici iz Kurejša nakon Bitke na Bedru poslali jevrejima pismo u kome su im poručili: "Vi posjedujete oružje i utvrde. Ili ćete se boriti protiv našeg neprijatelja ili ćemo se mi boriti protiv vas, a onda se ništa između nas i vaših žena neće isprijećiti." Kada to pismo dođe do jevreja, složiše se da raskinu ugovor i poručiše Vjerovjesniku, s.a.v.s., da izađe sa svojih trideset ashaba, a i oni će doći sa svojih trideset ljudi pa da se susretnu na pola puta i da poslušaju ono čemu ih poziva. "Ako kažu da govoriš istinu i povjeruju ti, i mi ćemo svi povjerovati." Poslanik, s.a.v.s., izađe sa svojih trideset ljudi, a prema njemu se uputi i trideset jevreja. Kad se pojaviše na jednom proplanku, jedni jevreji rekoše drugima: "Kako ćete se sastati s njima kad je s njim trideset ljudi od kojih svaki više voli poginuti prije Muhammeda, s.a.v.s.?" Poručiše mu: "Kako ćemo se složiti kad nas je šezdeset? Bolje bi bilo da pošalješ trojicu učenjaka, a i mi ćemo poslati trojicu, pa ako oni povjeruju u tebe, i mi ćemo svi povjerovati."

Poslanik, s.a.v.s., istupi zajedno sa svoja tri ashaba, a istupiše i trojica jevreja i opasaše se handžarima, želeći ubiti Allahova Poslanika, s.a.v.s. Međutim, jedna žena svome bratu koji je bio musliman ensarija poruči šta su jevreji naumili. Njezin brat krenu žurno za Poslanikom, s.a.v.s., dostiže ga i obavijesti ga o svemu. Poslanik, s.a.v.s., vrati se te sutradan dođe s vojskom, opsjede njihove utvrde,

---

[876] Ibid., 377.

započe borbu i na kraju ih prinudi da napuste Medinu, noseći sa sobom sve što deve mogu ponijeti, osim oružja. Oni su tako ispražnjivali svoje kuće, uzimajući pokućstvo od drveta. Nakon toga Uzvišeni Allaha objavi: *"Allaha hvali sve što je na nebesima i što je na Zemlji, On je silan i mudar"* (El-Hašr, 1), sve do riječi: *"...Allah sve može."* (El-Hašr, 6)[877]

"To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom ste voljom učinili, i zato da On nevjernike ponizi."
(El-Hašr, 5)

Ovaj se ajet odnosi na slučaj kada je Poslanik, s.a.v.s., došao u mjesto gdje su stanovali pripadnici plemena Benu Nedir i naredio svojim podanicima da posijeku i spale njihove palme. Neprijatelji su se zbog toga izbezumili pa su kazali: "Mislili smo, Muhammede, da ti želiš da red uspostavljaš? Zar je sječa plodnog voća i palmi uspostavljanje reda? Jesi li u onome što tvrdiš da ti se objavljuje pronašao da smiješ činiti nered na Zemlji?" To je teško palo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., a i muslimanima, koji se pobojaše da je to uistinu činjenje nereda. Među njima se pojavi razdor pa neki od njih rekoše: "Ne sijecite ta stabla, jer je to blagodat koju nam je Allah darovao." Drugi pak rekoše: "Sijecite!", nakon čega Uzvišeni objavi: *"To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom ste voljom učinili, i zato da On nevjernike ponizi"*, potvrđujući mišljenje onih koji su kazali da ne treba sjeći stabla, ali u isto vrijeme opravdavajući ono što su drugi uradili."[878]

Od Ibn Omera prenosi se da je rekao: "Poslanik, s.a.v.s., posjekao je i spalio palme Benu Nedira u Buvejri, nakon čega je Uzvišeni Allah objavio: *'To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom ste voljom učinili, i zato da On nevjernike ponizi.*'"[879]

---

[877] Hadis je vjerodostojan. Pogledaj djelo *Sahihu Ebi Davud* (3004) autora šejha Albanija.

[878] Hadis sličan ovom bilježi Tirmizi (22303), prenoseći ga od Ibn Abbasa, r.a., i kaže da je dobar.

[879] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4031), Muslim (29/1746), Nesai (593) i Tirmizi (3302), koji kaže da je vjerodostojan.

Od Ibn Omera prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjekao i spalio palme plemena Benu Nedir u Buvejri, čemu je Hassan ibn Sabit posvetio sljedeće stihove:

Ponizio je poglavare Benu Luejina požar u Buveri veliki.

Povodom ovog slučaja objavljen je ajet: *"To što ste neke palme posjekli..."*[880]

Od Ibn Abbasa se prenosi da je rekao: "Jednom je prilikom došao jedan jevrej kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu: 'Ja ustajem i molitvu obavljam.' 'Allahovom voljom', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ovaj će opet: 'Ja i sjedem.' Poslanik, s.a.v.s., reče mu: 'Opet Allahovom voljom.' 'Ustat ću i odsjeći ću ovo drvo', ponovo reče jevrej. Allahov Poslanik mu opet reče: 'Allahovom voljom.' Nakon toga Uzvišeni objavi: *'To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom ste voljom učinili, i zato da On nevjernike ponizi.'*"[881]

"I onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se uščuvaju lahkomosti, oni će sigurno uspjeti." (El-Hašr, 9)

Prenosi se od Jezida ibn el-Esamma da su ensarije rekle: "Podijeli zemlju između nas i naše braće muhadžira po pola." Poslanik, s.a.v.s., reče: "To će vam biti teško i s njima ćete dijeliti plodove, iako je to vaša zemlja." Oni rekoše: "Zadovoljni smo da tako bude." Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet."[882]

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao: "Poslanik je jednom prilikom jednom ensariji preporučio čovjeka koji je bio stanovnik sofe. Ensarija je tog čovjeka odveo kući i upitao svoju ženu: 'Ima li išta za jelo?' Ona mu reče da nema ništa osim onoga što je ostavila svojoj djeci. 'Uspavaj ih', reče on, 'a onda donesi to što ima i kad postaviš trpezu, onda ugasi svjetiljku.'

---

[880] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3021) i Muslim (30/1746).

[881] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 378.

[882] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 192, pripisuje ga Ibn Munziru.

Ona to i uradi, a ensarija stade svome gostu nuditi ono što bijaše samo ispred njega. Sutradan odoše kod Poslanika, s.a.v.s., a on ih dočeka riječima: 'Vaš je postupak začudio stanovnike nebesa.' Nakon toga Uzvišeni objavi: '*...i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno.*'"[883]

Prenosi se od Abdullaha ibn Omera da je rekao: "Jednom ashabu Allahova Poslanika, s.a.v.s., poklonjena je ovčija glavuša. Međutim, on reče: 'Mom bratu i njegovoj porodici ovo je potrebnije nego nama', i posla mu to, a onda ta glavuša stade hodati od jednog do drugog čovjeka i obiđe sedam kuća dok se ne vrati onom prvom. Nakon toga Uzvišeni objavi: '*...i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno.*'"[884]

Od Seida ibn Džubejra prenosi se da je rekao: "Upitao sam Ibn Abbasa o suri *Et-Tevbe* pa mi je rekao da ta sura razotkriva licemjere i u njoj se stalno spominjalo 've minhum' ('i od njih su'), tako da su pomislili da neće niti jednoga od njih ostaviti a da ga ne spomene. Onda sam ga upitao o suri *El-Enfal* pa je rekao da je objavljena povodom Bitke na Bedru. Zatim sam ga upitao o suri *El-Hašr* pa mi je rekao: 'Objavljena je povodom Benu Nedira i događaja u vezi s njima.'"[885]

O objavi nekih ajeta sure *El-Mumtehana*

(objavljena u Medini, 13 ajeta)

"O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte..." (El-Mumtehana, 1)

---

[883] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3798), Muslim (122-123/2054) i Nesai (602).

[884] Niz je prenosilaca ovog hadisa slab. Bilježi ga Hakim (2/484) preko Ubejdullaha ibn Velida od Muhariba s ovim nizom prenosilaca i smatra ga vjerodostojnim, a u komentaru ovog hadisa Zehebi kaže da Ubejdullaha ibn Velida osporavaju.

[885] Bilježe ga Buhari (10/353) i Muslim (18/165).

Grupa komentatora Kur'ana kaže: "Povod objave ovog ajeta jeste Hatib ibn Ebi Beltea, i to kada je Sara, robinja Ebu Omera ibn Suhejba ibn Hišama ibn Abd-Mennafa, došla Allahovu Poslaniku, s.a.v.s, iz Meke u Medinu, i to u vrijeme kada se on spremao na osvajanje Meke, pa je on upita: 'Jesi li došla kao muslimanka?' 'Nisam', odgovori ona. 'Šta te je onda dovelo ovdje?', upita je Allahov Poslanik, s.a.av.s.: 'Vi ste moja porodica i rodbina, a mene je velika potreba pritisla. Došla sam da mi date hrane i odjeće', odgovori ona. On je ponovo upita: 'A šta je s tobom i mladićima Meke?', a bila je pjevačica.

Ona mu reče: 'Od događaja na Bedru ništa od mene nije traženo.' Poslanik, s.a.v.s., podstaknu Benu Abdul-Mutallib pa joj oni dadoše odjeće i natovariše hrane. Dođe joj i Hatib ibn Ebi Beltea i po njoj stanovnicima Meke posla pismo u kome je stajalo: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., želi da vas napadne, pa budite na oprezu.' Kad Sara ode, Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., dođe Džibril, a.s., i obavijesti ga o onome što je uradio Hatib. Poslanik, s.a.v.s., za njom posla konjanike Aliju, Ammara, Zubejra, Talhu, Mikdada ibn Esveda i Ebu Merseda i reče im: 'Idite dok ne dođete do bašče Hah. Tu ćete zateći ženu kod koje se nalazi pismo koje je Hatib poslao idolopoklonicima. Uzmite to pismo, a nju pustite. Ako vam ne dadne pismo, onda je ubijte.' Kad stigoše na naznačeno mjesto, ugledaše je i upitaše: 'Gdje je pismo?' Ona se zakle Allahom da kod sebe nema nikakvo pismo. Oni pretražiše njezine stvari i ne nađoše pismo, tako da odlučiše da se vrate.

Međutim, Alija tad reče: 'Tako mi Allaha, niti lažemo niti nam je slagano', a zatim isuka svoju sablju i reče: 'Izvadi pismo ili ću te u protivnom razodjenuti i ubiti.' Kad vidje da je Alija uistinu ozbiljan, izvadi pismo iz pletenica, gdje ga je bila sakrila. Muslimani uzeše pismo, a nju pustiše, i pismo donesoše Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., koji posla po Hatiba, a kad ovaj stiže, upita ga: 'Prepoznaješ li ovo pismo?' On potvrdno odgovori pa ga Poslanik, s.a.v.s., upita šta ga je navelo da to uradi, a on reče: 'Allahov Poslaniče, otkako sam prihvatio islam, uvijek sam bio ustrajan u svom vjerovanju, nisam te varao niti sam, od kako sam ih napustio, mnogobošce volio.

Međutim, svi muhadžiri imaju nekog u Meki ko štiti njihovu rodbinu, osim mene. Moja je porodica u Meki, bojim se za njih i htio sam da mi neko od njih pomogne i zaštiti moju porodicu, znajući da im je Allah namijenio kaznu i da moje pismo ni u kom slučaju neće utjecati na slijed događaja.' Poslanik, s.a.v.s., povjerovao mu je i kaznio ga, a onda je povodom ovog slučaja objavljeno: *'O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte...'* Poslije toga ustade Omer ibn Hattab i reče: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ubijem ovog licemjera.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Šta znaš, Omere, možda je Allah učesnicima na Bedru rekao: 'Radite što želite, Ja sam vam već oprostio.'"[886]

Od Alije, r.a., prenosi se da je ispričao: "Poslanik, s.a.v.s., poslao me je sa Zubejrom i Mikdadom ibn Esvedom i rekao nam da idemo do bašče Hah, gdje ćemo naći ženu koja sa sobom nosi pismo. Kad stigosmo na odredište, ugledasmo ženu pa rekosmo: 'Daj nam pismo!' Ona nam reče da pismo nije kod nje, a onda joj mi pripriјetismo: 'Ili ćeš nam dati pismo ili ćeš skinuti odjeću?' Ona nakon toga iz svojih pletenica izvadi pismo, a mi to pismo odnesosmo Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., koji ga otvori i nađe sljedeće riječi: 'Od Hatiba Ebi Beltea mnogobošcima u Meki', spominjući poslije toga neke vijesti o Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Poslanik, s.a.v.s., pozva Hatiba i upita ga: 'Šta je ovo Hatibe?' 'Nemoj žuriti', reče mu Hatib, 'ja sam pridošlica u Kurejšu. Ostali muhadžiri imaju nekog ko štiti njihove porodice u Meki, a ja nemam nikoga, pa sam na ovaj način, kad već nemam nikog, želio steći pomagača. Tako mi Allaha, to nisam uradio kao neko ko sumnja u svoju vjeru niti kao neko ko ostavlja islam i vraća se u nevjerstvo.'

Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Rekao je istinu.' Omer potom reče: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da odsiječem glavu ovom licemjeru.' Poslanik, s.a.v.s., to ne dopusti i reče: 'On je jedan od učesnika Bedra. Šta znaš možda je Uzvišeni Allah učesnicima Bedra rekao: 'Radite što želite, jer vam je već oprošteno." Nakon ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je: *'O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da*

---

[886] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 380.

naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte...'"[887]

"Divan je uzor za vas Ibrahim i oni koji su uz njega bili kad su narodu svome rekli: 'Mi s vama nemamo ništa, a ni s onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja ostat će između nas sve dok ne budete u Allaha, Njega Jedinog, vjerovali..." (El-Mumtehana, 4)

Uzvišeni Allah poručuje vjernicima: *"Vi u Ibrahimu i vjerovjesnicima i dobrim ljudima koji su s njim bili imate divan uzor i njih trebate slijediti u pogledu mržnje i neprijateljstva prema rođacima koji su ostali mnogobošci."* Kad je objavljen ovaj ajet, vjernici pokazaše neprijateljstvo prema svojim rođacima mnogobošcima, a Allah je znao da je to bilo teško vjernicima, pa je objavio: *"Allah će sigurno uspostaviti ljubav između vas i onih s kojima ste se zavadili..."* (El-Mumtehana, 7) Allah je svoje obećanje ispunio tako što je učinio da mnogo njih prihvati islam i da vjernicima na taj način postanu prijatelji i braća. Miješali su se s njima i sklapali brakove. Poslanik, s.a.v.s., oženio se Umm Habibom, kćerkom Ebu Sufjana ibn Harba, nakon čega je i Ebu Sufjan postao blaži, mada je i dalje bio mnogobožac. To doprije do Allahova Poslanika, koji u vezi s tim reče: "To je snažan čovjek koga niko ne udara."[888]

Od oca Abdullaha ibn Zubejra prenosi se da je rekao: "Kutejla, kćerka Abda el-Uzzaa, posjeti svoju kćer Esmu bint Ebu Bekr i donese joj neke poklone, masla i sira, a ova ne htjede prihvatiti njezine poklone niti je primiti u kuću. Aiša, r.a., upitala je za ovaj slučaj Poslanika, s.a.v.s., koji joj reče: *"Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone..."* (El-Mumtehana, 8) Kutejla poslije toga primi svoju majku i prihvati njezine poklone.[889]

---

[887] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (3007) i Muslim (161/2464).

[888] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 381-382.

[889] Bilježi ga Hakim (2/485) i smatra da je vjerodostojan, a s njim se slaže i Zehebi. Bilježi ga i Hejsemi (7/123) koji ga pripisuje Ahmedu i Bezaru, i kaže: "U nizu prenosilaca ovog hadisa je Musaab ibn Sabit, koga Ibn Hibban smatra povjerljivim, a drugi ga smatraju slabim. Ostali su prenosioci pouzdani."

"O vjernici, kad vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih – a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo – pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima; one njima nisu dopuštene..." (El-Mumtehana, 10)

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Mnogobošci iz Meke s Poslanikom, s.a.v.s., na dan Hudejbije sklopili su sporazum da će Poslanik, s.a.v.s., onoga ko mu dođe iz Meke vratiti u Meku, dok mnogobošci imaju pravo zadržati one koji im se vrate. To su stavili na papir i opečatili. Dok je još bio na Hudejbiji, poslije zapisivanja ugovora, Poslaniku, s.a.v.s., dođe Subeja bint el-Haris el-Eslemijje, a za njom dođe njezin muž nevjernik i reče: 'Muhammede, vrati mi ženu! Pristao si na sporazum po kome nam moraš vratiti onoga ko ti dođe od nas. Kao što znaš, još se ni tinta na papiru od tog sporazuma nije osušila.' Nakon toga Allah, dž.š., u vezi s ovim slučajem objavio je spomenuti ajet."[890]

Zuhri priča: "Ušao sam kod Arve ibn Zubejra dok je pisao pismo Ibn Hindu el-Velidu, Ibn Abdulmelikovu prijatelju, u kome ga pita o značenju riječi Allaha, dž.š.: '*O vjernici, kad vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih – a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo – pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima; one njima nisu dopuštene...*' Kao odgovor na njegovo pitanje, Ibn Hind mu napisa: 'Poslanik, s.a.v.s., potpisao je sporazum po kome je bio obavezan u Meku vratiti one koji bez dozvole njihova staratelja dođu Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., u Medinu. Međutim, kad u Medinu izbjegoše žene, Allah, dž.š., odbi ih vratiti u Meku, ako prođu na ispitu i ispostavi se da su, uistinu, došle radi islama. Takve žene bile su obavezne svoje mehrove vratiti mnogobošcima, ali tek kada mnogobošci muslimanima vrate mehrove žena koje su ostale u Meki. U vezi s tim Poslanik, s.a.v.s., reče: 'To vam je zakon kojim Allah sudi među vama.' Tako Poslanik, s.a.v.s., ostavi žene, a vrati muškarce."

Urva prenosi da su Mervan i Mesrur ibn Mahrema, r.a., kazali: "Kada je Suhejl ibn Amr pravio sporazum s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., uvjetovao je da svakog ko dođe Allahovu Poslaniku, pa makar

---

[890] Autor djela *Esbabu nuzulil-Kur'an* (392) pripisuje ga Hakimu i prenosi njegovo mišljenje da je ovaj hadis vjerodostojan.

bio i njegove vjere, mora vratiti njima u Meku, ne miješajući se između njih. To se ne svidje muslimanima i razljuti ih. Međutim, Suhejl nije htio prihvatiti ništa drugo. Poslanik, s.a.v.s., pristade na to i tog dana vrati Džendela njegovu ocu Suhejlu ibn Amru i sve druge muškarce koji mu dođoše, pa čak i u slučaju kad su ovi bili muslimani. Ipak, kad mu dođoše vjernice kao muhadžirke, a među njima bijaše i Umm Kulsum bint Kab ibn Ebi Muit, čija porodica dođe Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., da ga pita za nju, tražeći od njega da im je vrati, on je ipak ne vrati, povinujući se riječima Uzvišenog: *'O vjernici, kad vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih,– a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo – pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima; one njima nisu dopuštene...*" Arva još prenosi da je Aiša, r.a., rekla: "Koja bi od njih potvrdila ovaj uvjet, on bi joj rekao: 'Prihvatio sam tvoj zavjet', nikada se ne rukujući ni s jednom ženom prilikom donošenja zavjeta."[891]

"O vjernici, ne prijateljujte s ljudima koji su protiv sebe Allahovu srdžbu izazvali..." (El-Mumtehana, 13)

Povod objave ovog ajeta jeste skupina siromaha koja je jevrejima prenosila ono što se događa kod muslimana, obilazila ih i za to dobijala nešto od njihove ljetine. To im je navedenim ajetom Allah, dž.š., zabranio.[892]

O objavi nekih ajeta sure *Es-Saff*

(objavljena u Medini, 14 ajeta)

"Allaha hvali ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji, On je Silni i Mudri!" (Es-Saff, 1)

Od Abdullaha ibn Selama prenosi se da je rekao: "Grupa nas ashaba Allahova Poslanika, s.a.v.s., sjedili smo i jedni druge podsjećali na dobro govoreći: 'Da znamo koje je djelo najdraže Allahu,

---

[891] Bilježe ga Hakim (2/485) i Ahmed (4/331).

[892] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 133.

to bismo i radili.' Nakon toga Allah, dž.š., objavi: *'Allaha hvali ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji, On je Silni i Mudri!'*, do kraja sure, koju nam Poslanik, s.a.v.s., i prouči."[893]

"O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite?" (Es-Saff, 2)

Komentatori Kur'ana kažu: "Muslimani su govorili: 'Da znamo koje je djelo najdraže Allahu, mi bismo žrtvovali i imetke i živote svoje.' Allah, dž.š., povodom tih riječi spustio je ajet u kome ih je uputio na Njemu najdraže djelo: *'Allah voli one koji se na Njegovu putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti.'* (Es-Saff, 4) Na dan Uhuda zbog tih su riječi bili stavljeni na kušnju pa su pobjegli s bojišta. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *'O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O, kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate!'* (Es-Saff, 2-3)."[894]

O objavi nekih ajeta sure *El-Džumua*

(objavljena u Medini, 11 ajeta)

"Ali kad oni kakvu robu trgovačku ili veselje ugledaju, pohrle mu i tebe ostave sama da stojiš. Reci: 'Ono što je u Allaha bolje je i od veselja i od trgovine...'" (El-Džumua, 11)

Abdullah je rekao: "Poslanik, s.a.v.s., jednog je petka držao govor u trenutku kada je stigao karavan koji se vraćao iz Šama. Kad ga ugledaše, prisutni, osim dvanaest ljudi, izađoše i potrčaše prema karavanu. Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavi navedeni ajet."[895]

Abdullah je rekao: "Bili smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na džumi, pa pored nas prođe karavan koji je nosio hranu. Čim ga ugledaše, prisutni pohrliše napolje. S Poslanikom, s.a.v.s. ostade

---

[893] Ovo predanje ima nedostatak u nizu prenosilaca. Međutim, vjerodostojnu verziju bilježe Hakim (2/69) i Tirmizi (5/385).

[894] Niz je prenosilaca ovog hadisa prekinut. Bilježi ga Ibn Džerir (28/55) s nizom prenosilaca od Ibn Abbasa, r.a.

[895] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (936), Muslim (36/863), Nesai (613) i Tirmizi (331), koji kaže da je ovaj hadis vjerodostojan.

samo dvanaest ljudi. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio *ajet o džumi*."[896]

Komentatori Kur'ana kažu: "Jedne godine stanovnike Medine pogodila je glad i skupoća. Dihja ibn Halifa Kelbi vrati se s karavanom iz Šama u vrijeme kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao govor na džuma-namazu. Začuše se bubnjevi koji najaviše njegov dolazak i iz džamije izađoše svi, osim dvanaest ljudi. Među onima koji su ostali bili su Ebu Bekr i Omer, r.a. Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavi navedeni ajet, a Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Tako mi Onoga u Čijoj je vlasti Muhammedova duša, da ste izašli svi i da niko od vas nije ostao, čitava bi ova dolina izgorjela zajedno s vama.'"[897]

O objavi nekih ajeta sure *El-Munafikun*

(objavljena u Medini, 11 ajeta)

"Oni govore: 'Ne udjeljujte ništa onima koji su uz Allahova Poslanika, ne bi li ga napustili!' A blaga nebesa i Zemlje Allahova su, ali licemjeri neće da shvate." (El-Munafikun, 7)

Prenosi se od Zejda ibn Erkama da je ispričao: "Išli smo u pohode s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a s nama su bili i neki beduini. Žurili smo ka vodi pa bi nas neki beduini prestizali i kad bi jedan od njih došao prije svojih prijatelja, napunio bi pojilo, zagradio ga kamenjem i na njega bi stavio kožni prekrivač dok ne bi došli njegovi prijatelji. Jedan ensarija dođe i otpusti uzde svoje deve kako bi joj dozvolio da pije. Međutim, beduin mu ne dozvoli da je napoji. Ensarija se naljuti i izvadi jedan od kamenova koji su zagrađivali pojilo, tako da voda isteče iz pojila. Beduin štapom udari ensariju po glavi i rani ga. Taj ensarija ode Abdullahu ibn Ubejju, vođi licemjera, koji mu je bio prijatelj, i ispriča mu šta mu se dogodilo. Abdullah ibn Ubejj se naljuti i reče: 'Nemojte udjeljivati onima koji su uz Allahova Poslanika, ne bi li ga napustili', misleći na beduine.

[896] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 385.
[897] Sujuti ga pripisuje Bejhekiju (6/221).

Poslije toga još reče: 'Kad se vratimo u Medinu, neka jači istjera slabijeg.'" Zejd ibn Erkam dalje pripovijeda: "Ja sam tada jahao iza svoga amidže i čuo sam šta je Abdullah ibn Ubejj rekao. O tome sam obavijestio svoga amidžu, on ode Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i prenese mu ono što je Abdullah ibn Ubejj rekao. Međutim, Abdullah dođe Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., zakle se, poreče ono što mu se stavlja na teret i izvini mu se. Allahov Poslanik, s.a.v.s., povjerova mu i pomisli da ja ne govorim istinu. Abdullah dođe mome amidži i reče mu: 'Samo si rasrdio Allahova Poslanika i sad te muslimani u laž utjeruju.' To mi je teško palo, teže nego išta drugo. I tako, dok sam putovao s Poslanikom, s.a.v.s., priđe mi, pomilova me po uhu i nasmiješi mi se, što je bio znak da mi je oprostio. To ne bih dao ni za cijeli dunjaluk. Kad osvanusmo, Allahov Poslanik, s.a.v.s., prouči nam suru *El-Munafikun*: *'Kad ti licemjeri dolaze, oni govore: 'Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov Poslanik'*' (El-Munafikun, 1), sve dok ne dođe do riječi Uzvišenog Allaha: *'Oni govore: 'Ne udjeljujte ništa onima koji su uz Allahova Poslanika, ne bi li ga napustili.' A blaga nebesa i Zemlje Allahova su, ali licemjeri neće da shvate'*, i nastavi do riječi: *'Oni govore: 'Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!'*'" (El-Munafikun, 8)

Komentatori Kur'ana i historičari kažu: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo je u pohod na Benu Mustalek i ulogorio se na njihovu izvoru zvanom Murejsia. Kad se smjestiše, vodonoše odoše po vodu. S Omerom ibn el-Hattabom bio je njegov radnik iz Benu Gaffara zvani Džehdžah, koji je vodio njegova konja. U silnom nastojanju da dođu do vode poguraše se Džehdžah i Sinan el-Džehmi, saveznik Benu Avfa iz plemena Hazredž. Na koncu se potukoše pa Džehmi pozva u pomoć ensarije, a Gaffari pozva u pomoć muhadžire. Džehdžahu pomože jedan muhadžir zvani Džeal, koji je bio siromašan. Abdullah ibn Ubejj mu reče: 'Odmakni se!' 'A ko će mi narediti?!', uzvrati ovaj, i uputi još dosta oštrih riječi Abdullahu. Abdullah se naljuti i reče: 'Naš i vaš primjer odgovara izreci: 'Ugoji psa da bi te pojeo.' Tako mi Allaha, ako se vratimo u Medinu, jači će istjerati slabijeg', misleći pod jačim na sebe, a pod slabijim na Allahova Poslanika, s.a.v.s.

Zatim dođe kod svog naroda i reče mu: 'Ovo ste sami sebi napravili. Dozvolili ste im vašu zemlju i dali im pola svoga imetka. Ako bi prestali Džehdžahu i njemu sličnim davati ostatke svoje hrane, oni bi vam se skinuli s vrata i otišli iz vaše zemlje. Zato im nemojte ništa udjeljivati, da bi napustili Muhammeda.' Zejd ibn Erkam, koji je bio prisutan reče: 'Ti si malehan, slab i omražen u svome narodu, a Muhammed je osnažen od svoga Gospodara i uživa ljubav muslimana. Poslije ovog što si rekao, ja sam te zamrzio.' Abdullah mu tada reče: 'Šuti, samo sam se šalio.' Zejd ibn Erkam ode kod Poslanika, s.a.v.s., kod koga zateče Omera ibn el-Hattaba i reče mu šta se desilo. Omer, r.a., reče: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi da odrubim glavu tom licemjeru.'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori mu: 'To će naljutiti stanovnike Jesriba.' Omer onda reče: 'Allahov Poslaniče, ako smatraš da nije dobro da ga ubije neko od muhadžira, onda naredi Sadu ibn Ubadi ili Muhammedu ibn Meslemi ili Ibadu ibn Bišru da to učine.' 'Ako to uradim, ljudi će pričati da Muhammed ubija svoje ashabe', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s., a potom posla po Abdullaha i kad on stiže, upita ga: 'Jesi li ti rekao ono što su mi prenijeli?' Abdullah reče: 'Tako mi Onoga Koji ti je Knjigu objavio, ništa od toga nikada nisam rekao. Zejd je, uistinu, veliki lažac.' Abdullah je među svojim ljudima važio za velikana i plemića pa ensarije koje su bile prisutne rekoše: 'Allahov Poslaniče, on je uglednik i velikan našeg naroda. Ne priliči da pored njega povjeruješ jednom ensarijskom mladiću. Možda je to samo umislio jer nije dobro upamtio šta je ovaj rekao.'

Poslanik, s.a.v.s., nakon svega ukori Zejda pa ga i ensarije počeše kritikovati i u laž utjerivati, a njegov mu amidža reče: 'Samo si htio da te Allahov Poslanik, s.a.v.s., i muslimani utjeraju u laž i da te zamrze.' Zbog svega što se desilo, Zejda je bilo stid prići Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. Kad Poslanik, s.a.v.s., ode odatle, srete ga Usejd ibn Hudajr i upita: 'Jesi li čuo šta je rekao Abdullah ibn Ubejj?' 'Šta je rekao?', upita Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'Umislio je da će, ako se vrati u Medinu, jači istjerati slabijeg. Tako mi Allaha, ako budeš htio, ti ćeš njega istjerati, jer si ti snažan i jak, a on je ponižen i slab. Allahov Poslaniče, blago postupaj s njim, jer te je Allah doveo u

trenutku kada mu je njegov narod pripremao krunu. On zbog toga smatra da si mu oteo vlast', reče Usejd ibn Hudajr, r.a."

Ono što je uradio njegov otac doprije do Abdullaha sina Abdullaha ibn Ubejja, koji ode kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i reče: "Čuo sam da želiš ubiti moga oca zbog onoga što je pričao. Ako to zaista želiš, onda naredi meni i ja ću ti donijeti njegovu glavu, jer, tako mi Allaha, Hazredž zna da među njima nema nikoga ko više od mene čini dobročinstvo svojim roditeljima. Bojim se da, ako narediš nekom drugom da ga ubije, moja duša neće moći izdržati da gleda ubicu svoga oca kako slobodno hoda među ljudima i onda ću zbog jednog kafira ubiti muslimana i ući u vatru." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Nećemo ga ubiti, već ćemo lijepo prema njemu postupati sve dok je među nama." Kad Allahov Poslanik, s.a.v.s., dođe u Medinu, Zejd ibn Erkam reče: "Povukao sam se u svoju kuću zbog tuge i stida, a onda je Uzvišeni objavio suru *El-Munafikun* u kome je obznanio da sam ja rekao istinu, a da je Abdullah lagao."

Kada je objavljena sura, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., pomilovao Zejda po uhu i rekao: "Allah je potvrdio tvoje riječi i sluh tvoj upotpunio." U tom je trenutku Abdullah ibn Ubejj bio blizu Medine i kad htjede ući u Medinu, njegov ga sin dočeka riječima: "Nazad!" Abdullah ga upita: "Šta ti je? Šta te je spopalo?" On reče: "Nećeš ući u Medinu dok ti Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne dozvoli i danas ćeš znati ko je jači, a ko slabiji." Abdullah se požali Poslaniku, s.a.v.s., na svoga sina, nakon čega Poslanik, s.a.v.s., poruči njegovu sinu da ga pusti da uđe, a sin mu reče: "Ući ćeš samo zato što je tako rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s." On nakon toga uđe, a kad Uzvišeni Allah objavi suru *El-Munafikun* i kad postade jasno ko je lažac, Abdullahu rekoše da su objavljeni časni ajeti koji se odnose na njega i da bi trebao otići kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., i zamoliti ga da za njega traži oprost. On samo odmahnu glavom. Na to se odnose riječi Allaha, dž.š: *"A kad im se rekne: 'Dođite, Allahov će Poslanik moliti da vam se oprosti', oni glavama svojim odmahuju i vidiš ih kako nadmeno odbijaju."* (El-Munafikun, 5)"[898]

---

[898] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 386-387.

O objavi nekih ajeta sure *Et-Tegabun*

(objavljena u Medini, 18 ajeta)

"O vjernici, i među ženama vašim i djecom vašom, doista, imate neprijatelja, pa ih se pričuvajte!" (Et-Tegabun, 14)

Ibn Abbas, r.a., veli: "Neki je čovjek prihvatio islam, a onda je želio učiniti Hidžru. Međutim, njegova žena i djeca govorili su: 'Zaklinjemo te Allahom da ne ideš i da ne ostavljaš svoju ženu i porodicu odlazeći u Medinu bez prodice i bez imetka.' Nekima bi se srce smekšalo pa bi ostajali živjeti u Meki. Povodom toga Uzvišeni Allah objavio je ovaj ajet."[899]

Od Ismaila ibn Ebi Halida prenosi se da je rekao: "Ljudi bi prihvatali islam pa bi ih njihove žene korile i jadikovale. Tim je povodom objavljen spomenuti ajet."[900]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kad su oni ljudi koje su žene njihove i djeca njihova spriječili da učine Hidžru vidjeli da su ostali muslimani već razumjeli vjeru, odlučiše ih kazniti. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *'A ako preko toga pređete i opravdanje prihvatite, pa – i Allah prašta i samilostan je.'* (Et-Tegabun, 14)"[901]

O objavi nekih ajeta sure *Et-Talak*

(objavljena u Medini, 12 ajeta)

"O Vjerovjesniče, kad htjednete žene da pustite, vi ih u vrijeme kad su čiste pustite, a onda vrijeme koje treba da prođe brojite i Allaha, Gospodara svoga, bojte se..." (Et-Talak, 1)

---

[899] Ibid.

[900] Bilježi ga Ibn Kesir (4/397-398).

[901] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Tirmizi (3317), i kaže: "Ovaj je hadis vjerodostojan", a vjerodostojnim ga smatra i Hakim u *Mustedreku*, s kojim se slaže i Zehebi.

Katada prenosi od Enesa, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je pustio Hafsu pa je Uzvišeni objavio ovaj ajet i naredio mu da je vrati, jer ona mnogo posti i mnogo klanja i bit će jedna od njegovih žena u Džennetu."[902]

Suddi veli: "Povod objave ovog ajeta jeste Ibn Omer koji je bio pustio svoju ženu dok je bila u hajzu. Poslanik, s.a.v.s., naredio mu je da je zadrži kod sebe dok ne bude čista, a zatim još jednom bude u hajzu. Tek kad ponovo bude čista, ima pravo, ako to želi, da je pusti, ali prije nego što s njom imadne spolni odnos. Tako je zapovijedio Allah, dž.š."[903]

Od Ibn Omera prenosi se da je pustio ženu dok je bila u hajzu, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., naredio da je vrati i ostavi kod sebe dok ne bude ponovo čista i dok ponovo ne bude imala hajz. Tek kad ponovo bude čista, ima je pravo pustiti, ali prije nego što s njom imadne spolni odnos. To je vrijeme koje je Allah zapovijedio i koje treba sačekati da bi čovjek mogao pustiti svoju ženu.

"...a onome ko se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada..." (Et-Talak, 2-3)

Povod objave ovog ajeta jeste Avf ibn Malik el-Ešdžea, kome su mnogobošci zarobili sina pa on dođe kod Poslanika, s.a.v.s., i požali mu se riječima: "Neprijatelj mi je zarobio sina pa mu se majka prepala. Šta nam savjetuješ?" Poslanik, s.a.v.s., reče: "Boj se Allaha i budi strpljiv, a njoj često govori: 'Nema snage niti moći osim Allahove.'" Čovjek se vrati kući i reče ženi: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., zapovijedio nam je da što više govorimo: 'Nema snage niti moći osim Allahove.'" A ona mu reče: "Radit ćemo ono što nam je naredio", te oboje stadoše govoriti ono što im je Poslanik, s.a.v.s., naredio. Allah učini da neprijatelj zaboravi na njihova sina, koji to iskoristi i svome ocu dovede njihovih četiri hiljade ovaca.[904]

---

[902] Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* pripisuje ga Ibn Ebi Hatimu (6/229).

[903] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 389.

[904] Hadis je neprihvatljiv. Hakim ga u *Mustedreku* smatra vjerodostojnim, ali se Zehebi ne slaže s njim i kaže da je neprihvatljiv, govoreći za Abbada da je veliki šija i da se ne prihvata. Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 198, u sličnoj verziji, pripisuje ga Ibn Merdevejhu od Ibn Abbasa, r.a., preko Kelbija preko Ebi Saliha.

Od Džabira ibn Abdullaha prenosi se da je rekao: “Povod objave ajeta: ‘*...a onome ko se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada...*’ jeste siromah iz Ešdžea koji nije bio vješt radnik, a imao je puno djece. Ovaj siromah dođe Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i stade prositi pomoć pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Boj se Allaha i budi strpljiv.’ On se vrati svojima, koji ga upitaše: ‘Šta ti je dao Allahov Poslanik?’ ‘Nije mi ništa dao’, reče on, ‘samo mi je rekao: ‘Boj se Allaha i budi strpljiv.” Nedugo nakon toga pojavi se s ovcama njegov sin kojeg je bio zarobio neprijatelj. Siromah ode do Allahova Poslanika, s.a.v.s., i obavijesti ga o onome što se desilo. Poslanik, s.a.v.s., reče mu da zadrži ovce, jer su one sada njegove.”[905]

“A one žene vaše koje su nadu u mjesečno pranje izgubile i one koje ga nisu ni dobile, one trebaju čekati tri mjeseca...”
(Et-Talak, 4)

Mukatil pripovijeda: “Kada je objavljen ajet: ‘*Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja...*’ (El-Bekara, 228), Hallad ibn en-Numan ibn Kajs el-Ensari upita: ‘Allahov Poslaniče, koliko treba čekati žena koja ima mjesečno pranje, koliko ona koja nema mjesečno pranje, koliko trudnica?’ Nakon ovoga objavljen je spomenuti ajet.[906]

Prenosi se da je Amr ibn Salim rekao: “Kada je objavljen ajet sure *El-Bekara* koji govori o čekanju raspuštenica i onih čiji su muževi umrli, Ebu Kab reče: ‘Allahov Poslaniče, neke žene iz Medine kažu da neke žene ajet ne spominje?’ Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘Koje su to žene koje ajet nije spomenuo?’ Ebu Kab mu odgovori: ‘To su mlade i stare žene, kao i trudnice.’ Nedugo zatim objavljen je ovaj ajet iz sure *Et-Talak*.”

---

[905] Ibid.
[906] *Esbabu nuzulil-Kur’an*, str. 390.

O objavi nekih ajeta sure *Et-Tahrim*

(objavljena u Medini, 12 ajeta)

"O Vjerovjesniče, zašto sebi uskraćuješ ono što ti je Allah dozvolio – u nastojanju da ženama svojim udovoljiš?" (Et-Tahrim, 1)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Omer, r.a., rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je s majkom svoga djeteta Marijom u kuću Hafse, koja ga zateče s Marijom i reče: 'Zašto je uvodiš u moju kuću? Učinio si to samo zbog moje ljubavi prema tebi.' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ne spominji ovo Aiši! Odsada mi je zabranjeno da joj prilazim.' Hafsa mu reče: 'Kako će ti biti zabranjena kad ti je sluškinja?' Međutim, on se zakle da joj se neće približavati i reče joj da ovo nikome ne spominje. Ipak Hafsa to ispriča Aiši, r.a. Poslanik, s.a.v.s., zbog toga dvadeset devet dana nije prilazio svojim ženama. Tim povodom Allah, dž.š., objavi: '*O Vjerovjesniče, zašto sebi uskraćuješ ono što ti je Allah dozvolio – u nastojanju da ženama svojim udovoljiš?*'"

Bilježi se od Aiše, r.a., da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., volio je slatko i med. Nakon ikindije išao bi nekoj svojoj ženi. Tako jednom dođe kod Hafse, Omerove kćerke, i zadrža se duže nego inače. Kad sam saznala za to, upitala sam za razlog pa mi rekoše da joj je neka žena poklonila krčag meda, kojim je ona počastila Poslanika, s.a.v.s. U sebi tada rekoh: 'Tako mi Allaha, napravit ćemo mu spletku.' Stoga Sevdi bint Zem'a rekoh: 'Kad ti dođe i približi se, upitaj ga je li jeo smolu. On će ti reći da mu je Hafsa dala meda, a ti reci: 'Mora da su pčele sakupljale med s mimoze', a i ja ću to isto reći, a i ti Safija reci isto tako.'" Aiša dalje pripovijeda da ga Sevda umalo nije dočekala na vratima s dogovorenim riječima. Kad joj se približio, upitala ga je: "Allahov Poslaniče, jesi li jeo smolu?" "Nisam", odgovori Poslanik, s.a.v.s. "Pa kakav onda to zadah osjetim", ponovo će ona. Poslanik, s.a.v.s., reče: "Hafsa mi je dala meda." Ona mu nakon toga reče: "Mora da su pčele sakupljale nektar s mimoze." "Kad je ušao kod mene", pripovijeda Aiša, r.a., "i ja sam mu to isto

rekla, a isto mu je kazala i Safija kad je došao kod nje. Kad je ponovo došao kod Hafse, ona ga upita: 'Allahov Poslaniče, hoćeš li meda?' 'Nemam potrebe za njim', odgovori Poslanik, s.a.v.s. Sevda poslije toga reče: 'Slavljen neka je Allah, nismo mu dozvolile da jede med.' Ja joj rekoh da šuti."[907]

Od Ibn Ebi Mulejka prenosi se da je Sevda bint Zem'a imala neku rodbinu u Jemenu koja joj je poklanjala med, a Poslanik, s.a.v.s., dolazio joj je i onda kada nije bio njezin dan da bi se počastio medom. Aiša i Hafsa su bile združene u odnosu na druge Poslanikove, s.a.v.s., žene, pa jedna od njih reče drugoj: "Šta misliš o ovome? Navikao se da joj dolazi kad nije njezino vrijeme kako bi se častio medom. Zato se, kad ti dođe, uhvati za nos i kad te on upita šta ti je, reci mu: 'Osjetim da mi od tebe dolazi nekakav neugodan miris, ali ne znam šta je.' Kad dođe meni, ja ću mu to isto reći." Kada je Poslanik, s.a.v.s., došao kod jedne od njih, ona začepi svoj nos, a Poslanik, s.a.v.s., upita: "Šta ti je? Zbog čega si začepila nos?" Ona mu reče: "Osjetim neki neugodan miris, da nisi možda jeo smolu?" Inače, Poslanik, s.a.v.s., imao je običaj da se namiriše lijepim mirisom kad god bi ga imao. Kad dođe kod druge, ona postupi isto kao i prva, a on joj reče: "To isto mi je rekla još jedna žena. Mora da je to zbog onoga što sam pojeo u Sevdinoj kući. Tako mi Allaha, nikad to više neću okusiti."[908]

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Povodom ovog slučaja objavljen je ajet: *'O Vjerovjesniče, zašto sebi uskraćuješ ono što ti je Allah dozvolio – u nastojanju da ženama svojim udovoljiš?'*"

"Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa – vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete..." (Et-Tahrim, 4)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Hafsa je Poslanika, s.a.v.s., zatekla sa Umm Ibrahim kada je bio Aišin dan, pa je rekla: 'Zaista ću joj reći!' Poslanik, s.a.v.s., potom reče: 'Ona mi je odsada zabranjena i ja joj više neću prilaziti.' Hafsa je poslije toga ipak prenijela Aiši, r.a., šta se desilo, a Uzvišeni je Allah o tome obavijestio Svoga Poslanika, s.a.v.s.

---

[907] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (5266) i Muslim (21/1474).

[908] Prenosioci su ovog hadisa pouzdani. Bilježi ga Hejsemi (7/127).

Poslanik, s.a.v.s., reče Hafsi: 'Rekla si to i to.' Ona ga upita ko mu je rekao, a on joj odgovori: 'Obavijestio me je Onaj Koji sve zna i Kome nije skriveno ništa.' Nakon toga Poslanik, s.a.v.s., svojim ženama nije prilazio cijeli mjesec, a povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je: *'Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa – vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete.'*"[909]

"Ako vas on pusti, Gospodar će mu njegov dati umjesto vas bolje žene od vas, odane Allahu, vjernice, poslušne Allahu, pokajnice, koje se Allaha boje, koje poste, udovice i djevojke."
(Et-Tahrim, 5)

Prenosi se od Omera ibn Hattaba da je ispričao: "Kada Poslanik, s.a.v.s., nije prilazio svojim ženama, ušao sam u mesdžid i tamo zatekao ljude kako bacaju kamenčiće i govore: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., pustio je žene.' Bilo je to prije nego što je bilo naređeno pokrivanje. Ušao sam kod Aiše, r.a., i rekao joj: 'Ebu Bekrova kćeri, zar ti uznemiravaš Allahova Poslanika?' Ona mi odgovori: 'Šta ti imaš sa mnom, sine Hattabov? Brini se za svoju sramotu.' Onda sam otišao kod Hafse i rekao joj: 'Zar se usuđuješ da uznemiravaš Allahova Poslanika? Tako mi Allaha, saznao sam da te Allahov Poslanik ne voli i da nije mene, već bi te pustio.' Allahov je Poslanik, s.a.v.s., bio u svojoj sobi. Ja uđoh i zatekoh Rebbaha, Poslanikova, s.a.v.s., slugu, kako sjedi ispred sobe ispruženih nogu na drvenim stepenicama, pa mu rekoh: 'Rebbahu, zatraži dozvolu od Poslanika, s.a.v.s., da uđem.' Rebbah pogleda u sobu, zatim u mene i ništa mi ne reče.

Ja ponovih: 'Rebbahu, zatraži dozvolu da uđem kod Allahova Poslanika?' Rebbah pogleda u sobu, a zatim u mene i opet ništa ne reče. Ja treći put podigoh glas i rekoh: 'Rebbahu, zatraži dozvolu od Allahova Poslanika da uđem, jer mislim da Poslanik nešto sumnja. Došao sam zbog Hafse. Tako mi Allaha, ako mi naredi da joj glavu odsiječem, ja ću joj glavu odsjeći.' Tada mi on naišareti da uđem. Ja uđoh i zatekoh Poslanika, s.a.v.s., naslonjena na lakat na jednoj hasuri. Na sebi je imao samo donji dio odjeće. Primijetih da je hasura urezala tragove na njegovu boku. Razgledah po sobici

---

[909] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 391.

Allahova Poslanika, s.a.v.s., i vidjeh da u njoj ima pregršt ječma, oko jednog sa'a, isto toliko mimozina lišća i jedna obješena koža, nakon čega mi se oči orosiše suzama. Poslanik, s.a.v.s., to primijeti pa me upita: 'Sine Hattabov, šta te je rasplakalo?'

Ja mu kazah: 'Allahov Poslaniče, kako da ne plačem kad je ta hasura ostavila traga na tvom tijelu i u ovoj tvojoj sobici vidim ono što vidim, a Kajsar i Kisra uživaju u izobilju plodova i blagodati rijeka, a ti si Allahov Poslanik, i Njegov odabranik, a ovo je tvoja soba.' 'Sine Hattabov, zar ti nije dovoljno da nama pripadne ahiret, a njima dunjaluk?' Potvrdno sam odgovorio. Na početku, kad sam ušao, primijetio sam po izrazu njegova lica da je ljut. Upitah ga: 'Allahov Poslaniče, šta ti smeta kod tvojih žena? Ako ih pustiš, pa doista je s tobom Allah i Džibril i Mikail i ja i Ebu Bekr i ostali vjernici.' Rijetko kad sam nešto govorio i Allahu se zahvalio, a da nisam priželjkivao da Allah potvrdi moj govor, pa je nakon toga objavljen *ajet izbora*: *'A ako se protiv njega udružite, pa, Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici, najposlije, i svi će mu meleki na pomoći biti. Ako vas on pusti, Gospodar će mu njegov dati umjesto vas bolje žene od vas, odane Allahu, vjernice, poslušne Allahu, pokajnice, koje se Allaha boje, koje poste, udovice i djevojke.'* (Et-Tahrim, 4-5)

A Aiša i Hafsa bile su se udružile protiv ostalih Poslanikovih, s.a.v.s., žena pa sam ga upitao: 'Jesi li ih pustio?', pa mi Poslanik, s.a.v.s., reče da ih nije pustio, na što mu ja rekoh: 'Allahov Poslaniče, kad sam ušao u mesdžid, vidio sam zabrinute ljude kako prebacuju kamenčiće, govoreći: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., pustio je svoje žene', pa bi bilo lijepo da ih obavijestiš da to nisi uradio.' 'Bilo bi lijepo', potvrdi Poslanik. Poslije toga sam razgovarao s njim sve dok mu s lica nije splahnula srdžba i dok se nije nasmijao, a imao je najljepši osmijeh. Nakon toga je Poslanik, s.a.v.s., došao među ljude s takvim dostojanstvom kao da ga ono što se zbiva na zemlji ne dotiče. Ja sam išao za njim hvatajući se za palmine grane pa mu rekoh: 'Allahov Poslaniče, bio si u sobi dvadeset devet dana', a on mi reče: 'Mjesec bude i dvadeset devet dana.' Kad sam došao do ulaza u mesdžid, povikao sam iz sveg glasa: 'Poslanik, s.a.v.s., nije pustio svoje žene.'

Tada je objavljen ajet: *'Kada saznaju za nešto važno, a tiče se sigurnosti ili opasnosti, oni to razglase. A da se oni s tim obrate Poslaniku ili predstavnicima svojim, saznali bi od njih ono što žele saznati. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove, i vi biste, osim malo vas, sigurno šejtana slijedili.'* (En-Nisa', 83) Ja sam to tako i zamišljao pa je Uzvišeni objavio *ajet izbora*." Već smo ranije spomenuli Omerove, r.a., riječi: "Moje su se riječi podudarile s Gospodarovim tri puta", pa je, između ostalih, spomenuo i riječi Uzvišenog: *"Ako vas on pusti, Gospodar će mu njegov dati umjesto vas bolje žene od vas, odane Allahu, vjernice, poslušne Allahu, pokajnice, koje se Allaha boje, koje poste, udovice i djevojke."* (Et-Tahrim, 5)

O objavi nekih ajeta sure *El-Mulk*

(objavljena u Meki, 30 ajeta)

"Govorili vi tiho ili glasno – pa, On sigurno zna svačije misli!"
(El-Mulk, 13)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Povod objave ovog ajeta bila je skupina mnogobožaca koja je ogovarala Muhammeda, s.a.v.s. Džibril, a.s., obavijestio je Poslanika, s.a.v.s., o onome o čemu su govorili pa su mnogobošci jedni druge savjetovali: 'Govorite tiho da vas ne čuje Muhammedov Bog.'"[910]

O objavi nekih ajeta sure *El-Kalem*

(objavljena u Meki, 52 ajeta)

"Ti si, zaista, najljepše ćudi." (El-Kalem, 4)

Aiša, r.a., rekla je: "Niko nije imao ljepšu ćud od Allahova Poslanika, s.a.v.s. Nijedan ashab niti neko iz njegove familije nije

[910] Bilježi ga Ibn Kesir (4/419-420).

ga pozvao, a da se nije odazvao i zato je Uzvišeni Allah objavio: *'Ti si, zaista, najljepše ćudi.'*"[911]

"Gotovo da te nevjernici pogledima svojim obore kad Kur'an slušaju..." (El-Kalem, 51)

Povod objave ovog ajeta jeste slučaj kada su nevjernici željeli baciti uroke na Poslanika, s.a.v.s. Jedna ga je grupa Kurejšija gledala i rekla: "Njemu sličnog nismo vidjeli niti dokaza sličnih njegovim." A inače su Benu Esed bili poznati po urokljivim očima. Spominje se da bi, kad bi pored nekog od njih prošla debela deva, bili u stanju ureći je očima i poslije toga bi naredili svojoj služavki: "Uzmi pare i donesi nam mesa od ove deve." Za kratko bi vrijeme ta deva bila na samrti pa bi je morali klati.[912]

Kelbi pripovijeda: "Neki čovjek bi se namjerno izgladnjivao po dva-tri dana, a onda bi, kad bi pored šatora u kojem je obitavao, prolazile deve, podigao zastor na šatoru, pogledao deve i s namjerom da ih urekne, rekao: 'Bolje od ovih nisu danas bile na ispaši.' Samo što bi otišle odatle, neke bi deve uginule. Saznavši za to, nevjernici zamoliše ovog čovjeka da urekne Allahova Poslanika, s.a.v.s., i učini ono što je činio devama. Međutim, Allah, dž.š., sačuvao je Svog Vjerovjesnika i objavio spomenuti ajet."[913]

O objavi nekih ajeta sure *El-Hakka*

(objavljena u Meki, 52 ajeta)

"Da vam to poukom učinimo i da to od zaborava sačuva uho koje pamti." (El-Hakka, 12)

Burejda prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Aliji, r.a.: "Uistinu mi je Uzvišeni Allah naredio da budem u tvojoj blizini i da

---

[911] Niz je prenosilaca ovog hadisa slab. Bilježi ga Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 201.

[912] Bilježi ga Ibn Kesir (4/431-435).

[913] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 392-393.

ne budem daleko od tebe, da te poučim pa da zapamtiš i svjestan budeš, a zadužio je Sebe da zapamtiš." Nakon toga objavljen je ajet: "*...i da to od zaborava sačuva uho koje pamti.*"[914]

O objavi nekih ajeta sure *El-Mearidž*

(objavljena u Meki, 44 ajeta)

"Neko je zatražio da se kazna izvrši." (El-Mearidž, 1)

Povod objave ovog ajeta jeste Nadr ibn Haris, koji je rekao: "*Bože, ako je ovo zbilja Istina od Tebe, Ti pusti na nas kamenje s neba kao kiša ili nam pošalji patnju nesnosnu.*" (El-Enfal, 32) Na ovaj je način on na sebe prizvao kaznu koja ga u Bici na Bedru i stiže. Nakon njegove pogibije Allah, dž.š., objavi: "*Neko je zatražio da se kazna izvrši.*"[915]

"Kako svaki od njih žudi da u dženetska uživanja uveden bude?" (El-Mearidž, 38)

Komentatori Kur'ana kažu: "Mnogobošci su se okupljali oko Poslanika, s.a.v.s., slušajući ono što govori, ne uzimajući iz toga nikakvu pouku. Štaviše, oni su ono što je on govorio poricali i ismijavali ga riječima: 'Ako ovi uđu u Džennet, ta, mi ćemo u Džennet ući prije njih i nama će pripasti više nego njima.' Te su njihove riječi bile povod da Uzvišeni Allah objavi spomenuti ajet."[916]

O objavi nekih ajeta sure *El-Mudessir*

(objavljena u Meki, 56 ajeta)

"O ti, pokriveni!" (El-Mudessir, 1)

---

[914] Hadis je slab.

[915] Niz je prenosilaca ovog hadisa dobar. Bilježi ga Nesai.

[916] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 394.

Od Džabira se prenosi da je rekao: "Allahov nam je Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom ispričao: 'Jednom sam u pećini Hira boravio više od mjesec dana i kad sam potrošio namirnice, krenuo sam nazad. Kad se spustih u dolinu, čuh neki glas, pogledah naprijed i nazad, desno i lijevo i ne vidjeh nikog. Opet začuh da me neko doziva, pa podigoh glavu i vidjeh ga (Džibrila) na prijestolju na nebu, pa povikah: 'Pokrijte me, pokrijte me'. Oni me poliše vodom, a povodom toga Uzvišeni Allah objavi: *'O ti, pokriveni! Ustani i opominji, i Gospodara svoga veličaj! I haljine svoje očisti! I kumira se kloni!'* (El-Mudessir, 1-5)"[917]

"Meni ostavi onoga koga sam Ja izuzetkom učinio."
(El-Mudessir, 11)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Velid ibn Mugira došao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., pa mu je Poslanik, s.a.v.s., proučio odlomak iz Kur'ana koji ga je ganuo. Ta je vijest doprla do Ebu Džehla, koji Velidu reče: 'Amidža, tvoj narod želi da ti sakupi imetak i da ti ga pokloni, jer si ti otišao Muhammedu i suprotstavio mu se.' Velid mu na to reče: 'Kurejšije znaju da sam ja jedan od najbogatijih među njima.' 'Onda', reče mu Ebu Džehl, 'reci da ga niječeš i mrziš.' A Velid će u čudu: 'A šta da kažem? Tako mi Allaha, ja najbolje od vas poznajem pjesništvo i njegovu formu. Ono što on govori nije ništa od toga. Riječi koje on izgovara privlačne su i prefinjene, plodonosna početka, rodna kraja, druge nadvisuju, a same ne mogu biti nadvisene.' Ebu Džehl mu na to reče: 'Tvoj narod neće biti zadovoljan tobom dok nešto ne kažeš o njemu.' 'Onda mi dozvoli da razmislim šta bih o njemu mogao reći.' Nakon nekog vremena on kaza: 'To je sihir koji se nasljeđuje i kojim on utječe na druge.' Tim povodom Allah, dž.š., objavi: *'Meni ostavi onoga koga sam Ja izuzetkom učinio.'*"[918]

"Zatim je pogledao, pa se onda smrknuo i namrštio i potom se okrenuo i uzoholio i rekao: 'Ovo nije ništa drugo do vradžbina koja se nasljeđuje.'" (El-Mudessir, 21-24)

---

[917] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (4, 3238) i Muslim (257)
[918] Hadis je vjerodostojan. Bilježi ga Hakim (2/506).

Mudžahid pripovijeda: “Velid ibn Mugira dolazio je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i Ebu Bekru, r.a., toliko često da su Kurejšije pomislile da je prigrlio islam. Jednom mu Ebu Džehl reče: ‘Kurejšije su umislile da ti ideš kod Muhammeda i Ebu Kuhafe da bi jeo njihovu hranu.’ Na to Velid odgovori Kurejšijama: ‘Vi ste narod koji puno umišlja i sanja. Umislili ste da je Muhammed lud, pa jeste li ga ikad vidjeli da se ponaša kao ludak?’ Oni rekoše: ‘Allah je svjedok da nismo.’ ‘Umislili ste da je vračar, pa jeste li ga ikad vidjeli da vrača?’, upita Velid. ‘Allah je svjedok da nismo’, rekoše. ‘Umislili ste da je pjesnik, pa jeste li ga ikad čuli da recitira poeziju?’, upita Velid. ‘Nismo’, odgovoriše. ‘Umislili ste’, ponovo će Velid, ‘da je lažac, pa jeste li ikad čuli da laže?’ ‘Allah nam je svjedok da nismo’, potvrdiše oni, a potom upitaše Velida: ‘Pa šta ti, onda, misliš da je?’ Velid malo zastade, pogleda, zamisli se, zatim se namršti i reče: ‘On je samo čarobnjak (sihirbaz) i njegov govor je sihir.’ Na ovaj se slučaj odnose riječi Uzvišenog: *‘Zatim je pogledao, pa se onda smrknuo i namrštio i potom se okrenuo i uzoholio i rekao: ‘Ovo nije ništa drugo do vradžbina koja se nasljeđuje.’*”[919]

O objavi nekih ajeta sure *El-Kijama*

(objavljena u Meki, 40 ajeta)

“Zar čovjek misli da kosti njegove nećemo sakupiti?”
(El-Kijama, 3)

Povod objave ovog ajeta jesu riječi Omera ibn Rebia, koji je došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: “Pričaj mi o Smaku svijeta, kad će se zbiti? Kako će izgledati?” Poslanik, s.a.v.s., obavijestio ga je o tome, na što mu Omer uzvrati: “Kad bi nam rekao koji je to tačno dan, ne bih ti povjerovao niti bi u Sudnji dan vjerovao. Zar će Allah ove kosti sastaviti?” Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovaj ajet.[920]

---

[919] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 399.
[920] Ibid.

"Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio. Mi smo dužni da ga saberemo da bi ga ti čitao." (El-Kijama, 16-17)

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., u vezi s ovim kur'anskim ajetom rekao: 'Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., bilo je teško dok mu je bila spuštana objava, pa je pomjerao svoje usne izgovarajući kur'anske ajete kako bi ih što prije zapamtio.' (Tada je Ibn Abbas, r.a., prisutnima pokazao na koji je način Allahov Poslanik, s.a.v.s., pomjerao svoje usne.) Tim povodom Uzvišeni objavi: 'Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio. Mi smo dužni da ga saberemo da bi ga ti čitao', tj. mi ćemo ga u grudima tvojim sabrati i učvrstiti da bi ga ti mogao učiti. Poslije toga Poslanik, s.a.v.s., kad bi mu Džibril došao, saslušao bi Džibrila, a.s., a onda bi, kad bi ovaj otišao, ponavljao Kur'an onako kako mu je Džibril prenio.

"Teško tebi! Teško tebi! I još jednom: Teško tebi! Teško tebi!" (El-Kijama, 34-35)

Od Seida ibn Džubejra prenosi se da je rekao: "Upitao sam Ibn Abbasa za ovaj ajet pa mi je rekao: 'Allahov je Poslanik, s.a.v.s., to rekao Ebu Džehlu pa je to Uzvišeni Allah i objavio.'"[921]

O objavi nekih ajeta sure *Ed-Dehr*

(objavljena u Medini, 31 ajet)

"I hranu su davali – mada su je i sami željeli – siromahu i siročetu i sužnju." (Ed-Dehr, 8)

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Jednom je prilikom Alija, r.a., zalijevajući hurme, zaradio nešto pšenice. Samlio je trećinu od onoga što je zaradio i od toga poćeše praviti kašu. Kad se jelo zgotovilo, dođe neki siromah te ga oni počastiše onom kašom. Poslije toga isto uradiše i s drugom trećinom pšenice. Kad je jelo bilo gotovo, naiđe siroče, koje, također, nahraniše. Isto napraviše i s preostalom

---

[921] Hadis je vjerodostojan.

trećinom pšenice i kad se jelo zgotovilo, dođe mnogobožački sužanj, pa i njega nahraniše. Taj dan ništa nisu jeli i tim povodom Allah, dž.š., objavi: *'I hranu su davali – mada su je i sami željeli – siromahu i siročetu i sužnju.'*"[922]

O objavi nekih ajeta sure *En-Naziat*

(objavljena u Meki, 46 ajeta)

"Pitaju te o Smaku svijeta: 'Kada će se dogoditi?' Ti ne znaš, pa kako da o njemu zboriš, o njemu samo tvoj Gospodar zna."
(En-Naziat, 42-44)

Aiša, r.a., pripovijeda: "Ljudi su neprestano zapitkivali Allahova Poslanika, s.a.v.s., o Sudnjem danu sve dok nisu objavljeni ovi ajeti."[923]

Od Tarika ibn Šihaba prenosi se da je rekao: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., stalno je pričao o Smaku svijeta dok nije objavljeno: *'Pitaju te o Smaku svijeta: 'Kada će se dogoditi?'*"

O objavi nekih ajeta sure *Abese*

(objavljena u Meki, 42 ajeta)

"On se namrštio i okrenuo zato što je slijepac njemu prišao."
(Abese, 1-2)

Radi se o slijepcu Ibn Umm Mektumu, koji je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., dok je on razgovarao s Utbom ibn Rebiom, Ebu Džehlom ibn Hišamom, Abbasom ibn Mutallibom, Ubejjom i Emejjom ibn

---

[922] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 401-402. Sujuti ga pripisuje Ibn Merdevejhu.
[923] Bilježe ga Ibn Džerir (30/49) i Hakim (1/5) koji kaže: "Ovo predanje ne bilježe Buhari i Muslim ali ispunjava uvjete vjerodostojnosti koje oni postavljaju." S Hakimom se slaže Zehebi.

Halefom, pozivajući ih u vjeru Allahovu, nadajući se da će oni prigrliti islam. U tom trenutku prišao mu je Ibn Umm Mektum i zatražio: "Allahov Poslaniče, nauči me onome što te je naučio Uzvišeni Allah." Dozivao ga je i svoj zahtjev više puta ponovio, ne znajući da je Poslanik, s.a.v.s., zauzet i okrenut prema drugima. Na licu Allahova Poslanika, s.a.v.s., pojavili su se znaci negodovanja zbog Ibn Umm Mektumova postupka. U sebi je pomislio: "Ovi će uglednici reći: 'Njega slijede samo slijepi, siromašni i robovi'", pa se namrštio i okrenuo od Ibn Mektuma prema ljudima s kojima je razgovarao. To je bio povod da Uzvišeni Allah objavi ovaj ajet. Poslije ovog slučaja Poslanik, s.a.v.s., bio je iznimno plemenit prema njemu, a kad bi ga sreo, govorio bi: "Dobro došao onaj zbog koga me je Gospodar ukorio."[924]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Povod objave sure *Abese* jeste slučaj Ibn Umm Mektuma, koji je došao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i obratio mu se riječima: 'Allahov Poslaniče, uputi me!' Kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., u tom su trenutku bile starješine mnogobožaca pa se Poslanik, s.a.v.s., okrenuo prema tim starješinama, ignorirajući Ibn Umm Mektuma. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ove ajete."[925]

"Toga će Dana svaki čovjek samo o sebi brinuti!" (Abese, 37)

Od Enesa ibn Malika prenosi se da je rekao: "Čuo sam Aišu, r.a., da je upitala: 'Zar ćemo biti proživljeni nagi?!' Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je da hoćemo. Ona je ostala začuđena, pa je Uzvišeni objavio: *'Toga će Dana svaki čovjek samo o sebi brinuti!'*"

---

[924] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 404.

[925] Bilježi ga Tirmizi (3331).

O objavi nekih ajeta sure *Et-Tekvir*

(objavljena u Meki, 29 ajeta)

"A vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!" (Et-Tekvir, 29)

Od Selmana ibn Musaa prenosi se da je rekao: "Kada je Uzvišeni Allah objavio: *'Onome od vas koji hoće da je na pravom putu'* (Et-Tekvir, 28), Ebu Džehl je rekao: 'To se odnosi na nas, jer da mi želimo, mi bismo na pravom putu bili.' Tada je Uzvišeni objavio: *'A vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!"*

O objavi nekih ajeta sure *El-Mutaffifin*

(objavljena u Meki, 36 ajeta)

"Teško onima koji pri mjerenju zakidaju..." (El-Mutaffifin, 1)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Kad je Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, neke Medinelije zakidale su pri vaganju. Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *'Teško onima koji pri mjerenju zakidaju'*, nakon čega su se popravili."[926]

Kurtubi kaže: "U Medini su neki trgovci zakidali na vagi pa je trgovina s njima bila slična kockanju i puna rizika. Povodom toga Allah, dž.š., objavio je ovaj ajet, a Poslanik, s.a.v.s., izašao je na pijacu i obznanio ga."[927]

Suddi bilježi: "Kada je Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, zatekao je čovjeka zvanog Ebu Džuhejna, koji je imao dvije mjere. Jednom je vagao kad je kupovao, a drugom kad je prodavao. U vezi s tim Allah, dž.š., objavio je: *'Teško onima koji pri mjerenju zakidaju, koji*

---

[926] Hadis je vjerodostojan. Hakim ga smatra vjerodostojnim, a s njim se slaže i Zehebi. Bilježe ga Nesai i Ibn Madža.

[927] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 406.

punu mjeru uzimaju kad od drugih kupuju, a kad drugima mjere na litar ili na kantar – zakidaju.' (El-Mutaffifin, 1-3)"[928]

O objavi nekih ajeta sure *Et-Tarik*

(objavljena u Meki, 17 ajeta)

"Tako mi neba i Danice! A znaš li ti šta je Danica? Zvijezda blistava." (Et-Tarik, 1-3)

Povod objave ovih ajeta jeste Ebu Talib, koji je jednom prilikom posjetio Poslanika, s.a.v.s., a on ga je počastio hljebom i mlijekom. Dok su tako sjedili, Ebu Talib ugleda zvijezdu padalicu koja se prvo ispunila vodom, a onda vatrom pa se prepade i upita: "Šta je ovo?" Poslanik, s.a.v.s., reče mu: "To je zvijezda koja je bačena i to je jedan od znakova Uzvišenog Allaha." Ebu Talib se začudi, a Uzvišeni Allah u vezi s tim objavi ove ajete.[929]

O objavi nekih ajeta sure *El-Lejl*

(objavljena u Meki, 21 ajet)

"Tako mi noći kad tmine razastre i dana kad svane i Onoga Koji muško i žensko stvara, vaš je trud zaista različit: onome ko udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo Džennet pripremiti; a onome ko tvrdiči i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim – njemu ćemo Džehennem pripremiti." (El-Lejl, 1-10)

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda: "Jedan je čovjek imao hurmino stablo čija je grana prelazila u dvorište jednog siromaha i njegove porodice. Ponekad bi se taj čovjek penjao na stablo da ubere koju hurmu i tom

---

[928] Ibid.

[929] Ibid.

bi prilikom spala pokoja hurma. Djeca siromašnog komšije uzimala bi poneku otpalu hurmu.

Kad bi taj čovjek sišao sa stabla i vidio hurme u rukama siromahove djece, prišao bi im i oteo ih iz njihovih ruku. Čak je i iz dječijih usta vadio hurme. Siromah se požalio Poslaniku, s.a.v.s., i obavijestio ga o postupcima njegova komšije. Poslanik, s.a.v.s., reče mu da ide. Kad je kasnije sreo vlasnika hurmina stabla, reče mu: 'Ako mi daš palmu čija grana prelazi u dvorište tog i tog čovjeka, imat ćeš za nju palmu u Džennetu.' Ovaj mu reče: 'Zaista bih ti dao, jer imam dosta hurminih palmi, ali mi se njezini plodovi najviše sviđaju', a potom ode.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., srete čovjeka zvanog Dahdah, koji je čuo šta je Poslanik, s.a.v.s., govorio i koji ga upita: 'Allahov Poslaniče, hoćeš li meni dati isto što si obećao onome čovjeku, palmu u Džennetu, ako je ja kupim za tebe?' Poslanik, s.a.v.s., reče mu da hoće i on ode. Kasnije srete vlasnika hurmine palme pa zatraži da mu proda onu palmu, a ovaj mu reče: 'Znaš li da mi je Poslanik, s.a.v.s., za nju ponudio palmu u Džennetu pa sam mu rekao da volim njezine plodove?' Dahdah mu reče: 'Hoćeš li je prodati?' 'Neću', reče čovjek, 'osim da za nju dobijem ono što mislim da neću dobiti?' 'Šta želiš?', upita Dahdah. 'Želim', odgovori čovjek, 'četrdeset stabala hurmi.' 'Puno tražiš', reče mu Dahdah, 'za svoju nakrivljenu palmu', a čovjek mu ništa ne odgovori. Dahdah se malo zamisli i onda reče: 'Dat ću ti četrdeset stabala za nju.' 'Dovedi nekog da posvjedoči da istinu govoriš', reče siromahov komšija. Neki ljudi prođoše pa ih on zovnu i oni posvjedočiše.

Dahdah potom ode Poslaniku, s.a.v.s., i reče mu: 'Ona je hurmina palma postala moja i ja ti je poklanjam.' Poslanik, s.a.v.s., potom ode onom siromahu i reče: 'Ova je hurmina palma sada tvoja.' Tim povodom Allah, dž.š., objavi: '*Tako mi noći kad tmine razastre i dana kad svane i Onoga Koji muško i žensko stvara, vaš je trud zaista različit: onome ko udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo Džennet pripremiti; a onome ko tvrdiči*

i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim, njemu ćemo Džehennem pripremiti.”[930]

Od Abdullaha se prenosi da je Ebu Bekr, r.a., otkupio Bilala od Umejja ibn Halefa za ogrtač i deset oka zlata i onda ga oslobodio. Povodom tog slučaja Allah, dž.š., objavio je: “*Tako mi noći kad tmine razastre i dana kad svane i Onoga Koji muško i žensko stvara, vaš je trud zaista različit...*”, misleći na trud Ebu Bekra i Umejja ibn Halefa.[931]

“*...onome ko udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo Džennet pripremiti...*” (El-Lejl, 5-7)

Od Alije, r.a., prenosi se da je ispričao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Nema ni jednog od vas a da mu nije propisano mjesto u Džennetu ili mjesto u vatri.’ Prisutni ga upitaše: ‘Pa da se oslonimo na to?’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče im: ‘Radite, a svakome je olakšano ono za što je stvoren’, a zatim prouči: ‘*...onome ko udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo Džennet pripremiti...*’”[932]

Prenosi se da je Ebu Kuhafa svome sinu Ebu Bekru rekao: “Sinko, vidim da oslobađaš slabe robove, a možda bi ti bilo bolje, kad ih već oslobađaš, da oslobađaš jake i snažne, koji će te štititi i umjesto tebe neke poslove obavljati.” Ebu Bekr mu odgovori: “Oče moj, ja želim ono što želim.” Priča se da se ajeti ove sure od riječi Allaha, dž.š.: “*Onome ko udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim...*”, pa do kraja sure odnose na Ebu Bekra, r.a.[933]

“*A od nje će daleko biti onaj ko se bude Allaha bojao, onaj ko bude dio imetka svoga udjeljivao da bi se očistio, ne očekujući da mu se zahvalnošću uzvrati.*” (El-Lejl, 17-19)

---

930 Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 211, pripisuje ga Ibn Ebi Hatimu i u njegovu komentaru kaže da je u vezi s ovim hadisom Ibn Kesir rekao: “Ovaj je hadis veoma neobičan.”

931 Sujuti u tefsiru *Ed-Durrul-mensur* (6/358) pripisuje ga Ibn Ebi Hatimu, Ebu Šejhu i Ibn Asakiru

932 Hadis je vjerodostojan, a bilježe ga Buhari (4945, 4949) i Muslim (6, 7/2647), str. 2039. i 2040.

933 Hadis je vjerodostojan, a Hakim ga u svom *Mustedreku* (2/525) ocjenjuje vjerodostojnim.

Ibn Zubejr je na minberu rekao: "Ebu Bekr je kupovao slabe robove i onda ih oslobađao pa mu otac reče: 'Kad bi oslobađao one koji će ti čuvati leđa, bilo bi ti bolje.' Ebu Bekr na to reče: 'Ja i hoću ono što će mi zaštititi leđa.' To je bio povod da Uzvišeni Allah objavi: *'A od nje će daleko biti onaj ko se bude Allaha bojao, onaj ko bude dio imetka svoga udjeljivao da bi se očistio, ne očekujući da mu se zahvalnošću uzvrati.'"*[934]

Ibn Abbas, r.a., ispričao je: "Nakon što je Bilal, koji je bio Džedanov rob, primio islam, otišao je do kumira i izvrijeđao ih. Mnogobošci su se požalili Džedanu na ono što je Bilal uradio pa im ga on pokloni i uz njega im dade još 100 deva da ih zakolju u čast svojih kumira. Mnogobošci ga zgrabiše i počeše mučiti na pijesku. Dok su ga mučili, govorio je: 'Jedan, Jedan.' Tada je pored njega prošao Allahov Poslanik, s.a.v.s., koji mu reče: 'Taj Jedan će te spasiti.' Poslanik, s.a.v.s., otišao je kod Ebu Bekra i rekao mu da Bilala muče. Ebu Bekr je uzeo oku zlata i time otkupio Bilala. Mnogobošci rekoše: 'Ebu Bekr je to uradio jer mu je Bilal nekada učinio neku uslugu.' To je bio povod da Uzvišeni Allah objavi: *'A od nje će daleko biti onaj ko se bude Allaha bojao, onaj ko bude dio imetka svoga udjeljivao da bi se očistio, ne očekujući da mu se zahvalnošću uzvrati.'"*

O objavi nekih ajeta sure *Ed-Duha*

(objavljena u Meki, 11 ajeta)

"Tako mi jutra i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!" (Ed-Duha, 1-3)

Jedna je Kurejšijka rekla Vjerovjesniku, s.a.v.s.: "Vidim da te tvoj šejtan ostavio."[935] Tim je povodom Allah, dž.š., objavio: *"Tako mi jutra i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!"*

---

[934] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 409-410.

[935] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (2802) i Muslim (112-113/1796), str. 1421.

Hišam ibn Urva prenosi od svoga oca da je rekao: "Džibril, a.s., jedno vrijeme nije dolazio Poslaniku, s.a.v.s., pa se on prepade. Kad to vidje Hatidža, r.a., reče mu: 'Tvoj će te Gospodar omrznuti kad vidi da si se prestrašio.' Povodom toga Allah, dž.š., objavio je: *'Tako mi jutra i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!'*"[936]

Havla, Poslanikova, s.a.v.s., sluškinja, pripovijeda da je jednom prilikom u Poslanikovu, s.a.v.s., kuću ušao pas, zavukao se ispod kreveta i tu uginuo. Poslije toga prošlo je mnogo vremena a da mu nije došla Objava, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao Havli: "Havla, šta se desilo u mojoj kući pa Džibril, a.s., ne ulazi u nju?" Predložila sam mu da počistim kuću. Zavukla sam metlu ispod kreveta i naišla na nešto teško, ali se nisam okanila dok to nisam izvadila. Kad teret izvadih ispod kreveta, ugledah mrtvog psića. Prihvatila sam ga i bacila iza zida. Poslije toga je došao Poslanik, s.a.v.s., tresući se. Inače ga je obuzimao drhat kad mu je spuštana Objava. Rekao je: "Havla, pokrij me." Tada je Allah, dž.š., objavio: *"Tako mi jutra i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!"*

"Onaj je svijet, zaista, bolji za tebe od ovog svijeta, a Gospodar tvoj će tebi sigurno dati pa ćeš zadovoljan biti." (Ed-Duha, 4-5)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je njegov otac rekao: "Poslanik, s.a.v.s., u predskazanju je vidio koje se blagodati otvaraju njegovu ummetu poslije njega pa ga to razveseli, a Uzvišeni Allah objavi: *'Onaj je svijet, zaista, bolji za tebe od ovog svijeta, a Gospodar tvoj će tebi sigurno dati pa ćeš zadovoljan biti.'* Dao mu je hiljadu dvorova napravljenih od bisera, čija je prašina misk, a u svakom dvoru sve ono što jednom dvoru treba."[937]

Abdullah ibn Abbas prenosi od svoga oca da je rekao: "Jednom mi je prilikom Poslanik, s.a.v.s., izložio riznicu po riznicu od onoga što će biti podareno Poslanikovu, s.a.v.s., ummetu, što ga je obradovalo,

---

[936] Niz je ovog hadisa prekinut, a njegovi su prenosioci oni od kojih Buhari prenosi hadise koje je zabilježio u *Sahihu*. Bilježi ga Hakim u *Mustedreku* (2/910-911) s prekinutim nizom prenosilaca od Urve ibn Hadidža i kaže: "Niz je prenosilaca ovog hadisa vjerodostojan ali je prekinut."

[937] Hadis nije vjerodostojan, ali ga Zehebi smatra vjerodostojnim.

pa mu je Uzvišeni Allah u Džennetu darovao hiljadu hiljada dvoraca i u svakom dvorcu onoliko žena i posluge koliko treba da bude."

"Zar nisi siroče bio pa ti je On utočište pružio?" (Ed-Duha, 6)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Pitao sam svoga Gospodara nešto pa sam kasnije volio da ga nisam pitao. Rekao sam: 'Nekim svojim vjerovjesnicima potčinio si vjetar', pa sam spomenuo Sulejmana i Davuda, 'a nekima si omogućio da mrtve oživljavaju', pa sam spomenuo Isaa, sina Merjemina, 'nekima si ovo, nekima ono", pa mi je rekao: *'Zar nisi siroče bio pa sam ti utočište pružio?'* Rekao sam: 'Jesi, Gospodaru moj.' A On je opet upitao: *'I za pravu vjeru nisi znao pa sam te Ja na pravi put uputio?'*, pa sam rekao: 'Tako je, Gospodaru moj.' *'Zar nisi siromah bio pa sam te imućnim učinio?'*, upita Gospodar. 'Jesam, Gospodaru moj', rekoh. Gospodar moj potom reče: *'Zar prsa tvoja nisam prostranim učinio i s leđa ti teret skinuo?'* 'Jesi, Gospodaru moj', rekoh.'"[938]

O objavi sure *El-Alek*

(objavljena u Meki, 19 ajeta)

O objavi početnih ajeta ove sure govorili smo na samom početku knjige.

"Uistinu se čovjek uzobijesti čim se neovisnim osjeti, a Gospodaru tvome će se, doista, svi vratiti! Vidje li ti onoga koji brani robu da molitvu obavi? Reci mi ako on misli da je na pravom putu, ili ako traži da se kumirima moli, reci mi, ako on poriče i glavu okreće – zar on ne zna da Allah sve vidi? Ne valja to! Ako se ne okani, dohvatit ćemo ga za kiku, kiku lažnu i grešnu, pa neka on pozove društvo svoje – Mi ćemo pozvati zebanije. Ne valja to! Ti njega ne slušaj, već molitvu obavljaj i nastoj da se Gospodaru svome približiš!" (El-Alek, 6-19)

[938] Bilježi ga Taberani (11/455).

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se da je rekao: "Ebu Džehl je upitao: 'Stavlja li Muhammed među vama lice u prašinu?' Rekoše mu da stavlja, a on reče: 'Tako mi Lata i Uzaa, ako ga vidim da to radi, stat ću mu na vrat i zabit ću mu glavu u prašinu.' Kada jednom Poslanik, s.a.v.s., poče klanjati, Ebu Džehl pođe da uradi ono što je najavio da će uraditi, ali prisutne iznenadi da odjednom ustuknu braneći se rukom od nečega. Upitaše ga: 'Šta ti je?', a on im odgovori: 'Između mene i njega je kanal iz koga kulja vatra, strahote i krila.' Poslanik, s.a.v.s., na to reče: 'Da sam htio, meleki bi ga rastrgali komad po komad.' Tada je Uzvišeni objavio: *'Uistinu se čovjek uzobijesti čim se neovisnim osjeti, a Gospodaru tvome će se, doista, svi vratiti! Vidje li ti onoga koji brani robu da molitvu obavi? Reci mi ako on misli da je na pravom putu, ili ako traži da se kumirima moli, reci mi, ako on poriče i glavu okreće – zar on ne zna da Allah sve vidi? Ne valja to! Ako se ne okani, dohvatit ćemo ga za kiku, kiku lažnu i grešnu, pa neka on pozove društvo svoje – Mi ćemo pozvati zebanije. Ne valja to! Ti njega ne slušaj, već molitvu obavljaj i nastoj da se Gospodaru svome približiš!'"* Ovi se ajeti odnose na Ebu Džehla.

Ibn Abbas, r.a., prenosi: "Dok je jednom prilikom Poslanik, s.a.v.s., klanjao, došao mu je Ebu Džehl i rekao: 'Zar ti nisam zabranio da to radiš?!' Poslanik, s.a.v.s., okrenu se prema njemu i poče ga gađati kamenjem. Ebu Džehl mu potom reče: 'Ti znaš da niko u ovoj dolini nema više pristalica od mene.' Tada je Uzvišeni objavio: *'Pa neka on pozove društvo svoje – Mi ćemo pozvati zebanije...'"* "Da je pozvao svoje prijatelje", kaže Ibn Abbas, r.a., "ščepale bi ga Allahove zebanije."[939]

[939] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Nesai (704) i Ahmed (1/256).

O objavi sure *El-Kadr*

(objavljena u Meki, 5 ajeta)

"Mi smo ga počeli objavljivati u noći Kadr. A šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr bolja je od hiljadu mjeseci...", pa do kraja sure. (El-Kadr, 1-5)

Od Mudžahida se prenosi da je rekao: "Poslanik, s.a.v.s., ispričao je o vojniku iz Benu Israila koji se borio na Allahovu, dž.š., putu hiljadu mjeseci. Muslimani su se tome začudili pa je Uzvišeni objavio: '*Mi smo ga počeli objavljivati u noći Kadr. A šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr bolja je od hiljadu mjeseci...*', to jest bolja od onih hiljadu mjeseci u kojima je onaj vojnik, boreći se na Allahovu putu, nosio oružje.[940]

O objavi sure *Ez-Zilzal*

(objavljena u Medini, 8 ajeta)

"Kad se Zemlja najžešćim potresom svojim potrese...", pa do kraja sure. (Ez-Zilzal, 1-8)

Od Ibn Omera, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada je objavljeno: '*Kad se Zemlja najžešćim potresom svojim potrese...*', Ebu Bekr je zaplakao. Poslanik, s.a.v.s., upitao ga je: 'Šta te je natjeralo na plač, Ebu Bekre?' On mu je odgovorio da ga je rasplakala ova sura. Poslanik, s.a.v.s., mu potom reče: 'Da ne griješite i da se ne ogrešujete, Allah bi poslije vas stvorio drugi ummet koji bi griješio i kome bi praštao.'"[941]

---

[940] Sujuti u djelu *Lubabun-nukul*, str. 215, pripisuje ga Ebu Hatimu.

[941] Bilježi ga Hejsemi, a niz je prenosilaca ovog hadisa pouzdan.

"Onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga." (Ez-Zilzal, 7-8)

Mukatil je rekao: "Povod objave ovih ajeta jesu dvojica ljudi. Jednom bi od njih dolazio prosjak i on bi udjeljivanje hurmi i oraha smatrao ništavnim, govoreći: 'Ovo nije ništa. Nagrađivani ćemo biti samo za stvari koje su nam drage, a mi ih udijelimo.' Drugi je ništavnim smatrao mali grijeh poput laži ili ogovaranja, govoreći: 'Neće mi ovo ništa nauditi. Allah je kaznom zaprijetio samo za velike grijehe.' To je bio povod da je Uzvišeni objavio ove ajete, želeći ljude potaknuti i na sitna djela, jer to sitno dobro djelo samo što nije postalo krupno. Isto tako, želio ih je upozoriti i na mali grijeh, jer malom grijehu malo fali da bude veliki. *'Onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga'*, pa do kraja sure."[942]

O objavi sure *El-Adijat*

(objavljena u Meki, 11 ajeta)

"Tako mi onih koji dahćući jure, pa varnice vrcaju i zorom napadaju i dižu tada prašinu, pa u njoj u gomilu upadaju...", pa do kraja sure. (El-Adijat, 1-11)

Mukatil kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je izvidnicu u četvrt Kenane, kojom je zapovijedao Munzir ibn Amr el-Ensari. Dugo se ništa nije čulo o toj izvidnici pa licemjeri rekoše da su svi pobijeni. Uzvišeni ih je Allah poslije toga obavijestio o toj izvidnici objavivši ovu suru."[943]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., poslao konjanike u izvidnicu pa oni ostaše mjesec, a o njima nije bilo nikakva glasa. Tada je Uzvišeni Allah objavio ajete: *'Tako mi onih koji dahćući jure'*, pa do kraja sure."[944]

---

942 *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 415.

943 Ibid.

944 Bilježi ga Hejsemi i smatra da nije vjerodostojan.

O objavi sure *Et-Tekasur*

(objavljena u Meki, 8 ajeta)

"Zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete, sve dok grobove ne naselite...", pa do kraja sure. (Et-Tekasur, 1-8)

Mukatil i Kelbi kažu: "Odnosi se na dvije kurejšijske familije, Benu Abd Menaf i Benu Sehm, čiji su se prvaci i poglavari sporili oko toga ko je brojniji. Pripadnici Benu Abd Menafa tvrdili su da imaju više gospode i plemstva, što ih čini brojnijim. Pripadnici Benu Sehma tvrdili su isto to. Na kraju se ispostavilo da je familija Benu Abd Menaf bila brojnija pa pripadnici Benu Sehma rekoše: 'Hajde da brojimo i mrtve.' Išli su do te mjere da su posjetili mezarje i brojali svoje mrtve. Na kraju su ustanovili da je familija Benu Sehm brojnija. Presudilo je to što je u doba paganstva bilo više pripadnika Benu Sehma."[945]

Katada smatra da se ovi ajeti odnose na jevreje koji su rekli: "Nas ima više od tih i tih, a tih je više od onih." To ih je toliko zaokupilo da su umrli u zabludi.[946]

O objavi sure *El-Fil*

(objavljena u Meki, 5 ajeta)

"Zar nisi čuo šta je s vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio? Zar lukavstvo njihovo nije omeo...", pa do kraja sure. (El-Fil, 1-8)

Ajeti ove sure odnose se na vlasnike slona koji su imali cilj srušiti Kabu i na kaznu koju im je Uzvišeni Allah priredio. Priča je o vlasniku slona općepoznata.

---

[945] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 416.

[946] Bilježi ga Ibn Kesir (4/583-588).

O objavi sure *Kurejš*

(objavljena u Meki, 4 ajeta)

"Zbog navike Kurejšija, navike njihove da zimi i ljeti putuju, neka se oni Gospodaru ovoga Hrama klanjaju, Koji uh gladne hrani i od straha brani." (Kurejš, 1-4)

Ovi se ajeti odnose na Kurejšije i blagodat koju im je Uzvišeni podario.

Ebu Talibova kćerka rekla je: "Uistinu je Allah Kurejšije odlikovao sa pet svojstava koja nikome prije nije podario niti će ih poslije njih ikome dati. Dao im je vlast, dao im je da pokrivaju Kabu, da poje hadžije, da poslanstvo bude iz njihova naroda, bili su pomognuti protiv slona i Uzvišenog su Allaha obožavali sedam godina i u to vrijeme kada niko drugi osim njih nije obožavao Allaha. U ovoj suri niko osim njih nije spomenut i ona se u cijelosti odnosi na njih."[947]

O objavi sure *El-Maun*

(objavljena u Meki, 7 ajeta)

"Znaš li ti onoga koji onaj svijet poriče?", pa do kraja sure. (El-Maun, 1-7)

Mukatil smatra da se ova sura odnosi na Asa ibn Vaila es-Sehmija.

Ibn Džurejdž je rekao: "Ebu Sufjan ibn Harb svake je sedmice klao dvije deve. Jednom mu je prilikom došlo siroče i zatražilo da mu nešto udijeli pa ga je on udario štapom. To je bio povod da Uzvišeni objavi: *'Znaš li ti onoga koji onaj svijet poriče?*'"

[947] Hadis je neprihvatljiv.

O objavi sure *El-Kevser*

(objavljena u Meki, 3 ajeta)

"Mi smo ti, uistinu, mnogo dobro dali, zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji, onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati." (El-Kevser, 1-3)

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Ova se sura odnosi na Asa ibn Vaila, i to onda kada je ulazeći u mesdžid razgovarao s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Sreli su se kod ulaza Benu Sehm i tu su razgovarali dok su ih kurejšijski velikani, sjedeći u mesdžidu, promatrali. Kad je As ušao, upitaše ga: 'S kim si to razgovarao?' A on im odgovori: 'Ma s onim jalovim', misleći na Poslanika, s.a.v.s., kome je prije toga umro sin Abdullah, koga je rodila Hatidža, r.a. Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je ovu suru."[948]

Jezid ibn Ruman rekao je: "As ibn Vail je, kada bi u njegovu prisustvu spomenuli Allahova Poslanika, s.a.v.s., govorio: 'Ostavite ga, to je jalov čovjek koji iza sebe neće ostaviti potomstva. Ako umre, niko ga više neće spominjati i tako ćete se odmoriti od njega.' Povodom ovih riječi Allah, dž.š., objavio je ovu suru."[949]

Ata ibn Abbas prenosi: "As ibn Vail bi, kad bi sreo Poslanika, s.a.v.s., govorio: 'Ja te uistinu mrzim. Ti si jalov čovjek.' Nakon toga Uzvišeni je objavio: *'Mi smo ti, uistinu, mnogo dobro dali, zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji, onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati.'*"[950]

---

[948] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, 498.

[949] Bilježi ga Ibn Kesir (4/592-595).

[950] Hadis je slab. Ibn Džerir u svom tefsiru (30/212) tvrdi da ga prenosi El-Avfi od Ibn Abbasa, r.a.

O objavi sure *El-Kafirun*

(objavljena u Meki, 6 ajeta)

"Reci: 'O vi nevjernici!"', pa do kraja sure. (El-Kafirun, 1-6)

Povod objave ove sure jeste grupa Kurejšija koja je pozvala Muhammeda, s.a.v.s., i rekla mu: "Slijedi našu vjeru i mi ćemo slijediti tvoju. Obožavat ćemo tvoga Boga godinu, a onda ti obožavaj naša božanstva godinu, pa ako ustanovimo da je ono što ti propovijedaš bolje od onoga što mi slijedimo, mi ćemo prigrliti tvoju vjeru, a ako je ono na čemu smo mi bolje od onoga čemu ti pozivaš, onda se ti povinuj našoj vjeri." Poslanik, s.a.v.s., na to reče: "Neka me Allah sačuva da Mu ravna pripišem." Tim je povodom Allah, dž.š., objavio ovu suru. Ujutro se Poslanik, s.a.v.s., zaputio u Mesdžidul-haram, u kome je bila skupina Kurejšija, pa im je proučio suru *El-Kafirun* sve do posljednjeg ajeta, nakon čega se ražalostiše i izgubiše nadu.[951]

O objavi sure *En-Nasr*

(objavljena u Medini, 3 ajeta)

"Kad Allahova pomoć i pobjeda dođu...", pa do kraja sure. (En-Nasr, 1-3)

Ova je sura objavljeno po povratku Poslanika, s.a.v.s., iz Bitke na Hunejnu. Po objavi ovog ajeta Poslanik, s.a.v.s., živio je još dvije godine.

Ibn Abbas, r.a., rekao je: "Kada se Poslanik, s.a.v.s., vraćao iz Bitke na Hunejnu i kada je Uzvišeni objavio: *'Kad Allahova pomoć i pobjeda dođu...'*, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Alija ibn Ebi Talibe i Fatima, došla je Allahova pomoć i pobjeda i vidio si ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze.

---

[951] Bilježi ga Ibn Džerir (30/214).

Neka je Uzvišen moj Gospodar i Njemu pripada zahvala i od Njega oprost tražim, jer on mnogo prašta.'"[952]

O objavi sure *El-Leheb*

(objavljena u Meki, 5 ajeta)

"Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, ući će on sigurno u vatru rasplamsalu, i žena njegova koja spletkari; a na vratu njezinu bit će uže od ličine usukane!" (El-Leheb, 1-5)

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Jednom se prilikom Poslanik, s.a.v.s., popeo na Safu i rekao: 'Teško nama.' Kurejšije se okupiše i upitaše: 'Šta ti je?', a on im reče: 'Biste li mi vjerovali kada bih vam rekao da će vas jutrom ili uvečer napasti neprijatelj?' Oni rekoše: 'Bismo.' 'E, pa ja vas upozoravam na žestoku kaznu koja vam slijedi.' Na te Poslanikove, s.a.v.s., riječi Ebu Leheb reče: 'Propao da Bog da, zar si nas zbog toga sve iskupio?' Povodom ovog slučaja Uzvišeni je objavio: *'Nek propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao, ući će on sigurno u vatru rasplamsalu, i žena njegova koja spletkari; a na vratu njezinu bit će uže od ličine usukane!'*"[953]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Jednom je prilikom Poslanik, s.a.v.s., ustao i rekao: 'Porodico Galib, porodico Luejj, porodico Murre, porodico Kilab, porodico Abd-Mennaf, porodico Kusajj, ja vam kod Allaha, dž.š., nikakvu korist ne mogu donijeti niti na dunjaluku sve dok ne potvrdite da je jedino Allah Bog.' Ebu Leheb na to reče: 'Propao da Bog da! Jesi li nas zbog toga zvao?!' Nakon toga je objavljena sura *El-Leheb*."[954]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao: "Jednom se prilikom Poslanik, s.a.v.s., pope na Safu i poče dozivati: 'Teško nama!', pa mu

[952] Bilježi ga Ibn Kesir (4/597-600).

[953] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1394) i Muslim (355/208).

[954] Niz je prenosilaca ovog hadisa slab. Nisam pronašao da neko bilježi ovaj hadis.

počeše pristizati ljudi. Neki poslaše svoje izaslanike. Poslanik, s.a.v.s., reče im: 'Beni Fehr, Benu Luejj, Benu Abd Mennaf, biste li mi vjerovali kad bih vam rekao da je u podnožju ovoga brda neprijatelj?' Oni rekoše da bi mu povjerovali, nakon čega Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ja vas upozoravam na tešku kaznu koja vam predstoji.' Ebu Leheb potom reče: 'Propao ti ostatak dana! Zar si nas zbog ovoga zvao?!' Povodom ovog slučaja Allah, dž.š., objavio je suru *El-Leheb*."[955]

O objavi sure *El-Ihlas*

(objavljena u Meki, 4 ajeta)

"Reci: 'On je Allah – Jedan! Allah je Utočište svakom! Nije rodio i rođen nije, i niko Mu ravan nije!" (El-Ihlas, 1-4)

Katada, Dahhak i Mukatil kažu: "Neki su jevreji došli kod Poslanika, s.a.v.s., i rekli mu: 'Opiši nam svoga Gospodara. Uzvišeni Allah Sebe je opisao u Tevratu i obavijestio nas od čega je, od koje je vrste, je li od zlata, bronze ili srebra? Jede li i pije, od koga je naslijedio dunjaluk i ko će Njega naslijediti?' Povodom ovih riječi Allah, dž.š., objavio je suru koja se odnosi samo na Njega."[956]

Od Ubejja ibn Kaba prenosi se da su mnogobošci upitali Allahova Poslanika, s.a.v.s.: "Reci nam porijeklo tvoga Gospodara", pa je Uzvišeni objavio ovu suru, u kojoj stoji da je utočište svakome, da nije rodio niti je rođen, jer ne postoji ništa što je rođeno, a da nije umrlo, niti postoji išta što će umrijeti, a da neće biti naslijeđeno, a Uzvišeni Allah ne umire niti će biti naslijeđen, *"i niko mu ravan nije"*, to jest niko mu nije sličan niti približan.[957]

---

[955] Hadis je vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (1394) i Muslim (355/208).

[956] Ovaj je hadis slab. Ebu Sad es-Sagani prenosilac ovog hadisa je nepouzdan. Bilježi ga Tirmizi (3364) od Ebul-Alije, a on od Allahova Poslanika, s.a.v.s. Tirmizi veli: "Ovo predanje vjerodostojnije je od onog koje prenosi Ebu Sad."

[957] Ovaj je hadis veoma slab. Jedino ga prenosi Ismail ibn Mudžalid koji nije pouzdan prenosilac. Putem istog niza prenosilaca bilježi ga i Taberani (30/321), a Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid* (7/146) kaže da ovaj hadis nije vjerodostojan zbog prenosioca Mudžalida.

Od Džabira se prenosi da je rekao: “Allahov je Poslanik, s.a.v.s., upitan: ‘Kaži nam o porijeklu svoga Gospodara?’, pa je objavljena ova sura.”

O objavi sura *El-Felek* i *En-Nas / El-Muavizzetan*

(objavljene u Meki, prva 5, a druga 6 ajeta)

“Reci: ‘Utječem se Gospodaru svitanja’”, pa do kraja sure. (El -Felek, 1-5) “Reci: ‘Tražim zaštitu od Gospodara ljudi’”, pa do kraj a sure. (En-Nas, 1-6)

Komentatori Kur’ana kažu: “Jedan mladi jevrej služio je Allahova Poslanika, s.a.v.s. Ovom mladiću dođoše neki jevreji koji ostadoše kod njega sve dok on ne uze Poslanikove, s.a.v.s., dlake iz kose i nekoliko zubaca iz Poslanikova, s.a.v.s., češlja i dade ih tim jevrejima. Oni su to iskoristili da bi Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., podmetnuli sihir. Tu je smutnju na sebe preuzeo Lebid ibn el-Easam el-Jehudi, koji je napravljeni sihir sakrio u bunar Benu Zurejka, poznat po imenu Zervan. Poslanik, s.a.v.s., nakon toga se razbolio, kosa mu se prorijedila. Hodao je tako, ne znajući šta ga je snašlo sve dok jednog dana, dok je spavao, ne dođoše dva meleka. Jedan mu sjede kod glave, a drugi kod nogu, pa onaj što mu sjede kod glave reče: ‘Šta mu je?’ A onaj što mu je sjeo kod nogu reče: ‘Podmetnut mu je sihir.’ ‘A šta je to sihir?’, upita onaj kod glave. ‘Sihir je čarolija’, odgovori onaj drugi. ‘A ko mu je podmetnuo sihir?’, ponovo upita onaj kod glave. ‘Sihir mu je podmetnuo’, onaj će kod nogu, ‘Lebid ibn el-Easam el-Jehudi.’ ‘A kako mu je podmetnuo sihir?’, upita onaj kod glave. ‘Pomoću češlja i dlaka s češlja’, odgovori onaj kod nogu. ‘A gdje ga je sakrio?’, upita onaj kod glave. ‘Sakrio ga je u koru palmina izdanka ispod kamena u bunaru Zervan’, reče onaj kod nogu. Poslanik, s.a.v.s., dođe sebi i pozva Aišu, r.a., te je upita: ‘Zar nisi osjetila da me je Uzvišeni obavijestio o mojoj bolesti?’ Potom

posla Aliju, Zubejra i Amara ibn Jasira, koji ispprazniše bunar, zatim podigoše kamen i izvadiše list u kome nađoše dlake i zupce njegova češlja. Na tome još nađoše neparan broj čvorova probodenih iglom. Tada je Uzvišeni Allah objavio ove dvije sure. Kad god bi bio pročitan jedan ajet, odvezao bi se jedan čvor, a Poslanik, s.a.v.s., osjećao bi olakšanje po svakom odvezanom čvoru, sve dok se nije odvezalo svih jedanaest. Na kraju skoči kao da je bio svezan, a Džibril mu stade učiti: 'U ime Allaha čistim te od svake stvari koja te muči i od zavidnika i oka urokljiva, Allah te izliječio.' Poslaniku, s.a.v.s., tada rekoše: 'Pa da ubijemo pokvarenjaka', a Poslanik, s.a.v.s., reče im: "Što se mene tiče, ja sam se izliječio i ne volim ljudima nanositi zlo.' To je jedan u nizu primjera blagosti Allahova Poslanika, s.a.v.s.[958]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., bio je podmetnut sihir pa mu se pričinjavalo da je nešto uradio, a nije to uradio, sve dok jednom nije došao kod mene i dugo molio Uzvišenog Allaha, a onda mi je rekao: 'Zar ne osjetiš, Aiša, da mi je Allah dao odgovor na moje pitanje?' 'A šta je to, Allahov Poslaniče?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Došla su mi dva meleka', i onda je ispričao cijelu priču.'"[959]

[958] *Esbabu nuzulil-Kur'an*, str. 424.

[959] Ovaj je hadis vjerodostojan. Bilježe ga Buhari (5766) i Muslim (44/2189).

BIOGRAFIJA IMAMA EL-VAHIDIJA

Ebu el-Hasen Ali ibn Ahmed ibn Muhammed Mettuja en-Nejsaburi el-Vahidi istaknuti islamski učenjak i autor brojnih djela. Porijeklom je iz područja između Reja i Hemezana, današnji Teheran, Iran. Potiče iz imućne porodice koja se bavila trgovinom. Većinu života provodi u Nejsaburu, pa se zbog toga naziva en-Nejsaburi. Bavio se tefsirom, fikhom, arapskim jezikom, gramatikom, pjesništvom i povješću. Imam Ez-Zehebi za njega kaže: „Bio je prvak svih učenjaka tefsira svoga vremena." Spada u red muslimanskih učenjaka enciklopedijskog obrazovanja i bibliografskog opusa. Napisao je tefsir u šesnaest svezaka pod nazivom *El-Besit*, zatim dva manja tefsira *El-Vesit* i *El-Vedžiz*. Komentarisao je lijepa imena Uzvišenog Allaha i dao opširan komentar na *Divan el-Mutenebija*, a njegov *Esbab en-nuzul* (Povodi objave Kur'ana) spada u najznačajnije izvore u oblasti kur'anskih znanosti. Preselio je na ahiret u Nejsaburu 467/1076 godine.[960]

---

960 Ez-Zirikli, *El-'Alam*, Dar el-'ilm lil-melajin, Bejrut, 4/255; Kehhale, *Mu'džem el-muellifin*, Muesese er-risale, Bejrut, 2/400.

Islamski učenjaci su saglasni da je Kur'an objavljen iz dva dijela. Jedan je objavljen bez konkretnog povoda i sačinjava znatan dio Kur'ana, a drugi je objavljen povodom neke situacije koja se zbila, ili vezano za neko pitanje koje je bilo upućeno Poslaniku, s.a.v.s., u periodu primanja objave. Posljednji dio istražuje posebna disciplina kojom se bavi ova knjiga – Povodi objave Kur'ana (asbab nuzul al-Qur'an). Poznavanje povoda i okolnosti vezanih za objavljivanje Kur'ana pruža pomoć u dobrom razumijevanju Allahove, dž.š., Knjige i otkrivanju njenih poruka. Stoga su islamski učenjaci ustanovili potrebu da svako ko se upusti u komentarisanje Kur'ana časnog mora posvetiti veliku pažnju povodima objave

Razumijevanje povoda objave veoma je važan uvjet za pravilno razumijevanje Kur'ana. O tome učenjaci kažu:
"Pronicanje u povod objavljivanja čvrst je put u razumijevanje časnog Kur'ana."

Ibn Daqiq al-'Id

"Poznavanje povoda objave pomaže razumijevanju ajeta, jer poznavanje povoda nudi saznanje o ishodu."

Šejhul-islam Ibn Taymiyya

"Nije moguće pravilno (pro)tumačiti jedan ajet ako se prije toga nemaju uvidi u povod njegove objave."

Al-Wahidi, autor djela Povodi objave

S druge strane, nepoznavanje povoda objave često je ljude dovodilo u nedoumicu, pa su ajete razumijevali na neodgovarajući način, ne uviđajući Božansku mudrost u njihovom objavljivanju. U Kur'anu postoje tekstovi čije poruke čovjek ne može razumjeti bez poznavanja povoda objave...

BOOKLINE